Coperta : VASILE SOCOLIUC

...urile asupra acestei versiuni în limba română
...erveate Editurii Elit Comentator București

V. Suvorov

CENUȘĂ FĂRĂ EPOLEȚI

romanul unui spion

versiunea românească

LAURENȚIU CHECICHEȘ

EDITURA ELIT COMENTATOR
BUCUREȘTI — 1993

PROLOG

— *Legea la noi e simplă : intrarea o rublă, ieşirea — două. Asta înseamnă că e greu să intri în organizaţie, dar să ieşi din ea e şi mai greu. Teoretic vorbind, pentru toţi membrii organizaţiei este prevăzută o singură ieşire : prin coş. Pentru unii această ieşire va fi însoţită de onoruri, pentru alţii va fi acoperită de ruşine, dar pentru noi toţi există doar un singur coş. Numai prin el ieşim din organizaţie. Uite-l, acela e coşul...*

Căruntul îmi arată ceva pe fereastra imensă, cît tot peretele.

— *Admiră-l...*

De la înălţimea etajului opt, în faţa mea se dezvăluie panorama unui aerodrom pustiu, fără de margini, ce se întinde pînă la orizont. Dar dacă e să privesc în jos, atunci chiar sub picioare zăresc un labirint de alei nisipoase, şerpuind printre pereţi elastici, formaţi din arbuşti. Verdeaţa parcului şi iarba calcinată a aerodromului sînt despărţite printr-un indestructibil perete de beton, avînd un des păienjeniş de sîrmă ghimpată cu rulouri albe.

— *Uite-l...*

Căruntul îmi arătă un coş scund, înalt de vreo zece metri, gros, pătrat, ce se înalţă deasupra unui acoperiş plat, gudronat. Acest acoperiş negru pare a pluti pe valurile verzi de liliac, precum o plută pe ocean, sau ca un străvechi cuirasat scund în borduri şi cu coş greoi. Deasupra coşului se învălureză un fir subţire de fum uşor, străveziu.

— *Înseamnă că acum cineva părăseşte organizaţia ?*

— *Ō, nu, răspunde rîzînd căruntul. Coşul nu constituie doar ieşirea noastră. Coşul acesta e o sursă proprie de*

energie, dar e și păstrătorul secretelor noastre. Acum pur și simplu se ard niște documente secrete. Știi, e mai bine să le arzi decît să le păstrezi. E mai comod. Cînd cineva părăsește organizația, fumul nu arată așa ; atunci fumul e dens, gras. Dacă vei intra în organizație, într-o bună zi vei zbura și tu spre cer prin coșul acesta. Dar asta nu acum. Acum organizația îți oferă ultima posibilitate să refuzi, ultima posibilitate să te gîndești la binele tău. Și pentru a avea la ce să te gîndești, am să-ți prezint un film. Ia loc.

Căruntul apăsă un buton de pe birou și se așeză alături de mine într-un fotoliu. Draperii grele, cafenii, scîrțiind ușor, acoperă ferestrele vaste și îndată pe un ecran apar, fără nici un fel de titraje și explicații, niște imagini. Filmul este alb-negru, vechi și destul de uzat. N-are sonor, și din cauza asta se aude distinct țîrîitul aparatului de proiecție. Văd pe ecran o încăpere înaltă, întunecoasă, fără ferestre. Ceva între un atelier și o sală a caznelor. În prim plan e un cuptor cu niște obloane asemănătoare porților unei minuscule fortărețe, și cu niște traverse de ghidare ce pătrund în focar precum șinele într-un tunel. Lîngă focar sînt cîțiva oameni în halate cenușii. Fochiștii. Acum aduc un sicriu. A, deci asta era ! Un crematoriu. Probabil chiar acela pe care tocmai l-am zărit pe fereastră. Oamenii în halate ridică sicriul și îl fixează pe traverse. Obloanele s-au depărtat lin, lateral, sicriul este împins ușor și el îl poartă pe necunoscutul ocupant în flăcările care vuiesc. Dar iată că aparatul prezintă în prim plan chipul unui om viu. Un chip scăldat de sudoare. E lîngă focar. Chipul acesta este prezentat îndelung, parcă fără sfîrșit, din toate părțile. Apoi iată, camera de filmat se depărtează, prezentîndu-l integral pe om. El nu e în halat. E îmbrăcat într-un costum scump, ce-i drept, însă mototolit complet. Cravata de la gît e răsucită ca o frînghie. Omul e strîns legat cu sîrmă de oțel pe o targă medicală, iar targa e proptită de perete, pe mînerele posterioare, în așa fel, încît omul să poată vedea focarul.

Acum toți fochiștii s-au întors ca la o comandă spre cel legat. Evident, atenția lor nu era deloc pe placul acestuia. Țipă. Răcnește înfiorător. Filmul e mut, dar eu știu

că un asemenea strigăt face să vibreze geamurile. Patru fochiști așază cu grijă targa pe podea, apoi o ridică toți deodată. Cel legat face un efort inimaginabil de a se opune. O titanică încordare a fizionomiei. Vena de pe frunte e umflată, încît pare gata să plesnească. Dar încercarea de a mușca mîna unui fochist n-a reușit. Dinții celui legat se înfig în propriul braț și un șuvoi negru de sînge i se prelinge pe bărbie. Ascuțiți dinți are omul, nimic de zis. Trupul e legat fedeleș, dar se zvîrcolește precum trupul unei șopîrle prinse. Capul, supunîndu-se instinctului animalic, izbește cu lovituri ritmice, puternice, în bara de lemn, căutînd să ajute corpului. Cel legat se zbate nu pentru viața sa, ci pentru o moarte ușoară. Calculul său este evident : să clatine targa și să cadă împreună cu ea de pe traverse pe podeaua de ciment. Va surveni astfel fie o moarte ușoară, fie pierderea cunoștinței. Iar fără cunoștință n-au decît să-l arunce în cuptor. Nu-i e groază... Numai că fochiștii își cunosc meseria. Ei nu fac decît să țină mînerele tărgii, fără a o lăsa să se balanseze. Iar cel legat, oricum, nu va putea ajunge cu dinții pînă la mîinile lor, chiar dacă i s-ar frînge grumazul. Se spune că în cea de pe urmă clipă a vieții sale, omul poate face minuni. Supunîndu-se instinctului de conservare, toți mușchii săi, întreaga sa conștiință și voință, întreaga lui năzuință de a trăi se concentrează brusc într-o singură smucitură bruscă... Și uite că s-a smucit ! S-a smucit cu întreg corpul. S-a smucit așa cum se smucește vulpea din capcană, mușcîndu-și și rupîndu-și propria labă însîngerată. S-a smucit cu atîta putere, rupîndu-și propriile oase, tăindu-și venele și mușchii. S-a smucit...

Dar sîrma era rezistentă. Și iată că targa a pornit înainte. Ușițele cuptorului s-au dat în lături, iluminînd cu o lumină albă tălpile unor ghete de lac, demult necurățate. Iată că tălpile se apropie acum de flăcări. Omul încearcă să-și îndoaie picioarele din genunchi, pentru a mări distanța dintre tălpi și vîlvătăile focului. Dar nici asta nu-i reușește. Operatorul îi prezintă în prim-plan degetele. Sîrma se înfipsese strîns în ele. Însă vîrfurile degetelor omului sînt libere. Și iată că el încearcă să frîneze cumva cu ele înaintarea sa. Vîrfurile degetelor sînt răschirate și încordate. Dacă măcar ceva s-ar nimeri în drumul lor, omul ar mai întîrzia, fără îndoială. Dar uite

că brusc, targa se oprește chiar la gura cuptorului. Un nou personaj de pe ecran, îmbrăcat în halat, la fel ca toți fochiștii, le face acestora un semn cu mîna și, supunîndu-se gestului său, ei scot targa de pe traverse, proptind-o din nou de perete, pe mînerele posterioare. Ce s-a întîmplat ? De ce această întîrziere ? Ah, iată despre ce e vorba. În sala crematoriului este împins, pe un cărucior scund, încă un sicriu. Dar acesta este deja bătut în cuie. E elegant. Împodobit cu franjuri și bentițe. Un sicriu de onoare. Faceți loc sicriului de onoare ! Fochiștii îl fixează pe traversele de ghidare și iată-l pornind pe ultimul său drum. Acum trebuie să se aștepte din cale afară de mult pînă va arde. Toți trebuie să aștepte, să aștepte. Trebuie multă răbdare...

În sfîrșit, iată acum și rîndul celui legat. Targa e din nou pe traverse. Și aud iarăși acel urlet mut care de bună seamă e în stare să smulgă ușile din țîțîni. Mă uit atent, cu o speranță, la chipul victimei. Caut să disting semne de nebunie pe acest chip, căci nebunilor le este mai ușor pe lumea asta. Dar pe frumoasa fizionomie bărbătească lipsesc asemenea semne. Nu e desfigurată de pecetea nebuniei. Pur și simplu omul nu vrea să ajungă în cuptor, și el se străduiește să exprime cumva acest lucru. Dar cum să-l exprimi, dacă nu țipînd ? Așa încît el țipă. Din fericire, răgetul acesta nu e imortalizat. Iată că ghetele de lac au intrat în foc. Au intrat, drace. Focul vuiește. Probabil că acum se injectează oxigen. Primii doi fochiști sar în lături, ultimii doi împing cu forță targa în adînc. Ușițele cuptorului se închid și păcănitul aparatului încetează.

— Dar el... cine e ?

Nici eu nu știu de ce pun o asemenea întrebare.

— El ? Un colonel. Un fost colonel. A făcut parte din organizația noastră. În posturi înalte. Dar a înșelat organizația. Pentru asta a fost exclus din organizație. Iar el a plecat. Asta e legea la noi. Pe nimeni nu atragem cu forța în organizație. Nu vrei, n-ai decît să refuzi. Dar o dată ce ai intrat, aparții, integral, organizației. Cu ghete și cravată cu tot. Așa că... îți ofer ultima posibilitate de a refuza. Ai un minut de gîndire.

— Nu am nevoie de un minut de gîndire.

— Asta e regula. Chiar dacă n-ai nevoie de acest minut, organizația e obligată să ți-l acorde. Ia loc și lasă vorba.

Căruntul țăcăni un comutator, și îndată s-a pornit pe un cadran luminiscent, un arătător lung costeliv bătîndu-și distinct pasul. Iar în fața ochilor mei a apărut din nou chipul colonelului în cel din urmă moment, cînd picioarele îi erau în foc, iar capul îi mai era în viață ; sîngele îi mai pulsa și în ochi îi licărea gîndirea, aleanul dinaintea morții, un chin sălbatic și invincibil dorință de a trăi. Dacă voi fi primit în această organizație, o voi sluji cu credință și dreptate. E o organizație serioasă și puternică. Îmi place o asemenea rînduială. Dar, dracu' să mă ia, nu știu de ce sînt dinainte convins că de-mi va fi sortit să zbor prin acest coș scurt și pătrat, nu mă voi afla în nici un caz într-un sicriu cu franjuri și bentițe. Nu asta e firea mea. Nu sînt eu din aceia care-s cu franjuri... Nicidecum.

— Timpul a expirat. Mai ai nevoie de răgaz pentru reflecții ?

— Nu.

— Încă un minut.

— Nu.

— Bine, căpitane. Atunci, îmi revine mie onoarea să te felicit primul cu ocazia intrării în confreria noastră secretă care se numește Direcția Generală de Cercetare [1] a Statului major general, sau prescurtat GRU. Urmează să te întîlnești cu locțiitorul șefului GRU, generalul-locotenent Meșcereakov, și să faci o vizită la Comitetul Central, la generalul-colonel Lemzenko. Cred că le vei fi pe plac. Numai nu cumva să te prefaci. În asemenea cazuri e mai bine să întrebi, decît să taci. Uneori, în cursul examenelor noastre și a testelor psihologice ți se vor arăta niște treburi, că întrebarea îți va veni ea singură în gît. Să nu te chinuiești abținîndu-te. Întreabă. Poartă-te așa cum te-ai purtat astăzi aici, și totul va fi bine. Mult succes, căpiane.

[1] În limba rusă : Glavnoe Razvedivatelnoe Upravlenie, prescurtat — GRU.

CAPITOLUL I

1

Dacă va venit cumva ideea să lucrați la KGB [1], deplasați-vă în oricare centru regional. Acolo, în piața centrală se află negreșit o statuie a lui Lenin, iar în spatele acesteia se înalță neapărat o clădire imensă, cu coloane ; comitetul regional de partid. Ei bine, undeva pe alături se găsește și direcția regională a KGB-ului. Tot aici, în piață, puteți întreba pe oricine, și oricare vă va arăta : păi uite clădirea aceea de colo, cenușie, sumbră, da, da, tocmai spre ea arată Lenin cu mîna lui de beton armat. Dar se poate nici să nu vă adresați tocmai unei direcții regionale ; puteți să vă duceți la secția specială de la locul unde lucrați. Și în acest caz oricine vă poate fi de ajutor : pe coridor înainte și la dreapta, ușa aceea capitonată cu piele neagră. Dar puteți deveni colaborator al KGB-ului într-un mod încă și mai simplu. Vă adresați unui osobist [2]. Este de găsit în fiecare stație de cale ferată, ori cît de pricăjită, în fiecare uzină, iar uneori chiar și în fiecare atelier. Osobist se află în fiecare regiment, în fiecare institut, în fiecare închisoare, în fiecare comitet de partid, la birourile de proiectări, cît despre komsomol, sindicatele, organizații obștești, acolo sînt o mulțime. Doar te duci și zici : vreau să intru în KGB ! Altceva e dacă vei fi sau nu primit (dar vei fi, cu siguranță !), doar drumul spre KGB este deschis tuturor, așa că nu-i deloc nevoie să căutați acest drum.

În schimb, la GRU nu-i la fel de ușor să ajungi. Cui să te adresezi ? Cu cine să te sfătuiești ? La ce ușă să bați ? Poate e bine să te interesezi la miliție ? Cei de acolo vor ridica din umeri : nu există o asemenea organizație.

În Gruzia, miliția eliberează pînă și numerele de înmatriculare pentru automobile cu literele „GRU", fără a bănui că literele acestea pot avea un oarecare sens tainic. Și circulă o asemenea mașină prin țară fără ca

[1] Inițialele ruse pentru Comitetul Securității Statului.
[2] Prescurtare de la Osobîi otdel — secție specială (a securității).

cineva să se mire, sau să se uite după ea. Pentru un om normal, ca și pentru întreaga miliție, aceste litere nu reprezintă nimic și nu provoacă nici o asociere de idei. Pur și simplu, cetățenii onorabili n-au auzit de așa ceva și nici miliția n-a auzt niciodată.

KGB-ul are milioane de voluntari, pe cînd GRU nu are deloc. Tocmai în aceasta rezidă principala deosebire. GRU este o organizație secretă. Nimeni nu știe de ea, așa încît nu intră în rîndurile ei din proprie inițiativă. Dar să admitem că s-a găsit un oarecare voluntar, care a găsit cine știe în ce chip ușa la care trebuie să bată, și să zică : primiți-mă. Va fi primit ? Nu, nu va fi primit. Cei de acolo nu au nevoie de voluntari. Ba încă respectivul voluntar ar fi arestat, așteptîndu-l o dificilă și chinuitoare anchetă. Iar întrebări cu duiumul. Unde ai auzit aceste trei litere ? Cum ai reușit să ne găsești ? Dar mai ales : cine te-a ajutat ? Cine ? Cine ? Cine ? Răspunde, cîine ! GRU se pricepe să smulgă răspunsurile corecte. Se pricepe să smulgă răspunsul din oricine. Asta v-o garantez. GRU îl va găsi obligatoriu pe cel care i-a fost de ajutor voluntarului. Și ancheta va începe din nou : dar ție, căzătură, cine ți-a spus literele astea ? Unde le-ai auzit ? Iar peste un timp mai lung sau mai scurt, se va găsi și sursa inițială. Ea se va dovedi a fi unul căruia i s-a încredințat secretul, dar a cărui limbă depășește standardurile stabilite. O, și să fiți sigur că, GRU se pricepe să smulgă asemenea limbi. El le smulge odată cu capetele. Și fiecare ins ajuns în GRU cunoaște acest lucru. Fiecare ins ajuns în GRU își păzește capul, iar acesta poate fi păzit numai prin păzirea limbii. Despre GRU poți vorbi numai înlăuntrul GRU-ului. Dar poți vorbi numai în așa fel, încît glasul să nu-ți fie auzit dincolo de pereții străvezii ai impunătoarei clădiri de pe strada Hodînka. Fiecare ins ajuns în GRU respectă cu sfințenie legea acvariului : tot ceea ce se vorbește înlăuntrul lui, acolo să și rămînă. Nici măcar un cuvînt al nostru să nu iasă dincolo de pereții străvezii. Și întrucît există o asemenea rînduială, puțini din cei ce se află în afara pereților de sticlă știu ce se petrece înăuntru. Iar cei care știu nu vorbesc. Și întrucît toți care știu nu vorbesc, eu personal n-am auzit niciodată nimic despre GRU.

Am fost comandant de companie. După marşul eliberator din Cehoslovacia, uraganul mutărilor m-a prins şi pe mine, azvîrlindu-mă în divizia 318 de infanterie, din Armata a Treisprezecea a Regiunii militare Precarpatice. Am primit comanda companiei a doua din batalionul de tancuri al regimentului 910 infanterie. Compania mea nu strălucea, dar nici printre codaşe nu se număra. Îmi şi reprezentam viaţa pe parcursul multor ani ce aveau să urmeze : după companie, şef de stat major al batalionului, după care va trebui să pătrund la Academia de tancuri şi blindate „Mareşal Malinovski", iar apoi va urma un batalion, un regiment, poate chiar şi ceva mai sus. Abateri ar putea fi posibile numai în privinţa vitezei de înaintare, dar nicidecum în direcţie. Iar direcţia mi-am ales-o o dată pentru toată viaţa şi nu aveam de gînd să o schimb. Numai că soarta a dispus altfel.

În ziua de 13 aprilie 1969, la orele 4 şi 10 minute, ordonanţa mea m-a apucat uşurel de umăr :

— Sculaţi-vă, tovarăşe locotenent-major, că vă aşteaptă fapte mari.

Dar îndată şi-a dat seama că, somnoros cum eram, nu aveam chef de glume, aşa că, schimbînd tonul, m-a anunţat scurt :

— Alarmă de luptă !

În trei minute şi jumătate m-am echipat : pătura la o parte, pantalonii, ciorapii, cizmele. Bluza pe mîneci, fără să o închei — asta se poate face şi în mers. Acum centura strînsă strașnic, la ultimele găuri, geanta de comandant peste umăr şi chipiul pe cap. Palma cu muchia în dreptul cozorocului, să văd de coincide cocarda cu linia nasului. Şi asta-i tot. Acum pas alergător înainte. Pistolul am să-l înşfac din fişetul enorm de la intrarea în regiment. Cît despre raniţă, manta, salopetă şi cască — astea întotdeauna se păstrează în tanc. Fuga pe scări în jos. Eh, ce bun ar fi fost un duş şi să-mi răcîi obrajii cu lama de ras. Dar nu e timp. E alarmă de luptă ! Autobuzul GAZ-66, cu botul retezat, e deja aproape plin. Toţi ofiţeraşi tineri împreună cu ordonanţele lor, care-s şi mai tinere. Iar pe cer stelele încep deja a păli ; dispar uşor, fără a-şi lua rămas bun, la fel cum dispar din viaţa noastră oameni a căror amintire ne învăluie sufletele cu o dulce durere.

2

Tună parcul, mugeşte parcul maşinilor de luptă cu sutele sale de motoare. Împrejur e numai pîclă cenuşie şi funingine de motorină. Urlă tancurile trezite din adormire. Cutiile lor verzi-cenuşii se tîrăsc pe drumul de beton murdar, formînd un şir nesfîrşit. În faţă sînt tancurile amfibii cu piepturi largi, ale companiei de cercetare. Le urmează transportoarele blindate ale statului major şi ale companiei de transmisiuni, după acestea se înşiruie batalionul de tancuri ; mai departe, după cotitură, cele trei batalioane de infanterie îşi întind coloanele, iar după acestea urmează artileria regimentului, bateria antiaeriană, cea antitanc, pionierii, chimiştii, reparatorii. Pentru subunităţile de servicii nici că mai e loc în imensul parc. Acestea vor începe să-şi întindă coloanele abia cînd subunităţile din cap vor fi plecate mult înainte.

Alerg în lungul coloanei către compania mea. Iar comandantul regimentului îl înjură de mama focului pe careva. Şeful statului major al regimentului se ceartă cu comandanţii batalionelor, căutînd să biruie prin ţipete zgomotul sutelor de motoare. Alerg înainte. Şi alţi ofiţeri fac la fel. Mai repede, mai repede. Iat-o, compania mea. Cele trei tancuri ale plutonului unu, trei ale plutonului doi şi încă trei ale plutonului trei. Al meu, al comandantului, e în frunte. Toate zece sînt la locul lor. Aud deja toate cele zece motoare ale mele. Le disting din vuietul general. Căci fiecare motor are năravul lui, caracterul lui, glasul lui. Şi simt că nici unul nu sună fals.

Pentru început nu e rău. Ajuns în faţa tancului meu, întind paşii, sar brusc şi alerg pe placa blindajului frontal spre turelă. Oblonul meu e deschis, iar radistul îmi întinde casca deja conectată la circuitul interior. Din lumea răgetelor şi tunetelor, casca mă trece într-o lume a liniştii şi calmului. Dar îndată casca prinde viaţă, spulberînd fragila iluzie a liniştii. Radistul ce şade alături îmi raportează prin telefonul de bord căci altfel ar trebui să-mi urle la ureche) ultimele indicaţii. Numai fleacuri. Îl întrerup cu întrebarea principală : e război sau aplicaţie ? Dracu să ştie, ridică şi el din umeri.

Orice-ar fi, compania mea e gata de luptă și trebuie să o scot neîntîrziat din parc, că asta-i legea. Aglomerarea cîtorva sute de mașini constituie o țintă de vis pentru inamicii noștri. Așa că mă uit în față. Dar parcă poți vedea ceva ? Compania întîi de tancuri stă pe loc înaintea mea. Probabil că încă nu i-a sosit comandantul. Dar toate cele de mai în față așteaptă și ele. Mă salt pe capacul turelei. Așa văd mai bine. Se pare că unui tanc din compania de cercetare i s-a înecat motorul, barînd drumul întregului regiment. Mă uit la ceas. Comandantului nostru, tătucului nostru i-au mai rămas opt minute. Dacă peste opt minute coloanele regimentului nu se urnesc din loc, comandantul de regiment, smulgîndu-i-se epoleții, va fi alungat din armată ca un dulău bătrîn fără drept la pensie. Iar acum nici un tractor din compania de reparații n-are cum răzbate spre capul coloanei : toată artera principală, îngrădită de remize cenușii, sumbre, e ticsită cu tancuri de la o margine la alta. Mă uit spre poarta de rezervă. Drumul spre ea este tăiat de un șanț adînc : acolo s-a început montarea unui cablu sau a unei conducte.

Sar în turelă și-i strig cît pot de tare conductorului : „La stînga și înainte !“ Apoi îndată întregii companii : „Faceți ca mine !“ Dar la stînga nu e nici o poartă. La stînga este doar un gard de cărămidă între lungile blocuri ale atelierelor de reparații. În tancul comandantului se află cel mai bun dintre mecanicii conductori ai companiei. Așa este stabilit încă demult, înainte de mine și în întreaga armată. Îi strig prin interfon : „Tu ești cel mai bun în companie ! Eu te-am ales, canalie ! Ți-am acordat, pungașule, cea mai mare onoare — să îngrijești și să alinți mașina comandantului. Să nu faci de rîs alegerea comandantului tău ! Că te zdrobesc, te bag la închisoare, să putrezești acolo !“

Dar conductorul meu n-are cînd să răspundă : el avîntă dinozaurul blindat în viteză maximă pe porțiunea aceea scurtă de tot, schimbînd rapid, în trepte mereu superioare vitezele. Cumplită e izbitura cu tancul într-un perete de cărămidă. Totul s-a cutremurat, zăngănind, icnind la noi în tanc. Cărămida spartă s-a prăbușit ca o lavă peste blindaj, spărgînd farurile, rupînd antenele, smulgînd lăzile cu piese de schimb și accesorii, schilodind rezervoarele exterioare cu motorină. Dar tancul meu s-a

pornit a urla și, învăluit într-un păienjeniș de sîrmă ghimpată, s-a smuls din pulberea de cărămidă, ieșind pe o străduță adormită a pașnicului oraș ucrainean. Iar eu mă uit prin vizorul din spate. Tancurile companiei mele au pornit prin spărtură vesele, urlînd huliganic. Ofițerul de serviciu pe parc aleargă spre spărtură, agitîndu-și brațele. Trebuie să deduc după mimică ce zice, ca la un film mut. Presupun că înjură de mamă ofițerul, că tare-i este turbată fizionomia. Nu încape îndoială.

După ce al zecelea tanc al companiei mele a ieșit prin spărtură, acolo au și apărut agenții de circulație : uniforme negre, centuri și căști albe. Ei vor face ordine. Ei știu bine pe cine să lase a ieși mai întîi. Cercetarea, de bună seamă. În fiecare regiment există o companie specială, de cercetare, cu tehnică deosebită, cu soldați și ofițeri deosebiți. Dar în afară de aceasta, în fiecare batalion de infanterie și în cel de tancuri ale regimentului, mai este pregătită cîte o companie care nu au nici o tehnică specială și nici soldați deosebiți, însă pot fi utilizate pentru executarea cercetării.

Tocmai aceste companii trebuie lăsate să meargă înainte. Pe noi să ne lăsați măi, căști albe ! Noi trebuie să ne avîntăm acum înainte, cît mai departe.

3

Cine se uită de departe la companiile unei divizii sau ale unui regiment are impresia că toate sînt la fel. Dar nu-i așa. În fiecare batalion compania întîi este cu adevărat cea dintîi. Oricît de slabi ar fi soldații unui batalion, comandantul acestuia adună în prima companie tot ce e mai bun. Iar dacă e penurie de ofițeri, completările cu noi cadre ofițerești vor fi date neapărat companiei întîi. Așa pentru că această companie întotdeauna se află pe axul principal de deplasare. Ea se va izbi prima cu frunțile de inamic. Iar de modul cum se face angajarea luptei depinde în mare măsură și rezultatul ei.

În oricare batalion compania a doua este de mijloc. Ofițerii din aceste companii nu au distincții deosebite, ca mine de pildă, și soldații de asemenea. În schimb fiecare companie a doua are o pregătire suplimentară, ca

subunitate de cercetare. Cum s-ar zice, are un fel de a doua profesie. Înainte de toate, este și ea o companie de luptă, dar la nevoie poate să execute cercetarea pentru propriul batalion, după cum poate lucra chiar și pentru regiment, luînd locul sau completînd cercetarea specială a regimentului.

În Armata Sovietică există 2400 de batalioane de infanterie. Și în fiecare din acestea compania a treia nu este a treia doar ca numerotare. În companiile trei își fac de obicei slujba cei care n-au nimerit în companiile întîi și a doua ; ofițeri tineri de tot, fără experiență, sau din cei răscopți, fără perspectivă. În companiile trei niciodată nu sînt suficienți soldați. Ba mai mult, pe teritoriul Uniunii, aceste companii în marea lor majoritate nici măcar nu au soldați. Tehnica lor de luptă se află în permanență la conservare. Dacă începe vreun război, aceste mii de companii se completează cu rezerviști și sînt rapid ridicate la nivelul subunităților de luptă obișnuite. În sistemul acesta există un sens profund : e de o mie de ori mai bine să adaugi niște rezerviști la o divizie, decît să formezi integral noi divizii numai din rezerviști.

Compania mea de tancuri, a doua, înaintează impetuos. La o cotitură mă uit în urmă și număr mașinile. Deocamdată, toate mențin viteza. Imediat după ultimul tanc al companiei mele, scoțînd scîntei din betonul șoselei, gonește fără a rămîne în urmă un transport blindat pe șenile, cu fanion alb. Am răsuflat ușurat. Acel steguleț alb înseamnă prezența unor arbitri. Iar prezența lor înseamnă, la rîndul ei, că acum e aplicație, și nu război. Deci vom mai avea de trăit.

Pe deasupra mea zboară un elicopter, ca o libelulă. Alunecă în jos. Virează și vine drept împotriva vîntului, ca să nu fie deviat. Acum atîrnă pe partea dreaptă. Eu mă aflu pe capacul turelei, cu mîna dreaptă deasupra capului. Pilotul e roșcovan tare. Chipul îi e ca un ou de cotofană, împestrițat tot cu pistrui, iar dinții îi sînt albi ca zăpada. Rîde, afurisitul. Știe prea bine acest om din elicopter că acelor comandanți de companie cărora le împarte el diverse ordine, le este sortită o zi nu tocmai bună. Elicopterul se depărtează pe dată în sus și lateral. Doar pilotul cel roșcovan rîde. Doar dinții lui strălucesc, reflectînd razele astrului ce răsare.

4

Tancul meu cu piept voinicesc taie universul prin mijloc și ceea ce fusese compact în fața lui se despică în două. În dreapta și în stînga gonesc limbi de pădure. În pîntecul mașinii domnește un vuiet infernal. Am harta pe genunchi, și multe îmi devin clare. Divizia a fost aruncată într-o ruptură și acum înaintează cu toată viteza spre Vest. Numai unde se află inamicul nu se înțelege. Despre asta harta nu spune nimic. Și tocmai din această pricină, în fața diviziei se avîntă vreo douăzeci de companii, a mea aflîndu-se printre ele. Aceste companii sînt ca niște degete răschirate ale unei singure mîini. Misiunea lor este să pipăie locul cel mai vulnerabil din apărarea inamicului, spre care comandantul diviziei are să-și năpustească pumnul de mii de tone. Locul acela vulnerabil al inamicului este căutat pe spații imense și de aceea fiecare din companiile trimise înainte se deplasează în completă singurătate. Știu bine că undeva alături înaintează impetuos și năpraznic companii la fel cu a mea, însă ocolind focarele de rezistență, satele și orașele. Nici compania mea nu se angajează în ciocniri istovitoare : am întîlnit un inamic, am raportat statului major și dă-i ocol. Manevrează-l mai repede și continuă iarăși înaintarea. Iar undeva departe, în urma noastră se află forțele principale ca un torent furibund ce a spart un baraj. Înainte, băieți, înainte, spre Vest !

Dar uite că transportul blindat cu steguleț alb nu rămîne în urmă. El, blestematul, e de două ori mai ușor decît un tanc, în schimb forță are aproape la fel de mare. În vreo două rînduri am încercat eu să mă desprind, căci vorba-aceea : vitezele mari sînt chezășia succesului. Dar nu mi-a mers. Pe vremea cînd comandam un pluton, figurile de felul ăsta îmi ieșeau perfect, dar cu compania nu-mi va merge. Poți să fragmentezi coloana, să-ți rătăcești tancurile prin smîrcuri și pentru așa ceva nimeni nu te iartă. Pentru așa ceva poți fi scos de la comandă. Dracu să vă ia, gîndesc. N-aveți decît să controlați pe săturatele, dar eu compania n-am s-o înșirui...

— O macara în față ! strigă deodată prin radio comandantul tancului șase trimis de mine înainte.

O macara ? Pentru ridicări ? Exact ! O macara ! Uite-o, toată verde, brațul îi e învăluit în crengi, pentru mascare. Dar unde poate fi văzută o macara pe cîmpul de luptă ? Just ! La o baterie de rachete ! Păi asta nu-i o baftă de toate zilele !

— Companie ! urlu la ai mei. Baterie de rachete ! Pentru luptă... Înainte !

Iar băieții mei știu prea bine cum să se răfuiască cu bateriile de rachete. Plutonul unu, depășindu-mă, se desfășoară în formație de luptă. Al doilea, accelerînd brusc, trece în dreapta și, azvîrlind spre cer bulgări de noroi de sub șenile, se avîntă înainte. Plutonul trei o ia spre stînga, învăluind din flanc bateria, printr-un viraj enorm.

— Viteză ! rag eu.

Dar conductorii înțeleg asta și fără mine. Sînt sigur că piciorul drept al fiecăruia din ei este proptit în podeaua blindată, apăsînd pînă la refuz pedala încît motoarele au pornit a urla cu revoltă și îndărătnicie. Din pricina asta împrejur e un asemenea vuiet și de aceea e atîta funingine insuportabilă : carburatorul nu apucă să ardă integral în motoare și este împroșcat prin eșapamente de sălbatica presiune a gazului.

— Întrerup cercetarea... patratul 13—41... o poziție de lansare... angajez lupta...

Sînt cuvintele radistului-încărcător de pe tancul meu care emite în eter poate ultimul nostru mesaj. Orice subunitate e obligată să atace subunitățile de rachete și statele majore de la primul contact cu ele, fără a aștepta nici un fel de comandă, oricare ar fi șansele și cu orice preț.

Încărcătorul întrerupe cu un declic legăturile și aruncă primul proiectil pe împingător. Proiectilul intră lin în culată și puternicul închizător, precum cuțitul unei ghilotine, cu o lovitură ce pare a-ți sparge inima, blochează țeava. Turela plutește ușor într-o parte, iar pe sub picioarele mele au început a zbura spre stînga spinarea mecanicului-conductor, stelajele de muniții cu proiectile. Culata tunului plutește în sus, tresărind. Ochitorul s-a înfipt cu mîinile în panoul aparatului de ochire, iar puternicele mecanisme stabilizatoare, supunîndu-se palmelor lui bătucite, mențin cu ușoare smuciturile tunul și turela, nepermițîndu-le să urmeze dansul turbat al

tancului ce zboară peste buturugi și bușteni. Cu degetul mare al mîinii drepte, ochitorul apasă lin pe declanșator. Pentru ca cumplita explozie să nu se năpustească prin surprindere asupra urechilor noastre, în toate căștile se produce un declic ascuțit ce determină timpanele să se contracteze în întîmpinarea tunetului pustiitor al loviturii tunului nostru de mare putere. Declicul din căști precede lovitura cu cîteva sutimi de secundă, așa încît noi nici nu auzim bubuitura propriu zisă.

Colosul de oțel, cîntărind patruzeci de tone ce se avîntă înainte, s-a cutremurat. Țeava tunului s-a smucit înapoi, scuipînd din adîncul ei tubul fumegînd, vibrînd, al proiectilului tras. Și pe loc, imitînd tunul comandantului, au început a lătra toate celelalte. Iar încărcătorul a și aruncat pe împingător al doilea proiectil.

— Viteză ! urlu eu.

Noroiul țîșnește în jerbe de sub șenile, iar zornăitul acestora e chiar mai puternic decît tunetul tunurilor. În căști se aude un declic — înseamnă că ochitorul apasă din nou pe declanșator. Și iarăși nu auzim propria noastră lovitură. Numai tunul s-a smucit convulsiv înapoi, numai tubul zăngăne îngrozitor izbindu-se de limitator. Auzim numai loviturile trase de tancurile vecine. Iar ei le aud pe ale noastre, și aceste lovituri de tun parcă-i biciuie cu o cravașă între urechi pe vrednicii mei asiatici, care se lasă cuprinși de turbare. Acum pot să mi-l imaginez pe fiecare în parte. În tancul cinci, ochitorul, între două lovituri, de entuziasmat ce e, roade apărătoarea frunții, din cauciuc, a aparatului de ochire. Asta se știe nu numai în companie, ci în întreg batalionul. Desigur, nu e bine ce face. În felul acesta este distras de la observarea continuă a situației de pe cîmpul de luptă. Pentru acest prost obicei a fost cît pe-aci să fie retrogradat ca încărcător. Dar trage foarte precis, ticălosul. În tancul opt, comandantul acestuia ține mereu un topor lîngă el, și în timp ce tunul lui e pe cale să se înece executînd foc de vijelie, izbește cu muchea în blindaj. Iar în tancul trei, comandantul acestuia a conectat radioul pe emisie și a uitat să-l mai deconecteze, acoperind astfel toate legăturile din rețeaua companiei ; toată compania a auzit cum scrîșnea din măsele și urla încet, ca lupii...

— Zdrobește ! șoptesc eu, iar undele radio îmi poartă șoapta la treizeci de kilometri, ca și cînd fiecăruia din

scumpii mei asiatici furioși le-aș șopti drept în ureche. Zdrobește-e-e !

În urechi se produce un nou declic și iarăși un tub zăngănește. Aroma tuburilor arse este îmbătătoare. Cine a inhalat acea aromă otrăvitoare, acela devine o fiară cuprinsă de voluptate. Zdrobește ! Tanchiștii mei se simt îmbătați de tunete, de nemaipomenita forță a motoarelor, de trilurile mitralierelor. Și nu există forță care să-i mai țină în frîu. Chiar și conductorii tuturor tancurilor par să fi scăpat ca dulăii din lanț. Smucesc levierele cu uriașele lor labe noduroase, își chinuie mașinile, nesupusele, gonindu-le de-a dreptul în toiul luptei. Mă uit totuși înapoi : nu cumva să fim manevrați pe la spate. Și undeva, departe, zăresc transportorul blindat cu steguleț alb. A rămas în urmă, l-au lăsat puterile. Oamenii din el sînt niște nefericiți : n-au ei un asemenea tun supraputernic, n-au parte de tunetele astea amețitoare, le lipsesc aromele îmbătătoare. Nu simt toată viața lor o asemenea desfătare, n-au avut cum s-o cunoască. De aceea și conductorul lor e fricos, ocolește cu prudență pietrele și buturugile. Dar nu-ți fie teamă, băiete ! Pune-ți bine labele pe mașină, smucește-o și frămînt-o. Mașina blindată e o ființă delicată, dar dacă simte pe ea un călăreț plin de forță, devine și ea feroce, purtîndu-te în galop peste bolovani de granit, peste buturugile unor stejari de mii de ani, prin gropi și fundături. Nu-ți fie teamă că plesnesc șenilele, nu te teme că se frîng suspensiile. Rupe și zdrobește, iar tancul te va purta ca o pasăre. Căci el, tancul, se lasă și el cuprins de beția luptei. Doar e născut pentru luptă. Zdrobește !

...Scoate compania din luptă...

De sub șenile țîșnesc scîntei. Compania a intrat ca o vijelie pe pozițiile bateriei de rachete. Aud un scrîșnet și nu știu dacă șenilele au trecut peste o placă de oțel sau dinții conductorului meu mi s-au făcut auziți în cască.

...Scoate compania din luptă...

Fără nici o comandă, tancurile au încetat să mai tragă, ca să nu se lovească reciproc. Acum doar urlă, ca niște lupi ce sfîșie în bucăți o căprioară. Izbesc cu frunțile lor blindate șubredele transportoare ale rachetiștilor, macarale și instalații de lansare, înfundînd în cernoziomul gras floarea și mîndria artileriei reactive. Zdrobește !

...Scoate compania din luptă... aud iarăși glasul depărtat, scîrțîit al cuiva și înțeleg deodată că cel care mi se adresează este arbitrul. Ah, drace ! Dar cine-i întrerupe pe oameni din activitatea lor îndrăgită, într-un asemenea moment de supremă, aproape sexuală voluptate ? Ah, arbitrule, mama ta ! Păi tu faci niște impotenți din cîrlanii mei ! Cine ți-a dat dreptul să strici o admirabilă companie de tancuri ? Ești vreun dușman al poporului sau vreun sabotor burghez ?... ... m-aș în dinții tăi ! Companie, zdrobește ! Și izbind cu pumnul în blindaj, înjurînd de mama focului, cu emițătorul deschis, pe toți ticăloșii din statele majore care prin cancelariile lor n-au mirosit praful de pușcă, dau comanda :

— Companie, încetarea ! La stînga, pe plutoane, în poiană, adunarea !

Furios, conductorul meu smucește levierul stîng la maximum, din care cauză tancul aproape că s-a răsturnat cu toată greutatea sa spre dreapta, frîngînd o frumusețe de mesteacăn. Schimbă măiestru vitezele conductorul, cu o întrerupere de aproape o secundă și într-o clipită, ajungînd la cea mai de sus, azvîrle dinozaurul blindat înainte, prin tufișuri și gropi adînci de-a dreptul spre poiană, pentru ca apoi, virînd năstrușnic, să scadă turațiile aproape la zero, lucru ce face ca mașina să încremenească pe loc, aruncîndu-ne pe noi mult înainte, exact ca în cazul frînării neașteptate a unui avion chiar la capătul rulajului pentru decolare. Celelalte tancuri, mugind decepționate, se smulg din pădure și, frînînd convulsiv, se adună într-o aliniere perfectă.

— Descărcați ! Armamentul la control ! și după ce dau această comandă, smulg din priză șnurul căștii, iar încărcătorul taie printr-un declic orice legătură.

5

Transportorul blindat cu arbitrul rămăsese mult în urmă. Pînă să se șontîcîie el la compania mea, eu am reușit să controlez armamentul, am primit rapoartele referitoare la starea mașinilor, la consumul de carburant și muniții, am aliniat oamenii și am încremenit în mijlocul poienei, gata să prezint raportul.

Stau așa, socotind în minte plusurile și minusurile pentru care pot fi lăudat sau, dimpotrivă, pedepsit ; compania ieșise din parc cu opt minute înainte de termen — pentru asta voi fi lăudat, doar uneori pentru așa ceva i se poate chiar pasa cuiva un mic ceas de aur. În faza inițială a războiului, totul se socotește în secunde. Toate tancurile, toate avioanele, toate statele majore trebuie să iasă printr-un salt de sub lovitură. În acest caz prima lovitură a inamicului, cea mai puternică, se va executa asupra unor orășele militare pustii. Opt minute ! Aici am un plus neîndoielnic. Toate tancurile sînt în stare de funcționare și pe parcursul întregii zile așa au rămas. Aici e un plus pentru locțiitorul meu tehnic. Păcat că din lipsă de ofițeri nu am în companie un asemenea locțiitor. Eu fac și treaba lui. Punctele de sprijin le-am ocolit prin manevre hotărîte, raportînd la timp și cu precizie despre existența lor. Asta e un plus pentru comandantul plutonului unu. Păcat că el nu există în companie : aceeași penurie de cadre. Bateria de rachete nu ne-a scăpat, am mirosit-o și am făcut-o una cu pămîntul. Iar o baterie de rachete, chiar și cea mai prăpădită, e în stare să provoace o pereche de Hiroșime. Eu, întrerupînd cercetarea și aruncîndu-mi cutiile împotriva rachetelor, se cheamă că am preîntîmpinat aceste Hiroșime. Pentru așa ceva la război ți se atîrnă de piept un ordinuleț, iar la aplicații ești multă vreme lăudat.

Dar iată-l și pe colonelul din control. Mîini albe, curățele, cizme sclipitoare. Ocolește cu greață băltoacele, ca un motan ce nu vrea să-și mînjească lăbuțele. Comandantul regimentului, tătucul nostru, e și el colonel, numai că are niște lăboaie noduroase, ca ale unui călău : mîini dedate cu muncile grele. Iar fața tătucului nostru e arsă de ger, de soare și de vînturile tuturor tancodroamelor și poligoanelor ce-mi sînt și mie cunoscute, nici nu se compară cu chipul livid al acestui colonel arbitru.

— V-aliniați ! Drepți ! Pentru onor la dreapta !

Dar arbitrul nu-mi ascultă raportul, întrerupîndu-mă chiar de la început :

— Vă jucați, locotenent-major, de-a lupta ! Ca un puștan !

Eu tac. Îi zîmbesc. Ca și cînd nu m-ar cărta, ci îmi prinde în piept o medalie. Însă el se înfurie și mai abitir

din pricina acestui zîmbet al meu. Suita lui tace încruntată. Ea știe prea bine că articolul 97 din Regulamentul disciplinei interzice să fiu certat în prezența subordonaților mei. Maiorii și locotenenții-colonei din suită știu că certîndu-mă în prezența subordonaților, colonelul nu autoritatea mea o subminează, ci autoritatea întregului corp ofițeresc al nobilei Armate Sovietice, inclusiv propria sa autoritate colonelească. Dar mie parcă nici nu-mi pasă. Zîmbesc.

— E o rușine, locotenent-major, să nu auzi comenzile și să nu le execuți.

Eh, colonele, păi eu i-aș spînzura de țevile tunurilor pe cei care nu se lasă furați de avîntul luptei, pe care nu-i îmbată mirosul sîngelui. Asta-i deocamdată o aplicație, dar dacă într-o luptă adevărată șenilele tancurilor noastre ar fi fost mînjite de sînge adevărat, nu de substanțe butaforice, ca la teatru, atunci vajnicii mei asiatici s-ar fi încins încă și mai avan. Dar asta nu e o slăbiciune a lor. Asta-i tăria lor. Nimeni din lume n-ar putea să-i oprească.

— Și-apoi treaba cu gardul. Ați spart gardul de zid al parcului ! Asta-i crimă !

Uite că la peretele acela pînă și să mă gîndesc am uitat. Mare scofală. Pînă la ora asta cu siguranță a fost reparat. Cît să fi durat ? Dac-ar fi fost duși acolo zece soldați de la arest, în două ceasuri ar fi ridicat un zid nou. Dar de unde puteam eu să știu, colonele, dacă era aplicație sau război ? Cine poate ști așa ceva în timpul alarmei ? Și dac-ar fi fost război, iar zidul ar fi rămas întreg și 2000 de oameni, împreună cu sute de minunate mașini de luptă ar fi ars într-o singură îngrămădire ? Aud, colonele ? Porți un mare titlu, te numești Șef al cercetării Armatei a 13-a ; dacă-i așa, poftim de întreabă cîte obiective au descoperit uzbecii mei în cursul zilei. Ei nici măcar nu vorbesc rusește, dar descoperă fără greș țintele. Laudă-i, colonele ! Dacă mie nu-mi zîmbești, măcar lor zîmbește-le. Iar între timp eu îi zîmbesc. Acum mă aflu cu spatele la compania mea și n-am deloc voie să mă întorc cu fața spre ea. Dar știu și așa că toată compania mea zîmbește. Uite-așa, simplu, fără nici o pricină. Așa îmi sînt ei — în orice situație își rînjesc măselele.

Colonelului însă nu-i place treaba asta. De bună seamă crede că ne batem joc de el ; s-a înfuriat şi mai tare, începînd să scrîşnească din dinţi precum ochitorul meu în luptă. Nu e capabil să ne înţeleagă şi să ne preţuiască zîmbetele, aşa că îmi strigă în faţă :

— Un neisprăvit ! Nu sînteţi demn să comandaţi compania. Vă destitui ! Predaţi compania locţiitorului, să o conducă el la cazarmă.

— Nu am în prezent locţiitor, îi spun zîmbind.

— Atunci comandantului plutonului unu !

— Nu există nici el, şi pentru ca să nu ia la rînd colonelul toate funcţiile în ordine coborîtoare, îi explic : Sînt singurul ofiţer în companie.

Colonelul s-a dezumflat brusc. I-a trecut ardoarea. I s-a topit fără de urmă. Dar în armata noastră, mai ales pe teritoriul Uniunii, situaţia în care într-o companie se află doar un singur ofiţer este aproape tipică. Ofiţeri vor să fie mulţi, numai că toţi ar vrea să fie doar colonei. În schimb startul de la gradul de locotenent pe prea puţini îi atrage. Aşa se face că penuria se află jos de tot. E o penurie cumplită de ofiţeri. În schimb acolo sus, în statele majore se cam uită acest lucru. Uite şi acum, colonelul pur şi simplu nu a putut concepe că eu pot fi unicul ofiţer în întreaga companie. M-a îndepărtat de la comandă — are acest drept. Numai că această companie trebuie să se înapoieze la cazarmă, iar să fie mînată o companie, şi încă de tancuri, singură, fără ofiţeri, o distanţă de zeci de kilometri nu e cu putinţă. Ar fi o crimă. Aşa ceva s-ar aprecia neapărat ca o încercare de lovitură de stat. Aici, colonele, ai dat-o rău în bară. O dată ce ai destituit un comandant, în situaţia cînd el nu are înlocuitori, prin acest gest tu însuţi ţi-ai asumat răspunderea personală pentru companie şi nu ai dreptul să o încredinţezi nimănui. Căci dacă ar exista un asemenea drept, atunci fiecare comandant de divizie ar putea să scoată trupele în cîmp, să-i destituie pe comandanţi, înlocuindu-i cu cei care-i convin lui, şi lovitura de stat e gata. Dar la noi nu se petrec răsturnări deoarece nu oricine are acces la delicata problemă a selecţiei şi repartizării cadrelor de comandă. Să destitui e dreptul tău. E uşor să destitui. Oricine se pricepe să destituie. E la fel de uşor, ca şi cum ai ucide un om. Dar să-i returnezi pe comandanţi la posturi este la fel de greu, ca întoarcerea unui mort la viaţă. Acum ce te faci, colonele, ai de gînd să mă pui din nou în fruntea companiei ? Nu ţine. Doar sînt nedemn. Şi toţi au auzit asta. Nu ai dreptul să pui la comanda companiei un om nedemn. Şi dacă se află mai sus că tu, în apropierea frontierei de stat, ai destituit de la nişte companii de tancuri pe comandanţii legali, iar în locul lor ai numit alţii, nedemni ? Ce se va întîmpla cu tine ? Poftim ? Asta e.

În situaţia asta colonelul ar trebui să ia legătura cu comandantul batalionului meu şi să-i ceară : luaţi-vă de-aici prăpădita de companie. Dar uite că aplicaţia s-a sfîrşit. S-a terminat la fel de pe neaşteptate cum a şi început. Şi cine va permite să se utilizeze după aplicaţie transmisiunile militare ? Doar în '37, cei care au permis asemenea încălcări au fost împuşcaţi. După aceea nimănui nu i-a mai venit cheful să facă asemenea năzbîtii. Ce te faci acum, colonele ? Poftim, condu compania. Ori poate că ai şi uitat cum se conduce ? Sau poate că nici n-ai condus vreodată una ? Ai crescut prin statele majore. Asemenea colonei sînt o mulţime. Orice ocupaţie pare un fleac cînd o priveşti dintr-o parte. Nici să conduci o companie nu e cine ştie ce. Numai că trebuie să dai comenzile aşa cum sînt înscrise în noul regulament. Oamenii din companie nu sînt ruşi, n-o să înţeleagă. Ba ar fi şi mai rău dacă ar înţelege, însă nu cum trebuie. Atunci nu i-ai mai găsi nici cu elicopterul prin păduri şi mlaştini. Tancul e o maşină grea, uneori poate da peste un om, se poate prăvăli sub un pod, poate pieri într-un smîrc. Iar răsplata e întotdeauna una şi aceeaşi.

Acum nu mai zîmbesc. Situaţia e serioasă şi nu e nimic de rîs. Ar fi tocmai momentul potrivit să duc mîna la cozoroc şi să zic : „Permiteţi să plec, tovarăşe colonel ?“ Oricum, eu sînt acum de prisos, nici comandant şi nici subordonat. Dumneata ai pus-o de mămăligă, acum n-ai decît s-o înghiţi. Ţi-a venit cheful să comanzi, poftim, tovarăşe colonel, n-ai decît. Dar furia şi bucuria răutăcioasă mi s-au stins repede. Mi-e dragă compania, doar sînt oamenii mei, maşinile mele. Nu mai răspund de companie, dar n-am s-o las aşa, baltă.

— Îmi permiteţi, tovarăşe colonel, zisei repezindu-mi mîna la cozoroc, să conduc pentru ultima oară compania. Să-mi iau în acest fel rămas bun de la ea.

— Da, se declară el scurt de acord.

Pentru un moment mi s-a părut că vrea, cum este obiceiul, să-mi dea niște indicații — de felul : să nu goneşti, să nu o iei razna, să nu întinzi prea mult coloana. Dar n-a făcut-o. Ori poate că nici n-a avut o asemenea intenție, doar să mi se fi părut mie.

— Da, da, conduceți compania. Considerați că ordinul meu încă n-a intrat în vigoare. Returnați compania la cazarmă și acolo o să o și dați în primire.

— Am înțeles ! Fac scurt stînga-împrejur, dar apuc totuși să văd zîmbete ironice în suita colonelului. Cum vine asta ? Adică deocamdată comandați. Cei din suită înțeleg și ei că nu există o asemenea situație — să te afli deocamdată la comandă. Un comandant ori este demn să-și comande subunitatea, și răspunde integral pentru ea, ori este nedemn, și atunci este îndepărtat fără întîrziere. Deocamdată comandați — asta nu e o hotărîre. Iar un colonel poate plăti scump pentru o asemenea atitudine. Mie mi-este clar acest lucru, ca de altfel și celor din suită. Dar nu-mi arde de așa ceva acum. Am în față o treabă serioasă. Comand compania. Și nu importă cine ce a gîndit, cine cum a procedat și cum va fi pedepsit pentru asta.

Înainte de a da prima comandă, comandantul este dator să-și supună unitatea voinței proprii. E obligat să se uite la soldații săi în așa fel, încît aceștia să se simtă ușor furnicați, să încremenească, încît fiecare să simtă că îndată va urma porunca unui adevărat comandant. Iar comenzile la trupele de tancuri sînt mute. Două fanioane în mîinile mele. Cu ele comand.

Fanionul alb brusc în sus. Aceasta e prima mea comandă. Prin acest gest scurt și tăios, i-am transmis companiei mele un lung mesaj : „Compania o comand eu ! Lucrul stațiilor de radio pe emisie, pînă la întîlnirea cu inamicul, este interzis ! *Atenție !*“ Există comenzi pregătitoare și comenzi săvîrșitoare. Prin comanda pregătitoare, comandantul îi cuprinde oarecum pe subordonați cu zăbala de fier a voinței sale și trăgînd de hățuri trebuie să aștepte cinci secunde înainte de a da comanda principală. Formația trebuie să încremenească în acele clipe așteptînd-o, fiecare trebuie să simtă zăbalele de fier, fiecare să tresară abia simțit, mușchii să înceapă a fremăta, ca

înaintea unei lovituri usturătoare, fiecare trebuie să aștepte comanda săvîrșitoare precum așteaptă un cal de rasă lovitura de cravașă.

Fanionul roșu brusc în sus, apoi ambele pe lateral, în jos. S-a cutremurat compania, risipindu-se, tropăind îndată cu cizmele potcovite pe blindaje. Poate că își lua rămas bun de la mine compania, poate că a vrut să-și demonstreze nivelul de instruire în fața arbitrilor sau poate că pur și simplu o cuprinsese furia și n-a găsit posibil să și-o exprime în nici un alt chip. Ah, dac-ar fi declanșat careva un cronometru ! Dar și fără acesta, în acel moment știam : compania mea bate recordul diviziei și poate chiar vreunul de mai sus. Știam în acel moment că sînt mulți tanchiști adevărați în suita colonelului și că fiecare îi admiră acum pe asiaticii mei. Am văzut eu însumi multe recorduri la trupele de tancuri, cunosc prețul unor asemenea recorduri. Am văzut și mîini frînte și dinți sparți. Dar în acel moment băieții au avut noroc. Și știam oarecum dinainte că nu va călca niciunul greșit, nu va aluneca executînd acel salt de neînchipuit prin oblon. Știam că nici degetele nu i se vor strivi nimănui. Nu era momentul.

Cele zece motoare au pornit a urla. Mă aflu în turela comandantului. Acum fanionul alb în sus, în mîna mea, înseamnă : „Eu sînt gata !“ Și drept răspuns văd alte nouă fanioane : Gata ! Gata ! Gata ! Un cerc brusc deasupra capului și un gest precis înspre est : „Urmați-mă !“

Totul e simplu. Elementar. Poate chiar primitiv ? Da. Însă nici o cercetare nu poate descoperi deplasarea, fie și a patru armate de tancuri concomitent. Iar împotriva altor genuri de cercetare există procedee la fel de primitive, însă imparabile. Așa se face că întotdeauna apărem prin surprindere. Rău sau bine, dar prin surprindere. Pînă și în Cehoslovacia, chiar și cu șapte armate concomitent. Colonelul controlor s-a cățărat în transportorul său blindat. Suita l-a urmat. Transportorul s-a pornit a urla, a virat brusc și a luat-o pe un alt drum spre orășelul militar. Suita colonelului îl urăște în mod evident pe acesta. Căci în caz contrar, i s-ar fi suflat că el trebuie să meargă imediat în urma tancului meu. Doar acum eu sînt un nimeni. Un impostor. A mi se încredința mie compania este ca și cînd un șef de poliție ar încredința

unui poliţai destituit din serviciu executarea unei arestări. Dar chiar dacă ţi-a venit în cap o asemenea idee, măcar fii alături, pentru a interveni la timp. O dată ce ai încredinţat cuiva compania, dacă nu te pricepi să o conduci, apoi măcar să fii alături, pentru a putea să apeşi la timp pe frîne. Dar uite că nu i-a şoptit nimeni colonelului că şi-a dat viaţa pe mîinile tînărului locotenent-major. Iar acesta, îndepărtat de la putere, poate să facă orice porcărie, doar e un străin acum în companie. Tu va trebui să răspunzi. Ori poate că toţi cei din suită ştiau că locotenentul major va returna compania fără nici un fel de evenimente deosebite ? Ştiau ei că locotenentul-major nu va zdrobi destinul colonelului.

Deşi ar fi putut să o facă...

6

Aşa se întîmplă adesea : o divizie e biciuită de cravaşa alarmei de luptă, aceasta se năpusteşte spre largi orizonturi, dar este curînd adusă înapoi. Aici se ascunde un schepsis adînc. În felul acesta se formează obişnuinţa, iar diviziile vor porni la o acţiune reală ca la aplicaţiile curente — fără emoţii. În acelaşi timp şi inamicului îi slăbeşte vigilenţa. Diviziile sovietice ţîşnesc adesea şi pe neaşteptate din orăşelele lor militare. Inamicul va înceta să mai reacţioneze la asemenea acţiuni.

Drumurile sînt bătătorite de coloanele de tancuri. E clar că încetarea s-a dat concomitent întregii divizii. Cine ştie cîte divizii au fost ridicate prin alarmă de luptă, şi cîte din ele se întorc acum în orăşelele militare ! Poate că numai divizia noastră, poate trei divizii, ori poate chiar cinci. Dar cine ştie, poate că au fost alarmate concomitent chiar o sută de divizii.

La poarta orăşelului militar cîntă fanfara. Comandantul regimentului, tătucul, e pe turela unui tanc : îşi întîmpină coloanele. Are ochiul versat, neiertător. Îi e suficientă o singură privire ca să aprecieze o companie, o baterie, un batalion şi pe comandantul respectiv. Comandanţii se zgribulesc sub privirea de plumb a tătucului. E un bărbat voinic, centura îi este prinsă la ultimele

găuri, abia de-l cuprinde. Iar carîmbii cizmelor sale de uriaş sînt uşor crestate la spate, căci altfel nu le-ar putea trage peste pulpele puternice. Are un pumn enorm, cît un ceainic, şi cu ceainicul acesta ameninţă pe cineva. Probabil că pe comandantul batalionului trei infanterie, ale cărui transportoare blindate se înghesuie prin deschizătura flămîndă a porţii. Iată că bateria de aruncătoare a acestui batalion tocmai a trecut pe poartă, iar acum e rîndul meu. Şi cu toate că ştiu că tancurile mele mă urmează, deşi îmi este totuna dacă mă urmează sau nu, doar nu le mai sînt comandant, în ultimul moment mă uit peste umăr : într-adevăr, vin toate, n-a întîrziat nici unul. Comandanţii tuturor tancurilor îmi caută privirea, dar eu mă întorc din nou cu faţa înainte, mi-am repezit palma spre casca cea neagră şi comandanţii tuturor celorlalte nouă tancuri au repetat cu precizie acest străvechi salut militar.

Comandantul regimentului tot mai strigă ceva jignitor şi ameninţător în urma coloanei batalionului trei şi, în sfîrşit, îşi întoarce privirea turbată spre compania mea. Ah, tu, gorilă de pădure, ataman de tîlhari, cine-ţi poate susţine privirea ? Întîlnindu-i ochii, iau brusc, surprinzător chiar şi pentru mine, hotărîrea să înfrunt privirea lor. Iar el şi-a desfăcut pumnul imens într-o palmă cît o lopată, ridicînd-o la cozoroc. Nu oricui răspunde tătucul la salut cu salut. Şi eu chiar că nu mă aşteptam. M-am holbat nedumerit, clipind des. Tancul meu a trecut deja, iar eu îmi întorsei capul înapoi, uitîndu-mă la comandant. Deodată îl văd că-mi zîmbeşte. Are o mutră negricioasă, ca în film negativ, şi din pricina asta zîmbetul lui, dezvelindu-i dinţii albi, e vizibil pentru întreaga mea companie şi de bună seamă pentru bateria de obuziere care urmează după mine, dar pe care acum el o va saluta cu pumnul său imens.

Eh, comandantule. Nu ştii tu că eu nu mai sînt la cîrma companiei. Am fost destituit, comandante, de la companie. M-au înlăturat într-un chip ruşinos. Ca şi cînd aş fi fost biciuit în public. Dar asta nu-i nimic, comandante. Crezi c-am să mă pun pe bocit ? Niciodată, cît voi trăi. Am să zîmbesc. Întotdeauna. În ciuda tuturor. Voi zîmbi bucuros şi cu mîndrie, uite-aşa cum îţi zîmbesc ţie, comandante. Am să primesc curînd o nouă companie. E

penurie de ofiţeri, ştii bine şi tu. Numai că-mi pare rău să mă despart de asiaticii mei, căci tare buni flăcăi s-au nimerit a fi. Dar nu-i nimic, va trece şi asta. Pentru mine e destul că regimentul a început la timp ieşirea la alarmă, că tu, comandante, n-ai zburat de la regiment. Rămîi acolo şi agită-ţi pumnoiul, că de aceea şi eşti pus acolo, căci noi n-avem nevoie de nici un alt comandant în regiment. Noi, comandante, îţi iertăm ieşirea abraşă. Şi dacă trebuie, te vom urma acolo unde ne vei conduce. Iar eu, comandante, am să te urmez chiar dacă nu cu o companie, ci doar cu un pluton. Ba aş putea şi ca simplu ochitor.

7

La revenirea unei maşini de luptă în parc, ce trebuie să se facă în primul rînd ? Aşa e. Trebuie să fie alimentată. În funcţiune sau frîntă, dar alimentată. Cine poate şti cînd ne va trăsni o nouă alarmă ? Fiecare maşină de luptă trebuie să fie gata să repete totul de la început, în orice moment, aşa că de aceea parcul vuieşte din nou. Sute de maşini se alimentează concomitent. Fiecare tanc are nevoie de cel puţin o tonă de carburant. Şi transportoarele blindate sînt vorace. Ca şi tractoarele de artilerie. Dar şi toate maşinile de transport trebuie alimentate. Apoi unităţile de foc ale tuturor maşinilor de luptă trebuie completate. Proiectile de artilerie, de cîte 30 de kilograme fiecare. S-au adus cu sutele. Cîte două proiectile într-o ladă. Fiecare ladă trebuie ridicată din maşina de transport, să se scoată proiectilele, ambalajul de pe ele să fie înlăturat, apoi să fie curăţat fiecare proiectil, îndepărtîndu-se unsoarea dată la uzină şi — în tanc cu el ! Iar cartuşele ne sosesc şi ele în lăzi. Cîte 880 de bucăţi în fiecare. Trebuie introduse în benzi ; într-o bandă de mitralieră sînt 250 de cartuşe. Apoi benzile trebuie aşezate în încărcătoare, iar în fiecare tanc sînt cîte 13 asemenea cutii. Acum trebuie adunate toate tuburile arse, puse în lăzi şi predate la magazie. Ţevile vor fi curăţate mai tîrziu, pe rînd, cu întreg plutonul, fiecare ţeavă de pe tanc, multe ore zilnic, repetînd curăţarea multe zile, dar acum trebuie să turnăm deocamdată ulei în ţevi. Şi iată că vine rîndul să

spălăm tancurile ; o spălare grosieră, desigur. Spălarea temeinică va urma dup-aceea. Acum trebuie hrăniţi soldaţii. Astăzi n-a fost masă de prînz, aşa că prînzul este îmbinat cu cina. Iar după cină toţi sînt duşi la activităţi de întreţinere tehnică. Spre dimineaţă trebuie verificat totul : motoarele, transmisiile, suspensia, trenul de rulare. Unde e nevoie, se schimbă unele patine de la şenile. La tancul pentru bara de torsiune de la bordul stîng este ruptă. La al optulea reductorul de viraj face zgomot, în schimb la compania întîi de tancuri se vor înlocui dintr-o dată două motoare. În zori începe curăţirea generală a ţevilor. Să fie totul gata ! Că vă zdrobesc ! Dar deodată simt un gol undeva sub inimă şi mi-am amintit brusc că dimineaţă nu va mai trebui să verific în compania mea calitatea întreţinerii. Poate că nici nu voi fi lăsat deloc să intru mîine la compania mea în parcul de tancuri ? Ştiu că toate documentele cu privire la mine sînt deja întocmite şi că oficial voi fi destituit nu mîine dimineaţă, ci chiar astă-seară. Şi mai ştiu că la destituire, un ofiţer trebuie să se prezinte spilcuit, nu mai rău decît atunci cînd este distins cu un ordin. Iar compania mea cunoaşte acest lucru, şi de aceea, în timp ce mă certam cu alimentatorii, în timp ce verificam registrele cu consumul de muniţii, în timp ce mă tîram pe sub tancul trei, cineva mi-a făcut cizmele lună, mi-a călcat pantalonii şi mi-a cusut un guleraş proaspăt la bluză. Am aruncat salopeta murdară şi fuga la duş. M-am bărbierit îndelung, cu grijă. Şi iată că agentul de la regiment a şi sosit.

Vuieşte parcul. Un tractor scoate pe poartă un transportor blindat zdrobit. Tuburile arse zdrăngăne. Enormele camioane duduie încărcate la refuz cu lăzi goale pentru proiectile. Sudura electrică azvîrle jerbe de scîntei. Pînă dimineaţă totul va străluci şi va scînteia. Deocamdată însă împrejur e numai murdărie, zgomot, bubuit, ca pe un mare şantier. Nu poţi distinge ofiţerii de soldaţi. Toţi sînt în salopete, toţi sînt mînjiţi, toţi înjură de mamă. Iar prin tot acest haos păşeşte locotenentul-major Suvorov. Şi toţi amuţesc. Tanchiştii mînjiţi se uită lung după mine. Fiecare înţelege că locotenentul-major se duce la destituire. Nimeni nu ştie de ce a fost zburat. Dar fiecare înţelege că e destituit pe degeaba. Fiecare nutreşte acest sentiment. În altă situaţie, în celelalte companii nici n-ar fi fost

luat în seamă un locotenent major, şi chiar dac-ar fi fost observat, toţi s-ar fi prefăcut că nu l-au văzut, aşa încît ar fi continuat să se bunghisească la motoare, întorcîndu-şi fesele năclăite de unsoare. Dar acum un om se prezintă la destituire şi de aceea tanchiştii aceştia străini, necunoscuţi, mă salută cu degetele murdare, bătucite, ridicate la bonetă. Îi salut şi eu. Ba încă le şi zîmbesc. Iar ei de asemenea îmi surîd, vrînd parcă să-mi spună : curaj, doar se-ntîmplă să fie şi mai rău.

Dincolo de gardul de zid al parcului se întinde orăşelul militar. Castani cu trunchiuri groase, cît să-i cuprindă cu braţele trei oameni. Nişte recruţi zbierînd învălmăşit un cîntec. Se străduiesc, ce-i drept, dar sînt încă neîndemînatici. Un fruntaş aprig se răsteşte la ei. Uite că şi recruţii mă salută. Aştia sînt încă nişte viţeluşi. Încă nu pricep nimic. Pentru ei, un locotenent-major e un şef foarte mare, mult mai sus decît un fruntaş. Iar faptul că cizmele îi sclipesc atît de tare înseamnă că, de bună seamă, are de sărbătorit ceva.

Iată şi statul major. Aici întotdeauna e curăţenie. Aici întotdeauna e linişte. Scara e de marmură. Au construit-o românii înainte de război. Covoare pe toate coridoarele. Dar iată şi rotonda scăldată în razele soarelui. Aici, într-un con străveziu, de sticlă antiglonţ, sigilat în peceţi cu ştemă, se află drapelul regimentului. Lîngă drapel, o santinelă neclintită. Baioneta scurtă, plată, răsfrînge ultima rază de soare, risipindu-i pe marmură scînteierile. Salut drapelul regimentului, iar santinela de lîngă drapel nici nu se clinteşte. Doar este cu pistolul-mitralieră. Iar omul înarmat nu foloseşte nici un fel de alte forme de salut. Arma constituie, ea însăşi, salutul lui adresat tuturor celorlalţi.

Agentul merge drept pe coridor, spre cabinetul comandantului de regiment. De ce nu la şeful statului major ? Bate agentul în uşa comandantului. Intră, închizînd cu grijă uşa în spatele său. Dar iată că iese îndată, eliberînd intrarea — poftiţi.

La biroul de stejar al comandantului şade un locotenent-colonel necunoscut, de statură mijlocie. Pe acesta l-am zărit astăzi în suita colonelului-controlor. Dar ce dracu, mă mir eu, unde-o fi tătucul, unde-i şeful de stat

major ? Şi de ce locotenent-colonelul şade în jilţul comandantului ? Să fie cumva mai mare în funcţie decît tătucul nostru ? Cu siguranţă e mai mare. Altfel nu s-ar fi aşezat la biroul lui.

— Ia loc, locotenent-major, îmi propune el, fără a-mi asculta raportul.

Mă aşezai. Pe o margine. Ştiu că acum vor urma nişte vorbe mari, aşa că va trebui să sar în picioare. De aceea spinarea îmi e dreaptă, ca şi cînd m-aş afla în formaţie, la o paradă.

— Raportaţi-mi, locotenent-major, de ce zîmbeaţi cînd colonelul Ermolov v-a destituit de la comanda companiei ?

Privirea locotenent-colonelului îmi pătrunse în suflet, parcă poruncindu-mi : dar să spui adevărul, că eu văd prin tine, lighioană. Mă uit la el, la guleraşul proaspăt al bluzei deja cam purtată, însă curăţică şi călcată. Ce să răspunzi la o aşa întrebare ?

— Nu ştiu, tovarăşe locotenent-colonel.

— Îţi pare rău să te desparţi de companie ?

— Îmi pare rău.

— Compania ta a lucrat măestru. Mai ales la sfîrşit. Cît despre peretele acela, toţi sînt de aceeaşi părere : mai bine să fie spart, decît să fie un întreg regiment expus unei lovituri. Un perete nu e greu de reparat...

— A şi fost reparat.

— Uite ce, locotenent-major, eu sînt locotenent-colonelul Kravţov. Sînt şeful cercetării din Armata 13. Colonelul Ermolov, care te-a îndepărtat de la companie, crede că el este şeful cercetării. Dar e destituit, deşi încă nu bănuieşte acest lucru. În locul lui sînt deja numit eu. Acum inspectăm diviziile. Crede că el controlează, dar în fapt eu iau în primire şi mă informez asupra stării cercetării de la divizii. Toate hotărîrile şi ordinele lui nu mai au nici o valabilitate. Dă dispoziţii în fiecare zi, iar seara eu prezint documentele mele comandanţilor de regimente şi divizii, aşa încît toate ordinele lui îşi pierd orice putere. El nu bănuieşte acest lucru. Nu bănuieşte că strigătele lui nu sînt mai mult decît un foşnet de pădure. Pentru sistemul Armatei Sovietice şi al întregului nostru

stat, el e de pe acum un zero, un oarecare, un ratat scos din armată fără drept la pensie. Curînd i se va comunica ordinul cu privire la asta. Aşadar, ordinul lui privind îndepărtarea ta de la companie nu are nici o valoare.

— Vă mulţumesc, tovarăşe locotenent-colonel !

— Nu te grăbi să mulţumeşti. El nu are dreptul să te scoată de la comanda companiei, aşa încît te scot eu ! apoi, schimbînd tonul, spuse încet, dar poruncitor : Ordon să dai în primire compania !

Încă demult, eu am obiceiul să întîmpin zîmbind loviturile soartei. Dar de astă dată lovitura a venit prin surprindere, iar zîmbetul nu mi s-a înfripiat. M-am ridicat, am repezit palma la cozoroc şi am răspuns răspicat :

— Am înţeles ! Dau în primire compania.

— Ia loc.

Mă aşezai.

— Există o deosebire. Colonelul Ermolov te-a destituit deoarece considera că o companie e prea mult pentru tine. Eu te scot, considerînd că pentru tine o companie este puţin. Am pentru tine o funcţie de şef de stat major al unui batalion de cercetare la o divizie.

— Dar sînt numai locotenent-major.

— Şi eu sînt doar locotenent-colonel, dar uite că mi s-a ordonat să preiau cercetarea unei întregi Armate. Acum eu nu iau doar funcţia în primire, ci îmi şi formez echipa. Pe unii i-am tras după mine de la locul anterior de muncă. Am fost şeful cercetării la divizia 87. Dar acum domeniul îmi este de multe ori mai mare şi am nevoie de foarte mulţi băieţi isteţi şi săritori, pe care să mă pot bizui. Iar statul major al unui batalion de cercetare este ceva minim pentru tine. Am să te încerc chiar şi pe un post mai înalt. Dacă vei face faţă..., se uită la ceas. Ai douăzeci de minute pentru pregătire. La 21.30 pleacă de aici la Rovno, la statul major al Armatei a 13-a, un autobuz al nostru. În el este rezervat un loc şi pentru tine. Am să te iau la mine, la secţia cercetare a statului major al Armatei a 13-a, dacă mîine vei trece nişte examene.

Examenele le-am trecut.

CAPITOLUL II

1

De la hotelul ofiţerilor pînă la statul major al Armatei a 13-a sînt două sute patruzeci de paşi. În fiecare dimineaţă merg fără grabă în lungul unui şir de arţari, pe lîngă bănci verzi, goale, direct spre un perete înalt, cafeniu. Acolo, în spatele peretelui, într-un parc luxuriant, se află o veche casă boierească. Cîndva, foarte demult, aici a locuit un om bogat. A fost, desigur, omorît, deoarece e nedrept ca unii să aibă case mari, iar alţii case mici. Înainte de război, în această clădire se amplasase NKVD [1]-ul, iar în timpul războiului — Gestapo-ul. E doar un loc atît de convenabil. După război, aici s-a instalat statul major al uneia din numeroasele noastre Armate, iar eu lucrez acum în acest stat major.

Statul major constituie un concentrat de aspră necruţătoare, inflexibilă autoritate. În comparaţie cu oricare din inamicii noştri, statele noastre majore sînt foarte restrînse şi extrem de mobile. Statul major al unei armate înseamnă o sută şaptezeci de generali şi ofiţeri, şi o companie de pază. Asta-i tot. Nici un fel de birocraţie. Statul major al unei armate se poate instala în orice moment pe zece transportoare blindate, disimulîndu-se în masa verde-cenuşie a trupelor din subordinea sa, fără însă a pierde conducerea acestora. În această imperceptibilitate şi mobilitate rezidă invulnerabilitatea lui. Dar şi în timp de pace el este protejat împotriva oricăror eventualităţi. Încă primul proprietar îşi împrejmuise casa şi marele parc cu un zid înalt de cărămidă, iar toţi proprietarii ce au urmat au întărit acest zid, l-au înălţat, l-au completat cu tot felul de chestii, ca să taie definitiv pofta oricui de a trece peste el.

La poarta verde e o santinelă. Îi prezentăm permisul. Soldatul se uită atent la el şi salută scurt : poftiţi, vă rog. Clădirea propriu-zisă nu e vizibilă de la punctul de

[1] Iniţialele ruse pentru ministerul de interne.

control. Spre ea duce un drum mărginit de pereți formați din arbuști deși. De pe drum nu ai cum să cotești, deoarece în arbuști e un hățiș impenetrabil, de sîrmă ghimpată. Așa încît mergi înainte pe drum, ca printr-un tunel, iar drumul acesta cotește lin spre o clădire ascunsă între niște castani. Ferestrele parterului sînt zidite încă de mulți ani. La ferestrele etajului întîi sînt grilaje solide pe dinafară și storuri groase pe dinăuntru. Platoul din fața intrării principale este pavat cu plăci albe, curate și împrejmuit cu un zid de arbuști. Cine se uită cu atenție poate zări în tufișuri, în afară de sîrma ghimpată, și un beton cenușiu, zgrunțuros. Sînt cazemate pentru mitraliere, unite prin coridoare subterane cu încăperile de la subsol ale statului major, unde este instalat corpul de gardă.

De aici, din această curticică centrală, drumul cotește în jurul casei vechi spre un bloc cu două etaje, alipit de clădirea principală. De aici se poate ajunge, în sfîrșit, în parcul ce învăluie, ca într-o ceață verde, întreaga noastră Casă albă.

În timpul zilei, pe aleile parcului pot fi văzuți numai ofițeri ai statului major ; noaptea — patrule cu cîini. Tot aici, în parc, se află, deloc vizibilă de la distanță, intrarea într-un punct de comandă subteran, amenajat la mare adîncime și protejat prin mii de tone de beton și oțel. Acolo, sub pămînt, sînt încăperi de lucru și de locuit, un centru de transmisiuni, o popotă, un spital, depozite și tot ce este necesar pentru viață și activitate în condiții de completă izolare. Dar în afară de acest P.C. [1], mai există unul. Acela e protejat nu numai cu beton, oțel și cîini, ci și de secret pe deasupra. Acel P.C. e ca o fantomă. Puțini sînt cei care știu unde este amplasat.

Pînă la începerea zilei de muncă mai sînt douăzeci de minute, și eu rătăcesc pe alei, făcînd să foșnească la picioarele mele primul aur al toamnei. Sus de tot, pe cer, văd un avion de vînătoare dungînd albastrul, speriind berzele ce se rotesc deasupra unui cîmp ce nu se zărește de aici. Dar iată că ofițerii au început să se apropie de Casa albă. E timpul. Ne urnim și noi. Pe o alee îngustă, apoi pe una largă, pe lîngă pîrîu șoptitor. Acum ocolim aripa stîngă a clădirii vechi și iată-ne iarăși în curticica

[1] Punct de comandă.

centrală, între tufișurile dese, sub privirea apăsătoare a ambrazurilor de mitralieră de sub frunțile joase, de beton, ale cazematelor.

Prezentăm din nou permisul unei santinele ce ne salută și intrăm într-o răsunătoare sală de marmură, unde cîndva au zuruit storuri grele, a foșnit mătasea unor rochii, iar pe după evantaie din pene de struț se ascundeau priviri languroase. Acum însă aici nu există rochii. Rar, rar de tot trece în grabă o telegrafistă de la centrul de transmisiuni. Rochia ei e din postav, de uniformă kaki, strînsă pe corp. Ce e, colonele ? Te uiți după ea ? Îți place ?

Urc pe o scară de marmură. De astă dată sînt eu cel urmărit de priviri. Acolo sus e o santinelă. O nouă verificare a documentelor. Aici sus, nici pe departe nu are acces oricare colonel de stat major, în schimb pe mine, deși sînt doar locotenent-major, santinelele mă lasă să trec. Cei de jos se minunează. Ce pasăre o fi asta ? Ca ce chestie urcă el pe scările de marmură ? Prezentăm iarăși permisul și intrăm într-un coridor umbros. Aici covoarele ne estompează cu totul pașii. La capătul coridorului sînt patru uși, după cum la intrarea lui, de asemenea sînt patru. Acolo, la capătul coridorului, sînt cabinetele comandantului armatei, al primului său locțiitor, al șefului statului major și al șamanului politic al Armatei a 13-a, care se cheamă membru al Consiliului militar.

Cele patru uși de la intrarea coridorului sînt ale celor mai importante secții din Statul major : secția întîi, a doua, a opta și Specială. Secția întîi este operativă, adică se ocupă cu planificarea de luptă. Secția a doua este de cercetare : ea procură secției întîi toate informațiile despre inamic. Secția a opta nu are o denumire, are numai număr. Puțini sînt cei care știu cu ce se ocupă această secție. În schimb Secția specială nu are număr, doar denumire. Toți știu cu ce se ocupă ea.

Coridorul nostru este partea cea mai păzită a statului major și accesul aici este permis unui foarte restrîns număr de ofițeri. Desigur, pe coridorul acesta trec și unii locotenenți : osobiști și aghiotanți ai generalilor. Așa încît și după mine se uită coloneii întrebîndu-se : ce fel de lighioană oi fi ? Dar eu nu sînt nici osobist, și nici aghiotant. Sînt ofițer al secției a doua. Și iată ușa noastră,

capitonată cu piele neagră — prima la stînga. Formez un cifru pe disc și ușa se deschide lin. Iar dincolo de ea mai e una, blindată, de astă-dată ca la tanc. Apăs butonul unei sonerii, un ochi vigilent se uită la mine printr-o fantă din sticlă rezistentă la glonț și clănțăne un zăvor. Acum sînt ca acasă.

Mai înainte aici a fost, pare-se, o singură sală mare, apoi ea a fost împărțită în șase cabinete nu tocmai mari. La înghesuială, dar cu bună învoială, vorba aceea. Într-un cabinet este șeful cercetării Armatei a 13-a, binefăcătorul și proteguitorul meu, deocamdată încă locotenent-colonelul Kravțov. În celelalte cinci cabinete lucrează cinci grupe ale secției. Grupa întîi conduce întreaga cercetare din subordine — batalioanele de cercetare ale diviziilor, companiile de cercetare ale regimentelor, companiile de cercetare din afara statului de organizare, cercetarea de artilerie, de geniu și chimică. Grupa a cincea se ocupă cu cercetarea electronică. Are în subordine două batalioane de bruiaj și de interceptare radio, și în afară de asta grupa controlează cercetarea elctronică de la toate diviziile ce intră în compunerea armatei noastre, a 13-a. Grupele a doua și a treia sînt pentru mine terra incognito. Dar după ce am lucrat o lună în grupa a patra, încep să cam ghicesc cu ce se ocupă aceste grupe strict secrete. Chestia e că grupa a patra, a noastră, se ocupă cu prelucrarea finală a informațiilor ce sosesc de la toate celelalte grupe ale secției. Și în afară de asta, la noi afluiesc informațiile venite de jos, de la statele majore ale diviziilor, de sus, de la statul major al regiunii, din lateral, adică de la vecini, de la trupele de grăniceri ai KGB-ului.

În grupa noastră, pe timp de pace sînt trei oameni. Pe timp de război trebuie să fie zece. În cabinet sînt trei birouri. Aici lucrează doi locotenenți-colonei — un analist și un prognozist — și eu, locotenentul-major.

Fac treaba cea mai simplă: mă ocup de dislocări. Se-nțelege că analistul este mai marele grupei. Mai înainte și de dislocări s-a ocupat un locotenent-colonel. Dar noul șef al cercetării l-a îndepărtat din secție, eliberînd locul pentru mine, numai că funcția asta pe stat este de locotenent-colonel și asta înseamnă că dacă voi reuși să mă mențin, foarte curînd voi deveni căpitan, iar apoi, peste patru ani, tot așa, în mod automat, voi deveni maior, și peste alți cinci ani — locotenent-colonel. Dacă pe parcursul acestor ani voi izbuti să pătrund undeva mai sus, atunci și gradele următoare îmi vor veni în mod automat, la împlinirea stagiilor. Dar dacă mă voi prăvăli în jos, atunci pentru fiecare stea va trebui să-i rod cuiva beregata.

Locotenenților-colonei nu le este deloc pe plac inițiativa noului șef al cercetării — de a instala un locotenent-major în jilț de locotenent-colonel. Apariția mea le înjosește autoritatea și experiența, totuși nu asta-i principalul. Chestia e că și în jilțurile lor, noul șef ar putea să instaleze niște inși tineri și impetuoși. De aceea amîndoi se uită la mine și-mi răspund la salut doar cu slabe înclinări din cap.

În cabinetul de lucru al grupei de informare a secției de cercetare se află trei birouri, trei fișete mari, rafturi cu cărți cît cuprinde un perete și o hartă a Europei, tot cît un perete. Pe peretele opus intrării, exact în dreptul ușii, e un mic portret al unui general cu înfățișare tinerească. Pe epoleți are cîte trei stele. Uneori, cînd nu vede nimeni, îi zîmbesc generalului-colonel și-i fac semn cu ochiul. Dar generalul-colonel din portret nu zîmbește niciodată. Privirea îi este rece, severă și serioasă. Ochii, oglinda sufletului, îi sînt aspri și autoritari. În colțurile buzelor se distinge o ușoară umbră de dispreț. Sub portret nu există nici o inscripție. Nici pe dosul portretului — am verificat o dată, cînd în încăpere nu se afla nimeni. În loc de nume, acolo e o ștampilă „Unitatea militară 44388" și un avertisment amenințător: „A se ține numai în încăperile păzite ale Acvariului și ale instituțiilor subordonate acestuia". Eu cunosc bine corpul de comandă al Armatei Sovietice. Orice ofițer este obligat să-l cunoască. Dar sînt absolut convins că pe generalul-colonel din portret nu l-am văzut în nici o revistă militară, inclusiv cele secrete. Bine, tovarășe general, vă rog să nu mă deranjați în muncă.

Am în față, pe birou, un teanc de telegrame cifrate, sosite în cursul nopții trecute. Treaba mea este să mă descurc în ele, să introduc în jurnalul regrupărilor toate schimbările intervenite în compunerea și dislocarea trupelor inamicului, apoi să le trec pe harta mare ce se păstrează la secția unu a statului major al armatei.

Prima telegramă cifrată mă și pune în încurcătură: pe podul de cale ferată de peste Rin, din apropiere de Köln, s-a înregistrat o garnitură cu douăzeci de tancuri „Chieftain". Ce idioți! Dar în ce direcție a trecut garnitura? Este o întărire sau o diminuare? Douăzeci de tancuri sînt un fleac, dar din asemenea fărîme, și numai din ele, se creează tabloul general a ceea ce se petrece. Atît analistul, cît și prognozistul au pe birouri exact aceleași cópii ale telegramelor cifrate. Dar întrucît ei își reprezintă absolut precis tabloul evenimentelor, întrucît ei țin în capetele lor mii de cifre, date, nume și denumiri, nu au nevoie, desigur, să ridice telegramele cifrate din zilele precedente, pentru a găsi acolo cheia în lămurirea unei asemenea întrebări de nimic. Acum se uită iscoditor la mine și nu se grăbesc deloc să-mi sufle răspunsul necesar. Mă ridic de la locul meu și mă duc la fișet. Dacă ar fi să recitesc telegramele cifrate din zilele precedente, cu siguranță răspunsul ar fi exact ca al lor. Însă cei patru ochi răutăcioși mi se înfig între omoplați: pune osul, canalie, să știi și tu cum își cîștigă pîinea locotenenții-colonei.

2

Lucrăm pînă la ora 17.00, cu o oră de pauză pentru prînz. Cei care au vreo lucrare urgentă pot rămîne în cabinet pînă la 21.00. După asta toate documentele trebuie predate la bibiloteca secretă, iar fișetele și ușile să fie sigilate. Numai punctul de comandă subteran nu cunoaște somnul. În timpul acutizării situației, rămînem cu rîndul la statul major. Din fiecare grupă cîte un ofițer. Iar în momente de criză, toți ofițerii statului major trăiesc și lucrează cîteva zile în șir în cabinetele lor, ori sub pămînt. La P.C.-ul subteran condițiile de trai sînt mult mai bune, dar acolo nu există soare și de aceea, dacă e posibil, ne petrecem cea mai mare parte a timpului în cabintele noastre puțin cam strîmte.

Dacă nu sînt telegrame cifrate, citesc „Buletinul pentru cercetare" al Statului major general. Mi-a devenit dragă această carte groasă, de 600 de pagini. Mă cufund în ea, multe pagini le știu aproape pe de rost,

în ciuda faptului că fiecare din ele cuprinde uneori cîteva sute de cifre și denumiri. Cînd nu există crize și stare de încordare, la orele 17.00 fix locotenenții-colonei dispar. La timpul stabilit, precum dulăilor supuși experiențelor de către Pavlov li se declanșează saliva pentru a scuipa pe sigiliu și a-l apăsa în plastilina de pe fișet. Din acel moment rămîn singur. Citesc „Buletinul pentru cercetare" pentru a suta oară. Dar în afară de acest buletin general, există cîte o asemenea carte, la fel de groasă, despre tehnica de tancuri și blindate, despre flotă, despre sistemul de mobilizare a Bundeswehr-ului, cercetările nucleare franceze, sistemul de alarmare în NATO și naiba mai știe despre ce.

— Tu mai și dormi cîndva?

Nici nu observasem cum a apărut în prag locotenent-colonelul Kravțov.

— Uneori. Dar dumneavoastră?

— Și eu uneori.

Rîde Kravțov. Știu bine că și el șade în fiecare seară pînă tîrziu, ori dispare cu săptămînile pe la subunitățile ce-i sînt subordonate.

— Vrei să te verific?

— Da.

— Unde se află aripa 406 tactică, de avioane de vînătoare pentru antrenament, a F.A.M. [1] ale S.U.A.?

— La Saragosa, în Spania.

— Ce intră în compunerea Corpului 5 de armată al S.U.A.?

— Diviziile a 3-a de tancuri și blindate, a 8-a mecanizată și regimentul 11 blindat de cavalerie.

— Pentru început nu-i rău. Ia aminte, Suvorov, că în curînd va fi verificarea și dacă nu faci față muncii, vei fi înlăturat din statul major. Pe mine nu mă vor înlătura pentru asta, dar cîteva scatoalce mi se vor da.

— Mă străduiesc, tovarășe locotenent-colonel.

— Acum du-te la culcare.

— Aș mai putea să lucrez o oră.

— Am zis să te duci la culcare. Căpiat, nu-mi ești de trebuință.

[1] Forțele aeriene militare.

3

După două săptămîni, în timp ce locotenentul-colonel prognozist se afla la statul major al regiunii militare, a trebuit să lucrez în locul lui. Într-o zi şi două nopţi am pregătit prima mea prognoză de cercetare : două file subţiri bătute la maşină cu titlul : „Prezumţii pentru proxima lună, privind combativitatea Corpului 3 al Bundeswehr-ului". Şeful cercetării a văzut aceste pagini şi a ordonat să fie date la secţia întîi. Totul s-a petrecut oarecum obişnuit. Nimeni nu m-a lăudat, dar nici nu a rîs cineva de creaţia mea.

4

O undă de aer a smuls hîrtiile de pe mesele locotenenţilor-colonei. Aceştia le stăvileau cu trupurile lor, ca să nu se împrăştie, doar pentru fiecare hîrtie din acestea se pot încasa 15 ani. Se deschisese uşa cabinetului fără ca noul venit să fi ciocănit. În uşă stătea un locotenent.

— Bună ziua, Konstantin Nikolaevici, îi spun locotenenţii-colonei zîmbind locotenentului.

E un flăcău chipos, înalt, lat în umeri. Unghiile îi sînt trandafirii, pilite. În statul major toţi i se adresează numai cu prenumele şi patronimicul [1], căci are o situaţie demnă de invidiat : e aghiotantul şefului statului major al armatei. Dacă i s-ar spune simplu „tovarăşe locotenent", ar fi echivalent cu o jignire, aşa că toţi îi spun Konstantin Nikolaevici.

— Dislocările, rosteşte alene Konstantin Nikolaevici.

Se putea, desigur, spune : „Şeful statului major îl cheamă pe ofiţerul cu dislocările, cu raportul privind modificările petrecute noaptea precedentă în gruparea inamicului". Dar treaba se poate face şi mai simplu, aşa cum o şi face Konstantin Nikolaevici : scurt, cu o uşoară undă de dispreţ. Adun grăbit telegramele în dosar. Văzîndu-mi zorul, aghiotantul generalului se îmbună, ba chiar zîmbeşte, zicînd :

[1] În semn de respect.

— Nu te pripi sub client.

Locotenenţii-colonei îşi rînjesc măselele, apreciind gluma aghiotantului. Javre de stat major. Vă ţineţi morţiş de locurile voastre călduţe. Eu însă n-am să suport aşa ceva. Doar n-am ce pierde, în afara lanţurilor :

— Nu te obrăznici, locotenent !

Chipul acestuia se lungi. Locotenenţii-colonei amuţiră, aţintindu-mă cu priviri sălbatice : prostălăule, mitocanule, cum vorbeşti cu aghiotantul ? Cum vorbeşti cu Konstantin Nikolaevici ? Aici nu eşti la batalion. Aici e un stat major ! Aici trebuie să sesizezi cu fineţe situaţia. Dar tu, ţărănoi necioplit, aduci năpasta şi pe capetele noastre ! Ies din cabinet, fără a-i permite generălescului aghiotant să mi-o ia înainte. Şi nici n-am să-i permit vreodată. Ca să vezi, un aghiotăntel, acolo ! Slugoi generălesc. Ai văzut tu cîndva un soldat pe linia de tragere ? La poligon ? Cînd el are în mînă pistolul-mitralieră încărcat, iar tu doar un fanion roşu ? Păşeşte soldatul spre ţintă, simţind arma în mînă şi-l chinuie gîndul : oare n-ar fi mai bine să sloboadă o lungă rafală asupra comandantului său ? În viaţa mea, eu pe fiecare soldat al meu l-am condus de zeci de ori prin linia de tragere. Şi nu o dată am văzut în ochii aceia soldăţeşti licărind îndoiala : să trag în cartoanele de colo, ori să mă desfăt cu o moarte adevărată ? Pe cînd tu, locotenente, ai condus tu vreodată soldaţi pe linia de tragere ? Sau i-ai văzut, faţă-n faţă, în pădure, pe cîmp, în ger, prin munţi ? Dar mînia soldăţească ai văzut-o ? Ţi s-a întîmplat vreodată să-ţi găseşti pe neaşteptate întreaga companie ameţită de bătură, cu armele la ei ? Tu, locotenent, n-ai decît să faci carieră pe covoarele astea noi, dar la Vitea Suvorov să nu te dai. Aş răbda, dac-ai fi căpitan, ori dacă măcar ai fi de aceeaşi vîrstă cu mine. Dar eşti un mucos, un neisprăvit mai mic decît mine cu cel puţin un an.

Pe coridor, aghiotantul generalului, ca din întîmplare, m-a călcat dureros pe un picior. Mă aşteptam la vreo ieşire din partea lui şi eram pregătit. Păşeam puţin mai înaintea lui şi uşor în stînga, aşa că am izbit puternic înapoi cu cotul drept. Am nimerit în moale. Ceva a gîlgîit în aghiotant. A gemut, căutînd cu gura larg căscată să-şi recapete respiraţia, s-a încovoiat prăvălindu-se spre perete. Acum se dezdoaie încet. E mai înalt decît mine

și mai ciolănos. Are niște labe enorme. De bună seamă, cu o asemenea labă poate cuprinde fără dificultate mingea de baschet. Numai că burtica s-a dovedit a-i fi cam slabă, ori poate că pur și simplu nu s-a așteptat la lovitură. Tu ești cel care-ai făcut pe prostul, aghiotantule. Întotdeauna trebuie să te aștepți la lovitură. În orice clipă, și atunci nici efectul nu va fi atît de nimicitor.

Se dezdoaie încet locotenentul, fără a-și desprinde privirile de la mîna mea, căci aveam două degete răschirate, ca la praștie. În toate țările gestul acesta înseamnă victorie, adică triumf. La noi însă acest gest înseamnă : „Am să-ți scot felinarele, cîine".

Se ridică încet, proptindu-se de perete, continuă să nu-și desprindă privirea de la degetele răschirate și înțelege prea bine că acum înaltul său proteguitor nu-l poate ocroti. Sîntem unul la unul pe coridorul pustiu, ca luptătorii pe un străvechi cîmp de luptă, cînd din rîndurile a două armate nenumărate au ieșit în față doar doi, care să se ucidă unul pe altul. E mai înalt decît mine, dar acum înțelege că deșertăciunea vieții și-a luat rămas bun de la mine, că de-acum pentru mine nimic nu contează, în afară de victorie, și că pentru victorie sînt gata să plătesc oricît, chiar și cu propria mea viață. Știe deja că la orice acțiune sau chiar cuvînt al său, am să răspund cu o lovitură sălbatică a degetelor răschirate în ochi și îndată apoi am să mă înfig în beregată pentru a nu-i mai da drumul niciodată.

Fără a clipi, el își ridică încet mîinile spre gît și, pipăindu-și cravata, și-o îndreptă :

— Șeful Statului major așteaptă...

— Vă..., îi șoptesc eu.

— Șeful Statului major așteaptă...

Îmi e greu să revin în această lume. Îmi luasem adio de la ea în fața acestei sălbatice încleștări mortale. Dar el n-a primit lupta. Inspir prelung și îmi fricționez mîinile amorțite de încordare. El nu-și desprinde privirea de pe chipul meu, iar chipul meu, pe cît se vede, s-a schimbat, spunîndu-i ceva în sensul că deocamdată nu intenționez să-l omor. Mă răsucesc și pornesc pe coridor. El mă urmează. Sînt locotenent-major, iar tu, deocamdată, numai locotenent, așa că n-ai decît să tropăi în urma mea.

În anticameră sînt două birouri, unul în fața celuilalt. Ele barează, ca niște bastioane, fiecare ușa proprie. Una dă în cabinetul comandantului, cealaltă în cabinetul șefului statului major. La ușa comandantului, în spatele unui birou lustruit, șade aghiotantul acestuia. E și el locotenent, dar nici lui nu i se adresează nimeni decît rostindu-i prenumele și patronimicul — Arnold Nikolaevici îl cheamă. E înalt și el, frumos. Uniforma lui nu e din stofă ofițerească, ci generălească. Din partea lui, de asemenea, nu simt nici un dram de considerație, se uită la mine fără a mă vedea. Și are pentru ce : șeful meu, locotenentul-colonel Kravțov, șeful cercetării, este numit în postul său înalt fără acordul comandantului armatei, al locțiitorului acestuia și al șefului statului major, îndepărtînd un om al lor din acel post important. De aici vin disprețul comandantului față de șeful meu, șicanele șefului statului major. De aici rezultă ura ofițerilor din statul major, mai ales a celor ce lucrează în Olimp, adică la etajul întîi, față de noi toți, cei pe care Kravțov îi adusese cu el. Noi sîntem niște străini. Niște oaspeți nepoftiți în călduța lor companie.

Șeful statului major, generalul-maior Șevcenko, îmi pune cu rost întrebări, mă ascultă fără a mă întrerupe. Așteptam să fiu luat la bani mărunți, dar el se mărginea să mă privească pătrunzător, în față. În statul major apar ofițeri noi. Mîna nevăzută, puternică a cuiva îi împinge direct pe covoarele moi ale etajului întîi. Cine știe din ce pricină, nu este cerut avizul șefului statului major, lucru care nu poate să-i fie pe plac. Puterea i se scurge lent, ca apa, printre degete. Cum să o rețină ? Se întoarce către fereastră cu mîinile la spate, uitîndu-se în parc. Pielea de pe obraji îi este violetă din pricina vinelor subțiri ce aproape că-i răzbat în afară. Eu aștept lîngă ușă fără să știu ce să fac.

— Tovarășe general, îmi permiteți să plec ?

Nu răspunde. Tace. Poate nici n-a auzit întrebarea ? Ba nu, a auzit-o, căci după ce a tăcut o vreme răspunde scurt : „da", fără să-și întoarcă spre mine privirea.

În anticameră, ambii locotenenți mă întîmpină cu ochi răi. E limpede că aghiotantul șefului statului major a și apucat să-i povestească totul colegului său. Desigur că încă nu au raportat proteguitorilor respectivi cele întîmplate, dar o vor face cu siguranță, însă pentru așa ceva ei trebuie să aleagă momentul convenabil, cînd bossul va fi într-o stare de spirit corespunzătoare pentru un asemenea raport.

Păşesc spre uşă, simțindu-le cu spatele privirile pline de ură, ca pe niște pistoale proptite în ceafă. Mă încearcă două sentimente concomitent : de ușurare și de amărăciune. Serviciul meu de la statul major luase sfîrșit și mă aștepta un nesfîrișit deșert înghețat, undeva dincolo de cercul polar, sau un deșert galben, încins, ba poate pe deasupra și judecata consiliului de onoare al ofițerilor.

Locotenenții-colonei mă întîmpină într-o tăcere mormîntală. Ei nu știu, desigur, ce s-a întîmplat pe coridor, dar și ceea ce se întîmplase aici, în cabinet, era pe deplin suficient pentru ca să nu mă mai bage în seamă. Sînt un parvenit. Am țîșnit pe neașteptate aici sus, însă neînțelegînd cum se cuvine acest lucru și neapreciind cele întîmplate, nu m-am putut menține pe acest loc și m-am prăvălit în prăpastie. Acum sînt un nimeni, iar soarta mea nu-i neliniștește. Îi preocupă o altă întrebare, mnlt mai importantă : dacă lovitura pe care o voi încasa se va răsfrînge și asupra șefului meu pe care ei îl urăsc atîta. Încui documentele în fișet și mă grăbesc la locotenent-colonelul Kravțov ca să-l previn asupra neplăcerilor ce-l amenință.

— Cu aghiotanții nu trebuie să te sfădești, îmi zice el pe un ton sentențios, fără a manifesta totuși vreo neliniște deosebită în legătură cu cele întîmplate, părea că va uita într-o clipă tot ce i-am povestit. Ia spune, cu ce ai de gînd să te ocupi astă seară ?

— Să mă pregătesc de predarea funcției.

— Deocamdată nu te alungă nimeni din statul major.

— Înseamnă că o vor face curînd.

— Nu le merge. Aici eu te-am adus cu mine, Suvorov, și numai eu pot să-ți ordon să te cari de-aici. Așadar, cu ce ai de gînd să te ocupi diseară ?

— Să studiez gruparea de forțe a Flotei a 6-a a S.U.A.

— Bine. Dar în afară de solicitări intelectuale, e nevoie și de cele fizice. Ești cercetaș, așa că trebuie să

parcurgi un curs al pregătirii noastre. Tu știi cu ce se ocupă grupa a doua din secția noastră ?

— Știu.

— Cum poți să știi așa ceva ?

— Am dedus.

— Deci, după părerea ta, cu ce se ocupă grupa a doua ?

— Conduce cercetarea prin agentură.

— Just. Dar poate că știi și cu ce se ocupă grupa a treia ? întrebă el privindu-mă întrebător.

— Știu.

El păși prin încăpere, căutînd să pătrundă sensul răspunsului meu. Apoi se așeză cu o mișcare impetuoasă.

— Ia loc.

M-am așezat.

— Uite ce, Suvorov, tu primeai de la grupa a doua fărîme de informații spre prelucrare, așa încît puteai deduce proveniența lor. Dar de la grupa a treia n-ai primit nici pe dracu...

— Tocmai din acest fapt am tras concluzia că forțele subordonate grupei a treia acționează numai în timp de război, iar mai departe am dedus.

— Deducția ta ar fi putut fi nefondată...

— Dar ofițerii din grupa a treia sînt foarte înalți, unul și unul...

— Cu ce se ocupă ei, după părerea ta ?

— Pe timp de război smulg informațiile utilizînd forța...

— ... și viclenia, adăugă el.

— Sînt diversioniști, teroriști.

— Știi cum se numește asta ?

— Asta n-am de unde s-o știu.

— Asta se cheamă Spețnaz [1]. Cercetare cu destinație specială. Cercetare diversionistă, prin forță. Ai fi putut să deduci cîți diversioniști se află în subordinea grupei a treia ?

— Un batalion.

El sări de pe scaun :

— Pe asta cine ți-a spus-o ?

— Am dedus.

— Cum ?

[1] Prescurtare de la speţialnoe naznacenie (rus.)

— Prin analogie. La fiecare divizie, o companie se ocupă de cercetare în adîncime. Firește, asta nu e Spețnaz, dar ceva foarte asemănător. Armata se află cu o treaptă mai sus decît divizia, așa că la dispoziția dumneavoastră trebuie să se afle nu o companie, ci un batalion, adică ceva superior cu o treaptă.

— De patru ori pe săptămînă, seara, te vei prezenta la adresa asta, luînd cu tine un costum de sport. Asta-i tat. Ești liber.

— Am înțeles !

— Dacă vor veni un nou comandant de armată și un nou șef al statului major, prin urmare și niște noi aghiotanți, caută să fii în bune relații cu aceștia.

— Credeți că se va schimba curînd comanda armatei noastre ?

— Eu nu ți-am spus așa ceva.

5

În grupa noastră de informații, a secției de cercetare survin mici modificări. Locotenent-colonelul care a lucrat la prognozări este brusc trecut în rezervă. Fusese chemat la o comisie medicală care i-a găsit ceva ce-l împiedică să rămînă în armată. La pensie se va simți mult mai bine. El n-ar fi vrut în nici un chip să plece deoarece fiecare an, după cei douăzeci și cinci de slujbă ai săi, aduce un adaos serios la pensie. Dar doctorii sînt de neclintit : sănătatea dumneavoastră e mai scumpă ca orice. În locul locotenentului-colonel, pe funcția de prognozist este numit un căpitan de la cercetarea diviziei 87.

6

Șeful statului major trebuie să știe totul despre inamic, așa că în fiecare dimineață, după ce mă lămuresc cu telegramele cifrate, mă prezint la el pentru raport. Niciodată nu mă cheamă prin telefon ; trimite pur și simplu aghiotantul.

De la ciocnirea noastră au trecut deja două săptămîni. Sînt convins că aghiotantul a raportat demult șefului său despre cele întîmplate, prezentînd, de bună seamă, lucrurile într-o lumină favorabilă lui. Dar eu continui totuși să circul pe acest coridor, încă nu m-a înghițit pămîntul, lucru pe care aghiotantul nu-l prea înțelege. E clar pentru ei că sînt un soi de excepție de la o regulă, dar nu știu de la care anume și de ce, așa încît nu mai sînt mitocani cu mine. Problema asta mă preocupă și pe mine : la naiba de ce oi fi eu o excepție ?

7

Alte schimbări la noi. Șeful secției întîi a statului major este mutat. O dată cu el, sînt eliberați din funcții șefii grupelor și unii ofițeri direcționali. În locul colonelului, pe funcția de șef este instalat un locotenent-colonel. Acesta a adus cu el un cîrd întreg de căpitani și locotenenți majori, pe care i-a înscăunat în posturi de locotenenți-colonei.

8

— Șeful cercetării Armatei a 13-a mi-a ordonat să urmez un curs scurt de pregătire pentru a lucra în grupa a treia.

— Da... da... știu... intră.

Zîmbește afabil. Are niște brațe precum cleștii unui crab uriaș. Cei de la informații trebuie să lucreze o vreme la noi, ca să înțeleagă cum se adună frînturile de informații și care e prețul acestora. Schimbă-te.

Umblă desculț, într-o bluză verde și cu niște pantaloni verzi dintr-un material moale însă rezistent, pe cît se vede. Mîinile îi sînt dezgolite pînă la coate și îmi amintesc de labele vînjoase, păroase și neobișnuit de curate ale chirurgului care în urmă cu vreo cinci ani mă adunase la loc din bucățele.

Ne aflăm într-o însorită sală de sport. În mijlocul sălii, două scaune singuratice par mici de tot în acest spațiu de necuprins.

— Ia loc.

Ne-am așezat pe scaune, unul în fața celuilalt.

— Așază mîinile pe genunchi și relaxează-le, ca pe niște vrejuri. Întotdeauna să șezi astfel. În orice situație trebuie să fii relaxat la maximum. Dinții inferiori nu trebuie să se atingă de cei superiori. Mandibula trebuie să fie în suspensie, numai puțin, desigur. Gîtul, relaxează-l. Acum picioarele. Tălpile. Niciodată să nu pui un picior peste celălalt — asta deranjează circulația sîngelui. Se sculă, îmi dădu ocol din toate părțile, cercetîndu-mă cu exigență. Apoi îmi pipăi cu lăboaiele gîtul, mușchii spatelui, încheieturile mîinilor.

— Niciodată să nu bați toba cu degetele pe masă. Numai neurastenicii fac așa. Cercetarea militară sovietică nu ține în rîndurile sale asemenea indivizi. Ei, acum cred că ești destul de relaxat, așa că trecem la exerciții.

Se așeză pe scaun, ținîndu-se cu mîinile de fundul acestuia, apoi începu a se legăna pe cele două picioare din spate ale scaunului și brusc, clătinîndu-se înapoi, se răstoarnă pe spate. Zîmbește. Sare în picioare. Ridică scaunul și se așeză pe el, încrucișîndu-și brațele pe genunchi.

— Ține minte, dacă o să cazi înapoi, șezînd pe scaun, nu ți se poate întîmpla nimic, dacă, desigur, la spate nu se află vreun perete sau vreo groapă. Căderea înapoi, șezînd pe scaun, este la fel de simplă și sigură, ca și cînd te-ai lăsa în genunchi sau ai sta în patru labe. Dar natura noastră umană se opune căderii înapoi. Ne reține numai psihicul nostru... Prinde-te cu mîinile de fundul scaunului... N-am să-ți stau de siguranță, căci oricum, nu poți să te lovești... Leagănă-te pe picioarele dinapoi ale scaunului... Ia stai, ia stai, te temi cumva ?

— Mă tem.

— Nu-i nimic. E normal. Ar fi fost ciudat dacă nu te-ai fi temut. Toți se tem. Apucă-te iarăși cu mîinile de fundul scaunului. Începe fără să-ți comand eu. Dă-i drumul...

Mă legănam pe scaun, balansînd, apoi am depășit ușor balansul, legănîndu-mă ceva mai mult și scaunul a lunecat într-un hău. M-am chircit pe scaun, trăgîndu-mi capul

între umeri. Tavanul fugea amețitor în sus, însă căderea s-a prelungit. Timpul s-a oprit. Și deodată scaunul s-a izbit cu zgomot de podea. Abia acum m-am speriat cu adevărat, dar în aceeași clipă am izbucnit bucuros în rîs : nu mi se întîmplase absolut nimic... Capul, supunîndu-se reflexului, s-a întins ușor înainte, așa că pur și simplu nu puteam să mă lovesc cu ceafa. Izbitura a fost preluată de spinarea strîns lipită de spătarul scaunului. Atîta doar că suprafața spatelui este mult mai mare decît cea a tălpilor și de aceea căderea înapoi este mai puțin neplăcută decît săritura de pe scaun pe pămînt. Instructorul îmi întinse mîna.

— Pot să mai încerc o dată ?

— Sigur că poți, încuviință el zîmbind.

Mă așezai pe scaun, mă prinsei de fundul lui și mă prăvălii înapoi.

— Să mai încerc, strig eu bucuros.

— Da, da, desfată-te.

9

La cererea noastră, Academia de științe a elaborat o metodică a săriturilor dintr-un tren în viteză, ca și din automobil, din tramvai... tu n-ai nevoie de formulele lor matematice, înțelege numai concluzia : dintr-un tren ce gonește în mare viteză trebuie să sari spre spate și înapoi, să aterizezi pe picioarele îndoite, căutînd să-ți păstrezi echilibrul și să nu te atingi cu mîinile de pămînt. În momentul atingerii de pămînt, trebuie să te împingi cu putere în sus și cîteva secunde să continui alergarea alături de tren, reducînd treptat viteza. Băieții noștri sar din trenuri cu viteza de 75 de kilometri pe oră. E un barem general. Dar există inși care depășesc considerabil acest barem, sărind din trenuri cu viteze mult mai mari, sărind pe pante, de pe poduri, sărind cu arma-n mînă și cu o greutate considerabilă în spate. Ia aminte : principalul e să nu te atingi cu mîinile de pămînt. Picioarele te vor purta. Mușchii picioarelor posedă o forță, dinamism și rezistență excepționale. Atingerea cu mîna poate

strica ritmul impetuos al picioarelor, după care urmează căderea şi o moarte chinuitoare. Ne vom antrena. Mai întîi pe trenajor. Trenul adevărat va fi mai tîrziu. Să începem cu viteza de zece kilometri pe oră...

10

Iar după o lună ne aflăm împreună pe balustradele unui pod de cale ferată. Departe, la mare adîncime, un fluviu rece, plumburiu îşi poartă încet apele, învolburîndu-se în mari cercuri şerpuitoare pe lîngă pilonii de beton. Acum sînt informat şi înţeleg că omul poate merge chiar şi pe un cablu telefonic, pe deasupra unei prăpăstii fără fund. Totul constă în călirea psihică. Omul trebuie să fie convins că nimic rău nu i se va întîmpla şi atunci totul va decurge normal. Artiştii de circ consumă ani întregi pentru nişte chestii elementare. Dar greşesc. Nu abordează ştiinţific problemele. Îşi întemeiază pregătirea pe exerciţii fizice, fără a acorda suficientă atenţie psihologiei. Se antrenează mult, dar nu le e dragă moartea, se tem de ea, caută să o ocolească, uitînd că e posibil să te delectezi nu numai cu moartea altcuiva, ci şi cu propria ta moarte. Numai oamenii care nu se tem de moarte pot făuri minuni, împreună cu zeii.

— Proştii spun că n-ai voie să te uiţi în jos, strigă el. Dar ce desfătare e să priveşti în jos la bulboane.

Mă uit în adîncime şi ea nu mi se mai pare sinistră şi paralizantă, precum unei broscuţe gura larg căscată a unui şarpe. Iar palmele nu se mai acoperă de acea sudoare insuportabilă.

11

Alte schimbări în conducerea Armatei a 13-a. În fiecare armată sînt cîte doi generali-maiori de artilerie. Unul comandă subunităţile de rachete şi artilerie, iar celălalt apărarea antiaeriană. La Armata a 13-a ambii sînt îndepărtaţi.

12

La regiunea militară Precarpatică intervin grandioase schimbări. A decedat subit comandantul acestei regiuni, general-colonelul Bisearin. Nu trecuse nici măcar un an de la momentul cînd el comanda frontul Precarpatic în Cehoslovacia. Era vioi şi sănătos, conducea uşor şi cu dezinvoltură cele patru armate ale frontului. Se spune că n-a bolit niciodată, şi deodată uite că nu mai e !

Comanda regiunii militare a fost preluată de general-locotenent Obaturov şi îndată la statul major al regiunii militare a survenit destituirea în masă a oamenilor lui Bisearin şi înlocuirea lor cu oameni de-ai lui Obaturov. Iar imediat după asta, valul de schimbări s-a propagat în jos, la statele majore ale armatelor. În regiune ele sînt patru la număr : a 57-a aeriană, a 8-a blindată de tancuri, a 13-a şi a 38-a. Pe covorul cel moale al coridorului nostru au trecut repede doi noi generali : noul comandant al Armatei noastre, a 13-a, şi noul şef al statului major.

În acea zi, uşa blindată a secţiei cercetare o deschideam eu pentru toţi vizitatorii. Aud soneria şi zăresc prin vizorul de tanc un locotenent necunoscut. O, dar ştiu cine trebuie să fie.

— Parola ?
— Omsk.
— Cifra ?
— 106.
— Intraţi.

Şi uşa cea grea a glisat lin în lături, lăsîndu-l pe locotenent să treacă.

— Bună dimineaţa. Tovarăşe locotenent major, am nevoie să-l văd pe şeful cercetării.

— Am să-i raportez. Aşteptaţi, vă rog, un moment. Am ciocănit la uşa şefului meu şi am intrat îndată.

— Tovarăşe locotenent-colonel, a sosit pentru dumneavoastră aghiotantul comandantului armatei.

— Poftească-l.

Intră locotenentul :

— Tovarăşe locotenent-colonel, vă poftesţe comandantul.

Știu de mai înainte că vor urma aplicații, că telegramele cifrate vor începe să curgă ca dintr-un corn al abundenței, că tinerii aghiotanți vor fi obosiți de moarte, că vor avea ochii roșii, congestionați, cînd vor lucra împreună nopți în șir la harta cea mare. Știu că după primele aplicații, cei doi aghiotanți și cu mine ne vom îmbăta criță și vom deveni prieteni. Eu le voi povesti anecdote deocheate, iar ei mie — istorioare nostime din viața intimă a proteguitorilor lor. Dar chiar de pe acum, după această primă întîlnire, după felul cum m-a salutat locotenentul și cum a intrat în cabinetul șefului meu, înțeleg că sîntem figuri de aceeași culoare. Noii generali din statul major al armatei sînt oameni de-ai lui Obaturov. Noii șefi de secții, inclusiv Kravțov, sînt oamenii lui Obaturov. Noii aghiotanți, noii ofițeri din statul major — toți sînt oamenii lui Obaturov. Pentru prima oară realizez că și eu sînt membru al acestui grup, și știu că însuși noul comandant al regiunii militare Precarpatice, generalul-colonel Obaturov, este omul unui anume grup puternic ce accede impetuos și irezistibil la putere.

Toți cei care au venit înainte de noi în acest stat major și în celelalte state majore ale regiunii, toți sînt figuri de altă culoare, și timpul lor a expirat. Cei care vor fi suficient de în vîrstă vor fi scoși la pensie, iar ceilalți — expediați prin nisipurile încinse de soare. Grupul cel vechi s-a prăbușit și s-a risipit sub o lovitură năprasnică, dar invizibilă de pe lături, iar resturile lui nu vor putea fi niciodată slugi devotate mărimilor acestei societăți, nu se vor alinta niciodată în razele calde ale puterii...

La biblioteca secretă am dat peste fostul aghiotant al fostului șef al statului major. Preda niște documente. Va pleca undeva foarte departe să comande un pluton. Este de mai bine de doi ani ofițer, dar n-a avut încă niciodată în subordinea sa niște soldați nedisciplinați, aproape de nestăpînit. Dacă serviciul lui ar fi început cu așa ceva, totul ar fi fost normal. Dar serviciul lui a început pe niște covoare moi. În orice situație, el mînca pe săturate și stătea la căldurică. Acum totul s-a frînt. Omul se obișnuiește să trăiască și pe fundul unei prăpăstii, iar dacă s-a aflat acolo dintotdeauna, cu greu își imaginează că ar putea exista vreo altă viață. Dar locotenentul fusese

înălțat spre niște piscuri, iar acum cădea din nou în prăpastie. La fund de tot. Și căderea asta era chinuitoare.

Îmi zîmbește. Iar zîmbetul acesta pare cîinesc. Cîndva, foarte demult, în Orientul Îndepărtat, am văzut doi dulăi care voiau să se alăture unei haite străine. Dar haita asta mîrîia, nu voia să primească niște străini în rîndurile ei. Atunci, unul din cei doi dulăi s-a repezit la nefericitul său tovarăș, începînd să-l mursece. Lupta a durat mult, iar haita urmărea cu răbdare să vadă rezultatul duelului. Unul urla, iar celălalt, mai slab, scheuna pătrunzător, nu voia să se despartă de viață. După ce și-a ucis tovarășul, sau poate chiar fratele, dulăul rămas în picioare, dar mușcat și sfîșiat peste tot, s-a apropiat cu coada între picioare de haită, demonstrîndu-și astfel supușenia. În acel moment însă haita s-a repezit asupra lui, făcîndu-l bucăți.

Nu știu de ce fostul aghiotant mi-a amintit de acel dulău cu coada-ntre picioare, gata să muște pe oricine, numai să fie primit în haita învingătorilor. Prostule. Fii mîndru. Du-te în deșertul tău și nu mai da din coadă, pînă nu vei fi făcut bucățele.

13

În noaptea aceea l-am visat pe un bun evreu, pe nenea Mișa. Aveam pe atunci 15 ani. Mergeam la școală și lucram la colhoz. Iarna lucram din cînd în cînd, vara — cot la cot cu bărbații în toată firea. De aceea, cînd s-a pus în discuție o problemă serioasă, am fost și eu chemat la adunare. Iată despre ce era vorba: în fiecare an, spre sfîrșitul lunii august, colhozul nostru trimitea un om în orașul Zaporojie, pentru două-trei săptămîni, ca să vîndă harbuji. Se apropia sfîrșitul lui august și trebuia să se hotărască cine anume dintre mujici avea să plece în anul acela ca să vîndă harbujii colhozului.

Șed mujicii în sala clubului. Nu era timp de pierdut, vremea culesului era în toi, dar lor nu le ardea de cules. Toți discută, toți strigă. Președintele a propus să-l trimită cu harbujii pe Serioja, ginerele său. Cei din primele rînduri tac, în schimb din ultimele se fluieră, se bate din picioare, se trîntesc băncile. Președintele pune problema

la vot, dar se vede că s-a enervat şi s-a pierdut cu firea. În cazuri din acestea trebuie să întrebe de la bun început: „Cine-i contra ?“ şi de bună seamă că nimeni n-ar fi ridicat mîna, aşa încît şi cu votarea ar fi fost gata — ar fi însemnat că toţi sînt de acord. Dar preşedintele, din greşeală, a întrebat : „Cine e pentru ?“ Astfel se obişnuise el să pună problema cînd trebuia să se aprobe înţeleapta politică a partidului nostru drag. Aici era însă o problemă de viaţă. Aici nu vor întinde cu toţii mîinile spre tavan.

— Cine e pentru ? repetă preşedintele.

Sala însă tace. Nici o mînă nu s-a ridicat. A încurcat-o preşedintele. N-a pus problema cum trebuia. Înseamnă deci că Serioja, ginerele preşedintului, nu putea să fie trimis. Acesta dădu a lehamite din mînă: n-aveţi decît să hotărîţi voi. Şi din nou gălăgie, strigăte. Toţi au sărit de la locurile lor, iarăşi erau cu toţii nemulţumiţi.

Eu şedeam într-un colţ. Nu izbuteam în nici un chip să pricep de ce se zbat atîta oamenii. Doar cei care s-au dus în anii trecuţi să vîndă harbujii îi încredinţau că treaba asta-i cu primejdie: tîlharii de pe la bazar te pot înjunghia. Dacă greşeşti cumva la socoteli, miliţia te arestează, ori va trebui după aceia să te socoteşti cu colhozul plătind din propriul tău buzunar. Dar, ciudată treabă, nici unul dintre cei care vînduseră mai înainte, nu s-ar fi opus prea tare dacă ar fi fost propus din nou pentru munca asta periculoasă, ingrată. În schimb, toţi ceilalţi încep deodată să tropăie şi să ţipe că respectivul e un şmecher, un escroc, şi că numai daune aduce colhozului. Iarăşi e ceva ciudat: păi dacă munca e periculoasă, ingrată, de ce să nu fie tocmai acela vîrît la munca aceea. Dar nu. Adunarea nu aprobă pe nici unul din cei numiţi.

Sînt propuşi mereu alţi candidaţi, dar adunarea îi respinge mereu, la fel de hotărît. Să te tot minunezi. Cum de n-a fost ales chiar primul pe care l-a numit preşedintele, şi să fi fost trimis în locul acela blestemat. Toţi ar fi răsuflat liniştiţi. Dar aşa, uite că nimeni nu vrea să-şi trimită acolo nici duşmanul, nici prietenul, nici vecinul. Ai impresia că fiecare ar ţintui să nimerească el însuşi acolo, însă ceilalţi nu-l lasă. Adică, dacă n-am ajuns eu acolo, nici pe tine nu te las. Au dezbătut, au tot

dezbătut ei pînă ce-au ostenit. Toţi au fost luaţi la rînd, dar toţi au fost respinşi.

— Bine, dar atunci pe cine să trimitem ? Pe Vitka Suvorov ? E încă prea mic.

Numai că mujicii erau de altă părere. Eu nu mă compar cu ei nici ca vîrstă, nici ca experienţă, nici ca autoritate — pentru ei sînt un nimeni, iar trimiterea mea ar însemna în mintea lor acelaşi lucru ca trimiterea nimănui. N-are decît să meargă Vitka, judeca fiecare, numai duşmanul meu să nu ajungă acolo. Aşa s-a şi hotărît pînă la urmă. Au votat în unanimitate. Preşedintele şi chiar ginerele lui, Serioja, pînă şi ei au ridicat mîinele.

Doi mujici lăţoşi m-au adus în oraş la ora trei din noapte. Am descărcat harbujii împreună şi i-am aşezat într-un lădoi de lemn, lîngă o baracă verde de scînduri, în care aveam să muncesc şaisprezece zile şi să dorm cincisprezece nopţi. La cinci dimineaţa, bazarul vuia deja din mii de glasuri. Mujicii plecaseră demult, iar eu rămăsesem singur cu harbujii. Vînd mereu. Nu mă desprind de tejghea. Mă fistîcesc. Sînt desculţ, iar la oraş nimeni nu umblă astfel. Vînd mereu şi-mi blestem soarta. Nimănui, nici prin gînd nu-i trece să mă înjunghie, dar simt că încep să mă dau de ceasul morţii. Am nişte harbuji de mai mare dragul. La tejgheaua mea e o coadă imensă. Toţi strigă ca la adunarea colhozului. Iar eu socotesc mereu. Preţul la harbujii mei este de 17 copeici kilogramul. E preţ de stat, cine nu-l respectă ajunge la puşcărie. Socotesc. Matematica îmi plăcea. Dar aici nu-mi iese nimic. Un harbuz cîntăreşte, să zicem, 4 kilograme şi 870 grame ; dacă iau cîte 17 copeici la kilogram, cît costă un asemenea harbuz ? Dacă mulţimea n-ar face atîta gălăgie, dacă femeia aceea grasă n-ar fi încercat să mă înşface de păr, aş fi calculat într-o clipă. Dar aşa, nu-mi izbuteşte nimic. Nici creion, şi nici hîrtie n-am luat cu mine. De unde să fi ştiut eu că voi avea nevoie de ele ?

Grăsanele de la coadă se înfurie de încetineala mea, se împing peste tejghea. Cele care au cumpărat deja îşi numără mai la o parte restul, apoi vin din nou în goană la tejghea, strigă, ameninţă că vor chema miliţia. Dar harbujii sînt foarte diferiţi, şi greutatea lor diferă, iar preţul e mereu altul şi copeica n-ai cum s-o împarţi. Mi-am amintit vorbele unor mujici de la adunare : dacă

greşeşti, te socoteşti cu colhozul plătind din propriul tău buzunar. Dar de unde să am eu banii mei ? Nu reuşesc nimic aici. Strig la mulţime că am să încetez vînzarea, dar aproape că m-au sfîşiat oamenii, căci, vezi bine, harbujii erau tare frumoşi.

Vizavi de mine, la o mică tarabă şedea un evreu bătrîn, cu sprîncene albe, stufoase. Vindea şireturi. Se uita la mine şi se strîmba, ca şi cînd l-ar fi durut o măsea. Îi era peste poate să privească la un asemenea negoţ. Ba se răsuceşte ca să nu mai vadă, ba îşi ridică ochii spre cer, ba scuipă cu năduf.

A şezut el mult aşa, perpelindu-se. Pînă la urmă n-a mai răbdat. Şi-a închis prăvălioara, a venit alături de mine şi dă-i cu vînzarea. Eu îi arunc harbujii pe care mi-i arată el cu un deget lung şi costeliv, iar pînă izbutesc să apuc un harbuz din grămadă, el îl prinde pe precedentul din zbor, îl cîntăreşte, îl dă cumpărătorului, primeşte banii, numără restul, apoi îmi arată cu degetul următorul harbuz şi pe deasupra apucă să le mai şi zîmbească tuturor. Dar şi cu arătătorul acela e o poveste, că nu o face la întîmplare, spre fiecare harbuz, ci cu un anume rost : mă mînă cînd în vîrful grămezii, cînd la baza ei, şi trebuie ori să alerg de cealaltă parte, ori să mă întorc înapoi. Iar între timp el le zîmbeşte tuturor şi toţi îi zîmbesc la rîndul lor, căci îl cunosc. Toţi îl salută şi-i spun : „Mulţumesc, nene Mişa".

Într-o oră a servit pe toată lumea de la coadă, iar grămada de pepeni s-a redus la jumătate. Îndată ce ne-am descurcat cu coada, el mi-a întins un purcoi de bani : hîrtii mototolite de trei ruble, zdrenţuite de o rublă, ba chiar se nimereau şi cîteva de cinci ruble. Mărunţişul sunător l-a pus el într-o grămăjoară separată, ca să fie pentru a da restul.

— Uite, zice el. Asta-i încasarea ta. Pune-o în buzunarul din dreapta. Acolo e destul ca să te socoteşti pentru ziua de azi cu colhozul tău. Iar tot ce ai să mai încasezi astăzi, pune fără teamă în buzunarul din stînga.

— Ah, nene Mişa, îi zic eu, n-am să te uit cît oi trăi !

— Stai, că asta nu-i tot, îmi zice. Eu ţi-am făcut doar o lecţie de practică, dar acum ascultă teoria.

A adus o foaie de hîrtie, pe care a scris preţurile : 1 kg — 17 copeici, 2 kg — 34... şi aşa mai departe, pînă la zece. Dar eu cu kilogramele nu aveam probleme, ci cu gramele, aşa că el şi pe acestea le notează pe o coloană : 50, 100, 150...

— Copeica nu se împarte, aşa că pentru 50 de grame poţi să nu iei nimic, după cum poţi lua o copeică întreagă. Şi aşa, şi aşa e corect. Pentru o sută de grame poţi lua o copeică, ori poţi să iei două copeici. De la un om bun, întotdeauna să iei la minimum, iar de la un om al naibii să iei întotdeauna la maximum.

Îmi scrie repede preţurile... 750 — minimum 12 cop., maximum — 13.

— Dar cum poţi calcula aşa repede, nene Mişa.

— Păi nici nu calculez, eu pur şi simplu ştiu preţurile.

— Drace, zic eu, dar preţurile se schimbă !

— Şi ce dacă, spune el. Dacă mîine ţi se cere să vinzi cu 18 copeici, înseamnă, de exemplu, că pentru 5 kilograme şi 920 de grame poţi lua minimum o rublă şi şase copeici, iar maximum o rublă şi opt copeici. Gramele trebuie rotunjite şi ele, pentru un om bun înspre minimum, iar pentru ceilalţi înspre maximum. Omului bun îi dai un harbuz bun, celuilalt — unul obişnuit.

Cum să disting un harbuz bun de unul obişnuit ştiu. Harbuzul cel bun are codiţa uscată, iar pe-o coastă are ca un fel de chelie galbenă. Ei, dar pe oamenii buni de cei obişnuiţi cum să-i deosebeşti ? Dacă-l întreb, va rîde. Oftez, dar pînă la urmă şi eu trebuie să mă învăţ minte, aşa că am întrebat...

La aşa întrebare totuşi nu s-a aşteptat bătrînul. S-a aşezat, a oftat îndelung, clătinînd din cap şi minunîndu-se de prostia mea.

— Să le iei la ochi pe gospodinele din casele dimprejur, pe acelea care cumpără în fiecare zi de la tine. Ei bine, lor să le dai cei mai buni harbuji, şi la preţ minim. Ele nu-s multe, dar o să-ţi poarte buhul, o să-ţi facă reclamă, zicînd că eşti cinstit, precis în socoteli şi ai harbuji dulci. Ele îţi vor forma coada, iar o dată ce se află lîngă tine vreo două-trei din ele, înseamnă că după ele se vor lua alţi vreo zece. Dar ăştia vor fi de-acum cumpărători de cîte o singură dată. Lor să le dai harbuji obişnuiţi, mai puţin buni, şi să le iei preţ maxim. Ai înţeles ?

Cartonul cu preţuri l-a prins deasupra capului meu. Dintr-o parte nu se vedea, dar era suficient să-mi dau

capul spre spate, cu aerul că socotesc, și toate prețurile erau în fața mea.

Așa a mers mai departe negoțul. Rapid și cu folos. Buni harbujii ! Ah, ce buni sînt ! Veniți — pe gustate ! După o zi gospodinele din împrejurimi au început a mă recunoaște. Îmi zîmbesc. Eu le aleg harbujii la preț minimal și le zîmbesc. Tuturor celorlalți le iau la maximum, dar le zîmbesc și lor.

De la un cumpărător o parte de copeică. De la altul la fel. Deodată am înțeles vorba că banul la ban trage. Nu-i înșelam pe oameni, ci pur și simplu rotunjeam în folosul meu fracțiunile de copeică, dar astfel au început să apară în buzunarul meu din stînga hîrtioare mototolite de trei ruble, zdrențuite de o rublă, ba uneori chiar și de cinci.

Calculez venitul — toți banii în plus sînt la mine. Am să dau colhozului încasările corect, iar buzunarul propriu sporește mereu. Iată că în acest buzunar a apărut o foșnitoare hîrtie de zece ruble. Mă duc la nenea Mișa și i-o întind.

— Mulțumesc, nene Mișa, îi spun. M-ai învățat cum să trăiesc.

— Prostule, îmi zice bătrînul. Uite miliția nul de colo. Lui să i-o dai. Că eu am destul cu ai mei.

— Dar de ce să-i dau miliția nului ? mă mir eu.

— De-aia. Apropie-te și dă-i-o. Că nu te va uita. Îi va face plăcere.

— Bine, dar eu nu calc legea. De ce să-i dau ?

— Dă-i, cînd îți zic, și nenea Mișa se supără. Iar cînd i-o dai, să nu zici nimic. Pur și simplu i-o strecori în buzunar și te cari.

Am pornit spre miliția n. Stătea încruntat. Bluza îi e cenușie, grumazul asudat, ochii ca de cositor. Mă apropii de el, mai-mai să-l ating. Mi-e frică. Dar el nici nu se clințește. Îi strecor în buzunarul de la piept hîrtia aceea de zece, făcută sul. El însă nici n-a băgat de seamă. Stă ca o statuie, nici nu clipește. Nu se clintește. S-au dus pe apa sîmbetei bănuții mei, gîndesc eu. Nici n-a simțit cum i-am strecurat.

În dimineața următoare, miliția nul acesta e din nou la post : „Să trăiești, Vitea", zice.

Mă minunez. De unde-o știe el numele meu ?

— Bună ziua, cetățene șef, îi răspund.

Seară de seară sosea camionul de la colhoz. Descarcă mujicii cîte două-trei tone de harbuji pentru ziua următoare, iar pe ziua ce a trecut eu țin evidența : au fost exact două tone ; am vîndut 1816 kg, restul nu sînt vînduți, fiind loviți, turtiți, adică 184 kg. Iată încasarea — 308 ruble și 72 copeici. Cîntăresc mujicii rebutul, îl trec pe hîrtie și drumul spre casă. Tocmai tîram într-un coș harbujii storcoșiți spre groapa de gunoaie cînd nenea Mișa m-a surprins la o asemenea treabă. Oftează bătrînul și se căinează, minunîndu-se de prostia mea.

— Dar de ce, zice el, de ce faci tu o așa murdară treabă, și încă fără nici un profit pentru tine ?

— Păi ce folos poate fi de la ăștia ? întreb eu cu mirare. Cine o să-i cumpere așa putrezi și loviți ?

Iarăși se întristează bătrînul, înălțîndu-și privirile spre cer.

— Păi ăștia nu trebuie să-i vinzi, zice. Dar nici să-i tîrăști la gunoi nu-i nevoie. Oprește-i, păstrează-i. Cînd vine mîine controlul, tu n-ai decît să-i arăți pentru a doua oară, împreună cu cei care mîine se vor dovedi compromiși. Ai să vinzi mîine, să zicem, 1800 kg, dar tu zici că numai 1650. Iar peste încă o zi ai să vinzi 1800, dar tu să arăți toți harbujii stricați ce s-au adunat în trei zile și să zici că ai reușit să vinzi numai 1 500 kilograme.

Așa am și făcut.

— Acum vezi și tu, nu te ambala, mă învăța nenea Mișa. Lăcomia strică negustoria.

Asta o înțelegeam și singur. Nu mă ambalam. Dacă aveam pe zi 150 kg de harbuji compromiși, eu arătam numai 300 kg, niciodată mai mult, cu toate că aș fi putut să arăt și o jumătate de tonă. Pe harbujii ăștia loviți puneam zilnic cîte 25 de ruble în buzunarul meu stîng. La colhoz nici într-o lună n-aș fi cîștigat atît, iar după zilele de lucru la cîmp, plătite în copeici, tot goale îmi rămîneau buzunarele. Aici însă nenea Mișa mi-a șoptit unele secrete.

În seara de pe urmă am cumpărat șase sticle de coniac, m-am încălțat cu pantofi de lac și m-am dus la nenea Mișa.

— Prostule, îmi zise. Tu sticlele astea să le duci președintelui tău, pentru ca la anul, în vară, să-ți propună candidatura la adunare.

— Ba nu, îi zic eu. Dumitale s-ar putea să-ţi fie mulţi banii pe care-i ai, dar ia-i şi pe-ai mei. Primeşte sticlele din partea mea ca amintire. Dacă nu ţi-or plăcea, n-ai decît să le spargi de perete. Dar eu dumitale ţi le-am adus şi n-am să le iau înapoi.

Pînă la urmă le-a luat.

— Eu zic, am făcut negoţ doar două săptămîni. Dar dumneata cît ai negustorit ?

— Eu, îmi răspunde bătrînul, împlinesc acuşi şaptezeci şi trei, iar în comerţ am intrat la şase ani. Pe vremea ţarului Nikolai Aleksandrovici.

— De bună seamă că de-a lungul vieţii ai vîndut de toate.

— Nicidecum, răspunse el. Numai şireturi.

— Dar dacă ar fi trebuit să faci negoţ cu aur, ai fi putut ?

— Aş fi putut. Dar să nu crezi că cu aur se fac mai uşor banii decît cu alte lucruri. Ba pe deasupra toţi ştiu de mai înainte că în ascuns eşti milionar. Îţi spun eu că la şireturi se poate cîştiga mai mult şi cu ele n-ai bătaie de cap.

— Dar cu ce e mai greu să faci negoţ ?

— Cu chibrituri. E o ştiinţă extrem de complicată, dar dacă apuci să-i prinzi rostul, într-un an poţi face milionul.

— Dumneata, nene Mişa, dac-ai fi trăit în lumea capitalistă, de mult ai fi fost milionar...

La vorbele astea el a preferat să tacă.

— Pe cînd la noi, în socialism, n-ai cum să-ţi dai drumul, că un-doi te împuşcă.

— Nu-i aşa, mă contrazice nenea Mişa. Şi în socialism, nu toţi milionarii sînt împuşcaţi. Trebuie doar să faci sul hîrtia de zece şi să o strecori miliţianului în buzunărel. Atunci nu te împuşcă.

Şi mai spunea nenea Mişa că banii nu trebuie strînşi. Ei trebuie cheltuiţi. Nu merită să faci moarte de om pentru bani, şi nici să rişti pentru ei nu are rost. Nu merită ei aşa ceva. Altceva e cînd ţi se lipesc singuri de degete — în cazul ăsta nu trebuie să te împotriveşti destinului. Ia-i şi desfată-te. Dar să ştii că nu există loc pe pămînt, nu există om către care milionul să nu vină la mînă de la sine. E drept însă că mulţi pur şi simplu nu văd aceste posibilităţi, nu profită de ele. Şi spunîndu-mi aceste cuvinte, de trei ori a repetat că banii nu aduc fericirea. Dar ce anume aduce fericirea nu mi-a spus.

Arareori îl visez pe nenea Mişa. Mi-e greu să spun de ce, dar în nopţile cînd bunul bătrîn vine spre mine în bazarul acela prăfos, plîng în somn. În viaţă rar mi sa întîmplat să plîng, chiar şi în copilărie. În somn însă, numai cînd îmi apare el. Îmi murmură nenea Mişa la ureche înţelepte maxime desprinse din viaţă, iar eu le memorez pe toate, bucurîndu-mă că nu mi-a scăpat nimic. Şi mă străduiesc să reţin în minte toate spusele lui pînă cînd mă trezesc. Totul e simplu, nişte adevăruri banale. Dar îndată ce mă trezesc, nu-mi mai amintesc nimic.

M-a trezit o mică rază de lumină vie. Mă întind zîmbind gîndurilor mele. Caut îndelung să-mi amintesc ce mi-a şoptit nenea Mişa la ureche, dar nu, nu-mi amintesc nimic. Şi fusese ceva important, ceva ce în nici un caz nu trebuia uitat. Totuşi, din mia de învăţăminte, mi-a rămas doar cea mai mică frîntură : oamenilor trebuie să le zîmbeşti.

CAPITOLUL III

1

Principalul element al echipamentului la un diversionist este încălţămintea. Bineînţeles, după paraşută.

Un diversionist inveterat, cu o cicatrice pe obraz, mi-a dat de la depozit o pereche de bocanci pe care îi studiez cu interes. Încălţămintea asta reprezintă ceva între bocanci şi cizme. Ceva mediu. Un hibrid, îmbinînd în sine cele mai bune calităţi, atît ale cizmei, cît şi cele ale bocancului. În evidenţe, încălţămintea e trecută sub denumirea prescurtată B.P. — Bocanci pentru paraşutişti. Aşa o să le şi spunem.

Sînt confecționați dintr-o piele groasă și moale, de bivol, cîntărind cu mult mai puțin decît s-ar crede după aspect. La fiecare bocanc sînt o mulțime de curele și catarame : două curele în jurul călcîiului, una lată în jurul tălpii, două în jurul genunchiului. Și curelele sînt foarte moi. Fiecare bocanc a înmagazinat o experiență de milenii. Doar așa mergeau străbunii noștri în expediții : învelind piciorul într-o piele moale și legînd-o în curele. Ei bine, cizmele mele chiar așa sînt făcute : din piele și curele.

Dar uite, tălpi ca ale noastre n-au cunoscut strămoșii. Tălpile sînt groase, late și moi. Moliciunea lor nu înseamnă că nu sînt trainice. În fiecare talpă sînt cîte trei plăcuțe din titan, dispuse precum solzii, una peste alta, încît rezultă ceva și solid, și elastic. Asemenea plăcuțe, dispuse în sistemul solzilor, se utilizează la vestele antiglonț — nu pot fi străpunse. Desigur, la tălpi ele nu sînt montate pentru a ne proteja de gloanțe. Aceste plăcuțe de titan protejează însă tălpile picioarelor de spinii și colții de fier ce se întîlnesc din belșug pe căile de acces spre obiectivele de importanță deosebită. La nevoie, cu asemenea talpă se poate alerga și prin foc. Dar plăcuțele mai joacă un rol : ieșind puțin în lături din tălpi ele servesc drept locuri de fixare pentru legăturile schiurilor.

Desenul de pe tălpile bocancilor este copiat după tălpile încălțămintei soldățești a inamicului nostru probabil. În funcție de raioanele în care urmează să acționăm, putem lăsa în urma noastră urme americane, franțuzești, spaniole sau de oricare alt fel.

Totuși, nu acesta e principalul șiretlic. Bocancul pentru diversiuni, mai precis pentru parașutare, are tocul în față, iar talpa la spate, încît atunci cînd diversionistul merge într-o direcție, urmele lăsate de el sînt întoarse în direcția contrară. Se-nțelege că acele călcîie sînt mai subțiri, iar tălpile mai groase, pentru ca piciorul să se simtă bine, pentru ca această schimbare — călcîiul în față și talpa la spate — să nu creeze dificultăți pe timpul mersului.

Se-nțelege că un cititor de urme experimentat cu greu poate să fie înșelat astfel. El știe bine că în timpul unui mers rapid, energic, vîrful lasă o urmă mai apăsată decît călcîiul. Dar cîți sînt aceia care să se uite cu atenție la urmele unor tălpi soldățești ? Parcă mulți vor acorda atenție faptului că a apărut deodată o urmă la care totul e altfel ? Și mulți ar putea să aprecieze corect cele observate ? Cui îi poate trece prin minte ideea unei cizme care să aibă călcîiul la vîrf și vîrful la călcîi ? Cui îi poate veni în cap gîndul că dacă urmele duc spre est, înseamnă că omul respectiv a trecut spre vest ?

Apoi nici noi nu sîntem proști. Diversioniștii sînt precum lupii — ei nu umblă cîte unul, ci în haită. Și, la fel ca lupii, noi mergem păsind într-o singură urmă. Poftim de mai înțelege cîți am fost în grupă : trei sau o sută. Iar după ce pe aceeași urmă au trecut mai multe picioare, e aproape peste putință de sesizat fina nuanță că, poftim, călcîiele noastre au apăsat mai mult solul decît vîrfurile.

La bocancul pentru diversiune se poartă numai un singur tip de ciorapi : foarte groși, din lînă curată. Ori pe unde am umbla noi — prin taiga sau printr-un deșert torid, ciorapii vor fi întotdeauna la fel : foarte groși, de lînă, cenușii la culoare. Un asemenea ciorap și încălzește bine, și protejează piciorul împotriva transpirației, fără a-l roade, și nu se uzează nici el. Iar asemenea ciorapi diversionistul are două perechi. Fie că pleci pentru o zi, fie că pentru o lună, ai numai două perechi. Te descurci cum vrei.

Lenjeria este de in, fină. Ea trebuie să fie nouă, însă deja ușor purtată și cel puțin o dată spălată. Peste lenjeria aceasta subțire, se îmbracă „plasa", o a doua lenjerie, executată din sfori groase și moi, de grosimea degetului, astfel încît între îmbrăcămintea exterioară și lenjeria subțire întotdeauna rămîne un strat de aer de aproape un centimetru. Chestia asta a gîndit-o o minte isteață. Dacă e arșiță, dacă sudoarea curge șiroaie, dacă tot corpul îți arde, plasa asta e o adevărată salvare. Îmbrăcămintea nu se lipește de corp, iar sub îmbrăcăminte există o ventilație ireproșabilă. Cînd e frig, stratul de aer păstrează căldura, ca o pilotă, și în plus nu cîntărește mai nimic. Dar plasa asta mai are o destinație : trompa țîntarului. Străpungînd îmbrăcămintea, nimerește în gol, fără a ajunge la trup. Pe diversionist numai o soartă nenorocită îl poate scoate în cîmp deschis. El își face veacul prin păduri și prin mlaștini. Poate să zacă ore întregi într-un hățiș de rogoz usturător, în urzici înțepătoare ca focul, sub bîzîitul metalic al țîntarilor ; numai plasa îi este salvarea. Peste ea sînt pantalonii și bluzonul,

ambele verzi, din țesătură de bumbac. Cusăturile pretutindeni sînt triple. Bluzonul și pantalonii sînt moi, dar rezistenți. La îndoituri, la coate și la genunchi, pe umeri materialul este în trei straturi, pentru o cît mai mare rezistență.

Pe cap diversionistul poartă cască. Iarna, aceasta este din piele îmblănită, cu căptușeală de mătase, iar vara din bumbac. Este compusă din două părți : casca propriu-zisă și masca. Casca trebuie să nu cadă de pe cap în nici o situație, nici chiar pe timpul desantării. Ea nu trebuie să aibă pe partea exterioară nici un fel de cataramă, cureluțe și ieșinduri deoarece se află în momentul saltului chiar lîngă parașută. Pe cască nu trebuie să fie nimic ce ar putea să împiedice cupola și suspantele să se deschidă cu precizie. De aceea casca pentru desantare este executată exact după forma capului omenesc, acoperindu-i strîns craniul, gîtul și bărbia și lăsînd descoperiți doar ochii nasul și gura. Pe timp de ger puternic și, de asemenea, în scopul măscării, ochii, nasul și gura se acoperă cu masca.

Diversionistul are și un bluzon. E gros, călduros, ușor, impermeabil. Cu el poți sta culcat într-o mlaștină, fără a te pătrunde umezeala și poți dormi în zăpadă fără a degera. Lungimea lui este pînă la jumătatea coapsei : nu te împiedică la mers, iar dacă trebuie să ședi zile și nopți pe zăpadă, poate sluji drept scaun. În partea de jos e larg, lucru important pentru ventilație, pe timpul alergării și a mersului rapid. Dar la nevoie, partea inferioară poate fi strînsă bine, învelind picioarele și menținînd căldura corpului. Mai înainte diversioniștii aveau și pantalonii la fel — groși și călduroși. Dar era o greșeală. Cînd mergi zile și nopți fără oprire, asemenea pantaloni sînt o pacoste, deranjează întregul sistem de ventilație. Înțelepții noștri strămoși niciodată nu-și croiau pantaloni din blănuri. În locul lor, aveau șube lungi, pînă la călcîie. Și aveau dreptate. În pantaloni din blană te încingi, pe cînd într-o șubă lungă nu. Acum este luată în considerare experiența străveche, iar diversionistul are numai un bluzon, căruia la caz de nevoie i se adaugă niște pulpane lungi ce acoperă corpul pînă aproape de călcîie : întotdeauna va fi cald, dar niciodată nu va fi zăpușeală. Aceste pulpane se detașează ușor și se rulează, fără a ocupa prea mult loc în bagajul diversionistului.

Mai demult, bluzoanele puteau să se întoarcă pe ambele fețe spre purtare. O față era albă, iar cealaltă verde-cenușie, cu pete. Dar nici această soluție nu a fost bună. Bluzonul trebuie să fie delicat pe dinăuntru, precum o piele de femeie : trebuie să mîngîie trupul diversionistului. Iar pe dinafară trebuie să fie grosier, ca pielea de rinocer. Așa se face că acum bluzoanele nu se întorc pe ambele părți. Ele sînt delicate pe dinăuntru și grosolane la suprafață. Cît despre culoare, sînt de un cenușiu deschis, precum iarba anului precedent, sau ca zăpada murdară. Culoarea e foarte bine aleasă. Dar la mare nevoie, peste bluzon se poate îmbrăca un halat alb, de mascare.

Tot echipamentul diversionistului încape în R.D. — containerul-raniță pentru desantare. Acesta, la fel ca și întreaga costumație, este de culoare cenușie-deschisă. Nu e mare, avînd formă paralelipipedică, confecționat dintr-o țesătură groasă. Pentru a nu trage umerii spre spate, este plat, însă lat și lung. Chingile acestui container-raniță sînt în așa fel făcute, încît poate fi prins de corp în cele mai diferite poziții. Poate fi atîrnat pe piept, poate să fie fixat sus, la spate, poate fi lăsat în jos, chiar pe șezut, fixat fiind de brîu, pentru a elibera astfel temporar umerii prea frecați de povară.

Oriunde s-ar duce diversionistul, el are numai un singur bidon cu apă — 810 grame. În afară de asta, el posedă un minuscul flacon cu mici tablete cafenii, dezinfectante. O asemenea tabletă se poate arunca într-o apă poluată cu petrol, cu bacili de dizenterie, cu spumă de săpun. După un minut, toată murdăria se depune la fund, iar stratul superior de apă poate fi decantat și băut. Apa curată, obținută prin acest procedeu, are un gust respingător și miros înțepător, de clor. Dar diversionistul o bea. Cine știe ce este adevărata sete, bea cu cea mai mare plăcere și o asemenea apă.

Dacă diversionistul pleacă în misiune pentru o săptămînă sau pentru o lună — timpul nu joacă nici un rol — el poartă întotdeauna asupra sa aceeași cantitate de alimente : 2765 grame. Adesea, pe parcursul executării misiunii i se pot lansa din avion și alimente, și apă, și muniții. Dar e posibil și ca acest lucru să nu se întîmple, iar atunci n-ai decît să trăiești cum te pricepi. Cele aproape trei kilograme de alimente înseamnă foarte

mult, dacă se are în vedere conținutul neobișnuit de ridicat în calorii ale hranei special elaborate și pregătite, însă în cazul cînd toate acestea nu ajung, alimentele trebuie procurate în mod independent. Se poate ucide o căprioară sau un porc mistreț, se poate pescui, se pot mînca fructe de pădure, ciuperci, arici, broaște, șerpi, melci, rîme, se pot fierbe scoarță de mesteacăn și ghindă, se poate.. dar ce nu poate mînca un om flămînd, mai ales dacă posedă experiența concentrată a mileniilor...

În afară de alimente, diversionistul poartă cu sine în raniță patru cutii cu chibrituri pionierești, care nu prind umezeală, ard pe orice vînt, pînă și sub apă. Mai posedă o sută de tablete de spirt solid. Nu are dreptul să aprindă nici un foc, așa încît se încălzește și își pregătește hrana doar la flăcările unei tablete. Această flăcăruie este exact ca cea a unei lumînări, numai că e mai rezistentă la vînt.

Există în ranița lui și douăzeci de tablete de alt gen, de astă dată medicinale, împotriva oricăror boli și contra intoxicațiilor.

Și se mai găsește în raniță pentru desantare un prosop, o perie de dinți, pastă, o mașină de bărbierit, un tubuleț cu săpun lichid, un cîrlig de pescuit, împreună cu sfoara aferentă, un ac cu ață. Pieptene nu poartă cu el diversionistul deoarece înainte de lansare este tuns chilug : în acest fel capul trańspiră mai puțin, iar părul ud nu-i vine în ochi. Într-o lună îi va crește un alt păr, dar nu într-atît de lung, încît să-și piardă timpul prețios cu pieptănatul. Și așa poartă el destule în spinare. Există două variante pentru armamentul diversionistului : garnitură completă de arme și garnitură limitată.

Garnitura completă presupune un pistol mitralieră Kalașnikov AKMS și 300 cartușe aferente. Unele pistoale-mitralieră au suplimentar un PBS — dispozitiv pentru tragere fără zgomot și fără flamă, și de asemenea un NSP-3 — aparat de ochire pe timp de noapte. Pe timpul desantării, pistolul mitralieră se află într-o husă, ca să nu împiedice desfacerea corectă a parașutei, însă pentru ca în primele momente după aterizare să nu fie lipsit de apărare, fiecare diversionist are un pistol fără zgomot P-8 și 32 de cartușe aferente. În afară de acestea, la carîmbul drept îi atîrnă un uriaș pumnal-tăietor de suspante, special pentru diversioniști, iar la carîmbul stîng patru lame de rezervă. Pumnalul pentru diversioniști nu e deci un cuțit obișnuit. În mînerul lui se află un arc puternic. Se poate înlătura siguranța, iar apoi se poate apăsa pe un declanșator și instaneaneu lama pumnalului țîșnește imediat înainte, cu un șuier cumplit, împingînd înapoi mîna cu mînerul gol. Lama grea a pumnalului este aruncată înainte, la 25 de metri. Dacă nimerește într-un copac, nu întotdeauna poate fi recuperată, și atunci diversionistul introduce în mînerul rămas gol o nouă lamă, de rezervă, apăsînd cu toată greutatea corpului pentru a comprima puternicul arc. Apoi se pune siguranța și pumnalul acesta poate fi iarăși utilizat ca unul obișnuit : pentru tăiere de oameni și de pîine, ca fierăstrău sau ca foarfecă de genist, la tăierea sîrmei ghimpate. Dacă diversionistul poartă cu sine întregul complet de armament, în geanta lui mai are în plus șase grenade, exploziv plastic, mine cu explozie întîrziată sau alt armament greu.

Garnitura limitată de armament este purtată de ofițeri și de soldații radiotelegrafiști. Ea cuprinde pistolul-mitralieră cu 120 de cartușe, pistolul silențios și pumnalul. Pe toate acestea mi le încredințează acum diversionistul cel trecut prin multe. Pistolul este autentic. Urmează să plec cu un grup de diversioniști ca arbitru. Fac parte din personalul de control, așa că nu am nevoie să trag cu arma. Dar sînt și eu ofițer de cercetare, deci trebuie să simt greutatea pistolului-mitralieră și a cartușelor. Așa se face că pistolul meu mitralieră este de instrucție. Arată la fel ca cele de luptă, numai că e ponosit în lege și dat la scăzămînt. În culata țevii este practicat un orificiu și alături e bătută inscripția „pentru instrucție". Îmi trec deci pistolul-mitralieră la umăr. N-am mai avut de mulți ani prilejul să port un pistol-mitralieră cu gaură în culată. Cu asemenea arme își încep serviciul recruții și elevii școlilor militare. Cei care le poartă sînt de obicei obiectul unor ironii ușoare, inofensive în armată. Desigur, eu nu mă simt tînăr și cu caș la gură, totuși la trupele de diversiune sînt un om cu totul nou, așa încît, primind pistolul-mitralieră perforat, mă decid brusc, în mod absolut instinctiv, să verific dacă nu cumva sînt luat drept unul cu caș la gură și mi s-a făcut vreuna din vechile glume cazone. Îmi scot deci

rapid ranița din spate, o deschid și scot dintr-un buzunăraș lingura. Pe ea, la fel ca și pe culata pistolului-mitralieră era practicată o găurică și o inscripție absolut identică se lăbărța la vedere : „pentru instrucție".

— Scuzați-mă, tovarășe locotenent major, și diversionistul inveterat face o mutră încurcată. N-am verificat.

Îi pare puțintel rău că nu sînt doar de azi în armată și cunosc toate aceste străvechi tertipuri, manifestînd cuvenita vigilență. Își cheamă ajutorul — un soldățel tînăr de tot — și chiar acolo, în fața mea, îl dojenește cu asprime pentru neatenție. Atît el, cît și eu înțelegem că soldățelul n-are aici nici un amestec, că sergentul însuși îmi vîrîse lingura de instrucție. Acesta ordonă îndată să fie aruncată lingura de instrucție, pentru ca o asemenea glumă proastă să nu se mai repete niciodată. Sigur însă că eu înțeleg că ea nu va fi de fapt azvîrlită ; va mai sluji multor generații de diversioniști. Dar regula e regulă. Sergentul trebuie să dea indicațiile necesare, iar tînărul soldat să fie pedepsit. Îl văd că scoate repede o altă lingură și mi-o întinde. Gluma n-a mers, dar el simte că înțeleg umorul cazon, știu să-l apreciez și n-am să încalc vechile tradiții cu strigăte indignate ; în armată nu se cade să te superi pe glume și păcăleli. A devenit iarăși serios și preocupat :

— Vă urez noroc, tovarășe locotenent major.

— Mulțumesc, sergent.

2

În Armata Sovietică fiecare își pliază personal parașuta. Regula aceasta e valabilă și pentru generali ; nu știu dacă Marghelov, devenind general de armată, a mai sărit cu parașuta, însă pe timpul cînd era general-locotenent, a sărit. Asta o știu cu precizie. Și, bineînțeles, își plia el însuși parașuta. Dar în afară de Marghelov, la trupele de desant aerian sînt mulți generali, și toți fac lansări. Însă pe lîngă aceștia, sînt zeci de generali în cercetarea militară și cei care continuă să facă lansări își pliază singuri parașuta. E o măsură înțeleaptă. În cazul cînd a-i mierlit-o, întreaga răspundere îți revine

doar ție, mortului. Cei aflători în viață nu poartă nici o răspundere.

Toate parașutele se păstrează la magazie. Sînt pliate, sigilate, oricînd gata spre a fi utilizate. Fiecare parașută poartă pe mătasă o semnătură : „Soldatul Ivanov. Această parașută am pliat-o eu personal". Dar în cazul cînd nu sîntem treziți noaptea la alarmă, dacă sîntem folosiți după plan, cu un ciclu complet de pregătire, atunci toate parașutele se desfac și se pliază din nou. Și iarăși fiecare se iscălește pe ea : „Această parașută am pliat-o eu personal". Pliajul se execută în acele condiții în care urmează să se execute lansarea. Dacă lansarea se va executa pe ger, și pliajul se va face pe ger. Timp de șase ore.

Astăzi întreg batalionul pliază parașutele. Pe un platou vast, împrejmuit cu un gard înalt, spre a-l feri de privirile curioase ale unor soldați străini.

S-au pregătit mesele pentru parașute. Masa pentru parașută nu e o masă în sensul obișnuit al cuvîntului. E pur și simplu o bucată lungă de foaie de cort care se întinde pe beton, fixîndu-se cu niște mici țăruși speciali. Pliajul se face în două faze. Mai întîi pliem în doi parașuta ta : tu ești șeful, eu ajutorul. Apoi pliem parașuta mea, schimbînd rolurile. După-aceea pliem parașuta ta de rezervă, și iarăși tu ești șeful, iar apoi pe a mea de rezervă, cînd șeful voi fi eu. Unii din noi vor fi lansați nu cu două, ci cu o singură parașută. Dar cui îi va cădea soarta asta, deocamdată nu se știe și de aceea fiecare își pregătește ambele parașute.

Am început. Prima operație. Am întins cupola și suspantele pe masa pentru pliaj. În fiecare companie există un ofițer — locțiitorul comandantului de companie pentru serviciul de desant-parașutare, pe scurt (rușește) — zam po PDS. El dă companiei sale prima comandă, verifică exactitatea executării ei. După ce s-a convins că toți au executat-o corect, dă cea de a doua comandă : „Fixați vîrful cupolei" ! Și iarăși pornește printre rînduri, verificînd corectitudinea executării. Fiecare posedă deja o mare experiență în pliaj. Dar oameni sîntem. Și se-ntîmplă să greșim. Dacă se va descoperi la careva o greșeală, imediat parașuta lui va fi desfăcută și el va începe pliajul chiar de la început. Prima operație. Corect. A doua operație... Compania așteaptă cu răbdare

pînă cînd cel care a greşit va executa totul de la început şi va ajunge din urmă subunitatea. Operaţia a şaptesprezecea. Şi asta pe un ger de crapă pietrele...

Ofiţerii secţiei de cercetare a Armatei execută pliajul paraşutelor împreună cu batalionul. Noi sîntem arbitri. Deci şi noi urmează să mergem săptămîni întregi împreună cu diversioniştii, prin zăpezi...

Iarna se înserează devreme, iar noi încheiem definitiv pliajul deja la lumina reflectoarelor, pe o pîclă geroasă. Plecăm în cazărmile încălzite, dar paraşutele noastre vor rămîne în ger sub o pază puternică. Dacă le-am duce într-o încăpere, pe materialul rece s-ar depune particule de umezeală, invizibile cu ochiul liber. Iar a doua zi, cînd vor fi scoase iarăşi, în ger, particulele se vor transforma în frînturi microscopice de gheaţă, ţinînd strîns straturile de percal şi mătasă. Asta înseamnă moarte. O treabă simplă. O treabă pe care o înţeleg pînă şi cei mai recenţi soldaţi. Dar se întîmplă totuşi şi aşa ceva : diversioniştii pierind toţi laolaltă. Cu întregul pluton, cu toată compania. Erori posibile pe timpul pliajului şi păstrării paraşutelor sînt cu sutele. Plata pentru ele întotdeauna e însă una singură — viaţa.

Cu mîna amorţită de ger mă iscălesc pe micile fişii de mătasă ale celor două paraşute ale mele : „Locotenent major Suvorov. Această paraşută am pliat-o eu personal", şi iarăşi : „... am pliat-o eu personal". Dacă mă voi izbi de pămînt, vinovatul va fi îndată găsit. Eu voi fi acela, desigur.

3

Ne revenim în căldura plăcută a cazărmilor. Urmează o cină tîrzie. După-aceea, ultimele pregătiri. Toţi sînt deja tunşi chilug. Acum toţi la baie, la cea de aburi. Aburiţi-vă bine oscioarele băieţi, că nu vă veţi mai întîlni curînd cu apa fierbinte. Tîrziu după miezul nopţii — toţi la culcare. Fiecare trebuie să-şi facă somnul pentru multe săptămîni de-acum înainte, fiecăruia i se acordă cîte zece ore de somn. Toate ferestrele cazărmilor sînt acoperite cu grijă, pentru ca dimineaţa nimeni să nu se trezească devreme. Somnul fiecăruia trebuia să fie profund. Pentru asta există un mic secret. Trebuie să te culci pe spate, să te întinzi, să-ţi relaxezi întreg organismul. Apoi trebuie să închizi ochii şi sub pleoapele închise să rostogoleşti pupilele în sus — este starea normală a ochilor în timpul somnului. După ce adoptă o asemenea poziţie, omul adoarme rapid, uşor şi profund. Sîntem sculaţi foarte tîrziu. De astă dată nu se va striga : „Companie, deşteptarea ! Alinierea peste 30 de secunde !" Nicidecum. Cîţiva soldaţi şi sergenţi, care de astădată nu vor sări cu paraşuta, şi care asigură paza companiilor, a armamentului şi paraşutelor, se vor apropia domol de fiecare, trezindu-l cu grijă : „Timpul. Timpul. Timpul. Sculaţi-vă, băieţi. E timpul nostru."

4

Grupul trei de diversiune, al batalionului 296 independent de cercetare Spetnaz are în compunerea sa 12 oameni. Eu, ofiţerul de informaţii, merg cu grupul, fiind al treisprezecelea. Sînt arbitru, controlor al acţiunilor grupului. Mie-mi este cel mai uşor. Nu trebuie să iau hotărîri. Misiunea mea e să pun, în cele mai neaşteptate momente, întrebări cînd soldaţilor, cînd comandantului acestui grup, cînd locţiitorului acestuia. Am la mine o foaie cu mii de întrebări. La multe din ele nici eu nu cunosc răspunsurile precise. Treaba mea e să pun întrebarea şi să reţin răspunsul. Mai tîrziu ofiţerii din grupa a treia, sub conducerea locotenent-colonelului Kravţov vor stabili cine a greşit şi cine nu.

Grupul de diversiune poartă cu sine două staţii de tipul R-351 M, aparatură de secretizare, aparatură de transmitere ultrarapidă a semnalelor. Astăzi, la noapte, se va executa o operaţie masivă de orbire a staţiilor de radiolocaţie ale Armatei a 8-a de gardă, de tancuri, împotriva căreia noi acţionăm acum. Concomitent se va executa o lovitură masată cu rachete şi aviaţie asupra punctelor ei de comandă şi asupra concentrărilor de trupe, iar pe parcursul acestei lovituri vor fi lansate douăzeci şi opt din primele grupuri de diversiune ale batalionului nostru. Grupurile au misiuni diverse şi compunere diferită, de la trei la patruzeci de oameni. Unele grupuri

sînt conduse de sergenţi, altele de ofiţeri. În nopţile ce vor urma se va executa mereu lansarea unor noi grupuri. De la trei la opt grupuri pe noapte. Lansarea se execută în diverse raioane, de pe itinerare diferite, de la înălţimi diferite. Astăzi noi vom fi lansaţi de la înălţime foarte mică. Asta înseamnă o sută de metri. Fiecare din noi are cîte o singură paraşută. Desfacerea nu e liberă, ci provocată. La înălţime foarte mică, cea de a doua paraşută nu e deloc necesară.

5

Ai văzut vreodată frica animalică în ochii unor oameni ? Eu am văzut-o. Asta survine cînd ei sînt lansaţi de la înălţime foarte mică, cu deschiderea provocată a praşutei. Înainte de decolare, toţi am fost cîntăriţi cu tot ce atîrnă pe noi. Acum şedem în avion corespunzător cu greutatea noastră. Cel mai greu trebuie să iasă cel dintîi, iar după el cu puţin mai uşor şi tot aşa, pînă la cel mai uşor. Se procedează astfel pentru ca cei mai grei să nu nimerească în cupolele celor mai uşori şi a nu le stinge astfel paraşutele. Primul va porni radiotelegrafistul, un ins voinic şi fălcos. Nu ştiu cum îl cheamă. Porecla lui însă, în grup este Tarzan cel Chel. E un vlăjgan mereu posomorît. În grup există şi alţii, mai grei. Dar el a fost cîntărit împreună cu staţia de radio şi aşa se face că s-a dovedit a fi cel mai greu, deci primul din toţi. Imediat după el va porni încă un radiotelegrafist, poreclit Fratele Evlampie. Al treilea ca greutate urmează Cinghiz-han — cifratorul grupului. Aceşti primi trei vor executa un salt foarte complicat. Fiecare duce cu sine un container prins cu o chingă lungă, de vreo cincisprezece metri. Fiecare din ei sare, strînge la piept containerul acela cam greu, iar după deschiderea paraşutei îl lasă în jos. Containerul zboară împreună cu paraşutistul, însă la cincisprezece metri mai jos decît el. Containerul se izbeşte primul de pămînt, iar după asta paraşutistul devine oarecum mai uşor ; în ultimele fracţiuni de secundă ale căderii, viteza lui se reduce întrucîtva, aşa încît aterizează chiar alături de container. Viteza şi vîntul îl duc pe paraşutist puţin mai într-o parte, încît niciodată nu

cade peste containerul său. Totuşi, asta nu uşurează operaţia, saltul împreună cu containerul fiind o operaţie foarte riscantă, mai ales de la o înălţime foarte mică. Al patrulea la rînd vine locţiitorul comandantului de grup, sergentul-major Drozdov. E cel mai voinic din toţi. E poreclit Labă. Mă uit la mîna lui titanică şi înţeleg că nici nu i s-ar fi putut imagina o poreclă mai bună. E straşnic omul. Imens. Te minunezi ce poate crea natura ! După Labă va urma comandantul grupului, locotenentul Eliseev. Şi el un uriaş, deşi nu chiar aşa ca locţiitorul său. După numărul grupului i se spune 43-1. Desigur şi el trebuie să aibă o poreclă, dar cine îndrăzneşte în prezenţa unui ofiţer să rostească porecla unui alt ofiţer ?

Iar dincolo de comandant şed diversioniştii de rînd, cu figuri de găligani, laţi în umeri ca nişte dulapuri : Cravaşă, Vampirul, Fier-de-călcat, Nikolai al treilea, Negativ, Chopin, Carl de la Duchesse. Şi pe mine mă poreclesc, desigur, între ei, pe ascuns, dar oficial nu am poreclă, numai numărul 43-C. De la control.

În grupul 43 eu sînt cel mai scund şi cel mai uşor. De aceea voi părăsi ultimul avionul. Dar asta nu înseamnă că şed pe ultimul loc. Dimpotrivă, mă aflu chiar lîngă trapa de desantare. Cel care iese ultimul este lansatorul. Acesta, stînd chiar lîngă uşă, verifică pînă în cel din urmă moment corectitudinea ieşirii şi, la caz de nevoie, are dreptul să întrerupă în orice clipă desantarea. E dificilă treaba unui lansator, fie şi numai pentru că şade tocmai în coada avionului, iar chipurile tuturor sînt îndreptate spre el. E ca şi cînd lansatorul s-ar afla pe o scenă şi toţi se uită la el. Oriunde mă uit, pretutindeni ochii unui diversionist mă fixează. Toţi au nişte ochi înnebuniţi. Ba nu, comandantul grupului, măcar el constituie o excepţie. Moţăie liniştit. E perfect relaxat. Dar toţi ceilalţi au în priviri uşoare licăriri de nebunie. Ce bine e să te arunci de la trei mii de metri ! O frumuseţe. Pe cînd aici sînt numai o sută. S-au inventat multe şiretlicuri ca să-ţi înăbuşi spaima, dar unde poţi să te ascunzi de ea ? Căci uite-o, e aici. Şade cu noi, îmbrăţişîndu-ne.

Deodată simţim pocnete în urechi, avionul a pornit brusc în jos. Vîrfuri de copaci trec în goană pe lîngă noi. Am un rol idiot : toţi au cablurile declanşatoare prinse de cablul central, numai al meu îmi atîrnă la piept. După ce-i voi lăsa pe toţi să treacă pe lîngă mine, eu trebuie

să prind acest mic cablu deasupra capului. Şi dac-am să greşesc ? Dar dacă la repezeală am să ies fără a reuşi să-l agăţ ? Cu mîinile va fi deja imposibil să mai deschid parașuta, căci pămîntul se repede spre mine, e aproape de tot. Şi deodată îmi închipui că mă prăvălesc în jos fără parașută, ca un motan, cu labele răschirate. Ce mai ţipăt va fi ! Îmi imaginez urletul dinainte de moarte şi mă cuprinde spaima. Diversioniştii se uită înţelegători la mine : controlorul dă în isterie. Dar nu isteria mă încearcă. Pur şi simplu totul mi se pare nostim.

Deasupra trapei pentru materiale începu să clipească nervos un bec albastru.

— Ridicaţi-vă ! Aplecaţi-vă !

Primul diversionist, Tarzan cel Chel s-a aplecat, împingîndu-şi piciorul drept înainte, pentru stabilitate. Fratele Evlampie s-a prăvălit peste el. Al treilea s-a prăvălit peste spinarea celui de-al doilea şi tot aşa, întregul grup, contopit într-o singură fiinţă, aşteaptă semnalul. La semnal, cei din spate îi vor împinge pe cei din faţă şi întregul grup va ţîşni aproape concomitent prin trapa cea largă. Bine de ei. Căci pe mine nimeni nu mă va împinge.

Giganticele canaturi ale trapei s-au dat în lături cu un zgomot abia auzit. O undă de ger ne izbeşte drept în obraji. E o noapte fără lună, dar zăpada e sclipitoare, orbitoare. Totul e vizibil, ca ziua. Pămîntul, iată-l. Tufişuri şi poiene par să fi turbat, ţîşnind într-un galop sălbatic pe lîngă noi. GATA ! Fraţilor ! GATA ! ! !

Nimic mai rău decît aşa ceva n-a putut să născocească omenirea. Priviri înnebunite trec pe lîngă mine, toate deodată. O sirenă ţipă ca un animal pe moarte. Urletul ei ne sfîşie urechile. Asta e pentru ca spaima să ne fie alungată undeva în adîncuri. Dar chipurile ne sînt schimonosite. Fiecare strigă cumplitul cuvînt : GATA ! N-ai unde s-o cotești. Presiunea din spate este imposibil de evitat. Cei din faţă s-au şi risipit în negura geroasă. Torentul de aer îl azvîrle pe fiecare cu picioarele în sus. GATA ! ! ! Iar cei de la spate, atraşi de instinctul de turmă, îşi iau îndată şi ei zborul în viforul îngheţat. Îmi reped mîna în sus. Aud un ţăcănit. Ţîşnesc zburînd în bezna de gheaţă, unde oamenii de treabă n-au ce căuta. Aici sînt doar diavoli, vrăjitoare pe cozi de mătură şi Vitea Suvorov cu parașuta lui.

La viteză foarte mică totul se petrece concomitent : capul în jos, gerul arzător ce te plesneşte ca un bici cu şapte plesne peste obraji, picioarele în sus, o smucitură groaznică de la guler, picioarele în jos, vîntul vîrîndu-ţi-se în sîn, pe sub bluza îmblănită, o izbitură în picioare, un alt bici peste mutră, de astă dată cu suspantele parașutei, iar în mănuşi şi în mîneci zăpada îţi ajunge pînă la coate, începînd pe dată a se topi. Infectă treabă...

Am îngropat parașutele în zăpadă, împrăştiind în jur substanţe urît mirositoare. Asta contra cîinilor. Toată poliţia locală, KGB-ul, unităţi ale MVD [1]-ului, toţi se antrenează şi ei. Toţi sînt asmuţiţi acum împotriva grupurilor noastre nefericite. Iar noi, s-ar putea spune că sîntem legaţi de mîini. Dac-ar fi război, am captura pentru noi cîteva maşini blindate şi ne-am împrăştia prin regiune. Dar acum nu e război şi ne este interzis să capturăm mijloace de transport. Draconic ordin. Aşa că doar cu picioarele, cu picioarele. Poftim de scapă astfel de cîini.

Avem nişte schiuri scurte şi late. Pe tălpi sînt căptuşite cu blană veritabilă, de vulpe. Pot fi uşor aruncate cu parașuta. Asemenea schiuri alunecă lin înainte, dar înapoi nu te poţi da, căci blana în acest caz se zbîrleşte şi nu permite lunecarea. Sînt schiuri pentru diversionişti, care adesea nu lasă nici o urmă, îndeosebi pe zăpada veche, tasată. Sînt foarte late, nu se răstoarnă. Din asemenea schiuri se poate înjgheba la nevoie şi un mic adăpost în zăpadă, cu blana înăuntru, încît băieţii pot trage acolo cîte un somn, pe rînd. Dar lucrul cel mai important e că aceste schiuri nu îngheaţă, adică nu se acoperă cu strat de gheaţă.

6

Spre dimineaţă eram secătuiţi de puteri. Timp de trei ore ne-am tot depărtat de raionul desantării, căutînd să ne pierdem urma. Bluzoanele ne sînt ude. Chipurile

[1] Iniţialele ruse pentru Ministerul de Interne (după NKVD).

congestionate. Sudoarea curge şiroaie. Inima se zbate să ne iasă din piept. Limba ne atîrnă din gură ca la cîini pe vreme de arşiţă. Întotdeauna aşa se întîmplă la început. Dar din ziua a patra, a cincea, vom intra în obişnuinţă şi vom merge ca nişte automate. Prima zi însă întotdeauna a fost foarte grea. Prima noapte şi următoarele patruzeci şi opt de ore sînt groaznice. Apoi va fi mai uşor.

— Comandante, în sat se aud cîinii lătrînd. Nu-i a bună. Înseamnă că pe acolo sînt străini.

Asta oricine o înţelege, căci cine putea să neliniştească, la un asemenea ceas timpuriu, cîinii unui sat prin locuri atît de îndepărtate ?

— Vom ocoli. O vom lua spre stînga.

— La stînga e o amuscadă a KGB-ului. Iote colo, în păduricea aceea. Uită-te şi dumneata cum se rotesc păsările pe deasupra pădurii.

Şi asta-i drept. Cine să le fi ridicat în aer pe un asemenea ger ? Acum păsările şed pe ramuri, cu penele-nfoiate şi acoperite de promoroacă. De bună seamă că într-acolo nu se poate merge. Rămîne doar s-o luăm peste rîpi, printr-o pădure răvăşită cîndva de furtună, prin locuri pe unde oamenii de treabă n-au ce căuta. Pe-acolo îşi fac drum doar lupii şi diversioniştii din Spetnaz.

— Sînteţi gata ? Înainte.

7

Baremurile sînt cumplite. Opt kilometri la oră.

E seară. Gerul îşi sporeşte tăria. Am parcurs peste zi 67 de kilometri. Ne-am odihnit în două rînduri. Ar fi timpul să ne întindem oleacă în zăpadă.

— Nici un strop, gămanilor, ne încurajează comandantul. Ieri ar fi trebuit să dormiţi.

E rău comandantul. Grupul nu reuşeşte să se încadreze în viteza de marş. Grupul e furios. Se apropie noaptea şi asta-i rău. Ziua, uneori, grupul se mai poate întinde în aşteptare pe zăpadă, prin tufişuri, în vreo mlaştină. Dar noaptea niciodată nu se întîmplă aşa ceva. Noaptea-i făcută pentru lucru. Noi sîntem ca prostitutele — lucrăm noaptea. Dacă nu te-ai odihnit ziua, noaptea nu vei fi lăsat să o faci.

— Nu haliţi zăpadă ! Comandantul e nemilos. Vă zdrobesc !

Nu la mine se referă. Ameninţările sînt la adresa lui Cinghiz-han şi Fier-de-călcat. Eu sînt obligat de situaţie. Sînt controlor. N-am voie să pun zăpadă-n gură. Dar dacă n-aş fi fost în control, cu siguranţă aş fi înfulecat pe furiş din alba răcoare. Cu pumnii mi-aş fi îndesat zăpada în gură. E tare cald. Sudoarea şiroieşte pe frunte. Bine că sîntem raşi în cap, că altfel părul s-ar fi năclăit făcîndu-se ghem. Bluzoanele tuturor aburesc la spinare. Totul e îmbibat în sudoare, totul e prins de ger. Toată îmbrăcămintea stă ţeapănă pe noi, cusută parcă din scînduri. În ochi ne joacă cercuri portocalii. Grupul se încadrează în viteza de marş... Nu haliţi zăpadă !... Vă zdrobesc... E mai bine să priveşti în jos, la vîrfurile schiurilor. Dacă te uiţi departe în faţă, te înăbuşi. Pe cînd dacă priveşti sub picioare te tîmpeşti, păşeşti în mod mecanic, iar orizontul de neatins nu te turbează.

— Curvarii dracului ! Gămanilor ! comandantul e furios. Priviţi înainte ! Cădem în ambuscadă ! Negativ n-a observat o lumină în stînga. Ia vezi, Negativule, că-ţi scot măselele cu bastonul ăsta de schi !

Şi grupul ştie că nu-i arde de glumă comandantului. E în stare s-o facă. Înainte, gămanilor !

8

Zori însîngeraţi se înalţă deasupra firii. Peste vîrfurile liliachii ale brazilor, prin negura geroasă s-a înălţat, parcă rostogolindu-se, un soare lăţos, trufaş. Gerul trosneşte pe potecile pădurii.

Acum sîntem culcaţi într-un brădet. A doua oară în noaptea asta. Aşteptăm întoarcerea unei patrule. Chipurile tuturor sînt albe, fără strop de sînge, ca ale unor morţi. Picioarele zvîcnesc. Trebuie să le ridicăm în sus. Astfel sîngele circulă mai uşor. Aşa le e mai uşor picioarelor. Radiştii zac pe spate în zăpadă, punîndu-şi picioarele pe containere. Toţi ceilalţi şi-au ridicat şi ei picioa-

rele în sus. De la desantare au trecut deja mai bine de douăzeci și patru de ore. Mergem tot timpul. Ne oprim după trei-patru ore pentru cincisprezece-douăzeci de minute. Doi inși observă situația din jur, iar doi se deplasează în față ; ceilalți se culcă pe spate și adorm instantaneu. Carl de la Duchesse și-a lăsat să-i cadă spre spate capul adormit și de sub scurta lui descheiată se înalță lenevos o șuviță de abur. Un fulg de zăpadă cu forme cristaline s-a lăsat ușor pe gîtul lui dezvelit, dispărînd lent. Ochii mi se lipesc. Sub pleoape parcă mi-ar fi presărat cineva zgură. Aș clipi, dar mai degrabă aș închide ochii și nu i-aș mai deschide vreo șase sute de minute.

Comandantul grupului își freacă bărbia : nu-i a bună. E posomorît comandantul. Și Labă, locțiitorul lui, e posac. Cinci grupuri de diversiune înaintau concomitent, din direcții diferite spre centrul de transmisiuni al unei armate de tancuri. Ordinul era simplu : cel care ajunge pînă la ora trei noaptea la centrul acesta, la 3,40 îl atacă. Cei care nu reușesc la timpul stabilit, nu vor intra în luptă, ci, ocolind pe departe centrul de transmisiuni, vor porni spre următorul obiectiv. Grupul nostru, al 43-lea, nu s-a încadrat în timp. De aceea comandantul e posomorît. Auzim în depărtare explozii și lungi rafale de arme automate. Înseamnă că trag în apropiere. De la distanța zero. Cel puțin trei grupuri s-au încadrat în timp. Dar chiar dacă numai un singur grup a reușit să ajungă la vreme, el a înlăturat santinelele și la capătul acestei nopți grele, geroase, s-a strecurat în centrul de transmisiuni... Desigur, chiar și un singur grup poate face multe contra unui centru de transmisiuni care e cuibărit în containere încălzite, contra unor transmisioniști năpădiți de grăsime, cu ochelari, contra unor telefoniste desfîrnate, cufundate în gelozii și dezmăț. Regretă comandantul că soldații lui n-au reușit să ajungă la un atît de ispititor obiectiv. El știe de bună seamă că grupul locotenentului Turbatu a ajuns cu siguranță acolo. Probabil că și sergentul major Rec a reușit să-și ducă la timp haidamacii. Rec — asta-i de la Rechinul. Sergentul major are niște dinți ascuțiți, puternici, dar neregulați, parcă pe două rînduri. De aceea i se spune Rechinul. Dar poate că nu numai de aceea. Scrîșnește din măsele comandantul nostru. E limpede că astăzi n-o să permită grupului nici o relaxare. Țineți-vă bine, deci, gămanilor !

9

Acum dormim. E a unsprezecea zi după lansare. Ziua e peste putință să-ți ridici capul. Pretutindeni pe cer sînt elicoptere. Pe toate drumurile sînt cordoane. La fiecare margine de pădure e o ambuscadă. S-au ivit o groază de obiective false : baterii de rachete, centre de transmisiuni, puncte de comandă. Grupurile de diversiune se apropie de ele, dar cad în capcană. Batalionul a și pierdut deocamdată cîteva zeci din grupurile sale de diversiune. Nu știm cîte. Ni se trimit pachete în fiecare noapte din cer : muniții, explozivi, alimente, uneori alcool. O asemenea atenție față de noi înseamnă doar că am rămas puțini. În cursul acestor zile grupul nostru a descoperit o linie de transmisiuni prin radioreleu, despre care statul nostru major nu avusese habar. Luîndu-se după orientarea antenelor de recepție și de emisie, grupul a găsit un puternic centru de transmisiuni și un punct de comandă pentru servicii. Atunci, în a cincea zi a operației, grupul a ieșit pentru prima oară în eter, ca să comunice descoperirea sa. A primit felicitări de la comandantul Armatei a 13-a personal și ordin să părăsească zona respectivă. Probabil că aceasta a fost prelucrată cu rachete sau de către aviație. În cea de a șaptea zi grupul s-a unit cu alte patru, constituind un detașament de diversiune al unui căpitan poreclit Al-patrulea-de-prisos. Detașamentul a atacat în plină zi ; cu întregul efectiv un aerodrom, tocmai în timp ce se executa decolarea unui regiment de aviație de vînătoare și a scăpat de urmărire, fără a înregistra pierderi, disipîndu-se în grupuri mici. Grupul nostru, al 43-lea, și-a întrerupt temporar existența, divizîndu-se în grupurile 431 și 432. Acum acestea s-au reunit, dar nu izbutim deocamdată să acționăm eficient : pe cer elicoptere, pe șosele cordoane, în păduri ambuscade, la obiective capcane. Totuși ne facem treaba : Armata a 8-a de tancuri, de gardă, este aproape complect

paralizată și în loc să lupte, ne urmărește pe noi prin spatele frontului propriu.

Ziua e pe sfîrșite. În cursul zilei nu ne-a deranjat nimeni. Ne-am odihnit. Grupul nostru deocamdată nu a fost identificat deoarece comandantul nostru e viclean ca un șarpe. De altfel îl și cheamă astfel : Șarpe. A găsit un depozit de muniții al inamicilor noștri și noi tocmai pe lîngă acest depozit ne petrecem zilele. Aici ne avem baza, aici ne-am descărcat tot echipamentul mai greu. Iar pe timp de noapte, o parte a grupului, ușor echipată, pleacă undeva departe de bază, întreprinzînd pe acolo atacuri îndrăznețe și revenind dup-aceea la loc. Toate grupurile care s-au ascuns prin păduri de nepătruns sînt demult nimicite. Noi însă, deocamdată, nu. Inamicilor noștri le e greu să creadă și să înțeleagă că baza noastră se află chiar sub nasul lor și tocmai de aceea elicopterele nu ne sîcîie. În schimb, cu ambuscadele și cu cordoanele de pe șosele trebuie pur și simplu să fim precauți.

— Gata, gămanilor ?

Grupul e gata. Schiurile fixate, curelele verificate.

— Ia săltați.

Înainte de plecare, se cuvine să sărim pe loc, pentru a ne convinge dacă nu cumva zdrăngăne, zornăie ceva.

— E timpul. Plecăm.

10

— Ascultă, Chopin, imaginează-ți că ne aflăm într-un război real. Locțiitorul comandantului e mort, iar comandantul e rănit la un picior. Dacă-l tîrîți cu voi, îi prăpădești pe toți ; dacă-l părăsiți, de asemenea, grupul va fi nimicit, căci dușmanii îl vor tăia bucățele pe comandant, pînă-l vor determina să vorbească. Posibilități de evacuare la Spețnaz nu aveți. Închipuie-ți, Chopin, că ai preluat conducerea grupului : ce vei face cu comandantul rănit ?

Chopin scoate dintr-un buzunăraș, de pe mîneca bluzonului o mică seringă cu unică întrebuințare. E ceea ce se cheamă „moarte fericită".

— Corect, Chopin, corect.

La război avem o singură posibilitate de supraviețuire : omorîndu-i noi înșine pe răniți. Mai bifez o întrebare. În caietul meu de control.

Sîntem în a șaptesprezecea zi după lansare. Numai vreo cinci-șase grupuri de diversiune mai acționează intens. iar al nostru se află printre ele. Grupul Rec-ului, ca și cel al Turbatului sînt capturate demult. Comandantul grupului 43 știe acest lucru printr-un simț al lui aparte. Atît Turbatul, cît și Rec sînt prietenii și adversarii săi. Probabil că acum locotenentul Șarpe se gîndește la ei zîmbind ușor în sinea sa.

— Gata ? Ia săltați. E timpul. Plecăm, băieți.

Acum nu-i mai face gămani pe soldații săi.

CAPITOLUL IV

1

Pășesc pe covorul cel roșu. Douăzeci și trei de zile am lipsit de aici. M-am dezvățat de liniște, de covoare, de căldură. M-am sălbăticit. De regulă omul se sălbăticește repede, întorcîndu-se ușor și lesne, fără dificultăți, în lumea animalică. Pe coridoarele statului major domnește calmul și tihna. Pe aici sînt oameni sătui și curați, pe aici se întîlnesc numai chipuri bărbierite. Aici nu se aude răgușeala unui comandant gripat și nici scheunatul nerăbdător al unor cîini care abia așteaptă să fie sloboziți din lese.

Grupul nostru de diversiune, al 43-lea, a fost capturat printre ultimele. Ne-au împresurat și ne-au gonit într-o viroagă, totul ca într-un război adevărat. Și cîinii erau adevărați. Iar ei, acești prieteni patrupezi ai oamenilor, nu pricep în nici un chip diferența dintre o urmărire adevărată și una de instrucție.. Pentru ei e tot un drac.

Subțirelul și mlădiosul Cravașă a scăpat și din această tărbăceală. Fusese izolat primul din grupul nostru și go-

nit înspre un rîu, pe care se și porniseră sloiurile. Urmăritorii aveau de gînd să-l înghesuie pe soldat la mal, dar el și-a dezbrăcat bluzonul, a aruncat pistolul-mitralieră și a pornit înot printre sloiuri. După un singur ins nu s-a trimis elicopter, iar cîinii n-au intrat în apă, că doar nu sînt proști. Peste patru zile a sosit la cazarma batalionului său, istovit la limită, într-o manta de culoare bleumarin, milițienească, pe care o furase.

Pentru asta lui Cravașă i s-a acordat gradul de sergent și cincisprezece zile concediu. De regulă într-un batalion sînt destui asemenea băieți. Revin singuri la subunitate cu schiurile rupte, cu hainele sfîșiate, uneori cu răni sîngerînde. Grupul nostru fusese capturat într-o viroagă adîncă, după ce ni s-au tăiat toate căile. Am fost aduși la cazărmile unui regiment MVD, unde am fost întîmpinați ca niște vechi prieteni. Ne-au dus la baia de aburi, ne-au ospătat, ne-au lăsat douăzeci și patru de ore să dormim pe săturate. Pentru grupurile capturate fusese din timp făcută disponibilă o cazarmă, iar serviciul sanitar al regimentului lucra numai pentru noi. În baie, soldații MVD-ului se uitau la noi speriați și cu respect : arătam ca niște schelete.

— Grea slujbă v-a mai fost sortită, frățiorilor.

Nu comentăm. Într-adevăr, e grea. Dar în schimb, la Spețnaz, fiecare an se socotește cît unul și jumătate. Dacă faci zece ani, ți se trec cincisprezece la dosar. În mod corespunzător, și soldele se plătesc cu un spor de cincizeci la sută, și pentru lansări cu parașuta se plătește, iar pentru fiecare zi de incursiune există un spor special. Cît despre grăsime, pe asta o punem degrabă la loc. Doar nu degeaba ni se spune gămani. Eu am dormit pe săturate. M-am odihnit, iar acum pășesc iarăși pe covorul cel roșu. Cei de la statul major mă întîmpină glumind :

— Ia spune, Vitea, cum faci tu de slăbești ?

— Hei, cercetașule, de unde vii atît de bronzat ?

Chipul îmi este, într-adevăr ars de ger, de vînt și de nemilosul soare al iernii. Buzele îmi sînt negre, crăpate. Nasul mi s-a cojit.

— Haide, Vitea, să ieșim duminică la schi !

Asta-i o glumă nesărată. Asemenea glume le suportam greu. De fapt, după ce am trecut prin Spețnaz, am ajuns să nu-i pot suferi mai cu seamă pe oamenii care-și

pun schiurile numai pentru că nu a ce face altceva. Mergeam la șeful cercetării.

— Permiteți să intru ? Tovarășe locotenent-colonel ! Scuzați...

Pe epoleții nou-nouți ai lui Kravțov nu mai erau cîte două, ci cîte trei stele.

— Tovarășe colonel, locotenentul major Suvorov s-a prezentat după executarea misiunii de luptă și instrucție !

— Bine ai venit.

— Să trăiți, tovarășe colonel ! Permiteți-mi să vă felicit !

— Mulțumesc. Ia loc, se uită la pometii mei scofîlciți. Dar te-au tăvălit strașnic acolo. Ai dormit destul ?

— Da.

— E mult de lucru. Cîtă vreme ai lipsit, lumea s-a cam schimbat. Caută să te pui cît mai rapid la curent. Ai uitat cumva totul cît ai fost în incursiune ?

— Am căutat să repet în gînd tot ceea ce știu.

— Să verific ?

— Da.

— Schpangdalem.

— Schpangdalem este o bază aeriană a S.U.A. în Germania de Vest. La 25 kilometri nord de orașul Trier. Acolo își are baza permanentă aripa a 52-a tactică de aviație de vînătoare. Șaptezeci și două de avioane „R-4". O singură pistă de decolare. Lungimea — 3050 metri. Lățimea — 45 metri. În compunerea escadrilei intră...

— Bine. Poți să pleci.

2

Lumea se schimbă, într-adevăr, vertiginos. Timp de douăzeci și trei de zile nu avusesem acces la informații și iată că acum am în față cîteva dosare groase cu comunicate de cercetare, ordine, telegrame cifrate. În cursul celor douăzeci și trei de zile lumea devenise de nerecunoscut. Înțeleg că șeful cercetării mi-a cruțat orgoliul punîndu-mi o întrebare ușoară, referitoare la un obiectiv fix, adică despre o bază aviatică. Dacă însă m-ar fi întrebat, de pildă, despre divizia a 6-a de infanterie moto a Bundeswehru-lui, cu siguranță m-aș fi aflat într-o

situaţie penibilă, deoarece situaţia din ţările respective trebuie urmărită în permanenţă. Altfel, te transformi într-un purtător de informaţii învechite. Aşadar... Strict secret... Cercetarea prin agenturi a Regiunii militare Bieloruse a descoperit o întărire a pazei bateriilor de lansare pentru rachetele „Pershing" de pe teritoriul Germaniei de Vest... Strict secret... Secţia a 5-a a direcţiei de cercetare a Flotei Baltice a înregistrat o schimbare completă a sistemului de codificare pe canalele guvernamentale şi militare de transmisiuni ale Danemarcei... Strict secret... Cercetarea prin agenturi a Statului major general a descoperit... Strict secret... Cercetarea prin agenturi a Armatei a II-a de gardă, din Regiunea militară Prebaltică a înregistrat pe teritoriul Germaniei de Vest lucrări de construire a unor puţuri pentru focoase nucleare. Ordon şefului Direcţiei a Doua Generale a Statului major general, şefilor cercetării din GSUG, SGU, ŢUG din cadrul regiunilor militare Prebaltică, Bielorusă şi Precarpatică să acorde atenţie culegerii de informaţii privitoare la sistemul de focoase nucleare de pe teritoriul RFG. Şeful Statului major general, general de armată Kulikov.

Cu douăzeci şi trei de zile mai înainte, nimeni nu auzise nimic despre focoasele astea nucleare... Iar acum, forţe colosale din cercetarea prin agenturi sînt aruncate pentru dezvăluirea acestui tainic sistem de autoapărare al Occidentului... Se schimbă şi înfăţişarea armatei noastre... Secret... Privitor la rezultatele aplicaţiilor experimentale executate de Brigada a 8-a aeriană de asalt din cadrul Regiunii militare Zabaikali. Acum douăzeci şi trei de zile încă nu există asemenea brigăzi... Strict secret... Ordon să fie primit în înzestrarea artileriei antitanc produsul „Maliutka-M", cu sistem de derijare din două puncte... Ministerul Apărării, mareşal al Uniunii Sovietice A. Greciko... Strict secret... Numai pentru ofiţerii Spetnaz... Anchetarea circumstanţelor decesului cursanţilor străini de la Centrul special de pregătire, din Odesa, în cursul luptelor de instruire cu „păpuşi"... Ordon să se întărească paza şi controlul... A se acorda atenţie deosebită...

3

Pregătirea luptătorilor străini şi a agenturii Spetnazului nu e deloc uşoară. Noi, luptătorii sovietici ai Spetnaz-ului, vom acţiona pe timp de război, pe cînd aceşti băieţi acţionează de pe acum, şi în întreaga lume. Ei mor cu neînfricare pentru luminoasele lor idealuri, fără a bănui cîtuşi de puţin că şi ei sînt de fapt luptători ai Spetnaz-ului. Nişte oameni de toată mirarea! Noi îi pregătim, noi cheltuim milioane pentru întreţinerea lor, riscăm reputaţia statului nostru, iar ei se consideră cu naivitate independenţi. E greu să ai de a face cu asemenea indivizi. Venind la noi pentru a fi pregătiţi, ei aduc totodată acea uimitoare nepăsare, atît de caracteristică Occidentului. Sînt naivi ca nişte copii şi mărinimoşi precum eroii din romane. Inimile lor înflăcărate, în schimb capetele le sînt înţesate cu prejudecăţi. Se spune că unii dintre ei consideră că nu e permis să se omoare oameni în timpul unei nunţi, iar alţii cred că nu e voie să ucizi în timpul unei înmormîntări. Oameni suciţi. Doar cimitirul de aia este conceput, ca să existe morţi acolo.

Centrul special de pregătire le scoate însă repede din cap ideile astea romantice. Ei, la fel ca şi noi, sînt puşi în situaţia de a fi sfîşiaţi de cîini, sînt determinaţi să alerge prin flăcări. Sînt învăţaţi să nu le fie frică de înălţime, de sînge, de viteză, să nu se teamă de moartea cuiva şi de cea proprie atunci cînd, atacînd fulgerător, capturează un avion sau ocupă o ambasadă. Centrul special îi învaţă cum să ucidă. Să ucidă cu îndemînare, calm, cu plăcere chiar. Dar ce se poate ascunde, în cursul acestei pregătiri, sub termenul „păpuşă"?

Sistemul nostru de păstrare a secretelor e elaborat cu fineţe, şlefuit îndelung. Noi ne păstrăm secretele prin nimicirea celor care sînt în stare să spună mai mult decît trebuie, prin ascunderea totală a unei colosale îngrămădiri de fapte ce adesea nici nu sînt prea secrete. Păstrăm secretele printr-un sistem deosebit de selecţionare a oamenilor, printr-un sistem de permise, prin sistemul limitării pe verticală şi pe orizontală a accesului la secrete. Ne păzim secretele cu cîini, patrule, sisteme de semnalizare, fişete, sigilii, uşi de oţel, printr-o cenzură totală. Şi le mai păzim printr-un limbaj deosebit, printr-un jargon

aparte. Chiar dacă cineva părunde în seifurile noastre, el nici acolo nu va înțelege mare lucru.

Cînd vorbim despre dușmani, utilizăm cuvinte normale, inteligibile tuturor: rachetă, componentă de luptă nucleară, armă chimică, diversionist, spion. Dar aceleași mijloace sovietice se numesc: produsul GCE, armă specială, Spețnaz sursă specială. Mulți termeni au specificații diverse: „Epurare" înseamnă într-un caz excludere din partid, iar în altul — nimicirea în masă a unor oameni.

Un singur cuvînt normal poate avea o mulțime de sinonime în jargon. Diversioniștii sovietici pot fi denumiți prin termenul general de Spețnaz, dar în afară de asta există și cercetare în adîncime, turiști, incursioniști. Dar ce se ascunde în limbajul nostru sub denumirea de „păpușă" ? Se folosesc oare păpușile și pentru antrenamentul luptătorilor sovietici, ori acesta e un privilegiu numai pentru cursanții străini ? Să fi existat „păpuși" și mai înainte, ori constituie vreo noutate, la fel ca brigăzile aeriene de asalt ?

Închid dosarul, cu intenția fermă de a afla sensul acestui termen straniu. Pentru asta există o singură cale: să am aerul că înțeleg despre ce e vorba, și atunci, într-o conversație întîmplătoare, cineva care cu adevărat poate să spună un picuț mai mult decît se cuvine. Iar uneori e suficientă o fărîmiță pentru a deduce întreg adevărul.

4

Batalionul 296 de cercetare independent al Spețnazului este disimulat cu multă iscusință, ba chiar cu gust. Există în armata a 13-a un regiment de transmisiuni. Regimentul deservește statul major și punctele de comandă. Pe la regiment trec secrete importante, de stat, așa încît el este păzit în mod deosebit. Iar pe teritoriul regimentului e delimitat un teritoriu special pe care își duce viața batalionul nostru. Toți diversioniștii poartă uniforma trupelor de transmisiuni. Toate mașinile de la batalion au aspectul unor furgonete închise, exact ca ale transmisioniștilor. Deci dintr-o parte este vizibil doar regimentul de transmisiuni și nimic altceva. Ba chiar mai mult: pînă și înlăuntrul regimentului, majoritatea soldaților și ofițerilor consideră că există trei batalioane obișnuite, de transmisiuni, iar unul e neobișnuit, deosebit de secret, desigur transmisiuni guvernamentale.

Dar și în interiorul batalionului Spețnaz există nu puține secrete. Mulți diversioniști apreciază că în batalionul lor se află trei companii de parașutiști, încadrate cu soldați obișnuiți, doar că sînt puternici și rezistenți. Abia acum am aflat eu că nu este chiar așa. În afară de trei companii, mai există un pluton special, încadrat cu profesioniști. Acest pluton este înzestrat într-un alt loc, departe de batalion și este destinat pentru executarea unor misiuni de importanță deosebită, iar despre existența lui am aflat numai pentru că mie, ca ofițer de informații, îmi revine să-i învăț pe oamenii aceștia problemele profesiei mele: descoperirea corectă și rapidă a unor obiective importante pe teritoriul inamicului. Acum merg pentru prima oară la plutonul special și sînt puțin emoționat. Colonelul Kravțov personal mă duce acolo. El însuși mă va prezenta.

— Imaginează-ți, ce masacre am născocit noi pentru acest pluton ?

— E peste capacitățile mele, tovarășe colonel. Nu dispun de nici un fapt pentru a putea să analizez.

— Totuși, încearcă să o faci. E un examen de perspicacitate pentru tine. Închipuiește-ți, că de aia ai imaginație, și încearcă să-i ascunzi, considerîndu-te în rolul șefului cercetării din Armata a 13-a.

— Ei trebuie să aibă imaginea clară a teritoriului pe care urmează să acționeze, așadar trebuie să iasă adesea peste graniță. Trebuie să fie excelent antrenați... Eu, tovarășe colonel, i-aș întruni într-o echipă sportivă. Ar fi și mascare, și posibilitatea de a călători peste hotare...

— Corect... răspunse el rîzînd. Totul e simplu. Ei constituie o echipă sportivă a clubului sportiv ȚSKA: parașutiști, alergători, țintași, boxeri. Se pare că armata și flotila au o asemenea echipă. Fiecare regiune militară, flotă, grupare de trupe dispune de echipe sportive și mai puternice, și mai bine pregătite. Cînd e vorba de

sport, noi nu ne zgîrcim la bani. Dar ia spune, unde ai ascunde tu centrul de instrucție al sportivilor tăi ?

— La Dubroviţa.

El e cercetaş, aşa încît se stăpîneşte. Doar măselele i-au scrîşnit uşor şi muşchii obrajilor i-au tresărit.

— De ce tocmai la Dubroviţa ?

— În compunerea iubitei noastre Armate a 13-a, există un singur batalion de pedeapsă pentru soldaţii nedisciplinaţi, şi asta se află la Dubroviţa. O închisoare militară. De la divizia noastră erau adesea căraţi acolo soldăţei de-ai noştri: garduri înalte, cîini răi, mai multe rînduri de sîrmă ghimpată. Apoi o dată ce ţi-ai delimitat astfel un sector, n-ai decît să amplasezi în el orice obiectiv secret de importanţă deosebită. Şi oamenii de care e nevoie pot fi transportaţi acolo în maşini pentru deţinuţi, aşa că nimeni n-are cum să-şi închipuie....

— Ei, parcă puţine sînt în Armata a 13-a obiectivele bine păzite ! De pildă APRTB [1]-ul

— La APRTB, tovarăşe colonel, n-ai unde ţine nici măcar o „păpuşă"...

El se limită să-mi arunce o privire grea, lungă, fără a rosti însă nici un cuvînt.

5

Numai într-o noapte de toamnă sînt atît de multe stele. Numai într-o noapte rece de toamnă ele pot fi zărite atît de distinct, ca nişte garoafe argintii pe o catifea neagră.

Ce multe sînt, privind spre noi din recea pustietate neagră. Dacă te uiţi la Ursa Mare, imediat lîngă steaua cea luminoasă, cea care e la îndoitura mînerului de căuş, poţi deslusi o steluţă măruntă de tot. Ea s-ar putea să nu fie deloc mică; pur şi simplu este foarte depărtată. Poate că e un enorm astru ceresc cu zeci de planete uriaşe împrejur. După cum s-ar putea ca ea să fie o galaxie cu miliarde de aştri.

[1] APRTB, iniţialele ruse însemnînd Bază mobilă pentru tehnică de rachete — o subunitate din compunerea armatelor de arme întrunite şi tancuri ; se ocupă cu transportul, păstrarea şi asistenţa tehnică a rachetelor de la brigada de rachete a armatei şi de subunităţile de rachete ale diviziilor ce intră în compunerea respectivei armate. (n. aut.)

Cu siguranţă că noi nu sîntem singuri în univers. În cosmos există miliarde de planete foarte asemănătoare cu a noastră. Pe ce temei să ne considerăm noi drept o excepţie ? Nu sîntem nicidecum o excepţie. Sîntem la fel cu toţi. Doar forma şi culoarea ochilor pot să fie diferite. Locuitorii unor planete au ochii albaştri, ca ai colonelului Kravţov, iar alţii — verzi, triunghiulari, cu licăriri de smarald. Dar aici ar şi lua sfîrşit, pe cît se pare toate deosebirile. În toate celelalte privinţe sînt la fel. toţi sîntem fiare. Desigur, fiarele sînt şi ele diferite: gînditoare, civilizate şi negînditoare. Primele se deosebesc de cele din categoria a doua prin faptul că se străduiesc să-şi ascundă natura feroce. Cînd avem hrană, căldură şi femele din destul, ne putem permite bunătatea şi compasiunea. Dar de îndată ce natura şi destinul ne pune problema în mod categoric : unul urmează să trăiască, iar celălalt să crape, îndată ne înfigem colţii galbeni în gîtlejul vecinului, al fratelui, al mamei.

Toţi sîntem nişte fiare. Eu sînt în mod precis, şi nici nu caut să ascund acest lucru. Dar şi locuitorul celei de a douăsprezecea planete, de culoare portocalie, pierdută în adîncurile unei galaxii fără nume, şi el este o bestie, atîta doar că se străduieşte să pară bun. Chiar şeful cercetării Armatei a 13-a, colonelul Kravţov, e o fiară. Şi încă o bestie cum rar se întîlneşte. Nu prea înalt ca statură, zvelt, cu o faţă frumoasă, tînără, uşor arogantă. Are un zîmbet larg, cuceritor, dar colţurile buzelor întotdeauna sînt uşor lăsate — semn al stăpînirii de sine şi al calculului precis. Privirea îi este nimicitoare, tenace. Privirea lui îl face pe interlocutor să clipească şi să se uite în altă parte. Mîinile îi sînt rasate, deloc proletare. Epoleţii de colonel îi vin de minune. Oamenii de acest tip au uneori înclinaţii cu totul ciudate. Unii din ei, aşa am auzit, colecţionează copeici ruginite. Interesant, ce l-o fi pasionînd pe colonelul nostru ? Pentru mine şi pentru noi toţi, el e o enigmă. Ştim despre el uimitor de puţine lucruri, pe cînd el ştie totul despre fiecare din noi. E o fiară. Una mică, feroce, primejdioasă de moarte. Îşi cunoaşte ţinta şi se îndreaptă spre ea fără a şovăi. Eu îi cunosc steaua călăuzitoare. Se numeşte

putere. Acum șade lîngă foc și umbre roșiatice i se fugăresc pe chipul fălcos, plin de voință. Un profil negru, perfect. Umbre roșii. Nimic mai mult. Nici un fel de sovăială. Nici un fel de compromisuri. Dacă voi comite o eroare, mă va frînge, mă va zdrobi. Dacă-l voi înșela, el va înțelege după ochii mei, căci are o gîndire teribilă.

— Suvorov, vrei să întrebi ceva ?

Sîntem numai noi lîngă foc, într-o mică viroagă din stepa necuprinsă. Mașina noastră e ascunsă hăt departe, în niște tufișuri, iar șoferului i s-a permis să doarmă. Aveam în față o noapte de toamnă.

— Da, tovarășe colonel, demult doresc să vă întreb... Aveți în subordine sute de ofițeri tineri, inteligenți, de perspectivă, cu o pregătire minunată, cu maniere rafinate... Pe cînd eu sînt un țăran, n-am citit multe din cărțile despre care vorbiți, îmi este greu în ambianța dumneavoastră... Nu mă interesează scriitorii și artiștii care pe dumneavoastră vă încîntă... De ce m-ați ales ?

El își făcu îndelung de lucru cu ceainicul, de bună seamă gîndindu-se dacă să-mi spună ceva obișnuit despre conștiinciozitatea și perspicacitatea mea, ori să spună adevărul. În ceainic pusese la fiert o băutură barbară, un amestec de cafea cu coniac. Dacă o bei, nu mai închizi ochii o zi și o noapte.

— Viktor, am să-ți spun adevărul deoarece tu îl înțelegi și singur, deoarece pe tine greu te poate înșela cineva, deoarece trebuie să-l cunoști. Lumea noastră e necruțătoare. În ea se poate supraviețui numai cățărîndu-te în sus. Dacă te oprești, atunci ai să te prăvălești și vei fi călcat în picioare de cei care pășesc în sus, peste oasele tale. Lumea noastră reprezintă o luptă sîngeroasă, fără compromisuri, între sisteme, și totodată, e o luptă între personalități. În lupta aceasta fiecare are nevoie de ajutor și de sprijin. Eu am nevoie de niște ajutoare gata pentru orice acțiune, gata să riște mortal în numele victoriei. Dar ajutoarele mele nu trebuie să mă trădeze nici în momentul cel mai greu. Pentru asta există doar o singură cale : să-ți alegi ajutoarele cît mai de jos. Tu îmi ești obligat pentru tot și dacă eu voi fi alungat, vei fi și tu alungat. Dacă eu voi pierde tot, vei pierde și tu totul. Eu te-am ridicat, te-am găsit în mulțime nu pentru talentele tale, ci pentru că ești un om din multime. De tine n-are nimeni nevoie. Dacă mi se va întîmpla mie ceva, te vei trezi și tu iarăși în mulțime, pierzîndu-ți puterea și privilegiile. Acest procedeu de alegere a ajutoarelor și gărzilor personale e vechi de cînd lumea. Așa făceau toți conducătorii. Dacă mă vei trăda vei pierde tot. Și eu am fost cîndva cules din praf. Ocrotitorul meu urcă și mă trage după sine, contînd pe sprijinul meu în orice situație. Dacă va pieri el, cui voi mai fi eu de trebuință ?

— Ocrotitorul dumneavoastră e generalul-locotenent Obaturov ?

— Da. El m-a ales în grupul său cînd era maior, iar eu un locotenent... nu din cale-afară de strălucit.

— Dar și el, la rîndul său, slujește pe cineva. Deci și pe el îl trage cineva în sus ?

— Desigur. Numai că asta nu trebuie să te intereseze. Fii sigur că te afli într-un grup corect, că și generalul-locotenent Obaturov are ocrotitori puternici în Statul major general. Dar eu te cunosc deja bine, Suvorov. Am sentimentul că nu asta e întrebarea care te frămîntă. Ce vrei să știi ?

— Povestiți-mi despre *Acvariu.*

— Și pe asta o știi ? Cuvîntul acesta n-ai fi putut să-l auzi. Deci, l-ai văzut undeva. Stai să mă gîndesc și am să-ți spun unde ai putut să-l vezi.

— Pe dosul unui portret.

— Ah, acolo va să zică. Ascultă, Suvorov, despre asta să nu întrebi niciodată pe nimeni. *Acvariul* devine mult prea serios cînd e vorba de secretele sale. Ai să pui simplu această întrebare și te vei trezi luat în cîrlige. Nu, să nu crezi că glumesc. În cîrlig, de o falcă ori de coaste și ridicat în sus. În ce mă privește, eu pur și simplu nu pot să-ți povestesc nimic despre *Acvariu.* Și asta pentru că tu poți la rîndul tău să mai povestești cuiva, iar acela altcuiva. Dar poate veni un moment cînd evenimentele vor începe a evolua într-o altă direcție. Unul este arestat, este întrebat unde a auzit acest cuvînt, te arată pe tine, iar tu pe mine.

— Credeți că dacă cineva ar începe să mă tortureze, am să vă rostesc numele ?

— Nu am nici o îndoială, și nici tu să nu te îndoiești. Proștii spun că există oameni puternici, care pot să reziste la torturi, și oameni slabi care nu rezistă. Ra-

hat cu perje. Există anchetatori buni și anchetatori proști. Iar la *Acvariu* anchetatorii sînt buni... Dacă nimerești pe banda lor rulantă, ai să recunoști totul, inclusiv ceea ce n-a existat niciodată. Dar... eu am convingerea, Viktor, că eu și cu tine nu vom ajunge pe banda rulantă, așa că îți voi povesti cîte ceva despre *Acvariu*...

— Ce fel de pești se cultivă acolo ?

— Acolo e o singură specie : piranha [1].

— Ați lucrat în *Acvariu* ?

— Nu, această onoare nu mi s-a acordat. Poate cîndva, în viitor... Cei de acolo consideră probabil că dinții mei nu sînt încă suficient de ascuțiți. Acum, ascultă. *Acvariul* este clădirea centrală a Direcției a 2-a generală din Statul major general, adică a Direcției generale de cercetare — GRU. Cercetarea militară există încă de la 21 octombrie 1918, cu diverse denumiri. În acel timp, Armata Roșie era deja un organism imens și puternic, iar armata era condusă de Statul major general — creierul ei. Dar s-a întîmplat că reacțiile statului major erau încete și imprecise deoarece organismul era orb și surd. Informațiile despre inamic îi parveneau prin Ceka. Era ca și cînd creierul primea informațiile nu de la propriii săi ochi și propriile urechi, ci din vorbele altui om. Apoi chiar și cekiștii priveau cererile armatei ca pe ceva de importanță secundară. Altfel nici nu se putea să fie : poliția secretă are prioritățile sale, pe cînd Statul major general le are pe ale sale. Și oricîte informații i se dădeau Statului major general din surse laterale, ele niciodată nu erau suficiente. Închipuie-ți că s-a întîmplat un eșec : cine să fie tras la răspundere ? Statul major general oricînd poate să spună că informațiile despre inamic au fost insuficiente și din cauza asta a survenit eșecul. Și întotdeauna avea să aibă dreptate, căci oricîte informații s-ar fi strîns, șeful Statului major general poate să mai adreseze un milion de întrebări la care să

[1] Pește feroce care trăiește în bunculi mari, în fluviile din America de Sud, lung de 30 cm, cu gura înarmată cu dinții ascuțiți.

nu existe răspuns. Iată de ce s-a hotărît ca cercetarea militară să fie dată în mîinile Statului major general — n-are decît s-o conducă șeful acestuia, iar dacă nu vor fi suficiente informații despre inamic, atunci vina va fi numai a Statului major general.

— Dar KGB-ul n-a căutat niciodată să-și impună autoritatea asupra GRU ?

— Întotdeauna a căutat acest lucru. Și în prezent năzuiește la așa ceva. Ba o dată a și reușit Ejov [1] : el a fost concomitent șeful NKVD-ului și al cercetării militare. Tocmai de aceea a trebuit să fie nimicit fără întîrziere, căci concentrase prea multă putere în mîinile sale. Devenise controlorul monopolist al întregii activități secrete. Pentru conducerea supremă, acesta era un monopol înspăimîntător. Cîtă vreme există cel puțin două organizații secrete, care se luptă între ele, poți să nu te temi de vreun complot înlăuntrul uneia din ele. Aatîta timp cît sînt două organizații, există și calitatea muncii, deoarece e concurență. Ziua cînd o organizație o va înghiți pe cealaltă ar deveni ultima zi pentru existența Biroului Politic... Dar Biroul Politic nu va permite așa ceva. Activitatea KGB-ului este limitată prin activitatea unor organizații ce se dușmănesc. În interiorul țării, MVD-ul face o treabă asemănătoare, așa încît MVD-ul și KGB-ul sînt gata să se devoreze unul pe celălalt. Pe lîngă asta, în interiorul țării mai acționează o poliție secretă : Controlul popular. Stalin a devenit dictator, venind de pe postul de conducător tocmai al acestei organizații secrete : de la Controlul Popular. Iar peste hotare, activitatea secretă a KGB-ului este echilibrată de activitatea *Acvariului*. GRU și KGB se bat necontenit

[1] Ejov, Nikolai Ivanovici (1895—1940), de profesie croitor și lăcătuș, cu școala primară neterminată. Membru al P.C.(b) din anul 1917. În 1936 Stalin l-a chemat să-l înlocuiască pe Ghenrih Iagoda ca ministru al afacerilor interne, devenind principalul călău al țării în represaliile ce au urmat împotriva adversarilor liniei staliniste. Curînd însă cade el însuși victimă sistemului pe care l-a slujit, fiind arestat, anchetat și executat la 02.04.1940.

pentru surse de informaţii şi tocmai prin aceasta ambele organizaţii sînt atît de eficiente.

Eu tac, căutînd să mistui sensul celor spuse. Aveam în faţă o noapte lungă. La vreo treizeci de metri de noi, într-un sălciş, este ascunsă o rachetă mare, gonflabilă, „Pershing“ — o copie desăvîrşită a originalului american. Noaptea trecută, întregul batalion de diversiune Spetnaz fusese lansat în grupuri mici, departe de acest loc. Concursuri. Itinerarul — 307 kilometri. Pe itinerar erau cinci puncte de control : rachete, un radiolocator, un stat major. Grupul care va parcurge cel dintîi întregul itinerar, descoperind toate obiectivele şi comunicînd coordonatele lor precise, va primi un concediu şi cîte un ceas de aur pentru fiecare soldat. Toţi soldaţii grupului învingător vor deveni caporali, iar sergenţii — sergenţi majori. Grupa superioară de comandă a secţiei de cercetare controlează trecerea grupurilor. Kravţov însuşi zboară de regulă cu un elicopter în lungul traseului întrecerilor. Dar astăzi, cine ştie de ce, a hotărît să se afle la un punct de control, luîndu-mă pe mine ca ajutor.

— Se pare că vin.

— O să mai vorbim, după aceea.

6

Pietrişul mărunt abia scrîşneşte sub paşi, rostogolindu-se în jos. În viroagă e linişte. Lunecînd şerpeşte, o umbră enormă coboară. Flăcările focului aproape că l-au orbit pe diversionistul cel lat în umeri. Se uită atent la chipurile noastre şi, recunoscîndu-l pe Kravţov, raportează: „Tovarăşe colonel, grupul 29 de incursiune, din compania a 2-a Spetnaz. Sînt comandantul grupului, sergentul Polişciuk.“

— Bine ai venit, sergent.

Acesta se întoarce spre grup şi fluieră încet, aşa cum fluieră ţiştarii. Îndată începură a foşni pe pantă tălpile diversioniştilor. Doi ocupă poziţia pe creastă: observare şi apărare. Radiotelegrafistul desface rapid antena. Doi inşi întind o foaie de cort: sub ea îşi va face vrăjile cifratorul grupei. Muritorilor de rînd nu li se cade să ştie cum

pregăteşte el comunicarea şi de aceea este întotdeauna acoperit cu o foaie de cort în timpul lucrului. În situaţie de luptă, comandantul grupului răspunde cu capul pentru cifruri şi cifrator. În cazul cînd grupul e ameninţat de un pericol, comandantul e obligat să-l omoare pe cifrator, distrugînd cifrurile şi maşina de cifrat. Dacă nu va face acest lucru, va răspunde cu viaţa pentru asta nu numai el, ci întregul grup.

Dar iată că e gata comunicarea. Acum o vedem cu toţii: o peliculă obişnuită, de film, cu cîteva rînduri de găurele ordonate pe ea. Comunicarea se introduce în staţia de radio, care încă nu e comutată, şi nici acordată. Radistul se uită la cronometru şi deodată apasă un buton. Staţia se conectează, se acordează automat, trage prin măruntaiele ei bucăţica de peliculă, scuipînd-o imediat. Cele cîteva beculeţe de pe staţie se sting pe loc. Întreaga şedinţă de transmitere ţine nu mai mult de o secundă. Staţia pur şi simplu împroaşcă în eter încărcătura de informaţii.

Acum cifratorul apropie de peliculă un chibrit iar această dispare instantaneu, scoţînd un şuier rău. Această peliculă numai pare a fi obişnuită. Ea arde la fel de repede cum staţia de radio transmite comunicarea cifrată.

Sînteţi gata ? Ia săltaţi-vă. E timpul. Am plecat.

E aspru sergentul Polişciuk şi iute de mînă. Va goni grupul fără nici un răgaz, să ştie bine că va roade cu dinţii. Însă bobocii se numără doar la finiş. Deocamdată totul e bine. Dar dacă grupul îşi dă duhul pe primele două sute de kilometri ? Comandanţii grupurilor au drepturi mari. Doar de aceea e concurs. Dacă vrei, opreşti grupul. Dacă vrei, îl laşi să doarmă. Dacă vrei, la fiecare zece minute îi dai timp de odihnă. Dar dacă grupul se va număra printre ultimile zece, tresele de sergent îţi vor fi smulse, vei fi retrogradat în rîndul soldaţilor, căci pentru locul tău de sergent sînt mulţi amatori.

— Tovarăşe colonel, grupul unsprezece din compania întîi. Comandant, sergentul Stolear.

— Bine ai venit, sergent. Acţionează. Nu da atenţie prezenţei noastre.

— Am înţeles. Rinocer şi Boboc Scîrbos — pe coamă !

— Nțeles !
— Borîtu !
— Ordonați !
— Ia legătura.
— Am legătura.
— Sînteți gata ? Ia sălțați. E timpul. Am plecat.

Acum grupurile vor începe să vină puhoi. Așa se întîmplă întotdeauna la concursuri. Cîteva grupuri se reped mult înainte, apoi urmează grosul, cu mici pauze sau în general fără nici o pauză, iar apoi cele întîrziate, rătăcite. Unele se odihnesc cîte o oră lîngă focul nostru. Altele cîte două ceasuri, după cum unele se opresc doar pentru a întinde antena, a transmite comunicarea și — înainte. Alături de noi, cîteva grupuri își pregătesc concomitent cina deloc complicată. În cursul aplicațiilor este interzis să se aprindă focul, și atunci diversionistul își gătește hrana pe o tabletă de spirt. Dar la concursuri se poate folosi și focul. Principalul la concursuri îl constituie orientarea precisă, viteza, determinarea coordonatelor, legătura. Restul nu e chiar atît de important.

Dinspre foc vine un miros picant. Acolo diversioniștii frig o găină. O frig după un procedeu deosebit: i-au scos măruntaiele, i-au tăiat capul, dar penele nu i le-au smuls. Găina au înfășurat-o într-un strat gros de lut umed și — la foc. Tocmai de la așa ceva și vine mirosul. Curînd va fi gata. Diversionistul nu are cratiță și din cauza asta e nevoit să gătească în lut. După ce găina se va coace bine, lutul se sparge; o dată cu lutul se vor desprinde și penele, iar pasărea, cu toată grăsimea ei — direct la masă.

— Tovarășe colonel, vă rugăm să poftiți.
— Mulțumesc. Dar de unde ați luat voi o găină ?
— E din cele sălbatice, tovarășe colonel. Fără stăpîn.

Adesea, în timpul concursurilor, spețnaziștii pot da și peste cîte un purcelus sălbatic, o găinușă, un cocoșel. Ba uneori se nimeresc și ceva cartofi sălbatici, roșii și castraveți sălbatici, porumb sălbatic. Chiar acum, un alt grup fierbe porumb într-un ceainic enorm.

— Dar ceainicul de unde e ?
— Cum să vă raportez... Zăcea în drum, iar noi ne-am zis că-i păcat de așa sculă să se prăpădească. Serviți porumb ! E gustos.

Kravțov are o regulă: acceptă cu recunoștință invitația unui soldat, la fel cum ar accepta invitația șefului de stat major sau chiar a comandantului armatei. Nu face deosebire. Toți sînt veseli lîngă foc.

— Înșeală-ți aproapele, că altfel departele se va apropia și te va trage el pe sfoară.

Tare glumeț e colonelul. De dragul lui oricare diversionist îți sare la beregată. O asemenea prețuire în rîndul lor nu e deloc ușor de cucerit. Se subordonează ei oricărui șef ce le este pus deoparte, însă nu pe oricare îl respectă, iar diversionistul, viclean ca o fiară, cunoaște mii de procedee pentru a demonstra comandantului respectul sau disprețul său. Dar de ce oare îl respectă ei pe Kravțov ? Pentru că acesta nu-și ascunde firea de fiară și nici măcar nu încearcă să și-o ascundă. Diversioniștii sînt convinși că firea umană e vicioasă și incorijibilă. Ei știu cel mai bine acest lucru. Își riscă în fiecare zi viața și în fiecare zi au posibilitatea să-l observe pe om la un pas de moarte, așa că împart toți oamenii în două categorii: buni și răi. După concepțiile lor, bun este acel om care nu ascunde fiara ce se cuibărește înlăuntrul său. Iar cel care se străduiește să pară bun, acela e primejdios. Oamenii cei mai periculoși sînt aceia care nu numai că își demonstrează trăsăturile pozitive, dar sînt chiar convinși în sinea lor că sînt buni. Un criminal respingător, ticălos, poate ucide un om, sau zece oameni, ori o sută. Dar un asemenea criminal nu omoară niciodată oameni cu milioanele. Cu milioanele ucid numai aceia care se consideră oameni buni. Robespierii rezultă nu din rîndul criminalilor, ci dintre cei mulți, dintre cei mai umani. Chiar și ghilotina au născocit-o nu niște criminali, ci niște umaniști. Cele mai cumplite crime din istoria omenirii au fost săvîrșite de oameni care nu aveau obiceiul să bea votcă, nu fumau, nu-și înșelau nevasta și dădeau de mîncare din palmă veveriților.

Băieții, împreună cu care mestecăm acum porumb sînt convinși că omul poate fi bun numai pînă la o anumită limită. Dacă viața îi va constrînge, oamenii buni vor deveni răi, această schimbare poate surveni la momentul cel mai nepotrivit, prin urmare, pentru a nu fi luat prin surprindere de așa ceva, e mai bine să nu ai de-a face cu din aceia buni. E mai bine să ai de a face cu cei care acum sînt răi, deoarece măcar știi la ce să te

aştepţi din partea lor cînd furtuna îşi va arăta colţii. În acest sens, colonelul Kravţov este de-al lor. Trece, de exemplu, pe stradă o fetişcană ţîţoasă. Bucile îi joacă precum doi pepeni într-o sacoşă. Ce va face un diversionist în acest caz ? O va silui măcar din priviri, dacă altfel nu e cu putinţă. Dar şi colonelul Kravţov ar proceda la fel, fără a se sinchisi. Tocmai de aceea ei îl respectă.

E primejdios cel care nu se uită după o femeie. E periculos cel care caută să demonstreze că aşa ceva nu-l interesează cîtuşi de puţin. Tocmai în rîndul unor asemenea inşi se pot găsi sadici disimulaţi şi ucigaşi. Kravţov nu face parte din această categorie. Îi place sexul feminin (dar cui nu-i place ?) şi nu face un secret din asta. Iubeşte puterea, aşa e, dar ce rost are să ascundă acest lucru ? Chiar dacă o iubeşte intens. Orice fel de putere.

Asta am simţit-o cînd am văzut pentru prima oară cum a bătut el o *păpuşă*. Era o apoteoză a forţei şi a puterii necruţătoare. *Păpuşa* este de fapt un om. Un om pentru antrenamente. Cînd participi la o luptă de instrucţie împotriva unui camarad al tău, tu ştii de mai înainte că el nu te va ucide. Iar el, la rîndu-i, ştie că tu nu-l vei omorî. De aceea interesul faţă de lupta de instrucţie diminuează. În schimb, o *păpuşă* te poate ucide, dar nici tu nu vei fi prea certat în cazul cînd îi vei rupe păpuşii coastele, ori îi vei frînge gîtul. Munca noastră este de mare răspundere, iar mîna nu trebuie să ne tremure la momentul decisiv. Şi nu va tremura. Aşadar, pentru ca să aibă comandanţii noştri deplină siguranţă în acest sens, ni se repartizează *păpuşi* pentru antrenament. Dar nu noi am inventat *păpuşile*. Ele au fost folosite şi înainte de noi, ba încă la o scară mult mai largă, numai că purtau alte denumiri. La Ceka ele se numeau *gladiatori*, la NKVD — *voluntari*, iar la Smerş [1] — *robinsoni*, pe cînd la noi — *păpuşi*.

[1] Numele prescurtat de la Smert spionam (Moarte spionilor). Unităţi speciale de luptă împotriva diversioniştilor şi spionilor din spatele frontului, constituite în primele luni ale războiului, cînd cei prinşi erau executaţi pe loc, dîndu-se astfel loc la nenumărate abuzuri.

Păpuşa este de fapt un criminal condamnat la moarte. Cei bătrîni, bolnavi, slabi, cei care ştiu foarte multe sînt exterminaţi îndată după pronunţarea sentinţei. Dar cei voinici şi puternici, aceştia sînt folosiţi înainte de moarte pentru sporirea forţei statului nostru. Se spune că cei condamnaţi la moarte sînt trimişi la minele de uraniu. Fleacuri. La uraniu lucrează deţinuţi obişnuiţi. Condamnaţii la moarte sînt utilizaţi într-un mod mult mai eficient. Una din formele acestei utilizări este repartizarea lor ca *păpuşi* la Spetnaz. Aşa e bine şi pentru noi, şi pentru ei. Noi putem exersa procedeele de luptă, fără a ne teme că-i schilodim pe adversari, iar ei obţin o amînare a morţii.

Mai demult *gladiatorii* şi *păpuşile* ajungeau din destul pentru toţi. Acum e penurie. În toate e penurie la noi. Ba nu e carne, ba pîine, iar acum, poftim, nici măcar *păpuşile* nu ajung pentru toţi. În schimb doritorii de a utiliza *păpuşi* nu se împuţinează. Dar de unde să le iei ? Şi-atunci se ordonă ca *păpuşa* să fie utilizată îndelung, cu grijă, însă asta nu prea influenţează calitatea şedinţelor. Tu nu-l poţi schilodi prea tare, dar el nu are nici o limită. El poate fi în orice moment cuprins de turbare, căci n-are nimic de pierdut. Poate pur şi simplu să-ţi frîngă gîtul. De aceea lupta cu o *păpuşă* e mai folositoare decît antrenamentul cu un instructor sau cu un coleg. Lupta cu *păpuşa* este o luptă autentică, reprezintă un risc adevărat.

Din întregul batalion Spetnaz, numai plutonul special, de profesionişti, are acces la antrenamente cu *păpuşi*. Cele trei companii de diversiune nici măcar nu ştiu de existenţa *păpuşilor*. Plutonul special este izolat de restul batalionului Spetnaz şi e ascuns la Dubroviţa, în perimetrul batalionului de pedeapsă : acolo şi locul e bine păzit, şi condiţii de ţinere a *păpuşilor* există.

Lui Kravţov nu-i place să rişte pe degeaba. Dar îi place puterea, aşa că de fiecare dată cînd ajunge la Dubroviţa, îşi schimbă ţinuta şi merge personal să se antreneze cu *păpuşi*. Se antrenează îndelung şi cu îndîrjire. E foarte perseverent.

7

Puțină apă, o jumătate de borcan de cafea, o porție zdravănă de coniac, apoi la foc. Acest amestec barbar trebuie să fiarbă îndelung. După ce-l vei bea, vei sălta ca un ied. Aroma plăcută gîdilă nările. Se apropie zorile cenușii. Ceața rece. Fumul înecăcios al focului. Sîntem iarăși numai noi doi.

— Mult sînge de-al nostru a băut KGB-ul ?

— Tu, Vitea, te referi la întreaga armată, ori numai la cercetare ?

— Și la armată, și la cercetare.

— Mult.

— Dar de ce s-a întîmplat astfel ?

— Noi am fost foarte naivi. Serveam Patria, pe cînd cekiștii serveau interesele proprii și ale partidului.

— Și asta s-ar putea repeta ?

— Da. Dacă vom fi la fel de naivi, ca mai înainte...

Mestecă cu linguriță fiertura de coniac. Iar mie mi se pare că el îmi hotărăște destinul. Doar nu în zadar s-a nimerit să fie el singur cu mine în stepa pustie. Nu degeaba poartă asemenea convorbiri. Povestindu-mi despre *Acvariu,* el de fapt mi-a încredințat soarta sa. Doar eu aș putea, vezi bine să i-o zdrobesc. De ce o fi riscînd el în felul acesta ? E clar că îmi cere să-i încredințez propria mea soartă, iar eu sînt de acord să risc împreună cu Kravțov și pentru el. Dar cum să exprim acest lucru ?

— Noi nu trebuie să le permitem ca așa ceva să se repete. Pentru fericirea patriei noastre, noi trebuie să fim puternici. Armata trebuie să fie cel puțin la fel de puternică precum KGB-ul..., și deodată simt că aceste cuvinte sînt tocmai cele pe care le așteaptă el de la mine. Nu trebuie să le permitem acest lucru. Monopolul puterii cekiste poate înăbuși puterea sovietică...

— Dar și monopolul puterii militare poate nimici puterea sovietică. De asta nu ți-e teamă, Viktor ? și mă privește țintă.

—. Nu mi-e teamă.

— Ce-ai face tu în locul meu ? În locul generalilor și mareșalilor sovietici ?

— Aș menține un contact strîns cu colegii. Dacă unul este în pericol, toți generalii și mareșalii trebuie să-i ia apărarea. Avem nevoie de solidaritate.

— Închipuie-ți că o asemenea solidaritate există. Secretă, desigur. Imaginează-ți că partidul și KGB-ul au hotărît să-l răstoarne pe unul din noi. Cum ar putea să reacționeze toți ceilalți ? Să facă grevă ? Să-și dea cu toții demisia ?

— Eu cred că la lovitură noi trebuie să răspundem cu lovitură. Dar nu împotriva tuturor dușmanilor noștri, ci numai a celor mai primejdioși. Dacă dumneavoastră personal aveți probleme cu conducerea locală de partid, sau cu KGB-ul, nu dumneavoastră trebuie să vă bateți cu ei, ci toți prietenii dumneavoastră din întreaga Uniune trebuie să dea lovituri în secret dușmanilor dumneavoastră. Și invers, cînd cineva din prietenii dumneavoastră depărtați ajunge la ananghie, sînteți obligat să vă utilizați toată forța pentru executarea unor lovituri în secret asupra dușmanilor lui...

— Bine, Suvorov, dar să nu uiți că această convorbire a noastră niciodată n-a avut loc. Pur și simplu te-ai cherchelit cu coniac și toate astea le-ai născocit singur. Ia aminte că cel mai bine e să te ții la o parte de toate aceste încăierări, însă în acest caz și tu ai să rămîi în pulbere. Lupta pentru putere e o luptă necruțătoare. Cel care a pierdut e un criminal. Învingătorului îi este indiferent dacă tu ai săvîrșit sau nu vreo crimă. Oricum, ești un criminal. Așa încît e mai bine să le săvîrșești, decît să fii un prost naiv. Cine trăiește cu lupii... Că altfel te înfulecă. Dar o dată ce ai pornit pe acest drum, e mai bine să nu te prăvălești, iar chiar dacă te prăvălești, să nu recunoști, și chiar dacă ar fi să recunoști, atunci numai o faptă simplă, nicidecum ceva organizat. Oricine luptă pentru putere își are propriul său grup, propria organizație și nimeni nu iartă acest lucru adversarilor săi. Participarea la o organizație este lucrul cel mai groaznic pe care poți să-l recunoști. Asta înseamnă un sfîrșit crunt pentru tine ca persoană. Chiar și sub torturile cele mai cumplite, e mai bine să recunoști că ai acționat de unul singur. În caz contrar, torturile vor deveni și mai cumplite. Iar acum ascultă cu atenție.

Glasul i se schimbă brusc, la fel ca și expresia chipului.

— Peste o săptămînă ai să pleci în funcția de controlor cu un grup Spețnaz. Veți fi lansați pe poligonul de

la Storojeneț. În a doua zi grupul se va împărți în jumătăți. Din acel moment, tu vei dispărea. Itinerarul tău e spre Chișinău. Vei merge numai cu trenuri de marfă. Numai noaptea. La Chișinău este un institut pedagogic. Nivelul naționalismului în acest institut depășește media. Vei scrie pe timp de noapte, pe un perete, lozinca asta.

Îmi întinse o foiță subțire, de hîrtie de țigară.

— Tu nu vorbești moldovenește, așa că vei memora întregul text. Chiar acum. Încearcă să-l scrii. Încă o dată. Ține minte. Faci totul singur. Dacă vei fi oprit undeva, zici că te-ai rătăcit de grup, ai pierdut direcția. Cauți să te întorci singur la statul major al Armatei fără ajutorul cuiva. De aceea te vei deplasa numai noaptea, în trenuri de marfă. Fii atent să nu adormi. Vei dormi ziua prin păduri.

— Ce mărime trebuie să aibă literele ?

— 15—20 centimetri vor fi de ajuns pentru ca președintele KGB-ului din Moldova să fie răsturnat.

— Doar cu o lozincă ?

— Aici e un caz deosebit. La institut s-a dus demult lupta cu naționalismul, dar fără succes. S-au luat cele mai draconice măsuri. S-a raportat la Moscova că acum totul e bine. Misiunea ta e să dovedești că nu este așa. S-ar putea, desigur, ca bănuiala să cadă asupra Regiunii Odesa, dar conducerea militară de acolo va dovedi cu ușurință că nu are nici o vină. Noi vom da nu o lovitură directă, ci de după colț, dintr-o regiune vecină. Repet : acționezi singur. Ai văzut această lozincă pe o frîntură de hîrtie aruncată pe stradă, ai învățat-o pe de rost și ai scris-o pe un perete fără să-i cunoști semnificația. Mai bine să fii un prost decît conspirator. N-ai uitat lozinca ?

— Nu.

8

Am fost lansați de la trei mii de metri. A doua zi, grupul nostru s-a divizat în jumătăți. Comandanții celor două grupuri știau că din acel moment vor acționa în mod independent și fără control de la eșalonul superior...

9

După cinci zile am apărut la statul major al Armatei. Mă prezint la șeful cercetării. Raportez că în timpul aplicațiilor, după divizarea grupurilor trebuia să întîlnesc un al treilea grup, dar nu l-am întîlnit, am pierdut orientarea și am căutat îndelung drumul corect, fără a utiliza harta sau a recurge la ajutorul unor străini. Zîmbind ușor, raportez că treaba s-a făcut. S-a făcut curat. Printr-o ușoară înclinare a capului, îmi dă de înțeles că a priceput, dar nu-mi zîmbește.

10

Au trecut trei săptămîni. Urmăresc cu atenție toate publicațiile. Este de înțeles că nimeni nu va publica nimic, nici în ziarele locale, nici în cele centrale. Totuși, în ziarele locale ar putea să apară un articolaș cu titlul : „Să întărim internaționalismul proletar !“ Dar uite că un asemenea articolaș lipsește... El îmi pune mîna pe umăr. Întotdeauna se apropie fără să fie auzit.

— Nu-ți pierde vremea. Nu se va întîmpla nimic.

— De ce ?

— Pentru că ceea ce ai scris tu pe perete nu va face nici un rău nimănui. Textul era absolut neutru.

— Atunci de ce l-am mai scris pe perete ?

— Pentru ca să fiu sigur de tine.

— Am fost tot timpul sub observație ?

— Aproape tot timpul. Eu știam cu aproximație itinerarul tău și cu atît mai mult punctul final. Am lansat zece diversioniști pentru control și aproape fiecare pas al tău a fost marcat. Desigur, nici controlorii nu știau ce fac... Cînd un om e într-o stare de încordare, îi pot trece prin cap cele mai prostești gînduri. El trebuie controlat, așa că eu te-am controlat.

— De ce mi-ați spus că m-am aflat sub controlul dumneavoastră ?

— Pentru ca nici de-acum înainte să nu-ți vină în cap idei periculoase. Îți voi încredința uneori asemenea mărunțișuri, dar niciodată nu vei fi sigur dacă mergi la

un risc mortal sau pur și simplu te verific, îmi zîmbi larg, prietenește. Și să știi că am despre tine suficiente materiale pentru ca în orice moment să te pot transforma în *păpușă*.

:..Se uită la mine cîntărindu-mă, apoi turnă votcă rece, cîte o jumătate de pahar și îmi arată din cap unul din ele :

— Și cu șeful se poate bea uneori un pahar. Nu-ți fie teamă, doar nu tu mi te vîri ca prieten, ci eu te-am chemat. Bea.

Am luat paharul, l-am ridicat la nivelul ochilor, i-am zîmbit șefului meu și am băut fără grabă. Votca e o licoare dătătoare de viață. El mai turnă cîte o jumătate de pahar.

— Ascultă, Suvorov, ascensiunea ta mi-o datorezi mie.

— Țin minte în permanență acest lucru.

— Te urmăresc de mult și caut să te înțeleg. După părerea mea, tu ești un criminal născut, deși nici nu bănuiești acest lucru și nu ești călit ca delincvent. Nu obiecta, eu cunosc oamenii mai bine. Văd totul prin tine. Bea.

— În sănătatea dumneavoastră.

— Potolește-o cu un castravecior.

— Mulțumesc.

Chipul îi este posomorît. După toate probabilitățile, pînă la sosirea mea el a apucat să mai soarbă. Iar după ce bea, întotdeauna devine sumbru. Și mie mi se întîmplă același lucru. El probabil că a observat asta de mult, iar acum, orientîndu-se și după alte indicii, aproape insesizabile, îmi schițează portretul luîndu-se pe sine drept model.

— Măi, nemernicule, dac-ai fi nimerit printre foștii delincvenți, te-ai fi împăcat bine cu ei. Te-ar fi socotit de-al lor, iar după cîțiva ani, te-ai fi bucurat de o anume autoritate în bandă. Ia și sălămior, nu te codi. Mi se aduce de la un magazin special. Tu probabil că, pînă a te lua eu la mine, nici nu bănuiai că există un asemenea salam. Ia și bea...

Nu încăpea nici o îndoială că acum avea în el mai bine de o juma'de kil de votcă și încetul cu încetul aceasta începea să acționeze. Deja furculița din mîna lui nu se mai remarca prin aceeași precizie în mișcări, dar mintea

îi era neatinsă de influența alcoolului. Vorbea clar și distinct, după cum și gîndește limpede, precis.

— Totuși, Suvorov, eu nu înțeleg ceva la tine : tu nu simți plăcere cînd chinuiești pe cineva, sau numai te prefaci ? Că, de exemplu, pe Vanka pederastul îl poți chinui cît îți dorește sufletul. Tu însă eviți să ai parte de asemenea satisfacții. De ce ?

— Eu nu simt nici o satisfacție să torturez pe cineva.

El clătină din cap.

— Păcat.

— E rău pentru profesia noastră ?

— În general, nu. În lume există un număr astronomic de prostituate, dar numai puține din ele se delectează cu profesia lor. Pentru majoritatea asta e o muncă fizică grea și nimic mai mult. Dar indiferent de faptul că prostituatei îi place sau nu munca, nivelul ei depinde în mare măsură de atitudinea față de muncă, de simțul răspunderii, de hărnicia ei. Nu e obligatoriu să te delectezi cu meseria pe care o faci, nu e obligatoriu să o iubești, dar în oricare loc trebuie să dovedești vrednicie. De ce rînjești ?

— Mă gîndeam la o expresie interesantă : „prostituată harnică".

— N-ai de ce să rîzi, că noi nu sîntem mai presus de niște prostituate ; facem o treabă nu tocmai curată, spre satisfacția oarecui, iar pentru munca noastră atît de grea, sîntem bine plătiți. Tu nu prea-ți iubești profesia, dar în schimb ești vrednic și eu mă mulțumesc cu atît. Toarnă-ți singur.

Mi-am turnat.

— Și dumneavoastră ?

— Mie mai toarnă-mi foarte puțin. De două degete. Așa. Uite de ce te-am chemat. Pe planeta noastră împuțită se poate trăi numai sfîșiind beregățile altora. Puterea ne oferă o asemenea posibilitate. Iar la putere te poți menține cățărîndu-te în sus. Dar e tare lunecoasă. În afară de asta, e nevoie de ajutor, așa încît fiecare ins care se cațără pe pantele puterii își formează un grup care merge împreună cu el pînă-n vîrf, sau zboară odată cu el în abis. Eu te trag în sus, dar îți cer ajutorul, orice ajutor de care e nevoie, chiar dacă e de natură criminală. După ce vei urca încă foarte puțin, urmîndu-mă, ai să-ți înghebezi și tu propriul grup ; eu voi continua să te trag.

și pe mine altcineva de asemenea, iar noi toți îl vom împinge pe liderul nostru principal tot mai sus.

Deodată mă apucă de rever :

— Dac-ai să mă trădezi, vei regreta !

— N-am să vă trădez.

— Știu, ochii îi luciră sinistru. Poți să trădezi pe cine vrei, pînă și Patria Sovietică, dar nu pe mine. Teme-te chiar și să te gîndești la așa ceva. Dar tu nici nu te gîndești la asta. Știu și văd după ochii tăi satanici. Golește-ți paharul și hai să plecăm. E deja tîrziu. Mîine vei veni la 7.00 la serviciu ; pînă la 9.00 îți pregătești toate documentele pentru predare. Am fost numit șef al Direcției de Cercetare a Regiunii militare Precarpatice. Am tras grupul meu după mine acolo, la direcție. Desigur, am să-i iau cu mine nu pe toți, și nu dintr-o dată. Pe unii o să-i tîrăsc mai tîrziu. Tu însă ai să mergi cu mine chiar acum. Să prețuiești acest lucru.

11

Nu știu ce e cu mine. Ceva nu-i în regulă. Mă trezesc în toiul nopții și mă uit îndelung în tavan. Dacă aș fi trimis undeva ca să mor pentru interesele cuiva, aș deveni erou. Nu-mi pare rău să-mi dau viața, și ea nici nu-mi trebuie deloc. Luați-o, voi care aveți nevoie de ea. Ei, haide, luați-o odată ! Mă cufund într-un somn scurt, agitat, și niște diavoli mă poartă undeva. Îmi iau zborul în sus, sus de tot. Departe de Kravțov. Departe de Speț-naz. De lupta asta cruntă. Sînt gata să sfîșii beregăți. Dar la ce bun toate astea ? Bătălia pentru putere nu e nicidecum o bătălie pentru Patrie. Dar chiar și o bătălie pentru Patrie, va aduce ea consolare sufletului meu ? Eu ți-am apărat deja, Patrie, interesele în Cehoslovacia. O treabă neplăcută, să o spunem deschis. Zbor acum tot mai sus și mai sus. De la înălțimea asta de neatins, amețitoare privesc spre nefericita mea Patrie-mumă. Ești grav bolnavă. Nu știu de ce anume suferi. Poate de turbare. Dar poate că ai schizofrenie ? Nu știu

cum să-ți fiu de ajutor. Trebuie să omor pe cineva. Dar nu știu, pe cine anume ? Încotro zbor eu ? Poate spre Dumnezeu ? Dumnezeu nu există ! Dar poate că totuși spre Dumnezeu ? Ajută-mă, Doamne !

CAPITOLUL V

1

Lvovul e cel mai încîlcit oraș din lume. Așa a fost el construit cu multe secole în urmă — pentru ca dușmanii să nu poată găsi niciodată centrul orașului. Natura a făcut totul pentru a-i ajuta pe constructori : dealuri, viroage, rîpe. Străduțele Lvovului sînt răsucite în spirale, azvîrlindu-l pe oaspetele nepoftit, fie către o rîpă verticală, fie în vreo fundătură. Pe cît se vede, și eu sînt un dușman al acestui oraș, o dată ce nu izbutesc în nici un chip să-i găsesc centrul. Printre castani se înțesc turlele unei catedrale. Uite-o, e la doi pași, numai să ocolesc cîteva case. Dar străduța mă duce undeva în sus, plonjează pe sub un pod, întrerupîndu-se brusc de vreo două ori și gata, nu mai văd catedrala, ba chiar îmi este greu să-mi imaginez cam în ce direcție se află ea. Așa că mai bine o luăm înapoi și repetăm totul de la capăt. Dar nici asta nu-mi reușește. Un pasaj mă duce într-un păienjeniș des de ulicioare strîmte cocoșate, însă uimitor de curate, pentru ca, în sfîrșit, să mă arunce pe o stradă zgomotoasă cu niște tramvaie minuscule, pur și simplu ca jucăriile. Nici vorbă să găsesc singur ce caut și toată pregătirea mea de diversionist nu-mi folosește. Taxi ! Hei, taxi ! La statul major al regiunii ! La Pentagon ? Ei da, chiar acolo, la Pentagon.

Enormele clădiri ale statului major al Regiunii militare Precarpatice sînt construite de curînd. Orașul cunoaște aceste blocuri de sticlă sub denumirea de Pentagon. Pentagonul din Lvov reprezintă o grandioasă organi-

zație ce-l inhibă pe noul sosit prin amploarea măsurilor de pază, prin mulțimea epoleților de colonel și de general.

Dar de fapt totul nu e chiar atît de complicat pe cît pare în prima zi. Statul major al regiunii militare este un stat major la dispoziția căruia se află un teritoriu de dimensiunile Germaniei de Vest, avînd o populație de șaptesprezece milioane de oameni. Statul major al regiunii răspunde de perfecta stare a puterii sovietice pe acest teritoriu, de mobilizarea populației, a industriei și a mijloacelor de comunicație pe timp de război. În afară de asta, statul major al regiunii are în subordine patru armate : una aeriană, una de tancuri și două de arme întrunite. În situația iminenței unui război, statul major al regiunii va deveni statul major al unui front, urmînd a conduce aceste armate.

Organizarea statului major de regiune este identică cu cea a statului major al unei armate, cu deosebirea că aici totul e cu un grad mai mare. Statul major este constituit nu din secții, ci din direcții, iar direcțiile, la rîndul lor, se împart în secții, care se divid și ele în grupe. Pentru cine cunoaște organizarea unui stat major de armată e foarte ușor să se orienteze aici.

Totul e clar. Totul e clar și logic. Noi, tinerii venetici, căutăm încă o dată să ne convingem de tot și ne vîrîm nasul pretutindeni ; dar asta ce e ? dar asta la ce servește ?

Fostul șef al cercetării Regiunii militare Precarpatice, generalul-maior Berestov este destituit, iar o dată cu el a plecat și întreaga sa companie : cei bătrîni la pensie, tinerii în Siberia, în Novaia Zemlia, în Turkestan. Șef al cercetării este numit colonelul Kravțov, iar noi, oamenii lui Kravțov, ne plimbăm fără pic de jenă pe largile coridoare ale Pentagonului Ivovean. Acesta fusese construit de curînd și în mod special ca stat major de regiune. Aici totul e luat în calcul, totul e prevăzut. Direcția noastră, a doua, ocupă un întreg etaj, în corpul interior al colosalului ansamblu. Un singur lucru nu e grozav : toate ferestrele noastre dau spre o curte enormă, pustie, acoperită cu beton. Probabil așa e mai bine din considerente de securitate. Inexistența unei vederi frumoase în fața ferestrelor este oarecum unicul inconvenient, căci în rest totul ne convine. Ne place și împărțirea judicioasă a spațiilor, și ferestrele imense, și birourile spațioase. Dar cel mai mult ne face plăcere plecarea predecesorilor noștri care cu foarte puțin timp înainte avuseseră sub control întreaga cercetare din regiune, inclusiv pe a noastră, de la Armata a 13-a. Acum pe acești băieți soarta i-a măturat prin unghere depărtate ale imperiului. Puterea e o treabă delicată, fragilă. Puterea trebuie ținută cu fermitate. Și cu precauție.

2

Întreaga noastră echipă, și eu în cadrul ei, ne adaptăm cu rapiditate la noul loc. Activitatea noastră este aceeași, doar că aici dimensiunea este mai mare. Aici e mai interesant. Eu sînt deja cunoscut și unii oameni din statul major îmi zîmbesc de pe acum. Am și stabilit relații bune cu băieții de la „inchiziție", adică cei din grupul de translatori ; cifratorii de la centrul de transmisiuni și operatorii de la centrul de interceptare radio îmi și povestesc anecdote. Dar chiar și în afara limitelor Direcției a doua am ajuns să fiu cunoscut. Înainte de toate, la planificarea de luptă, adică la Direcția întîi. Planificarea de luptă nu poate exista fără prognozele noastre. Dar lor li se interzice intrarea la direcția noastră, așa că ei ne invită în birourile lor :

— Vitea, ce are de gînd să facă în săptămîna ce vine vrăjmașul de la Bitburg ? La Bitburg se află o bază aeriană a americanilor din Germania de Vest. Iar ca să răspund la o asemenea întrebare, trebuie să scormonesc prin hîrtiile mele. După zece minute mă și aflu la Direcția întîi.

— Activitatea pe aerodrom în limite normale, cu o singură excepție : miercuri sosesc din S.U.A. trei avioane de transport C-141.

Cînd noi dăm asemenea prognoze, operatorii spun zîmbind : „Bine mai lucrează tînărul acela !"

Ei, operatorii, nu se cuvine să cunoască de unde ne parvin nouă ponturile. Dar sînt şi ei oameni, citesc şi ei istorioare cu spioni, aşa că de bună seamă ştiu că Kravţov are un superspion din vreun stat major al NATO. Superspionului îi spun, cînd vorbesc între ei, „tînărul acela". Ofiţerii de la planificarea de luptă îl laudă pe „tînărul acela" şi sînt mulţumiţi de el. Într-adevăr, Kravţov are oameni recrutaţi. Fiecare regiune militară recrutează străini, atît pentru a primi informaţii, cît şi pentru diversiuni. Totuşi, în cazul de mai sus, „tînărul acela" nu are nici un amestec. Ceea ce soseşte de la agentura secretă este ţinut în fişet la Kravţov şi puţini sînt aceia cărora el le arată materialul. În schimb, elementele cu care alimentăm noi planificarea de luptă au o proveniență mult mai prozaică, iar această sursă de informaţii se numeşte grafice ale intensităţii acţiunilor. Acest procedeu de captare se reduce de fapt la urmărirea atentă a activităţii staţiilor de radio şi de radiolocaţie ale inamicului. Pentru fiecare staţie radio, pentru fiecare radar se ţine un dosar : tipul, destinaţia, unde este amplasată, cui aparţine, pe ce frecvenţă lucrează. Foarte multe comunicări sînt descifrate de secţia noastră, a cincea. Dar există staţii radio, ale căror comunicări nu reuşim să le descifrăm cu anii. Şi tocmai ele prezintă pentru noi cel mai mare interes, deoarece tocmai acestea sînt cele mai importante staţii de radio. Însă fie că îi înţelegem, fie că nu-i înţelegem mesajele, pentru staţia respectivă se întocmeşte de asemenea un grafic al intensităţii acţiunilor şi fiecare ieşire a ei în eter se consemnează. Fiecare staţie are caracterul ei, amprentele ei. Unele staţii lucrează ziua, altele noaptea, unele au zile libere, altele n-au. Dacă se consemnează şi se analizează fiecare ieşire în eter, curînd devine posibilă prognozarea comportamentului ei.

În afară de asta, intensitatea activităţii staţiilor de radio în eter este extrapolată cu acţiunile trupelor inamicului. Pentru noi sînt de nepreţuit informaţiile ce ne parvin de la şoferii camioanelor sovietice aflate peste hotare, de la însoţitorii trenurilor sovietice, de la echipajele „Aeroflot-ului, de la sportivii noştri şi, bineînţeles, de la agentură. Aceste informaţii sînt fragmentate şi disparate : „O divizie a fost scoasă la alarmă", „O baterie

de rachete a plecat într-o direcţie necunoscută", „O decolare în masă a avioanelor". Maşina noastră electronică extrapolează aceste frînturi cu intensitatea activităţii din eter. Se observă unele legităţi, se iau în considerare cazurile deosebite şi excepţiile de la regulă. Şi iată că drept rezultat al unei analize de mai mulţi ani devine absolut posibil să se afirme : „Dacă a ieşit în eter RB—7665—1, înseamnă că peste patru zile se va executa o decolare în masă la Ramstein". E o lege de necontestat. Iar dacă începe a lucra staţia de radio pe care noi o numim Z-1000, atunci pînă şi pentru un copil e limpede că starea pregătirii de luptă a trupelor americane din Europa va fi mărită. În schimb, dacă, de exemplu...

— Ascultă, Vitea, noi înţelegem, desigur, că nu e permis să vorbim despre asta. Dar vezi tu... Cum să-ţi spun ca să fie mai pe înţeles... Oricum, aveţi grijă şi ocrotiţi-l pe băiatul acela.

3

Sînt verificat mereu. Toată viaţa voi fi verificat. Asta-i meseria. Sînt verificat la capitolul echilibru psihic, la stăpînire de sine, la capacitatea imaginativă, la devotament. Dar nu numai eu sînt verificat. Toţi sînt verificaţi. Cui îi zîmbeşti, cui nu-i zîmbeşti, cu cine mergi la băutură, cu cine te culci. Dar dacă nu faci asemenea lucruri cu nimeni, urmează altă verificare pentru a se afla : de ce oare ?

— Intră.

— Tovarăşe colonel, locotenent-major...

— Ia loc, ordonă el.

El, colonelul Marciuk adică, este noul locţiitor al lui Kravţov. Cercetarea militară sovietică nu dispune de o uniformă specifică. Fiecare poartă uniforma trupelor de la care a venit la cercetare. Eu, de exemplu, sînt tanchist, Kravţov e artilerist. La direcţia de cercetare avem şi infanterie, şi piloţi, şi pionieri, şi chimişti. Iar Marciuk e medic. La petliţele sale e o cupă aurie şi un şarpe încolăcit în jurul ei. Frumoasă emblemă au medicii. Firește, nu la fel de frumoasă ca a noastră, a tanchiştilor, dar frumoasă totuşi. În armată se decriptează într-un chip aparte

emblema medicilor : viclean ca un șarpe și beţivan de elită.

Marciuk aţintește asupra mea o privire grea, strivitoare. O fi vreun hipnotizator ? Nu mă simt în apele mele sub această privire. Dar o susţin. În acest sens sînt bine antrenat. La Spetnaz, fiecare din noi se antrenează cu cîini. Dacă priveşti în ochi un cîine, el nu suportă privirea omenească. Omul poate opri cu privirea un dulău ce latră turbat. Desigur, dacă dulăul e singur, nu în haită. Împotriva unei haite se poate să-ţi ajuţi privirea cu un pumnal. Îl priveşti în ochi pe unul, iar cu pumnalul îl ameninţi uşurel pe de lături, apoi începi să te uiţi la altul.

— Uite ce e, Suvorov, noi te urmărim cu atenţie. Lucrezi bine şi ne placi. Ai un creier ca o maşină electronică... neacordată. Dar tu poţi fi acordat. Sînt convins de asta, căci altfel n-ai fi fost ţinut aici. Ai o memorie remarcabilă. Capacitatea de analiză îţi este dezvoltată suficient. Ai gusturi alese. Ai pus ochii pe o fată bună din grupul de control. Strașnică fetișcană. O cunoaștem. Pîn-acum n-a permis nimănui să se dea la ea. Deci din ăştia-mi eşti. Şi la prima vedere nu s-ar părea să fie cine ştie ce de capul tău...

Nu mă roşesc. Doar nu-s mironosiţă. Sînt ofiţer combatant. Şi-apoi nici pielea nu mi-e prea delicată. Am piele de asiatic şi sînge asiatic. De aia nici nu roşesc. Am altă fiziologie. Totuşi, cum dracu de au aflat de fata mea ?

— Oricît ar fi de regretabil, Suvorov, noi sîntem obligaţi să cunoaştem asemenea lucruri. Sîntem obligaţi să cunoaştem totul despre tine. Asta ne este meseria. Studiindu-te, noi tragem concluzii şi, în majoritatea lor, sînt concluzii pozitive. Acum tu aproape că nu te mai temi de înălţime, de încăperi închise. Cu sîngele stai bine. Nu ţi-e frică de sînge şi asta-i extrem de important în activitatea noastră. Nu te sperie inevitabilitatea morţii. Cu cîinii eşti în relaţii bune. În chestia asta trebuie să te mai frecăm oleacă. Dar uite, cu broaştele şi cu şerpii stai rău de tot. Te temi ?

— Mă tem, recunoscui. Dar cum aţi aflat ?

— Asta nu te priveşte. Problema ta e să înveţi a nu te teme de şerpi. De ce te-ai teme ? Nu vezi, la mine

şerpii pînă şi la petlițe-s încolăciţi. Cît despre broaşte, unii oameni chiar le mănîncă.

— Chinezii ?

— Nu numai ei. Şi francezii.

— La vreme de foamete, tovarăşe colonel, mai degrabă aş mînca oameni...

— Dar ei nu de foamete mănîncă. E o delicatesă. Nu crezi ?

Aşa ceva, desigur că nu cred. E propagandă. Chipurile, în Franţa se trăieşte rău. Dacă el va insista, eu de bună seamă voi fi de acord că proletariatul o duce rău în Franţa. Dar asta numai în vorbe, căci în sinea mea voi rămîne la părerea de mai înainte. Viaţa în Franţa e bună, iar proletariatul nu mănîncă broaşte. Însă Marciuk nu poate fi tras pe sfoară. A citit fără dificultate îndoiala în ochii mei.

— Ia vino-ncoa.

Mă cheamă în sala de proiecţii unde ni se prezintă filme secrete despre vrăjmaşi. Marciuk apasă pe un buton şi pe ecran încep să apară o bucătărie, bucătari, broaşte, crătiţi, o sală luxoasă, chelneri, clienţi ai restaurantului. Aceştia par a fi scamatori, dar mîncau lăbuţe de broască.

— Ei, ce zici ?

Ce era să zic ? S-ar părea că nu era nimic de ascuns. Dar uite că nu demult a rulat filmul „Eliberarea" şi acolo în film era Hitler. Numai că de fapt nu era nici un Hitler, ci un artist din RDG, îl cheamă Dietz. Ei, dacă tu, colonele, ai mînca o broască, te-aş crede, pe cînd la cinema se poate prezenta orice, pînă şi un Hitler, nu doar nişte broaşte.

— Ei, ce zici ? repetă el întrebarea.

Ce să-i spun ? Dacă m-apuc să-i zic că am crezut, el se şi agaţă de mine : cum de-ai putut tu, un cercetaş, să crezi o asemenea aiureală ? Eu îţi prezint adică orice prostie, iar tu o crezi ? Atunci cum vei putea tu, ofiţer de informaţii, să deosebeşti documentele autentice de cele falsificate ?

— Nu, zic. Eu nu pot să cred în filmul ăsta. E un fals. Lucru de nimic. Dacă oamenii n-au ce mînca, în situaţie limită pot mînca un motan, un cîine. De ce neapărat broaşte ? Pentru mine e clar că filmul acela e de instrucţie. Vreţi să-mi verificaţi judecata. Acolo o cucoană avea un pudel pufos. Probabil vreţi să verificaţi dacă am observat sau nu cățelul acela. Bineînţeles că l-am observat.

Și trag concluzia care de bună seamă o așteptați de la mine : un om normal nu se va apuca să mănînce o broască, o dată ce are în rezervă un pudel. Nu e logic.

Dar văd că Marciuk se supără.

— Tu știi că broaștele costă bani ? Și încă deloc puțini.

Eu tac mîlc. Nu mă angajez în polemică. Pentru oricine e clar că niște broaște nu pot fi scumpe. Dar mă declar de acord cu colonelul în chip diplomatic, nedefinit, lăsîndu-mi o portiță de scăpare :

— De trai bun, oamenii mai și turbează. Asta-i descompunere burgheză.

— Ei bine, în sfîrșit, ai crezut. Dar de ce ți-am prezentat eu filmul ? Pentru că oamenii le mănîncă, iar ție ți-e frică să le iei în mînă. Cinstit vorbind, nici eu nu pot să iau în mînă o broască sau un șarpe, dar eu nici nu am nevoie de așa ceva. Pe cînd tu, Viktor, ești un tînăr ofițer de cercetare, începător și cu perspective, și ai nevoie de asta.

Simt că mi se răcesc măruntaiele : te pomenești că voi fi pus să mănînc. Dar Marciuk e psiholog. Îmi citește gîndurile ca într-o carte :

— Nu-ți fie teamă, că nu te silim să mănînci broaște ! Ceva șerpi, poate, însă broaște nu.

4

Soldățelul e mărunt de tot. Și fețișoara lui e ca a unei fetițe. Diversionist. Spețnazist. Patru batalioane din brigada de diversiune sînt completate cu soldați uriași. Umblă prin oraș ca o turmă de urși. Dar o companie a brigăzii e încadrată cu soldăței de diverse calibre, uneori mici de tot. E o companie deosebită, de profesioniști. Ea e mai periculoasă decît toate cele patru batalioane de urși luate laolaltă.

Soldățelul are un gît subțiratec. Numele nu-i e rusesc : Kipa. Totuși, nu degeaba se află el în compania specială. Înseamnă că e specialist într-un domeniu aparte al omuciderilor. O dată am văzut cum respingea atacul a patru inși, îmbrăcați în costume de protecție, înarmați cu niște pari lungi. El se apăra de parii aceia cu o simplă

lopată de geniu. Nu vedeam să fi fost furios, dar dibaci era. O asemenea luptă întotdeauna atrage atenția. Ori încotro s-ar grăbi un diversionist, dacă vede că pe platoul central se dă o luptă, el se va opri ca să se uite. Ah, ce mai bătaie a fost atunci ! Și-acum soldățelul acela e în fața mea. Mă va învăța, desigur, ceva. Văd că scoate dintr-o vadră o mică broască verde și-mi explică : cel mai bine e să te obișnuiești cu ea, jucîndu-te. Cu o broască se pot face lucruri de toată mirarea. Poți, de pildă, să-i înfigi un pai și să o umfli. În acest caz ea va înota la suprafață, dar nu se va putea cufunda, și asta-i ceva tare nostim. Dar poți și să tai o broască. Să faci cu ea un soi de striptis. Soldățelul scoate un cuțit minuscul și arată cum trebuie făcută treaba. Îi face broaștei niște mici crestături la colțurile gurii și dintr-o mișcare îi scoate pielea. Constat că pielea se scoate de pe ea la fel de ușor, cum ai scoate o mănușă de pe mînă. Kipa lasă pe podea broasca despuiată. I se văd mușchii, oscioarele și vasele. Sare pe podea. Orăcăie. Ai impresia că nu simte deloc, nici o durere. Acum soldățelul își afundă mîna în găleată și mai scoate o broască, îi înlătură pielea, precum coaja de pe o banană, și îi dă drumul pe podea. N-aveți decît să săriți împreună, ca să nu vă fie urît.

— Tovarășe locotenent-major, colonelul Marciuk mi-a ordonat să vă arăt toată gospodăria mea și să vă dedau oleacă cu aceste lighioane.

— Tu și cu șerpii lucrezi la fel de ușor ?

— Tocmai de ei mă și ocup. Broaștele sînt în gospodăria mea numai ca să-i hrănesc pe șerpișori.

— Și pe astea le dai șerpilor ?

— Pe cele dezbrăcate. De ce să se prăpădească de pomană ?

Apucă cele două broaște despuiate și mă conduce la crescătoria de șerpi. Înăuntru e o atmosferă umedă, zăpușeală. Ridică un capac și sloboade cele două broaște într-o ladă mare, de sticlă, unde o respingătoare reptilă cenușie încremenise într-un colț.

— Tu cu ce fel de șerpi lucrezi ?

— Cu vipere, cu efe [1]. Am cerut Regiunii Turkestane o cobră, dar ea încă nu a sosit. E un fleac, dar transportul e costisitor. Pe timpul drumului trebuie să stea la căldură,

[1] Efa — șarpe veninos din familia viperelor, răspîndit în deșerturile din Africa de Nord, Asia de Sud-Vest și de Sud.

trebuie hrănită, adăpată. E o ființă delicată, dacă-i neglijezi regimul, neapărat se curăță.

— Cine te-a învățat meseria asta ?

— Sînt autodidact. Amator. Din copilărie mi-a plăcut.

— Îți place de ei ?

— Îmi place ! spuse cu un ton obișnuit, absolut deloc teatral.

Și am înțeles că soldățelul nu minte. Grețos amator. Ia mai du-te... cu șerpii tăi. În acel moment ambele broaște despuiate începură a țipa pătrunzător. Reptila cea groasă și lenșă le-a acordat, în sfîrșit, atenție.

— Ședeți, tovarășe locotenent-major. Mă uitai la scaun. Mă convinsei că nu s-a încolăcit pe el vreo lighioană rece, lunecoasă. Mă așezai. Mă înfiorai de dezgust.

Dar Kipa zîmbi :

— După zece lecții o să cereți chiar dumneavoastră să veniți aici.

Dar prorocirea lui nu s-a adeverit. Șerpii continuă să-mi fie la fel de odioși. Totuși, pot să țin un șarpe în mînă. Știu cum să-l apuc cu mîna goală. Știu cum să-i scot măruntaiele și să-l frig pe o vergea lungă sau pe o bucată de sîrmă. Iar dacă viața mă va pune în fața alternativei : a mînca un om sau un șarpe, voi mînca mai întîi șarpele.

5

Elicopterul ne-a lăsat pe o insulă mlăștinoasă. Pe Kravțov îl va lua curînd, iar eu voi rămîne singur la punctul de control.

— Dacă vreun grup va încerca să intre în legătură, fără a organiza mai întîi observarea și apărarea, îi vei adăuga o oră penalizare...

— Am înțeles.

— Pentru orice încălcare în pregătirea mesajului cifrat, îndepărtezi din concurs întregul grup.

— Am înțeles.

— Fii atent, să se bea apa corect. Nu e permis să se dea apă pe gît. Trebuie să se ia apă puțină în gură și să se țină cîteva secunde așa, umezind limba și laringele. Cel care înghite repede apa, nu-și va potoli setea ; va transpira va simți mereu nevoia să bea și va ieși curînd din luptă. Îndată ce-i vezi că nu beau apa corect, trece-le cîte cinci ore penalizare, ba și cîte zece.

— Înțeleg totul, tovarășe colonel. Nu sînt pentru prima oară în control. Mai bine ați dormi puțin. Peste o oră elicopterul va reveni. E tocmai timpul să vă odihniți. De cînd n-ați mai dormit...

— Asta, Viktor, n-are nici o importanță. Grijile de serviciu eu nici măcar nu le consider drept griji. E mai rău cînd conducerea de partid îți scoate sufletul. Noi avem noroc : La Lvov, între conducerea de partid și comandamentul regiunii există relații bune. Dar uite că la Rostov comandantul Regiunii militare a Caucazului de Nord, generalul-locotenent de tancuri Litovțev n-o duce deloc bine. Căpeteniile locale de partid, împreună cu KGB-ul, au tăbărît pe el. Nu-l lasă deloc în pace. Trimit reclamații la Comitetul Central. Pîn-acum au scris reclamații și denunțuri întrecîndu-l pe Dumas cu romanele lui.

— Și nimeni nu poate să-l ajute pe generalul Litovțev ?

— Cum să-ți spun... Prieteni are mulți. Dar cum să-l ajuți ? Toți sîntem oameni legați de mîini și de picioare. Regulamentele, instrucțiunile, legislația militară, pe toate le respectăm, nu le putem încălca. Cum poți să-l ajuți în limitele legii ?

— Tovarășe colonel, poate vă sînt eu de vreun ajutor ?

— Cu ce l-ai putea ajuta tu, Vitea, un locotenent-major, pe un general-locotenent ?

— Am înainte o noapte lungă, am să mă gîndesc.

— De fapt nici de gîndit nu e cine știe ce... Totul e deja plănuit. Trebuie doar să se acționeze. Dar se pare că deja se aude elicopterul... Probabil e cel care vine să mă ia. Uite ce, Viktor, la aplicațiile astea este prezent un coleg al meu, șeful cercetării Regiunii militare a Caucazului de Nord, generalul-maior Zabaluev. El vrea să asiste personal la trecerea grupurilor de diversiune, dar nu dorește să-i inhibe pe diversioniști cu gradul lui. Mîine va sedea aici, cu tine, la punctul de control. Are uniforma noastră, obișnuită : bluzon cenușiu, fără însemne de grad. Nu se va amesteca în acțiunile grupurilor. Pur și simplu

dorește să fie în espectativă și să stea de vorbă cu tine... Dacă într-adevăr dorești să fii de ajutor, cere-i...

— Credeți, tovarășe colonel, că după concurs va trebui să mă îmbolnăvesc ?

— Eu nu ți-am dat un asemenea ordin. Dacă însă simți că trebuie, atunci de bunăseamă, fă-o. Dar ia aminte : în armata noastră oamenii nu se îmbolnăvesc așa, pur și simplu. Trebuie să ai un certificat de la medic.

— Va fi certificatul.

— Numai să fii atent, căci sînt situații cînd omul se simte bolnav, iar doctorul zice că nu e. Ar fi o situație neplăcută. Trebuie să te îmbolnăvești în așa fel, încît doctorul să nu aibă îndoieli. Temperatura trebuie într-adevăr să fie mare. Doar știi cum se întîmplă : tu te simți bolnav, dar n-ai temperatură.

— Voi avea temperatură.

— Bine, Viktor. Îți doresc succes. Dar spune-mi, ai ce să-i dai generalului să mănînce ?

— Am.

— Numai fii atent, să nu te grăbești cu votca... dacă nu va cere el.

6

Peste nouă zile mă prezint la colonelul Kravțov să-i raportez că după concurs m-am îmbolnăvit, dar acum mă simt bine. El îmi zîmbește, dojenindu-mă cu blîndețe. Vezi bine, un cercetaș antrenat nu se îmbolnăvește niciodată. Trebuie să se controleze. Trebuie să alunge suferința din trup. Corpul nostru este supus voinței noastre, așa că printr-un efort de voință orice boală, pînă și cancerul, poate fi alungată din organism. Oamenii puternici nu se îmbolnăvesc. Asta se întîmplă numai celor slabi cu duhul. Continuă să mă mustre, dar îl văd că înflorește sub ochii mei. Nici eu nu sînt în stare să-mi reținzîmbetul. El zîmbește larg, cu sinceritate. Astfel zîmbesc soldații după o luptă la baionetă : nu cumva să te atingi de ai noștri ! Încearcă numai să te atingi, că imediat îți slobozim mațele cu baionetele.

7

Mulți dușmani mai ai tu, frate diversionist. Zorile timpurii și înserarea tîrzie îți sînt împotrivă. Țîntarul țiuitor și elicopterul sînt dușmanii tăi. Greu îți este, frățioare, cînd soarele îți bate-n ochi. Rău te mai simți, flăcăule, cînd ai nimerit sub fascicolul de lumină al unui reflector. Rău îți este cînd inima ți-o ia razna, în galop. Vai de tine cînd mii de instalații electronice ascultă eterul, vînîndu-ți șoaptele răgușite și răsuflarea sacadată. Rău îți este întotdeauna, frățioare. Dar se întîmplă și mai rău. Se întîmplă să fie rău de tot. Iar rău de tot e atunci cînd se ivește principalul tău dușman. Împotriva ta se născcesc tot soiul de vicleșuguri : mine antiinfanterie și senzori electronici, dar dușmanul principal rămîne întotdeauna pe prim plan. Principalul tău dușman, prietene, are urechile ciulite, colți galbeni, cu picături de bale turbate, blană cenușie și coadă lungă. Ochii îi sînt căprui, cu picățele galbene, iar blana de sub zgardă îi e roșcată. Dușmanul tău principal e mai iute decît tine. Îți simte mirosul cu nasul. Dușmanul tău principal face un salt gigantic, cînd ți se repede la gît.

Uite-l aici. O slăbiciune. Principalul. Cel mai de seamă. Uh, lighioano, ce ți-ai mai rînjit colții. Blana îi e zburlită. Coadă și-a strîns-o între picioare. Urechile și le-a dat spre spate. Așa e înainte de a sări. Acum, pacostea naibii, se va repezi. Nici măcar nu mîrîie. Doar hîrîie. În jurul botului e numai bale. Ca unul turbat. La KGB, pentru asemenea cîini e prevăzută o rubrică specială în dosarul lor personal. Se numește „ferocitate". Iar specialiștii școliți scriu la rubrica asta niște cuvinte înfiorătoare : ferocitate bună, ferocitate excelentă. Dulăul ăsta cu siguranță că la rubrica privind ferocitatea are numai semne de exclamare. Numele fiarei este Mars și aparține trupelor de grăniceri ale KGB-ului. N-aș zice că e un cîine mare. Am văzut eu și mai voluminoși. Dar în schimb e tare abil. Și toți știm acest lucru.

Astăzi nu-l înfrunt eu pe Mars. Astăzi lucrează Jenea Bicenko, avîndu-l pe Mars drept adversar. Noi, de pe margine, i-am strigat lui Jenea vorbe de îmbărbătare : nu te lăsa, Jenea, învață-l minte, arată-i tu ce știe un diversionist și tot ce-ai învățat la Spețnaz. Numai că într-o asemenea situație nu se cade, nu se obișnuiește să-i

strigi omului sfaturi. Un sfat, fie el chiar și cel mai înțelept, poate distrage în ultimul moment atenția luptătorului, iar animalul acela crunt i se înfige drept în beregată. Așa că cei ce nu se pot abține de la asemenea sfaturi, sînt ținuți la distanță.

Jenea ține pumnalul în mîna stîngă, iar bluzonul în dreapta. Dar nu și-a înfășurat mîna în bluzon. Îl ține pur și simplu atîrnînd în mîna întinsă, treabă care nu e pe placul dulăului. E ceva neobișnuit pentru el. Nici pumnalul din stînga nu-i place. De ce e în stînga ? Nu se grăbește dulăul. Își aruncă privirea de la pumnal la beregată, de la beregată la pumnal. Dar și la bluzon se uită. De ce nu l-a înfășurat omul pe braț ? Știe surul, cu judecata lui de cîine, că omul are numai o singură mînă hotărîtoare, a doua e numai ajutătoare, numai de înșelare a atenției, iar el, cîinele, trebuie să nu se înșele cumva. Trebuie să se repeadă la mîna care-i mai primejdioasă, care-i hotărîtoare. Ori poate, totuși, să-l ia de gît ? Își mută dulăul privirea, alege. În momentul cînd va lua hotărîrea sa cîinească, privirea i se va opri și el se va năpusti. Atît omul din arenă, cît și noi, spectatorii, așteptăm tocmai acest moment. Înaintea saltului, privirea animalului se fixează și omul așteaptă tocmai acea fracțiune de secundă pentru lovitura de întîmpinare. Numai că Mars e un cîine cu experiență, încît s-a azvîrlit pe neașteptate, fără a mîrîi și a hîrîi. S-a repezit altfel de cum se reped alți cîini. Mars s-a aruncat fără a-și fixa privirea, fără a se contracta înainte de săritură. Corpul lui prelung s-a înălțat deodată în aer, iar botul lui căscat, ochii lui înfricoșători au pornit brusc în zbor spre Jenka, fără ca cineva să strige sau să schiaune. Poate că nimeni n-a sesizat momentul saltului. Noi cel puțin așteptam acest salt cu o secundă mai tîrziu. Așa se face că dulăul și-a pornit în deplină liniște zborul spre beregata lui Jenea. Numai că acesta l-a plesnit pe sur cu bluzonul peste ochi și îndată o cizmă a sa, neagră, și-a arătat blacheul de oțel. În aceeași clipă dulăul scoase un urlet, zburînd într-un colț. Toți am izbucnit în urlete de entuziasm : U-u-u-u... De-atîta încîntare, am început a rage și a chelălăi ca niște sălbatici.

— Junghie-l, Jenka ! Taie-l pe sur ! Cu pumnalul, dă-i cu pumnalul ! Calcă-l în picioare pe sur, pînă nu se ridică !

Dar Jenka nu s-a dus să-l calce în picioare pe dulăul ce schelălăia. Nu voia să înjunghie animalul căruia i se tăiase răsuflarea. Sări peste balustradă drept în brațele fîrtaților diversioniști, stăpîniți de beția victoriei. Oh, măi Jenka ! Dar cum l-ai mai otînjit tu cu cizmoaia ! L-ai prins chiar de la plecare ! Din zbor ! De-a dreptul din aer ! Bravo, Jenka !

Iar în arenă, pe rumeguș, lîngă dulăul ce încă nu-și venise în fire, un soldățel cu epoleți de un verde viu plîngea căutînd, cine știe de ce, să vîre în botul însîngerat al fiarei o bucățică de zahăr îmbălată.

8

— Tovarășe locotenent-major, sînteți chemat de șeful secției front.

— Vin îndată.

Dintre toate secțiile statului major, secția front este cea mai mică. La statele majore ale regiunilor militare, secțiile sînt conduse de obicei de colonei, direcțiile de generali-maiori și numai la secția front este șef un maior. Totuși, cînd un ofițer este chemat la secția front, se încordează cu toată ființa. Ce naiba m-o fi așteptînd ? Secția front nu e decît o sală destul de mică, în care-și face veacul un bătrîn și cărunt maior — șoarece de cancelarie — și trei fruntași, furieri. Oricine simte adevărate frisoane cînd este chemat la secția front. N-are importanță dacă este locotenent-major sau general-maior. Secția front e o instituție la care voința comandantului regiunii militare se întruchipează într-un ordin scris. Iar ce e scris cu pana... Secția front este canalul prin care Comandantul Suprem, Ministerul apărării, șeful Statului major general transmit subordonaților ordinele lor. Secția front aduce aceste ordine la cunoștința celor cărora le sînt adresate.

— Tovarășe maior ! Locotenentul-major Suvorov s-a prezentat la ordinul dumneavoastră !

— Buletinul pe masă.

Oftai adînc și pusei în fața maiorului minuscula cărțulie verde cu stea aurie. Maiorul luă calm „Buletinul de identitate al ofițerului", îl cercetă cu atenție, oprindu-se,

cine știe de ce, îndelung, la pagina în care e trecut armamentul personal și la pagina în care e notată grupa mea sanguină. Nici un mușchi nu tresare pe chipul lui îmbătrînit. Își face treaba cu precizie, ca o mașină și impasibil ca un călău. Maiorul transmise unui fruntaș buletinul. Acesta avea deja totul pregătit pe masă. Muie o peniță lungă, aurie, într-un tuș negru și scrise ceva cu caractere îngrijite. Eu aștept în poziție de drepți, fără a întinde gîtul ca să privesc peste umărul fruntașului. Să avem răbdare. Peste un minut, maiorul îmi va comunica decizia cuiva. Fruntașul puse sugativa peste tușul negru și restitui comandantului buletinul. Maiorul mă privi iscoditor, scoase dintr-un buzunăraș ascuns o cheiță complicată, atîrnată de un lănțișor, deschise ușa enormă a unui fișet, luă de acolo o ștampilă, o potrivi îndelung și deodată izbi cu ea exact peste pagina ce tocmai fusese scrisă.

— Ascultă ordinul !

Mă încordai strună.

— Ordinul de cadre al Regiunii militare Precarpatice Nr. 0257. Secret. Punctul 17. Locotenentul-major Suvorov V.A., ofițer la direcția a 2-a a statului major al regiunii, se avansează înainte de termen la gradul de căpitan, în conformitate cu propunerea șefului direcției a 2-a, colonelul Kravțov, și a șefului statului major al regiunii, general-locotenent Volodin. Semnează : „General-locotenent de tancuri Obaturov".

— Servesc Uniunea Sovietică !

— Vă felicit, căpitane !

— Mulțumesc, tovarășe maior. Vă rog să primiți invitația pentru stropirea obiectului.

— Mulțumesc, Vitea, pentru invitație. Dar nu pot să o primesc. Dac-aș fi primit fiecare propunere, de mult mi-aș fi băut mințile. Nu te supăra. Că uite, numai astăzi am 116 oameni pe listă, dintre care 18 înainte de termen. Așa că nu te supăra, Vitea.

Maiorul îmi întinse buletinul și mîna.

— Încă o dată vă mulțumesc, tovarășe maior.

Zbor ca înaripat pe scări și pe coridoare.

— Ce-i cu tine, de ești așa fericit ?

— Ia spune, de ce-ai fost chemat la Bursuc în vizuină ?

Dar eu nu răspund nimănui. N-am voie să răspund acum. Ar fi de rău augur. Primul trebuie să afle comandantul meu despre această avansare și nimeni altcineva.

— Măi Vitea, ce-i de înfloreștî tu așa ? Ai fost cumva avansat ?

— Nu, nicidecum. Pînă la gradul de căpitan mai am de așteptat un an jumate.

Ah, de-aș ajunge cît mai degrabă la direcție. Și afurisitele astea de uși blindate, permise, cifre secrete.

— Tovarășe colonel, permiteți să intru.

— Intră.

Kravțov nu se desprinde de la hartă.

— Tovarășe colonel, sînt locotenentul-major Suvorov. Mă prezint cu ocazia avansării înainte de termen la gradul de căpitan.

Acum Kravțov se uită la mine îndelung, apoi, cine știe de ce, își ațintì privirea în podea.

— Te felicit, căpitane.

— Servesc Uniunea Sovietică !

— În Armata Sovietică cele mai multe stele căpitanul le are — patru. Din acest punct de vedere, Vitea, acum ai maximum. De aceea eu nu-ți urez multe steluțe, ci puține, dar din cele mari.

— Vă mulțumesc, tovarășe colonel. Permiteți să vă invit la stropirea obiectului.

— Cînd ?

— Astăzi. Cînd altădată ?

— Ce-ai zice tu dac-am lăsa-o pe mîine ? La noapte trebuie să mergem ca să pregătim o aplicație. Dacă se vor îmbăta băieții, cu greu mai pot fi adunați. În schimb, dacă vom ieși la cîmp mîine, acolo am putea să și sărbătorim.

— Minunat.

— Pentru astăzi ești liber. Să nu uiți că la trei noaptea plecăm.

— N-am să uit.

— Atunci, poți pleca.

— Am înțeles.

9

De obicei, aplicațiile se desfășoară de la un an la altul pe mereu aceleași cîmpuri și poligoane. Ofițerii de stat major cunosc bine terenul pe care urmează să se desfășoare acțiunile de instrucție. Dar cu toate acestea, înainte

de marile aplicații, ofițerii care urmează să acționeze în calitate de arbitri și controlori trebuie să mai iasă o dată în teren și să se convingă că totul e pregătit pentru desfășurare : terenul este delimitat, machetele ce marchează inamicul sînt instalate, zonele periculoase sînt însemnate cu indicatoare speciale. Fiecare controlor trebuie să simtă dinainte iminenta bătălie în sectorul încredințat și să pregătească pentru cei controlați, ca și pentru cei ce se instruiesc, probleme și momente ad-hoc, corespunzătoare anume acestui teren, și nu unuia oarecare.

Avîndu-se în vedere că verificatorii cunosc destul de bine zonele aplicațiilor ce urmează a avea loc (pe aici și-au avut mulți din ei startul de locotenenți, pe aici au fost ei înșiși verificați de oarecine), această ieșire în teren, care precedă aplicațiile, se transformă într-un soi de mic picnic, într-un scurt răgaz de odihnă colectivă, într-o ușoară relaxare după agitația nervoasă ce domnește la statul major.

— Totul e clar tuturor ?

— Clar, strigară în cor statmajoriștii.

— Atunci e timpul să trecem la masă. Vă rog să poftiți. Astăzi, Vitea Suvorov ne ospătează.

De fapt nu e nici un fel de masă. Pur și simplu, zece pături cenușii, soldățești, întinse într-o poiană curată dintr-un brădet, lîngă un pîrîiaș guraliv. Tot ce avem, totul se pune la masă : cutii de conserve de pește și de carne, slănină rozalie tăiată bucățele, ceapă, castraveți, ridichi. Soldații-șoferi au copt cartofi la foc și au fiert o ciorbă de pește.

Îl invit pe colonelul Kravțov la locul de onoare. Așa e tradiția. El refuză, arătîndu-mi mie locul respectiv. Și asta ține de tradiție. Eu sînt dator să refuz. De două ori. Iar a treia oară trebuie să accept invitația, oferindu-i lui Kravțov locul din dreapta mea. Toți ceilalți se așază singuri, după ranguri : locțiitorii lui Kravțov, șefii de secții, locțiitorii acestora, apoi șefii de grupe și toți ceilalți.

Sticlele trebuie să le aducă la masă cel mai tînăr dintre cei de față. E Tolea Buturlin, un locotenent de la „Inchiziție", adică din grupul translatorilor. Băiat bun. Dar își face treaba cu seriozitate. Tradiția îi interzice ca acum să zîmbească. Toți ceilalți așteaptă de asemenea în tăcere. Nu se cade nici să zîmbească, nici să discute. Nici întrebări referitoare la faptul că un locotenent-major

șade în capul mesei nu se cade a fi rostite. E clar pentru toți de ce sînt așezate în fața lor sticlele acelea aburite, dar e necuviincios să se vorbească de ele, ca și de cauza apariției lor. Șezi și ține-ți cu demnitate limba-n gură. Tolea aduce mereu sticle de la pîrîu, unde fuseseră clădite cu grijă, grămadă, în apa înghețată. Apa se învolburează peste sticlele străvezii, șopotind înspumată.

— Dar unde-ți este vasul ? așa se cuvine să fiu întrebat.

— Iată-l.

Și-i întind lui Kravțov un pahar mare, cu fațete șlefuite. Kravțov umple paharul pînă la margini cu licoare străvezie. Îl așază în fața mea. Cu grijă îl așază. Nici o picătură nu trebuie să se prelingă. Dar și paharul trebuie să fie plin. Cu cît e mai plin, cu atît e mai bine. Tac cu toții. Se prefac a nu-i interesa ce se petrece. Iar Kravțov scoate din geanta lui de comandant o minusculă steluță argintie și o lasă cu grijă să cadă în paharul meu. Steluța a scos un sunet abia auzit, s-a clătinat pe fundul paharului, scînteind domol.

Ridic paharul — ah, numai de n-aș vărsa din el ! — și-l duc la buze. Nu se cuvine să întinzi buzele spre pahar, deși natura așa te îndeamnă, să sorbi puțin de tot, și-atunci n-ai cum vărsa nici o picătură. Ridic tot mai sus și mai mult paharul. Iată că o rază de soare a pătruns lichidul rece ca gheața, răsfrîngîndu-se în scînteieri multicolore. Iar acum trebuie să aduc ușor paharul din soare spre mine, apoi în jos. Acum mi-a atins buzele. E rece. Am început a sorbi băutura arzătoare. Fundul paharului tot mai sus și mai sus. Uite că steluța de pe fund s-a mișcat, lunecînd încet spre buze. Acum mi-a atins buzele. Se cheamă că ofițerul își întîmpină cu un sărut noua stea. Am ținut steluța cu buzele cîtă vreme licoarea de foc mi s-a scurs din pahar în suflet. Asta-i tot. Apuc grijuliu cu stînga steluța și mă uit împrejur : trebuie să sparg paharul. Pentru acest caz, o mînă prevăzătoare a așezat în iarba moale un pietroi. Izbesc de piatră paharul acela, iar steluța, încă umedă, o întind colonelului Kravțov. Acesta măsoară pe epoletul meu drept, cu o mică riglă de comandament, un loc. A patra stea trebuie să fie exact pe dunga roșie, iar centrul ei trebuie să se afle cu 25 milimetri mai sus de precedenta. Iat-o, umedă, înfiptă la locul ei.

Acum e rîndul meu să gust ceva, să sorb puțină apă, să domolesc votca cu un castravecior.

— Dar unde ți-e paharul ? așa se cade să fiu întrebat.

Doar am doi umeri. Doi epoleți. Deci, și două steluțe. Așadar, și două pahare... la începutul ceremoniei.

Întind cel de-al doilea pahar, și iarăși lichidul de foc, rece ca gheața, a început să-și joace bulele în lumină. Din nou pînă la margini.

De astă dată m-am ridicat. Din picioare e mai ușor de băut. E permis să te ridici. Nimeni nu va obiecta. S-ar fi putut să beau și primul pahar stînd în picioare. Tradiția nu interzice. Numai paharele să fie pline. Numai să nu-i scape ofițerului neprețuitele picături diamantine.

A doua steluță, ca o mîndruță, a scînteiat în micul șuvoi de votcă. Mi-a trecut prin suflet arzătoarea mîngîiere. Au țiuit schijele paharului izbit de piatră. Și iată că s-a ivit și pe-al doilea epolet, umedă și ascuțită-n colțuri, cea de a doua stea. Acum Kravțov își toarnă sieși. Pînă la margini. Și fiecare își toarnă la fel. Mîna ta îți este stăpînă. Torni cît vrei. Dar dacă-l respecți pe Vitea Suvorov, toarnă paharul plin. Iar dacă nu-l respecți cumva, atunci toarnă-ți cît știi tu. Numai să bei pînă la fund.

— Să bem... propune cu smerenie colonelul.

În acest moment nu se cuvine să spunem pentru ce bem. Bem, și cu asta basta. Sorb cu toții încet, fără grabă. Toți beau pînă la fund. Numai eu nu. Acum am dreptul să mă uit la fiecare. Cine, cît și-a turnat. Cine paharul plin și cine de două treimi. Dar toți au paharele pline. Iar acum iată că ale tuturor sînt zvîntate. Acum pot și să zîmbesc. Dar nu cu toată gura. Căci după tradiție eu continui să fiu locotenent-major, cu toate că ordinul a avut data de ieri, cu toate că astăzi mi s-au și pus noile stele la epoleți.

Iată că și Kravțov și-a golit paharul. A sorbit puțină apă. Acum trebuie să urmeze o propoziție rituală...

— Regimentul nostru a crescut !

Abia din acest moment se consideră că ofițerul a fost înălțat în grad. Deci numai din acest moment sînt căpitan. Toți au început a striga, a se agita. Toți zîmbesc. Urări, felicitări. Acum toți vorbesc. Rîd cu toții. Acum s-a terminat cu ceremoniile. Tradițiile la o parte. Începe chiolhanul ofițeresc. Și dacă adevărul se află în vin, apoi

n-are decît să fie de partea noastră. Dă o fugă Tolik, la pîrîu. Tu ești cel mai tînăr. Va veni, Tolik, și vremea ta. Fi-va sărbătiare și pe ulița ta. Neapărat va fi.

10

Arșiță. Praf. Nisipul ne scrîșnește între dinți. E numai stepă de la un orizont la celălalt. Un soare alb, nemilos și impasibil ne bate fără cruțare în ochi, precum un bec de anchetator la interogatoriu. Doar rar de tot, cîte un copăcel contorsionat, frînt de viscolele din stepă, mai încalcă monotonia aceasta înfricoșătoare.

Omule bun, scuipă, crucește-te și întoarce-te acasă. Tu n-ai ce căuta pe aici. Noi însă, păcătoșii, vom merge înainte, acolo unde stepa cea pîrjolită este brusc întreruptă de malul abrupt al noroiosului Ingul, acilo unde s-au îngrămădit în mirajul tremurător scheletele unor foișoare de pază, acolo unde zeci de rînduri de sîrmă ghimpată au împresurat niște pădurici pipernicite, alungînd orice speranță. Copăceii sînt secătuiți. Frunzele cenușii, acoperite cu un strat gros de pulbere. Dar poate că foișoarele nu sînt de pază ? Poate-s ale unor geologi ? Ori poate sînt sonde de petrol ? Dar de unde naiba să fie petrol pe-aici ! Iată că foișoarele sînt cu reflectoare și mitraliere. O mulțime de foișoare. O mulțime de mitraliere. Ei, asta înseamnă că nu am greșit. Înseamnă că ținem bine direcția. Păsiți pe drumul cel drept, tovarăși ! Pe-aici trebuie să mergem. Joltîie Vodî. Va veni o vreme cînd numele acesta va avea o rezonanță sinistră, la fel ca Hatîn, Oswiecim, Suhanovo, Babii. Iar, Buchenwald, Kîștîm. Dar vremea aceea n-a sosit încă. Așa se face că, la auzul acestui nume înspăimîntător, burtăverdele nu se cutremură. Acest nume nu-l șochează și nu-l face să i se furnice pielea. Deocamdată numele acesta nu le provoacă nici o asociere de idei nu numai burtăverdelui, dar nici măcar deținuților ce sînt mînați de la stația de cale ferată într-o nesfîrșită coloană. Ba mulți se mai și bucură : bine că nu-i Kolîma, nu-i Novaia Zemlia, Ucraina, pe toți dracii ,înseamnă că vom rămîne-n viață, băieți. Nici nu vor afla curînd, sau poate că nu vor afla niciodată că de la Comitetul Central există legătură directă cu direc-

torul „uzinei de argile", unde ei urmează să lucreze. Nu se cade ca ei să afle că oameni de vază de la Comitetul Central telefonează zilnic directorului, interesîndu-se de productivitatea uzinei. E importantă uzina asta, mai importantă chiar decît cea de tancuri, de la Celeabinsk. Așadar, n-ați prea avut baftă, băieți, că sînteți mînați aici. Nu vă bucurați de rațiile grase și de ciorbele cu carne. Cei cărora vor începe să le cadă dinții și părul aceia vor fi mutați degrabă într-un alt loc. Cei care ajung să ghicească ce soi de argile sînt pe-aici, de asemenea or fi ridicați. Și-apoi chiar dacă voi toți, cei din lagăr, vă veți răscula, nu va fi nici o problemă, căci paza de la Joltîie Vodî e de nădejde, iar la nevoie îi venim și noi în ajutor. Trebuie să aveți în vedere că alături de voi, ca vecin, se află cel mai mare centru de instrucție al Spețnaz-ului. Cu ăștia nu e de joacă. Mai bine stați și crăpați acolo încetul cu încetul, și nu v-o luați în cap acolo, la „uzina de argile".

11

Praf. Arșiță. Stepă. Sărim cu parașuta. Sărim mult. De la mare înălțime. De la mică înălțime. De la foarte mică. Sărim în două fluxuri de pe An-12 și în patru fluxuri de pe An-22. Dar vă puteți măcar imagina o lansare în patru fluxuri ? Pe dracu, nu sînteți în stare. Numai cel care a sărit — numai acela știe ce înseamnă asta. Sărim zi și noapte. Joltîie Vodî înseamnă de fapt Europa. Joltîie Vodî se află chiar lîngă Kirovograd. Numai că vara aici întotdeauna e zăpușeală, fără pic de nor. Pe aici aproape nu se întîmplă să fie vreme nefavorabilă pentru zbor, și tocmai de aceea se strîng aici din toate colțurile țării companii, batalioane, regimente și brigăzi Spețnaz, care sînt lansate cu parașuta din luna iunie pînă-n septembrie. Doamne, trimite o răpăială de ploaie ! De s-ar muia blestematul acesta de aerodrom, care e tare precum granitul, dar de fapt e pur și simplu argilă și nu e nevoie să fie betonat. Soarele l-a betonat mai bine ca oricare tehnolog. Zău, trimite o ploaie torențială ! Să se moaie, la dracu ! Te rugăm cu toții, Doamne. Și sîntem mulți aici. Mii. Zeci de mii. Eh, haide, trimite o răpăială.

Iată că se apropie o furtună, precum revoluția mondială : alene și șovăielnic. Stepa e uscată la refuz. Vîntul gonește trîmbe de pulbere. Orizontul e învăluit în negură, iar cerul strălucește în depărtări. Hăt departe ureie slab un tunet. Însă nu plouă. Ah, cum mi-aș mai expune fața la picăturile acelea mari, de apă caldă, văratică. Dar uite că nu voi avea parte de ea. Mîine va fi o caniculă istovitoare, va bate un vînt arzător, cu particule infime de nisip. Va fi doar stepa fără de margini, pîrjolită. Iar noi, cu gîtlejurile uscate, vom răcni „Ura !". Uite-așa cum răcnim și acum. Fliarea Spețnaz-ului e rînduită de la un capăt la celălalt al pistei de decolare. Marea de berete albastre decolorate, colbuite, se unduiește ușor.

— DREPȚI ! PENTRU ONO-OR SPRE DREAPTA ! ! !

Fanfara a început tunător marșul de întîmpinare și din acel moment nu-mi mai trebuie nici apă, nici ploaie. Marșul m-a luat pe aripile sale. În depărtare s-a ivit un automobil cu un mareșal enorm și, zărindu-l, batalionul unu a început a urla „Ura !". Salutul soldățesc porni a se întinde printre rînduri : „A-a-a-a !" Probabil că urlînd astfel se ridicau batalioanele la atac. Ura-a-a-a !

— Tovarășe Mareșal al Uniunii Sovietice, vă prezint corpul reunit cu destinație specială pentru executarea revistei de front și a parăzii. Șeful direcției a 5-a, general-colonel Petrușevski.

Mareșalul se uită la nesfîrșitele șiruri de diversioniști și zîmbește. Generalul Petrușevski își prezintă oastea :

— Brigada a 27-a a Regiunii Bieloruse !

— Bună ziua, cercetași ! răcni gîtlejul mareșalului.

— SĂ... TRĂ... TOV... Ma... Un... Sovie... ! ! ! răcni drept răspuns brigada 27.

— Vă aduc mulțumiri pentru serviciile aduse !

— Servim... Uniu... Sovie... ! urlă iarăși a 27-a.

— Brigada a 3-a marină Spețnaz din Flota Mării Negre !

— Bună ziua, cercetași !.

— SĂ... IȚI...

— Batalionul 72 independent de instrucție Spețnaz !

— SĂ... IȚI...

— Brigada a 13-a Spețnaz a Regiunii militare Moscova !

— Batalionul 224 independent Spețnaz al armatei de tancuri de gardă !

Își strigă mareșalul saluturile, iar ecoul îi mînă cuvintele pînă dincolo de orizont : VĂ ADUC MULȚUMIRI PENTRU SERVICII ! SERVICII ! SERVICII !

Aspru și sever e ceremonialul parăzilor militare. Te umple de bucurie. Aceste reviste nu sînt ele degeaba născocite. Nicidecum degeaba. Mașina generalului Petrușevski înaintează, la dreapta și puțin mai în urma celei a mareșalului. Oare ce licărește în ochii generalului ? Mîndria ! Cred și eu că mîndria. Minunează-te, mareșale, de flăcăii mei. Ce, sînt ei mai prejos de banditii lui Marghelov ? Ah, nu-s deloc mai slabi ! Nu ,nu, deloc !

— Brigada a 32-a Spețnaz, a Regiunii militare Transcaucază.

— Bună ziua, vitejilor !

— SĂ... TRĂIȚI... ! ! !

Aerodromul pare fără sfîrșit, iar Spețnaz se întinde ca un zid infinit.

— Vă aduc mulțumiri pentru servicii !

După fiecare mare aplicație, trupele sînt adunate, conform tradiției, pentru o verificare generală. Tradiția durează de sute de ani. În felul acesta, după o bătălie, conducătorul de oști îi aduna pe cei rămași, își socotea pierderile, îi felicita pe învingători. Acum tocmai s-au încheiat niște aplicații de mare amploare. Dar numai aici, pe cîmpia asta fără margini, cînd toți participanții sînt adunați la un loc, se poate imagina forța nemaipomenită a direcției a 5-a GRU. Și nici măcar nu sînt încă toți de față !

— Compania 703 independentă Spețnaz, a Armatei a 17-a !

De bună seamă că mareșalul, deplasîndu-se în lungul formațiilor, este frămîntat de un gînd : asupra cui să sloboadă el din lanț toată această oștime ? Asupra Europei ? Asupra Asiei ? Ori poate asupra unor tovarăși din Biroul Politic ? Ei, ce mai stai pe gînduri, mareșale ? De ce pregeți ? Doar aici toți sîntem de-ai noștri. Toți sîntem fără milă. Dă-ne drumul din lanț, și toată Rusia o înecăm în sînge. Numai să dai comanda. Dar n-o să-i ucidem pe toți, desigur, nu pe toți. De e vreunul cu vilă mare și cu mașină prelungă, de ăștia nu ne-atingem. Doar nu-i nici un păcat să ai o vilă și mașină lungă. Nici de cei

care vorbesc despre dreptatea socială n-o să ne atingem. E un păcat ăsta, ce-i drept, dar nu prea mare. O mai lau și razna oamenii, ce să te aștepți de la ei, niște aiuriți ? Îi vom ucide, mareșale, numai pe cei care îmbină laolaltă cele două lucruri : adică pe cei care clămpănesc despre dreptate, și se plimbă în mașini din cele lungi. Pe ăștia-i spînzurăm ca pe cîinii turbați, de felinare, de stîlpii de telegraf, căci de la ei se revarsă, mareșale, toate năpastele pe pămîntul nostru, numai de la ei. Așa că sloboade lanțul, mareșale ! Eh, mareșale ! Doar știi bine că dacă nu o vei face tu, atunci succesorul tău va slobozi Spețnaz-ul din lanț. Îi va da drumul. Fii sigur de asta. Și va fi sînge mult. Cu cît veți tergiversa mai mult, cu atît mai mult sînge va fi după-aceea. Dar va fi ! Va fi ! Ura-a-a-a-a ! Ura !

Urletul se rostogolește pe cîmpie. Trece peste văioagele depărtate, uscate din lipsă de ploaie, răzbate ca un lătrat ecoul răgetului nostru.

— Trecem la treabă, flăcăi ? întreabă mareșalul.

— A-a-a-a-a, rage Spețnaz-ul cuprins de entuziasm drept răspuns, trecem adică, trecem la treabă.

13

Lucrăm. Lucrăm ziua și noaptea, încît nici nu mai distingem zilele și nopțile. Totul se rotește într-o succesiune cenușie. Salturi de zi. Salturi pe timp de noapte. Salturi prin catapultare, dar acestea nu sînt pentru toți. Salturi din stratosferă, dar și acestea sînt numai pentru aleși. Concursuri. Concursuri. Și iarăși salturi. Pulbere amară între dinți. Ochii ne sînt roșii. Turbarea e gata să răbufnească din noi. Uneori ne cuprinde complet apatia și ne pliem fără nici o emoție parașutele. De-am termina mai repede cu pliajul, ca să dormim vreo treizeci de minute. Ori poate să mai verific o dată pliajul ? Ia mai dă-o-n... Lupte de instrucție. Napalm. Cîini. MVD. KGB. Iarăși trageri și din nou salturi cu parașuta.

Iar moartea ne paște mereu. Nu, încă n-a luat pe nimeni sub aripile ei negre. Dar e alături, bătrîna. Nu doarme deloc. La batalionul 112 independent se verifică o nouă parașută : D-1-8. O parașută proastă. Spețnaziști-

lor le e teamă de ea. Nu vor să sară cu D-1-8. Ceva nu e în regulă cu ea. La fiecare sută de salturi se întîmplă cel puțin o ratare. Sînt aici și constructorul parașutei, și parașutiștii de încercare. Ne lămuresc că nu le-am pliat noi cum trebuie, că nu le-am păstrat cum se cuvine. Ia mai duceți-vă-n... că doar ai noștri se dau de pămînt, nu voi. Un plutonier din batalionul 112 a sărit, i s-au nimerit suspantele peste cupola parașutei ; noroc că le-a izbit cît a putut cu cuțitul. A aterizat bine. Lin. Iar jos îl luau peste picior : trebuia nu să le izbească chiar așa, ci să găsească mai întîi unde sînt cusute cu fir de mătasă și firului acela să-i fi dat drumul. Dar plutonierului, după cele pățite, nu-i ardea deloc de asemenea glume. I-a înjurat de mamă pe glumeți, laolaltă cu constructorul parașutei.

Moartea ne este vecină. Uite colo, după gardurile acelea. Joltîie Vodî sînt la doi pași. Lagăre de concentrare. Uraniu. Prin urmare și moarte. Ce, parcă nu de aici își aleg șefii *păpuși* și *gladiatori !* Zone interzise. Foișoare de pază. Turnuri de parașutare. Totul este colea. Lagărul de concentrare și noi. De ce oare ? Ca să ne sperie ? Ori poate mai e vreun motiv ca centrul principal de instrucție al Spețnaz-ului să fie ținut lîngă minele de uraniu ? Lîngă un lagăr de concentrare. Alături de moarte.

14

Și iarăși salturi. „Căpitan Suvorov. Această parașută am pliat-o eu personal". Operația întîi. Am fixat vîrful cupolei. „Această parașută am pliat-o eu personal". Gata ? Ia săltați. Înainte. Înainte. Înainte. „General-maior Kravțov. Această parașută am pliat-o eu personal !" Mă uit îndelung, perplex la semnătura vecinului meu, care tocmai a terminat pliajul. Ceva nu-mi era clar în aceste cuvinte. Ceva nu era în regulă. Dar de fapt creierii mei erau amorțiți. De nesomn. Îmi încordez chinuitor conștiința și deodată mă luminez :

— Tovarășe general !

— Stai ușor, Vitea, nu striga. Da, da. Eu sînt, și începu să rîdă. Numai să nu strigi. De 32 de ore sînt general. Tu ești primul care te-ai prins.

— Vă felicit...

— Mulțumesc.

— La mai mare...

— Vorbește mai încet. O să bem mai tîrziu. Acum n-avem timp. Ah, drace. M-am istovit de tot. Dar tu ți-ai pliat parașuta ?

— Pe amîndouă, tovarășe general.

— Ei, pe amîndouă să le predai.

— Am înțeles, le predau.

Și presimțind ceva, contrar regulamentelor am întrebat :

— Astăzi nu sar ?

— N-ai să mai sari niciodată.

— E clar.

Cu toate că nimic nu-mi era clar.

— Ești chemat la Kiev. Iar de acolo, probabil, vei fi chemat la Moscova.

— Am înțeles.

— Nu scapi nimănui nici un cuvînt despre chemare. Pentru întocmirea documentelor, la secția front ai să spui că chemarea este de la Direcția generală a 10-a din statul major general.

— Am înțeles.

— Atunci la revedere, căpitane. Și mult succes.

15

— Căpitane, există o hotărîre prealabilă a Statului major general : să fii lansat în spatele frontului inamic pentru executarea unei misiuni speciale, îmi zise un general necunoscut, măsurîndu-mă cu o privire ca de plumb. De cît timp ai nevoie pentru pregătire ?

— De trei minute, tovarășe general.

— De ce nu de de cinci ? și zîmbi pentru prima dată.

— Trebuie doar să dau fuga la toaletă. Trei minute sînt suficiente.

Apoi, ghicind că s-ar putea să nu-mi înțeleagă gluma, adăugai :

— Toată noaptea am fost adus pîn-aici cu un autobuz, și acolo n-a fost nici o posibilitate.

— Nikolai Gherasimovici, se adresă cuiva generalul, conduce-ți-l pe căpitan.

După două minute și jumătate mă aflam din nou în fața generalului.

— Acum ești gata ?

— Gata, tovarășe general.

— Ori încotro ?

— În foc și-n apă, tovarășe general.

— Și chiar nu te interesează unde ?

— Mă interesează, tovarășe general.

— Dacă am decide să te pregătim foarte îndelung, pentru executarea unei misiuni, de pildă, cinci ani. Cum ai reacționa ?

— Pozitiv.

— De ce ?

— Asta înseamnă că misiunea va fi cu adevărat serioasă. Îmi convine.

— Ce știi dumneata, căpitane, despre Direcția generală a 10-a, a Statului major general ?

— Asigură livrări de armament tuturor celor ce luptă pentru libertate, pregătește comandanți pentru mișcările naționale de eliberare, trimite consilieri militari în Asia, Africa, Cuba...

— Ce-ai spune despre o propunere de a deveni ofițer în Direcția generală a zecea ?

— Ar fi cea mai mare onoare pentru mine.

— Direcția generală a zecea trimite consilieri în țări cu climă caldă-umedă și călduroasă uscată. Ce ai prefera ?

— Caldă umedă.

— De ce ?

— Ar fi Vietnamul. Laosul, Combodgia. Acolo se dau lupte. Pe cînd în cea caldă uscată a încetat focul...

— Aici greșești, căpitane. Lupte se dau mereu și pretutindeni. Niciodată și niciunde nu va exista armistițiu. Războiul se duce neîntrerupt. Uneori războiul deschis se întrerupe, e adevărat, dar cel secret niciodată. Analizăm problema trmiterii dumitale în război. În războiul secret.

— La KGB ?

— Nu.

— Dar există război secret fără participarea KGB-ului ?

— Există.

— Și războiul acesta e dus de Direcția generală a zecea ?

— Nu. E dus de Direcția generală a doua, a Statului major general — GRU. Pentru mascarea existenței sale, GRU utilizează diverse organizații, inclusiv Direcția generală a zecea. Pe dumneata, căpitane, te vom trimite la academia secretă a GRU, dar totul va fi organizat ca și cînd ar urma să devii consilier militar. Direcția generală a zecea este o acoperire. Toate documentele vor fi întocmite numai la Direcția generală a zecea. Această direcție te va chema la Moscova, iar acolo te vom lua în secret să dai niște examene.

— Și dacă n-am să trec examenele ?

El fornăi a dispreț :

— Atunci o să te dăm cu adevărat Direcției generale a 10-a și vei deveni pe drept cuvînt consilier militar. Te vor lua, căci le ești pe plac. Dar și nouă ne ești pe plac. Sîntem convinși că vei trece examenele căci altfel n-am fi stat de vorbă cu dumneata.

— Totul e clar, tovarășe general.

— Dacă-i așa, trebuie să îndeplinești cîteva formalități.

Scoase din fișet o foaie de hîrtie ca o bancnotă nounouță de zece ruble, avînd stemă și inscripția „Strict secret".

— Citește și semnează.

Pe foaie sînt douăsprezece puncte scurte. Fiecare începe cu cuvîntul : „se interzice", încheindu-se cu amenințătorul avertisment „se sancționează cu pedeapsa maximă". Iar încheierea glăsuia : „Încercarea de a face public acest document, sau oricare din părțile lui se sancționează cu pedeapsa maximă".

— Ești pregătit ?

În loc de răspuns eu doar am înclinat capul. El îmi împinse un stilou. Am semnat iar foaia a dispărut în adîncul fișetului.

— Ne vom întîlni la Moscova căpitane.

16

După ce am predat serviciul unui foarte tînăr locotenent-major m-am prezentat în fața comandantului meu, de-acum fost comandant.

— Tovarăşe general, căpitanul Suvorov, permiteţi să mă prezint cu ocazia mutării la Direcţia a zecea, a Statului major general.

— Ia loc.

Mă aşezai. Mă privi îndelung, drept în faţă. I-am susţinut privirea. Generalul era concentrat şi sever. Nu-mi zîmbea.

— Tu, Viktor, pleci acum la o treabă serioasă. Eşti luat la Direcţia a zecea, dar cred că asta e doar o mască. Am impresia că vei fi luat undeva mai sus. Poate chiar în GRU. La *Acvariu*. Cei de acolo nu au pur şi simplu dreptul să vorbească despre asta. Dar să ţii minte cuvintele mele : vei sosi la Direcţia generală a zecea însă te vor lua în alt loc. Probabil că chiar aşa va fi. Dacă analiza mea, a ceea ce se petrece, e corectă, te şteaptă nişte examene foarte serioase. Dacă vrei să le treci, caută întotdeauna să fii tu însuţi. În tine e ceva de delinevent, ceva pervers, dar nu căuta să ascunzi acest lucru.

— Nu voi ascunde.

— Şi caută să fii bun. Întotdeauna să fii bun. Îmi promiţi ?

— Promit.

— Dacă vei fi obligat să ucizi un om, să fii bun ! Zîmbeşte-i înainte de a-l ucide.

— Am să mă străduiesc.

— Iar dacă tu vei fi ucis, să nu te tînguieşti şi să nu plîngi. Căci nu ţi se va ierta. Să zîmbeşti atunci cînd vei fi omorît. Să zîmbeşti călăului. Prin asta vei deveni nemuritor. Oricum, fiecare din noi va crăpa cîndva. Tu să crăpi omeneşte, Vitea, ca un om mîndru. Îmi promiţi ?

În ziua următoare, un autobuz verde m-a dus la un grup de ofiţeri ce se afla într-o staţie pustie de cale ferată, unde tocmai se forma o garnitură de vagoane — eşalon militar. Toţi fuseseră chemaţi la Moscova de Direcţia generală a zecea, a Statului major general. Toţi urmau să devină consilieri în Vietnam, Algeria, Iemen, Siria, Egipt. În acest grup mă aflam şi eu. Din acel moment am încetat să mai exist pentru toţi prietenii, colegii, şefii şi subordonaţii mei. Primul punct al documentului pe care-l semnasem îmi interzicea orice contacte cu toţi oamenii pe care i-am cunoscut în trecut.

CAPITOLUL VI

1

Măicuţă-Rusie, mîna unui copil de pe rambleul căii ferate îmi face în numele tău semne de bun rămas, tu îţi dezvălui în faţa mea întinderile de necuprins. Plopi, mesteceni, brazi pitici, biserici jefuite, fetiţe la cosit, coşuri de uzină şi iarăşi copii pe rambleu. Îmi fac semne zîmbindu-mi. Poduri şi iar poduri. Fluviul Desna rămîne în urmă, o dată cu tunetul bolţilor de oţel. Konotop, Briansk, Kaluga. Roţile păcăne la joante. Tuc. Tuc. Tuc. Întreg vagonul vuieşte. În vagonul nostru se chefuieşte. În vagon toţi sînt de-ai noştri. Garnitura întreagă e militară. Fără străini. În vagon sînt numai consilieri militari. Viitori consilieri. Aşa încît pasagerii vagonului beau închinînd pentru viitorul lor. Pentru Direcţia a zecea. Pentru generalul-colonel Okunev. O nouă sticlă a pornit pe circuit. Bea, căpitane ! Pentru stele, căpitane. Din cele mari îţi dorim, căpitane ! Mulţumesc, maiorule, şi ţie la fel ! Ochii sînt aprinşi. Ochii tuturor ard în delir. Noi toţi sîntem ca nişte puştani ahtiaţi după război. Ce, parcă ne-am dus la şcolile militare numai ca să controlăm cum şi-au curăţat soldaţii cizmele ? Nicidecum. Noi am mers la acele şcoli ca nişte romantici adepţi ai războiului şi iată-i acum pe fericiţii cărora Direcţia a zecea generală le va oferi o asemenea posibilitate. Pentru A zecea, fraţilor ! Pentru A zecea ?

Sîntem mulţi în vagon. Artilerişti, infanterişti, tanchişti. Mai ieri nici nu ne cunoşteam, dar ne-am şi împrietenit. Şi o altă sticlă a pornit din mînă-n mînă. Pentru voi, băieţi, s-aveţi noroc. Pentru stelele voastre. Dar pe mine unde m-or purta dracii ? În documentele mele este trecută Cuba, dar asta de bună seamă numai pentru că în grupul nostru nu mai e nimeni pentru acea ţară. Aici sînt mulţi pentru Egipt, mulţi pentru Siria. Cîţiva pentru Vietnam. Dacă ar fi fost într-adevăr careva pentru Cuba, mie mi s-ar fi născocit altceva. Desigur, Kravţov bănuieşte, presupune că Cuba e doar o deghizare. Dar nici el nu ştia

nimic cu certitudine. Kravțov. Generalul. Îl văzusem general. Dar atunci era într-o salopetă prăfuită și cu o beretă albastră, decolorată, la fel ca toți, prin nimic deosebit de soldații Speţnaz-ului. Caut să mi-l imaginez într-o uniformă adevărată, de general, cu epoleți de fir și lampasuri late. Dar nu reușesc. Îl am mereu în minte numai așa cum a fost el în momentul întîlnirii noastre dintîi : într-o bluză curățică, cu epoleți de locotenent-colonel, cu chip de căpitan tinerel. Numai succese să aveți, generale.

2

Krasnaia Presnia e cel mai puternic nod feroviar militar din lume. Garnituri. Garnituri. Garnituri de vagoane. Și toate despărțite prin garduri înalte. Toate sub lumina orbitoare a unor reflectoare. Garnituri cu tancuri pentru Germania. Garnituri cu recruți pentru Cehoslovacia. Zăngănituri, bufnete. Locomotive diesel, de manevră, formează garniturile. Pentru Orientul Îndepărtat, o garnitură cu tunuri. Iată și niște containere. Pază în jurul lor, ca în jurul lui Brejnev. Depozite. Depozite. Depozite. Încărcare și descărcare. Aici e o garnitură cu soldați demobilizați, sosiți din Polonia. Iar imediat alături, niște vagoane pentru deținuți, cu ferestre înguste, prelungi. Ferestrele sînt date cu vopsea albă. Ferestre zăbrelite, căci Kransnaia Presnia nu e doar un centru militar, ci și o închisoare de tranzit. Soldați cu cîini de pază. Epoleți roșii. Garnitura de vagoane-închisoare intră încet în zona specială. O poartă enormă, de oțel. Sîrmă chimpată. Lumină albăstruie, orbitoare. Aici sînt garnituri destinate închisorilor de la Bodaibo, de la Cerepoveț, de la Severodvinsk, de la Joltîie Vodî. Dar iată și enormele blocuri ale punctului militar de tranzit. Grupul consilierilor pentru Iemen ! Treceți în blocul B, camera 217. Consilierul pentru Cuba ! Prezent ! Căpitan Suvorov ? Da. Urmați-mă. Un maior tînăr, chipeș, mă conduce pe lîngă niște garduri înalte și stive de lăzi verzi. Pe aici, căpitane. Într-o curte minusculă ne așteaptă o mașină sanitară cu cruci roșii. Poftim, căpitane. Ușa s-a închis cu zgomot în urma mea și mașina s-a urnit. În vreo două rînduri s-a oprit — probabil

pentru control, la ieșirea din zona interzisă. Și uite că sînt purtat prin Moscova. Știu că nu sînt dus pe un drum drept, ci pe străzile marelui oraș. Mașina virează adesea și staționează îndelung la stopurile intersecțiilor. Dar acestea sînt doar supoziții de-ale mele, căci nu pot să văd nimic : ferestrele sînt mate, la fel ca cele ale unui vagon-închisoare.

3

Care este presiunea specifică la sol a tancului american M-60 ? Care rachete antitanc vă plac mai mult : cele americane sau cele franceze ? De ce ? De ce scările în spirală din castele se răsucesc de jos înspre stînga, în sus, și nu de jos înspre dreapta, în sus ? De ce roțile din față ale unei căruțe sînt mici, iar cele din spate sînt mari ? Ce înseamnă expresia „trei linii" ? De ce la pușca rusească Mosin, ghinturile pornesc din stînga, în sus spre dreapta, iar la pușca japoneză Arisaka dimpotrivă ? Care sînt deficiențele de principiu ale motorului rotativ Wankel ? Cît cîntărește o vadră de mercur ? Ce tip de femei vă place ? Cîte numere ale revistei „Ogoniok" se tipăresc într-un an ? Cine a folosit pentru prima oară „învăluirea pe verticală" ? Ce înseamnă litera L în denumirea avionului sovietic de vînătoare-bombardament „Su-7 BKL" ? Dacă vi s-ar ordona să modernizați bombardierul american B-58, ce anume parametri ați îmbunătăți în primul rînd ? De ce la tancurile germane „Pantera" s-a utilizat suspensia în eșichier ? În divizia de infanterie moto sovietică există 257 tancuri ; după părerea dumneavoastră, acest număr ar trebui micșorat sau sporit ? Cu cît anume ? De ce ? Cum ar influența acest lucru organizația aprovizionării diviziei ? Întrebările curg una după alta. Nici un timp de gîndire. Îndată ce ai început să te gîndești, urmează o nouă întrebare. Cine e Cehov ? Un lunetist din divizia 138 infanterie, a Armatei a 62-a. Dar Dostoievski ? Bizare întrebări. Cine nu-l cunoaște pe Dostoievski ? Nikolai Gherasimovici Dostoievski e general-maior, șeful statului major al Armatei a 3-a de izbire. Ei rîd. Căpitane, ce spui dumneata nu e tocmai ceea ce vrem noi, dar îți

acceptăm răspunsurile. Ele te caracterizează foarte expresiv. Iar dacă uneori se întîmplă să rîdem, nu te fîstîci. Dar ce, m-am fîstîcit eu vreodată ?

4

Am impresia că mi s-a pus un milion de întrebări. Dar mai tîrziu am socotit că au fost în jur de cinci mii : cincizeci de întrebări pe oră, 17 ore zilnic, timp de 6 zile. La unele întrebări sînt nevoit să răspund timp de cinci, iar uneori chiar de zece minute. La altele doar cîteva secunde. Uneori întrebările se repetă. Cîteodată una şi aceeaşi întrebare se repetă rapid, de cîteva ori. Dar nu trebuie să mă enervez. Răspunde mai repede. Să nu încerci să minţi, să nu umbli cu vreun şiretlic. Aşadar, cîtă votcă puteţi să beţi dintr-o dată ? Iată fotografiile a zece femei. Care vă place mai mult ? 262 înmulţit cu 16. Mai repede. Mental. Nu e foarte greu. Trebuie să înmulţeşti mai întîi 262 cu 10 apoi să adaugi jumătate din ce ai obţinut, şi încă o dată 262. Examinatorul te ţintuieşte cu privirea. Mai repede, căpitane. Doar e un fleac. Mă uit în tavan. Adun chinuitor de greu totul laolaltă. Acum privesc drept în faţă. Unui predecesor al meu i se pusese exact aceeaşi întrebare şi el notase cu un creion foarte subţire toate calculele pe hîrtia verde cu care este acoperită masa la care şed. Înhaţ repede răspunsul gata scris, dar în aceeaşi clipă realizez că aici e o simplă provocare. Predecesorul meu nu putea să aibă un creionaş subţire. El nu putea să facă pe ascuns calcule pe hîrtie, sub privirea aceea sfredelitoare. Aşa că strîng din fălci şi slobod propriul meu răspuns : 4192. Nici măcar nu mă uit la hîrtia verde cu care e acoperită masa mea. Ştiu că acolo e un răspuns cu bună ştiinţă greşit. Iar întrebările curg, precum boabele de mazăre : cum aţi reacţiona, căpitane, dacă v-am propune să vindeţi pepeni verzi la piaţă ?

Uneori în sală se află un singur examinator. Dar uneori sînt trei, iar alteori cincisprezece. Aveţi aici două sute de fotografii ; recunoaşteţi persoanele pe care le-aţi văzut în această cameră în timpul examenelor. Şi timpul acordat a început să curgă. Acum alegeţi persoanele pe care le-aţi văzut numai o singură dată în această cameră.

Din textul acesta tăiaţi toate literele „O“, subliniaţi toate literele „A“, încercuiţi toate literele „S“. Nu acordaţi atenţie acţiunilor acestui individ, nici emisiunii radio. Şi iarăşi timpul începe a se depăna. Individul se strîmbă în fel şi chip la mine, caută să-mi smulgă creionul, smulge scaunul de sub mine. Iar radioul urlă cît îl ţin puterile : taie „S“-urile, subliniază „O“-urile... Uneori se întîmplă ca în timpul examenelor să se aducă direct în cameră un prînz bogat, iar alteori se uită total de acest lucru. Uneori sînt lăsat să merg la toaletă de la prima cerere, iar alteori sînt nevoit să-i rog de cîte trei ori. În fiecare zi sînt adus pînă la ultima limită a posibilităţilor mele intelectuale şi fizice. Atît eu, cît şi ei simţim absolut evident această limită. Tîrziu după miezul nopţii mă prăvălesc, fără a mă dezbrăca, pe patul meu şi adorm într-o clipă. Dar iată că tocmai acel moment îl aşteaptă ei : îmi aprind o lampă orbitoare în faţa ochilor. Înmulţeşte 262 cu 16 ! Hai, mai repede. Mental. E atît de simplu ! Doar ai răspuns la această întrebare. Ei, ce-i cu tine ! 4192, le strig eu. Şi lumina se stinge.

5

Mult mai tîrziu am aflat că persoanele care au răspuns corect la mai mult de 90% din întrebări nu sînt acceptate aici. Cei foarte deştepţi nu sînt necesari. Totuşi, principalul la examene nu îl constituie stabilirea nivelului de cunoştinţe. Nicidecum. Capacitatea de a însuşi o mare cantitate de informaţii într-un timp scurt, în stare de emoţie puternică şi în condiţii de impedimente diverse — asta-i principalul. Iar în afară de aceasta se stabileşte dacă ai sau îţi lipseşte simţul umorului, nivelul optimismului, echilibrul psihic, capacitatea de a munci intens, stabilitatea stării de spirit şi multe altele.

— Ei bine, flăcăule, eşti pe gustul nostru, mi-a spus la sfîrşitul zilei a şasea un examinator cărunt. Noi avem o organizaţie serioasă. Aici regulile sînt atît de scurte, încît le înţelege pînă şi cel ce nu vrea să le înţeleagă. Legea la noi e simplă : intrarea — o rublă, ieşirea — două. Asta înseamnă că e greu să intri în organizaţie, dar e şi mai greu să ieşi. Teoretic, pentru toţi membrii organizaţiei este prevăzută o singură ieşire din ea —

prin coș. Pentru unii această ieșire se întîmplă să fie onorabilă, iar pentru alții rușinoasă și groaznică, însă pentru noi toți există doar un singur coș. Numai prin el ieșim din organizație. Iată-l, coșul acela...

6

Credeam că chipul acelui colonel, din film, mă va urmări toată viața în coșmaruri nocturne. Dar nu l-am visat niciodată. În schimb mă gîndeam mult la el. Și uite ce nu înțeleg. Mi s-a explicat că i-au plăcut banii, i-a plăcut să bea, i-au plăcut femeile. Tocmai pentru bani s-a vîndut unor agenturi străine. Să admitem că așa este. El însă a avut excepționale posibilități să fugă în Occident. Totuși, uite că n-a fugit. Acolo, în Occident, ar fi avut din destul și bani, și vin, și femei, pe cînd la Moscova, oricum, nu putea să cheltuiască banii. Și nici nu-i chip să-ți faci aici toate chefurile.

Un mujeratic ar fi fugit la femei și la bani, dar el n-a fugit. Și știa că-l paște crematoriul. De ce oare, fir-ar să fie ? Mă zvîrcolesc pe perna încinsă și nu pot să adorm. E prima noapte fără examene. Ori poate că o telecameră mă urmărește în timpul nopții ? S-o ia dracu ! Mă ridic și dau cu tifla spre toate colțurile. Dacă și acum mă urmăriți, înseamnă că mîine nu voi fi dus la Comitetul Central. Apoi, socotind că nu e suficient doar să le dau cu tifla, arăt telecamerei, în cazul cînd ea există cu adevărat, tot ce pot arăta. Vom vedea dimineață dacă voi fi alungat sau nu. După ce am demonstrat tot ce mi-a fost cu putință, m-am culcat satisfăcut și am adormit, profund convins că a doua zi aveam să fiu expediat în Siberia, la comanda unei companii de tancuri, iar dacă nu, atunci înseamnă că se poate trăi și aici, iar controlul poate fi ocolit.

Dorm fericit și dulce în patul meu. Dorm profund. Acum știu că dacă voi fi primit în *Acvariu*, aceasta va fi o mare greșeală a spionajului sovietic. Știu bine că, dacă îmi va rămîne cîndva o singură ieșire, și numai prin coș, pentru mine această ieșire nu va fi onorabilă. Știu de asemenea că nici nu voi muri în patul meu. Nu, cei de felul meu nu mor în patul lor. Ah, spionajule sovietic, mai bine m-ai fi slobozit de la bun început prin coș !

7

Sînt dus iarăși undeva, într-o mașină cu ferestrele mate. Nu văd încotro anume, și nimeni nu mă vede. Oare unde sînt dus ? La Comitetul Central, sau în Siberia ? Pe cît se pare, totuși la Comitetul Central, căci dacă ar fi fost în Siberia, geamantanul meu ar fi fost aici, cu mine. Or, o dată ce geamantanul nu e, asta poate să însemne că sînt dus undeva nu de tot, ci într-o scurtă vizită, urmată de întoarcerea la locul de unde sînt dus.

Dincolo de ferestre vuiește imensul oraș. Înseamnă că sîntem undeva în centru. Ori poate că e Lubeanka[1] ? Lîngă Lubeanka, în piața Dzerjinski întotdeauna e un zgomot ca de la cascada Niagara. Nu știu de ce mi se pare că ne aflăm chiar lîngă Lubeanka. Dar în asta nu e nimic ciudat, căci Comitetul Central e chiar alături. Mașina noastră staționează îndelung, apoi intră undeva cu precauție. În urmă se aude scrîșnetul unei porți metalice. Se deschide ușa mașinii : coborîți.

Ne aflăm într-o curte mică, îngustă. De cele patru părți sînt ziduri înalte, străvechi. În spatele nostru e poarta. Sergenți KGB o străjuiesc. Spre curtea aceasta sumbră dau cîteva uși. La unele din ele de asemenea se află pază KGB. La celelalte nu se vede paza. Sus, pe o cornișă, uguiesc niște porumbei. Pe aici, vă rog. Căruntul arată niște hîrtii. Un sergent KGB salută : Poftiți. Căruntul cunoaște drumul. Mă conduce prin niște coridoare nesfîrșite. Covoare roșii. Tavane boltite. Uși capitonate cu piele. Din nou ni se verifică documentele. Poftiți. Un lift ne urcă la etajul doi. Alte coridoare. O anticameră spațioasă. La o măsuță șade o femeie în vîrstă. Așteptați, vă rog. Apoi căruntul mă împinse de la spate și închise ușa după mine, el rămînînd în antecameră.

Cabinetul e înalt, cu ferestre pînă în tavan. Nici o priveliște. Dincolo e un perete orb și cîțiva porumbei pe cornișă. Biroul e din lemn de stejar. În spatele lui șade un bărbat uscățiv, cu ochelari în rame aurii. Costumul îi este cafeniu, fără nici un semn distinctiv : nici medalii, nici ordine. În armată e bine : te-ai uitat la epoleți și gata, îi dai drumul : tovarășe maior, tovarășe locotenent-colo-

[1] Închisoare de sumbru renume sub jurisdicția KGB-ului.

nel... Dar aici, cum să încep ? Așa că nu încep în nici un fel. Pur și simplu mă prezint :

— Căpitan Suvorov.

— Bună ziua, căpitane.

— Să trăiți.

— Noi v-am studiat cu atenție și am hotărît să vă primim în *Acvariu,* desigur, după o pregătire corespunzătoare.

— Astăzi e 23 august. Această dată, căpitane, să o țineți minte pentru toată viața. Din această zi intrați în nomenclatură, vă înălțăm la un etaj foarte înalt — în nomenclatura Comitetului Central. Pe lîngă diversele privilegii de excepție, vi se conferă încă unul : începînd de astăzi nu vă mai aflați sub controlul KGB-ului. Începînd de astăzi, KGB-ul nu are dreptul să vă pună întrebări, să vă ceară a răspunde la ele, să întreprindă vreo acțiune împotriva dumneavoastră. Dacă veți comite o greșeală, veți raporta despre ea conducătorului dumneavoastră, iar el ne va raporta nouă. Iar dacă nu veți raporta, noi oricum vom afla de acea greșeală. Dar în orice caz, oricare cercetare a acțiunilor dumneavoastră va fi întreprinsă numai de către conducerea GRU sau de către secția organelor administrative ale CC-ului. Sînteți obligat să raportați conducătorului dumneavoastră despre orice contact cu KGB-ul. Buna funcționare a CC-ului depinde de măsura în care organizațiile și oamenii ce au ranguri în nomenclatura CC-ului vor ști să-și păstreze independența față de oricare alte organizații. Bunăstarea CC-ului înseamnă și propria dumneavoastră bunăstare, căpitane. Să fiți mîndru de încrederea pe care Comitetul Central o acordă cercetării militare și dumneavoastră personal. Vă urez succes.

Am salutat ca la carte și am ieșit.

8

Un lac imens, într-o pădure. În lungul malurilor numai stuf. Pe o rîpă înaltă se zărește un crîng de mesteceni. Acolo, în spatele unui gard înalt, e vila noastră. O plajă minusculă. Bărci cu fundul în sus. Pe celălalt mal, de asemenea se află niște vile din bîrne. Și ele după

garduri vopsite în verde. Și ele păzite, căci aici e zonă specială. Vile. Dar vile numai pentru tovarăși cu munci de răspundere. Și nu e deloc ușor să ajungi în această zonă a vilelor. Crînguri de stejar. Lacuri. Păduri dese. Doar ici-colo niște acoperișuri roșii, apoi iarăși garduri verzi. Spre lacul nostru se poate trece numai pe un singur drum. Alte căi de acces nu există. Oricît te-ai învîrti primprejur, tot timpul vei da numai de garduri verzi. Căci dincolo de gardurile noastre de asemenea sînt vilele cuiva. Acolo cineva bate o minge de volei. Dar nouă nu ni se cade să știm cine anume bate acolo mingea. Iar lui nu i se cade să tragă cu ochiul spre noi. Gardul din stînga noastră este mai înalt decît cel din dreapta. Seara, de dincolo de acest gard înalt răzbate muzică. O melodie foarte plăcută. Un tango.

Vila noastră e mare. Locuim 23 de oameni în ea. Dar locurile ar ajunge și pentru treizeci. Fiecare avem cîte o cameră mică. Pereții sînt din bîrne. Miroase a rășină. Pe un perete atîrnă un peisaj minuscul. Patul e enorm, moale. E și o etajeră cu cărți. La parter e un hol cu un covor asiatic. Ne sculăm cînd avem chef. Și facem ce ne place. Micul dejun e consistent. Prînzul modest. Cina îmbelșugată. Seara ședem în fața căminului. Și bem. Ne ținem de palavre, căci noi toți sîntem foști ofițeri de nivel mediu, din cercetarea militară sovietică. În grupul nostru este un singur locotenent-colonel. Doi maiori. Un singur locotenent-major. Restul sînt căpitani. Unul din noi a fost pilot de vînătoare. Doi rachetiști. Unul de la trupele de desant. Un comandant de vedetă purtătoare de rachete. Un medic militar. Un jurist militar. În general, sîntem un buchet foarte variat. Am venit de la diverși șefi, dar fiecare din noi am nimerit din cine știe ce cauze în zona de activitate a unui cercetaș militar de divizie, de armată, sau de un nivel mai înalt. Fiecare din noi a fost selectionat de către cineva în grupul său personal, iar *Acvariul* își alege candidații tocmai din aceste grupuri. Se înțelege că luînd oameni de la conducători ai cercetării de niveluri inferioare, *Acvariul* nicidecum nu s-a străduit să-i ia pe toți sau pe cei mai buni. Nu. Căci dacă *Acvariul* i-ar lua astăzi lui Kravțov toți băieții cei mai buni, mîine acesta nu-și va mai selecționa cu atîta meticulozitate suita. De aceea *Acvariul* alege cu foarte multă prudență oamenii de la eșaloanele inferioare, pentru a nu le con-

tracara acestora dorința de a acorda o atît de enormă atenție selecționării oamenilor.

Dorm mult. Demult n-am mai dormit atît de mult și cu atîta plăcere. Dimineața mă scol tîrziu și mă duc la lac. Vremea e neguroasă, dar apa e caldă. Înot îndelung. Știu prea bine că somnul acesta și libertatea asta nu vor dura mult. Pur și simplu ni se acordă posibilitatea să ne deconectăm după examene, pînă la începerea anului de învățămînt, așa că mă deconectez.

9

Împrietenirea rapidă se poate sfîrși cu o dușmănie îndelungată. Cunosc acest lucru. Și camarazii mei din grup îl cunosc. De aceea nu ne grăbim în relațiile noastre. Ne tatonăm reciproc cu foarte multă precauție. Vorbim despre tot felul de fleacuri. Pavestim anecdote nu tocmai pipărate. Într-un cuvînt. flecărim. Deocamdată putem să bem. Într-un bufet enorm se află o garnitură îmbelșugată, așa că n-ai decît să te apropii și să bei. Dar toți bem cu măsură. Cîndva vom deveni prieteni. Cîndva vom avea încredere unul în altul. Cîndva ne vom ajuta unul pe celălalt. Abia atunci vom bea cu adevărat. Ca niște adevărați ofițeri. Dar acum nu.

Ni s-au luat cu grijă măsurile și iată că sîntem deja în costume civile. Unora dintre noi ne este sortit să mai îmbrăcăm uniforma abia cînd vom deveni generali. Unii vor trebui să rămînă în haine civile chiar și după ce vor deveni generali. Așa-i serviciul.

10

— Sînt colonelul Razumov, Piotr Fiodorovici, ni se prezentă un bărbat masiv în costum de sport, cu o minge de volei în mînă. Am 51 de ani. Din aceștia, de 23 de ani funcționez în *Acvariu*. Am lucrat în trei țări. Peste hotare am petrecut 16 ani. Am la activ 7 recrutări. Sînt decorat cu patru ordine de luptă și cu cîteva medalii. Voi fi con-

ducătorul grupei dumneavoastră. Desigur, o să-mi găsiți o poreclă, dar ca să nu vă chinuiți căutînd, am să vă spun cîteva porecle ale mele neoficiale. Una din ele este Elefantul. Elefanți li se spune, dealtfel, tuturor profesorilor Academiei diplomatice militare. Iar Academiei i se spune Conservator, cînd e vorba de dumneavoastră, sau cimitirul Elefanților, cînd e vorba de noi, profesorii. Poate cîndva, unii dintre dumneavoastră vor deveni Elefanți și vor veni aici să instruiască niște tineri elefanței. Acum însă aș dori să vorbesc cu fiecare din dumneavoastră separat.

— Căpitanul Suvorov.

— Eu sînt, tovarășe colonel.

— Spuneți-mi simplu : Piotr Fiodorovici.

— Am înțeles.

— Să uitați acest „am înțeles". O să rămîneți ofițer al Armatei Sovietice, mai mult chiar, o să urcați la cel mai înalt etaj al ei, în Statul major general, dar pentru un timp să uitați acest „am înțeles". Puteți să nu mai pocniți din tocuri cînd stați de vorbă cu un șef ?

— Nu pot, tovarășe... Piotr Fiodorovici.

— Uite prima ta misiune, Viktor. Să te obișnuiești să ședi în fotoliu tolănindu-te ușor... Tu ședi cu spatele drept, ca și cînd ai fi înghițit o baionetă. Diplomații civili nu șed astfel. E clar ?

— Clar.

11

De multă vreme mă preocupă o întrebare : cum se poate organiza o școală secretă de spioni, în centrul unui oraș enorm, și încă în așa fel, încît să nu afle nimeni. Încît nimeni să nu ne pozeze nici individual, nici în haită.

Dar e simplă toată treaba asta. Clădirea centrală a Academiei diplomatice-militare se înalță ca un colos pe strada Narodnovo opolcenia. E de-nțeles că aici n-o să vedeți nici un fel de inscripții. Numai dantelăria de fontă a împrejmuirilor, tufișuri luxuriante de liliac și-apoi coloane, ferestre zăbrelite, storuri groase și santinele pe la colțuri. Dar toate astea nu prezintă importanță. Aici sînt

şcoliţi numai cei care urmează să lucreze în zona mare, adică în lagărul socialist. Iar noi, suprapăziţii, cei care vom avea viză de ieşire din acest lagăr, nu aici sîntem instruiţi. Audienţii principalelor facultăţi sînt risipiţi prin toată Moscova, pe la mici puncte de instruire. Dar unde se află punctul meu, nici acum nu ştiu...

În fiecare dimineaţă, la 8.30 mă aflu la Institutul de cercetări în domeniul radiaţiilor electromagnetice. Îl ştiţi, acela de lîngă parcul Timiriazev. Oficial, institutul aparţine ministerului industriei radioelectronice. Dar sînt puţini cei care ştiu cui aparţine el cu adevărat şi de ce se ocupă. Pe vremea lui Stalin, aici fusese un institut prizărit, mic de tot. Vreo două sute de oameni cel mult. Iar ca o reminiscenţă a acelor timpuri, a rămas un castel cu trei etaje în stilul stalinismului tîrziu : coloane şi balconaşe false. Dar iată că institutul s-a dezvoltat rapid — o demonstrează imensele blocuri cenuşii cu cinci etaje. Asta-i economia hruşciovistă. Cărămidă silico-calcaroasă. *Hruşciobe*. Dar şi mai încolo se înalţă coloşii de sticlă ai avîntului birocratico-militar brejnevian. Iar toate astea sînt despărţite în zone şi sectoare printr-o mulţime de pereţi. Sîrmă ghimpată, cu rulouri albe. Prezentaţi permisul deschis !

Lume multă. E schimbul de dimineaţă. Intrarea se face pe douăsprezece fluxuri. Pe teritoriul obiectivului nu se fumează. Fiţi vigilenţi ! Palavragiul e o comoară pentru duşman ! Să depăşim planul primului trimestru ! Nu staţiona sub sarcină ! La intrare, puternicul torent al intelectualităţii muncitoare se divide în rîuri şi pîraie. Masa cenuşie curge spre secţiile şi sectoarele proprii. O locomotivă diesel, de manevră, scrîşneşte din frîne. Un hangar enorm înghite vagoane de cîte şaizeci de tone. Tagma ştiinţifică e grăbită. Mulţimea năvăleşte în tăcere. Toate sînt secrete. Toate sînt strict secrete. Intrarea interzisă ! Prezentaţi permisul deschis ! Garduri de beton. Garduri de cărămidă. Ţevi multicolore. Zona 12—B.

La ce probleme se lucrează aici ? E mai bine să nu întrebi. Mai prezentăm o dată permisul. Pe acesta sînt o mulţime de semne cifrice. Fiecare să-şi cunoască locul. Fiecare deţinător de permis se poate afla numai în zona sa, strict stabilită pentru el. Fără anumite însemne pe permis, nu eşti admis în zona respectivă. Formăm un nu-

măr pe discul de la intrare şi iată-ne într-un hangar. Aici se adună întreaga noastră grupă. Aici ne aşteaptă un camion MAZ enorm, cu un container portocaliu. Locul nostru e înăuntru. Iar acolo e ca într-un avion de clasă înaltă : covoare şi fotolii confortabile. Numai ferestrele lipsesc. La 8,40, cînd containerul se închide pe dinăuntru, apare în hangar şoferul şi îşi mînă în viteză MAZ-ul prin Moscova. Pe şofer noi nu l-am văzut niciodată. Treaba lui asta este : la 8,40 să intre în hangar, să urce la volan şi să transporte containerul cu cine ştie ce încărcătură periculoasă prin cîteva cvartale, pînă într-o pădure de pini. Aici, de asemenea, e un oarecare obiectiv secret şi tot cu un hangar. Şoferul vîră containerul acolo, după care iese într-o cameră de aşteptare. Seara mai face o cursă. Iar în restul timpului goneşte cu alte containere portocalii prin Moscova, încărcate poate cu focoase pentru bombe atomice, poate cu niscaiva viruşi ucigători, capabili să mistuie omenirea, sau poate cu aparatură destinată unui război genetic. De unde să ştie el ce se află în containere ? Doar toate sînt identice. Toate portocalii. Însă pe cît se pare, cîştigă bani frumoşi şoferul. La centrele astea de cercetări toţi umflă salarii grase.

12

Ieşim din containerul portocaliu sărind pe pămînt — salt, salt. În hangar, sus de tot, sub plafon, ciripeşte o vrăbiuţă. Numai ei îi sînt vizibile toate secretele : cine este şoferul nostru, cine face noaptea curăţenie în hangar, cine ne aduce hrana într-un container identic şi ne aranjează mesele la popotă. Cîtă vreme sîntem în zonă, nimeni din personal nu se află acolo. Popota este şi ea amenajată ca un sistem de supape : dacă vreo uşă a ei este deschisă înspre hangar şi cineva ne aşază pe mese micul dejun, noi nu putem pătrunde nici în popotă, nici în hangar. Apoi ni se adresează un ţîrîit de sonerie — precum dulăilor lui Pavlov — gata masa. Abia atunci intrăm în popotă, dar uşile nu se mai deschid nici unei persoane străine — sistem automatizat. Sîntem bine serviţi. Niciodată n-am mîncat atît de bine, nici măcar în Cehoslovacia. Oricum, şi aici e zonă, zonă curată, iar containerului

nostru îi zicem duba portocalie, căci în principiu sîntem transportaţi ca nişte deţinuţi, doar cu confort. Într-un registru special scriu „mulţumesc" pentru gustosul mic dejun şi notez comanda pentru a doua zi. Apoi repede la cursuri.

Sînteţi toţi pregătiţi ? Toţi. Cinci minute la aer. Avem o curte mică, pusă la punct. Tufişuri de liliac acoperiră aproape complet pereţii cenuşii, de beton — ca să ne simţim bine. Pe deasupra liliacului, sîrmă ghimpată. Ce se află dincolo de acea sîrmă n-avem voie să vedem. Dar e clar că şi acolo sînt acoperişuri semicirculare, de hangare, ca şi cel întins peste bazinul nostru şi peste terenul de tenis. Poate că acolo e un alt punct de instruire — la fel ca al nostru. După cum e posibil ca acolo să se instruiască colegi de-ai noştri polonezi sau unguri, sau poate cubanezi, italieni, libieni. De unde să ştim noi ? Dar poate că acolo nici nu e un punct de instruire, ci un laborator secret sau un depozit, ori poate că e pur şi simplu o închisoare. Încerc mereu să ghicesc în fiecare dimineaţă direcţia, după deplasarea dubei noastre portocalii. Am impresia că sîntem duşi undeva aproape de tot. După direcţie, îmi vine a crede că ne instruim undeva foarte aproape de închisoarea Krasnopresnenskaia. Dar, desigur, e imposibil de stabilit cu precizie. Iar spaţii împădurite se află în Moscova cît îi hăul, mai ales în Sosnovîi bor.

— Ei, v-aţi aerisit ? Acum gata.

Intrăm toţi în sală. Aici avem fişetele. În al meu sînt patru caiete. În fiecare sînt cîte 96 de file. Asta pentru trei ani. Să scrii înghesuit conspectele, mai mult să memorezi. Să prinzi informaţiile din zbor. Să înveţi a economisi hîrtia. Caietul pentru cercetare în mînă. Fişetul încuiat. Ocupă-ţi locul în sală. Profesorul e despărţit de noi printr-o perdea de muselină. Astfel el nu poate să ne deslueşească limpede trăsăturile, dar nici noi nu-l distingem, cu toate că dialogăm fără impedimente.

Toţi profesorii şi comandanţii sînt Elefanţi. Unii din ei au permisiunea să lucreze indivdual cu noi. Dar cei mai mulţi pot să ne vadă numai prin ecranul semistrăveziu şi să ne numească numai pe numere.

Fiecare din ei e un lup al cercetării. Fiecare a petrecut mulţi ani peste hotarele zonei mari. Dar fiecare din

ei a suferit un eşec, şi din această pricină a devenit Elefant. Cei care n-au avut încă la activ un eşec, continuă activitatea de captare a informaţiilor sau măcar pe cea de prelucrare a lor. Lupul scos acum din luptă conectează sistemele de protecţie, din pricina cărora pereţii clădirii noastre speciale au început să vibreze uşor, apoi începe :

— Priviţi cum arată un spion. Şi ne arată un mare panou reprezentînd un om în fulgarin, cu ochelari negri, gulerul ridicat, mîinile în buzunare. Astfel îşi imaginează autorii de romane, regizorii de film un spion, iar după ei toţi oamenii luminaţi. Dar dumneavoastră nu sînteţi spioni, dumneavoastră sînteţi nobili cercetaşi sovietici, aşa încît vi se cade să semănaţi cu spionii. De aceea vi se interzice categoric :

a) să purtaţi ochelari negri chiar şi în zile călduroase, pe soare arzător ;

b) să vă trageţi pălăria pe ochi ;

c) să ţineţi mîinile în buzunare ;

d) să ridicaţi gulerul paltonului sau al fulgarinului.

Mersul dumneavoastră, felul de a privi, respiraţia vă vor fi supuse unui antrenament îndelungat, dar chiar din cea dintîi zi trebuie să ţineţi minte că în toate acestea trebuie să lipsească încordarea. Privirea furişată, uitatul peste umăr sînt duşmanul cercetaşului, aşa că pentru asemenea apucături vă vom penaliza cu severitate în cursul antrenamentelor, nu mai puţin decît pentru greşeli de principiu. Trebuie să semănaţi cît mai puţin posibil cu nişte spioni. Şi nu numai prin aspectul exterior, ci şi prin metodele de lucru. Autorii noştri de romane poliţiste îl înfăţişează pe cercetaş drept un ţintaş ireproşabil şi un maestru în frîngerea braţelor adversarului. Cei mai mulţi dintre dumneavoastră aţi venit de la etajele inferioare ale cercetării şi aţi văzut cu ochii aşa ceva. Dar aici, în zonele superioare, la cercetarea strategică, prin agenturi, noi nu vă vom învăţa să trageţi cu arma şi nici procedeele de frîngere a mîinilor. Dimpotrivă, noi vă cerem să uitaţi deprinderile dobîndite la Spetnaz. Unele şcoli de spionaj din lume îşi învaţă băieţii să tragă, şi alte diverse chestii. Asta din cauza insuficientei lor experienţe. Luaţi aminte, băieţi, că vă puteţi bizui numai pe propriul cap şi nicidecum pe pistol. Dacă veţi face doar

o singură greșeală, contraspionajul inamicului va arunca împotriva fiecăruia din voi cinci elicoptere, zece câini, o sută de automobile și trei sute de polițiști de profesie. În acest caz, un simplu pistolet n-are cum să vă fie util, iar mîinile tuturor nu le veți putea frînge. Pistolul e o iluzie inutilă. El v-ar încălzi subsoara și v-ar crea mirajul securității. Dar voi n-aveți nevoie nici de iluzii, nici de miraje. Trebuie să aveți mereu treaz sentimentul primejdiei și al superiorității față de contraspionajul inamicului. Iar acest sentiment vi-l poate da nu un minuscul pistolet, ci calculul lucid, fără nici un fel de iluzii. Știți, asta se întîmplă cam la fel ca între montatorii de la construcțiile de mare altitudine. Unii din aceștia, cu mai puțină experiență, folosesc centura de siguranță. Alții nu o folosesc niciodată. Cei dintîi cad, zdrobindu-se, pe cînd ceilalți, niciodată. Asta se întîmplă deoarece acela care folosește centura își creează iluzia securității. Totuși se întîmplă să uite a se închinga și gata, oasele îi sînt culese într-o ladă. Pe cînd cel care nu folosește centura nu-și face nici o iluzie. El își controlează în permanență fiecare pas și niciodată, aflîndu-se la înălțime, nu se deconectează. Cercetarea strategică sovietică nu oferă băieților ei centuri de siguranță. Să știți că nu aveți pistol în buzunar, să uitați loviturile cu muchea palmei în cărămizi. Bizuiți-vă numai pe propriul cap. Sportul vostru este nobilul tenis...

13

Omul e capabil să facă minuni. El poate traversa de trei ori înotînd Canalul Mînecii, poate să bea o sută de halbe de bere, să păşească desculț pe cărbuni încinși, omul poate învăța treizeci de limbi, poate să devină campion olimpic la box, să inventeze televizorul sau bicicleta, să devină general în GRU, sau miliardar. Totul este în mîinile noastre. Cine vrea, acela și poate. Principalul e să vrei ceva, căci dup-aceea totul depinde de antrenament. Dar dacă vă antrenați memoria, mușchii, psihicul doar cu regularitate, atunci... nu se va alege nimic. Regularitatea antrenamentelor e importantă, însă ea nu rezolvă nimic de la sine. Un om sucit se antrena în fiecare zi : ridica în fiecare zi o dată un fier de călcat. Antrenamentele au continuat cu regularitate timp de aproape zece ani, dar mușchii săi n-au crescut. Succesul apare numai atunci cînd fiecare antrenament (al memoriei, al mușchilor, al psihicului, al voinței, al perseverenței) îl duce pe om pînă la limita posibilităților sale. Cînd sfîrșitul antrenamentului se transformă într-o adevărată tortură. Cînd omul țipă de durere. Antrenamentul e folositor numai atunci cînd îl duce pe om la limita posibilităților sale, iar el cunoaște cu absolută precizie această limită : pot sări în sus la doi metri, pot să mă ridic în mîini, de la podea, de 153 ori, pot memora de la prima lectură două pagini de text într-o limbă străină. Și fiecare antrenament este util numai atunci cînd va constitui o încercare de a doborî propriul record de ieri : să știu că crăp, dar am să mă ridic de 154 de ori de la podea.

Sîntem duși să asistăm la antrenamentele viitorilor campioni olimpici. Uitați-vă la boxerii aceștia de cincisprezece ani, la gimnaștii de cinci ani, la înotătorii de trei ani. Priviți-le expresia de pe chipuri. Așteptați momentul cel mai de pe urmă al zilei de antrenament, cînd pe micul chip de copil va apărea acea sălbatică hotărîre de a-și doborî propriul record de ieri. Uitați-vă la ei ! Cîndva vor aduce aurul olimpic sub enormul steag roșu cu secera și ciocanul. Priviți acest chip ! Cîtă încordare se citește pe el. Cît chin ! Acesta e drumul spre glorie. Drumul spre succes ! A lucra numai la limita superioară a posibilităților proprii. A lucra la limita eșecului. Campion devine numai acela care știe că haltera îl va strivi îndată și totuși o împinge în sus. În viața aceasta învinge numai acela care s-a învins pe sine. Cel care și-a învins frica, lenea, șovăiala. Elefantul nostru ne-a condus la un antrenament al tinerilor noștri olimpici.

— Astfel îi pregătește țara noastră pe cei ce apără gloria ei sportivă. Credeți cumva că țara noastră privește cu mai puțină seriozitate pregătirea cercetașilor ?

CAPITOLUL VII

1

Februarie 1971. Memorabilă vreme. Şefului GRU, generalului-locotenent Piotr Ivanovici Ivaşutin i s-a conferit gradul de general de armată. *Acvariul* era cuprins de entuziasm. Întregul stat major general era încîntat. Cercetarea militară era în frunte ! Preşedintele KGB-ului, Iuri Andropov, rămîne doar general-colonel. Ce palmă strașnică !

Noi ştim că Comitetul Central aţîţă focul luptei, că o încăierare între KGB şi GRU este inevitabilă. Echilibrul dintre KGB şi armată fusese cîndva stricat şi iată, acum Comitetul Central îşi corectează eroarea. Februarie 1971. E în curs epurarea păturii de mijloc a KGB-ului. Are loc înlăturarea masivă a unor colonei şi generali-maiori din KGB. Sînt avansaţi ofiţeri şi generali ai GRU, ai întregului Stat major general, ai întregii Armate Sovietice. Iată, comandantul regiunii militare a Caucazului de Nord, generalul-locotenent de tancuri Litovţev, a devenit general-colonel. Dar mai ţineţi minte, tovarăşe general, cu cîtă greutate aţi fost propulsat în acest post ? Iar cineva v-a ajutat atunci, riscîndu-şi capul. Pentru acest ajutor, eu am devenit căpitan la excepţional. Dar dumneavoastră, tovarăşe general, aţi ajutat şi ajutaţi, desigur, pe cineva în secret, căci altfel nimeni nu v-ar fi sprijinit. Şi n-aţi fi purtat acum cele trei stele de general. Mult succes, generale.

Februarie 1971. KGB-ul şi GRU şi-au înfipt colţii, fiecare în gîtlejul celuilalt. Dar cine poate vedea acest lucru de pe margine ? Toţi îl cunosc pe generalul-colonel I. Andropov. Dar cine-l cunoaşte pe generalul de armată Ivaşutin ? Acesta însă nici nu are nevoie de reclamă. Ivaşutin, spre deosebire de Andropov, conduce o organizaţie secretă, care acţionează în beznă şi nu are nevoie de reclamă.

2

Un război este plănuit de Statul major general, care este creierul armatei. Orice amestec al KGB-ului în procesul planificării duce inevitabil întregul stat la iminenţa catastrofei. De aceea, pentru a supravieţui, statul este nevoit să limiteze influenţa KGB-ului asupra Statului major general. Pentru a obţine victoria într-un război, Statul major general trebuie să culeagă informaţiile despre inamic prin eforturile propriilor ofiţeri, care înţeleg problemele planificării de luptă, care ştiu singuri să decidă ce anume e important pentru Statul major general, şi ce nu. Statul major general nu are timp să roage pe cineva pentru informaţii ; el *ordonă* serviciului propriu de cercetare *ce* anume trebuie să capteze în primul rînd. Pentru a-şi desfăşura cu succes activitatea, Statul major general trebuie să aibă dreptul de a-i recompensa pe cei mai buni ofiţeri ai săi de cercetare şi să-i pedepsească necruţător pe cei nesîrguincioşi. Iar el are acum asemenea drepturi, şi are propriul serviciu de cercetare. El vede acum lumea nu prin prisma KGB-ului, ci cu propriii săi ochi. Statul major general culege informaţii nu prin eforturile unor poliţai, ci prin eforturile unor ofiţeri ai Statului major general, prin eforturile noastre.

Trebuie să devenim concomitent ofiţeri de cercetare şi ofiţeri ai Statului major general. Pentru asta ni se dă un termen foarte scurt — cinci ani. Iar aceasta fiind situaţia, programul pregătirii noastre e saturat mai presus de orice posibilităţi. Doar sînteţi ofiţeri ai Statului major general ! Iar dacă nu sînteţi capabili să suportaţi aceste solicitări, vă vom coborî la etaje inferioare. Ne străduim. Facem faţă solicitărilor. Dar nu toţi. Noaptea visez numai grandioase operaţii ofensive. Profunde pătrunderi cu tancurile. Ample desanturi aeriene. Brigăzi ale Spetnaz-ului în spatele inamicului, incursiuni nelegale, iar apoi informaţii trimise Statului major general. Visez tunetul bătăliilor şi salve de foc. Deschid ochii. Aud dezgustătoarea sonerie a ceasului deşteptător, iar lumina rece a zilei îmi zgîrie ochii. Şed îndelung pe pat, frecîndu-mi obrajii cu palmele. Probabil că n-am să rezist.

3

Vremea zboară. Sesiunea de iarnă. Opt examene. Sesiunea de vară. Opt examene. Concediul de iarnă — cincisprezece zile. Concediul de vară — treizeci de zile. Dar eu n-am să merg în concediu. Am trecut sesiunea, dar mai am de făcut foarte multe. Alt concediu de iarnă și iarăși n-am să plec. De fapt, aproape niciunul dintre băieții noștri nu pleacă. Trebuie să muncim. Trebuie să muncim mai mult. Cine vrea să rămînă la vîrf, trebuie să lucreze mult. Pînă la apariția cercurilor verzi în fața ochilor, pînă la pete negre. Nu ne împiedică nimeni. Avem voie să ședem nopți întregi la studiu. Avem voie să dormim cîte trei ore din douăzeci și patru.

Grupa noastră se subțiază. Locotenent-colonelul — descompunere morală, decădere sexuală — e alungat la cosmodromul de la Plesețk. Și acolo există GRU, însă e un loc de exil pentru cei căzuți în greșeală. Maiorul de cercetare de artilerie : beție. Returnat la Spețnaz, în Zabaikalie. Se subțiază grupa. Fuseserăm douăzeci și trei. Acum sîntem numai șaptesprezece. Sînt alungați cei care încep să leșine din pricina activității intensive. Sînt alungați cei care nu pot să-și dea seama cînd sînt urmăriți, cei care greșesc sau se pripesc în adoptarea hotărîrilor. Sînt alungați cei care nu pot să studieze două limbi străine, să-și însușească istoria diplomației și a spionajului, întreaga structură, tactica, strategia, armamentul și perspectivele armatei noastre și ale armatelor inamicilor noștri.

Dispar pe neașteptate. Ei nu se vor mai ridica niciodată spre culmi. Pentru ei se găsesc altfel de locuri, unde să nu aibă cui povesti pe unde au trecut. Li se găsesc locuri unde lucrează numai asemenea ratați din GRU. Unde neîncrederea și provocările sînt în floare. Dar unde nu înfloresc acestea ?

4

Pe lup picioarele-l hrănesc. Noi ne simțim ca niște lupi. Orice moment liber îl consacrăm căutării de locuri. Scotocim. Un cercetaș are nevoie de sute de locuri, dar

asemenea locuri în care să poată rămîne singur în mod absolut garantat, locuri în care poate să spună cu deplină siguranță că nimeni nu i se va furișa pe urme, locuri unde să poată ascunde un material secret și să fie încredințat că nici pustanii de pe stradă, nici trecătorii întîmplători nu-l vor găsi, că acolo nu se va construi ceva, că nici șobolanii, nici veveriţele, nici zăpada, nici apa nu vor deteriora acel material. Cercetașul trebuie să aibă o mulțime de asemenea locuri în rezervă și nu are dreptul să utilizeze de două ori același foc. Locurile noastre trebuie să se afle departe de închisori, gări, uzine militare importante, departe de cartierele guvernamentale și diplomatice : în toate aceste locuri prezența poliției este sporită, așa că pînă la eșec e doar un pas. Dar unde să găsești în Moscova locuri în care să nu fie închisori și importante instituții guvernamentale sau militare ?

Scotocim mereu, tot timpul nostru liber. Scotocim prin crîngurile de la marginile Moscovei, prin parcuri, prin maidanele părăsite și prin șantierele abandonate. Scotocim prin zăpadă și noroi. Avem nevoie de o mulțime de locuri convenabile. Iar cel care va învăța să le găsească la Moscova, acela va putea să facă o asemenea treabă și la Khartoum, la Melbourne, la Helsinki.

5

Învățăm să memorăm fizionomiile oamenilor. Această activitate a creierului trebuie să fie nu analitică, ci reflexă. De aceea prin fața mea, pe un ecran, se succed rapid mii de chipuri, mii de siluete umane. Degetul meu așteaptă pe un buton, ca pe trăgaciul unei arme. Îndată ce văd a doua oară pe ecran unul și același chip, trebuie să apăs fără întîrziere butonul. Iar dacă greșesc cumva, mă străbate un șoc electric ușor, însă neplăcut. Cum am apăsat greșit pe buton, cum simt o ușoară izbitură. Și dacă n-am apăsat butonul cînd trebuia, iarăși încasez o lovitură. Antrenamentele se fac cu regularitate, iar viteza de proiecție a fizionomiilor crește mereu. De fiecare

dată se prezintă tot mai multe și mai multe imagini. Aceiași oameni sînt prezentați cu peruci, grimați, în alte haine, în alte poziții. Iar greșelile sînt pedepsite cu cîte un șoc ușor, însă neplăcut.

6

Un cercetaș trebuie să fie atent la numerele de înmatriculare ale mașinilor. Dacă un număr i-a apărut în două rînduri, înseamnă că e posibil să fie luat în urmărire. Deci nu are voie să continue operația. Mi se arată mii de plăci cu numere. Ele se succed pe ecran ca un tren electric francez. Nu trebuie să le memorez. Dar trebuie să le recunosc. Aici o minte analitică nu e de ajutor. E nevoie de un reflex automat, și el este format ca la cîini, prin metoda profesorului Pavlov. Cum greșesc — un șoc. Cum greșesc — un șoc.

Dar numerele mașinilor pot fi repede schimbate, așa că mașinile trebuie recunoscute nu numai după numere, ci pur și simplu după aspect. Însă într-un oraș modern sînt milioane de mașini, iar creierul nostru nu e capabil să rețină nici măcar cîteva sute, mai ales că atîtea din ele sînt identice. Însă și aici cercetașul este iarăși salvat de reflex. Creierul nostru e în stare să fixeze milioane de amănunte, numai că noi pur și simplu nu putem să ne folosim de aceste colosal de multe informații. Dar nu vă neliniștiți, căci *Acvariul* vă va învăța. Peste cinci ani veți poseda reflexele corespunzătoare !

7

Sîntem ofițeri ai Statului major general. Acum sîntem duși pe bulevardul Gogol, unde sîntem instruiți cum să luăm hotărîri în cursul unor grandioase operații. Pe hărți imense și pe întinderile nesfîrșite ale poligonului Șirokolanovski încercăm, mai întîi cu timiditate și șovăielnic, mai întîi numai pe hîrtie, iar apoi și în practică, să conducem mase enorme de trupe într-un război modern. Poate că noi nu va trebui să facem niciodată așa ceva,

dar o dată, deplasînd fie chiar și numai pe hartă armatele a 5-a și a 7-a de tancuri de gardă din Bielorusia în Polonia, înțelegi subit ce cantitate de informații, și de care anume are nevoie Statul major general pentru a întreprinde așa ceva într-un război real.

8

Scotocim prin oraș. Învățăm cum să ne dăm seama fără greș dacă sîntem urmăriți. Înainte de a porni la o operație, ofițerul de cercetare este dator să-și răspundă cu absolută precizie : există indicii că ar fi urmărit ? Da, sau nu ? În adevăratul război secret, pentru care el se pregătește, nimeni nu-l poate ajuta și nimeni nu va împărți cu el răspunderea pentru o eroare comisă.

Da, sau nu ? Vreme de patru ore colind prin Moscova, pe un itinerar dinainte pregătit. Schimb taxiuri, autobuze, tramvaie. Dintr-o mulțime enormă de oameni plec în locuri nepopulate și iarăși mă arunc în mulțime, ca într-un ocean. KGB-ul se instruiește și el. Pentru KGB e foarte important să afle greșelile proprii, comise în urmărire. Aici interesele GRU și ale KGB-ului coincid. Aici se realizează o cooperare între două organizații ce se dușmănesc. Elefantul știe că astăzi mă antrenez în oraș. Că antrenamentul meu începe exact la ora 15.00, de la hotelul „Metropol", care de astă dată se constituie într-o ambasadă sovietică dintr-o țară dușmană nouă. Ies din „ambasadă", iar mai departe este la latitudinea Elefantului să telefoneze sau să nu telefoneze la KGB. Așadar, da, sau nu ? O dată pe săptămînă, Elefantul ne aleargă din nou pe unul din diversele itinerare, pe care fiecare le pregătește pentru sine. Data trecută a existat în mod precis urmărire. Atunci am fost absolut sigur de acest lucru. Dar astăzi ? Da, sau nu ? Nu știu. Nu sînt sigur. Or, dacă așa stau lucrurile, trebuie să mă întorc la „ambasadă" și să-i raportez Elefantului că nu sînt sigur ; în acest caz el mă va trimite din nou să mă rotesc prin Moscova, iar a doua zi de dimineață voi fi obligat să dau răspunsul definitiv. Așadar, da, sau nu ?

9

Limba este o armă a cercetașului. Ochii sînt o armă a cercetașului. *Acvariul* face tot posibilul ca să-i determine pe ofițerii săi să cunoască bine limbi străine. Pentru cunoașterea unei limbi occidentale li se plătește cu 10% mai mult. Pentru fiecare limbă orientală — 20%. N-ai decît să-ți însușești cinci limbi orientale și vei primi un salariu dublu. Dar nu după procente alerg eu : dacă nu însușești două limbi, ești alungat la cosmodromul Pleseț. Și n-am deloc chef să ajung la cosmodrom. De aceea învăț. Pentru mine limbile străine sînt o problemă — n-am ureche muzicală. Acuitatea aparatului auditiv este redusă din pricina tunurilor de pe tancuri. Mă străduiesc. Mă țin la linia de plutire. Dar la limbi străine sînt cel mai slab din grupă. Au fost unii mai slabi decît mine, dar aceia au fost deja eliminați. Eu sînt următorul la rînd. Să știu că crăp, la dracu, dar nu mă las. Chiar dacă pronunția mi-e de lemn, am să compensez eu în alte domenii.

— Și eu am avut același necaz, mă încurajează Elefantul. Învață pagini întregi pe dinafară. Atunci o să ți se formeze spontaneitatea. Vei avea astfel întotdeauna în rezervă pentru exprimarea orală și pentru scriere expresii tip, fraze, ba chiar pasaje întregi.

Învăț pagini întregi. Le tocesc pînă le știu pe derost. Apoi le scriu. Scriu și transcriu. Transcriu pagini din memorie, de cîte treizeci de ori, căutînd să obțin eliminarea oricăror greșeli. Cu ochii stau însă mai prost decît cu limba. Am experiență de la Spetnaz să privesc cîinii în ochi. Dar aici numai atît nu e suficient. Sîntem antrenați cu oglinda ; privește-te în ochi și să nu clipești. Nu-ți feri privirea. Dacă vrei să recrutezi un om, trebuie ca mai înainte de toate să-i susții privirea. Prietenia începe de la un zîmbet, recrutarea de la o privire. Dacă n-ai rezistat la prima privire apăsată a interlocutorului tău, nici să nu încerci după aceea să-l recrutezi, căci psihic el este mai puternic și nu ți se va supune.

Ies la stația de metrou „Krasnopresnenskaia" și mă duc în parcul zoologic. Dacă aveți aceeași problemă, să veniți cu puțin înainte de închidere — nu vă va incomoda nimeni. Mă uit în ochii unor tigri, ai unor leoparzi. Îmi

concentrez voința, strîng din fălci. Ochii galbeni, imobili ai splendidei fiare parcă se lăbărțează în fața mea. Strîng și mai tare pumnii, înfigîndu-mi unghiile în palme. Trebuie să-mi mijesc cu precauție ochii, apoi iarăși să-i deschid larg, treptat ; așa e posibil să nu clipesc. Simt dureri în ochi, mă năpădesc lacrimile. Încă o secundă și gata — am clipit. Enorma pisică leneșă, roșcată îmi zîmbește cu dispreț și își întoarce botul dezamăgită ; ești prea slab, Suvorov, ca să te întreci cu mine. Dar nu-i nimic, pisico. Eu sînt perseverent. Am să vin aici duminica următoare. Și în cealaltă. Și încă. Sînt perseverent.

Se învîrte mereu cenușia roată a zilelor și nopților. Programa noastră ar fi putut să fie pe zece ani. Dar ea a fost comprimată în cinci, așa încît nu toți rezistă. Ori poate și asta constituie un test ? Poate că tocmai în asta constă sensul principal al pregătirii noastre : descotorosirea de cei slabi aici, pe propriul teritoriu, pentru ca acest lucru să nu se întîmple mai tîrziu ?

10

În cercetare există o regulă cît se poate de simplă : *desprinderea e interzisă !* Dacă ai văzut că ești urmărit, în primul rînd să nu arăți că i-ai observat, să nu te enervezi și să nu te agiți, doar ești diplomat, ce dracu. Mai trambalează-te prin oraș, mai colindă. Dar astăzi nu trebuie să mergi în operație. Ei se pot preface că te-au lăsat în pace, dar de fapt sînt la doi pași, numai că au devenit mai mulți, numai că și-au schimbat oamenii. În ziua cînd ai anunțat că i-ai descoperit pe urmăritori, operația este interzisă. Dacă azi ai fost urmărit, înseamnă că mîine, sau poate peste o săptămînă, sau peste o lună vom repeta operația. Dar nici prin gînd să nu-ți treacă să te desprinzi de ei ! Desprinzîndu-te, chiar sub un foarte bun pretext, le demonstrezi că tu ești spion și nu un simplu diplomat, că ești în stare să identifici o urmărire secretă, că ai nevoie, cine știe de ce, să fugi de ea. Dacă le demonstrezi treaba asta, chiar că nu te vor mai lăsa în pace. Le vei demonstra deci că ești spion și asta e suficient. Atunci filajul te va urmări zilnic, atunci nu te vor lăsa să-ți faci treaba. Sigur,

o dată ai să te desprinzi tu, însă te vor număra dup-aceea printre periculoși și n-ai să te mai desprinzi niciodată de ei, îți vor călca în fiecare zi cîte treizeci pe urme. Așa încît desprinderea se interzice. Însă nu astăzi...

Astăzi avem aprobare pentru desprindere. „La dracu carierele voastre diplomatice, ne-a zis Elefantul. Există situații cînd *Acvariul* ne cheamă să executăm cu orice preț o operație. Deci, desprindeți-vă de filaj !"

Sîntem doi : Ghenka și cu mine. Desprindeți-vă, mama voastră. Dar fă-o dacă poți. În Moscova e deja întuneric. Și frig. Moscova e pustie. Peste trei zile Moscova se va bețivăni, va petrece. Sărbătoriri, parăzi și fanfare. Acum însă, înainte de entuziasmul etilic, Moscova parcă s-a pitit. Sîntem doar noi doi, Ghenka și cu mine, dar iată și niște umbre negre după noi. Sînt umbrele noastre, dar și ale altora. Umbrele acelea se agită, nu se ascund. Dacă am fi lucrat individual, ne-am fi desprins demult. Desprinderea de filaj e în general interzisă, dar acum sîntem instruiți cum să o facem.

Pentru început, am făcut un salt în Pasajul Petrovski. Bun loc. Era lume multă. Noi trecem prin mulțime, peste cozi, împingînd, și pe scări abrupte, apoi iarăși în mulțime, prin niște intrări de serviciu și țuști în metrou ! Dar umbrele se reped pe urmele noastre și nu rămîn deloc în urmă. La „Leninskie gorî" am făcut a doua încercare, în stația de metrou. Și acesta e un loc bun. Cînd pleacă trenul, ușile se închid, clanc ! Ei bine, cu o secundă înainte de acest clănțănit trebuie să o întindem din vagon. Numai că și umbrele sînt șirete.

Moscova e pustie. E frig și întuneric. Însă Ghenka mai știe un loc. La piața Marina Raskova. Plecăm, Ghenka ? Plecăm ! Plecăm...

Cîți sînt astăzi după noi, Ghenka ? Mulți. Mulți, luai-ar dracu. Păcat că n-avem voie să ne dispersăm. Operația este pentru doi. Totuși, poate ne dispersăm, Ghenka ? Asta ar fi o depășire a împuternicirilor, nu se poate. Dar ce, dacă operația va eșua, e mai bine ? Ghenka mă conduce pe niște străduțe pustii. Are el pe aici un loc de mult pregătit. Îndată o vom rupe la fugă prin aceste străduțe. Dar nu ține, fir-ar să fie. Trei flăcăi voinici ne urmează aproape de tot. Nici măcar nu se ascund. E un filaj demonstrativ. Un filaj de intimidare psihică. Mulți

alții ne urmăresc în secret, prin fundături, prin ulicioare. Iar cei trei tropotesc fără jenă după noi. Ne rîd de-a dreptul în ceafă. „Și dacă vor fugi ?" întreabă un glas tunător. „O să-i ajungem", îl liniștește un altul. Din nou un hohot de rîs în ceafa noastră. Dar Ghenka mă ghiontește : fii gata. Sigur că sînt gata, însă uite cum se rotesc în aer fulgi minusculi de zăpadă. Cea dintîi zăpăduică din acest an. Ce bine-ar fi să te plimbi pe stradă sorbind aerul acesta cristalin. Numai că nouă nu ne arde de aer. E timpul să ne desprindem.

Ghenka mă smuci de mînă și amîndoi ne avîntarăm printr-o ușă, iar aici sînt niște scări murdare ce coboară și urcă, apoi coridoare întunecoase în toate părțile. Ah, numai de nu ne-am rupe picioarele. În jos, în jos, pe scări. Acolo sînt niște găleți și un miros pestilențial. Iarăși o ușă. Și din nou scări, coridoare. Hî-hî-hî — Ghenka se sufocă. Se sufocă, dar aleargă bine. E voinic. Îi este greu. Dar în schimb vede totul prin întuneric, ca un motan. Alte uși, zdrențe, moloz și sticlă spartă. Țîșnirăm în stradă. Eu chiar că nu știu unde ne aflăm. Am bătut toată Moscova în lung și-n lat, dar asemenea locuri n-am mai văzut. În față se ramifică trei străduțe. Ghenka mă trage pe cea din stînga. Bun băiat ești tu, Ghenka. Numai de-am scăpa, că bun loc ai găsit. Cîte luni ai tropotit tu prin Moscova pînă să găsești asemenea cotloane ? Un asemenea loc e bun de ținut în ramă aurită, ca să fie arătat tinerilor spioni : ia uitați-vă și voi, ce minunăție. Ăsta-i un model. Cînd veți lucra la Londra, la New York, la Tokio, fiecare din voi trebuie să aibă pentru sine un asemenea loc ! Pentru ca în orice moment să vă desprindeți de poliție în mod garantat. Totuși astăzi nu ne merge. Nici locul acesta nu ne va fi de ajutor, căci ninge ușor peste Moscova. Cea dintîi zăpăduică. Ni se lipește de tălpi iar urmele mele și ale lui Ghenka arată ca urmele primilor cosmonauți pe lună. Asta se cheamă legea ticăloșiei. Potrivit acestei legi de nezdruncinat, bucata de pîine cu unt cade întotdeauna cu untul în jos. Ñ-o să scăpăm, Ghenka ! Ba scăpăm ! și mă tîrăște ținîndu-mă de mînă. E pustie Moscova. Cetățenii onorabili s-au ascuns în vizuinile lor. Prin toată Moscova doar Ghenka și cu mine ... și băieții aceia voinici de la KGB. Hî-hî-hî, suflă Ghenka. Ce zici, Vitka, n-o să-ți fie frică să sari din tren ?

Nu, Ghenka, n-o să-mi fie. Ei, atunci, Vitka, să-i dăm bătaie. Avem o şansă. Tu ai să te duci la operaţie, iar eu te acopăr. O să fugim prin nişte străduţe şi nişte curţi, căci altfel, îndată ce ieşim pe o stradă mare, urmele noastre vor dispărea, dar în schimb acolo vor fi toate maşinile lor, şi de astea chiar că n-ai cum scăpa.

Sărirăm peste un gărduţ şi iată-ne într-o staţie, unde o „electricika" tocmai scrîşneşte din frîne. Hî-hî-hî suflă Ghenka. În urma noastră cele trei matahale hîrîie şi ele : hî-hî-hî. Au sărit de asemenea peste gărduţ, ca nişte cai turbaţi. Ghenka mă trage spre „electricika". Hî-hî-hî. Năvălim pe uşă şi o luăm la goană pe coridor. Ah, dacă s-ar fi închis uşa după noi ! Dar uite că nu s-au închis ; auzim în urma noastră un tropot ca de cai : au năvălit şi aceia trei în vagon, luînd-o după noi pe coridor. Am lăsat în urmă o platformă, a doua. Ghenka mă împinse înainte, iar el se repezi înapoi, lansîndu-se, ca un avion de vînătoare, într-un atac frontal. Eu mă grăbesc spre o uşă. Acum de nu s-ar închide ! Mă arunc cu toată greutatea într-o jumătate a uşii, iar cealaltă clănţăne deja în spatele meu şi trenul a pornit lin.

Din tren trebuie să te arunci cu spatele şi înapoi, dar amănuntul acesta mi l-am amintit abia dup-aceea, aşa că m-am avîntat de pe uşă cu faţa şi înainte. Ar fi trebuit să strîng din dinţi, însă şi treaba asta am uitat-o, aşa încît mi-au clănţănit ca o capcană, aproape retezîndu-mi limba. Viteza era mică de tot cînd m-am aruncat, iar înălţimea minimă, căci peronul era la acelaşi nivel cu vagonul, şi drept urmare, în cădere mi-am scrîntit doar un picior şi mi-am julit o mînă. Vagoanele treceau şuierînd pe lîngă mine deoarece trenurile electrice din Moscova prind repede viteză. Dar uite că frînele scrîşnesc. Pe cît se vede, băieţii cei voinici au tras maneta de alarmă. Sigur, eu mă exersez, dar şi ei se exersează. Acţionez precum voi acţiona într-o situaţie reală, dar şi ei procedează la fel, căci şi ei dau examene, şi lor li se dau note. Ei trebuie să mă umfle acum cu orice preţ. Numai că asta mai salcîm, băieţi ! Mă reped la un gard şi ţuşti peste el. Şi tunde-o. Hî-hî-hî. Tunde-o. Mulţumesc, Ghenka.

11

E deja trecut de miezul nopţii, iar trenurile electrice din metrou sînt goale de tot. Goneam prin treceri subterane şi prin pasaje întunecoase. Acum am plonjat într-un metrou. E bine că pe aici nu mă poate urmări vreo maşină. În metrou băieţii de la KGB ar trebui să fie alături de mine, însă vagonul e gol. S-a făcut deja tîrziu, dar, ce-i drept, m-am desprins fără greş. Acum principalul e să ocolesc telecamerele. În fiecare staţie uite cîte sînt montate, aşa încît dacă m-a pierdut KGB-ul în Moscova, în schimb semnalmentele mele au fost transmise demult punctului central de comandă, şi toate camerele de luat vederi scotocesc de multă vreme oraşul subteran.

Dar şi eu am dobîndit deja experienţă. Voi ieşi de la staţia „Ismailovski park". Acolo identificasem numai patru telecamere şi cunosc la precizie dispunerea lor. Dacă te afli în ultimul vagon, poţi să te furişezi rapid pe lîngă una, iar acolo e o îngrăditură de beton cu o trecere îngustă pentru pietoni şi apoi se fac vreo zece potecuţe printr-o pădure deasă. N-au decît să fluiere a pagubă căutătorii !

Scîrţîie uşor prima zăpadă sub paşi, dar aici, pe poteci, e deja bătătorită. Seara, prin părţile astea se plimbă mulţimi de pensionari, iar colo mai departe, printre pini, întotdeauna dai de nişte mucoşi ce au tras la măsea. Acum însă nu e nimeni. Fac un ocol mare prin pădure. Mă opresc mereu şi ascult. Nu, zăpada nu scîrţîie în spatele meu. De astă dată mă uit în toate părţile fără să mă sinchisesc. De obicei, în romane asta se exprimă prin cuvintele : „uitîndu-se hoţeşte împrejur". Da. Exact aşa e. Nu mai am de cine să mă sinchisesc. M-am desprins corect. Nu am filaj după mine, iar locul ascunzătorii îl ştiu numai eu. Într-un ungher depărtat s-au aciuat vreo zece garaje în lungul unui perete de beton, iar între ele şi perete e un spaţiu îngust, abia vizibil. Împrejur trăsneşte a urină, ceea ce e bine. Asta înseamnă că nu se vor găsi amatori să se vîre în cotloanele astea spurcate. Îşi fac treaba acolo, şi se grăbesc să se depărteze, pe cînd la mine asta-i meseria. Mă uit încă o dată împrejur, spre mai multă siguranţă, şi mă înghesui în îngustimea aceea. Aici locul e uscat şi curat. Numai că-i strîmt al naibii. Am serios de gîfîit opintindu-mă pe cei trei metri pînă

la alipirea primelor două garaje, iar acolo, dacă îmi strecor degetele, pot găsi pe pipăite plicul lăsat de cineva. Dar metrii ăştia se lasă greu biruiţi. Ghenka n-ar fi încăput pentru nimic în lume printr-o asemenea strîmtoare. Expir şi mai avansez oleacă înghesuindu-mă. O scurtă pauză şi din nou expir profund şi iarăşi mă împing înainte. Ah prostul de mine ! Ar fi trebuit să-mi scot paltonul înainte de a mă vîrî. Strîmtura asta o găsisem tare de mult, dar atunci mă înghesuisem prin ea fără dificultăţi deosebite. Numai că atunci era vară. Expir din nou şi iarăşi mai avansez. Acum întind braţul drept. Încă puţin mai înainte. Palma pe după colţ. Acum să-mi depărtez degetele. În sus şi în jos. Deodată o-oh ! Laba de otel a cuiva mi-a încleştat mîna şi o lumină orbitoare m-a izbit în ochi. În jurul meu aud vreo zece glasuri sopotite. Mîna îmi este strînsă ca într-o capcană. Dureros al naibii. Nişte mîini puternice m-au înşfăcat îndată de picioare, smucindu-le şi scoţîndu-mă astfel fără dificultate din strîmtura aceea. Apoi m-au tîrît aşa în continuare, de picioare, cu nasul prin zăpada proaspătă şi prin urina zilelor trecute. Aud şi o maşină mică scrîşnindu-şi frînele, venită cine ştie de unde, cu toate că accesul lor în parcul Ismailovski ştiam că e interzis. Cineva îmi răsuci pînă la trosnet mîinile la spate. Nu mi-a rămas altceva decît să gem. Cătuşe reci clănţăniră.

— Chemaţi consulul ! Aşa se cade să urlu într-o asemenea situaţie.

Portiera din spate a maşinii se deschise larg. Acum urmează ca eu să protestez, vezi doamne, refuz să urc în maşină ! Dar careva mă pocni zdravăn peste ţurloaie, încît pămîntul îmi fugi de sub tălpi precum scăunelul de sub spînzurătoare. Ah, voinici flăcăi ! Şi încă ce voinici ! Dinţii mi se ciocniră şi iată-mă şezînd pe scaunul din spate între doi indivizi herculeeni.

— Chemaţi consulul !

— Ce făceai aici, ticălosule ?

— Chemaţi consulul !

— Toate acţiunile tale sînt fotografiate pe peliculă !

— E o provocare nerusinată ! Şi eu pot să pozez cum aveţi raporturi sexuale cu Brigitte Bardot ! Chemaţi consulul !

— Aveai în mînă documente secrete !

— Mi le-aţi vîrît cu sila ! Nu sînt documentele mele !

— Te-ai strecurat în ascunzătoarea aceea !

— Născocire neobrăzată ! M-aţi prins în centrul oraşului şi m-aţi vîrît cu forţa prin gaura aia împuţită ! Chemaţi consulul !

Maşina mă duce undeva cu mare viteză prin întuneric, scrîşnind sălbatic la viraje.

— Chemaţi consulul ! continui să urlu, dar pe cei din maşină a început să-i plictisească chestia asta.

— Ascultă, băiete. Te-ai antrenat, acum gata. Termină cu urlatul !

Eu însă cunosc manevrele astea. Dacă mi s-ar da drumul acum, ar însemna că antrenamentul s-a terminat. Dar o dată ce ei nu-mi dau drumul, înseamnă că el continuă. Aşa că, inspirînd adînc, încep să răcnesc cu glas sălbatic :

— Consulul să-l chemaţi, ticăloşilor ! Sînt un diplomat nevinovat ! Consulul !

— Chemaţi consulul !

Nu se cruţă lumina. Două reflectoare mi s-au aprins în faţă. Mă dor ochii pînă la lacrimi. Fusesem aşezat pe un scaun, şi un ins enorm, sinistru se postase în spatele meu. Dar nu, eu n-am să şed aici. Chemaţi consulul. Mă ridic, însă găliganul îmi apasă cu palmele-i enorme umerii în jilţul acela adînc, de lemn. Aştept pînă ce presiunea pe umeri slăbeşte şi iarăşi fac o încercare să mă ridic din jilţ, dar el mă apasă îndată din nou la loc, ajutîndu-şi mîinile imense cu un bocanc greu : îmi seceră piciorul, ca la lupte în aşa fel, încît să cad pe scaun. Acea uşoară lovitură a bocancului său mi s-a potrivit exact pe os. Dureroasă chestie. De undeva, din spatele proiectoarelor, îmi ajunge la urechi un glas.

— Dumneata eşti spion !

— Chemaţi consulul. Sînt diplomat al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste !

— Toate acţiunile dumitale la ascunzătoare sînt fotografiate pe peliculă !

— E un fals ! O provocare ticăloasă ! Chemaţi consulul !

Încerc să mă ridic. Dar găliganul îmi seceră piciorul stîng cu o mişcare uşoară a bocancului său enorm şi îmi pierd echilibrul. Şi iarăşi mă săgetează durerea. Izbeşte uşor, dar peste os, peste acela de e imediat mai sus de

călcîi. Niciodată nu m-am gîndit că așa ceva poate fi atît de dureros.

— Ce făceați noaptea în parc ?

— Chemați consulul !

Și iarăși mă ridic, dar din nou sînt izbit ușor și precis, căci acolo nici măcar nu rămîn urme, așa că n-am cum dovedi nimănui că nemernicul acela mă tortura. Totuși mă scol, și el iarăși mă așază cu lovitura aceea ușoară. Hei, tu, găligane, doar noi acum ne instruim. Asta-i doar un exercițiu. De ce să mă izbești atît de dureros ? Mă ridic a nu știu cîta oară, dar el mă trîntește din nou. Mă uitai peste umăr, să-i văd mutra. Dar n-am deslușit nimic. Din pricina proiectoarelor am numai cercuri în ochi, nu văd absolut nimic. Toată încăperea e cufundată în întuneric ; doar cele două reflectoare. Nici nu se poate înțelege dacă e o cameră mare sau mică. Probabil că e mare, căci dinspre proiectoare vine o căldură insuportabilă, însă uneori simt ceva ca o adiere răcoroasă. Într-o încăpere mică nu poate fi așa ceva.

— Ați încălcat legea...

— Asta o să spuneți consulului.

Mă doare piciorul și n-am deloc poftă să primesc din nou o lovitură peste os, așa că hotărăsc să repet încă de trei ori încercarea de a mă ridica. Dup-aceea voi ședea fără să mă ridic. Ah, cît n-aș vrea să mă mai scol de pe jilțul acela de lemn ! Gata, Vițea, începe. Mă proptesc cu picioarele în podeaua de cărămidă, îmi trec cu precauție greutatea corpului pe mușchii picioarelor și, inspirînd adînc, mă împing în sus. Dar lovitura lui coincide cu zvîcnirea mea. Laba piciorului meu stîng saltă în sus, iar eu cad iarăși cu un geamăt ușor, în jilț. Păcat că acesta nu e capitonat, ar fi fost mai comod.

— De la cine ați primit materiale prin ascunzătoare ?

— Chemați consulul !

Știu bine că cel care mă izbește peste picioare învață și el. Pe viitor asta-i va fi slujba : să stea în spatele jilțului și să-l mențină pe cel interogat în acest jilț adînc, de lemn. E o știință complicată, dar el e un elev silitor. Perseverent. Un entuziast. Lovitura lui de pe urmă a fost mai puternică decît cele precedente. Ori poate că așa mi s-a părut, o dată ce toate sînt în același punct. Dar în principiu, de ce încerc eu să mă ridic ? Doar aș putea pur și simplu să șed și să cer aducerea consulului. Iar pînă nu-l

vor chema pe consul, n-am să le permit să mă atragă în discuție. Așadar, încetez să mă ridic. Mai încerc doar de trei ori și gata.

Următoarea lovitură a fost măiestru executată, și cu mare dragoste pentru meserie. Așa se face că n-am înțeles următoarea întrebare. Știu că a fost o întrebare, dar nu știu ce fel. M-am gîndit cîteva secunde ce să răspund, apoi m-am regăsit :

— Chemați consulul !

Un asemenea interogatoriu a început să mă plictisească, și pe ei de asemenea, așa încît mîinile acelea enorme îmi îndesară din nou umerii în jilț, iar cineva îmi puse niște creioane între degete. Chestiile astea le cunosc. E o treabă foarte simplă, foarte eficientă și pe deasupra nu lasă nici un fel de urme. Încă înainte de a mi se strînge palma, apuc să-mi amintesc toate regulile : în primul rînd, să nu încep a striga, în al doilea rînd, să mă delectez cu propria mea durere și să-mi doresc o durere și mai mare. E unica salvare. Mîna transpirată a cuiva îmi pipăi palma, potrivi creioanele între degetele mele și deodată strînse, strînse întreaga palmă ca într-un clește. Cele două proiectoare începură a tremura, rotindu-se cu turbare, iar eu m-am pornit a pluti undeva departe de acea încăpere întunecoasă și cu podea de cărămidă. Îmi doream mai multă durere și rîdeam de cineva.

12

Moscova e învăluită într-o dimineață cenușie, friguroasă. E noiembrie. Toată lumea încă mai doarme. A trecut o mașină a poștei. Un portar pe jumătate adormit mătură strada. Eu zac pe un fotoliu moale, cu spătarul dat mult înapoi. Moscova zboară pe lîngă mine. Geamul lateral e ușor deschis și vîntul geros îmi spulberă fragmentele unor coșmaruri. Simt că obrajii nu îmi sînt bărbieriți, iar părul de pe cap mi s-a năclăit. Nu știu de ce, fața îmi este umedă. Dar mă simt bine. Cineva mă duce într-un automobil mare, negru. Întorc capul către șofer. E Elefantul. El mă duce.

— Tovarășe colonel, nu le-am spus nimic.

— Știu, Vitea.

— Unde ne ducem ?
— Acasă.
— Mi-au dat drumul ?
— Da.

Tac îndelung. Deodată mi s-a făcut frică. Mi s-a părut că le-am povestit acelora totul, în timp ce rîdeam.

— Tovarăşe colonel, m-am... dezghiocat cumva ?
— Nu.
— Sînteţi sigur ?
— Sigur. Eu tot timpul am fost alături de tine, chiar şi în timpul arestării.
— În ce a constat greşeala mea ?
— N-a fost o greşeală. Te-ai desprins şi ai ieşit curat la ascunzătoare. Dar locul acela e din cale afară de bun. KGB-ul moscovit îl ştie. Ai folosit un loc pe care-l utilizează spionii străini adevăraţi. Locul e foarte bun, şi de aceea se află sub un control permanent. Ei te-au capturat ca pe un spion adevărat, fără să ştie cine eşti. Dar noi am intervenit de îndată. Arestarea a fost reală, însă interogatoriul — didactic.
— Şi Ghenka ?
— Ghenka e bine. L-au cam şifonat, dar nici el nu s-a lăsat dezghiocat. Într-o chestie ca asta e nevoie de o mare concentrare. Nu trebuie să te cruţi şi n-ai voie să te gîndeşti la răzbunare ; atunci suporţi orice. Dormi. Am să te recomand pentru activitate reală.
— Dar pe Ghenka ?
— Şi pe el.

13

— Ai fost vreodată la Mîtişci ?
— Nu.
— Cu atît mai bine ! Elefantul deveni brusc foarte serios. Ascultă misiunea de luptă cu scop de învăţămînt. Obiectivul : Uzina de rachete de la Mîtişci. Misiunea : găsirea unui om potrivit şi recrutarea lui. Scopul întîi : însuşirea practicii unei recrutări reale. Scopul al doilea : descoperirea căilor posibile, pe care spionajul duşman le-ar putea utiliza pentru recrutarea oamenilor noştri la obiective de importanţă deosebită. Delimitări. Prima — în

timp : pentru recrutări se poate utiliza numai timpul personal, zilele libere şi concediile ; nu se stabileşte un timp special pentru executarea recrutării ; a doua — financiară : poţi cheltui numai din banii proprii oricît, chiar şi pe toţi, fără a se aloca nici o copeică din banii statului. Sînt întrebări ?

— Ce ştie KGB-ul despre asta ?
— KGB-ul cunoaşte că, în baza aprobării secţiei organelor administrative ale Comitetului Central, noi desfăşurăm asemenea operaţii permanent şi în întreaga Moscovă. Dacă KGB-ul te arestează, noi te salvăm... dar n-o să te trimitem peste hotare.
— Ce pot spune eu omului pe care-l recrutez despre mine şi despre organizaţia mea ?
— Orişice. În afară de adevăr. Îl recrutezi nu în numele statului sovietic (asta şi un prost ar reuşi să o facă), ci în numele propriu şi pe banii proprii.
— Deci, dacă am să-l recrutez, el va fi considerat spion cu adevărat ?
— Exact. Cu deosebirea că informaţiile transmise de el nu vor pleca peste graniţă.
— Dar asta nu-i atenuează în nici un fel vina.
— În nici un fel.
— Şi ce-l aşteaptă ?
— Articolul 64 din Codul penal. Ce, nu ştii lucrul acesta ?
— Îl ştiu, tovarăşe colonel.
— Atunci îţi urez succes. Şi ia aminte : tu faci un lucru de mare importanţă pentru stat. Pe lîngă faptul de a te instrui, tu ajuţi statul nostru să se debaraseze de nişte trădători potenţiali. Întreaga grupă primeşte o asemenea misiune — însă fiecare alt obiectiv. Şi întreaga academie face acelaşi lucru. Iar acum ultima treabă : semnează aici de primirea misiunii. E o misiune extrem de serioasă.

14

Teoria recrutării spune că mai întîi trebuie să găseşti obiectivul indicat. Asta nu e ceva greu. Mîtişci e un oraşel, iar în el se află o uzină. Sîrmă ghimpată, cu rulouri.

Noaptea uzina e inundată de o lumină orbitoare. Dulăi de pază hămăie dincolo de gard. Aici nu încap îndoieli. În plus, uzina trebuie să aibă un nume corespunzător. Dacă la poartă e scris că e o uzină de piese electrice pentru tractoare, asta poate să însemne că în afară de producția militară, uzina livrează ceva și pentru tractoare, dar dacă denumirea nu exprimă nimic, ca de pildă : „Uralmaș", „Forja leninistă", „Secera și ciocanul", atunci puteți lăsa orice îndoială la o parte : uzina respectivă e militară, fără nici un fel de adausuri străine.

A doua regulă a recrutării glăsuiește că nu trebuie să pătrunzi peste gard. Oamenii ies ei singuri din uzină, se duc la biblioteci, la săli de sport, prin berării. În jurul unei mari uzine trebuie să existe un raion în care locuiesc mulți muncitori, unde se află școli și grădinițe pentru copii. Undeva există o piliclinică, o bază turistică, o zonă de odihnă ș.a.m.d. Toate astea trebuie găsite.

A treia lege a recrutării spune că nu e nevoie să fie recrutat directorul sau inginerul șef — secretarele lor se recrutează mai ușor, în schimb știu cel puțin la fel de mult ca șefii lor. Numai că necazul este că, în condițiile recrutării un scop de luptă și învățămînt, ni se interzice să recrutăm femei. Peste hotare, n-avem decît, dar pe timpul antrenamentelor, nu. Trebuie găsit un desenator, un operator la mașini electronice, un păstrător de documente secrete, un multiplicator ș.a.

Fiecare din noi a primit o asemenea problemă de rezolvat, și fiecare își elaborează un plan, ca înaintea unei bătălii generale. Pentru noi, o recrutare cu scop de învățămînt nu e cîtuși de puțin mai simplă decît una de luptă. Dacă ești arestat în oricare țară din Occident, fiind prins la o asemenea treabă, răsplata e numai una — ești expediat în Uniunea Sovietică. Dacă ai comis însă aici o greșeală și te arestează KGB-ul, prețul e mai mare — niciodată nu vei fi trimis în Occident. În activitatea de luptă ai la dispoziție tot timpul tău, iar finanțele nu sînt cu nimic limitate, pe cînd aici ai de dat examene la strategie, la tactică, la cunoașterea forțelor armate ale Statelor Unite, la cele două limbi străine. Descurcă-te cum știi. Cînd vrei, te pregătești pentru examene, iar cînd vrei, te ocupi de recrutare.

15

Înainte de toate mi-am imaginat un cerc nevăzut, cu raza de un kilometru în jurul întregului zid imens al uzinei. În acel spațiu am hotărît să nu apar, sub nici un pretext. În acel spațiu, fiecare centimetru se află sub supravegherea KGB-ului, așa că n-am ce căuta acolo.

Acum aștept sfîrșitul schimbului. Iată-l. Prin porțile de control a țîșnit torentul negru al oamenilor. Gălăgie, tropot, rîsete.

În stația de autobuz se adună mulțimi uriașe. Zăpada scîrțîie sub tălpi. Felinarele se itesc prin negura geroasă. Torentul uman vuiește. Mulți au năvălit prin cîrciumi și berării. Dar asta deocamdată nu mă interesează — e o cale simplă, pe care mi-o păstrez pentru cazul cînd alte variante nu vor merge. Acum am nevoie de o bibliotecă. Cum să o găsesc ? Simplu. E destul să mă uit încotro se îndreaptă, în majoritatea lor, ochelariștii. M-am atașat de un grup de tineri ochelariști, cu aspect de intelectuali, și n-am greșit. Se duceau la bibliotecă. Nu, desigur, nu e o bibliotecă secretă. Cea secretă se află în interiorul uzinei. E deci o bibliotecă obișnuită, iar intrarea e permisă oricui, așa că m-am strecurat și eu o dată cu grupul. I-am făcut cu ochiul fetei de la tejghea, fata mi-a zîmbit și iată-mă la raftul cu cărți.

Mă foiesc printre cărți, urmărind atent ce-l interesează pe fiecare. Am nevoie să realizez un contact. Uite un roșcovan care alege literatură științifico-fantastică. Bine. Să-l așteptăm. Uite-l apropiindu-se de un raft, apoi de altul...

— Scuzați-mă, îi șoptesc la ureche, știți cumva unde e literatura științifico-fantastică ?

— Uitați colo.

— Unde anume ?

— Veniți să vă arăt.

Un bun contact mi-a izbutit abia în a treia seară.

— Ceva despre cosmonauți ? Despre Țiolkovski ?

— Sigur, astea sînt aici.

— Unde ?

— Veniți să vă arăt.

16

Filmele despre spioni îl prezintă pe ofițerul de cercetare sclipind de spirit și inteligență. Argumentele spionului sînt imbatabile și victima este de acord cu propunerile lui. Dar astea-s curate scorneli. În viață totul se întîmplă invers. A patra lege a recrutării spune că fiecare om are în capul său idei strălucite și fiecare suferă în viață cel mai mult din pricină că nimeni nu vrea să-l asculte. Cea mai mare problemă în viață pentru fiecare om este să-și găsească un confident. Dar lucrul acesta nu e posibil deoarece toți ceilalți oameni sînt preocupați de același lucru, și anume de căutarea unui confident pentru sine, așa încît pur și simplu nu au timp să asculte ideile aiurite ale altora. Principalul în arta recrutării este priceperea de a-l asculta pe interlocutor. A învăța să-l asculți pe acesta, fără a-l întrerupe, constituie garanția succesului. E o treabă foarte dificilă. Dar numai cel care ascultă fără a întrerupe, numai acela va deveni cel mai bun prieten, iar eu mi-am găsit astfel un prieten. Citise de mai multe ori cărțile despre Zander, Țiolkovski, Koroliov [1], însă vorbind despre ei, se referea și la unii despre care însă nu era permis să se scrie cărți : Ianghel, Celamei, Babakin, Stecikin. Eu ascultam.

În bibliotecă nu se putea vorbi tare, ba de regulă nici nu se obișnuiește să se converseze. De aceea îl ascultam într-o poieniță înzăpezită, unde schiam împreună, la un cinematograf, unde am intrat ca să vizionăm filmul „Îmblînzirea focului", apoi într-o minusculă cafenea, unde am băut bere.

A cincea lege a recrutării este legea căpșunei. Mie îmi plac căpșunile. Îmi place de asemenea, să pescuiesc. Dar dacă m-aș apuca să dau la pește cu căpșuni, n-aș prinde nici unul. Peștele trebuie momit cu ce-i place lui — cu rîme. Dacă vrei să devii prieten cu cineva, nu-i vorbi despre căpșuni, care-ți plac ție. Vorbește-i despre rîme, care-i plac lui.

Prietenul meu era pasionat de sistemele de transmitere a combustibilului de la rezervoare la motoarele rachetei. Combustibilul poate fi transmis prin mijlocirea unor turbopompe sau a unor sisteme de injectare. Îl ascultam, aprobînd. La primele rachete germane s-au utilizat turbopompe. De ce oare s-a uitat această posibilitate simplă și ieftină ? Chiar așa — de ce ? Acest procedeu, chiar dacă necesită crearea unor turbine foarte solide și precise, va asigura împotriva unei mari neplăceri : explozia rezervoarelor cu carburanți în momentul creșterii presiunii amestecului de purjare. Eu eram întru totul de acord.

[1] Precursori în domeniul rachetelor și astronauticii.

La următoarea întîlnire aveam în buzunar un casetofon executat în formă de portțigaret. Un fir de la acest casetofon trecea prin mîneca hainei mele la ceasul de mînă, în care era un microfon. Ședeam amîndoi într-un restaurant și trăncăneam despre perspectivele utilizării tetraoxidului de azot ca oxidant al oxigenului lichid în combinație cu cherosen, în calitate de combustibil de bază. Această combinație, deși veche, i se părea pe deplin verificată și sigură pentru vreo două decenii de-acum înainte.

În dimineața ce a urmat, i-am rulat Elefantului banda. Comisesem o eroare destul de mare : nu e posibil să ai microfonul la ceas cînd convorbirea are loc într-un restaurant. Zgomotul furculiței, care e în permanență chiar lîngă microfon, era pur și simplu asurzitor, iar glasurile noastre se auzeau de undeva, din depărtare, ceea ce pe Elefant l-a amuzat cumplit. După ce a rîs pe săturate, m-a întrebat foarte serios :

— El ce știe despre tine ?

— Că mă cheamă Viktor.

— Dar numele de familie ?

— Nu m-a întrebat niciodată.

— Cînd ai următoarea întîlnire ?

— Joi.

— Înainte de această întîlnire, am să-ți aranjez o consultație la Direcția 9 de informații a GRU. Va sta de vorbă cu tine un ofițer veritabil, care analizează motoarele de rachetă americane. El știe, desigur, multe și despre motoarele noastre. Acest inițiator îți va stabili o sarcină reală, una care ar prezenta interes pentru el, dacă ai fi făcut cunoștință cu un inginer american de rachete. Iar dacă vei smulge de la ochelarist un răspuns destul de edificator, poți considera că tu ai avut noroc... însă el nu.

17

Serviciul de informații al GRU dorea să afle ce știe cunoștința mea despre combustibilul pe bază de boran. Ședeam acum într-o berărie murdară și-i spun prietenului că niciodată nu se va utiliza acest carburant cu boran. Nu știu cum s-a nimerit, dar el crede că eu lucrez în secția a 4-a a uzinei. Niciodată nu-i spusesem așa ceva, și nici n-aș fi putut să-i spun deoarece habar nu am ce reprezintă secția a 4-a. Îl văd că se uită lung, scrutător la mine și zice :

— Da, cei de-acoló, de la a patra așa gîndesc. Vă cunosc eu, vă feriți pielea. Toxicitate și pericol de explozie... Așa e. Dar în schimb ce posibilități energetice ! V-ați gîndit la asta acolo la voi ? Toxicitatea poate fi redusă, la noi, secția a 2-a se ocupă de treaba asta, și crede-mă, vor reuși. Atunci ni se vor deschide niște perspective de necuprins...

La masa vecină recunosc o spinare ce-mi e familiară. Nu cumva o fi Elefantul ? Ba chiar el e. Alături de el se mai află cîteva persoane importante...

Dimineața următoare, Elefantul m-a felicitat cu ocazia primei recrutări.

— Asta-i doar de învățămînt. Dar nu-i nimic. Motănașul, dacă vrea să devină motan în lege, trebuie să înceapă cu puișori, și nu cu vrăbii adevărate. Cît despre combustibilul cu boran, să-l dai uitării. Nu te privește.

— Am înțeles, îl dau uitării.

— Și pe ochelarist să-l uiți. Dosarul lui, împreună cu rapoartele și benzile tale magnetice o să le transmitem cui trebuie. Comitetul Central are nevoie de material concret referitor la slaba activitate a KGB-ului, ca să-l țină în frîu. Și de unde să ia el un asemenea material ? Uite-l aici ! zice Elefantul deschizînd larg ușa unui fișet cu rapoartele camarazilor mei referitoare la primele recrutări de luptă și învățămînt.

Totuși cu sistemele de injecție și combustibil cu boran am mai avut prilejul să mă întîlnesc. Cu puțin înainte de absolvirea academiei, ni s-a oferit posibilitatea să stăm de vorbă cu unii constructori de armament, pentru ca să

ne formăm o idee generală asupra problemelor industriei de război sovietice. Ni s-au prezentat tancuri și artilerie la Solnecinogorsk, cele mai recente avioane la Monino, rachete la Mîtișci. Am petrecut în fiecare loc cîteva zile și nopți în compania inginerilor șefi și a constructorilor, bineînțeles fără a le cunoaște numele. Ei, la rîndul lor, nu prea înțelegeau nici ei cine sîntem (niște tineri de la Comitetul Central).

Și iată că la Mîtișci sînt condus prin trei puncte de control, pe lîngă o mulțime de controlori și paznici. Într-un hangar înalt și luminos ni s-a prezentat o namilă verde. După îndelungi explicații, am întrebat de ce nu se revine la vechile și încercatele turbopompe în locul sistemelor de injecție.

— Sînteți rachetist ? mă întrebă curios inginerul.

— În oarecare măsură...

CAPITOLUL VIII

1

A treia zi după ce am sosit la Viena, am fost chemat de șeful rezidenței diplomatice vieneze a GRU, generalul-maior Golițîn.

— Ți-ai despachetat deja bagajele ?

— Încă nu, tovarășe general.

— Nici să nu te grăbești.

— ?

Pumnul lui enorm se năpusti în masa de stejar, încît o delicată ceșcuță de cafea țiui strident.

— Pentru că vineri pleacă avionul nostru la Moscova, și-am să te expediez înapoi, lenișule. Ce recrutări ai făcut ?

Am țîșnit, roșu de rușine, din cabinetul generalului, direct în „abataj" — sala cea mare a rezidenței — unde apariția mea nu a fost luată de nimeni în seamă. Toți erau prea ocupați. Trei inși se aplecaseră asupra unei hărți mari a orașului. Unul bătea repede ceva la mașină.

Doi încercau fără succes să introducă un uriaș bloc electronic, cu inscripții în limba franceză, într-un container al poștei diplomatice. Doar un bătrîn lup al cercetării, evident, înțelegînd starea mea, mi se adresă cu compasiune :

— Cu siguranță că Navigatorul ți-a promis că te va alunga cu primul avion.

— Da, confirmai eu, așteptîndu-mă la o încurajare.

— Să știi că are s-o facă. Așa e el.

— Și-atunci ce-mi rămîne de făcut ?

— Să lucrezi.

Era un sfat bun, și altul mai bun nu aveam de așteptat, căci dacă cineva știe unde și cum se poate capta la modul concret un document secret, de bună seamă că el însuși se și ocupă de captarea lui. Ca ce chestie să-și împartă el gloria cu mine ?

Așadar, am început să lucrez. Desigur, în cele patru zile ce mi-au rămas n-am făcut nici o recrutare. Dar am realizat în schimb primii pași în direcția corectă și drept urmare întoarcerea mea la Moscova a fost amînată pentru încă o săptămînă, iar apoi pentru încă una. Astfel am lucrat eu la generalul Golitîn timp de patru ani. De altfel, toți ceilalți ofițeri, incluzîndu-l chiar și pe primul lui locțiitor (vice-liderul), se aflau în aceeași situație.

2

Acum sînt spion.

Am absolvit Academia militară-diplomatică și o jumătate de an am lucrat la direcția a 9-a a serviciului de informații al GRU. Apoi, de la prelucrarea informațiilor am fost trecut la captare.

Nu, să nu credeți că numai peste hotare se execută captări. Milioane de străini vizitează Uniunea Sovietică, iar o parte din ei cunosc lucruri care pe noi ne interesează. Acești străini trebuie depistați dintre toți ceilalți și recrutați, smulgîndu-li-se secretele prin forță, cu viclenie sau cu ajutorul banilor.

Activitatea în captare reprezintă o luptă sălbatică între mii de ofițeri ai KGB-ului și ai GRU pentru străinii ce prezintă interes. Activitatea în captare este cu adevărat

o treabă cîinească. Nu degeaba ni se spune ogari. Activitatea în captare înseamnă necruțătorul general-maior de GRU, Boris Aleksandrov, care conduce acțiunile de acest fel pe teritoriul Moscovei, căruia orice baremuri insurmontabile i se par insuficiente, care zdrobește fără a sta pe gînduri destinele unor tineri cercetași pe motivul neîndeplinirii planului și pentru cea mai mică omisiune. La direcția generalului Aleksandrov am lucrat un an. A fost cel mai greu an din viața mea. Dar a fost și anul primei recrutări realizate de mine, anul primului document secret captat în mod independent. Numai cel ce reușește să facă acest lucru la Moscova, unde secrete necunoscute nouă nu sînt cine știe cît de multe, numai acela poate ajunge peste graniță. Cine știe să lucreze la Moscova, acela va reuși să facă treaba asta oriunde. De aceea șed eu acum într-o mică berărie vieneză, strîngînd în palmă o halbă de bere rece, ușor aburită, cu bere aromată, aproape neagră.

Acum sînt ofițer de captare. La Viena am un start furtunatic. Nu pentru că depistez într-un chip cine știe cît de reușit purtătorii de secrete. Nicidecum. Pur și simplu camarazii mei mai mari lucrează foarte eficient. Și fiecare din operațiile întreprinse trebuie să fie asigurate. Trebuie să distragem atenția poliției, trebuie să-l supraveghem pe cel ce lucrează pe itinerarul de verificare și să-l protejăm în timpul întîlnirii secrete, trebuie să primim de la el materialele captate și, riscîndu-ne cariera, să le aducem la rezidență. Trebuie să ne prezentăm la ascunzători și la case conspirative, trebuie să verificăm semnale, trebuie să facem mii de treburi în folosul cuiva, adesea fără a înțelege sensul activității noastre. Toate astea înseamnă muncă, toate astea înseamnă risc.

3

Raportez despre primii mei pași. Navigatorul ascultă în tăcere, fără a mă întrerupe. Privirile îi sînt pierdute în tăblia biroului, amănunt ce mi se pare ciudat. Primul lucru pe care îl învață un spion este să-și privească interlocutorul în față : învață să susțină priviri insistente, învață să-și stăpînească propria privire ca pe o armă de

luptă. Dar oare de ce acest lup inveterat nu respectă niște cerințe elementare. Aici ceva nu e în regulă. Mă încordez fără a-l scăpa din ochi și pregătindu-mă pentru ce era mai rău.

— Bine, rostește el în sfîrșit, fără a-și desprinde privirile de pe hîrtiile sale. Așa vei și lucra în continuare, sub controlul personal al primului meu locțiitor, dar de două ori pe lună te voi asculta eu personal. În primele săptămîni ai făcut cîte ceva, așa că de astă dată îți încredințez o misiune mai serioasă. Ai să te întîlnești cu un om viu. Omul a fost recrutat de primul meu locțiitor — de vice-lider. Dar nu vreau să risc a-l trimite pe vice-lider în această operație. De aceea ai să te duci tu. Omul recrutat prezintă pentru noi o importanță de excepție. Însuși tovarășul Kosîghin ne urmărește activitatea în respectivul domeniu. Nu avem dreptul să pierdem un asemenea om. El lucrează în Germania de Vest și ne remite piese din rachetele antitanc americane „Tow". Te vom trece în secret în Germania de Vest. Vei realiza contactul. Vei primi piesele de rachetă. Vei plăti pentru servicii. Apoi vei goni mulți kilometri, ca să ți se piardă urma. Te va întîlni ajutorul atașatului militar de la Bonn. Îi vei preda și marfa, dar ambalată. El nu trebuie să știe ce primește. Mai departe pachetul va pleca cu poșta diplomatică spre *Acvariu*. Sînt întrebări ?

— De ce nu li se încredințează ofițerilor noștri din Germania de Vest realizarea întîlnirii ?

— Pentru că — în primul rînd — dacă Germania de Vest îi va expulza mîine pe toți diplomații noștri, fluxul de informații privitoare la Germania de Vest nu va diminua în nici un caz. Vom continua să primim informații secrete prin Austria, Noua Zeelandă, Japonia. Dac-ar fi expulzați toți cercetașii din Marea Britanie — în acest caz pentru KGB ar fi o catastrofă, pe cînd pentru noi nu. Continuăm să recepționăm secrete britanice prin Austria, Elveția, Nigeria, Cipru, Honduras și toate celelalte țări în care se pot afla ofițeri ai *Acvariului*. Pentru că — în al doilea rînd — primind respectivele piese de rachete captate de noi, șeful GRU îi va chema pe toți rezidenții diplomatici și nelegali ai GRU din Germania de Vest și tuturor acelor opt generali le va adresa întrebarea : de ce Golițîn din Austria poate procura în Germania de Vest asemenea lucruri, iar voi...

mama voastră, aflîndu-vă în Germania de Vest, nu puteți ? Voi puteți să lucrați numai pe înhățate ? Numai în asigurare... Ei, și concluziile corespunzătoare vor urma. Numai astfel se generează concurența, Suvorov. Numai ca rezultat al concurenței obținem noi succese. Ai înțeles tot ?

— Tot, tovarășe general.

— Mai vrei să întrebi totuși ceva ?

— Nu.

— Ba vrei, și eu știu întrebarea ta ! Uite ce gînd te chinuie pe tine : Vice-liderul va primi pentru piesele sale un ordin, dar riscul va fi asumat în locul lui de un tînăr căpitan care nu va primi nici un rahat în schimb. Așa gîndești tu ?

Și în acel moment își ridică brusc privirile. Deci asta-i e figura ! Și-a cruțat privirea pînă la momentul final. Are niște ochi feroci, fără nici o scînteiere. Privirea-i este ca o lovitură de cravașă peste coaste. Și-o folosește prin surprindere și fulgerător. Pentru așa ceva nu sînt pregătit. Îi suport privirea, dar înțeleg că nu sînt în stare să mint.

— Da, tovarășe general.

— N-ai decît să lucrezi intens. Să cauți și să recrutezi o agentură. Atunci am să te asigur. Atunci vei lucra numai cu mintea, și altcineva își va risca pielea în locul tău.

Maxilarele îi joacă, iar privirea îi este de plumb.

— Amănuntele ai să le pui de acord cu vice-liderul. Poți să pleci.

Am pocnit din călcîie și, răsucindu-mă ca la carte, am ieșit din cabinetul comandantului. Pe coridor nu era nimeni. În sala mare de lucru de asemenea nimeni. Instalația de aer condiționat torcea molcom, aruncînd un jet de aer răcoros în semiobscuritatea sălii. Am mărit puțin intesitatea luminii albastre și am trecut, pășind pe covorul gros — amortizor de zgomot — spre un colț îndepărtat, spre fișete. Cîteva secunde mă uit stupid la discul de bronz, oftez din rărunchi și formez o combinație de cifre. Ușa grea, blindată, a cedat lin și fără zgomot, dînd la iveală douăsprezece uși masive. O deschid cu cheia pe a mea, pe care e înscrisă ordonat cifra 41. Înăuntru se află geanta. Închid fișetul, pun geanta pe masa mea de lucru, trag înspre mine cu precauțiune cele două șnururi mătăsoase, stricînd amprentele clare ale celor două peceți — mai întîi pe cea cu emblemă, apoi pe cea personală,

a mea. Scot din geantă o foaie de hîrtie albă groasă, avînd o coloană mică, ordonată de înscrisuri şi oftînd iarăşi din adînc, scriu pe ea :

„Am deschis geanta cu Rr. 11 la 13 iulie, orele 12 şi 43 minute, ora locală". Şi lăsînd puţin loc mai jos, mă semnez.

Introducînd cu grijă foaia în geantă, scot din ea un dosar subţire, lucios, de culoare verde cu numărul 173-V-41. Prima filă a dosarului este acoperită în întregime cu un scris înghesuit, celelalte sînt absolut curate. Apuc una din ele cu două degete şi o aşez în faţa mea. În colţul superior stîng îmi apăs sigiliul personal, după care introduc fila în maşina de scris. În colţul din dreapta bat din obişnuinţă, rapid, două cuvinte : „Strict secret", apoi, lăsînd libere cîteva rînduri, exact la mijloc, trec : „PLAN".

După toate astea, îmi las capul pe braţe, aţintindu-mi cu desperare privirile în perete. Furia clocoteşte în mine. În clipa asta urăsc întreaga lume, mă urăsc pe mine, urăsc masa de lucru, lumina albastră, covoarele cafenii şi dosarele verzi.

Treptat; din întreaga masă de oameni şi obiecte spre care se îndrepta ura mea mistuitoare, se desprinse o singură fizionomie, pe care o uram acum chiar mai mult decît maşina de scris. Era chipul comandantului,... pe mă-ta ! Ţi-e uşor să comanzi ! Dar asta nu-i ca şi cînd ai comanda o divizie. Te duci acolo, faci aia. Eu însă n-am mai fost niciodată în Germania de Vest. Să mă trimiţi pe mine la o asemenea treabă după abia trei săptămîni de activitate practică ! Şi dacă voi compromite operaţia ? Dracu să-l ia, veţi zice. Voi fi vîrît la închisoare, dar voi vă veţi pierde agentul !

Dacă în acel moment ar fi fost cineva să-l pocnesc în mutră, n-aş fi stat pe gînduri. Dar nu era nimeni alături. Dau ocol cu privirea pe suprafaţa mesei, căutînd ceva pe care să-mi pot vărsa turbarea. Îmi cade sub mînă o cupă elegantă cu stilouri şi creioane. O strîng în palmă, uitîndu-mă pătrunzător la ea, apoi brusc o izbesc de perete cu toată forţa. Obiectul se împrăştie în cioburi mărunte, scoţînd un ţipăt jalnic.

— Ce te-a apucat ?

Mă răsucesc. În spatele meu, lîngă fişete, se afla viceliderul. Mă lăsasem tare furat de sentimente, încît nu i-am sesizat apariţia.

Dar nu-mi ridic ochii la el. Privesc în podea.

— Navigatorul mi-a ordonat să merg la întîlnire cu un om al dumneavoastră...

— Păi du-te. Care-i problema ?

— Vorbind deschis, nu ştiu cu ce să încep, ce să fac...

— Să scrii planul ! izbucni el deodată. Scrie planul, eu am să ţi-l semnez şi tot înainte...

— Dar dacă evenimentele se vor derula nu în concordanţă cu planul meu ?

— Ce-e-e ? se uită la mine cu nişte ochi nedumeriţi, apoi la ceas, iarăşi la mine, oftează şi zice pe un ton de reproş :

— Adună-ţi hîrtiile şi hai să mergem.

Întotdeauna cabinetul pentru instructaje îmi sugerează o cabină de pe un vapor luxos. Cînd sistemele de protecţie sînt conectate, podeaua, tavanul şi pereţii tremură mărunt, mărunt, de nişte vibraţii aproape insesizabile, exact ca pe puntea unui crucişător cînd acesta despică valurile în plină viteză. În afară de asta, undeva în preajma pereţilor, dincolo de zeci de straturi izolatoare, sînt montate puternice instalaţii de bruiaj. Izolaţia reduce de mii de ori urletul lor, iar aici înăuntru se poate auzi doar un vuiet surd, precum zgomotul unor valuri ale mării în depărtare.

În interior, cabinetul pentru instructaje e în întregime alb şi sclipitor, din care pricină unii îi zic „sala de operaţii". Mie nu-mi place denumirea asta. Eu întotdeauna îi zic acestei încăperi „cabină". În cabină se află doar o masă şi două fotolii. Dar atît masa, cît şi scaunele sînt absolut strălucitoare, ceea ce creează o impresie de lux şi de originalitate.

Vice-liderul îmi indică un fotoliu şi se aşază în faţa mea.

— Acolo, la cimitirul elefanţilor, nu te-au învăţat nimic bun. Dacă vrei să ai succes, înainte de toate uită tot ce te-au învăţat elefanţii de la academie. Printre elefanţi ajung doar cei care practic nu mai sînt în stare să lucreze ei înşişi. Acum ascultă ce te învăţ eu. Înainte de toate trebuie să scrii un plan. În planul ăsta să înşirui tot soiul de variante şi deciziile tale la respectivele situaţii. Cu cît

scrii mai mult, cu atît e mai bine. Planul este o asigurare pentru eventualitatea căderii tale. Sub ancheta *Acvariului* vei avea cu ce să te justifici : vezi Doamne, eu am tratat cu seriozitate pregătirea. Ţine minte : cu cît vei folosi mai multe hîrtii, cu atît vei fi mai curat la fund. Iar după ce ai scris planul, treci la pregătire. Principalul în aceasta e să te pregăteşti psihic. Să te relaxezi cît poţi mai mult, să faci o baie bună de aburi. Să înlături toate emoţiile negative. Toate frămîntările. Toate îndoielile. La treabă trebuie să porneşti pe deplin convins că vei birui. Dacă nu ţi-ai format o asemenea convingere, e mai bine să renunţi de pe acum. Principalul e să te acordezi pe frecvenţa învingătorului agresiv. Cînd te relaxezi în suficientă măsură, să asculţi ceva de Vîsoţki — „Vînătoarea de lupi", de exemplu. Muzica asta trebuie să vibreze în tine pe parcursul întregii operaţii. Mai ales cînd te vei întoarce. Căci cele mai mari greşeli le săvîrşim noi după o întîlnire izbutită, întorcîndu-ne de la ea. Jubilăm şi uităm sentimentul învingătorului agresiv. Să nu pierzi acest sentiment atîta timp cît nu ai ajuns în spatele uşilor noastre de oţel. Îţi repet că principalul nu constă în plan, ci în pregătirea psihologică. Vei fi învingător numai atîta timp cît tu însuţi te vei simţi învingător. După ce vei scrie planul, eu voi juca cu tine toate variantele posibile. E o treabă foarte importantă, dar să iei aminte că există lucruri mai importante. Să nu uiţi asta. Fii învingător ! Simte-te învingător. Întotdeauna. Succes.

4

O pădure de pini. O potecă. Dealuri. Linişte. Un bondar gros, lenevos, s-a lăsat cu hoitul lui pe o campanulă de pădure. Hei, tu, grăsanule, ai să rupi floricica ! Bondarul mi-a bîzîit ceva jignitor, dar n-a stat la discuţie, iar campanula a început a da recunoscătoare din cap. Sînt singur în pădure. Maşina mea e veche, hîrbuită toată, luată cu chirie de cineva pentru mine. Timpul se scurge încet. Mai sînt douăzeci şi şapte de minute pînă la întîlnire.

După paşaport, sînt un cetăţean iugoslav, ceva între un turist şi un şomer. Un turist din socialismul şomer.

Aştept. Prietenul sau, în limbajul nostru, sursa specială trebuie să apară exact la 13.00 cu piesele de rachetă. El mă va recunoaşte după două indicii : un tranzistor japonez în mîna stîngă şi o mică insignă cu reprezentarea unei mingi de fotbal. Iar eu am să-l recunosc după timpul apariţiei : ora 13 fix. Mă va întreba cît e ceasul, după care va trebui să se oprească puţin mai la dreapta mea.

Prietenul s-a dovedit a fi viclean. Primeşte recompensa nu în dolari, nici în mărci şi nici măcar în franci elveţieni. El ia numai monede de aur. Dacă va fi strîns cu uşa, va zice că sînt moştenire de la o străbunică. Cutia cu monede o ascunsesem uite colo, între brazi. Asta pentru cazul oricăror surprize, căci dacă în timpul întîlnirii vom fi împresuraţi, cum aveam să explic proveniența unor ducaţi de aur la un turist sărman ?... Dar de unde poate oare prietenul nostru să ia piese de rachete antitanc ? Cine-o fi el, vreun general ? Ori vreun constructor de rachete ? Că altfel n-ai cum să sustragi o bucată de rachetă. Chiar dacă ai fi inginer la uzina respectivă, responsabil de magazie sau ofiţer combatant. Fiecare piesă este numerotată imediat după producerea ei. Cum ai s-o şterpeleşti ? Poate doar constructorul însuşi... Doar vreun general... dar nu, pe toţi dracii, căci nici constructorul şi nici unui general nu le e deloc uşor să fure nişte piese de rachetă. Atunci cineva care să fie mai presus de constructor sau de un general ? Dar chiar admiţînd că e pur şi simplu un general sau pur şi simplu constructorul principal, întrebarea e cum de a reuşit vice-liderul să-l întîlnească şi să-l recruteze ? E greţos să joci rolul de turist sărac : un pulover uzat, bocanci cu tocurile roase. Cum să întîmpin eu în halul acesta un general american ? Ce va crede el despre GRU, văzîndu-mi „Fiat"-ul buşit. E momentul. Dar el nu-i. Eh, generale, unde-ţi este disciplina ?

De după cotitură înaintează, parcă tîrîndu-se, un tractor enorm, murdar, cu remorcă. Un bătrîn fermier neamţ, puţind tot a bălegar. Drac bătrîn, numai tu îmi mai lipseai. Am şezut două ore aici, în pădure, şi n-a fost nici ţipenie. Şi-or mai trece vreo cinci zile, fără ca vreo fiinţă vie să apară. Iar pe tine, bătrîne, te aduc aici dracii tocmai în momentul întîlnirii mele. Ei haide, mînă mai repede. Dar el, ca un făcut, opreşte tractorul chiar în faţa mea. Ce doreşti, prost bătrîn ? A, cît e ora ?

Poftim, uită-te, şi-i vîr drept sub nas mîna cu ceasul. Acum treci, dulău bătrîn. Dar el n-are de gînd să plece. Coboară şi se opreşte puţin mai la dreapta mea. Ce-ţi trebuie ? Şi acum de ce te înfurii bătrîne ? Îţi fac eu ceva ? Hai, cară-te ! Dar el îmi arată remorca. Ah, ce ghinion. Probabil că i s-a defectat remorca. N-am încotro, trebuie să-l ajut... că uite, acuşi va veni generalul. Şi abia atunci m-am luminat... De unde am scos-o eu că sursa specială trebuie să fie un general ? Mă salt pe remorcă, dau la o parte foaia de cort soioasă. O, ce minune ! Sub prelată văd nişte sfărîmături contorsionate ale unor rachete „Tow". Ţineţi minte acea mutriţă argintie, ca de fiară prădalnică, din fotografie ? Acum tîrăsc fragmente de stabilizatoare, circuite imprimate murdare, cabluri încîlcite, rupte, un bloc de dirijare spart, năclăit de noroi — totul la maşina mea. Îi strîng mîna. Danke schön. Şi fuga la volan. Dar el ciocăneşte ameninţător cu un băţ în maşina mea. Ei, ce-ţi veni, diavole ? El îmi arată printr-un gest sugestiv că-i trebuie banii. Uitasem. Dau fuga între brazi. Am dezgropat cutia. Poftim. Acum îl văd că zîmbeşte. N-ai decît să-i încerci cu dinţii, boşorogule ! Ce-ai să faci tu, un moşneag, cu atîta aur ? Că oricum, în mormînt n-ai să-l iei. Dar el continuă să zîmbească, iar eu mi-am amintit cum fusesem instruit : „sursele speciale" trebuie respectate, în orice caz trebuie să le arătăm că le respectăm, aşa că îi zîmbesc şi eu.

Apoi el o ia într-o parte, eu în cealaltă. Gonesc maşina, îndepărtîndu-mă rapid de locul întîlnirii. Abia acum îmi devine limpede mecanismul simplu al întregii operaţii.

Divizia 1 americană blindată de tancuri a primit deja rachete „Tow" şi execută de pe acum trageri cu ele în poligon. Desigur, fără componente de luptă. Aşa se explică faptul că pe sectorul final al traiectoriei, mica rachetă se izbeşte pur şi simplu de solul moale.

La noi, cînd se trage cu rachetele „Falanga" şi „Şmel", spaţii enorme se acoperă cu foi de cort, iar dup-aceea un batalion întreg este trimis în căutarea celor mai mici fragmente. Armata americană nu face aşa ceva. De aceea nu e nevoie să fie recrutat un general sau constructorul principal. E suficient să fie recrutat un cioban, un pădurar, un paznic, un fermier, căci vă va aduna la fragmente — o sută de kile, ba chiar şi două. Cît încape într-un portbagaj ! Un bătrîn fermier, puţind a bălegar,

poate deveni sursă de importanţă deosebită ; pentru treizeci de arginţi, el vă va vinde tot ce doriţi. Că nu sînt componente de luptă ? Cu atît mai bine. Fără componentele de luptă întregul bloc de dirijare rămîne aproape intact. Iar componentele noastre de luptă nu sînt mai rele decît cele americane. Nouă ne trebuie blocul de dirijare. Ne trebuie circuitele imprimate. Cei care au nevoie de ele, le vor spăla şi le vor curăţa, iar dacă ceva lipseşte, vom aduce data viitoare. Şi materialele compozite ne trebuie, şi mecanismul de desfacere a stabilizatoarelor, şi resturile de combustibil prezintă interes extrem, ba pînă şi pulberea arsă de pe turbinele de viraj. Toate astea se află în portbagajul meu. Şi de toate astea se interesează tovarăşul Kosîghin personal.

Îmi gonesc maşina pe autostrăzile Germaniei, drepte ca săgeata. Hitler le-a construit. Bine le-a mai construit. Apăs acceleratorul şi mai tare, zîmbind în sinea mea. Cînd am să mă întorc, am să le cer iertare Navigatorului şi vice-liderului. Nu ştiu pentru ce. Dar am să mă apropii şi am să spun în şoaptă : „Tovarăşe general, iertaţi-mă". „Tovarăşe colonel, dacă se poate, iertaţi-mă".

Ei sînt nişte cercetaşi de clasă superioară şi numai astfel trebuie să acţioneze. Rapid, fără a atrage atenţia. Sînt gata să-mi risc şi cariera, şi viaţa pentru succesul operaţiilor dumneavoastră simple dar strălucite în simplitatea lor. Dacă se poate, iertaţi-mă.

5

Îmi întind sub măsuţă picioarele obosite. Mă simt bine. Aici e atîta linişte, atîta confort. Numai de n-aş adormi. Am obosit. Ascult o melodie în surdină. E un pianist cărunt. Fără îndoială, un mare muzician. A obosit, ca şi mine. A închis ochii, iar degetele lui lungi, elastice, de virtuoz, dansează automat pe clapele enormului pian. Indubitabil, locul lui este în cea mai bună orchestră a Vienei. Dar cine ştie de ce, el cîntă în cafeneaua vieneză „Schwarzenberg". Aţi fost vreodată la „Schwarzenberg" ? Vă sfătuiesc în mod stăruitor să mergeţi. Dacă aveţi un serviciu greu, epuizant, dacă ochii vă sînt roşii, iar picioarele obosite, dacă nervii vă sînt încordaţi la extrem,

veniți la „Schwarzenberg", comandați o ceașcă de cafea și așezați-le într-un colțișor. Se poate, desigur, să ședeți și la aer curat, la o cochetă măsuță albă. Dar așa ceva nu e pentru mine. Eu întotdeauna intru, cotesc la dreapta și mă așez într-un colț, lîngă o fereastră enormă, acoperită cu perdele mari, semistrăvezii. Cînd la Viena e cald, toți șed, de bună seamă, la aer proaspăt. Acolo e bine, dar în acest caz cineva ar putea să mă observe din depărtare. Iar mie nu-mi face plăcere ca cineva să mă vadă de departe. De aceea întotdeauna mă aflu înăuntru. Din colțișorul meu văd orice persoană care intră în sală. Din cînd în cînd mă uit afară, de după perdeaua semitransparentă, spre Schwarzenberg-Platz. Se pare că acum nu se uită nimeni după mine și mi-e bine să fiu singur în această ambianță confortabilă. Oglinzi. Capodopere abstracționiste. Cooare luxoase. Pereți cafenii întunecați — stejar lustruit. Melodia aceea în surdină. Aroma îmbătătoare a cafelei : concomitent excitantă și calmantă. Dacă aș avea un castel al meu, neapărat aș comanda asemenea pereți, pe care aș atîrna aceste oglinzi și tablouri decadente ; într-un colț aș plasa un pian enorm și l-aș invita pe acest bătrîn pianist, iar în față mi-aș pune o ceașcă de cafea și aș ședea așa, întinzîndu-mi picioarele și sprijinindu-mi un obraz în pumn. Mi se pare că am mai auzit cîndva, demult, această melodie. Mi se pare că am văzut undeva aceste tablouri de pe pereții de stejar și aceste măsuțe cochete. De bună seamă că le-am văzut mai înainte. Desigur, îmi amintesc și această aromă delicată și această melodie fermecătoare. Da. Toate le-am mai văzut înainte. S-a întîmplat demult. Cu cîțiva ani în urmă. Era un enorm oraș minunat. Era o piață liniștită, cu șine de tramvai. Ferestrele enorme ale unei cafenele. Exact acest miros de neuitat și această melodie domoală. Numai că atunci, în piața aceea, lîngă cafenea, lîngă măsuțele albe se opriseră trei tancuri murdare, obosite, purtînd niște dungi late, albe. Stăteau tăcute, fără a stînjeni minunata melodie. Era o vară toridă. Enormele ferestre ale cafenelei erau deschise, iar încîntătoarea muzică se prelingea lent și calm pe fereastră, ca un pîrîiaș de pădure. Nu știu de ce mi-am imaginat absolut distinct acele trei tancuri murdare, cu dungi albe aici, în Schwarzenberg-Platz. Tancul are un miros absolut neobișnuit, el nu poate fi confundat cu nimic. Vă place mirosul de tanc ? Și

mie-mi place. Mirosul de tanc e un miros de metal, de motoare supraputernice, miros al drumurilor de țară. Tancul sosește în oraș din păduri și de pe cîmpuri, păstrînd mirosul frunzelor și al ierbii proaspete. Mirosul tancului este miros de spații imense și de forță. Mirosul acesta te îmbată, precum mirosul vinului și al sîngelui. Simt acest miros în liniștita cafenea vieneză. Pot să-mi imaginez absolut distinct mii de tancuri murdare pe străzile Vienei. Orașul e în fierbere. Orașul e cuprins de groază și indignare, iar pe străzile lui bubuie interminabile coloane de tancuri. De pe străzile înguste, de după colț, apar mereu alți și alți dinozauri blindați. Conductorii schimbă vitezele și în acel moment motorul împroașcă din adîncul său un fum gros, amestecat cu stropi de carburant nears și cu fulgi de funingine. Scrîșnete și tunete. Scîntei de sub șenile. Chipuri de soldați, negre de funingine și praf. Tancuri pe poduri. Tancuri lîngă gară. Tancuri pe lîngă castele somptuoase. Tancuri pe bulevardele largi și prin străduțe strîmte. Tancuri pretutindeni. Un bătrîn cu barbă albă, lățoasă, strigă ceva și amenință cu pumnul. Dar cine-l aude ? Parcă urletul dieselelor de pe tancuri poate fi înăbușit ? E tîrziu, bătrîne. Prea tîrziu ai început să strigi. Trebuia să fi strigat mai înainte. Cînd pe trotuare au început să tropăie cizme potcovite, cînd împrejur se înalță brusc urletul și scrîșnetul nenumăratelor tancuri, atunci e tîrziu să mai strigi. Trebuie ori să tragi, ori să taci. Orașul e în clocot. Orașul e învăluit în fum. Undeva se trage. Undeva se strigă. Miros de cauciuc ars. Miros de cafea. Miros de sînge. Miros de tancuri.

Probabil că îmi pierd mințile. Sau altă eventualitate : toți și-au ieșit demult din minți, numai eu singur sînt o excepție. Dar există și o a treia posibilitate : toți și-au pierdut de mult mințile. Toți, fără excepție. Cei care apar pe tancuri murdare în minunate orașe pașnice sînt fără nici o îndoială niște schizofrenici. Cei care locuiesc în minunatele orașe știu că odată, mai curînd sau mai tîrziu, aceste tancuri vor apărea în Scharzenberg-Platz și nu fac nimic pentru a preîntîmpina acest lucru — și ei sînt schizofrenici. Pe toți dracii, atunci locul meu unde este ? Eu deja m-am numărat printre eliberatori. E o treabă nu tocmai plăcută, cum s-ar putea să li se pară unora. Nu-mi doresc să mai joc un asemenea rol. Atunci ce să fac ? Să fug ? Minunată idee. Am să trăiesc în

această lume uimitoare, cu oameni naivi și fără de griji. Am să șed într-o cafenea, cu picioarele întinse și proptindu-mi obrazul în pumn. Voi asculta această melodie încîntătoare. Iar cînd vor veni tancurile acelea murdare, dungate cu alb, mă voi afla în mulțime și voi amenința cu pumnul. E rău să fii cetățean al unei țări, pe ale cărei drumuri înaintează, scrîșnind și zornăindu-și șenilele, coloanele blindate ale eliberatorilor. Dar oare e mai bine să te numeri printre eliberatori ?

6

Se consideră că un tînăr spion care se dă drept diplomat, ziarist, comerciant, nu poate fi activ în primele luni ale serviciului său. El trebuie să-și intre în rol, adică să studieze orașul și țara în care lucrează, legile, obiceiurile, regulile. Tinerii cercetași ai multor servicii de spionaj tocmai așa se și comportă în primele luni — se pregătesc pentru operații importante. În această perioadă poliția locală le acordă mai puțină atenție ; are ea destule probleme cu spionii experimentați.

Dar GRU reprezintă o organizație deosebită, nu seamănă cu celelalte servicii de spionaj. Ea consideră că o dată ce în primele luni nu ești urmărit, trebuie tocmai de aceea să profiți de prilej.

În prima lună a activității mele am depus un pachet într-o ascunzătoare, apoi timp de o săptămînă am controlat locul în care trebuia să apară un semnal de la cineva ; noaptea primeam de la cineva într-o pădure niște lăzi și le aduceam la ambasadă, îi scoteam de la vreo operație pe ofițerii noștri cînd grupul de control radio constata o activitate intensă a stațiilor de radio ale poliției în zonele operațiilor noastre. Tot ceea ce fac eu se numește asigurare a operațiilor întreprinse de cineva, ajutor acordat cuiva, participare la operații ale căror destinații și scopuri îmi sînt necunoscute. Din cei patruzeci de ofițeri GRU, captatori din rezidența noastră, mai bine de jumătate fac aceeași muncă. Asta se cheamă „a acoperi cuiva coada". Cei care fac treaba ceasta sînt numiți cu dispreț „ogari". Ogarul este un dulău de vînătoare pe care nu e nevoie să-l hrănești prea bine, dar poți să-l alergi prin cîmpii și păduri după vulpi și iepurași. Se poate să asmuți ogarul și împotriva fiarelor mari, dar nu de unul singur,

ci în haită. Ogarul înseamnă picioare lungi și cap mic.

Pe lumea asta totul e relativ. Eu sînt ofițer al Statului major general. În comparație cu un milion de alți ofițeri ai Armatei Sovietice, eu reprezint elita. În cadrul statului major general, eu sînt ofițer GRU, adică o clasă superioară în raport cu zecile de mii de alți ofițeri ai Statului major general. În cadrul GRU, eu sînt ofițer pașaportar, adică un ofițer care poate fi trimis să lucreze peste graniță. Ofițerii pașaportari constituie o clasă cu mult mai înaltă decît simplii ofițeri GRU care nu sînt lăsați să plece peste hotare. Printre ofițerii GRU pașaportari, de asemenea, eu fac parte dintr-o castă superioară : sînt ofițer de captare, ceea ce e mult mai mult decît paza noastră, mecanicii, tehnicienii, serviciul legături radio sau interceptare radio. Dar iată, înlăuntrul acestei elite superioare eu de fapt sînt un plebeu. Ofițerii GRU de captare se împart în două clase : ogarii și varegii [1]. Ogarii constituie majoritatea asuprită, lipsită de drepturi în casta superioară a ofițerilor de captare. Fiecare din noi lucrează sub controlul deplin al unuia din locțiitorii rezidentului, fără a-l întîlni aproape niciodată pe acesta. Vînăm secrete, mai bine zis pe oamenii care le dețin. Aceasta e munca noastră de bază. Dar în afară de asta, sîntem utilizați fără cruțare pentru asigurarea unor operații secrete, despre a căror adevărată însemnătate putem doar să ne dăm cu presupusul.

Deasupra categoriei ogarilor se află varegii. În limba vechilor sclavi, varegul este un oaspete nepoftit, venit de peste mări. Viclean, sălbatic, cusurgiu, petrecăreț și cutezător. Varegii lucrează sub controlul personal al rezidentului, respectîndu-i pe locțiitorii acestuia, dar în majoritatea situațiilor lucrînd independent. Cei mai eficienți dintre varegi devin locțiitori ai rezidentului. Ei nu mai lucrează individual, ci primesc cîte un grup de ogari ce le stau pe deplin la dispoziție.

Primul locțiitor al rezidentului — vice-liderul — ne controlează pe toți. El însuși este un foarte eficient ofițer captator, dar în afară de activitatea sa de captare și de conducere a grupului propriu de ogari, controlează grupul de interceptare radio, răspunde de paza rezidenței și de securitatea ei, răspunde de activitatea tuturor ofițerilor,

[1] Denumirea în rusa veche a normanzilor, ale căror cete întreprindeau în secolele IX—X campanii prin Europa estică și vestică cu scopuri de jaf și negustorie. De asemenea, au slujit ca războinici mercenari în Rusia și în Bizanț.

inclusiv a celor tehnici şi tehnici-operativi. Numai cifratorii nu-i sînt subordonaţi. Pe aceştia îi comandă rezidentul în persoană. Iar rezidentul, zis comandantul, zis papa, zis navigatorul, răspunde de tot. Are practic toate împuternicirile. El, de pildă, prin autoritatea sa, poate să-l omoare pe oricare din ofiţerii subordonaţi lui, chiar şi pe primul locţiitor, în cazul cînd rezidenţa ar fi pusă în pericol, iar evacuarea ofiţerului care creează acest pericol este imposibilă. Dreptul de a-i ucide pe ofiţerii GRU îl are, în afară de rezident, numai Tribunalul Suprem, dar şi aceasta numai cu condiţia încuviinţării Comitetului Central. Aşadar, în unele probleme, papa al nostru este chiar mai puternic decît Tribunalul Suprem, el neavînd nevoie de sfaturile şi consultaţiile nimănui, lui nefiindu-i necesare supunerea la vot sau susţinerea din partea presei. Ia singur deciziile şi are suficientă autoritate şi forţe pentru a-şi traduce în viaţă — mai bine zis în moarte — deciziile. Navigatorul nostru e subordonat şefului secţiunii a 5-a din Direcţia 1 a GRU. Dar într-o serie de probleme se subordonează numai şefului GRU. În afară de asta, cînd intervine un dezacord cu conducerea GRU, în circumstanţe extraordinare, are dreptul să ia legătura cu Comitetul Central. Puterea de necuprins a rezidentului se compensează numai prin existenţa unei rezidenţe la fel de puternice, independente şi dușmănoase a KGB-ului. Nici unul din cei doi rezidenţi nu sînt subordonaţi ambasadorului. Acesta este inventat numai pentru a masca existenţa celor două grupări de şoc din compunerea coloniei sovietice. Bineînţeles că în societate ambii rezidenţi afişează o oarecare consideraţie faţă de ambasador, căci ambii rezidenţi sînt diplomaţi de rang înalt, iar prin lipsa lor de respect faţă de ambasador ar ieşi în evidenţă din rîndul celorlalţi. Dar toată dependenţa lor faţă de ambasador se limitează doar la această consideraţie. Fiecare rezidenţă îşi are teritoriul propriu în ambasadă, apărată ca o fortăreaţă inexpugnabilă împotriva străinilor.

Uşa rezidenţei este precum uşiţa unui seif sigur. Un ins pus pe glume adusese cîndva din Uniune o tăbliţă de tablă, luată de pe un stîlp de înaltă tensiune. „Nu urca. Pericol de moarte!“ Şi deasupra inscripţiei nelipsitul cap de mort cu oasele încrucişate. Tăbliţa asta fusese sudată pe uşa noastră vopsită în verde, şi deja sînt mulţi ani de cînd ea fereşte de străini fortăreaţa noastră.

7

— Ia aminte la faptul că în timpul războiului, în aviaţia noastră au existat două categorii de piloţi : unii (minoritatea), avînd la activ zeci de avioane doborîte, şi ceilalţi (majoritatea), cu aproape nimic. Primii au pieptul acoperit cu ordine, pe cînd ceilalţi doar cu una sau două medalii. Primii au supravieţuit în majoritatea lor războiului, pe cînd ceilalţi au murit cu miile şi zecile de mii. Statistica războiului e crudă. Pentru majoritatea piloţilor — nouă ore de zbor, după care urmează moartea. În medie pilotul de vînătoare murea în al cincilea zbor de luptă. Pe cînd cei din prima categorie, dimpotrivă, au sute de misiuni de luptă, şi mii de ore de zbor fiecare...

Interlocutorul meu este generalul-maior de aviaţie Kuciumov, Erou al Uniunii Sovietice, as în timpul războiului şi unul din cei mai cumpliţi lupi ai spionajului militar sovietic de după război. Acum, la ordinul şefului GRU, întreprinde o verificare a secţiilor GRU de peste hotare, disimulate sub diverse măşti legale. În unele ţări el sosește ca membru al diverselor delegaţii pentru dezarmare, pentru reducere, pentru încredere ş.a., în alte ţări apare ca membru al consiliului veteranilor de război. Dar el nu se consideră nicidecum ca făcînd parte din categoria veteranilor, fiind luptător activ pe un front secret. Ne inspectează şi în acelaşi timp — capul mi-l pun că aşa e — întreprinde fulgerătoare şi ameninţătoare operaţii secrete. Acum sîntem împreună în „cabină“. Ne cheamă cîte unul. Dialogînd cu noi, el, desigur, îl controlează pe comandantul nostru, ajutîndu-l concomitent.

— Între cele două categorii de piloţi, în timpul războiului era o adevărată prăpastie. Nici o verigă de legătură, nici o clasă intermediară. As, erou, general, sau sublocotenent ucis la prima decolare. Poziţie de mijloc nu exista. Şi iată de ce era aşa. Toţi piloţii primeau aceeaşi instruire şi soseau în subunităţile de luptă avînd un nivel aproape uniform de pregătire. Dar încă de la prima luptă comandantul îi împărţea în combativi şi pasivi. Cei care se avîntau la încăierare, care nu fugeau de inamic, ascunzîndu-se în nori, care nu se temeau să meargă la un atac frontal, erau imediat puşi drept capete de formaţii, iar celorlalţi li se ordona să-i acopere. Adesea această promovare a luptătorilor eficienţi se producea

de-a dreptul, în timpul primei lupte. Toţi comandanţii de celule, escadrile, regimente, divizii, corpuri şi armate aeriene îşi angajau toate forţele pentru a-i sprijini pe cei activi în luptă, pentru a-i proteja, pentru a-i cruţa în cele mai încrîncenate încleştări. Şi cu cît pilotul activ avea mai mult succes, cu atît era mai protejat în luptă, cu atît era mai ajutat. L-am văzut pe Pokrîşkin în luptă, pe vremea cînd avea deja la activ peste cincizeci de avioane germane. La ordinul personal al lui Stalin, acesta era acoperit în luptă de două escadrile. Pleca la vînătoare, avîndu-l în coadă pe coechipier, iar cele două escadrile veneau din urmă : una ceva mai sus, cealaltă mai jos. Acum are pe piept trei stele de aur şi la gît una cu briliante, este mareşal de aviaţie, dar să nu crezi că toate astea i-au venit de la sine. Nicidecum. Pur şi simplu, în prima luptă a manifestat iniţiativă, iar ceilalţi au început să-l acopere. El dovedea mai multă cutezanţă şi pricepere, iar ceilalţi îl ajtuau şi îl îndrăgeau tot mai mult. Dacă nu s-ar fi întîmplat aşa, el ar fi fost de la bun început trecut în rîndul celor pasivi, ar fi fost pus la treabă nu tocmai nobilă de a-i proteja cuiva coada în timpul luptei şi ar fi continuat să zboare ca sublocotenent în coada cuiva. Iar conform statisticii, la a cincea luptă, dacă nu mai devreme, ar fi fost doborît. Statistica asta se întîmplă ca unora să le zîmbească, altora să le dea cu tifla. — Îţi spun toate astea, continuă Kuciumov, pentru că munca noastră în cercetare nu se deosebeşte aproape prin nimic de luptele aeriene. Cercetarea militară sovietică pregăteşte mii de ofiţeri şi-i aruncă în luptă. Viaţa îi împarte rapid în activi şi pasivi. Unii ating culmi semeţe, pe cînd alţii se mistuie chiar de la prima deplasare în străinătate. Am luat cunoştinţă de dosarul tău şi îmi placi. Dar acum tu acoperi coada altora. Munca în asigurare e o muncă grea, primejdioasă şi lipsită de satisfacţii. Cineva primeşte distincţii, iar tu îţi ristì cariera făcînd treaba cea mai murdară şi mai dificilă. Să ştii că nimeni nu te va scăpa de aşa ceva. Oricare comandant al organizaţiei noastre de peste graniţă, cînd primeşte forţe proaspete, ofiţeri tineri, le foloseşte integral în operaţii de asigurare şi ei se mistuie rapid. Sînt arestaţi, sînt alungaţi din ţară, iar apoi vegetează toată viaţa la un serviciu de informaţii al GRU, sau în ţările noastre „frăţeşti". Dacă însă ai să dovedeşti tu însuţi iniţiativă, dacă începi

să cauţi tu însuţi oameni şi să-i recrutezi, atunci comandantul îţi va întrerupe imediat activitatea în asigurare, iar un altul, dimpotrivă, îţi va proteja coada, îşi va risca viaţa asigurîndu-ţi succesele. Asta este filozofia noastră. Acum cîţiva ani, comandantul nostru de la Paris a ordonat unui pasiv locţiitor al ataşatului militar să se sacrifice pentru asigurarea succesului altor cîtorva ofiţeri. Să fii sigur că acest comandant şi-a sacrificat un ofiţer pasiv. Unuia activ, care obţine rezultate bune, nu-i va da niciodată o misiune tît de fără perspective, iar noi sîntem cu totul de acord cu acest procedeu. Conducerea GRU caută să cultive cît mai mulţi aşi activi, îndrăzneţi, eficienţi. Iar pentru acoperirea unor asemenea oameni să n-ai nici o grijă, că vom găsi întotdeauna o mulţime din cei pasivi, timizi, inerţi. Şi să nu crezi cumva că îţi spun toate astea pentru că te prefer. Nicidecum. Aceste cuvinte, eu le spun tuturor celor tineri. Asta mi-e munca — să sporesc combativitatea şi productivitatea în luptă. Dar necazul este că nu toţi înţeleg acest lucru. Avem mulţi băieţi buni, care însă niciodată nu vor răzbate în fruntea formaţiilor ; ei continuă să acopere coada altora şi se mistuie fără glorie prin nisipuri. Îţi doresc succes şi vînt bun. Totul e în mîinile tale. Străduieşte-te, şi cu siguranţă te vor acoperi două escadrile în luptă.

8

Ambasada sovietică de la Viena seamănă tare mult cu închisoarea Lubeanka. Acelaşi stil, aceeaşi culoare. Aceeaşi lipsă de gust tipic cekistă [1]. O falsă măreţie. A fost o vreme cînd această falsă măreţie cekistă a inundat întreaga mea ţară — coloane, faţade, cornişe, turnuri ascuţite şi balcoane pur decorative. În interiorul ambasadei aceeaşi „lubeanka", sumbră şi plicticoasă. Marmură falsă, cornişe şi coloane ornamentale, uşi capitonate în piele, covoare roşii şi miros de ţigări ieftine, bulgăreşti.

Totuşi, nu întreaga ambasadă este o filială a Lubeankăi. Există aici şi o insulă independentă — o filială suverană şi independentă a străzii Hodînka — rezidenţa GRU. Noi avem stilul propriu. Avem tradiţiile şi legile noastre.

[1] De la Ceka, predecesoarea NKVD-ului şi KGB-ului.

Dispreţuim stilul închisorii Lubeanka. Stilul e simplu şi sobru. Nici un fel de ornamente, nimic de prisos. Dar stilul nostru este ascuns sub pămînt. Îl vedem numai noi. Totul e ca la Moscova : clădirea imensă a KGB-ului e chiar în centrul oraşului, în văzul tuturor, pe cînd clădirea GRU — *Acvariul* — e ferită de ochii lumii. GRU se deosebeşte de KGB prin faptul că GRU este o organizaţie secretă. Aici, la Viena, de asemenea, stilul Lubeankăi este în văzul tuturor, pe cînd stilul GRU este ascuns de toţi.

Dar în ambasada sovietică există şi un al treilea stil. Alături, într-o grădină luxuriantă, se înalţă solemn un mare templu pravoslavnic. El stă acolo mîndru şi singuratic, iar crucile lui aurite întrec steagul roşu în înălţime. Dimineaţa, prima rază de soare, răzbind prin pîclă, cade pe cea mai înaltă cruce aurită, scăpărînd, risipindu-se în mii de scîntei. Eu sînt ferm convins că Dumnezeu nu există. N-am intrat în viaţa mea, niciodată, într-o biserică. Niciodată n-am avut prilejul să mă găsesc vreme îndelungată lîngă vreo biserică, fie ea şi distrusă. Dar aici, la Viena, în fiecare zi mi se întîmplă să mă aflu alături de ea. Nu ştiu cum se face, dar mă tulbură. Există în ea ceva tainic şi îmbietor. De mai bine de o sută de ani se înalţă pe locul acela. În liniile ei severe nu există nici o fărîmă de falsitate. Atîtea flori şi atîtea desene ornamentale sînt adunate la un loc, dar fiecare podoabă şi fiecare nuanţă este organic legată de celelalte, împreună formînd ceea ce se numeşte, într-un singur cuvînt, armonie. Trec pe lîngă ea cu ochii aţintiţi în pămînt. Reuşesc cu greu acest lucru, căci biserica îmi atrage poruncitor privirile...

9

„În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, Ministrul afacerilor externe al URSS roagă guvernele statelor prietene şi administraţiile militară şi administrativă subordonate lor să acorde liberă trecere poştei diplomatice a URSS, fără a o supune controlului vamal, în conformitate cu Convenţia de la Viena, din anul 1815. Ministrul afacerilor externe al URSS, A. Gromîko".

Poliţaiul citeşte documentul tipărit pe hîrtie foşnitoare, cu desene ornamentale şi stemă. Dacă nu înţelege

cumva, poate să citească acelaşi text în limba franceză sau engleză, căci toate acestea sînt tipărite şi în limbile respective pe aceeaşi foaie. Scurt şi clar : poşta diplomatică a URSS. Scrîşneşte poliţaiul din măsele şi se uită chiorîş la un imens container. E ceva neobişnuit. Dar poşta diplomatică sovietică trece în flux continuu prin Viena. Ca o cascadă. Ca o Niagară. Prin Viena îşi are itinerariul. Asta înseamnă că o dată pe săptămînă curierii militari sovietici, înarmaţi, se opresc la Viena, trecînd mai departe prin Berna, Geneva, la Roma. Apoi se întorc pe acelaşi intinerar. În drumul lor spre Roma, ei lasă containerele la ambasadele sovietice. Revenind, iau în primire la ambasade containerele şi le transportă la Moscova. De la Moscova aduc de obicei cinci-zece containere, fiecare de cîte 50 de kilograme. Iar la întoarcere duc cîte 30—40 de containere. Uneori se întîmplă să fie şi cîte o sută. Pentru pierderea unui container, pe curieri îi paşte moartea. Ambasadorul răspunde cu capul pentru fiecare container. El are obligaţia să organizeze întîmpinarea şi expedierea poştei diplomatice, şi de aceea noi o întîmpinăm şi o însoţim. Sîntem mînaţi la treaba asta cu rîndul. În timp ce curierii se deplasează prin ţară cu containerele lor, întotdeauna alături de ei se află un diplomat sovietic, pentru ca la nevoie să atragă atenţia că pentru încercarea de a se captura aceste containere, Uniunea Sovietică poate recurge la sancţiuni, inclusiv cu caracter militar. Cît despre micile grupuri de doritori să afle conţinutul containerelor, curierii au dreptul să-şi pună în aplicare autoritatea. Este un privilegiu al lor. Apărarea containerelor cu utilizarea armelor este prevăzută în convenţie, aşa încît curierii sînt oameni puternici şi dispun de suficiente arme.

Multe transportă curierii diplomatici. Multe de tot. Tot ceea ce adunăm noi, totul este dus de ei în containere : cartuşe şi proiectile de artilerie, aparatură optică şi electronică, bucăţi de blindaj şi părţi ale unor rachete, apoi documente, documente şi iarăşi documente. Tot soiul de documente : planuri militare, descrieri tehnice, proiecte ale unor arme noi, care se vor produce cîndva sau nu le va produce nimeni, niciodată. Curierii cară ceea ce este produs de Occident. Noi o să le cercetăm. Noi o să comparăm. Poate că o să adoptăm ceea ce Occidentul a refuzat ; poate o să inventăm un antidot perntu ceea

ce Occidentul are intenţia să producă. Astfel trec informaţiile, închise în lăzile cele verzi. Poliţia scrîşneşte din măsele. Cam multe lăzi. Strict secrete ! În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste ! În conformitate cu Convenţia de la Viena din anul 1815 ! Trec curierii. Duc containerele. Poliţia scrîşneşte din măsele. Dar astăzi scrîşneşte din cale afară. Cazul este neobişnuit. Astăzi curierii noştri nu au nişte containere de cîte 50 de kilograme. Nu, astăzi e un container mare de tot : cinci tone ! În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste ! S-a adunat toată şefimea poliţiei. Înjură în surdină, aruncînd spre container priviri piezişe. Eu însoţesc containerul. Le-am prezentat deja toate documentele, iar pe deasupra, am gata pregătită fraza : „Reţinerea poştei diplomatice a Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice, ca şi încercarea de a fi capturată, controlată vamal, va atrage după sine..." ş.a.m.d.

Containerul fusese adus la Viena pe o platformă specială, arătîndu-se că este gol. Dar acum e încărcat. Acum e sigilat cu uriaşe peceţi roşii : „Poşta diplomatică a URSS. Expeditor, Ambasada URSS, Viena". Acum, lîngă container, se află curierii noştri. Curierii sînt înarmaţi. Lîngă container e un diplomat sovietic. Ce-i drept, diplomatul are un rang diplomatic nu prea înalt. Aşa se face întotdeauna. Totuşi e un reprezentant intangibil al U.R.S.S. Atingeţi-vă numai de el, încercaţi numai. Atacarea unui diplomat este similară cu ofensa adusă statului pe care acesta îl reprezintă. Ofensarea unui diplomat poate fi interpretată ca un atac la adresa statului însuşi. Scrîşnesc din măsele şefii poliţiei.

— Se poate să verificăm corectitudinea fixării containerului pe platformă ?

— Este dreptul dumneavoastră, mă declar eu de acord.

Dar ei nu au dreptul să atingă cu mîna containerul nostru. Încercaţi numai. Eu am legătură directă cu consulul general al U.R.S.S. de la Viena, iar acesta are legătură directă cu Ministerul Afacerilor Externe al U.R.S.S. Verificaţi.

Păşesc poliţiştii, dînd ocol containerului. Ah, cît ar vrea ei să afle ce este acolo, înăuntru. Dar nu vă va merge, domnilor. Ce s-a dus, ducă-se, n-ai ce-i face. Cînd a fost scos acest container pe poarta ambasadei, toţi

vecinii noştri de la KGB înjurau de mamă, roşi de invidie : ia te uită la ei, ticăloşii, ne-au luat-o înainte. De bună seamă că GRU a şutit un întreg reactor nuclear. Poliţia locală cu siguranţă este de aceeaşi părere. Uite că unul din ei se foieşte aproape de tot de container. Cu siguranţă că are vreun dozimetru în buzunar. Te pomeneşti că a decis să controleze dacă nu ducem cumva o bombă atomică. N-am cum să-l opresc pe poliţaiul acela. Nu atinge containerul cu mîna, ci doar se plimbă pe lîngă el. Eh, n-ai decît. Plimbă-te. E dreptul tău. Dar dozimetrul tău nu ţăcăne : înăuntru nu e o bombă atomică, şi nici vreo bucată dintr-un reactor nuclear. Iată că acum un alt poliţist se freacă pe lîngă container. E o zi călduroasă, dar el e îmbrăcat într-un fulgarin. Precis că pe sub fulgarin e garnisit cu aparatură electronică. E clar că toţi se străduiesc să stabilească dacă înăuntru e ceva metalic sau nu. Poate că noi am şutit motorul vreunui tanc secret ? Dar nici ţie n-o să-ţi meargă deloc, frăţioare. N-ai să determini tu nici pe dracul cu aparatele tale electronice. Ba uite că şi nişte cîini sînt pe-aici. Chipurile, pentru securitatea noastră. Adulmecă dulăii. Eh, nu merge nimic nici cu voi, lăţoşilor. Degeaba adulmecaţi.

Curierii noştri se uită cu respect la mine. Pentru ei e clar că eu am legătură directă cu treaba asta. Dar ei nu se cade să ştie ce anume se află în interiorul containerului. Şi niciodată nu vor afla. Pentru ei e limpede că acest container a fost umplut nu de KGB, ci de GRU-Curierii diplomatici au un miros al lor în treburile astea. De ani de zile fac munca asta. Ştiu cine va lua în primire bagajul, iar de aici e clar cine anume îl trimite. În acest caz, ei trebuie doar să treacă peste graniţă containerul, apoi, de îndată, la Bratislava îi va întîmpina o escortă sovietică militară, căreia urmează a-i fi predat.

Ah, ce s-ar mai mira curierii diplomatici dac-ar afla că, o dată ajuns la Bratislava, containerul va fi expediat la primul aerodrom militar sovietic, iar acolo, întregul lui conţinut va fi ars într-un cuptor. Chiar aşa avea să se întîmple.

Şi iată explicaţia. De multă vreme şi în repetate rînduri, navigatorul nostru ceruse ambasadorului podul clădirii ambasadei, dar fusese mereu refuzat. Nu, îi

zicea, și cu asta basta. Dar gospodăria Navigatorului nostru creștea mereu. An de an sporea numărul lăzilor cenușii pline cu țuburi catodice și tot soiul de antene. Avea nevoie de acel pod. Îl roagă mereu pe ambasador, chiar implorîndu-l. Spațiul stă nefolosit, iar eu n-am unde să-mi instalez aparatura electronică de ascultare, zicea el. Pînă la urmă, ambasadorul a scuipat cu năduf : afurisit mai ești, n-ai decît să iei podul, numai că acolo sînt adevărate grajduri ale lui Augias. Trebuie curățate. Dacă reușești, podul e al tău. Dar fii atent, să nu-mi faci vreo figură, iar gunoaiele din pod le înlături de acolo cu forțele proprii. Or fi multe gunoaie ? se interesă Navigatorul. Mă rog, tot ce e acolo, e al tău, îi răspunde ambasadorul. Dar cum o să le înlătur, asta n-o știu, căci dac-aș fi știut, de mult aș fi făcut eu curățenie. A rămas acolo de la predecesori o moștenire... Ei, și uite-așa au bătut ei palma. Ambasadorul i-a dat Navigatorului o cheiță, rugîndu-l încă o dată să nu pălăvrăgească despre ce se află acolo sus. Navigatorul a deschis ușa podului, rupînd sigiliul personal al ambasadorului, a aprins lanterna și a rămas înlemnit de cele văzute. Podul era înțesat cu cărți. Cărți frumoase. Hîrtie din pai de orez, coperte lucioase. Titlurile cărților erau diverse, dar autorul mereu același : Nikita Sergheevici Hrușciov. Navigatorul și-a imaginat îndată ce se întîmplase. Încă de mulți ani voia partidul ca glasul lui să fie auzit de întreaga lume, așa încît cuvîntările celui mi înțelept om din partid se tipăreau pe cea mai bună hîrtie, difuzate fiind în întreaga lume. Ambasadele înmînau aceste cărți pe gratis tuturor doritorilor, le expediau pe la toate bibliotecile, iar partidul urmărea cu atenție care anume ambasador răspîndește bine cuvîntul partidului și care nu prea. Și iacă așa s-a pornit o întrecere între ambasadori : cine va difuza mai multe cărți în mod gratuit. Și numai ce încep ambasadorii să raporteze : eu am difuzat o sută de mii ! Ba eu două sute de mii ! Ba eu trei sute ! Ei bine, zic cei de la Moscova, dacă e așa ușor să le răspîndiți, o dată ce popoarele lumii se interesează atît de tare de operele iubitului nostru conducător, poftim, încă o sută de mii ! Răspîndește și ia aminte că ambasadorul de la Paris lucrează mai bine decît tine ! Iar la Stockholm se manifestă un interes deosebit, fără a mai vorbi de

Canada, unde oamenii dau năvadă ca să obțină aceste cărți... Nu știu zău cum erau difuzate cărțile astea la Paris sau la Ottawa, dar uite că la Viena au fost găsite, după atîția ani, într-un pod. Se duce Navigatorul la ambasador :

— Să le runcăm la gunoi, îi zice.

— Vai de mine, îl imploră ambasadorul. Vor afla ziarele burgheze și vor spune că noi l-am indus în eroare pe fostul lider al partidului nostru drag, așa că și pe cel de acum îl mințim la fel. Ce se va întîmpla dacă va apărea un asemenea articol ?

— Atunci să le ardem ! propune Navigatorul.

Dar tot el își mușcă limba, înțelegînd și singur că un asemenea munte de cărți nu poate fi ars. Oricine știe că dacă la o ambasadă se ard hîrtii cu tonele, înseamnă că e război. Începe panica. Și cine răspunde ? Iar cu țîrîita să le arzi, iarăși nu merge, căci în felul ăsta nu cureți podul nici într-un an.

A înjurat ce-a înjurat Navigatorul, apoi a bătut o telegramă cifrată către *Acvariu* : vom primi podul pentru montarea instalațiilor electronice, dacă-l ajutăm fără zgomot pe ambasador. *Acvariul* și-a dat acordul, a trimis un container și documentele corespunzătoare. Vreme de două nopți au tot cărat ogarii în cîrcă acele cărți în container. Și cum se atingeau de ele, strănutau cîte două ceasuri. În pod era praf, zăpușeală. Scările abrupte. De atîta alergătură pe ele, în sus și-n jos, inima le-o lua razna. Sudoarea le curgea șiroaie. Ah, ce te-am mai înjurat noi atunci de mamă, Nikita Sergheevici ! Fusese nevoie să tîrîm containerul chiar pînă-n ușă, iar spațiul dintre ușă și container să-l învăluim în foi de cort, ba chiar să instalăm acolo o santinelă. Se uitau lung vecinii de la KGB la paza asta și la imensul container, fluierînd a invidie.

S-au mai uitat o dată mărimile poliției la container, verificînd hîrtiile, și au dat din mîini : dracu să vă ia, treceți. N-ai ce-i face. Poliția înțelege bine că spionajul militar sovietic a sustras ceva important, însă nu pricepe cum de a izbutit să vîre un asemenea colos în ambasadă. Dar, mă rog, dacă au reușit, nu mai e nimic de făcut. Dați-i drumul !

CAPITOLUL IX

1

Noi unduiri la GRU. Oameni noi la GRU. Numele noilor şefi, ai direcţiilor a 2-a, a 7-a, a 12-a, al sectorului 8, al direcţiei a 8-a şi al sectorului 4 din direcţia a 11-a mie personal nu-mi spun nimic. Nişte generali şi amirali acolo. Dar numele noului şef al direcţiei a 5-a îmi este cunoscut pînă la lacrimi. Kravţov. General-locotenent. Cu cinci ani în urmă, cînd eu plecam la academie, el primise prima stea de general. Acum are două. Probabil curînd vor fi trei stele. Toţi predecesorii săi pe acest post au fost generali-colonei. Direcţia a 5-a ! Sub controlul acestui bărbat scund, vînjos se află întregul Spetnaz al Armatei Sovietice. Îi sînt subordonate reţelele de diversiune şi de captare prin agenturi din cele şaisprezece regiuni militare, de la patru grupări de trupe, de la cele patru flote, de la patruzeci şi una de armate şi douăsprezece flotile. Are acum patruzeci şi patru de ani. Mult succes, tovarăşe general !

Eu însă n-am deloc succes. Ştiu prea bine că trebuie să caut căi de acces către ceva secrete, dar nu-mi rămîne deloc timp pentru aşa ceva. Zi şi noapte mă aflu la asigurarea unor agenturi, fără zile libere, fără sărbători. Vitezometrul maşinii mele a turbat. Nu trece o săptămînă fără ca pe acest aparat să nu se adauge mii de kilometri. Uneori aceste mii se adaugă într-un chip catastrofal de rapid, şi atunci Serioja Nesterov, mecanicul nostru auto, la ordinul vice-liderului, dă înapoi vitezometrul, eliminînd miile de kilometri ce prisosesc. Pentru aşa treabă el are un mic aparat special : o cutioară şi un cablu subţire, lung, într-un tub. Dac-aş fi fost eu în locul lui, neapărat aş fi fugit cu acest aparat în America. Acolo aş fi cumpărat maşini uzate, le-aş fi dat înapoi vitezometrele, iar maşinile le-aş fi vîndut ca noi. Dar nu numai mie îmi întoarce el vitezometrele. Noi, ogarii, sîntem mulţi în rezidenţă şi fiecare aleargă prin Europa, la fel ca Henri Kissinger.

Navigatorul îşi freacă mîinile :

— Intraţi. Luaţi loc. Au venit toţi ?

Vice-liderul ne dă ocol cu privirea. Ne numără, apoi îi răspunde Navigatorului zîmbind :

— Toţi, tovarăşe general, cu excepţia cifratorilor, a grupului de control radio şi a grupului de interceptare radio.

Navigatorul păşeşte prin încăpere, privind în podea. Dar iată că îşi înalţă capul şi zîmbeşte bucuros. Niciodată nu-l văzusem atît de fericit.

— Datorită străduinţelor lui Douăzeci şi Nouă, rezidenţa noastră a reuşit să capteze informaţii privitoare la sistemul de asigurare a securităţii de la expoziţia „Telekom-75", ce urmează a se deschide la Geneva. Asemenea materiale au izbutit să capteze şi rezidenţele diplomatice ale GRU de la Marsilia, Tokio, Amsterdam şi Deli, dar informaţiile noastre sînt cele mai complete şi au fost obţinute mai devreme. De aceea şeful GRU — aici el aşteptă un moment, pentru a da mai multă greutate frazei finale — de aceea şeful GRU ne-a încredinţat nouă executarea unei recrutări masată la expoziţie. Toţi am sărit în sus de entuziasm. Îi strîngem mîna lui Douăzeci şi Nouă. Îl cheamă Kolea Butenko. E căpitan, ca şi mine, iar la Viena a venit mai tîrziu decît mine, dar uite că a şi reuşit să facă două recrutări. E un vareg.

— Douăzeci şi Nouă.

— Ordonaţi, tovarăşe general, răspunse Kolea săltînd de pe scaun.

— Îţi aduc mulţumiri pentru rezultatele obţinute.

— Servesc Uniunea Sovietică !

— Acum, linişte. Entuziasmele să le lăsăm pentru închiderea expoziţiei. Iar cum se face o recrutare masată, cunoaşteţi, că nu mai sînteţi copii. La expoziţie vom merge cu tot efectivul rezidenţei. Toţi lucrăm numai pentru captare. În asigurare lucrează rezidenţa diplomatică GRU de la Geneva, a generalului-maior Zvezdin şi rezidenţa de la Berna, a generalului-maior Larin. Dacă va fi necesară o ieşire pe teritoriul Franţei, rezidenţele GRU de la Marsilia şi Paris sînt gata pentru asigurare. Conducerea generală o voi înfăptui eu. Pe timpul operaţiei îmi va fi sub-

ordonat temporar generalul-maior Feklenko, şeful sectorului 9 al Direcţiei serviciului de informaţii. El va sosi în fruntea unei puternice delegaţii. Nikolai Nikolaevici...

— Ordonaţi, tovarăşe general, săr' locţiitorul Navigatorului pentru informaţii.

— Întîmpinarea delegaţiei, cazarea şi transportul ei le las în seama conştiinţei dumitale.

— Desigur, tovarăşe general.

— Pe parcursul recrutării în masă, aplicăm tactica obişnuită. Dacă vreunul săvîrşeşte o prostie, am să-l dau drept jertfă în numele succesului general, exact aşa cum liderul parizian al GRU a sacrificat un pion — pe ajutorul ataşatului militar — în cursul activităţii masate la expoziţia de la Le Bourget. Prim-locţiitorul meu (vice-liderul se ridică) vă va face individual cunoştinţă cu acei membrii ai delegaţiei cu care veţi lucra fiecare. Vă doresc noroc.

3

Expresul de Moscova soseşte seara la Viena, la 5.58. Vagoanele verzi plutesc lent pe lîngă noi. Frînele scrîşnesc abia auzit. Bine aţi venit, tovarăşi ! Vă salutăm pe ospitalierul pămînt al Austriei ! Nu e nevoie să strigaţi după hamali, că sînt destui. Ei ştiu că o delegaţie oficială sovietică nu se va zgîrci la bacşişuri.

Delegaţia e imensă. Ofiţeri de informaţii GRU, ofiţeri ai Comitetului industrial-militar (VPK), de la Consiliul de miniştri al URSS, experţi ai industriei de război, constructori de armament. Se-nţelege că n-ai cum citi toate astea în paşapoartele lor. Dacă e să te iei după aceste documente, ei sînt de la Academia de ştiinţe, din ministerul comerţului exterior, de la cine ştie ce institute inexistente. Dar parcă poate cineva să se ia după paşapoartele noastre? Ce, parcă în paşaportul meu diplomatic scrie că eu sînt ofiţer de captare al GRU ? Bine aţi venit ! Bine aţi venit !

Pe mica noastră planetă nostimă se petrece lucruri demne de mirare. Dar nu ştiu cum se face că ele mă uimesc numai pe mine, şi pe nimeni altcineva. Nimeni n-are nici o treabă cu uriaşa delegaţie sovietică. Nimeni nu pune întrebări, cu toate că sînt o mulţime de lucruri neclare. De pildă, de ce delegaţia sovietică nu se duce direct la

Geneva, de ce s-a oprit la Viena pentru trei zile ? Pentru ce delegaţii pleacă la Geneva pe diferite căi, pe diverse itinerare, care cu trenul, care cu autobuzul, ba unii iau chiar avionul ? De ce aceştia, să te tot minunezi, vin la Viena fără grabă, cu trenul, iar mai departe iau avionul ? Pentru ce la expoziţia de la Geneva diplomaţii sovietici sînt însoţiţi de funcţionari sovietici ONU de la Viena, şi nu de funcţionari sovietici ONU de la Geneva ? Multe întrebări se pot pune. Dar ele nu interesează pe nimeni. Şi nimeni nu caută răspunsuri la aceste întrebări. Ei, cu atît mai bine pentru noi.

4

În camera destinată instructajelor, doi necunoscuţi şed în fotoliile transparente, la care nu se poate monta nici un fel de aparatură. Vice-liderul mă prezintă :

— El e Viktor.

Mă înclin spre ei cu reţinere.

— Viktor, dînsul e Nikolai Sergheevici, colonel-inginer la NII [1]-107.

— Să trăiţi, tovarăşe colonel.

— Dînsul e Konstantin Andreevici, colonel-inginer de la sectorul 1 al direcţiei a 9-a a serviciului de informaţii GRU.

— Să trăiţi, tovarăşe colonel.

Strîng mîinile ce mi se întind.

— Mă interesează, luă Nikolai Sergheevici taurul de coarne, aparatura de recepţie care captează fasciculul laser reflectat, utilizat pentru iluminarea ţintelor mobile pe timpul tragerii din poziţii acoperite...

— Dumneavoastră înţelegeţi, desigur, că cunoştinţele mele în această problemă sînt superficiale.

— Înţelegem, bineînţeles. De aceea ne şi aflăm aici. Treaba dumneavoastră e să recrutaţi persoana. A noastră — să asigurăm controlul tehnic, şi Nikolai Sergheevici îşi deschide servieta. Potrivit datelor serviciului de informaţii al GRU, cele mai mari succese în domeniul respectiv le-au obţinut firmele „Hugues" din S.U.A. şi „Silas" din Belgia.

— N-am să pot lucra împotriva lor la expoziţie.

[1] Iniţialele ruse pentru Institut de cercetări ştiinţifice.

Ei se uitară nedumeriți la vice-lider. Dar el mă susținu :

— E o lege a noastră. La standurile marilor firme de la expoziții se află în permanență angajați ai securității acestora. La expoziții, noi acționăm numai împotriva firmelor foarte mici, la standul cărora se află doar un singur om, de regulă acesta fiind însuși proprietarul firmei. Numai vizavi de asemenea firme ne angajăm în lucru.

— Păcat.

— N-avem ce face, stilul activității noastre se schimbă mult în diverse circumstanțe...

— Bine. Uitați aici niște prospecte pentru reclamă și articole privitoare la micile firme care au legătură cu această problemă. Iată și schema amplasării lor la expoziție. Aici e o fotografie a obiectului de care avem nevoie. Pentru cutioara asta neagră, VPK este gata să plătească 120 de mii de dolari, deoarece elaborarea în Uniune a unui asemenea sistem va necesita mulți ani și multe milioane.

— Aveți banii cu dumneavoastră ?

— Da.

— Pot să-i văd ? Trebuie să mă familiarizez cu ei.

Konstantin Andreevici așază pe masa străvezie o geantă dreptunghiulară, lucioasă și o deschide. Interiorul genții e burdușit cu decupaje din ziare, cu reclame și cu încă nu știu ce fel de hîrtii, căci la intrarea în țară și la ieșire este control polițienesc, așa că, toată această maculatură e pentru ochii polițailor. Dar el apăsă pe ceva, se auzi un țăcănit și apăru un fund dublu.

O, ce încîntare. Unda luciului verde al bancnotelor m-a vrăjit. Cu siguranță că tot astfel își privea contele de Monte-Cristo comorile. Cîte eforturi omenești și cît lux sînt concentrate în aceste ordonat rînduite pachete din hîrtie verde, foșnitoare. Eu sînt indiferent la bani. Mai precis, aproape indiferent. Dar ceea ce am văzut în această mică servietă m-a făcut să-mi muște ușor buza.

— Aceasta e servieta pentru demonstrație, îmi explică Konstantin Andreevici. Banii din ea sînt autentici, dar nu atît de mulți pe cît se pare. Nu putem cără mulți bani cu noi la expoziție. De aceea ascunzătoarea din servietă este în așa fel practicată, încît să creeze impresia cîtorva sute de mii de dolari. În fapt secțiunea secretă nu e atît de adîncă precum arată. În cursul expoziției noi nu vom plăti, ci doar vom demonstra, iar pentru demonstrație e mai bine să se utilizeze bancnote noi, de mare valoare. Plata o vom face însă departe de expoziție și vom utiliza bancnote uzate și de valoare mică. Iată-le...

El deschide un geamantanaș mic, ponosit, plin pînă sus cu pachete de bani. Le ating. Iau în mînă vreo zece teancuri. Le miros și le pun la loc. Toți cei din jurul meu rîd. De ce oare ?

— Nu te supăra, Viktor, îmi explică Vice-liderul. În a doua geantă sînt cu mult mai mulți bani decît în prima, dar erai indiferent în fața lor, pe cînd prima servietă, cea demonstrativă, pur și simplu te-a fermecat. E ceva atît de frapant, încît a fost imposibil să nu izbucnim în rîs. Mă rog, sîntem bucuroși să vedem că gentuța demonstrativă acționează atît de bine chiar și asupra ta.

Expoziția e un cîmp de bătaie pentru GRU. Expoziția e un cîmp de pe care GRU strînge recolte îmbelșugate. În ultima jumătate de secol n-a existat expoziție pe minuscula noastră planetă, pe care GRU să nu o fi vizitat. Expoziția este un loc de adunare a specialiștilor. Expoziția este un club al fanaticilor. Iar fanaticul are nevoie de un ascultător. Fanaticul are nevoie de cineva care să dea aprobativ din cap și să-i asculte aiurelile. Pentru asta și organizează ei expozițiile. Cel care-l ascultă pe fanatic dînd din cap a înțelegere, acela îi e prieten. Pe acela fanaticul îl crede. Ai încredere în mine, fanaticule. Munca mea constă în a face pe cineva să aibă încredere în mine. Eu sînt ca un mic păianjen mîngîios. Încrede-te în mine și n-ai să mai scapi din mreje.

Pentru GRU, orice expoziție prezintă interes. O expoziție de flori, de electronică militară, de tancuri, de tehnică agricolă. Una din cele mai reușite recrutări ale GRU s-a realizat la o expoziție de pești aurii chinezești. Cine merge la asemenea expoziții ? Cei care au mulți bani. Cei care au legături cu lumea finanțelor, a politicii de anvergură, a marelui bussines. La o asemenea expoziție se duc conți și marchizi, miniștri și secretarele lor. Desigur, la o expoziție se duc oameni de toată mîna, însă trebuie să-i selectezi. Expoziția este un loc în care se stabilesc foarte ușor contacte, unde se poate vorbi cu cine vrei, fără a se lua în seamă rangurile. Însă GRU niciodată nu lucrează în prima zi de activitate a expoziției. În prima zi au loc deschiderea, cuvîntări, toasturi, foială mare, sînt de față

persoane oficiale, iar poliția este excesiv de nervoasă. Orice expoziție ne stă la dispoziție începînd cu a doua zi.

Ziua în care se deschide expoziția este importantă pentru noi, la fel cum este ultima zi înainte de ofensivă pentru un comandant. În acea zi, comandantul pipăie mereu și mereu, ceasuri îndelungate, prin binoclul său, cîmpul de bătaie : aici trebuie evitată o viroagă, uite colo trebuie să-i acopere pe băieți cu o perdea de fum, drace, numai de nu m-aș împotmoli în mlaștina aceea ce pare inofensivă, iar acolo, de unde se va contraataca, să execut un foc de baraj cu zece baterii.

Forțe imense de captare prin agenturi, de prelucrare și de asigurare prin agenturi afluiesc acum în acest simpatic oraș. Dar noi deocamdată nu ne aflăm la expoziție. Prima zi ne aparține. Ne-am împrăștiat pe bulevarde și splaiuri, prin străzi înguste și pe largi artere. Fiecare își pregătește iarăși și iarăși cîmpul de bătaie : nu cumva să fie manevrat din flanc, nu cumva să fie lovit din spate.

Nu știu de ce, dar deocamdată recrutarea masată ce va urma să aibă loc mîine nu-mi dă emoții. Inima nu-mi bate zgomotos și nu mi se strînge. Nicidecum. Dar nu pentru că aș fi vreun mare cercetaș ce pornește cu neînfricare la o operație riscantă. Probabil că pur și simplu deoarece sînt ocupat cu altceva. Acum mă preocupă nu recrutarea iminentă, ci marele oraș Geneva. Pur și simplu un bun vrăjitor m-a aruncat într-un imperiu al trecutului, unde pe o singură stradă s-au amestecat toate epocile. Strada asta e rue de Lausanne — o stradă a GRU.

Aici, pe rue de Lausanne, înainte de război, într-o mare casă veche, într-un apartament modest de la etajul doi se afla centrul unei rezidențe nelegale a GRU, pe care o conducea Șandor Rado. Rezidentul diplomatic al GRU nici nu bănuia că literalmente la două intersecții de el lucrează extrem de puternică rezidență secretă „Dora" care cuprinsese guvernele Europei în nemiloasele ei tentacule. Tot aici, pe această stradă, se afla un centru de transmisiuni al rezidenței ilegale „Roland", a GRU, de sub conducerea generalului Mracikovski. Rezidența „Roland" își întinsese rețelele de la Șanhai la Chicago. Dar Navigatorul „Roland"-ului nici nu bănuia existența „Dorei". La rîndul său, Navigatorul „Dorei" nu știa de Mracikovski și colosala sa organizație „Roland". Iar rezidentul diplomatic habar nu avea de ambele.

O zi luminoasă de toamnă. E cald, dar frunzele foșnesc deja sub pași. Muncitori străini, spanioli sau italieni, îmbrăcați în salopete portocalii, se grăbesc să adune de pe aleile parcului cel dintîi aur al toamnei. Hei, nu faceți asta. Ce, vouă nu vă face plăcere să pășiți pe covoare purpurii și aurii ? Se poate să nu vă miște foșnetul toamnei ? Oare asfaltul cenușiu este de preferat ? Nu posedați, fraților, nici de-un ban poezie în suflet. De aceea micul și nesățul vostru tractor înghite atît de rapid și de lacom podoabele naturii. Dar dac-ați fi fost doar olecuță mai poetici, ați fi lăsat lucrul și v-ați fi delectat. Cîtă culoare ! Ce minunăție ! Cît fast. Omul nu va putea niciodată să facă mai bine ceea ce face natura. Iată, vizavi de intrarea în parcul Mon-Repos e o școală. Frumoasă ca un castel. Și cu orologiu în turn. Dar e cenușie. Ce bine ar fi fost să fie împodobită cu pete aurii, purpurii și portocalii.

Sub orologiul din turnul școlii este o dată : „1907". Asta înseamnă că și Lenin a admirat această școală. Ori poate că nu-i plăcea stilul burghez ? În orice caz, el a locuit aici, pe rue de Lausanne, unde mai tîrziu s-au instalat rezidențele GRU, unde acum se grămădesc enorme case pentru diplomați. Îmi pun capul că și la ora actuală lucrează pe acolo rezidențe neoficiale GRU, fără a-și fi scăzut productivitatea. Un loc bun. Știa el, Vladimir Ilici, unde să locuiască. Înțelegea el prin care anume parcuri să se plimbe. Îi iubea, desigur, pe muncitori, iar burghezia o ura. De aceea n-a locuit în cartierele muncitorești ale Manchesterului și ale Liverpoolului. Locuia în tabăra dușmană, în cartierele burgheze ale Genevei. Desigur, voia să înțeleagă mai profund psihologia și moravurile burgheziei, pentru a lovi la sigur, pentru a ne face pe toți liberi și fericiți.

În acele zile, pe-aici, prin parcul Mon-Repos și pe rue de Lausanne se plimbau teroriștii care visau să-l omoare pe țarul rus : Gotz, Brilliant, Minor. Desigur, întîlnindu-l pe Lenin, se înclinau ridicîndu-și gambetele negre și lipindu-și palma pe plastronul scrobit. Ori poate că din principiu nu-și acordau reciproc atenție și nu se salutau. În orice caz, cînd a pus mîna pe putere, Lenin i-a împușcat pe capete pe toți teroriștii ce i-au căzut în mîini, și totodată pe țar, pe care teroriștii oricum nu reușiseră să-l ucidă.

Trebuie să mă grăbesc. Am la dispoziție o singură zi. Ultima zi dinaintea luptei, dinaintea primei mele recrutări din străinătate. Trebuie să cunosc cîmpul de bătaie ca propria mea palmă, așa cum un comandant de batalion cunoaște cîmpul scurmat de obuze, prin care mîine urmează să pornească băieții lui la ofensivă. Totuși nu mă grăbesc. Mă vrăjea vechiul parc care văzuse atît de multe. Aici, în octombrie 1941, pe o băncuță oarecare avusese loc o consfătuire a rezidenților nelegali din Europa. Atîta timp cît Uniunea Sovietică nu a luat parte la război, Gestapoul nu s-a atins de agentura ei, cu toate că poseda unele informații despre aceasta. Dar din prima zi a războiului au început căderile. Au început arestările masive. Operația de localizare a căderilor nu a dat rezultate. Căderile se înmulțeau. Căderi în grup. Căderi în lanț. Căderi precum cercurile din apă după plonjarea unei pietre. Căderi pe liniile de legătură. Legătura s-a pierdut. Casele conspirative erau nesigure. Toți sînt suspectați. Fiecare rezident îl suspectează pe fiecare ofițer și agent al său, iar fiecare din aceștia îi suspectează pe toți ceilalți. Fiecare rezident simte deja în ceafă răsuflarea Gestapoului și mirosul de sînge cald din camerele de tortură. Fiecare în parte este neputincios.

În această situație s-au adunat la Geneva. În parcul Mon-Repos. Le fusese interzis să facă acest lucru. Nici unul din ei nu avea dreptul să știe nimic despre activitatea altor rezidențe GRU, identice. O asemenea întîlnire constituia o crimă. Pentru o asemenea întîlnire, dacă s-ar fi aflat la Moscova, ar fi urmat împușcarea. Totuși ei s-au întîlnit.

Din proprie inițiativă. Cum s-au găsit ? Nu știu. Probabil, după „amprente". La fel cum o prostituată poate găsi fără greș, într-o mulțime imensă, printre mii de femei, o necunoscută colegă de profesie. La fel cum un hoț îl identifică pe un alt hoț. La fel cum un ins care a făcut închisoare îl recunoaște fără dificultate, după cine știe ce indicii insesizabile, pe un altul care cîndva fusese și el închis.

Deci s-au întîlnit. Ședeau posomorîți, poate chiar sub castanul acesta. Lupi ai cercetării. Elita superioară a captării prin agentură — rezidenții nelegali. Navigatorii. Viclenii. Comandanții. Ședeau aici și de bună seamă că mai mult tăceau decît vorbeau. Poate că pentru ei tăcerea

aceasta constituia și un rămas bun de la viață, și o pregătire morală în vederea torturilor, și un reciproc sprijin frățesc.

E puțin probabil ca cineva, privindu-i dintr-o parte, să fi putut gîndi că aici s-a adunat floarea conducerii unei organizații extrem de puternice care nu o dată strînsese gîtlejul Europei cu ghearele ei invizibile, însă de fier. E puțin probabil ca, privindu-i pe acești oameni cineva, să poată crede că fiecare din ei conduce în mod absolut o organizație secretă capabilă să pătrundă în sferele superioare ale puterii și să clatine temeliile statalității, destituind miniștri și guverne întregi, zguduind capitalele cu tropotul unor demonstrații de milioane. Cine putea crede că acești oameni din parcul Mon-Repos dețin bogății aproape nelimitate ? Ședeau în niște paltoane ponosite, în haine uzate, cu încălțămintea scîlciată. Un cercetaș adevărat nu trebuie să atragă privirile altora. El este anonim precum asfaltul. E cenușiu. La exterior, desigur.

Erau niște lupi, de astă dată hăituiți. Strînși la colț. Nu aveau nici o ieșire. Ceea ce au făcut ei se pedepsește în Uniunea Sovietică cu verdictul suprem și se definește cu un termen înspăimîntător : legături pe orizontală în captarea prin agentură. Dar acum simțeau în urechi răsuflareea Gestapoului.

Au șezut acolo îndelung. Au discutat ceva. Au adoptat o hotărîre. Au schimbat tactica. Au schimbat sistemele de legătură, procedeele de localizare a căderilor, de verificare și de recrutare. Fiecare făcea acest lucru, chipurile din proprie inițiativă, fără a raporta la GRU despre înțelegerea secretă. Dealtfel, pe atunci nici nu mai aveau legături.

Toți au supraviețuit războiului. Fiecare din ei a obținut rezultate strălucite. Toți laolaltă au raportat abia în anul 1956 conducerii GRU despre consfătuirea din '41. Toți au devenit eroi. Învingătorii nu sînt judecați.

Dar cine de peste hotare cîntărea contribuția acestor oameni la victorie ? Cine îi lua în seamă cînd plutea în aer înfrîngerea fulgerătoare a Armatei Roșii ?

Încă din prima zi de existență, regimului leninist i se prorocește inevitabila pieire. Prorocesc și acum cu toții, uitînd prorocirile precedente. Dar de ce oare se uită de acești oameni în haine uzate, de pe băncuța din parcul Mon-Repos, din Geneva ?

„Ascot", „Epson", „Amat", „Derby" — sînt hoteluri din Geneva, adevărate catedrale ale GRU. În general, la Geneva oricare hotel ce se află în patratul mărginit de parcul Mon-Repos, de rue Lausanne, de malul lacului şi de rue Mont Blanc este demult transformat într-un liman al GRU sau al KGB-ului. Din aceste hoteluri au început dis-de-dimineaţă să se înşiruie spre malul stîng grupurile de captare. Ţinta noastră era Palais des Expositions. Această construcţie gigantică s-a construit vreme de mai mulţi ani. Cu sala cea mare, cît o gară, se uneau alte săli asemănătoare, formînd un cîmp de necuprins, din beton, în întregime sub un acoperiş comun. Betonul este aşternut cu covoare, sălile sînt divizate prin paravane şi fiecare îşi expune acolo realizările.

În acest moment, din toate părţile se îndreaptă spre această construcţie grupurile de captare prin agentură ale GRU. Aici afluesc şi grupurile de prelucrare şi de asigurare prin agentură. Dacă s-ar marca pe o hartă enormă cu cîte un beculeţ mobil aprins fiecare vareg şi ogar, fiecare maşină a noastră, ar rezulta un tablou grandios. În felul acesta mulţimea de şobolani împresoară fără grabă un leu ce este sortit a fi devorat. În felul acesta nenumăratele divizii sovietice au pornit înaintarea pentru asaltul Reichstagului încercuit.

Cîte maşini cu numere diplomatice au fost deplasate aici ! Cîte „Ford"-uri cenuşii, de neluat în seamă, fără numere diplomatice. Cîte autobuze şi camioane. Consulul general de la Berna şi consulul de la Geneva şi-au parcat „Mercedes"-urile negre în colţuri diferite ale Plaine de Plainpalais. Ei nu sînt la captare. Ei sînt la asigurare, dar nu la cea prin agentură, ci la cea generală. Dacă vreunul din noi este arestat, ei sînt gata să intervină, sînt gata să protesteze, sînt gata să ameninţe cu înrăutăţirea relaţiilor de bună vecinătate şi cu sancţiuni de răspuns, sînt gata să deruteze, să ducă cu vorba poliţia. Ambasadorul sovietic din Elveţia, Gherasimov şi ambasadoarea sovietică la secţiunea ONU de la Geneva, Mironova, sînt de asemenea la posturile lor de luptă. Şi ei se află în asigurarea generală. Habar nu au ce se petrece, dar au primit o indicaţie cifrată de la Comitetul Central

să se afle pe deplin pregătiţi ca să ameninţe, să intimideze, să exercite presiuni, să deruteze, să ducă cu vorba. Şi curierii diplomatici se află la posturi. E posibil să fie o trimitere urgentă la Moscova. Şi „Aeroflot"-ul se află la postul de luptă, fiind gata să-i expedieze urgent acasă, după eliberare, pe aceia dintre noi care au fost arestaţi. Ca să fie cît mai puţin zgomot. Să nu se dea apă la moară ziariştilor. Să nu se pună paie pe foc. Pentru ca totul să decurgă în linişte şi în mod paşnic.

Intrări sînt o mulţime, şi la fiecare intrare e coadă. Asta-i bine. În mulţime noi sîntem cenuşii, de neluat în seamă. Şapte franci biletul. Vă rog, trei bilete. Douăzeci şi unu de franci. Excelent. O cifră cu noroc. Toţi cei care lucrează în captare sînt superstiţioşi ca nişte fete bătrîne. În grupul nostru e o singură servietă. Cea demonstrativă. Puteţi verifica. Hîrtii. Nimic altceva. Puteţi chiar să ne iradiaţi cu raze X sau ne treceţi prin poarta ciripitoare, magnetică : numai hîrtii.

Colegii mei se grăbesc spre standurile ce-i interesează. Dar mai puneţi-vă pofta-n cui ! Acum eu sînt stăpînul. Eu am de recrutat un om, eu trebuie să lucrez cu el. aşa că nu vă grăbiţi. Uite, să ne apropiem de nenea ăsta. Ce, nu prezintă interes pentru voi ? N-are a face. Să stăm puţin de vorbă, ba poate şi sorbim o cafea împreună cu el. Iar acum o să mergem uite acolo şi dincolo. Mai şedem oleacă de vorbă cu reprezentanţii unor firme, clătinăm din cap, ne declarăm uşor entuziasmaţi. Uite şi pe aici se poate trece pentru un moment — staţii de radio. Nu vă interesează chiar deloc ? Ştiu, ştiu că nu. Dar să intrăm totuşi. Să stăm puţin de vorbă.

Iată însă că vine şi rîndul standurilor ce ne interesează. Firme noi, realizări remarcabile. Ne apropiem şi noi, privim cu invidie cutiile cenuşii, apoi plecăm mai departe. La standurile marilor firme se grămădeşte multă lume. Specialişti ai fiecărei firme dau explicaţii, şi este evident că e prezent şi serviciul de securitate al respectivei firme. Dar noi pornim mai departe, mai departe. În sfîrşit, aici o să ne oprîm. Lîngă nişte cutioare cenuşii se plictiseşte în singurătate un bărbat de statură mijlocie. E chiar singur. O firmă mică. Cine să fie ? Proprietarul firmei sau directorul ei, el asigurînd în acelaşi timp şi serviciul propriei securităţi.

— Bună dimneața.
— Vă salut.
— Cutioarele dumneavoastră ne interesează foarte mult. Este ceva nemaivăzut.

Însoțitorii mei se prefac că nu cunosc limbi străine și astfel eu joc rolul de translator. E un procedeu bun : au astfel mai mult timp pentru a gîndi răspunsurile. În afară de asta, ei mă împing oarecum astfel pe un plan avantajos. Am vorbit despre tot soiul de fleacuri tehnice, nu știu ce fel de cifre, că mă iau durerile de cap din cauza asta. În schimb celor de lîngă mine aproape că le vine să sară în sus, nu mai pot ședea locului.

— Și cît doriți pentru o cutie ?
— 5500 de dolari.

Noi izbucnim toți în rîs. Eu îndată (avînd grijă ca în spate să nu fie nimeni), deschid servieta demonstrativă direct la fundul dublu, ca el să se poată desfăta cu strălucirea aceea smaraldie, și o închid repede, în timp ce el continuă să se uite cu o privire vrăjită la servietă.

— Noi am fi gata să vă numărăm chiar acum, numai pentru cutia asta, 120. 000 de dolari. Dar necazul este că sîntem din Uniunea Sovietică, iar guvernele dumneavoastră occidentale obstrucționează libertatea comerțului și noi, din păcate, nu putem cumpăra cutioara dumneavoastră. Ce păcat !

Ne ridicăm și plecăm. Ne-am depărtat treizeci de pași. Am cotit după colț, amestecîndu-ne cu mulțimea.

— Ei, cum e ? Cutioara e autentică sau nu ?
— Autentică ! Du-te și recrutează-l !

Experții în tehnică m-au însoțit pentru o discuție elevată și pentru a pipăi marfa înainte de a o cumpăra, căci eu aș putea fi înșelat. Acum însă ei nu mai sînt cu mine. Mă întorc la stand. Servieta e cu mine. El mă recunoaște. Zîmbește. Trec pe alături zîmbind de asemenea Deodată, ca și cînd m-aș fi decis la ceva, mă întorc spre el : n-ați fi de acord să bem diseară împreună cîte un păhărel ?

Zîmbetul i se stinge. Mi se uită drept în ochi, cu o privire lungă, ghețoasă. Apoi la servieta mea, și iarăși în ochi, dînd aprobativ din cap. Îi întind o carte de vizită cu o schiță și adresa Hotel du Lac, din Montreaux. Încă de ieri scrisesem pe cartea de vizită „21. 00". Asta pentru

ca să nu ne pierdem acum vremea cu explicații. Plec de la stand avînd parcă aripi. O recrutare ! Este de acord ! E deja agentul meu secret ! Drace ! Numai de n-aș începe să sar pînă-n tavan de entuziasm. Numai de-aș putea să-mi șterg de pe chip zîmbetul ăsta triumfător. Numai de nu mi-ar bate în halul ăsta inima. Îi ajung din urmă pe însoțitorii mei și spun că am executat recrutarea. Mai trecem pe la cîteva standuri. Conversăm. Ne minunăm. Clătinăm din capete. Bem cafea. Oare ce-ar mai fi să mai deschid o dată servieta noastră ? Să nu mai recrutăm unul ? Mi se aprind ochii. Două recrutări ! Dar îmi aduc aminte de bunul evreu, unchiul Misa. Nu. Nu-l vom recruta pe al doilea. Lăcomia strică negustoria.

7

La Plain de Plainpalais e o adevărată revărsare de mașini. O adevărată mulțime. De la un orizont la altul, tot spațiul e acoperit de mașini. Poftim de-i mai caută pe-ai tăi. Uite colo, mașina consulului general sovietic. E la locul lui, ceea ce înseamnă că n-a fost nevoit să intervină. Înseamnă că totul merge bine. Deci, s-au făcut zeci de recrutări dintre cele mai prețioase, fără găuri, fără complicații. Iată și un autobuz enorm printre zeci de autobuze enorme, de parc-ar fi gemene. Navigatorul îi primește pe cei mai norocoși dintre discipolii săi. Dar eu încă n-am crescut pînă la o asemenea onoare, adică să-i raportez personal Navigatorului rezultatele activității mele. Eu sînt subordonat primului locțiitor, Vice-liderului. Dar unde-o fi, lua-l-ar dracu ?

Ah, iată-l. Mă strecor spre autobuzul nostru printre nesfîrșitele șiruri de mașini.

E deja plin. Toate rîndurile din față sînt ocupate de ofițerii de informații ai GRU și VPK. Adică de cei care ne ajută acum să recrutăm. Rîndurile din spate sînt libere. Perdelele sînt lăsate, chipurile, ca să fie umbră. Acolo, pe un scaun din fund șade vice-liderul. Ne cheamă cîte unul : „Raportează în șoaptă." Ca un comandant de oști pe cîmpul bătăliei cîștigate, primește primele rapoarte despre imensele trofee capturate.

Iar noi toți, ogari si varegi laolaltă, ne-am grămădit pe intervalul dintre scaune. Chipurile, fără nici o treabă. E zgomot. Înghesuială. Glume de tot soiul. Dar de fapt e o coadă. Coadă la raport. Fiecare arde de nerăbdare. Fiecăruia îi ard ochii în cap. Se rîde în hohote. Vice-liderul îmi face semn din cap. E momentul meu.

— Am recrutat. În șase minute și 40 de secunde. Astă seară prima întîlnire.

— Bravo. Te felicit. Următorul.

8

Recrutasem un agent valoros, care timp de decenii urma să ne furnizeze cea mai modernă tehnică pentru avioane, pentru artilerie, pentru elicoptere de luptă, pentru sistemele de dirijare a rachetelor. Nu încape nici o îndoială că el era gata recrutat — cel puțin asta era părerea, atît a mea, cît și a Vice-liderului.

Ce-i drept, despre noul agent secret al GRU știm doar ceea ce e indicat pe cartea lui de vizită. Despre aparatura lui se cunosc însă mai multe : dispunem de două articole decupate din ziare, despre aparatul RS-77. Dar nu-i nici o problemă. Nu-i deloc important. Important este că aparatul lui ne este necesar și el va fi al nostru. Cît privește agentul secret, curînd vom afla mai multe. Principalul e că el este de acord să lucreze în secret cu noi.

În cele nici șapte minute ale recrutării, eu îi comunicasem o mulțime de lucruri importante. Rostisem fraze dintre cele mai obișnuite, din care se deducea că :

— sîntem reprezentanți oficiali ai Uniunii Sovietice ;

— ne interesează electronica militară cea mai modernă, cu precădere aparate ;

— sîntem gata să plătim bine pentru ele, iar el cunoaște acum prețul nostru precis :

— lucrăm în secret, cu iscusință, cu precauție, nu exercităm presiuni și nu insistăm ;

— nu avem nevoie de multe exemplare ale aparatului, ci doar de unul, pentru copiere.

Din toate acestea el poate deja să concluzioneze că :

— nu sîntem concurenți ai firmei sale ;

— dacă producția unor asemenea aparate se va realiza în URSS, el nu are de pierdut nimic, ci din contră, de cîștigat : va crește cererea pentru aparatura sa, ba s-ar putea ca armatele occidentale să-i comande ceva mai scump și mai modern ;

— vînzîndu-se numai un singur exemplar al aparatului, el poate să ascundă cu ușurință de autorități acest lucru, căci unul nu înseamnă o sută, și nici o mie ;

— în sfîrșit, lui îi sînt absolut clare propunerile noastre, știe ce vrem și de aceea nu se teme de noi, înțelegînd că vînzarea unui aparat poate fi calificată drept spionaj industrial, pentru care în Occident, cine știe de ce, pedepsele sînt mai reduse.

Lui îi sînt clare toate aspectele afacerii. Într-o singură propunere eu i-am comunicat ce ne interesează, condițiile și prețurile noastre. De aceea, cînd a dat afirmativ din cap, fiind de acord cu întîlnirea, el a rostit de fapt foarte distinct un „da" spionajului militar sovietic. Înțelege că ne ocupăm cu o treabă interzisă și este de acord să aibă contacte cu noi. Deci...

Scurta mea conversație pentru recrutare e ceva aproximativ asemănătoare cu faptul de a-i explica unei tinere și frumoase studente că eu sînt un desfrînat cu dare de mînă și sînt gata să plătesc cu generozitate pentru raporturi sexuale cu ea. Ba chiar cu faptul de a-i arăta banii și apoi a-i spune cît anume, propunîndu-i pe dată să ne întîlnim într-un loc retras ca să ascultăm muzică. Dacă ea este de acord, ce mai rămîne de discutat ? Despre ce să mai vorbim ?

Tocmai astfel se realizează recrutările momentane, în masă, la expoziții : asta ne interesează, sîntem gata să plătim, unde ne întîlnim ?

Pe de altă parte, dacă întreaga noastră convorbire cu el s-ar fi înregistrat pe bandă, în ea nu s-ar găsi absolut nimic condamnabil. Ne-am uitat la un aparat, am spus că am dori să-l cumpărăm, dar acest lucru nu este permis. Iar apoi eu m-am întors și am propus să ciocnim diseară un pahar de vin.

9

Sînt tînăr și lipsit de experiență. Deocamdată mi se iartă cele șapte minute pentru o recrutare. În general, o recrutare instantanee chiar trebuie să se facă instantaneu. În zece cuvinte. Printr-o singură propunere. Printr-un singur zîmbet.

Recrutarea trebuie să fie imediat și trainic mascată : trebuie să trec pe la sute de standuri, spunînd cam același lucru, zîmbind cam în același fel. Dar fără a mai recruta. Dacă sînt cumva urmărit, cum să se identifice acel unu dintr-o sută care a spus „da" spionajului militar sovietic ? Noi sîntem mulți la expoziție. Mulți recrutori, mulți asigurători. Fiecare își maschează recrutarea printr-o sută de alte întîlniri. La o expoziție sînt mii de oameni. Un torent. O bulboană. Un Șanhai. Poftim de urmărește ceva, încearcă numai.

Omul cel nou trebuie dus de îndată undeva departe. Încă în noaptea ce va urma, camarazii mei mai experimentați vor avea întîlniri pe teritoriile Franței, Italiei, Germaniei de Vest cu agenții proaspăt recrutați. ~~Eu mă~~ întîlnesc la Montreux. Cineva are întîlniri secrete la Basel, Zürich, Lucerna. Mai departe de Geneva ! Cît mai departe ! Dar acestea sînt doar primele întîlniri. Următoarele vor avea loc și în Austria, în Finlanda, în S.U.A. Mai departe de Elveția ! Cît mai departe !

Caut îndelung să mi se piardă urma. Sînt bine asigurat. Dacă aș fi fost urmărit, urmăritorii m-ar fi pierdut de mult. Căci m-am evaporat. M-am dizolvat în mulțimea din marile magazine. M-am pierdut prin nemărginitele garaje subterane. M-am furișat într-un lift supraîncărcat.

Sînt scos din Geneva la Lausanne într-un portbagaj cu număr diplomatic. Asta e prima asigurare. O fac varegii din rezidența diplomatică GRU de la Geneva. Nu m-au văzut și nu știu nimic despre mine. Și-au parcat doar mașina într-un garaj subteran, exact la timpul stabilit, și au plecat, lăsînd descuiat portbagajul. Așa au fost instrucțiunile. Ei bănuiesc, desigur, că asigurarea executată de ei are o oarecare legătură cu expoziția. Dar cum ? Nu au dreptul să se uite în portbagajul automobilului lor. Gonesc în mare viteză pe autostradă, urmărind timp de

cel puțin patru ore dacă nu cumva sînt urmăriți. Și acum fac același lucru. Un garaj subteran din Lausanne. Un loc întunecos, cu o mulțime de etaje, scări și ieșiri. Dacă sînt ei urmăriți, sau este urmărită mașina ? Probabil că nu. Doar ei au o mulțime de treburi. Circulă prin oraș, executînd manevre absolut de neînțeles. Se întorc la mașină și pornesc cu ea mai departe. Iarăși o staționare. Alte garaje subterane. Ei înșiși habar nu au dacă au ceva în portbagaj sau deja nu mai au. Acolo de bună semă că nu mai e nimic, căci eu demult mă aflu într-un tren. Într-un vagon fără dungă galbenă pe sub ferestre. Clasa a doua. Un vagon cenușiu. Un bilet cenușiu. Un pasager cenușiu. Călătoresc pînă departe. Dar brusc cobor. Schimb trenul. Și iarăși călătoresc. Dispar apoi prin pasaje subterane, la înghesuială, prin pivnițe de berării, prin străduțe întunecoase. E o țară nouă pentru mine. Dar o știu pe dinafară. Cineva a pregătit cu grijă pentru mine toate trecerile. Cineva le-a găsit și le-a deschis, muncind luni de zile. Cineva a muncit fără nici o perspectivă, ca ogar, asigurînd recrutarea înfăptuită de mine.

Există doar patru circumstanțe care ar putea duce la un eșec :

— dacă sînt urmărit ;

— dacă sînt luați la control toți oamenii cu care m-am întîlnit astăzi ;

— dacă noul meu prieten e un provocator al poliției sau, speriindu-se, a comunicat totul la poliție, devenind de astă dată provocator ;

— dacă la locul întîlnirii ne-ar recunoaște cu totul întîmplător cineva și ar anunța poliția.

Din cele trei posibilități, elimin trei. În primul rînd, nu sînt urmărit. În al doilea rînd, astăzi am întîlnit circa o sută de oameni. E imposibil ca cineva să-l ia sub control pe fiecare. În al treilea rînd, locul de realizare a întîlnirii n-a fost deloc rău ales de către copoii de la Geneva. Posibilitatea de a da peste niște cunoscuți este aproape exclusă. Rămîne doar noul meu prieten. Dar și el poate fi ușor verificat. La noapte experții GRU vor verifica aparatul ce li s-a adus. Dacă acesta funcționează, înseamnă că prietenul nu are legături cu poliția. E puțin probabil ca

poliția să plătească atît de scump cu niște secrete, fără a primi nimic în schimb.

Locul de întîlnire nu fusese deloc rău ales pentru mine. Îl căutase și pe acesta un ogor oarecare. Îl descrisese, demonstrîndu-i avantajele. Dacă locul n-o să-i placă, pot să mă plîng mîine vice-liderului ; peste încă o zi va afla acest lucru șeful GRU care îl va asmuți pe Tuzik [1] asupra Navigatorului de la Geneva. Numai că eu nu mă voi plînge. Locul îmi place. Hotelul trebuie să fie mare. Acolo nimeni nu acordă nimănui atenție. Hotelul trebuie să fie bun, însă nu cel mai bun. Totul fusese ales tocmai așa. Dar iată lucrul cel mai important : trebuia să dispun de un punct de observare protejat și să pot urmări de acolo tot ce se petrece vreme de cel puțin o oră înainte de momentul întîlnirii. Căci există și un asemenea punct. Dacă prietenul a informat cumva autoritățile despre întîlnire, dacă poliția e gata să ne urmărească, în jurul locului de întîlnire e posibilă o oarecare mișcare suspectă.

Aștept o oră, dar nu se petrece nimic suspect. La 20.54 apare el. E singur, într-un „Audi-100" de culoare galbenă. Memorez numărul mașinii. E un amănunt important. Nimeni n-a parcat în urma lui. Intră în restaurant, uitîndu-se în toate părțile. Și acesta e un indiciu foarte bun. Dacă s-ar fi aflat sub protecția poliției, nu s-ar fi uitat așa. A te uita în jur e ceva foarte neprofesional, dar eu n-am să-i spun acest lucru. Vor mai fi și alte întîlniri. El va fi mereu controlat, așa că n-are decît să se uite. Pentru noi acest amănunt e mai liniștitor. Înseamnă că nu e prieten cu poliția.

La 21.03 îmi părăsesc punctul de observare și intru în restaurant. Ne zîmbim reciproc. Lucrul cel mai important acum este să-l calmez, să-i pun în față toate cărțile sau să mă prefac că joc cu toate cărțile pe masă. Omul se teme numai de necunoscut. Cînd situația e clară, omul nu se teme. Iar dacă nu se teme, atunci nici prostii nu săvîrșește.

— Eu nu am de gînd să vă atrag în nici un soi de aventură.

De această dată spun „eu" și nu „noi". Vorbesc în numele meu propriu, și nu în numele organizației. Nu știu de ce, dar asta face o mai bună impresie asupra agenților recrutați. Pe cît se vede, cuvintele „noi", „organizație", îl sperie pe om. El vrea să creadă că în întreaga lume numai el și încă un singur om știu de trădarea lui. Numai unul singur, dar așa ceva nu se poate întîmpla. În spatele meu se află o structură superputernică. Totuși, îmi este interzis să zic „noi". La Academia militară diplomatică, pentru o asemenea greșeală eram pedepsit.

— Sînt gata să plătesc pentru aparatul dumneavoastră. Îmi este necesar. Dar nu insist.

— Cum de ați ghicit că am venit să cooperez cu dumneavoastră ?

— Așa am eu impresia. De ce ați refuzat ? Siguranța e deplină. Prețul e bun.

— Dumneavoastră sînteți gata să plătiți 120.000 de dolari ?

— Da. 60.000 pe loc. Pentru faptul că nu vă temeți de mine. Celelalte 60.000, de îndată ce voi verifica dacă aparatul funcționează.

— Și cînd veți putea să vă convingeți de acest lucru ?

— Peste două zile.

— Ce garanție am eu că îmi veți da și cealaltă jumătate din bani ?

— Sînteți un om foarte valoros pentru mine. Am de gînd să cumpăr de la dumneavoastră nu numai acest aparat. De ce v-aș înșela chiar de la prima întîlnire ?

Se uită la mine cu un zîmbet abia schițat. Înțelege că am dreptate. Mă uit la el, la primul meu agent recrutat peste hotare. Își vinde securitatea țării pe treizeci de arginți. Lucrul acesta nu-mi place deloc. Eu lucrez în captare deoarece nu am altă ieșire. Asta mi-e soarta. Dacă nu aici, atunci în altă parte sistemul ar fi găsit pentru mine o muncă necruțătoare. Iar dacă aș refuza, sistemul m-ar devora. Sînt un om încătușat. Pe cînd tu, nemernicule, te repezi în mod voluntar să ne ajuți. Dacă mi-ai fi apărut în față pe vremea cît mă aflam în Spețnaz, ți-aș fi pilit dinții cu pila. Dar deodată îmi amintesc că agenții sînt datori să zîmbească, așa că îi zîmbesc.

— Nu sînteți european ?

— Nu.

— Eu cred că noi nu trebuie să ne întîlnim în țara dumneavoastră, dar nici în Elveția. Ce părere aveți de Austria ?

— Excelentă idee.

[1] Nume de cîine, prin care se subînțelege însă organul disciplinar.

— Deci după două zile am să vă întîlnesc în Austria. Uitați aici. Îi întind o carte de vizită cu o adresă și desenul unui hotel. Voi plăti toate cheltuielile. Inclusiv cele la un club de noapte.

Zîmbește. Dar eu nu sînt sigur de semnificația zîmbetului : e mulțumit, nu e mulțumit ? Știu să descifrez semnificația a sute de zîmbete, dar aici, în semiîntuneric, nu sînt sigur.

— Aveți aparatul ?

— Da, în portbagajul mașinii.

— O să mă urmați cu automobilul pînă în pădurice și acolo am să vă iau aparatul.

— Nu vreți cumva să mă ucideți ?

— Fiți rezonabil. Eu de aparat am nevoie. Ce naiba să fac cu viața dumneavoastră ?

Am nevoie de tine viu, adaug în sinea mea. Nu am de gînd să mă limitez la primul aparat. De ce să te ucid ? Sînt gata să-ți plătesc și un milion. Numai să-mi dai marfă.

— O dată ce sînteți gata să plătiți atît de mult, înseamnă că industria dumneavoastră militară face economii în acest fel. Așa e ?

— Absolut corect.

— Pentru primul aparat plătiți 120.000, dar economisiți cîteva milioane.

— Corect.

— Iar în viitor îmi veți plăti milioane, dar veți economisi o sută de milioane. Două sute. Ba chiar trei sute.

— Exact așa e.

— Bine, dar asta-i exploatare ! În condițiile acestea eu nu doresc să lucrez. N-am să vă vînd aparatul cu 120.000.

— Atunci vindeți-l în Occident cu 5.500. Dacă vi se va cumpăra. Dacă veți găsi un cumpărător care să vă plătească mai mult decît mine, e treaba dumneavoastră. Nu insist. Dar între timp am să cumpăr un aparat aproape identic în Belgia sau în S.U.A.

Asta era de-acum o cacialma, căci la o firmă mare n-ai cum pătrunde. Te alegi cu oasele frînte. N-am altă soluție pentru receptoare de fascicole laser reflectate. Dar continui să zîmbesc liniștit. Dacă nu vrea, nici nu-i nevoie. Am să cumpăr de la altcineva.

— Nota, vă rog !

Mă privește în ochi. Mă privește îndelung. Apoi zîmbește. De astă dată lumina cade pe chipul lui și de aceea sînt convins că acest zîmbet nu ascunde nimic rău, așa că îi zîmbesc iarăși. Aduce un pachet din portbagaj și mi-l întinde.

— Nu, nu, îi zic agitîndu-mi mîinile. E mai bine să nu-l ating. Duceți-l în mașina mea.

În caz de ceva, se poate spune că tu ai uitat din greșeală pachetul în automobilul meu. Nici vorbă de spionaj. Pur și simplu neatenție.

Se așază în mașina mea (desigur însă că nu e a mea, ci închiriată de cei care mă asigură).

Închid ușile pe dinăuntru. Așa sună instrucțiunile. Aparatul este sub scaun. Îmi deschei vesta. E o vestă specială, pentru transportarea banilor. Îi pun în mînă șase pachete îndesate.

— Verificați. Dacă peste două zile veți aduce documentația tehnică, am să vă plătesc restul de 60.000 și încă 120.000 pentru documentație.

El dă aprobativ din cap. Îi strîng mîna. Se duce spre mașina lui. Mă smulg din loc și dispar în întuneric.

10

Oare cîți ofițeri GRU mă asigură numai pe mine ? Nu știu cu precizie. Dar în noaptea asta mai am două întîlniri. În primul rînd, aparatul obținut trebuie să ajungă cît mai grabnic după zidurile unei ambasade. În al doilea rînd, trebuie să predau mașina închiriată și să o primesc pe a mea, cea de diplomat.

După o jumătate de oră, pe o potecă de pădure înecată într-o ceață caldă, îl întîlnesc pe secretarul doi al ambasadei din Berna. Are o mașină albă, „Peugeot 504“ Abia se distinge printre vălătucii denși ai ceții.

Pachetul meu e deja ambalat într-un săculeț trainic, din foaie de cort verde, închis și sigilat cu două peceți. Diplomatul e locotenent-colonel GRU. Dar nici el nu se cuvine să știe, nici cine sînt eu, nici ce se află în pachet. Are doar ordin să mă întîlnească. Să preia marfa, să blocheze ușile pe dinăuntru și imediat — direcția ambasada. Din momentul în care pachetul a ajuns în mașina

unui diplomat, el este în relativă siguranță. Iar îndată ce va ajunge dincolo de împrejmuirea de piatră a ambasadei, va fi în siguranță deplină.

Opresc mașina cu bordul alături de bordul celeilalte, cobor geamul. El are deja geamul lăsat. Poftim.

E un om voinic, cu părul blond. Fizionomie de om serios. După cutele ferme de la gură, pot spune fără a greși că acest om face cu succes recrutări. E un vareg, fără nici o îndoială. Asemenea băieți perseverenți nu lucrează prea multă vreme la asigurare. Dar astăzi e pur și simplu o zi nebună. Pur și simplu astăzi au fost aruncați toți cei din rezidențele Genevei și Bernei la asigurare. Nu avem dreptul să vorbim, și mai cu seamă rușește. Am oprit, i-am aruncat marfa, am dispărut. În aceste cîteva momente el izbutește să mă cerceteze din ochi. După niște indicii anume, va recunoaște în mine un biet ogar, istovit de truda la asigurarea prin agentură, care pentru prima oară gustă dintr-un succes de vareg. Îmi zîmbește. Nu spune nimic, doar își mișcă abia sesizabil buzele. Eu însă înțeleg : mult succes. În momentul următor văd doar niște lumini roșii prin ceața albă și rămîn cu zîmbetul lui, descoperindu-i dinții, în spatele geamului. A dispărut. Aștept trei minute. Acum el are prioritate. Acum el este obiectul. Peste două ore, lîngă Interlaken mai am o întîlnire : să predau această mașină, să o primesc pe a mea.

În noaptea asta am putut fi văzut în Friburg și în Neuchâtel. Zorile le-am întîmpinat la Zürich. Acum principalul e să am cît mai multe contacte. Puteam fi văzut într-o enormă bibliotecă, la un magazin de arme, într-o berărie, la gară. Intram în vorbă cu bărbați și femei. Mă interesam de o firmă care există realmente, dar de care nu am nici o nevoie. Răsfoiam cărți de telefon, căutînd niște oameni ce nu prezintă nici un interes pentru noi. Se spune că vulpea face la fel pentru a-și pierde urmele.

Am trecut granița seara tîrziu, pe lîngă Bregenz. Nu știu cum se face că nu era control polițienesc. Dar chiar dac-ar fi fost, parcă-i este cuiva permis să percheziționeze mașina mea de diplomat ? Și chiar dacă, recurgînd la forță și încălcînd convenția de la Viena, din 1815,

ar verifica bagajele mele, ar putea să găsească ceva ? Nu. Ceea ce prezintă interes se află deja la Moscova, pe strada Hodînka, în imensa clădire numită *Acvariu*. În vreme ce eu fac să mi se piardă urmele, avionul special, cu numeroși curieri diplomatici înarmați, a adus deja demult zeci de saci verzi, trainici, sigilați, așezați cu grijă în containere de aluminiu.

Polițiștii austrieci mă salută zîmbind. Documentele ? Poftiți. Să verifice mașina ? În nici un caz ! Dar ei nici nu au o asemenea intenție. Un nene grăsuliu, binevoitor, cu pistol la brîu, ridică mîna la cozoroc : treceți. Ca ce chestie să se lege ei de un diplomat care are o fizionomie atît de obișnuită, a unui om de treabă. Ce, seamănă el cu acei teroriști lățoși, ale căror fotografii sînt afișate la secția de poliție ?

Rulez încet pe sub bariera grănicerească, salutîndu-i. Eu nu vă sînt dușman. Vă sînt aproape prieten. Am executat o recrutare masată, dar printre agenții noștri nu există nici un cetățean al Elveției, nici un cetățean al Austriei. Pe ai voștri îi recrutăm prin alte locuri. Colegii mei lucrează împotriva Austriei de pe teritoriile celorlalte țări. Noi însă niciodată nu abuzăm de ospitalitate.

11

Mă uit în oglindă și de acolo mă privește un chip cenușiu, cu obrajii nerași. Ochii înroșiți ai acestui om din oglindă erau înfundați în cap. Chipul unui om frînt de oboseală.

— Coboară la baie, aburește-ți bine oasele. Bărbierește-te și-apoi urcă la comandant, pe blana de leu.

— Pentru ce ?

— Nu-ți fie teamă, de astă dată nu te ia la refec.

În saună văd trei prieteni ai mei, avînd numerele 4, 2 și 32.

— Salut, fraților.

— Să trăiești, varegule !

Pe cît se vede, erau demult la aburi, căci li se roșise strașnic pielea.

— Ia șezi aici, Vitea ! și nechează cu toții.

Știu și ei că după două zile și două nopți de ședere la volan nu pot să mai șed. Chiar și ei, în loc să șadă, stau culcați pe burtă.

— Vrei o bericică, Vitea ?

— Mai întrebi ?...

Kolka îmi biciuiește cu temei spinarea, folosind o măturică de mesteacăn. Și fesele de asemenea.

— Ei, ce zici, se reface circulația sîngelui ?

— O-o-oh... sigur că da.

— Vitea, măi Vitea, să nu adormi aici cumva, că-i periculos. Vitea, mai bine soarbe o bericică.

În sala cea mare e pregătită o masă de sărbătoare. Scaunele lipsesc. Cine simte acum nevoie să șadă ? Toți sînt tăcuți. Zîmbesc cu toții. Iată că apare Navigatorul, iar în urma lui, ca un scutier credincios, cifratorul prim.

— Detaliile operației trecute n-am să vi le expun. Nu am acest drept. Dar toți au obținut succese. Unii au chiar cîte trei recrutări. Cîțiva au cîte două.

Navigatorul se întoarce către cifratorul prim :

— Aleksandr Ivanovici, citește cadrelor noastre telegramele cifrate, în părțile ce-i privesc.

Aleksandr Ivanovici deschide o mapă verde și citește cu glas solemn :

— „Comandantului rezidenței diplomatice 173-V, general-maior Golițîn. Am primit cele opt containere ale poștei diplomatice, trimise de dumneavoastră de la Geneva, Berna și Paris. Prima analiză întreprinsă de direcția a 9-a a serviciului de informații este pozitivă. Acest fapt permite să se tragă o concluzie preliminară referitoare la seriozitatea tuturor persoanelor atrase în calitate de colaboratori. Șeful Direcției 1 a GRU, viceamiral Efremov. Șeful sectorului 5 al direcției 1 a GRU, general-maior de artilerie, Leașko."

Zîmbim cu toții.

— Citește mai departe.

— „Operația desfășurată de dumneavoastră reprezintă una din cele mai reușite recrutări în masă din ultimele luni. Vă felicit pe dumneavoastră și întreg personalul rezidenței pentru aceste importante realizări. Locțiitorul șefului Statului major general, șeful direcției a 2-a generale, general de armată Ivașutin".

Dopurile sticlelor de șampanie pocnără în salvă. Auria, înspumata licoare a început a scînteia în pahare. Sticlele erau îmbrobonate. Frapierele cu gheață erau argintii. Ah cît sînt de obosit ! Ce sete-mi e ! Cît aș vrea să dorm. Unul cîte unul trecem pe la comandant. Mă apropii și eu.

— Tovarășe general, permiteți să vă felicit. Multe are Japonia, multe are America, dar noi, începînd de astăzi le avem pe toate.

El zîmbește.

— Nu pe toate, dar avem acces la tot. Tu de ce n-ai trecut să-l recrutezi pe al doilea ?

— Nu știu, tovarășe general, mi-a fost teamă să nu stric ce-am realizat.

— Bine-ai făcut. În munca noastră lucrul cel mai groaznic e ezitarea, dar și rîvna exagerată. O singură recrutare înseamnă și ea foarte mult. Te felicit.

— Mulțumesc, tovarășe general.

— Aleksandr Ivanovici....

— Ordonați !

— Citește ultima parte.

Primul cifrator își deschide și de astă dată mapa.

„Generalul maior Golițîn ! Mulțumesc pentru serviciile aduse. Șeful statului major general, general de armată Kulikov".

— Ura ! ne puserăm noi pe urlat.

Dar comandantul devine iarăși serios. Înalță solemn cupa...

12

M-a trezit cifratorul trei, la patru ore și treizeci de minute după ce mă atinseserăm cu obrazul de pernă. În camera de odihnă sînt optsprezece paturi de campanie. Unele sînt deja libere. Pe celelalte mai dorm camarazi de-ai mei, cei care au astăzi o a doua operație.

— Viktor Andreevici, v-am trezit corect ? întreabă cifratorul cercetîndu-și lista.

Mă uit la ceas și dau afirmativ din cap. Micul dejun se servește în sala mare, unde mai dăinuie mirosul de șampanie. Nu-mi este foame. Simt că mi se rotește capul. Îmi impun totuși să beau un pahar de suc rece și să în-

fulec o bucăţică de şuncă. Dar cifratorul se iveşte în uşă:

— Vice-liderul vă aşteaptă. Vă permite să luaţi cafeaua cu dumneavoastră.

Ochii Vice-liderului sînt buimaci. Cu siguranţă el nici n-a apucat să se culce.

— Stringe-ţi mai cu atenţie vesta cu banii. Portierele maşinii să fie mereu blocate pe dinăuntru. În caz de neplăceri, soliciţi să vină consulul. Peste noapte maşina ta a fost spălată, verificată, reglată, alimentată, i s-a redus kilometrajul. Itinerarul deplasării şi semnalul de scoatere din operaţie le vei conveni la grupul de control. Îţi doresc succes. Următorul.

Am revenit după patruzeci şi opt de ore. Noul agent, care de-acum se numeşte 173-V-41-706, adusese la întîlnire descrierea completă a aparatului RS-77. Mi-a înmînat lista persoanelor oficiale care au contact cu firma sa şi care mai tîrziu ar putea să fie şi ele recrutate. Pentru fiecare fusese întocmită o mică fişe cu fotografie, adresa şi mai ales cu o enumerare a slăbiciunilor de care au dat dovadă. I-am plătit 180.000 de dolari. Am stabilit o nouă întîlnire. Datele pe care le culesese din proprie iniţiativă urmau a fi plătite la întîlnirea următoare.

Documentele primite ne economiseau milioane şi mulţi ani de muncă.

13

Peste alte opt zile am primit gradul militar următor — maior în Statul major general.

Nu ştiu de ce mă simt cuprins de tristeţe. Pentru prima oară nu sînt bucuros într-o asemenea zi. Cînd comandantul mi-a citit telegrama cifrată, am răcnit: „Servesc Uniunea Sovietică !“ Dar în sinea mea am gîndit: ăştia se poartă cu mine, cum mă port eu cu agentul meu. El primeşte sute de mii, iar acolo, undeva sus, se economisesc milioane. Eu procur de fapt milioanele ăstea, iar mie mi se dă drept recompensă o steluţă de aluminiu. Dar nici pe asta nu am dreptul să o port, căci uniforma mea rămîne ascunsă într-un dulap, la naftalină.

Sînt trist. Nu mă bucură gradele şi distincţiile. Mă frămîntă ceva şi nu ştiu ce anume. Principalul e să ascund însă acest alean al meu de ochii altora. Dacă optimismul mi s-ar stinge în priviri, asta s-ar observa îndată şi s-ar lua măsuri. Nu ştiu ce fel de măsuri, dar s-ar lua, şi n-am deloc nevoie de aşa ceva.

Privesc ţintă în ochii generalului şi zîmbesc bucuros, fericit.

CAPITOLUL X

1

Cînd dorm, mă acopăr pînă peste cap, mă învelesc în plapumă ca într-o şubă. E o veche obişnuinţă din timpul armatei. Un reflex inconştient. E o încercare de a păstra căldura pînă în zori. Acum nu mai dorm în corturi friguroase, în bordeie umede, în vreo pădure tomnatică, amorţită de ger. Dar obişnuinţa de a mă înfofoli mi-a rămas pe toată viaţa.

În ultimul timp, plapuma a început să mă înfricoşeze. Trezindu-mă brusc, în puterea nopţii, de o spaimă cumplită, mă întreb : oare nu m-am trezit într-un coşciug ? Mă ating prudent cu nasul de plapuma moale şi caldă. Pare a nu fi un coşciug. Ori poate sînt învelit în vreo foaie de cort, iar scîndurile sicriului sînt ceva mai sus ? Pipăi încetişor aerul. Nu, deocamdată nu sînt într-un sicriu.

Probabil că astfel încep oamenii să-şi iasă din minţi. În felul acesta le vine oamenilor, tiptil, nebunia. Dar poate că sînt demult schizofrenic, numai că cei din jurul meu nu m-au dibuit deocamdată ? E pe deplin posibil. A fi nebun nu-i nicidecum atît de rău, cum poate să pară unora. Dacă mîine aş fi învelit în nişte cearşafuri albe şi aş fi dus la un ospiciu, nu m-aş opune şi nu m-aş mira. Doar acolo-mi este locul. De bunăseamă că nu sînt un om normal. Dar cine e normal în jurul meu ?

Împrejurul meu e, oriunde mă uit, o casă de nebuni. O nebunie exasperantă. De ce oare Occidentul ne permite

să pătrundem cu sutele, cu miile ? Doar noi sîntem spioni. Oare nu se înţelege că eu sînt trimis aici ca să pricinuiesc daune maxime Occidentului ? De ce nu sînt arestat, de ce nu sînt alungat ? De ce oamenii ăştia bizari, de neînţeles, din Occident, nu protestează niciodată ? De unde această supuşenie a lor de robi ? Ori poate şi-au ieşit cu toţii din minţi ? Sau, mai ştiu, poate că noi toţi sîntem nebuni ? Eu, în orice caz, sînt. Că nu degeaba mi se năluceşte capacul acela de sicriu. Nu, nu degeaba. Asta a început cam cu un an şi jumătate în urmă, după întîlnirea cu Kir.

Pe Kir îl cunoaşte toată lumea. Kir e om mare. Kir Lemzenko îşi avea domiciliul la Roma, dar lucra, desigur, nu numai în Italia. Pretutindeni avea succes. Mai cu seamă în Franţa. Rezidentul diplomatic de la Roma al GRU, generalul-maior Kir Gavrilovici Lemzenko dispunea de puteri nemăsurate. De aceea şi era poreclit Papa de la Roma. Acum e general-colonel. Acum este la secţia administrativă a Comitetului Central al partidului. Acum are sub control GRU şi KGB-ul, în numele partidului.

Cu un an şi jumătate în urmă, după ce am trecut prin comisia de atestare pentru exterior a GRU, m-a chemat Kir. Cinci minute a durat cnovorbirea. El îi primeşte pe toţi ofiţerii, atît de la GRU, cît şi de la KGB. Pe toţi cei care pleacă pentru captări. Pe toţi, numai Kir îi confirmă. Sau nu-i confirmă. Kir este mare. Cine-l ştia pe Kir ? Toţi îl ştiau. Destinul oricărui ofiţer din GRU şi KGB se află în mîinile lui.

Staraia ploşciad. Monumentul gernadierilor. Pretutindeni miliţie. Oameni în haine civile. Grupuri. Mantale cenuşii. Priviri sumbre. Intrarea Nr. 6. Prezentaţi carnetul de partid, Suvorov, citeşte un adjutant în uniformă albastră. Viktor Andreevici, confirmă un al doilea, găsindu-mi numele pe o listă scurtă. Da, adaugă primul. Poftiţi. Un al treilea adjutant mă conduce pe coridor. Pe aici vă rog, Viktor Andreevici. El, om de pază, nu se cuvine să ştie cine este Viktor Andreevici Suvorov. Ştie doar că acest Suvorov este invitat la Comitetul Central pentru o convorbire. Cu el se va sta de vorbă la etajul şase. La camera 788. Omul de pază e politicos. Poftiţi, pe aici.

Acestea sînt deci coridoarele puterii. Plafoanele boltite pe sub care au păşit Stalin, Hruşciov. Pe sub care trece acum Brejnev. Comitetul Central e un adevărat oraş.

Comitetul Central e un stat în centrul Moscovei. Precum Vaticanul în centrul Romei.

Comitetul Central se construieşte neîntrerupt. Zeci de clădiri sînt unite între ele, şi mereu alte curţi mici, spaţii intermediare sînt ocupate cu noi zgîrie nori albi, de sticlă. E ciudat, dar din Staraia ploşciad aceste clădiri aproape că nici nu se zăresc. Mai bine zis, se zăresc ele, dar nu bat la ochi. Spre Staraia plosciad dau ferestrele enorme ale unor clădiri cenuşii, dinainte de revoluţie, unite într-un lanţ neîntrerupt. În interior însă, cartierul Comitetului Central nu e chiar atît de sever şi sumbru. Aici s-au amestecat toate stilurile arhitecturale.

— Poftiţi, pe aici.

O curăţenie orbitoare. Covoare roşii. Clanţele uşilor din bronz lustruit. Pe o asemenea clanţă ţi-e şi teamă să pui mîna, ca nu cumva să o mînjeşti. Lifturi silenţioase.

— Aşteptaţi puţin aici. În faţa mea e o fereastră imensă. Acolo, prin fereastră se zăresc străzile înguste ale cartierului Zamoskvorecie, se văd corpul înalt al hotelului „Rossia", turlele aurite ale unor biserici dărăpănate, iar apoi reconstituite pentru turiştii străini. Acolo, prin fereastră se zăreşte colosul Academiei militare de geniu. Acolo, afară, e un soare strălucitor, uguie porumbeii. Iar eu sînt aşteptat de Kir.

— Intraţi, vă rog.

Cabinetul e vast. Un perete e numai sticlă. Dă înspre îngrămădirea de acoperişuri verzi, de tablă, ale clădirilor CC-ului. Ceilalţi pereţi au o culoare cenuşiu-deschisă. Podeaua este acoperită cu mochetă din lînă cenuşie, moale. Biroul e mare, fără nici o hîrtie. Un fişet mare. Altceva nimic.

— Bună dimineaţa, Viktor Andreevici — un glas mîngîios.

— Bună dimineaţa, Kir Gavrilovici.

Nu-i place să i se zică general. Ori poate că-i place, dar nu o arată. . În orice caz, mi se ordonase să spun „Kiril Gavrilovici", şi nu „tovarăşe general". Ce nume mai e şi ăsta ? După nume e ucrainean, însă după prenume, poate vreun cuceritor asirian. Cum poate fi ţinut el în Comitetul Central cu un asemenea prenume ? Dar s-ar putea ca prenumele acesta nici să nu fie antisovietic, ci dimpotrivă, sovietic ? Doar după revoluţie marxiştii ortodocşi numai asemenea prenume născoceau pentru copiii

lor. Vladlen, de la Vladimir Lenin, Stalina, Iskra, Kim de la Kommunisticeski Internaţional Molodioji [1]. Ah, drace! Şi Kir e tot pe linia asta. Kir-Kommunisticeski Internaţional [2].

— Luaţi loc, Viktor Andreevici. Ce mai faceţi ?

— Mulţumesc, Kir Gavrilovici. Bine.

Nu e deloc înalt ca statură. Firele albe abia de i se zăresc în păr. Fizionomia lui nu are absolut nimic remarcabil. De întîlneşti pe stradă un asemenea om, în nici un caz nu te întorci să-l priveşti din urmă, nu ţi se taie răsuflarea, nu începe să-ţi bată inima. Costumul ce-l poartă e din cele mai obişnuite, cenuşiu dungat. Croit, desigur, cu atenţie. Dar atît. Seamănă tare mult a om de rînd. Totuşi e Kir !

Aştept din parte-i nişte fraze pompoase, de genul : „Conducerea GRU şi Comitetul Central v-a acordat o imensă încredere..." Dar iată că nu aud asemenea fraze despre fruntariile avansate ale luptei cu capitalismul, despre datoria cercetaşului sovietic, despre ideile atotbiruitoare. El se limitează să-mi examineze chipul. Exact ca un medic, în tăcere şi cu atenţie.

— Dumneavoastră ştiţi, Viktor Andreevici, că în GRU şi KGB se află foarte rar oameni care fug în Occident.

Înclin din cap în sens afirmativ.

— Toţi aceştia sînt nişte nefericiţi. Ce spun eu nu e propagandă. Şaizeci şi cinci la sută din cei rămaşi acolo din GRU şi KGB revin, recunoscîndu-şi vina. Noi îi împuşcăm. Ei ştiu acest lucru şi totuşi revin în ţară. Cei care nu se întorc de bună voia lor în Uniunea Sovietică sfîrşesc prin a se sinucide, îşi beau minţile, ajung în stare de adîncă decădere. De ce oare ?

— Şi-au trădat patria socialistă. Îi mustră conştiinţa. Şi-au pierdut prietenii, rudele, limba...

— Nu asta-i principalul, Viktor Andreevici. Există cauze mai serioase. Aici, în Uniunea Sovietică, fiecare din noi este membru al unei stări sociale superioare. Fiecare, chiar şi cel mai puţin important ofiţer GRU, e deasupra tuturor celorlalţi. Atîta timp cît vă aflaţi în sistemul nostru, posedaţi nişte privilegii colosale în raport cu restul populaţiei ţării. Cîtă vreme dispui de tinereţe, sănătate,

[1] Internaţionala Comunistă a Tineretului (rus.).

[2] Internaţionala comunistă (rus.).

autoritate, privilegii, uiţi acest lucru. Dar îţi aminteşti îndată ce nu mai poţi recupera nimic. Unii din ei fug în Occident în speranţa de a poseda un automobil splendid, o casă proprie, cu piscină, bani. Şi Occidentul le plăteşte, într-adevăr, mult. Dar, după ce primeşte „Mercedes"-ul şi propria sa piscină, trădătorul abservă brusc că toţi cei din jurul său posedă maşini bune şi piscine. Deodată se simte o furnică în mulţimea unor furnici la fel de bogate. El îşi pierde sentimentul acela de superioritate faţă de Brusc, el îşi pierde sentimentul acela de superioritate faţă de cei din jur. Devine un ins obişnuit, la fel ca toţi. Chiar dacă spionajul duşman l-ar angaja pe acest trădător în serviciul său, oricum, el nu va regăsi sentimentul pierdut, de superioritate faţă de cei din jur, căci în Occident, a servi în cercetare nu se consideră ceva demn de respect şi onoruri. Un funcţionar guvernamental, acolo, o gînganie, nimic mai mult.

— Niciodată nu m-am gîndit la asta...

— Ba să te gîndeşti la asta. Să te gîndeşti mereu. Bogăţia e ceva relativ. Dacă la Moscova circuli cu o „Lada", cele mai frumoase fete se uită lung după tine. În schimb, dacă mergi prin Paris într-un „Citroen" din acelea lungi, nimeni nu se uită la tine. Totul e relativ. Un locotenent în Orientul Îndepărtat e ţar şi Dumnezeu, un făuritor de destine, un suveran, pe cînd un colonel la Moscova e un pion, deoarece există mii de alţi colonei în jurul său. Dacă vei trăda, vei pierde totul. Şi îţi vei aminti că ai făcut cîndva parte dintr-o organizaţie puternică, ai fost un om cu totul neobişnuit, ridicat mai presus de milioane de alţi semeni. Dacă vei trăda, te vei simţi cenuşiu, o nulitate obscură, la fel ca toţi cei din jur. Capitalismul oferă bani, dar nu oferă putere şi onoruri. Printre noi se află unii foarte vicleni, care nu pleacă în Occident, ci rămîn, vînzînd pe ascuns secretele noastre. Ei posedă banii oferiţi de capitalism şi se folosesc de situaţia lor de supraoameni, pe care le-o oferă socialismul. Dar pe aceştia îi găsim repede şi îi nimicim...

— Cunosc. Penkovski...

— Nu numai el. Penkovski e cunoscut în întreaga lume. Dar mulţi nu ajung să fie cunoscuţi. Vladimir Konstantinov, de exemplu. S-a întors la Moscova în concediu, dar a nimerit direct la anchetă. Dovezi incontestabile. Sentinţă de condamnare la moarte.

— A fost ars ?

— Nu. A cerut să nu fie omorît.

— Şi n-a fost omorît ?

— Nu, n-a fost omorît. Dar odată s-a cufundat într-un somn dulce în celula sa, şi s-a trezit într-un sicriu. Adînc sub pămînt. Rugase să nu fie omorît şi n-a fost omorît. Dar sicriul era obligatoriu să fie îngropat. Acestea-s instrucţiunile. Poţi să pleci, Viktor Andreevici. Îţi urez succes. Şi nu uita că nivelul trădărilor este mult mai scăzut în GRU decît la KGB. Respectă această tradiţie.

2

La München e zăpadă. Cerul e liliachiu. Şi încă mai ninge dintr-un nor plumburiu. Bürger-ii sînt grăbiţi. Îşi ascund nasurile în gulerele paltoanelor. Brazi de Crăciun. Mulţi brazi peste tot. În jurul felinarelor fulgii sînt mai deşi, mai mari. Zăpada acoperă noroiul şi banalitatea civilizaţiei. Totul e curat, totul e imaculat, nepătat, pînă şi acoperişul clădirii Deutsche Bank. Cînd ninge e linişte şi cald. Dacă asculţi atent, poţi auzi foşnetul cristalelor albe şi moi. Ascultaţi, oameni, cum ninge ! Hei, bürgerilor, încotro vă grăbiţi ? Opriţi-vă. Uitaţi ce curat şi ce linişte e. Nici vînt pătrunzător, nici scrîşnet de frîne. Numai liniştea învăluie albul oraş.

...Fulgi moi şi calzi îmi cad pe obraz. Îmi plac. Nu mă feresc. Zăpada se întîmplă să fie înţepătoare, zăpada se întîmplă să fie aspră şi zgrunţuroasă. Dar astăzi zăpada nu e aşa. Astăzi o zăpadă blîndă cade din cer, iar eu nu-mi feresc faţa de ea. De la gară, spre Marienplatz. Îmi pierd urma. Ştiu că nu sînt urmărit. Dar trebuie să-mi pierd urmele, să le încîlcesc. Pentru aşa ceva nici că se poate născoci o vreme mai bună. Sînt maiorul GRU 173-V-41. Îmi pierd urma după o întîlnire cu prietenul No 173-V-42-706. Întîlnirea o avusesem la Hamburg. ot acolo, un tînăr ogar de la rezidenţa diplomatică a luat în primire documentele pe care le primisem. Acum, la München eu nu fac decît să mi se piardă urma. Cotesc mereu pe străzi şi străduţe, tot mai departe, prin negura ninsorii. Uneori pot fi văzut acolo unde e lume multă. Prin nesfîrşitele labirinturi ale berăriei unde cîndva a luat fiinţă partidul lui Hitler. Dar asta nu e doar o berărie. E un adevărat oraş al berii, cu străzi şi pieţe. Cu nesfîrşite rînduri de mese. Cu mute de oameni. E un întreg stat independent al berii, precum Vaticanul în Roma, precum Comitetul Central în Moscova.

Mai departe, tot mai departe în lungul meselor, acum după colţ, şi iarăşi după colţ. Aici, într-o nişă întunecoasă voi aştepta puţin. Să văd cine va apărea în urma mea. Aici, în nişa asta neagră, în jilţul acesta de stejar şedea cîndva chiar Göring în persoană. Iar acum şed eu, cu o enormă halbă de bere în faţă. Asta mi-e meseria. Să văd : Cine va trece pe alături ? Cine a ieşit îndată după mine ? Oare nu mă caută ochii cuiva, care au pierdut din raza vederii lor spinarea mea cenuşie în acea bulboană, în bezna aceea, prin aburii de bere ? Se pare că nu e nimeni. Atunci ies din nou în stradă. Prin pasaje înguste, prin negura aceea albăstrie.

3

Acum se află la Viena tovarăşul Şelepin. E în trecere. Merge la Geneva, la o şedinţă a Organizaţiei Internaţionale a Muncii. Tovarăşul Şelepin e căpetenia sindicatelor sovietice. Tovarăşul Şelepin e membru în Biroul Politic. Tovarăşul Şelepin e o stea de primă mărime. Dar nu o stea în urmace, ci în coborîre. A fost o vreme cînd tovarăşul Şelepin era (în secret) locţiitor al preşedinteluiKGB şiconcomitent (pentru toată lumea) vice-preşedinte al Federaţiei internaţionale a tineretului democrat. Tovarăşul Şelepin organiza manifestaţii pentru pace şi prietenie între popoare. Are pe conştiinţă mari manifestaţii întru apărarea păcii. Milioane de proşti îl urmau pe tovarăşul Şelepin, cerînd pace, dezarmare şi dreptate. De aceea a fost înălţat la rangul de preşedinte al KGB-ului, unde cîrmuia abraş, şi cu fermitate. Conducea jumătate din lume, inclusiv tineretul democrat, care cerea pace. Dar uite că a deraiat. Acum, tovarăşul Şelepin conduce sindicatele sovietice. La

noi sindicatele sînt tot KGB, dar nu întreg KGB-ul, ci doar o filială, și de aceea, la ambasadă nu se acordă prea mare cinste alesului oaspete. Mergi spre Geneva ta, n-ai decît, cară-te. Nu întîrzia prea mult pe aici. Pentru toți e oarecum limpede că tovarășul Șelepin se rostogolește la vale. Fusese președinte al KGB-ului, iar acum e doar căpetenia sindicatelor. O dată ce rostogolirea la vale a început, ea nu mai poate fi oprită.

Întreaga ambasadă știe că Șurik cel de Fier obișnuiește să bea pînă-și pierde mințile. Liderul proletariatului înjură cumplit. Le bate pe îngrijitoare. O dată a azvîrlit pe fereastră o scrumieră grea, de cristal, strîmbînd capota limuzinei ambasadorului cubanez. Știe și el că i-a venit sfîrșitul. Fosta căpetenie a KGB-ului își ia adio de la putere. E pus pe arțag.

M-am întîlnit cu el pe un coridor. Are fața zbîrcită, năpădită de grăsime, deloc asemănătoare cu aceea care ne zîmbește din portrete. Dar mi-am dat seama că era el numai după faptul că era beat (nimeni n-ar cuteza să umble astfel prin ambasadă) și după pază, căci pe cine altcineva l-ar fi însoțit cinci oameni din garda personală ? Aceștia aveau niște fizionomii ca de piatră, așa cum se și cuvine. În gărzile personale sînt aleși numai din aceia care n-au învățat să rîdă. Pășesc plini de importanță. Niște flăcăi de la țară, înălțați spre vîrful puterii. De bună seamă că ei habar n-au că o dată ce a început o cădere, ea nu mai poate fi oprită.

Doar pe buzele șefului echipei de pază licărește un zîmbet exprimînd un ușor dezgust. Buzele îi sînt abia vizibil crispate. Iar pe mine această grimasă nu mă înșală : el nu-l apără pe tovarășul Șelepin de dușmanii poporului, ci mai mult urmărește ca nu cumva tovarășul Șelepin, conducătorul celei mai conștiente clase revoluționare s-o ia la fugă, căci dacă tovarășul Șelepin ar face acest lucru, șeful pazei ar folosi îndată pistolul. Și încă în ceafă ! Între urechi ! Pentru ca tovarășul Șelepin să nu fugă prea departe. Iar tovarășul Șelepin, stea de primă mărime pe cale să apună, știe prea bine că șeful pazei nu este garda sa personală, ci escortă. Știe prea bine Șelepin că șefului pazei îi sînt date instrucțiunile corespunzătoare. Și eu știu acest lucru. Ah, dacă mi s-ar fi dat mie acele instrucțiuni !

4

— Un fals !

Navigatorul e necruțător. Eu tac. Ce poți riposta la un asemenea cuvînt ? Are în mînă o telegramă cifrată. Agentul Șapte Sute Șase a început brusc să recurgă la un fals. Dacă s-ar analiza numai documentele primite de la el, ar fi imposibilă descoperirea încercării lui de a induce în eroare GRU. Dar orice document, orice aparat, orice model de armament este cumpărat de GRU în cîteva exemplare din diverse părți ale lumii. Informațiile privitoare la reducerea zgomotelor la reductoarele submarinelor atomice de tipul „George Washington" a fost obținută de GRU prin rezidentul diplomatic din Uruguay, iar informațiile tehnice complete privitoare la aceste submarine au fost obținute de rezidenți nelegali ai GRU prin Belgia. Fragmentele identice de informații se compară. Asta se face întotdeauna, cu orice document, cu orice fragment de informație. Încearcă numai să adaugi ceva de la tine, sau încearcă să treci sub tăcere ceva, căci serviciul de informații va descoperi acest lucru. Tocmai asta s-a întîmplat acum cu prietenul meu de la expoziție, agentul No 173-V-41-706.

Totul fusese bine, însă în ultimul document primit de la el lipsesc trei pagini. Niște pagini importante, dar extrase în așa fel, încît e imposibil să descoperi că ele au existat cîndva acolo. Numai comparația cu un document identic, primit poate prin Algeria sau Irlanda permite să se afirme că cineva încearcă să ne înșele. Falsul fusese executat cu măiestrie. Executat de niște experți. Înseamnă deci că Șapte Sute Șase se află sub control complet. S-a prezentat singur la poliție, mărturisindu-și fapta, sau a fost prins — nu mai are importanță. Principalul e că se află sub control.

— Ordonați să fie lichidat Șapte Sute Șase ?

Navigatorul sări din fotoliu.

— Vino-ți în fire, maiorule ! Ce, ai băut gaz ? Ți-a luat mințile literatura bulevardieră ? Dac-ai trăda tu, noi te-am ucide și asta ar fi un exemplu pentru toți ceilalți. Dar lichidarea unui burghez cumsecade, patron al unei firme, pentru cine ar constitui o lecție ? Cine știe că el a

avut legături cu noi ? Pe acesta l-aș lichida, dacă ar fi primejdios pentru noi. Dar el nu știe absolut nimic despre noi. Nu știe nici măcar dacă a lucrat pentru KGB sau pentru GRU. Asemenea informații noi nu i-am dat. Singurul secret pe care-l deține este : Viktor Suvorov e spion. Dar lucrul acesta îl cunoaște toată lumea. E mare ispita de a lichida, și mulți cercetași tocmai astfel procedează. Se lasă atrași într-un război secret, uitînd de principala lor misiune : a capta secrete. Noi de secrete avem nevoie. La fel cum un bărbat sănătos are nevoie de relații sexuale. Ia aminte, maiorule, că numai un bărbat slab, tîmpit și nesigur pe el ucide și violează femei. Păi fițuicile bulevardiere și romanele ieftine tocmai astfel ne și prezintă pe noi — slabi și tîmpiți. Un serviciu de spionaj inteligent, puternic, sigur de sine nu aleargă după o agentură ca după o femeie. Femeile nu lasă să le scape un bărbat inteligent, li se aruncă ele de gît. Iar bărbatul care dispune de sute de femei nu se răzbună pe una singură, chiar dacă aceasta l-a înșelat, pentru simplul motiv că n-are cînd să se ocupe de așa ceva. El are o mulțime de alte pipițe. Dar apropo, tu ai cumva în rezervă ceva ?

— Aveți în vedere niște noi prieteni ?

— Numai așa ceva am eu în vedere ! izbucni el cu răutate.

Navigatorul știe, desigur, că în afară de Șapte Sute Șase eu n-am nici un fel de prieteni, după cum nu am nici un fel de perspective pentru vreo cunoștință interesantă. Dar întrebarea asta mi-a pus-o numai ca să mă dea cu nasul în rahat.

— Nu, tovarășe general, nu am nimic în rezervă.

— Atunci, la asigurare !

— Am înțeles, la asigurare !

5

Cu Șapte Sute Șase am mai avut o singură întîlnire. El se află ce-i drept, sub control, dar nu e deloc obligatoriu să arătăm că GRU știe acest lucru. Realizez întîlnirea ca întotdeauna. Îl plătesc. Îi spun că deocamdată materialele lui nu ne sînt necesare. Ne vom întîlni peste un an. S-ar

putea ca atunci să ne apară vreo comandă. Iar peste un an el va fi trecut sub un pretext oarecare în conservare. În rețeaua latentă. Să aștepte semnalul. Și cu asta, legătura cu el va înceta : așteaptă pînă cînd va lua legătura cu tine un nelegal de importanță deosebită ! N-au decît să aștepte, el și poliția, că vor aștepta de pomană. Asta se cheamă „amputare sub forma conservării". Noi am primit de la el o aparatură foarte necesară. Prin el am economisit milioane. Materialele lui, atîta timp cît au fost de primă calitate, au fost și ele utilizate pentru verificarea altcuiva. Acum însă, la revedere. Așteptați semnalul următor. Așteptați o întîlnire de importanță deosebită.

Cu Șapte Sute Șase nici o problemă. Dar ce mă fac eu acum ? Începe iarăși o viață de cîine. Din nou printre ogari. Iarăși asigurarea de agentură, acea muncă lipsită de orice perspectivă. Dar ce-ai fi vrut dumneata, Viktor Andreevici ? Dacă nu poți lucra în mod independent, n-ai decît să lucrezi o vreme pentru alții.

6

Deci sînt din nou la asigurare. Iarăși în deplină subordonare față de vice-lider și privat de dreptul de a mă întîlni personal cu Navigatorul. Acesta nu are timp de pierdut cu unii de teapa mea. Ce-i drept, chiar și cei care obțin succese lucrează și ei uneori în asigurarea de agentură. Dar așa ceva se întîmplă numai pe timpul asigurării în masă, cînd întreaga rezidență este mînată la executarea unor operații al căror sens ne este ținut secret. De asemenea, ei mai sînt angajați pentru asigurarea operațiilor desfășurate de unele rezidențe nelegale ale GRU. Asta însă e altă treabă. Să asiguri niște nelegali e o cinste. Să-i asiguri pe nelegali e cu totul altceva. Noi însă, ogarii, sîntem foarte rar lansați pentru asigurarea unor relegali. Nouă ne rămîne o treabă grea, ingrată : un mare risc, o groază de vreme pierdută și nici un soi de onoruri. Simpla asigurare de agentură nici nu este considerată drept muncă. Ceva în genul unei secretare dactilografe, angajată la un mare scriitor. Nici bani, nici onoruri. Dar ia vezi să greșești cumva !

Tocmai o asemenea activitate am eu acum. Plec la munte, chipurile ca să mă recreez. Dar timpul nu-i deloc potrivit pentru o asemenea ieșire. Vremea nu e deloc grozavă. Eu însă trebuie să mă aflu în munți. Dacă noi am fi fost de regulă urmăriți, dacă am fi fost arestați și expulzați, aș fi inventat și eu vreun pretext ceva mai inteligent. Dar de noi rar de se atinge cineva în Marea Britanie, aproape niciodată în SUA, iar în celelalte țări, noi, spionii, sîntem tratați cu bunăvoință. Așadar, nu e nevoie să născocim ceva original. O ieșire la iarbă verde. E suficient. E puțin probabil ca cineva să plece de unul singur la așa ceva. Dar parcă interesează pe cineva ce anume face un diplomat sovietic în timpul său de lucru ?

În portbagajul mașinii mele se află un aruncător de grenade RPG-7 și cinci grenade aferente. Totul e împachetat cu grijă. Toate astea trebuie să le depun într-o ascunzătoare. Aruncătorul de grenade cîntărește 6 kilograme. Fiecare grenadă, cîte 2,200. Plus ambalajul. În total ceva peste 20 kg., într-un pachet cenușiu, de formă alungită. Cine are nevoie de acest aruncător ? Nu știu. Am să-l ascund undeva în munți. Am să-l vîr într-o ascunzătoare pe care o alesesem cu șase zile în urmă. Cineva o să predea cuiva, cîndva, descrierea acestei ascunzători și indiciile secrete după care ea poate fi foarte ușor găsită. Întotdeauna destinatarul primește descrierea ascunzătorii numai după ce materialul este depus în ea. Așadar, chiar dacă acestuia îi va veni ideea să ne vîndă poliției, nu va reuși să facă acest lucru. Destinatarul va primi descrierea și se va grăbi spre locul acela, dar eu nu voi mai fi demult acolo. Deci eu, rezidența mea diplomatică, spionajul militar sovietic, întreaga Uniune Sovietică nu avem nimic de a face cu el. Un aruncător de grenade zăcea undeva în pămînt, și-atît. Poate că acolo zăcea dintotdeauna. Poate că încă de la facerea Lumii și-a avut locul acolo. Nu-i nici o problemă că aruncătorul e de fabricație sovietică. Poate că l-au capturat americanii în Vietnam și acum îl ascund în Alpi.

Cine-o fi avînd nevoie de acest aruncător ? Puteți să mă și omorîți, că nu știu. E limpede că nu-i o rezervă pentru caz de război, căci pentru păstrare pe termen lung se utilizează containere grele, pe cînd aici e un ambalaj ușor de tot. Înseamnă că cineva se va folosi de el în următoarele zile. Altfel, ar trebui să-l păstreze vreme îndelungată, și asta-i primejdios. Drace, dar văd că eu creez acum istoria. Te pomenești că acest aruncător va întoarce istoria omenirii pe o albie cu totul neașteptată. Un RPG-7 e o armă puternică, ușoară și simplă. Toți liderii Occidentului s-au pitit în spatele unor parbrize antiglonț. Dar dacă, domnilor, ați fi otînjiți cu o grenadă PG-7 ? Nici o limuzină blindată nu i-ar rezista. De la 300 de metri puteți fi otînjiți. Ce mai urlete vor fi ! Interesant, oare pe cine și-a pus ochii GRU ? Cui îi sînt destinate cele cinci grenade ? Unui șef de stat ? Unui general ? Papei de la Roma ? Dar cu astea se poate izbi nu numai o limuzină blindată. Un apărător al mediului înconjurător ar putea lovi, în semn de protest, o cisternă cu gaze toxice sau un reactor nuclear. Un apărător al păcii ar putea să urmărească o coloană cu componente de luptă americane și să apese pe trăgaci. Ce scandal s-ar dezlănțui în întreaga lume ! Nu s-ar declanșa, desigur, o explozie nucleară, dar cu siguranță ziarele vor începe să țipe de așa manieră, încît Occidentul ar trebui să se dezarmeze.

Virez pe la intersecții, schimb adesea viteza, țîșnesc pe autostrăzi și iarăși divaghez pe drumuri de țară cu totul neînsemnate. Cine mă urmărește ? Se pare că nimeni. Cine are nevoie de mine ? Nimeni. Sînt singur. Mă aflu într-o pădure deasă, pe o șosea îngustă. Pădurea foșnește deasupra capului meu. Am părăsit mașina la marginea îngustei șosele. Pe aici turiștii își lasă uneori mașinile.

Șed pe o moviliță dintr-un brădet și îmi observ dintr-o parte automobilul. N-am fost urmărit. Asta o garantez. Dar e posibil ca poliția să fi montat un minuscul farradio, care să le semnaleze acum locul meu de staționare. Ori **poate că ei nu m-au urmărit în mod obișnuit, ci s-au menținut la o distanță considerabilă.** Dacă-i așa, **trebuie să apară cineva lîngă mașina mea.** Împrejur sînt numai munți și pădure. Ei vor putea să apară numai utilizînd un singur drum. Dar el e sub supravegherea mea. Se vor agita o vreme pe lîngă mașină, dîndu-și cu presupusul încotro să o fi luat eu. În acest caz, am să-mi iau prețiosul pachet și, făcînd un mare ocol, am să mă întorc la mașină cînd nu va mai rămîne nimeni lîngă ea. Voi închide ușile pe dinăuntru și mă voi tot roți

prin păduri şi prin munţi, iar apoi mă voi întoarce la ambasadă, pentru ca a doua zi să repet totul, de la capăt.

Mă uit iarăşi la ceas : au trecut treizeci de minute. N-a apărut nimeni lîngă maşina mea. Doar pinii foşnesc. Aş fi putut să las ambalajul cu aruncătorul în automobil, iar acum, convingîndu-mă că nu sînt urmărit, să mă fi întors la maşină, să iau marfa şi să plec în munţi. Dar noi nu procedăm astfel.

Mai şed cîteva minute în tufişuri, ascult foşnetele pădurii. Nu e nimeni. Încalţ nişte cizme de cauciuc, îmi îndes pe cap o şapcă împodobită cu blîndul leu britanic şi-mi aburc un rucsac în spinare : n-au decît să mă ia drept turist. În mînă am un trabuc. Desigur, eu nu fumez. Mi s-a interzis cu mulţi ani în urmă acest lucru. Dar iau întotdeauna cu mine un trabuc aromat. Rup din el un căpăcel, frec tutunul între palme şi îl împrăştii în jurul meu. Asta ca un salut pentru cîinii voştri din partea mea. Rătăcesc îndelung prin tufişuri, ies la un pîrîiaş şi o iau prin apă, împotriva curentului. Nu sînt urmărit acum, dar poate că peste cîteva ore vor năvăli încoace cu cîini, cu elicoptere.

Păcat că ambalajul cu aruncătorul de grenade are o formă foarte neobişnuită. Dacă ar vedea cineva că din rucsacul meu se înalţă o piesă atît de misterioasă, înfăşurată în cauciuc, fără doar şi poate ar înţelege că sînt un salahor al GRU, că lucrez în ingrata aceea de asigurare drept pedeapsă pentru incapacitatea de a găsi de unul singur căile de acces spre secrete.

E lung drumul meu. Pe jos, mereu pe jos. Ca la Spetznaz. În sus, prin pîrîu, mereu în sus. Detaşamentele revoluţionare de luptători pentru libertate au nevoie de armament pentru răsturnarea robiei capitaliste. Poate că acest aruncător îl vor lua nişte băieţi italieni sau nemţi şi se vor folosi de el, dînd încă o lovitură capitalismului în putrefacţie.

E lung drumul. Timp suficient pentru gimnastică mintală. Ce-aş putea născoci pentru a fi pus să lucrez independent ? Poate să scriu un raport şefului sectorului 5 al Direcţiei 1 şi să propun ceva original ? De pildă, o acţiune prin care băieţii germani sau italieni să-l răpească pe preşedinte, sau pe ministrul apărării. Ar fi ceva bun pentru ei, pentru ţelurile lor revoluţionare, pentru ridicarea conştiinţei revoluţionare a maselor. Cel capturat să fie judecat de un tribunal revoluţionar, al lor. Să fie executat. Dar înainte de execuţie am putea să stăm noi de vorbă cu el, şi dă-i înainte cu pila peste dinţi : ia spune tu, lighioană, ceva secrete !

Îmi tîrăsc cu greu picioarele prin apă, zîmbind la năzbîtiile mele. Se-nţelege că niciodată n-am să propun aşa ceva. A da cuiva sfaturi e o treabă ingrată. Cei care au oferit o idee nu sînt niciodată pomeniţi. Nu iniţiatorii sînt decoraţi, ci făptuitorii. Ideea e simplă. Ajung alţii la ea şi fără mine. Eu am nevoie să inventez ceva, la care să fiu nu numai iniţiator, ci şi făptuitor. Ideea trebuie să nu fie generală, ci concretă. Înainte de a o încredinţa comandantului, trebuie să pregătesc mii de amănunte. Înainte de a o relata, trebuie să fiu întru totul legat de această idee, dar în aşa fel, încît să nu pot fi dat la o parte, încredinţîndu-se unor lupi mai experimentaţi desfăşurarea operaţiei.

Torentul cristalin, de munte, îmi şopoteşte pe sub picioare. Uneori ies pe mal, pentru a ocoli o cascadă. Atunci rup din nou o bucăţică de trabuc, frec tutunul între palme şi îl împrăştii. Păşesc numai pe pietre, ca să nu las urme.

Iată şi locul ales de mine, aprobat de vice-liderul rezidenţei şi confirmat de şeful Direcţiei 1 al GRU. Ascunzătoarea nu e o peşteră, şi nici un beci secret. Nicidecum. Ascunzătoarea e un loc care poate fi găsit cu uşurinţă de cel destinat a-l găsi şi care e foarte greu de găsit de către cei ce nu e cazul să-l găsească. Ascunzătoarea e un loc în care marfa noastră nu poate fi descoperită întîmplător, unde ea nu poate avea de suferit din pricina calamităţilor naturale.

Ascunzătoarea aleasă de mine răspunde acestor cerinţe. E aleasă în munţi, departe de aşezări omeneşti. Locul se află într-o despicătură între stînci. Locul e barat printr-un hăţiş imposibil de străbătut, de tufişuri spinoase. Un loc de care turiştii nu se simt atraşi şi pe unde copiii curioşi nu-şi caută loc de joacă. Pe aici nu vor exista niciodată construcţii. Locul nu este ameninţat de alunecări de teren şi de inundaţii. În schimb este uşor de găsit. Dacă, desigur, ştii cum să-l cauţi. Iată o linie de

înaltă tensiune, pe gigantici stîlpi metalici. De la stîlpul cu Nr. 042 trebuie să mergi în direcţia stîlpului cu Nr. 041. Trebuie să mergi pînă în punctul unde cablurile atîrnă cel mai mult spre pămînt şi acolo să te răsuceşti spre stînga. Mai departe să treci treizeci de metri într-o direcţie absolut perpendiculară pe linia de înaltă tensiune. Că spinii o să te zgîrie pe faţă ? Asta n-are importanţă, căci iată, în acele tufişuri e o grămadă de pietre amestecate cu tăciunii negri ai unui foc ce a ars aici cu mulţi ani în urmă. De aici, o iei prin tufişuri zece paşi la dreapta. Te vîri în despicătura de acolo. Iată, se vede o grămădire de pietre. Ea este ascunzătoarea. Ce-i drept, locul nu-i prea atrăgător. E umed, întunecos. Plin de spini. Data trecută, cînd am găsit locul acesta, am îngrămădit aici tot felul de gunoaie pe care le-am găsit prin apropiere : o cutie de conserve ruginită, o sticlă, un ghem de sîrmă. Asta pentru ca nimănui să nu-i treacă prin minte să organizeze tocmai aici vreun picnic.

Examinez încă o dată cu atenţie tot ce mă înconjoară. De la momentul primei mele apariţii aici, nu s-a schimbat nimic. Pînă şi cutia de canserve se află pe locul dinainte. Ascult îndelung şuierul vîntului peste vîrfurile munţilor. Nu e nimeni. Azvîrl de pe umeri rucsacul, de care mi se făcuse lehamite. Îi propusesem comandantului să îngrop aruncătorul în pămînt, dar el a ordonat doar să-l acopăr cu pietre, alegîndu-le pe cele mai grele. Mai propusesem să prind un motan de pripas, să-l aduc aici şi să-l aduc jertfă intereselor proletariatului mondial. Rămăşiţele lui i-ar fi îndepărtat de locul acesta şi pe vînători, şi pe turişti, şi eventualele perechi de îndrăgostiţi, care caută colţişoare izolate. Dar nici această propunere n-a fost aprobată. Prim-locţiitorul comandantului a ordonat să utilizez lichidul „ZRG, varianta 4". Flaconul pe care-l am e mic de tot, însă mirosul va dăinui multă vreme. „ZRG, varianta 4" înseamnă miros de cauciuc ars, care va persista aici cîteva săptămîni, alungîndu-i pe nechemaţi şi garantînd că nu se vor încumeta decît destinatarii pachetului meu. Ei bine, succes vouă, neînfricaţi luptători pentru libertate şi dreptate socială. Ascult şuierul vîntului şi mă strecor printre stînci ca o fiară prudentă.

Am ajuns că cunosc destul de bine Europa Occidentală. Aşa cum un dulău de vînătoare cunoaşte păduricea din vecinătate. Aş putea să lucrez ca ghid turistic la Amsterdam sau la Hamburg : priviţi spre dreapta, priviţi spre stînga. Şi Viena o cunosc bine, dar nu ca Zürich-ul, de pildă. Şi este de înţeles : nu faci amor acolo unde şi locuieşti. Este explicabil de ce colegii mei de la Roma, Bonn, Paris, Geneva cunosc Viena mai bine decît mine. Ei lucrează aici, „plecînd în turneu". Iar eu fac turnee acolo. Toţi avem acelaşi sistem. Noi toţi avem aceeaşi tactică : nu trebuie să intri în conflict cu autorităţile locale, o dată ce e posibil să-ţi desfăşori operaţia undeva cît mai departe.

Astăzi lucrez la Basel. Dar nu de unul singur. Sînt în asigurare. Baselul este un punct de joncţiune a Germaniei, Franţei şi Elveţiei. Baselul e un loc foarte convenabil. Un loc unic în felul său. Baselul este o încrucişare de drumuri. Ai fost la Basel şi ai dispărut. Aici e uşor să dispari. Foarte uşor.

Acum şed într-un mic restaurant, exact vizavi de gară. De fapt e greu de spus dacă e un restaurant, sau o berărie. Sala e împărţită în două. De o parte e restaurantul. Mic de tot. Acolo sînt feţe de masă roşii. În cealaltă parte e berăria. Mese de stejar, fără nici un fel de feţe. Aici şed eu. Singur. În lemnul înnegrit, e sculptat un ornament şi o dată : „1932". Înseamnă că masa asta se afla aici încă înainte de Hitler. E bine să fii elveţian. Graniţa Germaniei trece uite pe acolo. De-a dreptul prin stradă. Dar război n-a fost niciodată.

O simpatică domnişoară scunduţă aşază în faţa mea o halbă de bere pe un disculeţ curat de carton. De unde să ştie ea, pieptoasa, că eu mă aflu deja într-o misiune de luptă. Că secundele îmi ticăie în cap, că nu degeaba şed eu în aşa fel, încît marele orologiu de pe clădirea gării să-mi fie la vedere. De unde să ştie ea că după acest ceas se mai orientează cineva pe care eu nu-l cunosc şi n-am să-l cunosc niciodată. De unde să ştie ea că vîrfurile degetelor mele sînt deja unse cu crema MMP şi de aceea nu lasă amprente. De unde să ştie că în buzunarul meu se află un mîner obişnuit, de porţelan, din acelea ce atîrnă de lanţ prin toalete. Ai tras de el

și apa a început să vuiască. Numai că mînerul acesta este executat la Institutul de mascare al GRU. În interiorul lui e un mic container, conținînd poate descrierea unei ascunzători, sau bani, sau aur, dracu să știe ce anume. Eu nu știu ce se află înlăuntrul containerului. Dar exact peste șapte minute am să ies la toaletă și în penultima cabină am să scot mînerul de pe lanț, am să-l pun în buzunar, iar în locul lui am să-l atîrn pe cel din buzunarul meu. Cineva, și anume cel care se uită și el la ceasul gării, va intra după mine în acea cabină, va desprinde mînerul cu container, iar în locul lui va agăța unul obișnuit, care se află acum în buzunarul lui. Cu siguranță că și el îl strînge acum cu degetele unse cu cremă MMP. Toate cele trei mînere sînt ca niște gemeni. N-ai cum să le deosebești. Institutul de mascare nu-și pierde timpul de pomană.

Limba marelui orologiu a tresărit abia vizibil. Mai sînt șase minute. Lîngă gară se află un enorm șantier. Fie că se extinde gara, fie că se construiește un hotel. Construcția se conturează cu eleganță de sub schele — ceva în formă de turn. Pereții sînt din metal cafeniu și ferestrele, de asemenea, de culoare închisă, aproape cafenii. Sus de tot, pe cer, se disting muncitori cu căști portocalii — maimuțe ale unei jungle de oțel. Iar pe cornișe — porumbei. Iată că unul din ei își ucide încet și cu încordare un tovarăș, izbindu-l cu ciocul în ceafă: pac, pac. Așteaptă puțin, și iarăși, pac cu ciocul în ceafă. Respingătoare pasăre e porumbelul. Nici ereții, nici lupii, nici crocodilii nu ucid din amuzament. Porumbeii ucid numai astfel. Își omoară confrații pur și simplu pentru a se distra. Și ucid fără grabă, prelungindu-și plăcerea.

Eh, să fi avut în mîini un pistol mitralieră Kalașnikov! Aș fi lăsat în jos maneta de siguranță, la foc automat. Închizătorul l-aș fi dat înapoi cu o smucitură și aș fi umplut cu detunături piața gării, pe jumătate, adormitului Basel. Aș fi trăsnit porumbelul ucigaș cu o lungă rafală de foc automat. L-aș fi strivit cu plumb, l-aș fi măturat. L-aș fi transformat într-un ghemotoc de pene și sînge. Dar n-am arma cu mine. Nu sînt la Spețnaz, ci în captare prin agentură. Păcat. Dar, ce-i drept, aș fi ucis fără să-mi dau seama că, salvîndu-l pe porumbelul cel slab de la o moarte sigură, eu salvez în același timp un ucigaș. Căci firea lor, a tuturor, este aceeași. De porumbei. Acela o să-și vină în fire, o să-și tragă răsuflarea, apoi va găsi unul mai slab decît el și va începe să-l ciocănească în ceafă. Că doar știe, ticălosul, în ce loc să izbească. E profesionist, precum un călău de la NKVD. Respingătoare pasăre porumbelul. Și cînd te gîndești că sînt oameni care consideră acest ucigaș cu sînge rece drept simbol al păcii. În loc să fi considerat drept asemenea simbol crocodilul, ori șarpele anaconda. Doar anaconda e o fiară pașnică. Ucide numai pentru a se hrăni. Și îndată ce mănîncă, adoarme. El nu găsește delectare în tortură. Și nu-și omoară confrații.

Porumbelul cel slab și-a întins aripile pe cornișă. Capul i s-a lăsat de tot în jos. Iar porumbelul cel puternic s-a strîns tot într-un ghem. Îl dă gata pe cel slab. O lovitură. Încă una. Puternice-i sînt izbiturile. Vîrful ciocului îi e însîngerat. Ei bine, n-ai decît să-ți termini treaba, că e timpul să plec. La toaletă. La o operație absolut secretă de asigurare pentru agentură.

8

Nu pierd timpul. Cînd asigur pe cineva în Germania, mă gîndesc cum aș putea eu însumi să pătrund spre secretele germane. Cînd sînt în Italia, mă gîndesc la căile de acces spre secretele italiene. Dar în Italia poate fi recrutat și un american, și un chinez, și un australian. Am nevoie de oameni din aceia care dețin secrete de stat. Acum m-am întors de la Basel și îi raportez Navigatorului rezultatele operației. De obicei raportul îl ascultă viceliderul, dar astăzi îl ascultă Navigatorul personal. Pe cît se vede, asigurarea prezenta importanță deosebită. Profitînd de ocazie, îi raportez propunerile mele despre cum s-ar putea capta documente secrete referitoare la sistemul „Florida". „Florida" e sistemul de apărare antiaeriană al Elveției. „Florida" elvețiană este, desigur, o cărămijoară. Dar tocmai din asemenea cărămijoare este constituit sistemul apărării antiaeriene al S.U.A. Dacă am face cunoștință cu un sergent elvețian, s-ar lămuri multe în legătură cu sistemul american...

Navigatorul mă ațintește cu privirea lui grea. În ochi are numai plumb și nimic altceva. Privirea lui e pri-

virea unui taur care se uită îndelung la un tînăr toreador înainte de a-l ridica în coarnele lui puternice. Gîndurile nu se încurcă din pricina acestei priviri de taur. Deţin nişte nume şi adrese ale personalului de la un punct de comandă al sistemului apărării antiaeriene a Elveţiei. Ştiu cum s-ar putea face cunoştinţă cu un sergent. Dar el mă striveşte cu privirea. Mă fîstîcesc şi uit întregul şir logic al raţionamentelor mele.

— Voi căuta să fac acest lucru.

El tace.

— Voi raporta toate detaliile...

El tace. Inspiră pe nări un metru cub de aer şi îndată îl expiră, precum o balenă :

— La asigurare !

Asigurarea de agentură este ceva în genul siropului dulce pentru o muscă. Părelnic nu e riscantă, ba e chiar dulceagă, dar nu poţi să mai ieşi din ea. Ţi se îngreunează aripioarele, aşa încît, pînă la urmă îţi dai duhul în siropul ăsta. Cercetaş adevărat devine numai acela care izbuteşte să se smulgă din el. Ghenka-consulul, de pildă. A venit la Viena o dată cu mine. Ni s-au dat cîte trei luni pentru studierea oraşului, pentru ca să-l cunoaştem mai bine decît poliţia vieneză. Peste trei luni, amîndoi am fost supuşi unui examen : ce se află la Lügerplatz ? Zece secunde de gîndire. Denumirile tuturor magazinelor, hotelurilor, restaurantelor, numerele autobuzelor care opresc acolo, să le înşirui pe toate. Mai repede ! Dar poate că acolo nu-i nici un hotel ? Mai repede, mai repede ! Să cunoşti oraşul mai bine decît poliţia locală ! Numeşte toate străzile ce intersectează Tabor Strasse ! Mai repede ! Cîte staţii ? Cîte cutii poştale ? Dacă mergi în direcţia... ce e în stînga ? Ce ? Ce ? Cum ? Cum ? Cum ?

Atît eu, cît şi Ghenka am trecut examenele la a doua prezentare. Dacă nu le treci din trei prezentări, eşti trimis înapoi, în Uniune. După examene am fost imediat aruncat la asigurare. El însă nu. El, în timp ce studia oraşul, izbutise să facă cunoştinţă cu un escroc ce face negoţ cu paşapoarte. Nişte paşapoarte semifalse sau în alb, ori pur şi simplu furate de la turişti. Direcţia a 17-a CRU cumpără cantităţi colosale de paşapoarte şi alte documente personale : diplome, carnete de conducere auto, livrete militare. Nu pentru utilizare, ci pentru studiere ca modele la producerea de noi documente. Toate aceste hîrtii nu sînt, desigur, cine ştie cît de preţuite, iar captarea lor nu ilustrează deloc o clasă superioară în activitatea de agentură. Dar fapt este că eu am fost dat la asigurare, pe cînd Ghenka nu : continuă să capteze afurisitele lui de paşapoarte. În vreme ce Ghenka lucra cu paşapoartele, avea timp din destul. El însă nu pierdea timpul. A mai făcut cunoştinţă cu cineva, şi iată că eu am fost pus să asigur operaţiile lui, adică să-i acopăr coada. După întîlnirile lui, primeam nu ştiu ce dosare şi le duceam la ambasadă. Iar dacă s-ar fi întîmplat ca cineva să fie arestat la intrarea în ambasadă, acolo eram eu, şi niciodată Ghenadi Mihailovici. Între timp el circula curăţel. Mai tîrziu i s-au nimerit şi lucruri mai serioase. Pleacă la operaţii, iar cinci-şase ogari îi asigură acoperirea. În anul ce a urmat i s-a acordat înainte de termen gradul de locotenent-colonel. Numai doi ani a purtat gradul de maior.

Nu sînt nici invidios, şi nici gelos. N-are decît să-ţi meargă, Ghenka. Cer fără nori îţi doresc ! Dar am să mă smulg şi eu curînd din asigurare, Ghenka. E ora opt seara. Mă grăbesc spre casă. Patru ore de somn, iar la noapte — asigurare.

Navigatorul îmi zîmbeşte. Pentru prima oară după multe luni :

— În sfîrşit ! Am ştiut dintotdeauna că ai să ieşi pe un drum numai al tău. Deci, cum l-ai cunoscut ?

— Întîmplător. Lucram în asigurare la Inssbruck. Mă întorceam acolo. Hotărîsem să găsesc încă un loc, de rezervă, pentru vreo ascunzătoare. Am oprit în şosea şi tocmai examinam locul. Bun loc. M-am hotărît să plec. Dar roţile din spate erau pe pămînt. Pămîntul moale. Patinează. În spate era pantă. Văd că singur n-am s-o pot lua din loc. Stau la marginea drumului şi cer să fiu ajutat. Dar toţi gonesc pe lîngă mine. S-a oprit totuşi un „Fiat-132". Conducătorul era singur în maşină. M-a ajutat : mi-a împrumutat puţin maşina şi am ieşit din noroi, dar pe el l-am împroşcat tot — apăsasem prea tare pe accelerator. Am vrut să-i dau o sticlă de whisky ca semn de scuze, dar m-am răzgîndit. „Scuzaţi-mă, zic, haideţi să tragem la un restaurant. Acolo o să vi se spele maşina. Iar seara asta acordaţi-mi-o mie. Sînteţi invitatul meu.

— Şi a fost de acord ?

— Da.

— Te-a întrebat cine eşti ?

— Nu. A întrebat doar unde locuiesc. Eu i-am răspuns că în Viena. Şi, într-adevăr, acum eu locuiesc în Viena.

— Aveai număr diplomatic la maşină ?

— Nu. Lucram în asigurare. Pe o maşină străină.

Navigatorul întoarce între degete o carte de vizită. Nu se mai satură privind-o. E inginer : „Oto Velara". Ce, în fiecare zi dă un general GRU peste o asemenea carte de vizită ? Auzi, „Oto-Velara !" O adevărată mină de aur. Poate că o fi subapreciind careva Italia ca patrie a unor geniali gînditori, dar în nici un caz GRU. GRU ştie foarte bine că italienii au capete de gînditori geniali. Puţini ştiu că în anii antebelici Italia avea un nivel tehnologic fără precedent. Ce-i drept, această ţară s-a războit fără prea mare strălucire, şi tocmai acest fapt minimalizează realizările italiene în domeniul tehnicii militare. Dar aceste realizări, mai ales în domeniul aviaţiei, al submarinelor, al vedetelor de mare viteză au fost pur şi simplu uimitoare. Lev Manevici, colonel GRU, trimisese în Uniune, înainte de război, tone de documentaţie tehnică de o uluitoare importanţă. Italia ! Italia este un geniu nerecunoscut încă al tehnologiei maritime militare. S-ar putea ca unora să nu le vină a crede acest lucru, dar GRU este convins. „Oto Velara !" Inginer !

— Dar nu ţi-a fost cumva plasat ?

Navigatorul n-ar vrea deloc să creadă într-o asemenea posibilitate, dar întrebarea asta e obligat să o pună.

— Nu ! îl încredinţez eu cu înflăcărare. Am verificat tot. Nici controlul radio n-a descoperit nimic.

— Nu te aprinde. Într-un caz ca ăsta n-ai voie să te aprinzi. Dacă nu ţi-a fost plasat, înseamnă că ai avut mare noroc.

Asta o înţelegeam şi eu.

— Uite ce, zice Navigatorul. N-avem ce pierde, la urma urmei. Completează rapid o „foaie de verificare". Pînă mîine ai să reuşeşti ?

— La noapte lucrez în asigurare.

Făcu o grimasă. Apoi ridică receptorul şi fără a forma vreun număr, zice :

— Vino la mine.

Intră vice-liderul.

— Înlocuieşte-l mîine cu cineva pe Viktor Andreevici.

— N-am cu cine, tovarăşe general.

— Mai gîndeşte-te.

— Decît să-l iau pe Ghenadi Mihailovici ?

— Pe consul ?

— Da.

— Bine, trece-l la asigurare. Lasă-l să mai lucreze puţin şi în asigurare, că şi aşa a început să şi-o ia în cap. Pe Viktor Andreevici îl eliberezi de orice asigurare. Lui tocmai i se înjghebează o variantă foarte interesantă.

9

Telegrama cifrată de răspuns a venit peste două zile. Navigatorul n-are deloc chef să se despartă de „Oto Velara", de o firmă ce construieşte nave militare uimitor de rapide şi puternice. Navigatorul n-ar vrea să-mi citească mie telegrama. Îmi repetă doar răspunsul punctului de comnadă al GRU : „Nu". Telegrama nu lămureşte de ce răspunsul e „nu". „Nu", în orice caz, înseamnă că el este o personalitate cunoscută marelui calculator al GRU. Dacă nu s-ar fi ştiut nimic despre el, răspunsul ar fi fost pozitiv : încercaţi. Păcat. Păcat să se piardă un om atît de interesant. Iar comandantului probabil îi pare rău de mine. Poate pentru prima oară îi pare rău. El vede că îmi dau toată silinţa să intru în rîndul varegilor, şi n-ar vrea deloc să mă îmbrîncească din nou printre ogari. Tace. Dar eu ştiu că la asigurare e o penurie turbată de mînă de lucru.

— Tovarăşe general, mîine lucrez în asigurare. Permiteţi să plec ?

— Du-te, şi deodată zîmbeşte. Dar să ştii că nu există rău fără bine.

— La mine, tovarăşe general, întotdeauna răul e fără bine.

— Ba uite că nu-i chiar aşa. Ţi s-a interzis să-l mai întîlneşti ; asta-i rău. Dar la comorile experienţei noastre, noi am mai adăugat o fărîmă.

— ?

— Ai ajuns la un necaz şi cu acea ocazie ai făcut cunoştinţă cu un om interesant. În activitatea noastră,

deosebit de dificil este tocmai primul moment al cunoştinţei. Cum să te apropii de un om ? Cum să angajezi o convorbire ? Cum să consolidezi cunoştinţa ? De-acum înainte, de îndată ce ai să găseşti un om interesant, loveşte-i maşina, izbindu-te cu a ta de ea. Şi contactul s-a făcut. El să-ţi dea adresa. Iar tu să-l inviţi la un pahar. Ce vă pasionează ? Monede ? Timbre ? Am eu unul...

— Dumneavoastră, tovarăşe general, sînteţi de acord să plătiţi maşinile bușite ? întreb eu rîzînd.

— Sînt de acord, răspunde el cu seriozitate.

CAPITOLUL XI

1

Ce vremuri au fost cîndva ! Dar s-au dus. Totuşi au fost. A fost o Armată Roşie, iar împotriva ei Armata Albă. Dar a mai existat şi o Armată Verde. O comandase Foma Mokrous. Bine mai luptau verzii. Numai că, spre nenorocirea lor, s-au încrezut în roşii, s-au unit cu ei, formînd Armata Roşie-Verde. Şi de aici li s-a tras sfîrşitul. Iar armata a început iarăşi a se numi Roşie.

Bune vremuri au mai fost atunci. Dacă-ai vrut să fii cu roşii — poftim. Dacă nu voiai, puteai să fugi la albi, ori mai ştiu eu la cine. Că erau mulţi şi de toate soiurile : grigorieviști, antonoviști, petliuriști. Ori şi mai bine : Armata revoluţionară-insurecţională a Ucrainei — RPAU [1]. RPAU era în acelaşi timp o armată şi un stat. Filozofie simplă : rolul statului este să apere populaţia împotriva duşmanilor externi. Asta era tot. Înlăuntrul statului fiecare îşi era singur stăpîn. Fă cum vrei, numai să nu-i superi pe alţii. Dacă vor năvăli duşmanii, statul îşi scoate armata — numai voluntari. Nu vrei să lupţi pentru libertatea ta — n-ai decît să fii rob. Astea erau regulile în RPAU.

În cătunul nostru, toţi bătrînii ţin minte acele vremi. Şi pe conducătorul acelei armate nu-l uită : Nestor Ivanovici Mahno. Bătrînii spun că Nestor Ivanovici nu era nicidecum aşa cum îl arată roşii în filme. Ei zic că a fost un bărbat tînăr. Mai tîrziu am verificat acest lucru în enciclopedie. Bătrînii nu mint : în anul '18, Nestor Ivanovici nu avea nici treizeci de ani. Purta părul în plete, ce-i drept. Lăsat pînă pe umeri. Ţăranii îl considerau un sfînt. Îşi făceau cruce cînd îl vedeau.

Trece Nestor Ivanovici prin Ekaterinoslav, în trăsura cu patru cai negri. E încruntat. În priviri i se citeşte un gînd măreţ. Iar cei patru cai negri îi struneşte Veliki Nemoi [1]. Nestor Ivanovici e şchiop şi nu merge călare : numai în taceankă [2], avînd la îndemînă o mitralieră. Iar Veliki Nemoi era mereu alături. El îi era tătucului Mahno şi curier, şi ordonanţă, şi gardă personală, şi călăul curţii ; sentinţele lui Nestor Ivanovici erau scurte de tot.

Trece Nestor Ivanovici, iar ţăranii i se închină din şale, că doar e al lor : un ţar al ţăranilor. Pe taceanka lui cu mitralieră e bătută în cuie de argint, pe partea din spate, deviza : „Eh, n-ai să m-ajungi !“ şi pe partea din faţă : „Hei, n-ai să mă prinzi !“ Iar alături de taceanka tătucului merg călări : tătucul Maksiuta, Nikolai Melnik, Grişa Anticrist, Nikolai Pustovoit şi Lev Andreevici Zadov — şeful cercetării. Cercetarea din RPAU se afla la nivelul celor mai înalte standarde mondiale. Mahno niciodată nu se angaja în luptă, în cazuri cînd situaţia îi era nefavorabilă. Se retrăgea. Dispărea. Armata lui se risipea. Tunurile, mitralierele erau vîrîte prin viroage şi văgăuni, caii erau lăsaţi să pască prin lunci, iar vestitele taceanka, ce purtaseră mitraliere, duceau codanele pe la iarmaroace. Mujicii şed prin curţi. La soare. Zîmbesc.

Armata mahnovistă se distingea de toate celelalte prin umorul ei tăios şi prin zîmbete. Nestor Ivanovici însuşi era un mare glumeţ. Pe frunte i se citeau gînduri măreţe, dar în ochi îi sticleau nişte drăcuşori neastîmpăraţi. Pentru o glumă bună era darnic ca şi pentru o victorie în luptă. Dar strașnic mai ştia să se bată Nestor Ivanovici ! Într-o singură noapte îşi strîngea întreaga armată în pumn, şi cu pumnul acesta izbea în locul cel mai vulnerabil. În armata sa erau şaptesprezece divizii de cavalerie. Se cutremurau oraşele de tunetul copitelor călărimii lui. Iar

[1] Iniţialele ruse ale armatei lui Mahno.

[1] Poreclă. În traducere : Marele Mut.

[2] Trăsură uşoară, dotată cu o mitralieră, larg utilizată în anii războiului civil.

dacă se întîmpla ca norocul să-i fie potrivnic, numai ce scotea tătucul un fluierat, şi iarăşi armata sa se risipea, se ascundea, dispărînd pînă la prima noapte-ntunecoasă.

Era invulnerabil tătucul Mahno. Dar uite că s-a încrezut în roşii. Rău ai făcut, tătucule, că te-ai încrezut. Ai şi găsit cui să le acorzi încredere. Cavaleria mahnovistă a pătruns în Crimeea, împreună cu roşii, ca să-i taie pe albi. Dar îndată ce i-au tăiat pe albi, numai ce s-a desfăşurat prin surprindere Armata întîi de cavalerie împotriva aliatului ei. O armată de cavalerie ! Stepa aceea pustie. Sfîrşitul lunii noiembrie a anului douăzeci. Armata de cavalerie ! O adevărată lavină. Tunetul copitelor se auzea la zeci de verste. Stepa fusese deja prinsă de ger. Stepa părea un nesfîrşit cîmp de beton. De la un orizont la altul. Roşii nu trăgeau şi nici măcar „Ura" nu strigau. Zecile de mii de săbii au ieşit fulgerător din teci, scînteind în soare. Şi s-a pornit Armata de cavalerie ! S-a pornit. Vuiet şi şuier. Omul devine fiară în mulţime. Şi calul se sălbăticeşte. Spuma zboară-n ghemotoace prin aer. Caii-fiare ! Oamenii-fiare ! Şuier de săbii. Scînteieri orbitoare. Tunet de copite. Cîteva divizii de cavalerie ale roşilor învăluie printr-o largă manevră armata mahnovistă, tăindu-i retragerea, iar Armata de cavalerie, în întregul ei, izbeşte frontal. În galop. Prin surprindere. Împotriva unui aliat ! Taie ! Loveşte ! O brigadă independentă de cavalerie, cu destinaţie specială, formată din prizonieri, este şi ea acolo, tăindu-i cu săbiile chiar şi pe ai săi. Pe cei care nu se sălbăticesc în luptă. Taie ! ! !

A desfăşurat el, Nestor Ivanovici, cele trei sute optzeci de taceanka, şi patru sute şaisprezece mitraliere ale sale au biciuit Armata întîi cu un uragan de plumb. Dar tîrziu. Tîrziu. În cine te-ai încrezut tu, Nestor Ivanovici ? Tîrziu. Tu niciodată nu primeai lupta în condiţii de inegalitate. Plecai. Dar aici, unde să pleci în faţa aliatului ? Taie ! S-a înecat în propriu-i sînge divizia a 6-a de cavalerie a roşilor. Munţi de cadavre. Răniţi nu erau. Răniţii erau călcaţi în picioare de cai : venea din urmă, ca o lavină, Armata întîi de cavalerie ! N-are timp să-i ocolească pe propriii ei răniţi. Taie ! Rău ai făcut, Nestor Ivanovici, că te-ai încrezut în ei. Rău. Eu nu m-aş fi încrezut. Eu nici acum nu mă încred în ei. Ştii, Nestor Ivanovici, că eu nu m-aş fi pus în slujba roşilor. Aş fi preferat drapelele tale cele negre. Dar uite că tu nu existi şi

nici alte armate nu există în afară de Armata Roşie. Şi n-ai încotro să fugi. Vremurile acelea de glorie au trecut. Dar, în principiu, puţine lucruri s-au schimbat. Fiecare îşi recrutează propria sa bandă. Atîta doar că nu se numeşte bandă, ci grupare. Ce-i drept, grupările nu se hăcuie una pe alta cu săbii, dar oare din atîta lucru e mai uşor ? Mai înainte măcar era limpede care-i alb şi care-i verde. Pe cînd acum fiecare, pentru a-i fi mai comod, se consideră roşu. Dar fiecare roşu nu se încrede în ceilalţi roşii. Ceilalţi roşii sînt pentru ei nişte aliaţi, aşa cum a fost Armata întîi de cavalerie aliată pentru tătucul Mahno.

Rele vremi. Toţi sînt tovarăşi. Toţi sînt fraţi. Dar cînd omul îi este prieten, tovarăş şi frate omului, cum poţi ghici dincotro vei fi lovit ? Dincotro se va desfăşura prin surprindere lavina şi te va călca în copite ?

2

Smîrcul asigurării de agentură mă trage tot mai adînc, mai adînc spre fund. N-ai cum scăpa.

Pînă şi unui zidar, ca să înalţe un zid i se cuvin prin lege trei ajutoare : unul să amestece mortarul, altul să-i dea cărămizile, iar al treilea să-i taie cărămizile în jumătăţi, atunci cînd e nevoie. La captarea prin agentură însă, sînt necesare cu mult mai multe ajutoare pentru fiecare lucrător. Şi fiecare doreşte să fie zidar. Nimeni nu vrea să fie ajutor. Dar meşter poţi deveni numai demonstrînd că eşti în stare să lucrezi tu însuţi la nivelul meşterilor, sau chiar mai bine.

Însă cum poţi face aşa ceva, o dată ce asigurarea de agentură îţi răpeşte tot timpul ? Toate nopţile. Toate sărbătorile. Toate zilele libere.

Nikolai Viktorovici Podgornîi, preşedintele sovietic, a dispărut. S-a evaporat. A pierit. A fost. Acum nu mai este. Firește, preşedintele e doar un pion. Preşedintele e un nimic. Preşedintele e un paravan. Ceva în genul unui ambasador sovietic. Acesta păşeşte mîndru prin ambasadă. Stă de vorbă cu înalte personalităţi. Strînge mîini. Zîmbeşte, însă nu adoptă hotărîri, iar la marile secrete nici

nu are acces. N-ai decît să zîmbeşti şi să strîngi mîini. Asta ţi-e meseria. Pe cînd noi avem un canal direct al subordonării. Navigatorul răspunde în faţa şefului GRU. Acesta — în faţa Şefului statului major general. Iar acesta, la rîndul lui, în faţa Comitetului Central. Pe cînd ambasadorii şi preşedinţii sînt elemente de mascare. Un paravan.

Dar, pe toţi dracii, dacă un preşedinte, fie el şi de paie, dispare, dacă lumea îşi aminteşte de el doar o jumătate de zi, oare de mine, dacă aş dispărea pe neaşteptate, şi-ar aminti cineva ? Ataşatul militar sovietic de la Viena a dispărut. A pierit. S-a evaporat. A fost dus acasă. În Uniune. A fost evacuat, cum se spune la noi. Evacuarea ofiţerilor GRU şi KGB are loc în cazuri de greşeli grave, de completă inactivitate, în cazul cînd cineva e suspectat de contacte nepermise, sau de pregătiri în vederea unei evadări. Pentru ce anume a fost evacuat ataşatul militar, nu cunosc. Aşa ceva nu se comunică niciodată. A dispărut, şi cu asta basta. A pierit. A plecat în concediu şi nu s-a mai întors. Uniunea Sovietică e mare. S-a rătăcit pe undeva ! „Mercedes"-ul lui, cel verde, a trecut, drept moştenire, în posesia noului ataşat militar, colonelul Tvetaev. Noul ataşat militar e un om mîndru. Se consideră şef. Vecinii noştri din KGB consideră că el este vice-liderul. Dar la noi, ca de altfel în orice organizaţie secretă, poziţia ocupată oficial nu reprezintă nimic. Noi avem ierarhia noastră. Secretă. Subterană. Nevăzută lumii.

N-ai decît să circuli, colonele, împăunîndu-te. Dar fii atent, căci în curînd te va chema Navigatorul în cabinetul său. Pe blana de leu. El îţi va comunica foarte drăgăstos, colonele, că eşti subordonat nu Navigatorului în persoană, nici vice-liderului, şi nici măcar unui locţiitor obişnuit al Navigatorului, ci pur şi simplu unuia din lupii GRU de mare succes, adică unuia din varegii noştri. Iar acesta s-ar putea să se dovedească a fi, de pildă, oricare din ajutoarele tale. Oficial, faţă de lume, tu vei zîmbi şi vei strînge mîini, iar ajutorul ataşatului militar, cu gradul de maior sau locotenent-colonel îţi va purta servieta în urma ta. Tu în „Mercedes", iar el într-un „Ford". Dar toate astea numai din punct de vedere oficial. Însă ceea ce se face oficial, faţă de toată lumea, nu are nici o importanţă. Căpetenia unei mafii poate să se prefacă ziua

într-un chelner. Asta însă nu înseamnă că directorul restaurantului are mai multă importanţă. La noi, în GRU, este acelaşi sistem. Rangurile şi distincţiile exterioare nu joacă nici un rol. Decoruri. Dimpotrivă, noi îi trecem de pe scenă în umbră pe liderii noştri şi pe ofiţerii cei mai talentaţi, expunîndu-i pe scenă pe demnitarii înfumuraţi, pe cînd în spatele culiselor avem propriile noastre ranguri, propriile distincţii, propria scară a valorilor. Iar aici, după culise, varegul dispune de ogar. Varegul sfîşie beregăţi. Varegul captează secrete. El trebuie să fie asigurat. Se întîmplă ca ajutorul tău să fi şi răzbit în rîndul varegilor, pe cînd tu, colonele, eşti abia un ogar. Un şacal. Un nimic. Un Bobik. Un Tuzik. Cu „Mercedes"-ul tău vei merge să-l asiguri, să-l acoperi pe ajutorul tău. Pentru unele greşeli mărunte, maiorul te va lua în rîs faţă de întreaga noastră frăţie de captatori. Pentru erori mari, vei ajunge la închisoare. El captează secrete pentru GRU, pe cînd tu doar îl asiguri. El îţi va scrie caracterizarea de serviciu. Soarta ta este în mîinile lui. Dacă greşeşti cumva, eşti pierdut, vei dispărea. Vei fi evacuat, la fel ca şi predecesorul tău. Deocamdată însă, zîmbeşte, ogar nenorocit, flecuşteţule, javră ce eşti. Şi nu uita că peste trei luni te aşteaptă examenul la cunoaşterea oraşului. Trebuie să ştii Viena mai bine decît poliţia vieneză ! O sută de întrebări. Trebuie să dai o sută de răspunsuri corecte. Căci o greşeală la un răspuns poate duce la o eroare în asigurarea de agentură. Iar asta înseamnă un eşec, scandal, comisia Comitetului Central, banda rulantă a interogatoriilor, închisoarea. Iar dacă vei trece examenul, colonele, abia atunci te aşteaptă munca la asigurare. Vei acoperi coada unora. Fără zile libere. Fără sărbători. Fără o rază de lumină. Totuşi, deocamdată, zîmbeşte.

3

Asigurarea de agentură se întîmplă să fie directă şi generală. Astăzi, în asigurarea directă lucrează întreaga noastră rezidenţă glorioasă. Întregul abataj. Toată haita.

Întreaga asigurare este coordonată de Navigator în persoană. Iar în asigurarea generală lucrează ambasadorul

Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste și Consulul general. Ei, care lucrează în asigurarea generală, habar nu au de ceea ce se petrece. Pur și simplu le parvine de la Comitetul Central (asta se cheamă „de la instanță", o telegramă cifrată : acoperiți, protejați, ștergeți urmele. Dacă se întîmplă să greșim noi, adică cei din asigurarea directă, ne va acoperi cu o perdea de fum asigurarea generală. Exact la fel cum sepia fuge de dușman, acoperindu-se cu o perdea impenetrabilă pentru privire. Ambasadorul și Consulul general vor striga, vor face scandal, vor învinui poliția austriacă de calomnie și provocări, vor nega totul, orice. Se vor uita cu impertinență în ochi, înscenînd nevinovăția ultragiată. Vor amenința cu înrăutățirea relațiilor prietenești și cu sfîrșitul destinderii. Vor aminti că Armata Roșie a eliberat dezinteresată Austria. Vor aminti de jertfele războiului și de crimele nazismului. Asta le este meseria. Pentru asta sînt ei inventați, ca să ne acopere retragerea în cazul cînd noi greșim.

Dar deocamdată n-am greșit. Deocamdată totul merge strună. Operația pe care o desfășurăm necesită eforturile cîtorva rezidențe și ale tutror ofițerilor de captare din fiecare dintre rezidențele angajate în operație : prin Austria trece un motor de tanc. Deja a străbătut cîteva țări. În tranzit. Destinația — Turcia. Chipurile. Austria este ultima etapă dificilă a acestui drum complicat. Mai departe, va porni prin Ungaria, iar și mai departe își va schimba brusc direcția de deplasare.

Motorul de tanc cîntărește o tonă și jumătate. Varegii noștri l-au sustras într-o țară oarecare și l-au trecut granița sub o altă denumire. Călătorește deja cam de multă vreme, traversînd frontiere și schimbîndu-și de fiecare dată denumirea, exact cum un nelegal al GRU își schimbă pașapoartele o dată cu trecerea unei granițe.

Acum containerul cu motorul de tanc se află deja în Austria. Aici el călătorește sub denumirea : „instalație energetică experimentală pentru sistemele de drenaj ale irigațiilor". În țările Asiei și Africii e foamete ! Lăsați să treacă această „instalație energetică experimentală" ! Să-și rezolve țările sărace problema alimentației !

O lucrare de mare încordare a nervilor. Grea. Cei care n-au avut legătură cu tranzitarea unor încărcături grele peste frontiere de stat, nici nu-și pot imagina cîți birocrați sînt puși în mișcare ! Iar GRU trebuie să fie încredințat că nici unul din aceștia nu bănuiește reala destinație a „instalației energetice experimentale". Cît despre cei care brusc și-au dat seama, aceștia trebuie să primească fără întîrziere un respectabil onorar pentru capacitatea lor deductivă și ca să aibă aerul că nu bănuiesc nimic. Pe fiecare din aceștia, GRU trebuie să-l aibă sub ochi, fie și numai de la distanță. Iată deci cu ce ne ocupăm noi.

Careva dintre varegi își găurește de pe acum vestonul pentru prinderea unui ordin. Doar e vorba de un motor de tanc. Ultimul tip. Nu pentru a fi copiat, desigur. Dar pentru a fi studiat. Exact așa cum pentru un constructor american de automobile de curse ar prezenta foarte mare interes cel mai modern motor japonez.

Drace, oare unde aș putea eu să găsesc ceva asemănător ? Lucruri interesante sînt o mulțime, iar obținerea lor uneori nu e prea dificilă. Dar serviciul de informații cumpără trei-patru modele identice, sau documente în diverse părți ale lumii și gata. De mai multe nu e nevoie. Tu să ne dai ce e și mai nou, ceea ce nimeni nu poate procura. Uneori propui ceva extraordinar de interesant, dar GRU răspunde printr-un refuz. Adică, mulțumesc, dar rezidența diplomatică a GRU de la Tunis a lucrat mai rapid. Mulțumesc, obiectul acesta îl avem deja.

GRU înseamnă o concurență necruțătoare. Supraviețuiesc cei puternici

4

Timpul se scurge lent : tic, tic, tic. E noapte. La noi în abataj întotdeauna e o singură culoare : albastră. Sigur, se poate regla intensitatea luminii. Dar asta nu duce la schimbarea culorii. Totul rămîne ca și mai înainte, albastru. E ora 2 și 43 de minute. Trebuie să circul puțin, ca să-mi alung somnul. De obicei, în încăperile rezidențelor nu există nici un fel de ferestre. La noi, la Viena, în această imensă clădire, sînt numai trei. Ca să ajungi la ele, trebuie să ieși din sala comună de lucru pe un coridor, să urci niște scări pe lîngă laboratorul de fotodescifrare pînă pe coridorul „C", iar de acolo în sus, pe o altă scară. Patruzeci și opt de trepte. Tocmai aici avem un co-

ridoraș ce duce spre ușa solidă a centrului de antene. Pe coridorul acesta se și află cele trei ferestre, iar locul se numește Nevski prospekt. Asta probabil, pentru că, după ce i s-a urît de ședere în adîncurile cazematelor noastre, fiecare găsește o ocazie cumva, de a se învîrti oleacă pe la soare. Acest spațiu minuscul e separat de încăperile noastre de lucru prin zeci de uși, planșee de beton și pereți. Aici nu e permis să se dezbată probleme secrete, dar cu toate acestea, cele trei ferestre sînt protejate în așa fel, cum de altfel trebuie să fie protejate niște ferestre ale GRU. Din afară ele nu se deosebesc prin nimic de alte ferestre. Aceleași gratii, ca pretutindeni. Numai că ferestrele noastre sînt puțintel tulburi. De aceea e foarte greu să se vadă din afară ce se petrece înăuntru. Geamurile ferestrelor sînt foarte groase. N-ai cum să le spargi. Sînt executate astfel și pentru că sticla groasă vibrează mai puțin, încît nu poate sluji drept membrană, chiar dacă dirijezi spre ea o sursă puternică de radiații electromagnetice. În plus, geamurile sînt executate în aparență nu tocmai corect. Într-un loc sînt ușor mai groase, în altul ușor mai subțiri. Dar și aici e o viclenie. Aceste neregularități ale sticlei sînt calculate de o mașină electronică. Cineva a primit un premiu pentru inventarea sticlei neregulate. Căci chiar dacă geamurile noastre s-ar utiliza în calitate de membrană, sticla neregulată ar împrăștia în mod haotic fascicolul reflectat și nu ar permite obținerea unei calități satisfăcătoare a recepției. Oberlihturi, de bună seamă, nu avem. În schimb, sistemele de ventilație sînt deosebite. Ele sînt păzite, așa că știu foarte puțin despre ele. E limpede însă că ferestrele nu se utilizează în nici un caz în acest scop.

Fiecare fereastră are trei rînduri de geamuri. Ramele sînt metalice, iar între piesele metalice sînt garnituri izolatoare. Asta pentru a se reduce pe toate căile vibrația. Geamurile interior și exterior arată ca geamurile de fereastră obișnuite, dar dacă te uiți cu atenție la rama de la mijloc, se poate vedea că geamurile nu se află pe același plan. Fiecare geam este ușor înclinat și într-un unghi abia sesizat față de orizontală. Fiecare geam are unghiul propriu de înclinare, calculat și el la mașina electronică. Asta pentru a se preîntîmpina utilizarea ferestrelor în scop de ascultare. Pereții sînt, desigur, și mai bine protejați, mai ales acolo sub pămînt, în abataj.

Dincolo de ferestre încă mai domnește o noapte de nepătruns. Știam asta. Veniserm aici numai pentru a face puțină mișcare pe scări și pe coridoare. Sînt ofițer de serviciu și îmi este strict interzis să dorm. Întregul schimb de noapte lucrează practic fără participarea și amestecul meu. Grupul „TS" lucrează în permanență, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, pentru interceptarea și descifrarea radiogramelor militare și guvernamentale. Grupul de control de asemenea, se ocupă de interceptări radio. Dar aceasta e o cu totul altfel de activitate. „TS" lucrează pentru interesele serviciului de informații GRU, captînd fărîmițe din care punctul de comandă și calculatorul cel mare completează în permanență tabloul general al lumii, pe cînd controlul radio are alte funcții, deși nici acestea nu sînt de mai mică importanță. Grupul de control radio slujește numai interesele rezidenței noastre. Acest grup urmărește intensitatea acțiunilor poliției. El știe în orice moment ce face poliția vieneză, cum îi sînt amplasate forțele, pe cine urmăresc agenții ei travestiți. Controlul radio poate să vă spună oricînd că astăzi aceștia au urmărit la gară un arab suspect, iar ieri toate forțele au fost aruncate pentru prinderea unui grup de traficanți de droguri. Foartea adesea acțiunile poliției nu pot fi descifrate, dar și în aceste cazuri, grupul de control radio e gata să avertizeze asupra cărui raion se exercită aceste acțiuni de neînțeles.

În afara grupurilor de interceptare radio, noaptea mai lucrează radiotelegrafiști și cifratori, dar eu nu am dreptul să mă amestec în activitatea lor. Atunci de ce șed aici toată noaptea? Așa este stabilit. Lucrează grupuri diferite, fără a fi subordonate unul altuia. Deci, cineva trebuie să fie mai mare peste ele. De aceea și sîntem noi de serviciu pe timp de noapte.

Eu sînt un ofițer obișnuit, de captare, fără să am merite deosebite, dar pentru ei toți, sînt întruchiparea autorității. Pentru ei n-are importanță dacă sînt vareg sau ogar. Eu fac parte dintr-o castă superioară. Deci mă aflu cu mult mai presus decît oricare din cei care au legături directe cu străinii. Pentru fiecare din ei, indiferent de gradele lor militare, a deveni ofițer de captare constituie un vis frumos, însă irealizabil.

— Viktor Andreevici, o cafea ?

E Borea, cifratorul trei. Nu are ce face. Receptorul principal e mut, receptorul semnalizărilor radio ale agenturii tace și el.

— Da, Borea. Te rog.

Tocmai eram pe cale să închei descrierea terenurilor de desantare alese de mine pentru acțiunile Spețnaz-ului Armatei a 6-a de tancuri, de gardă. Conform unui ordin al GRU, eu am ales trei asemenea trenuri. În caz de război. Dar dacă Borea a ieșit din cabina lui, oricum n-am să mai reușesc să închei această lucrare.

— Zahăr ?

— Nu, Borea. Eu întotdeauna o beau fără zahăr.

Borea este un adorator al Venerei. Toți cifratorii de la GRU și KGB din întreaga lume o adoră pe această damă. Borea știe că am mult de lucru, dar se învîrte în jurul meu, gîndindu-se cum să-mi distragă atenția de la un viitor război și să mi-o comute pe dezbaterea unor probleme ale religiei sale.

— Viktor Andreevici !

— Ce vrei ? îi răspund fără a mă desprinde de caietul meu.

— Dipcurierii[1] au adus niște stihuri noi.

Întotdeauna dipcurierii numai din astea au.

— Naiba să te ia, Borea. Hai, spune-ți poezeaua.

Borea tușește. Își desfundă gîtlejul, și iată-l adoptînd o poză de mare poet :

Prin rouă în zori eu pășesc
Îmi scald picioarele prin ea
De alții nu mă osebesc
Și să mă... aș vrea.

— Măi Borea, pe asta am auzit-o înainte de a te cunoaște.

Se supără, dar îi trece degrabă :

— Dar ia ascultați. La Leningrad era un împătimit. Scotea niște versuri tare haioase :

O, Leningrad, grădină vie,
Oraș neînfrînt,

[1] Prescurtare : Curierii diplomatici.

Toți oamenii sînt scîrnăvie,
Doar eu sînt un sfînt !

E imposibil să scapi de el. Însă și să strici relațiile cu el e o treabă primejdioasă. Cifratorii constituie o castă cu mult inferioară, dar sînt cei mai apropiați de Navigator, ca niște slugi credincioase. N-am deloc chef să mă adîncesc în poezia lui, dar și să-l întrerup ar fi un gest nechibzuit. Prefer să schimb subiectul :

— Ai lucrat cumva la statul major al Regiunii Leningrad ?

— Nu. La secția a 8-a a statului major al Armatei a 7-a.

— Și după aceea ?

— După aceea am trecut direct la Vatutinki.

— Oho !

Vatutinki e un orășel absolut secret, de lîngă Moscova. Principalul centru de radiorecepție al GRU. Acolo totul este secret. Pînă și cimitirul. Vatutinki este un fel de rai. Dar ca orice rai adevărat, are un inconvenient : n-are ieșire. Cel care a nimerit la Vatutinki poate fi sigur că va fi înmormîntat tocmai în acest cimitir și niciunde în altă parte. Unii dintre cei care au ajuns în acest loc binecuvîntat, se află în străinătate. Dar asta nu înseamnă că viața le-a devenit mai variată. În interiorul ambasadei, pentru toți cifratorii sînt stabilite niște zone strict delimitate. Fiecare cu zona sa. Pentru Borea aceasta cuprinde doar șaisprezece încăperi, incluzînd camera în care locuiește, sala comună pentru lucru, cabinetele Navigatorului și ale locțiitorilor săi. Dincolo de limitele acestei zone nu se poate deplasa. Ar fi un delict. Iar dincolo de limitele ambasadei, nici atît. Deci, în această zonă trăiește timp de doi ani, după care va fi dus înapoi, la Vatutinki. Într-o zonă și acolo. Borea nu călătorește. El este dus. Sub pază. Dar Borea e încă un caz fericit. Mulți din cei care au ajuns la Vatutinki nu sînt duși nicăieri. Însă și aceștia sînt fericiți în comparație cu miile de cifratori care lucrează în statele majore ale regiunilor, ale flotelor, armatelor, flotilelor. Pentru fiecare din aceștia Vatutinki este un vis frumos, dar irealizabil.

— Viktor Andreevici, povestiți-mi, vă rog, ceva despre prostituate. Nu de alta, dar curînd voi ajunge la Vatu-

tinki, iar acolo băieţii vor rîde : cum adică, ai fost la Viena şi n-ai adus nici un fel de poveşti !

— Borea dragă, nu ştiu nimic despre prostituate.

Îmi pun capul că Borea nu mă provoacă din vreun ordin de sus. Pur şi simplu, doreşte să asculte şi el ceva. Orice cifrator ce revine la Vatutinki este apreciat numai după priceperea de a povesti istorioare pe teme sexuale. Toţi înţeleg că a avut o zonă foarte limitată pentru deplasări în interiorul ambasadei, uneori doar cinci încăperi. Toţi înţeleg că istorioarele lui sînt născociri, că nici un ofiţer de captare nu va cuteza să-i povestească unui cifrator ceva din ceea ce vede el în jurul său. Cu toate acestea, la Vatutinki un povestitor priceput este apreciat la fel cum în rîndul neamurilor ce nu cunosc scrierea este preţuit cel ce spune basme. De altfel şi la popoarele civilizate se observă acelaşi fenomen. Magazinele Vienei sînt înţesate cu romane fantastice, despre aventuri ce au loc pe planete imaginate. Toţi oamenii civilizaţi înţeleg că toate acestea sînt născociri, dar îi respectă pe autorii acestor scorneli, exact la fel cum la Vatutinki sînt respectaţi naratorii de istorioare sexy.

— Zău, Viktor Andreevici, povestiţi-mi ceva cu prostituate. Cum adică, ele chiar stau aşa, pe stradă ? Dar cum sînt îmbrăcate ? Viktor Andreevici, eu ştiu că dumneavoastră nu vă apropiaţi de ele. dar cum arată aşa, de la distanţă ?

5

...Resimt o acută lipsă de imaginaţie. Iar fără aşa ceva, sînt în pom. Cel care îşi planifică el însuşi mişcările caută cît poate mai mult să rămînă în umbră, împingîndu-i pe asigurători sub fasciculele lanternelor poliţiei. E drept că poliţia din Austria e blîndă, dar pînă şi ea uneori începe să turbeze. Desigur, noi nu sîntem alungaţi în mod public : oricum, nu ne aflăm chiar în Marea Britanie, dar cu toate acestea, uneori şi din Austria se întîmplă să fim daţi afară de o manieră discretă. Fără zgomot, fără scandal. Iar o dată ce în Austria n-ai izbutit să faci treabă, poţi fi oare trimis în Olanda, unde poliţia lucrează cu toată seriozitatea, ori în Canada, unde condiţiile şi perspectivele nu mai sînt acum deloc cele care au fost cîndva !

Fiecare vareg se ţine în umbră, pe cînd fiecare ogar este cunoscut întregii lumi. Prin urmare, înşală-ţi aproapele, căci altfel depărtatul se va apropia şi te va înşela. Bine fac varegii că ne expun focului, adăpostindu-se în dosul neîndemînării şi prostiei noastre. Dar las că am să devin şi eu vareg. Asta am hotărît-o cu precizie. N-am să dorm nopţile, dar pînă la urmă am să găsesc eu o cale de acces la unele secrete ! Fără o ieşire la nişte documente adevărate nu poate exista recrutare de agent, iar fără o recrutare nu e de trăit în GRU. Vei fi ciocănit, precum porumbelul acela. Tot ce ni s-a predat la Academie avea o vechime de cel puţin 20 de ani şi s-a folosit de nenumărate ori în practică. E nevoie de căi noi.

Pentru dezvoltarea imaginaţiei criminale, eram puşi să citim romane poliţiste. Dar asta era mai degrabă pentru dezvoltarea unei atitudini critice faţă de acţiunile şi deciziile altora. Autorii de romane poliţiste sînt nişte profesionişti ai delectării publicului şi nicidecum captatori profesionişti de secrete. Ei ocolesc uşor şi cu dezinvoltură problema principală : cum poate comandantul să trasează misiunea pentru captarea unei arme noi, o dată ce nu se ştie nimic despre ea. Adică, în general nimic. Dacă lumea nici nu bănuieşte că o asemenea armă poate exista. Doar GRU a început vînătoarea după bomba atomică din S.U.A. încă pe vremea cînd nimeni în lume nu bănuia că există posibilitatea creării unei asemenea arme, iar preşedintele S.U.A. nici nu o apreciase încă la justa valoare.

Pentru dezvoltarea deprinderilor hoţeşti în captare, am fost duşi cîndva la o secţie secretă a muzeului de criminalistică de pe strada Petrovka, din Moscova. UGRO[1] moscovit, desigur, habar nu avea cine sîntem noi. La muzeul acela veneau o mulţime de delegaţii secrete şi de la MVD, şi de la KGB, şi de la controlul popular, şi de la komsomol şi dracu mai ştie de unde. Tuturor trebuie să li se dezvolte gîndirea criminală.

Interesant muzeu, nimic de zis. Cel mai mult mi-a plăcut o maşină ce făcea bani. O lucraseră nişte studenţi de la Universitatea din Moscova şi au vîndut-o unor gru-

[1] Iniţialele ruse pentru miliţia judiciară.

zini cu 10.000 de ruble zicîndu-le : noi avem nevoie de bani adevărați, că mașină de falsificat mai facem noi una. Au arătat studenții pe unde să se toarne vopseaua, pe unde să se introducă hîrtia, unde să se picure spirt, și mașina făcea niște hîrtii de zece ruble, foșnitoare, de toată minunea, că nici un expert nu le putea deosebi de cele adevărate. I-au prevenit, ce-i drept, studenții pe acei gruzini : să nu cumva să exagerați, că lăcomia strică negustoria ! Să nu încingeți prea tare mașina, că desenul se va întinde... Și au plecat gruzinii în Gruzia lor. Acolo, s-au pus în fiecare seară pe tipărit bănuți. Dar curînd mașina s-a oprit. A fost nevoie ca bandiții să recruteze un mecanic. Demontează el mașina și numai ce fluieră a pagubă. V-au tras în piept, zice. Mașina asta nu poate să facă bani falși. În ea au fost puse o sută de hîrtii de cîte zece și cum dădeai o manivelă, cum ieșea o hîrtie nou-nouță. Dar au fost numai o sută de bucăți. Au ieșit toate. Altele nu se vor mai ivi. Gruzinii imediat la miliție. Studenții au fost prinși : cîte trei ani de închisoare au luat pentru escrocherie. În schimb gruzinii au luat cîte zece : pentru tentativa de a produce bani falși. Și corect s-a procedat : studenții au înșelat numai niște gruzini, pe cînd aceștia voiau să înșele statul muncitorilor și țăranilor.

Eh, ce baftă pe oamenii care au o asemenea fantezie. Dar eu ce să născocesc ?

CAPITOLUL XII

1

Recrutarea unui agent e o treabă complicată. E ca vînătoarea unei zibeline. Trebuie să o lovești în ochi, ca să nu-i strici blana. Dar adevăratul vînător nu consideră drept o dificultate să nimerească ochiul zibelinei. Găsirea zibelinei în taiga — asta-i dificultatea.

GRU caută oamenii care dețin secrete. Asemenea oameni nu sînt puțini. Dar un consilier prezidențial, un constructor de rachete, un general de stat major, toți aceștia sînt despărțiți de noi prin pază, cu garduri, cu cîini de pază, prin privilegii și salarii enorme. Pentru GRU sînt utili purtătorii de secrete care trăiesc în singurătate, fără gărzi personale ; sînt utili purtătorii de secrete care nu au în față perspective înfloritoare și salarii uriașe. Noi avem nevoie de purtători de secrete care să aibă nevoie de bani. Cum să găsești asemenea oameni ? Cum să-i distingi dintre sutele de milioane de alți semeni care nu au acces la secrete ? Nu știți ? Ei, uite că eu știu ! Acum știu. Mi-a venit o idee strălucită.

Dar iată care-i necazul : e peste putință să ajung la Navigator în audiență. De mai multe zile șade ca un deținut în cabinetul lui și nu primește pe nimeni. Vice-liderul e mai rău ca un cîine, încît e primejdios să te apropii de el, că te mușcă. Și Vice-liderul își petrece aproape tot timpul în cabinetul comandantului. Iar în afară de ei doi, mai șade acolo și Piotr Egorovici Dunaeț. Oficial, el este vice-consul. Neoficial e colonel GRU, locțiitor al Navigatorului. Acum, la compania asta s-a mai adăugat și contra-amiralul Bondar, locțiitorul șefului Direcției întîi a GRU. El a venit cu avionul la Viena ca membru al nu știu cărei comisii, în orice caz civile, nu militare. Dar în delegație n-a fost văzut niciodată. Are preocupări mult mai serioase.

Deci, întreaga companie — un general, un amiral și doi colonei — se ivesc foarte arareori din cabinetul comandantului ; șed acolo, în abataj, ca niște stahanoviști. S-or fi hotărît să stabilească un record mondial în extracție ?

Jenea, al cincilea cifrator, le duce în cabinet și micul dejun, și prînzul, iar dup-aceea scoate de acolo tăvile. Totul rece, totul neatins. Și mai scoate Jenea de acolo munți de cești de cafea și piramide de mucuri de țigări. Ce s-o fi petrecînd acolo, Jenea habar n-are. Toate telegramele cifrate ale comandantului le prelucrează numai Aleksandr Ivanovici — primul cifrator. Dar chipul acestuia e mereu ca de piatră. Deloc tulburat.

De bună seamă că lucrul de care se ocupă cei patru în cabinet se cheamă, cu un termen științific, „Localizarea unui eșec". Dar se vede treaba că eșecul acesta e

mare, profund. Şi trebuie tăiate toate firele ce pot fi pipăite de urmăritori. De aceea sînt chemaţi cîte unul în cabinetul comandantului cei mai experimentaţi varegi ai rezidenţei, iar după un scurt instructaj dispar pentru cîteva zile. Ce fac aceştia, nu ştiu. Nu mi se cuvine să ştiu. E clar că se duc să taie nişte fire. Dar cum anume le taie ? Pot numai să deduc. Dau agenţilor bani şi paşapoarte : pleacă în Chile, pleacă în Paraguay, banii îţi ajung pentru toată viaţa ! Dar, bineînţeles că nu toţi au o asemenea baftă. Doar e vorba de securitatea GRU. E vorba dacă această puternică organizaţie va mai rămîne, ca întotdeauna, în umbră, sau vor începe să trăncănească despre ea toate ziarele de bulevard, cum se întîmplă cu KGB-ul şi CIA. Pentru GRU este foarte important să se ascundă în întuneric. Mizele în acest joc sînt nemaivăzute. De aceea GRU taie firele şi prin alte procedee. Cineva, chiar acum, cade urlînd sub un tren, ca răsplată pentru serviciul credincios, de mulţi ani. Fiecăruia ce i se cuvine. Cineva s-a înecat în timp ce înota. Oricui i se poate întîmpla aşa ceva. Dar cel mai adesea se petrec catastrofe automobilistice. GRU, precum anaconda, niciodată nu ucide din pasiune pentru crimă. GRU ucide numai în cazuri extreme. În schimb ucide iremediabil şi fără urme. E o treabă ce presupune nervi de oţel. Iată de ce e mai bine ca acum să nu te apropii de el. Poate muşca.

2

— Tu, Vitea, ai s-o păţeşti cu bunătatea ta. N-ai voie să fii atît de bun. Omul are dreptul să fie bun pînă la o anumită limită. Şi încă ceva : ori îi mugi pe toţi, ori rămîi acolo, în rahat. Darwin a fundamentat chiar ştiinţific treaba asta. Supravieţuieşte cel mai puternic. Se zice că teoria lui e valabilă numai pentru lumea animală. Şi bine zice. Numai că şi noi sîntem animale. Prin ce ne deosebim noi de ele ? Prin prea puţine lucruri. Celelalte animale n-au boli venerice, pe cînd oamenii au. Şi mai prin ce ? Numai prin zîmbet. Omul ştie să zîmbească. Dar de la zîmbetele voastre lumea nu devine mai bună. Viaţa este de fapt supravieţuire. Iar supravieţuirea e

luptă, luptă pentru un loc sub soare. Nu te relaxa, Vitea, şi nu fii bun, că vei fi călcat în picioare...

E tîrziu după miezul nopţii. Dinspre malul Dunării vine o undă de aer răcoros. Undeva departe aterizează un avion. Ploaia a trecut. Dar din castani tot mai cad picături grele, calde. Vice-liderul şade în faţa mea, proptindu-şi cu amărăciune o falcă în pumn. De fapt, el nu mai e Vice-lider. Noi îi mai zicem astfel din pură obişnuinţă, dar nici asta nu o facem toţi. Acum el e pur şi simplu colonelul GRU Moroz Nikolai Tarasovici. Ofiţer de captare, acţionînd sub acoperire diplomatică. Nu e mult. Iar colonel GRU, de asemenea, nu-i un rang prea înalt. În GRU se întîmplă să fie tot soiul de colonei. Important nu e gradul, ci succesele şi poziţia. Un colonel de cap tare poate fi pur şi simplu un ogar, la fel ca cei doi ataşaţi militari care au fost evacuaţi unul după celălalt. El poate să fie un mîndru vareg de mare eficienţă. Colonelul poate să fie locţiitor al liderului sau vice-liderului. Iar în unele cazuri, chiar liderul unei mici rezidenţe diplomatice sau nelegale.

Acum colonelul Nikolai Tarasovici Moroz este azvîrlit de la penultimul etaj pînă jos de tot. Localizarea eşecului s-a încheiat. Vice-liderul a fost destituit. Cei trei ogari care l-au asigurat dintotdeauna au fost evacuaţi la Moscova. Şi totul s-a liniştit. De la distanţă nici n-ai cum să observi schimbările.

S-a terminat cu domnia colonelului Moroz. Deocamdată, în locul lui n-a fost trimis nimeni, aşa încît Navigatorul ne conduce el personal şi prin locţiitori. Nu-i e uşor fără primul locţiitor, dar, vorbind deschis, nici Navigatorul nu se prea omoară acum cu munca. Totul decurge oarecum ca de la sine.

Căderea vice-liderului e suportată de fiecare în felul său. Fiecare raţionează în chip diferit. Pentru ofiţerii „TS", de la controlul radio, de la descifrarea foto, pentru cei de la pază, pentru operatorii sistemelor de protecţie, transmisionişti, cifratori şi toţi ceilalţi, care nu participă la captare, el a continuat să rămînă un semizeu. Doar e în continuare un ofiţer de captare ! Dar între noi, cei de la captare, atitudinea faţă de el e acum diferită. Desigur, căpitanii, maiorii şi locotenenţii-colonei nu s-au obrăznicit. El ne este egal ca poziţie, dar totuşi colonel. Însă, uite, printre locotenenţii-colonei, mai ales printre cei care n-au

prea avut succese, se găseşte cîte cineva care să rîdă de el. Interesant mai sîntem noi făcuţi : cei care înainte se vîrîseră mai mult să-i devină prieteni, tocmai aceia îşi rîd, mai mult decît ceilalţi, de el. Prietenii la nevoie se cunosc. Nikolai Tarasovici nu se supără la glume. Nu ricanează. Dar bea. Bea strașnic. Navigatorul nu se supără : n-are decît să bea. Are omul un necaz. Am undeva impresia că şi Navigatorul însuşi e pe punctul de a ceda. Borea, al treilea cifrator, zice că Navigatorul bea la oglindă, încuiat în cabinet. Fără oglindă nu vrea să bea. considerînd că beţia în singurătate e o formă serioasă de alcoolism. Eu nu ştiu dacă Borea spune adevărul. Dar nu sînt trei luni de cînd el n-ar fi îndrăznit nici să glumească astfel, nici să dea de gol secretele comandantului. Pe cît se pare, a slăbit mîna Navigatorului, a tătucului nostru, a comandantului nostru. A slăbit mîna Vicleanului. Probabil că Navigatorul se şi beţivănea uneori împreună cu vice-liderul. Dar Vicleanul caută să ţină lucrul acesta în secret, pe cînd Nikolai Tarasovici nu se mai ascunde. În seara asta alergam prin ploaia torenţială spre maşina mea, în timp ce el, sărmanul, ud pînă la piele, nu putea să nimerească cu cheia în portiera lungului său „Citroen".

— Nikolai Tarasovici, urcaţi în maşina mea, să vă duc acasă !

— Şi-atunci, cum am să mă întorc dimineaţă la ambasadă ?

— Am să trec dimineaţă pe la dumneavoastră.

Şi am luat-o din loc împreună.

— Măi Vitea, hai să bem ceva.

Cum să nu bem ? L-am dus undeva dincolo de Dunăre. Am pe acolo nişte locuri pe care puţine agenţii de spionaj le cunośc. În plus, şi preţurile sînt acceptabile. Ne punem pe băut.

— Tu eşti bun, Vitea. Dar nu faci bine. Scapi un om de la necaz, însă acesta te va devora. Vezi tu, se zice că oamenii sînt fiare. Eu nu pot fi în nici un caz de acord cu asta. Oamenii sînt mai răi decît fiarele. Oamenii sînt crînceni, ca porumbeii.

— Nikolai Tarasovici, nu vă faceţi griji, căci încă e posibil ca toate să revină la locul lor. Navigatorul vă consideră ca pe un frate, vă va susţine. Şi apoi chiar la *Acvariu*, ba şi la direcţia noastră, la P.C. şi la informaţii aveţi relaţii puternice...

— Toate astea-s aşa cum zici tu, Vitea... Numai că... ş-ş-şt, e secret... Am avut un eşec... Şi încă unul cumplit.. S-a analizat la Comitetul Central... Deci relaţiile de la *Acvariu* nu-mi vor fi de ajutor. Ce crezi tu, de ce nu mă aflu eu în Uniune ? Pentru că ar fi o chestie ciudată : într-o ţară e un proces de spionaj, iar din ţara vecină dispar nişte diplomaţi sovietici... Ziariştii băgăreţi ar face într-o clipă o legătură... Iar pentru politica de destindere aşa ceva ar fi precum o lovitură cu secera peste gîtlej. Ar fi ceva sinonim cu recunoaşterea vinei noastre şi o încercare de ştergere a urmelor. Eu la Viena sînt doar temporar. După ce s-or domoli oarecum lucrurile şi se vor uita, atunci voi fi luat şi eu. Mă vor evacua.

— Şi dacă o să reuşiţi să recrutaţi vreun ins baban de tot ?

Se uită la mine cu adîncă amărăciune. Mă simt cam încurcat din pricina acestor cuvinte ale mele. Doar ştim amîndoi că minuni nu există. Totuşi se vede că i-a plăcut ceva în vorbele mele, căci îmi zîmbeşte trist.

— Uite ce, astăzi eu pălăvrăgesc prea mult, deşi nu am acest drept. Ce-i drept, pălăvrăgesc pentru că sînt beat, însă şi pentru că printre numeroşii oameni pe care-i cunosc, tu probabil că eşti cel puţin infestat de ticăloşie. Ascultă deci, Suvorov, şi ia aminte. Acum în haita noastră e o stare de relaxare îmbinată cu somnolenţă, ca după ce te culci cu o femeie. Iar asta e pentru că Navigatorului i s-a dat după ceafă, încît abia de s-a ţinut pe picioare, iar eu am fost azvîrlit cît colo ; tranzitul de mărfuri nelegale prin Austria s-a sistat temporar şi fluxul documentaţiei captate urmează alte căi spre *Acvariu*. Multora li se pare că nu trebuie să facă nimic. Toţi s-au lenevit, s-au delăsat, ne mai simţind mîna grea a tătucului. Dar asta nu va ţine mult. E drept că haita noastră a pierdut o sursă de informaţii extrem de preţioasă, iar Comitetul Central îi va aminti curînd lucrul acesta. Pe Vicleanul îl va cuprinde turbarea şi-l va lua pe fiecare la întrebări. El va putea să-i pună lanţul în coarne. Îşi va alege neapărat o victimă pe care o va jertfi pe altarul spionajului militar sovietic. Asta pentru ca nimănui să nu-i vină cheful să o lase cumva mai moale. Aşa că, Viktor, fii cu ochii-n patru. Cît de curînd Vicleanul va primi o cifrată de la Kira. Iar Vicleanul e cumplit la mînie. Multora le va zdrobi cariera. Şi bine va face. Căci, pe toţi dracii, de ce aşteaptă

ei ca niște berbeci în turmă, să li se tot aducă aminte. Așa că Victor, acționează chiar acum. Mîine s-ar putea să fie tîrziu.

— Nikolai Tarasovici, eu am o idee nu tocmai rea, dar nu reușesc cam de multă vreme să ajung la Navigator. Poate să mai încerc o dată mîine ?

— Nu te-aș sfătui, Vitea. Nu te-aș sfătui. Mai așteptă puțin. Curînd el îi va chema pe toți, unul cîte unul, pe blana de leu, la judecata de apoi și atunci ai să-i spui ideea ta. Dar mie să nu mi-o împărtășești. Eu acum sînt un nimeni. Nu ai dreptul să-mi împărtășești ideile tale. În plus, aș fi în stare să-ți fur ideea, căci am strîngentă nevoie de idei. Nu ți-e teamă ?

— Nu mă tem.

— Rău faci, Suvorov, că nu te temi. Sînt și eu o brută la fel ca ceilalți. Ori poate chiar mai rău. Mai bine vrei să mergem la niște c..., din alea bălaie ?

— E tîrziu acum, Nikolai Tarasovici.

— Ba e tocmai timpul potrivit. Am să-ți arăt niște pipițe ! Nu-ți fie teamă, haide.

În general n-am nimic împotrivă să văd niște pipițe. Nu mă tem eu. Apoi, chiar dacă el se consideră fiară, și chiar dacă mîna lui este pe deplin dedată cu omorul, totuși e un om. Eu sînt o fiară în mai mare măsură decît el. Iar instinctul de perpetuare a speței nu-mi este mai slab decît instinctul de conservare. Dar acum sînt beat și împreună cu el aș putea da de neplăceri, după care ar urma evacuarea.

— E prea tîrziu.

El înțelege bine că n-am nimic împotrivă să văd niște pipițe și să mă relaxez oleacă în compania lor, dar astăzi n-am să merg, așa că nu obiectează.

Oamenii se împart în capitaliști și socialiști. Și unii și ceilalți au nevoie de bani. Asta îi aseamănă. În schimb îi deosebește metoda prin care obțin banii. Dacă un capitalist are nevoie de bani, se apucă zdravăn să muncească. Dacă însă un socialist are nevoie de bani, el lasă baltă munca, ba îi mai îndeamnă și pe alții să facă același lucru. La capitaliști și la socialiști totul e clar și logic. Eu însă fac parte din dracu știe ce categorie. În societatea noastră totul e pe de-a-ndoaselea : cu toții au, de asemenea, nevoie de bani, numai că e necuviincios să vorbești despre ei, iar să-i faci e o crimă. Asta nu e societate, ci dracu să-nțeleagă ce anume. Dacă noi am

fi avut o societate normală, eu aș fi devenit neapărat socialist. Aș fi fost permanent în grevă și pe chestia asta aș fi strîns un capital enorm.

Aș vrea să mă gîndesc acum la orice, la capitaliști și socialiști, la viitorul fericit al planetei, cînd toți vor deveni socialiști, cînd toți își vor ține minte doar drepturile și nicidecum obligațiile. Cu alte cuvinte, aș vrea să mă gîndesc acum la orice, în afară de ceea ce mă așteaptă peste cîteva minute dincolo de ușa blindată a cabinetului unde se află comandantul.

Vicleanul e cumplit la mînie. E turbat mai ales cînd primește vreo cifrată de la Kira. La ordinul Vicleanului, Aleksandr Ivanovici, primul cifrator a dat citire în fața întregii haite acelei telegrame cifrate, primite de la distanță. Severă telegramă.

Iar după această lectură au trecut la rînd coloneii, cîte unul, pe blana de leu. În fața dreptei judecăți. Iar după colonei au urmat locotenenții-colonei. Vicleanul rostește rapid rezoluțiile, exact precum Mahno sentințele.

Curînd de tot e rîndul meu. Mi-e groază.

— Raportează.

— Turismul alpin.

— Turism alpin ? Navigatorul se ridică încet din jilțul său. Ai zis turismul alpin ? nu-i mai vine să se așeze, păsește repede dintr-un colț în altul zîmbind unui gînd al său și privind undeva pe lîngă mine !

— Tu-ris-mul alpin ! degetul arătător al mîinii lui drepte îi atinse fruntea puternică, apoi îndată se îndreptă spre mine, ca un pistol. Dintotdeauna am știut că ai un cap de aur.

Se așeză comod în jilț, proptindu-și o falcă în pumn. Un reflex portocaliu al lămpii lunecă peste ochii lui și eu simții deodată, copleșindu-mă, apăsarea puternicului său intelect.

— Povestește-mi despre turismul alpin.

— Tovarășe general, flota a șasea, a S.U.A., controlează Marea Mediterană. E de la sine înțeles că GRU își are ochii ațintiți asupra ei din Italia, din Washington, din Grecia, Turcia, Siria, Libia, Egipt, Libia, Tunsia, Algeria, Maroc, Spania, Franța, de pe insulele Malta, Cipru, de pe sateliți, de pe navele escadrei a 5-a. Dar noi putem să

privim Flota a 6-a nu numai de la distanță, ci chiar și dinlăuntrul ei. Punct de observare : Alpii Austrieci. Desigur, experiența noastră va fi transferată în Elveția și în alte țări, dar noi vom fi primii. Flota a 6-a o adevărată mină de aur. Portavioane cu propulsie nucleară, avioane de ultimul tip, rachete de toate categoriile, submarine, nave de desantare, iar pe acestea tancuri, artilerie și orice fel de armament al trupelor de uscat. În Flota a 6-a vom găsi de toate. Acolo există încărcături nucleare, reactoare atomice, electronică, electronică...

El mă ascultă fără a mă întrerupe.

— ...Serviciul în Flota a 6-a înseamnă o posibilitate de a vizita Europa : de ce să zbori tocmai în S.U.A., o dată ce concediul se poate petrece de minune în Austria, în Elveția, în Franța. După istovitoarele luni petrecute sub soarele arzător, ofițerul din această flotă ajunge în munții înzăpeziți...

Ochii lui scînteiază și zice :

— Dacă te-ai fi născut într-o familie de lupi capitaliști, tu ai fi devenit afacerist. Dar continuă...

— Propun să schimbăm tactica. Propun să prindem șoarecele nu în culcușul lui, ci în momentul cînd va ieși din el. Propun să nu pătrundem în obiective extrem de secrete și să nu vînăm un șoarece anume, ci să construim o cursă de șoareci. De pildă, un mic hotel în munți. De cel mult 500 de mii de dolari. Pentru executarea planului am nevoie doar de un singur lucru : un agent secret care să fi lucrat îndelung în captare, dar acum și-a pierdut posibilitățile de agentură. Am nevoie de unul din bătrîni care este introdus complet și definitiv în treburile noastre, și în care dumneavoastră aveți încredere. Eu cred că dumneavoastră trebuie să aveți bătrîni trecuți la conservare ca agentură. Vom găsi un hotel alpin nu prea mare, care să se afle la limitele falimentului. Din astea sînt destule. Îi vom insufla o nouă viață, introducîndu-l pe agentul nostru în calitate de partener de afaceri. În felul acesta vom salva hotelul, iar pe proprietarul lui îl vom îngenunchea. După ce vom culege în prealabil date despre mai multe hoteluri, îl vom alege pe acela în care vin cel mai adesea americani din Flota a 6-a. Hotelul însă nu este loc de recrutare, ci un loc de studiere. Recrutarea fulgerătoare va urma după. Într-un alt loc.

El se încruntă și zise :

— Hotelul constituie deci o cale pasivă. Va veni acolo cineva. Sau nu va veni. E mult de așteptat...

— Exact ca un pescar, după ce a aruncat undițele... trebuie să știm însă unde anume să le arunce și cu ce momeală.

— Bine. Îți ordon să culegi materiale despre hotelurile mici, din munți, care sînt de vînzare din diverse motive... Că nu de prea mult bine se vînd ele.

— Tovarășe general, eu am adunat deja asemenea date. Poftiți.

4

Acum nu mai lucrez la asigurare. Toți cei din abataj observă acest lucru. Fiecare din ei încearcă să-mi prezică destinul, întrebîndu-se dacă vor dura multă vreme privilegiile de care mă bucur. Iar precizarea destinului nu-i o treabă prea grea. E suficient să te uiți cu atenție la cifratorul prim. Acesta știe tot. Toate secretele. El e barometrul milostiveniei și necruțării comandantului. Iar cifratorul prim a început să mi se adreseze cu patronimicul : Viktor Andreevici. Aveți o cifrată, Viktor Andreevici. Bună dimineața, Viktor Andreevici. Semnați aici, Viktor Andreevici.

E un adevărat cataclism. Așa ceva nu s-a întîmplat niciodată cu cifratorul șef. El nu e ofițer de captare, dar este omul cel mai apropiat de Navigator. Ca grad, este locotenent-colonel. Cu patronimicul obișnuia să se adreseze numai coloneilor de captare, pe cînd locotenenților-colonei, maiorilor, căpitanilor nu le zicea în nici un fel : aveți o cifrată ! Și-atît. Iar acum poftim de vezi : și-a amintit cum mă cheamă și mi-a rostit numele în public. Sala principală de lucru s-a cufundat în tăcere cînd acest lucru s-a petrecut pentru prima oară. Chipuri uimite s-au întors înspre mine. Ba încă Seriója Douăzeci și Șapte a rămas cu gura căscată.

Atunci, cînd acest eveniment s-a întîmplat pentru prima oară, cifratorul unu mă chema la Navigator :

— Vă așteaptă comandantul, Viktor Andreevici.

Acum însă toți s-au obișnuit. Fiecare din ei își dă cu presupusul cu ce am izbutit să mă remarc. Uneori aud cu vîrful urechii frînturi de convorbiri despre mine :

l-a recrutat pe atașatul chinez ! Altfel, zvonurile despre mine sînt diverse. Dar în afară de mine numai Navigatorul, cifratorul unu și Nikolai Tarasovici Moroz, fostul vice-lider, cunosc cu ce mă ocup. Acesta din urmă s-a lăsat de băutură. Nimeni nu-și mai permite să-l ia peste picior. Mai înainte, cînd era vice-lider, zicea : „Ordon !“ Apoi, o vreme, n-a spus nimic. Acum însă, rămînînd un simplu ofițer de captare, a început să zică : „În numele Rezidentului, ordon !“ În glasul său au început iarăși să se audă intonațiile mașinii de comandă. O dată ce ordonă, înseamnă că are asemenea împuterniciri. O dată ce a vorbit pe un astfel de ton, înseamnă că simte o forță în spatele său. Titlul de vice-lider s-a dus, asta-i important, desigur. Chiar foarte. Dar și mai important e altceva : Navigatorul îi acordă încredere și se sprijină pe el, ca și mai înainte. Mai înainte, vice-liderul ținea în pumn, cu autoritatea sa, întreaga haită. Acum face același lucru, însă numai în numele comandantului.

— Tovarășe General, mîine am nevoie de trei oameni în asigurare, iar în noaptea de sîmbătă spre duminică, de cinci.

— Ia-i.

— Pe cine ?

— Aranjează cu Nikolai Tarasovici. Vezi cine nu e ocupat, pe aceia să-i iei.

— Și dacă aceia sînt colonei și locotenenți-colonei ?

— Îi iei și pe ei.

— Și să-i comand ?

— Să-i comanzi. În ziua desfășurării operației, îți permit să folosești formula : „În numele Rezidentului“.

— Mulțumesc, tovarășe general.

Lucrez în tandem cu Nikolai Tarasovici. Ca doi dulăi sub acoperirea unei întregi escadrile. Creăm în munți o cursă de șoareci. Punem împreună la cale un mare business. Nu am nimic împotrivă ca el să fie conectat la ideea mea, nu mă supără că i-am fost completamente subordonat. Are experiență, are o agentură. Cu acordul *Acvariului,* Navigatorul scoate de la conservare agenți bătrîni și-i aduce în Austria pentru desfășurarea operației „Turism alpin“. S-a cumpărat nu doar un singur hotel, ci trei. Pentru GRU nu e prea scump. Vechii agenți de

captare, scoși din conservare, sînt utilizați în diferite feluri. Majoritatea lor a intrat în compunerea unui grup de agentură cu canal direct de transmisiuni. Ei pot transmite comunicări direct la Vatutinki, fără a se expune, pe ei și pe noi, riscului. Cîțiva din acești bătrîni lucrează sub controlul lui Nikolai Tarasovici. Unul îmi este subordonat mie nemijlocit.

Mai înainte acesta se numea 173-V-106-229. Acum îl cheamă 173-V-41-299. Fusese recrutat în anul 1957, în Irlanda. Lucrase cinci ani în captare. În dosarul lui nu se specifică ce anume capta el. Se poate însă citi printre rînduri că a fost de mare eficiență și a obținut succese remarcabile, după care urmează o fișie întunecată de tot în biografia sa. În dosar se spune doar că în acea perioadă a fost în legătură directă cu *Acvariul,* fără a fi subordonat Navigatorului din Viena al GRU. Acea perioadă se încheia cu decernarea ordinului Lenin, cu înmînarea unui premiu substanțial și cu trecerea în situația de conservare pe termen lung, rămînînd sub controlul rezidenței noastre.

În decursul anilor de conservare nu s-au întreprins întîlniri cu el. Asemenea băieți sînt porecliți Ursul, Somnorosul, Motanul. Acum este readus din somnolență la munca activă. I se dau misiuni pentru a fi controlat. Crede că lucrează de fapt, dar în fond este doar verificat. Nu cumva i-a scăzut interesul ? Nu s-a desprins cumva ? Nu s-a repotcovit ?

5

Dar iată că Navigatorul schimbă direcția. Toți simțim acest lucru. A răsucit cîrma și gonește nava noastră prin valuri furibunde. Riscă. Înclină nava. În felul acesta putem intra la apă. Noroc că el are mîna sigură. Se schimbă ceva. Crește intensitatea asigurării. Toți sînt dați la asigurare ! Au început operații de alt gen. Să se ia legătura cu birourile de reclamă ! Să se culeagă materiale referitoare la ghizi și personal de deservire al hotelurilor ! Secret. Cine greșește — la închisoare ! Să înceteze contactele directe cu birourile de reclame de

pe litoralul Mării Mediterane. Pe toți dracii, dar ce sîntem noi, am început chiar să facem business turistic ?

Ofițerii de captare trec pe rînd prin cabinetele locțiitorilor Navigatorului — și dispar pentru cîteva zile. Să ascundă în munți un aparat de emisie ! Să depună bani într-o ascunzătoare. Cît mai mulți bani ! Locțiitorii navigatorului verifică îndeplinirea misiunilor. Ce naiba se petrece ? Doar nu poți da fuga de fiecare dată la Navigator ca să te sfătuiască. Navigatorul e ocupat. Să nu intre nimeni ! Unde să găsească locțiitorul său răspunsul corect ? Să mă adresez lui Nikolai Tarasovici Morozov ? Acum el nu mai e vice-lider, totuși le știe pe toate. Locțiitorii se grămădesc în cabinetul lui Nikolai Tarasovici. El, în general, nu are drept la un cabinet separat. Acum e un nimeni. Un simplu ofițer de captare. Dar atîta timp cît noul vice-lider n-a sosit... Nikolai Tarasovici e un nimeni. Dar e mai bine ca un locțiitor al Navigatorului să dea fuga o dată în plus ca să se consulte, e mai bine să-i asculte reproșurile decît să greșească. Într-o asemenea treabă, dacă greșești, adio — maica Siberia te înghite. Și iarăși asigurarea i-a strîns pe toți. Zile și nopți. Fără pic de răgaz.

— Nikolai Tarasovici, n-am pe cine pune în asigurare !

— Păi mai căutați, Aleksandr Aleksandrovici.

Și Aleksandr Aleksandrovici se mai gîndește.

— Poate să-l iau pe Vitea Suvorov ?

— Nu. Pe el nu.

— Atunci pe cine ?

Alexandr Aleksandrovici e locțiitor al Navigatorului, nu are decît un singur ofițer de captare în rezervă, iar acesta este Nikolai Tarasovici Moroz. Aleksandr Aleksandrovici se uită întrebător la Nikolai Tarasovici. Poate îi pică fisa și se oferă să plece în asigurare ? Că, într-adevăr, n-are pe cine trimite. Toți au fost împrăștiați. Dar uite că Nikolai Tarasovici tace.

— Bine, dar atunci să plec tocmai eu la asigurare ? Doar, oricum, sînt locțiitor.

— Dar de ce nu te-ai duce o dată și dumneata, Aleksandr Aleksandrovici ? Mai ales dacă n-ai pe cine trimite.

Se mai gîndește Aleksandr Aleksandrovici. În sfîrșit, găsește o rezolvare : am să-l gonesc de două ori pe noapte pe Vitali-Aeroflot.

— Ei, vezi, și ziceai că n-ai pe cine trimite.

Încotro ne tot mîni, Navigatorule ? E posibil să încingi chiar așa cazanele ? N-or să plesnească ? Nu vor plesni. Aveți antrenament. Doar sînteți de la Spețnaz. La asigurare ! Cu toții ! Aleksandr Aleksandrovici la asigurare ! Iar asigurarea ta o asigură noul atașat militar. Pe „Merceds"-ul cel verde.

Sîntem istoviți. Sîntem amețiți. Dar o greșeală înseamnă închisoare. Pentru fiecare operație să scrii un plan. Despre fiecare operație — raport. Asta pentru ca mai apoi anchetatorilor sectorului 9 al GRU să le vină mai ușor în găsirea vinovaților.

În sala cea mare de lucru nu se stinge lumina. Acum nu se mai numește un ofițer de serviciu pe abataj, căci oricum, în orice oră din zi și din noapte, e plin aici cu ofițeri de captare.

În stînga mea șade la birou Slava, de la reprezentanța comercială. E tînăr de tot căpitanul. Scrie o dare de seamă. Acoperă cu mîna ceea ce scrie, ca să nu văd. Așa e nimeni nu se cuvine să cunoască secretele altora. De unde să știe Slava că tocmai eu i-am inventat operația. Că toate amănuntele ei le-am chibzuit cu o săptămînă în urmă, o noapte întreagă, împreună cu Navigatorul și cu Nikolai Tarasovici. De unde să știi tu, Slava, că chiar pe mine m-ai asigurat, iar cînd ai ieșit pe poteca aceea de pădure, te-am văzut. Te-am văzut bine. Însă tu pe mine nu m-ai văzut. Și nici nu puteai să mă vezi. Dar nici nu aveai dreptul să mă vezi. Ei haide, scrie, scrie acolo.

6

Pe Viktor Andreevici îl doare capul. Și ochii de asemenea. Viktor Andreevici șade în biroul lui Nikolai Tarasovici. Verificăm registre de evidență. Sînt multe. De la diverse hoteluri. De la unele care nici nu ne aparțin. Dar avem còpiile acestor registre. Zeci de hoteluri și zeci de mii de nume. Asta e de-acum istorie. Dar cel care cunoaște istoria, poate alcătui o prognoză a viitorului. Precisă sau imprecisă, asta-i altă poveste. Dar nu se poate afla viitorul fără a cunoaște prezentul și trecutul.

În Austria sînt mii de hoteluri. Milioane de turişti. Dacă cei de la asigurare vor procura mai multe registre de evidenţă, se poate utiliza chiar şi o maşină electronică pentru calcularea prognozelor. Deocamdată însă facem treaba asta manual.

Iată un grup de turişti japonezi. Şaisprezece inşi. Or prezenta vreun interes ? Numai că noi nu avem nici o cheiţă ca să aflăm. Nu ştim dacă prezintă sau nu un interes. Păcat. Oricum, noi îi trecem deocamdată în rîndul celor ce nu ne interesează. Pur şi simplu trecem mai departe. Pe lîngă toate noi ştim că turistul japonez nu revine niciodată prin acelaşi loc, exact cum diversionistul de la Spetnaz nu se întoarce niciodată pe unde a mai fost. Turistul japonez e grăbit să cerceteze întreaga planetă. Aşadar, trecem peste turiştii japonezi. Iată o pereche de la Londra. O fi interesantă ? Nu ştiu. Trecem mai departe.

— Nikolai Tarasovici, ia uitaţi ce-am găsit !

Se uită. Clatină din cap. Plescăie din limbă. Un american singuratic din micul port italian Gaeta. Ce v-a spus dumneavoastră acest nume ? Ce-i poate spune el oricui ? Dar ce-i va spune acest nume unui ofiţer KGB ? Absolut nimic. E un mic sat de pescari, în care, cine ştie de ce, se află şi un american. Dar de ce oare ? Şi cui îi pasă de acest lucru ? Oricine altcineva, aflînd că un american din Gaeta a tras la un mic hotel montan din Austria, n-ar acorda acestui fapt nici cea mai mică atenţie.

Numai că noi sîntem spioni militari. Fiecare din noi şi-a început slujba într-un grup sau la o secţie de informaţii. Fiecare din noi a învăţat pe de rost mii de cifre şi denumiri. Pentru fiecare din noi Pirmasens, Penmarch, Oben, Holy-Loch, Woodbridge, Pfaibrücken sînt denumiri ce sună ca o muzică din paradis. Ce desfătare să auzi deodată numele Gaeta ! În sătucul acesta îşi are baza doar o singură navă militară. Pe bordul ei se poate citi o enormă cifră „10". Acum v-aţi amintit ? Nu ? ! Bine, dar e crucişătorul american „Albany !" E nava amiral a Flotei a 6-a. Ea reprezintă un concetrat al tuturor secretelor şi al tuturor firelor de comandă. Oh, capul meu cel sec ! De ce nu ţi-a venit cu un an mai devreme ideea hotelurilor montane ? Căci nu de mult, într-un hotel montan a venit la odihnă un american dintr-un sătuc italian. Nu

încape îndoială că avea legături cu acest crucişător „Albany". Nu ştim cine este. Dar nu se poate ca un american din această localitate uitată să nu se cunoască cu alţi americani de pe crucişător. Chiar dacă nu este el căpitanul, nu e nici ofiţer şi nici măcar simplu marinar pe crucişător. Chiar dacă nu e nici măcar militar. S-ar putea să fie pastor, sau un vînzător de literatură pornografică. Dar are contacte cu marinarii crucişătorului, şi acest lucru este cît se poate de interesant. Dacă cursa noastră de şoareci ar fi fost pusă cu un an în urmă, cu siguranţă că noi ne-am fi năpustit cu toată forţa haitei noastre asupra bietului american.

Vînătoare cu o mulţime de gonaci ! Zeci de spioni împotriva unei singure victime. Aceasta simte că e împresurată din toate părţile de rechini, că n-are pe unde se retrage. Uneori, cînd se realizează goana în masă, cu întreaga haită, cu un adevărat zid, cu o falangă macedoneană, victima nu rezistă şi sfîrşeşte punîndu-şi capăt zilelor. Dar cel mai adesea acceptă să lucreze cu noi. Dac-am fi ştiut de el în momentul cînd a apărut în Austria, asupra lui s-ar fi năpustit întreaga forţă irezistibilă a GRU. Iar dacă Navigatorul ar fi cerut ajutor, atunci, la ordinul *Acvariului,* pentru o singură recrutare ar fi putut să fie aruncate în luptă forţele cîtorva rezidenţe. În asemenea cazuri victima ţipă şi se zvîrcoleşte, dînd însă pretutindeni numai peste varegi şi ogari. Ar telefona la poliţie. Ei bine, uneori noi putem să ne travestim băieţii şi în uniforme de poliţişti. Poliţia l-ar salva în acest caz, dar l-ar sfătui fie să-şi pună capăt vieţii, fie să accepte propunerea GRU. Cînd un singur vînat e gonit de o întreagă bandă, nefericitul poate să telefoneze la toate adresele imaginabile, de pretutindeni va primi un singur răspuns. La colţ cu el ! În fundătură ! Iar colţurile pot fi de tot soiul : fizice şi morale, după cum pot fi fundăturile financiare şi prăpastii ale disperării. Însă cineva poate fi şi la propriu gonit într-un colţ. De pildă, un om gol într-un colţ al băii. Cel despuiat, înconjurat de inşi îmbrăcaţi, întotdeauna se simte năpădit de un irezistibil sentiment de ruşine şi neputinţă. Iar noi ne pricepem să gonim pe cineva în colţ ! Ne pricepem să înjosim şi să preamărim. Ne pricepem să determinăm pe cineva să se azvîrle singur

într-o prăpastie şi ştim cum să-i întindem la timp o mînă de ajutor.

— Te-au furat visurile ?

— M-au furat, Nikolai Tarasovici.

— Ia uite ce-am găsit eu.

Citesc însemnarea. O pereche britanică din orăşelul Faslyn — o bază a submarinelor engleze. Dacă perechea aceasta locuieşte în Faslyn, probabilitatea ca ea să aibă legătură cu submarinele este foarte mare. Poate că el este comandant de submarin, după cum poate fi un simplu om din paza bazei. Poate că e doar un gunoier la baza militară sau undeva prin apropierea ei, vreun furnizor de lapte, patronul unei berării. E posibil să lucreze la o bibliotecă, la o popotă, ori la spital. Oricare din aceste situaţii este excelentă : toate au contacte cu echipajele, cu brigăzile de reparaţii, cu ofiţerii din statul major. Dacă la Faslyn sînt prostituate, se poate afirma cu îndrăzneală că şi ele au legătură cu baza. Şi încă cum ! Iar prin intermediul lor se pot obţine secrete despre care poate că nici căpitanii de submarine nu au cunoştinţă. Faslyn este prea mic, pentru ca oricare locuitor al lui să nu fie legat într-un fel sau altul de bază.

În Franţa, de asemenea, există o bază a submarinelor atomice. Dar e la Brest. Oraş mare, în care nici pe departe nu se poate spune că fiecare are vreo legătură cu navele. Tocmai de aceea noi căutăm orăşele mici de tot, în care se află obiective militare de importanţă deosebită. Cum este de pildă, acest Faslyn. Pentru rezidenţa diplomatică din Londra e foarte incomod să-şi trimită băieţii la Faslyn. În Anglia ei sînt adesea vînaţi şi izgoniţi fără milă. Aşa încît tocmai de aceea noi îi vînăm aici, în Austria, pe locuitorii acestor mici oraşe, ale căror denumiri, fiecare în parte, au o rezonanţă atît de dulce în urechile unui spion militar. Nopţi în şir frunzărim registrele de evidenţă. Cine ştie de unde sare iepurele, poate că vreunul din oamenii aceştia se va decide să revină pentru a doua oară în acelaşi loc ? Iar dacă nu, găsim noi alţii.

Registrele de evidenţă consemnează trecutul. E regretabil, dar acesta n-are cum să fie recuperat. Totuşi, frunzărind aceste registre conţinînd trecutul, anvizajăm contururile viitoarelor noastre operaţii.

7

Comandantul are o mină serioasă. Comandantul e sever.

— Prin ordinul şefului GŞ [1], a fost numit primul meu locţiitor.

Toţi tăcem .

— Aleksei Ivanovici, dă citire telegramei cifrate.

Alexandr Ivanovici, cifratorul prim, ne dă ocol cu o privire lipsită de orice expresie, apoi îşi apleacă ochii spre o mică foaie de un galben frapant :

— „Strict secret. Ordon a se numi ca prim locţiitor al comandantului rezidenţei diplomatice GRU 173-V, colonelul Moroz Nikolai Tarasovici, Şeful statului major general, mareşal al Uniunii Sovietice Ogarkov. Şeful GRU, general de armată Ivaşutin".

Zîmbeşte comandantul. Zîmbeşte cifratorul prim. Zîmbeşte Nikolai Tarasovici. Acum e din nou vice-lider. Zîmbesc şi eu. Zîmbesc şi camarazii mei. Dar nu toţi.

La noi, în GRU, ca şi în întreaga Armată Sovietică, în KGB, în întreaga Uniune Sovietică, înălţarea după dizgraţie e lucru rar. E ca şi cînd cineva a fost readus la viaţă din mormînt ; cu prea puţini se întîmplă aşa ceva. Un eşec presupune prăvălirea. Iar prăvălirea întotdeauna e adîncă de tot, la fund.

Ne apropiem de vice-lider şi-l felicităm pe rînd. Acum nu mai e nevoie să folosească formula „În numele Rezidentului". Acum e atotputernic şi sub raport juridic. Le strînge tuturor mîinile. Dar am impresia că n-a uitat chiar de tot cine l-a luat peste picior cînd a început a se prăvăli. N-a uitat. După cum şi cei care l-au luat peste picior ştiu bine că el n-a uitat. Îşi va aminti. Dar nu acum, imediat. Va aştepta. Ştiu cu toţii că aşteptarea unei răzbunări este mai rea decît răzbunarea însăşi. Însă viceliderul nu se grăbeşte.

— Permiteţi să vă felicit, Nikolai Tarasovici.

Îmi venise rîndul. Îmi strînge mîna, privindu-mă în ochi. Îmi spune abia auzit : „mulţumesc". În afară de noi doi, numai Liderul şi cifratorul prim înţeleg sensul real al acestui „mulţumesc". Cu o lună în urmă, agentul

[1] Iniţialele ruse pentru Statul major general.

173-V-41-299, care devenise coproprietarul unui mic hotel, fiindu-mi subordonat, m-a chemat la o întîlnire de extremă importanţă şi mi-a comunicat că în hotel se află un locatar sosit dintr-un orăşel belgian, al cărui nume bîntuie visele oricărui ofiţer GRU. Eram obligat să procedez eu personal la recrutare. Am luat însă legătura cu Navigatorul şi am renunţat, spunînd că nu pot, nu am suficientă experienţă. Pentru recrutarea asta aş fi primit o stea roşie pe piept sau una de argint pe umeri. Cît despre experienţă, aveam destulă. Dar... am renunţat, iar Navigatorul l-a trimis pe Nikolai Tarasovici, şi astăzi, iată-l, în rol de sărbătorit.

— Îţi mulţumesc, Vitea.

De astă dată îmi strînge mîna Navigatorul. Toţi se uită la noi. Nimeni nu înţelege nimic. Ca ce chestie să-mi strîngă mîna mie, aşa, deodată, Navigatorul ? Pentru ce îmi mulţumeşte ? Că, pe cît se pare, nu eu sînt sărbătoritul. Dar Navigatorul îmi puse mîna pe umăr, mă bătu pe spate, parcă spunîndu-mi : fi-va şi pe uliţa ta sărbătoare. Nu ştiu de ce, dar mi-am aplecat privirile. Nu-mi părea rău după acea recrutare, deloc nu-mi părea rău. Să vă fie cu noroc, Nikolai Tarasovici.

8

Numai leneşii se îmbolnăvesc. Ce, parcă e greu să ieşi o dată pe lună în pădure, ca să pui capăt oricăror boleşniţe ? Ca să previi toate suferinţele ce-ar putea surveni ? Eu întotdeauna găsesc timp pentru aşa ceva, chiar şi în perioadele cînd sînt în asigurarea cea mai fără de răgaz. Acum însă îmi este cu atît mai uşor.

Mă aflu departe în munţi. Ştiu bine că pe aici nu e nimeni. Ştiu cum să verific treaba asta. Nu, de astă dată nu mă aşteaptă nici vreo ascunzătoare, nici vreo întîlnire, ci furnicile. Furnicile acelea mari, roşii, de pădure. Iată împărăţia lor, oraşul-împărăţie. Într-o poiană însorită, între pini. Mă dezbrac şi mă arunc într-un muşuroi, ca într-o apă rece. Sînt mii de furnici acolo. O mulţime imensă. Un Şanhai furnicăresc. Mi s-au pornit a alerga pe mîini şi pe picioare. Dar iată că una m-a muşcat dureros şi, ca la un semnal, toată haita de furnici şi-a înfipt colţii în mine.

Dacă aş şedea ceva mai mult, m-ar înfuleca în întregime. Dar dacă suport numai un minut, asta înseamnă leac. E precum veninul de şarpe. Mult, înseamnă moarte. Puţin, e echivalent cu un medicament. Nu degeaba şarpele este considerat drept simbol al medicinei. Dar eu nu mă tratez cu venin de şarpe. Nu ştiu de ce. Pur şi simplu, n-am avut niciodată timp. În schimb, pentru furnici niciodată nu e nevoie de timp mult. Ai găsit un muşuroi uriaş şi gata, n-ai decît să sari în el !

Lichidul secretat de glandele furnicii conservă şi păstrează orice. Dacă muşcă furnica o omidă şi o tîrăşte în magazia ei, numai de la această muşcătură trupul acela mort nu va putrezi un an întreg, ba chiar şi doi. Va continua să zacă acolo, ca într-un frigider.

Cu organismul viu însă se petrec nişte minunăţii mult mai mari. Nu se pomeneşte să ai nici zbîrcituri, nici pete galbene pe faţă niciodată. Dinţii vor rămîne toţi neatinşi. Bunicul meu a murit la nouăzeci şi trei de ani fără să aibă riduri şi cu aproape toţi dinţii intacţi. A pierdut doar trei, dar şi pe aceia i i-au scos roşii. Noroc că a fugit de la ei, că altfel i-ar fi pierdut pe toţi, o dată cu capul. Şi-a trăit întreaga viaţă, izbutind să-şi ascundă trecutul mahnovist. Altfel nici pe mine nu m-ar fi luat nimeni în Armata Roşie. Ba, cu siguranţă că nici să mă nasc nu mi-ar fi fost sortit.

Dar nu numai bunicul meu se folosea de secretele furnicăreşti. Întreaga Rusie. Iar înainte de ea, Bizanţul. Şi încă mai demult, Egiptul. În Egipt, furnica era considerată primul medic. Au observat ei, egiptenii, cu multe mii de ani în urmă, cum îşi conservă furnica hrana şi numai ce s-au apucat ei să-şi vîre în muşuroaie mîinile şi picioarele. Dup-aceea chiar şi faraonii decedaţi au început a fi daţi pentru două nopţi în seama unor colectivităţi de furnici. Mii de ani după această procedură, trupurile lor n-au fost afectate de descompunere.

Toţi ştiu că furnica roşcată, de pădure, e făcătoare de minuni. Numai că omenirea-i leneşă ! Oamenii cumpără în farmacii acid formic. Nu din cel adevărat, desigur, ci din acela produs în fabrici. Îşi fricţionează cu el mîinile, picioarele. Nişte proşti. Furnica ştie unde să muşte, iar treaba asta-i foarte importantă, adică să muşti tocmai acolo unde se cuvine. Ceva cam în genul medicinei chineze,

cu acupunctura. Nu se înțeapă la întîmplare, ci unde se cuvine. Am răcnit ca un elan. Acum alerg în galop, scuturînd furnicile de pe mine. Mulțumesc, surioarelor, pentru astăzi ajunge.

9

Un Prieten al Poporului a dispărut. Prietenul Poporului este rezidentul KGB-ului. Principalul Vecin. Toți vecinii din cuibușorul cekist umblă cerniți. Se petrece ceva acolo la ei. Probabil că nici ei înșiși nu prea știu bine ce anume. Atîta doar că rezidenții KGB de la Viena, Geneva, Bonn și Köln sînt chemați la Moscova și, cine știe de ce, încă nu s-au întors. În locul lor, locțiitorii au preluat temporar conducerea.

Evacuarea e o treabă cumplită și ireparabilă. Primești o cifrată cum că, vezi Doamne, tăticul dumneavoastră nu se simte bine. Dorește să vă vadă înainte de a închide ochii. Pleci cu avionul, dar alături de tine e escorta. Nu care cumva s-o ștergi. Sosești în orașul erou Moscova și imediat ești luat la întrebări. Dar cine este fără de prihană la noi ? Toți au păcate. E suficient să existe omul, că dosar i se poate oricînd însăila. Ce-i drept, acum nu se mai împușcă la fel ca în treizeci și șapte. Mai bine zis, se împușcă, dar nu chiar atît de intensiv.

Cu ce și-o fi dat Prietenul Poporului foc la valize ? De unde să știm noi ? Se poate, desigur, să-ți apleci urechea la zvonuri, dar pînă și zvonurile astea sînt lansate de un serviciu special, ca să se ascundă adevărul...

...Așa se întîmplă adesea. Pornești un business și obții un succes amețitor. Dar nu pentru multă vreme. Același lucru se întîmplă cu întreprinderile noastre comerciale. De cum am început a lucra, am avut o șansă nemaipomenită ; recrutarea aceea pentru care vice-liderului i s-a iertat eșecul. Acum vice-liderul, împreună cu un grup de asigurare, captează niște secrete pentru care colonelul Zotov, șeful informațiilor GRU trimite entuziaste telegrame cifrate.

Dar termenul de „suficient" se utilizează într-un serviciu de informații numai atunci cînd calitatea informațiilor captate nu este de prea mare interes. În toate celelalte cazuri se utilizează termenul „ insuficient". E la fel ca și cum unui miliardar încă nu-i ajung banii, și niciodată nu-i vor ajunge. La fel cum unei femei nu-i ajung gătelile. Cum unui colecționar întotdeauna îi lipsește un anume pitac ruginit. Și întotdeauna va fi insuficient. Cît despre Statul major general, niciodată nu posedă suficiente secrete de-ale inamicului. Oricît de multe i-am procura noi. Întotdeauna rămîne ceva neînțeles pînă la capăt în amplasarea inamicului, în planurile lui, în dotarea lui.

Deocamdată hotelurile noastre nu dau rezultatul așteptat. De fapt, nici nu e prea ușor. Doar nu în fiecare zi nimeresc într-un mic hotel oameni din orașe mărunte cu nume atît de sonore, precum Minot sau Offut. Agentura noastră din domeniul turismului a primit niște listuțe subțiri, cu denumirile locurilor în care practic fiecare trebuie să fie într-un fel sau altul legat de obiective ce prezintă o extraordinară importanță. Dar deocamdată rezultatele lipsesc. A căzut un peștișor în plasă, și-atît. A căzut peștișorul, iar eu l-am cedat de bunăvoie vice-liderului. Pentru el, desigur, e mai important să aibă un succes acum. Mie însă nu-mi pică nimic.

Sosesc mereu telegrame cifrate de la *Acvariu,* din care se desprinde o ușoară iritare : de ce nu-l treceți pe Patruzeci și Cinci la asigurare ? Doar el însuși a recunoscut că încă nu e pregătit să lucreze independent.

10

La vecinii noștri, adică la prietenii poporului, e mare sărbătoare. Cu cîțiva ani în urmă, de pe o navă de război sovietică fugise un ofițer. Multe rezidențe ale KGB-ului îl vînau, dar uite că Rezidența diplomatică de la Viena a fost cea care a avut noroc. Ea declanșase o amețitoare provocare. Locțiitorul rezidentului KGB luase legătura cu spionajul american, aruncîndu-i cîteva secrete întru totul credibile, după care el însuși își manifestase inten-

ția de a evada în S.U.A. Dar înainte de a fugi, a cerut unele garanții : doresc să stau de vorbă cu un ofițer sovietic fugar, ca să aflu dacă într-adevăr o duce bine. Iar spionajul american i l-a trimis la întîlnire tocmai pe acel nefericit de fugar. De aceea acum la KGB e sărbătoare.

Ei bine, prieteni ai poporului, vă doresc și eu succes. Ce-i drept, voi ați învățat cum să răpiți oameni. Dar cum de n-ați izbutit să furați secretele atomice americane, din ce pricină n-ați adus voi industriei sovietice nici schemele rachetelor antitanc franceze, nici ale torpilelor engleze, nici ale motoarelor de tancuri germane ? Ai ?

— Viktor Andreevici, aveți un semnal.

Las ceașca de cafea la o parte. Documentele în geantă. Geanta în fișet. Cheia la fișetul cel mic. Combinația de încuiere a fost schimbată astăzi. Trebuie să nu uit acest lucru.

— Să mergem !

Cifratorul patru merge înainte. Eu îl urmez. Pe scara de beton în jos. În „buncăr". Îl văd că apasă pe un buton de semnal. S-a auzit în ușă un declic : se poate deschide. Acum ne aflăm într-o mică încăpere din beton. Pereții ei sînt albi, zgrunțuroși. Păstrează pe veci amprentele scîndurilor din care fusese confecționat cofrajul atunci cînd a fost construit buncărul. Ușile sînt închise. Camerele de luat vederi ne urmăresc curioase. Cifratorul patru închide ermetic ușa de intrare. Din interior, ea seamănă cu trapa ermetică a unui submarin. Cifratorul își introduce mîna sub o perdea și formează un număr. Eu nu-i pot vedea mîna și nici nu am dreptul să o văd. Nici nu știu ce face el acolo cu mîna lui. Se spune că, în cazul cînd greșește formarea combinației, o capcană îi înhață mîna. Nu știu dacă e adevărat, sau e o glumă de-a cifratorilor. Ofițerii de la captare nu se cuvine să cunoască secretele.

Siguranța interioară a buncărului s-a convins, în sfîrșit, că sîntem de-ai casei. Ușa principală se deschide lin, fără nici un fel de zgomot, lunecînd în lături. Dincolo de ușă e un Petea de la Spețnaz. KGB-ul își completează personalul de pază interioară din ofițeri ai trupelor de

grăniceri, pe cînd GRU — numai din ofițerii batalioanelor și brigăzilor de diversioniști. Cu o împușcătură, GRU doboară doi iepuri. Și paza e sigură, și diversioniștii pot fi plimbați uneori prin țară cu autobuzul : iată terenul nostru de desantare, aici sînt ascunzători, acolo sînt adăposturi, colea sînt posturile de poliție.

Rezidența diplomatică GRU de la Viena este păzită de diversioniști din Armata a 6-a de tancuri, de gardă. E o armată alpină, cu tradiții deosebite. Ea a trecut cîndva peste marele Khingan, în drum spre Oceanul Pacific. A străbătut fără oprire 800 de kilometri prin locuri care fuseseră considerate de toți teoreticienii ca inaccesibile pentru tancuri. Acum, armata a 6-a de tancuri, de gardă, se pregătește pentru un salt fulgerător, prin Austria, asupra malului stîng, neapărat, al Rinului, spre Marea Nordului. În comparație cu Khinganul, Alpii Austrieci sînt, desigur, niște simple dealuri. Dar și pe acestea trebuie să știi a le străbate cu pricepere. Iată de ce la Viena se află în permanență diversioniști numai din această Armată. Ei sînt destinați să meargă înainte. Sînt datori să curețe drumul cu pumnalele lor ascuțite.

— Vă salut, Viktor Andreevici, mă întîmpină Petea.

— Salut, salut, banditule. Te-ai lenevit aici în buncăr ?

— Ba nu m-am lenevit, ci am turbat, răspunde Petea rîzînd. Sînt șase luni de cînd n-am mai văzut o fustă. Nici măcar de departe.

— Ține-te bine. Că pe submarine se întîmplă să fie și mai rău.

Înaintăm pe un coridor, în lungul unor uși de otel. Coridorul e căptușit cu zeci de draperii grele, încît nu poți zice dacă e lung sau nu. Poate că, după următoarea draperie, se divide, sau cotește într-o parte. Nouă nu ni se îngăduie să știm acest lucru. Dar ușa camerei semnalizatorilor e prima din stînga. În camera aceea cu tavane scunde, totul este, de asemenea, acoperit cu draperii cenușii. Se spune că e așa pentru protecție în caz de incendiu. S-ar putea. Dar, chiar și acum, că mă aflu din

nou în această încăpere, habar nu am cîte stații de semnalizare s-ar putea afla aici.

În întîmpinarea mea, o draperie este dată la o parte. În spatele ei e o lădiță cenușie cu o inscripție clară : „A transmis 299. A receptat 41." Cifratorul își introduce cheia în broască, o răsucește și iese din încăpere. Eu introduc cheia mea, o răsucesc și deschid o ușiță de oțel. În spatele ei se află cîteva rînduri mici de beculețe verzi. Unul, cel cu numărul 28, este aprins. Apăs pe butonul de lansare. Beculețul de semnalizare se stinge, concomitent se stinge și beculețul de semnalizare de deasupra semnalizatorului meu. El îl anunță pe cifrator că s-a primit un oarecare semnal. Dar acesta nu are dreptul să știe ce semnal anume. Asta o știu numai eu. E semnalul „28". Dar chiar dacă cifratorul ar afla că am primit semnalul „28" de la agentul 173-V-41-299, cum ar putea să afle el ce anume înseamnă semnalul „28" ?

Semnalul „28" înseamnă că agentul 173-V-41-299 mă cheamă să iau legătura cu el. „28" înseamnă că această legătură nepersonală va avea loc în prima sîmbătă de după primirea semnalului. Ora — între 4.30 și 4.45 dimineața. Locul — Attersee, raionul Salzburg.

299 posedă un sistem întreg de semnale și poate să ne solicite în orice moment la o întîlnire personală sau nepersonală. Fiecare variantă de legătură este elaborată pînă în cele mai mici amănunte și fiecare variantă are număr propriu. Sub numărul „28" se ascunde un întreg plan, cu variante și combinații de rezervă.

Invulnerabilitatea GRU se asigură înainte de toate prin faptul că numărul întîlnirilor cu un agent prețios se reduce la minimum și, dacă este posibil, chiar la zero. Eu lucrez de zece luni cu agentul 299, dar nu l-am văzut niciodată și nici n-am să-l văd. Întîlnirile nepersonale cu el au loc de două-trei ori pe lună, dar în timp de douăzeci și unu de ani de lucru cu GRU, el a avut doar șase întîlniri personale și a văzut la față doar doi ofițeri GRU. E o tactică bună. Lipsa întîlnirilor personale protejează agentul de propriile noastre greșeli, iar pe ofițerii noștri

de eșecuri scandaloase și fotografii senzaționale pe primele pagini ale publicațiilor.

În cazul unei întîlniri nepersonale, ofițerul GRU și agentul său se află la zeci de kilometri unul de celălalt. Nici unul nu știe unde se află interlocutorul său. Pentru transmiterea comunicării sau pentru schimbul de comunicări, noi nu utilizăm radioul sau telefonul. Folosim conductele de apă sau de canalizare. Uneori se pot conecta două aparate telefonice la un gard metalic sau la o împrejmuire de sîrmă ghimpată. Aceste „sectoare de transmisiuni" se aleg din timp și se verifică prin ofițeri de asigurare.

Dar cel mai adesea, pentru legătura cu agenții de mare valoare, GRU utilizează apa. Poliția n-are decît să asculte eterul. Apa este cel mai bun conductor de semnale și este mult mai greu controlabil. Iar cînd poliția va începe să controleze toate bazinele de acumulare, toate rîurile, lacurile, mările și oceanele, atunci noi vom trece la alte procedee de legătură cu agenții. Institutul de trasmisiuni al GRU va inventa ceva și pentru acele vremuri.

11

Am picături de rouă pe cizme. Pășesc prin iarba înaltă și umedă, îndreptîndu-mă spre lac. În jur numai mesteceni și brazi. Împrejurul apei se înalță vîrfurile ascuțite ale brazilor, ca un gard compact. Ca un zid. E o liniște sonoră. Numai să nu calc pe vreun vreasc. De ce să fac zgomot ? Zgomotul pîngărește apa asta curată, această străvezime de cristal a cerului și vîrfurile rozalii ale munților. Aici întotdeauna va fi liniște. Iar cînd va veni aici Spețnaz-ul, tropotul cizmei soldățești nu va tulbura liniștea : încălțămintea elastică a diversionistului nu face zgomot ca cizma potcovită a infanteristului. Abia după-aceea va trece pe aici Armata a 6-a de tancuri, de gardă.

Atunci va fi, într-adevăr, tunet şi răget. Dar pentru foarte scurtă vreme. Se va înstăpîni iarşi liniştea aceasta sonoră, iar micul şi confortabilul lagăr de concentrare de pe malul lacului nu o va tulbura. Poate chiar eu voi fi şeful acelui lagăr, ori poate un *zek*[1] obişnuit, alături de socialiştii şi de luptătorii pentru pace locali. Dar întotdeauna a fost astfel : cei care vor saluta primii Armata Roşie, sau doresc să ducă tratative de pace cu ea, vor cădea primii sub loviturile ei.

Pămîntul e învăluit de lumina zorilor. Pămîntul salută cu însufleţire răsăritul astrului zilei. Viaţa jubilează. Viaţa triumfă, pregătindu-se să întîmpine cascada ţîşnitoare a luminii care se va prăvăli după vîrfurile munţilor. Uite chiar acum, mai e doar puţin de aşteptat. Un ciripit asurzitor va răsuna ca un imn de proslăvire a luminii. Dar deocamdată e încă linişte. Încă n-au prins a scînteia picăturile precum briliantele, încă n-a început a curge aurul roşcat pe pantele munţilor, încă n-a adus vîntul cel domol aroma florilor sălbatice. Natura a amuţit în clipa cea de pe urmă, dinaintea exploziei de entuziasm, de bucurie şi de viaţă.

Dar cine admiră toate astea ? Doar eu singur. Viteaspionul. Şi de asemenea agentul meu cu numărul 299. El se furişează către lac dintr-o cu totul altă parte. Interesant, o fi înţelegînd el poezia naturii ? Oare este el în stare să asculte ore întregi foşnetele ei ? Înţelege oare că el şi cu mine procedăm acum la pregătirile în vederea construirii micului lagăr de concentrare pe malul acela înclinat ? Înţelege oare acest prostănac bătrîn că atît eu, cît şi el putem deveni locatarii acestui lagăr, cel mai pitoresc din lume ? Îşi imaginează el oare că cei care lucrează foarte aproape de gura maşinii de tocat carne se întîmplă să cadă ei înşişi în ea, mai ades decît muritorii de rînd ? Se gîndeşte el, cu capul lui de lemn, că printr-un joc al întîmplării, numărul lui de lagăr poate fi foarte asemănător cu indexul lui de agentură ? Pe dracu, nici nu se gîndeşte. Eu n-am încotro, m-am născut şi am crescut în acest sistem. Şi n-am cum fugi din el. Pe cînd el ne ajută în mod voluntar, cîinele. Dacă nu mă vor pune cumva comuniştii la zid, dacă nu mă vor arde într-un crematoriu şi nu mă vor îneca pe un şlep supraîncărcat, ci mă vor pune să comand un lagăr de concentrare, am să delimitez pentru asemenea ajutoare voluntare un sector special şi n-am să le dau de mîncare. N-au decît să se mănînce unii pe alţii. La fel cum şobolanii dintr-un butoi de tablă îl mănîncă mai întîi pe cel mai slab, apoi pe cel puţintel mai puternic decît acesta... N-au decît să stabilească în fiecare zi care din ei este cel mai slab. N-au decît să le fie frică să aţipească, pentru ca nu cumva să fie surprinşi în somn, sugrumaţi şi mîncaţi. Poate că atunci vor înţelege, în sfîrşit, că pe pămînt nu există armonie, şi nici nu poate exista. Că fiecare trebuie să se apere singur. Eh, drace. Numai de-aş fi numit eu şef al unui asemenea lagăr ! Dar e timpul.

Arunc undiţa în lac. Undiţa mea e foarte asemănătoare cu cele obişnuite. Deosebirea constă doar în faptul că din mîner se poate trage un firişor ce se uneşte cu ceasul. La rîndul său, ceasul este unit printr-un cablu cu o cutioară cenuşie. De la ceas, cablul trece prin mînecă şi coboară în buzunarul interior. Iată, cadranul ceasului meu întrucîtva neobişnuit s-a luminat uşor, iar după un minut s-a stins. Asta înseamnă că mesajul este receptat şi înregistrat pe sîrma subţire a magnetofonului meu. Undele ce poartă mesajele nu se răspîndesc în eter. Semnalele noastre se propagă numai în limitele lacului, fără a-i depăşi malurile. Mesajele se înregistrează dinainte şi se transmit cu viteză maximă. E foarte greu de interceptat comunicarea unei agenturi, chiar dacă se ştie din timp ora, locul emisiei şi frecvenţele. Iar fără a avea asemenea date e imposibilă interceptarea unei asemenea emisiuni.

Mă prefac că îmi întorc ceasul. Cadranul se luminează uşor, apoi se stinse : mesajul de răspuns s-a transmis. Acum e timpul să strîng undiţele.

[1] Prescurtare pentru cuvîntul rus zakliucionnîi — deţinut.

CAPITOLUL XIII

1

— Tovarășe general, am avut legătura prin apă cu 299. Transmite că în următoarele luni e puțin probabil ca la hotelul său să fie clienți din locuri care ne interesează.

— Asta-i rău.

— Dar 299 nu ne mănîncă pîinea de pomană. A stabilit relații prietenești cu proprietarii hotelurilor vecine și uneori, sub diferite pretexte, are posibilitatea să se uite prin notele privind comenzile prealabile.

— Nu crezi că e o treabă periculoasă ?

Comandantul știe prea bine că nu-i nici un pericol, dar el e obligat să pună o astfel de întrebare.

— Nu, tovarășe general, nu e nici un pericol. 299 e viclean și experimentat. Așadar, el anunță că la un hotel învecinat — (trag spre mine o foaie de hîrtie și scriu numele hotelului, nu am dreptul să enunț date, adrese, denumiri sau nume, chiar și în încăperile protejate sîntem datori să scriem toate astea pe hîrtie, uneori chiar rostind între timp date, denumiri, nume fără nici o legătură cu respectiva chestiune) la un hotel învecinat s-a rezervat un loc pentru un bărbat — și îi scriu numele pe hîrtie. Lucrează în Spania. În orașul...

Pusei în fața mea foaia de hîrtie și desenai triumfător, cu litere uriașe denumirea ROTA. Se uită la mine, nevenindu-i să creadă. Atunci eu mai scriu o dată această scurtă și fermecătoare denumire, pe care orice spion o visează noaptea, care pentru fiecare din noi are sonorități de cristal — ROTA.

Generalul izbucnește în rîs, rîd și eu. În lume există sute de locuri care prezintă un mare interes pentru noi. Fiecare din ele constituie o găselniță, fiecare e un adevărat zîmbet al Fortunei pentru un cercetaș. Dar mie mi s-a nimerit o adevărată fericire : ROTA !

— Să te verific ? mă întreabă el rîzînd.

E o glumă, firește. Căci nu poți să fii ofițer GRU fără a cunoaște caracteristicile acestei baze. La cuvîntul ROTA, în creierul oricărui ofițer GRU, ca într-o mașină electronică, se reflectă propoziții scurte și cifre precise : suprafața acvatoriului, 25 kilometri pătrați ; rada e protejată de un spargeval de 1500 metri, trei dane duble, 350 metri fiecare, adîncimea apei la dane 12 metri, depozit de muniții — 8000 tone, rezervoare de produse petroliere — 300.000 tone ; aerodrom, pistă de decolare una, 4000 metri. Iar faptul că aici își au baza submarinele nucleare purtătoare de rachete e cunoscut tuturor. Navigatorul pășește prin cabinet. Își freacă palmele.

— Scrie raportul de chestionare

— Am înțeles !

2

Un om din mica localitate spaniolă Rota. Despre acest om nu știu nimic acum. Nici măcar nu-mi este clar : este american ori spaniol ? Dar am să completez „raportul de chestionare". Mîine acest raport va fi trecut prin marele computer al GRU. Marele computer îmi va comunica tot ce știe despre tine !

Marele computer al GRU e alcătuit de geniul creator al unor ingineri americani și vîndut Uniunii Sovietice de niște miopi politicieni americani. Pentru marele computer, America a încasat milioane, dar a pierdut miliarde. Marele computer îi știe pe toți. E foarte deștept. Înghite o cantitate colosală de informații despre populația pămîntului. E tare lacom. Înghite cărți întregi de telefoane, listele cu absolvenții universităților, listele angajaților de la un număr astronomic de firme. E nesățios. Absoarbe milioane de anunțuri despre nașteri și decese. Dar nu se hrănește numai cu o asemenea maculatură. Îi sînt accesibile documentele secrete, și încă în cantități imense. Fiecare din noi are grijă ca această mîncăcioasă odraslă americană să nu sufere de foame.

Dar poate că informațiile despre omul din Rota vor fi cu totul fragmentare și insuficiente. Poate că marele com-

puter ne va comunica data nașterii, poate data cînd acest nume a apărut pentru prima oară într-un îndreptar telefonic secret, poate numele băncii la care omul își păstrează banii. Dar și asemenea date fragmentare sînt întru totul suficiente pentru ca imediat punctul de comandă al GRU să trimită cîteva telegrame cifrate în locurile de unde e posibil să se mai capteze ceva. Unii ogari îți vor găsi, poate, părinții, colegii de școală, orașul natal, o fotografie a ta. Iar cînd am să te întîlnesc la micul hotel de pe malul unui lac alpin, voi ști despre tine mai mult decît îți imaginezi. Așadar, pe curînd, dragă prietene. Dar, apropo, să știi că pentru a ne fi mai ușor, ți s-a și stabilit numărul 713. Iar fără prescurtare, el este 173-V-41-713. Pentru ca toți care au acces la informații să știe, de la bun început, că cu tine lucrează Patruzeci și Unu, ofițer de captare al rezidenței diplomatice de la Viena.

3

Timpul zboară ca un expres duduitor, asurzind și spulberînd totul din calea sa cu torentul său. Din nou ziua și noaptea se învălmășeau într-un vîrtej alb-negru : un tranzit din Liban, primirea mesajelor unor oameni recrutați prin Africa de Sud, legătura prin intermediul unor ascunzători cu un fantomatic „prieten", recrutat nu se știe de cine, asigurarea unor nelegali și iarăși un tranzit, spre Irlanda de astă dată. Atît comandantul, cît și vice-liderul interzic să fiu distras cu fleacuri. Dar prea des intervine cîte o asigurare de importanță deosebită, adică asigurarea unor nelegali, sau o asigurare în masă, cînd pentru acoperire lucrează toți, inclusiv locțiitorul rezidentului. Și nimănui nu i se acordă vreo favoare. Toți la asigurare ! Dar de unde să iei atîția oameni ? N-ai decît să ieși de două ori pe noapte ! Primirea unui tranzit din Franța. Primirea unui tranzit din Honduras. Trebuie să înțelegi !

Și brusc, roata s-a oprit. Îmi răsfoiesc caietul de lucru, acoperit în lung și-n lat cu scris mărunt și deodată descopăr pe neașteptate o pagină cu desăvîrșire albă. Pe ea e

doar o singură însemnare : „Lucrul cu 713". Iar această pagină albă semnifică ziua de azi. Zi în care șed în fotoliul meu, în timp ce prin cap îmi aleargă în galop întîlniri, operații cu ascunzători, legături nepersonale. Mă uit îndelung la această scurtă propoziție, apoi ridic receptorul alb al telefonului și, fără să formez nici un număr, întreb :

— Tovarășe general, n-ați putea să mă primiți ?

— Pînă mîine se poate aștepta ?

— De cîteva zile tot încerc să ajung la dumneavoastră — bineînțeles că eu mint, știind bine că el nu are acum timp să verifice. Dar astăzi e ultima zi.

— Cum ultima ?

— Nici măcar ultima, tovarășe general, ci prima.

— Ah, drace. Ascultă : chiar acum nu pot. Dar peste treizeci de minute treci pe la mine și dacă va fi cineva în anticameră, dă-l naibii în numele meu. Ai înțeles ?

— Am înțeles.

I-am raportat itinerarul ce-l voi urma, procedeele și tertipurile prin care aveam intenția să-mi scutur poliția de pe urme. I-am raportat tot ce știam eu acum despre el, despre omul din Rota. S-a ridicat. Mi-a zîmbit. Și mi-a strîns mîna. A treia oară în patru ani.

4

Șoselele sînt înțesate de turiști. Mă grăbesc. Intenționez să ajung la hotel spre seară, încît și seara asta să o folosesc pentru îndeplinirea misiunii. De cinci ore gonesc pe șoseaua cea mare. Uneori sînt nevoit să aștept îndelung, cînd se formează gigantice ambuteiaje pe șosele, dar îndată ce se eliberează drumul, îmi gonesc iarăși mașina fără a cruța nici motorul, nici anvelopele, depășindu-i pe toți. Cînd soarele începea să se plece spre apus, am ieșit de pe șoseaua cea mare pe una îngustă și, fără a reduce viteza, am continuat goana. Deodată, de după o cotitură apare un „Mercedes" alb. Frînele scrîșnesc isteric. Deasupra lui se înalță un nor de fum, căci a fost azvîrlit pe bordură. Șofe-

rul mă biciuiește peste ochi cu farurile lui, iar peste urechi cu răgetul autoritar al clacsonului. O femeie de pe scaunul din spate al „Mercedes"-ului își învîrte un deget în dreptul tîmplei, sugerîndu-mi că aș fi anormal. Degeaba vă străduiți, doamnă, că eu lucrul acesta îl știu și fără dumneavoastră. La viraj abia de atinsesem pedala frînei, așa că am fost nevoit apoi s-o apăs pînă în podea frînele au urlat, protestînd și aruncîndu-mi mașina pe banda cu sens invers, dar imediat am lăsat libere frînele, apăsînt accelerația spre podea, la refuz, pînă ce piciorul s-a proptit. Îmi pun capul că ei n-au avut cînd să-mi rețină numărul și n-au avut timp nici măcar să-l vadă. Eram deja după curbă. Mă încleștasem pe volan, să nu-mi scape. Chiar dacă aveam să zbor în vreo prăpastie, tot n-aveam să-l las. Iar între timp mașina urlă de mama focului. Nu-i plac năravurile mele. Dar de la prima intersecție mă angajez pe o șosea îngustă de tot, printr-o pădure întunecoasă. Mă cațăr îndelung pe această șosea, iar apoi cobor, cobor mereu spre o vale montană. Șoseaua a devenit acum mai largă, și continui să merg. Nu utilizez harta. Îmi reprezint bine mental terenul acesta și, în plus, mă orientez după soarele roșietic care deja se atinsese cu marginea sa incandescentă de o creastă stîncoasă, acoperită de copaci.

Am nimerit la hotel cînd se întunecase de-a binelea. Hotelul acela se află pe malul unui lac de pădure, lîngă o pantă lină de munte. Cu siguranță pe aici, iarna, totul e împestrițat de costumele în culori vii ale schiorilor. Acum însă, vara, e liniște, e atmosferă tihnită. Dinspre munți vine o undă de răcoare, iar peste poiana necosită cineva întinsese o pilotă densă, de ceață albă. Eu însă n-am cînd să admir frumusețile. Mă grăbesc spre cameră. La etajul întîi. Dar nu nimeresc cheia în ușă. Îmi impun să mă calmez. În sfîrșit, deschid ușa. Arunc geamantanul într-un colț și — la duș. Sînt murdar tot. O zi întreagă fusesem la volan.

Acum sînt curățel. Mă frec tare, tot mai tare cu prosopul. Îmbrac un costum nou, proaspăt călcat. La gît o cravată în culori vii. Mă privesc în oglindă. Nu, așa n-o să meargă, cu siguranță. Ochi ca de plumb, buze crispate.

Chipul trebuie să fie iluminat de o fericire lipsită de griji. Uite-așa. Așa e mai bine. Iar acum să cobor. Dar fără grabă. Se va uita lumea la mine și nimănui nici n-o să-i treacă prin minte că în viața mea extrem de grea și așa, lipsită de zile libere și sărbători, astăzi este una din cele mai istovitoare zile. Și să nu credeți cumva că ziua mea de muncă se și încheie, dimpotrivă, ea continuă.

În sală bubuie muzica. În sală, peste pereții întunecoși se agită fîșii strălucitoare de lumină, peste tavan de asemenea, ca și peste chipurile unor oameni fericiți ce risipesc o groază de energie în folosul propriei desfătări ; deodată, prin vîrtejul de sunete răzbate dominînd sălbatic o trompetă, acoperind totul cu răgetul ei, iar ritmul triumfă asupra mulțimii supunîndu-și-l pe fiecare. Iar la porunca energică a ritmului, se ciocnește melodios cristalul, imitînd îmbătătorul zgomot al mulțimii ce dansează.

Mîna simte răceala tăioasă a cristalului aburit, ridic în fața mea strălucitorul, scînteietorul vas plin cu licoarea arzătoare, și în aceeași clipă în el se oglindește întregul uragan de sunet și lumină în plină dezlănțuire. Zîmbind cupei înspumate și acoperindu-mi chipul cu ea, dau încet ocol sălii cu privirea, căutînd să nu-mi trădez încordarea. Iată, cu un colț al ochiului l-am zărit pe cel care, într-un lucitor dosar verde, este notat cu numărul 713. Îl văzusem doar o singură dată, pe o mică fotografie. Dar îl recunosc. El este. Duc încet cupa la buze, îmi sting zîmbetul, gust băutura și la fel de fără grabă îmi întorc fața. Iată că el își ridică încet ochii spre mine. Acum privirile ni s-au întîlnit. Îmi compun o expresie de bucuroasă uimire și îl salut cu un larg gest de prietenie. El se întoarce cu mirare, dar în spatele său nu e nimeni. Se uită iarăși spre mine cu un fel de întrebare în priviri : cui te adresezi tu ? Ție ! — răspund eu în tăcere. Cui altcuiva ? Făcîndu-mi loc printre dansatori, mă îndrept spre el cu paharul în mînă.

— Te salut ! Niciodată nu m-am gîndit să te întîlnesc aici ! Ții minte seara aceea minunată de la Vancouver ?

— Eu n-am fost niciodată în Canada.

— Ah, scuzați-mă, zic eu încurcat și îi privesc chipul cu atenție. Aici e așa de puțină lumină, iar dumneavoastră semănați atît de mult cu o cunoștință a mea... Vă rog să mă scuzați...

M-am întors din nou printre dansatori, la bar. Preț de douăzeci de minute mă uit la perechile ce dansează. Caut să prind cele mai caracteristice mișcări : în viața mea n-am avut niciodată timp pentru dansuri. După ce căldura plăcută a băuturii mi s-a revărsat prin tot trupul, păşesc în cercul dansatorilor și mulțimea îmi face cu generozitate loc, deschizîndu-mi porțile ce duc spre veselie și fericire.

Dansez îndelung și cu frenezie. Treptat, mișcările mele dobîndesc flexibilitatea și degajarea ce se cuvin. Ori poate că numai mi se pare. În orice caz, nimeni nu-mi acordă atenție. Mulțimea cea veselă îi acceptă pe toți și-i iartă.

Nu știu cînd a plecat celălalt. În orice caz, eu am plecat noaptea tîrziu, printre cei mai de pe urmă.

5

Ceasul deșteptător m-a trezit dis-de-dimineață. Rămîn multă vreme culcat, cu fața afundată în pernă. Mă chinuie cronica lipsă a somnului, iar aceste cinci ore nu pot în nici un caz să compenseze multele luni de nesomn.

Curînd însă îmi impun să sar brusc în picioare. Timp de cincisprezece minute mă torturez cu gimnastica, iar apoi fac un duș rece ca gheața, apoi necruțător de fierbinte, iarăși rece și din nou insuportabil de fierbinte. Cine face cu regularitate astfel, arată cu cincisprezece ani mai tînăr decît vîrsta pe care o are. Dar pentru mine nu acest lucru e important. Trebuie să arăt vioi și vesel, așa cum se cuvine să fie un trîndav pierde-vară.

Cobor primul și mă cufund în ziarele de dimineață, mimînd nepăsarea. Iată că la micul dejun a coborît o pereche de bătrînei. Acum a trecut o femeie de vîrstă nedefinită și naționalitate imprecisă, însoțită de un cățeluș peste

măsură de agresiv. Apare și un grup de japonezi zîmbitori, cu o mulțime de aparate foto atîrnate de git. Dar iată-l și pe el. Am zîmbit, înclinînd din cap. M-a recunoscut și m-a salutat printr-o înclinare a capului...

După micul dejun, urc în camera mea. Curățenia încă nu a început. Atîrn de ușă tăblița „Nu deranjați", încui ușa cu cheia, cobor jaluzelele peste ferestre și, aflîndu-mă în întuneric, mă întind cu satisfacție în pat. Visam de mult la o asemenea zi, cînd nu trebuie să mă grăbesc nicăieri. Încerc să-mi amintesc toate detaliile zilei de ieri, dar din toate acestea nu rezultă decît un zîmbet fericit pe chip. Cu zîmbetul acesta probabil că am și adormit.

Seara dansez frenetic în mulțime. El e în același loc, ca și ieri. Singur. Văzîndu-l, zîmbesc, și-l invit cu un gest în mulțimea nebunaticilor din jur. El zîmbește și clatină din cap a refuz.

În dimineața următoare am coborît primul în hol. El a fost al doilea.

— Bună dimineața, zic eu, și-i întind ziarele.

— Bună dimineața, răspunse el zîmbind.

Pe primele pagini ale tuturor ziarelor e președintele Ugandei, Amin Dada. Am schimbat cîteva fraze și am plecat să luăm micul dejun. Principalul acum e ca nu cumva să-l sperii. S-ar putea, desigur, și să iau taurul de coarne, dar am cîteva zile la dispoziție, așa încît utilizez „contactul lin". Noi nu cunoaștem despre omul acesta multe lucruri. Dar chiar și observarea de-a lungul cîtorva zile oferă multe informații utile : e singur, nu e înnebunit după femei, nu e risipitor cu banii, dar nici nu plînge după fiecare dolar ; are o fire veselă. Acest din urmă fapt este foarte important — recrutarea unui posac e treaba cea mai afurisită. Nu se îmbată, dar bea cu regularitate. Citește multe cărți. Vizionează și ascultă ultimele știri. Înțelege și prețuiește umorul, se îmbracă îngrijit, dar fără lux. Nu poartă nici un fel de giuvaeruri. Părul nu-i este întotdeauna pieptănat lins — ceea ce e suficient pentru a deduce cîte ceva despre lumea interioară a unui om. Ade-

sea are fălcile strînse — semn sigur de concentrare lăuntrică, de stăpînire de sine şi voinţă. Unul ca acesta e greu de recrutat, în schimb, după-aceea se lucrează uşor cu el. Îi observ foarte îndelung, pe furiş, expresia chipului. Îndeosebi îmi sînt necesare amănunte despre ochii lui : sînt larg depărtaţi de rădăcina nasului, pleoapele nu-i sînt grele şi are mici pungi pe sub ochi. Pupilele trec foarte lent de la o stare la alta, menţinîndu-se îndelung într-o anume stare. Pleoapele şi le apleacă încet, şi la fel de încet le ridică. Priveşte îndelung, dar nu întotdeauna atent. Cel mai adesea privirea îi este absentă. La studierea unui om se acordă atenţie deosebită muşchilor gurii în diverse situaţii : cînd zîmbeşte, cînd e indignat, cînd e nervos, cînd e destins. Dar şi zîmbetul poate fi condescendent, disprețuitor, dezgustat, fericit, ironic, sarcastic, după cum există zîmbetul victorios sau zîmbetul ameninţător, apropiat de rînjet. La toate aceste situaţii iau parte muşchii feţei. Activitatea acestor muşchi este un fel de oglindă a sufletului. Iar detaliile acestea îmi sînt mult mai importante decît cunoaşterea dificultăţilor lui financiare sau de la serviciu, deşi nici acestea nu e rău să fie cunoscute.

Noaptea îmi arunc în maşină rucsacul, nişte cizme lungi, undiţele şi plec la un lac depărtat, să pescuiesc. În zori, din stuf apare vice-liderul. Se aşază alături de mine şi aruncă o undiţă în apă. În jur nu e nimeni. Apa e caldă înspre zori, aburind uşor. E roză, răsfrîngînd răsăritul, pînă nu s-a arătat soarele.

Locţiitorul comandantului nu poate suferi pescuitul. Mai ales îl enervează faptul că există pe lume oameni care apucă de bună voie rîmele cu degetele. Se teme să le atingă — sigur, dacă i se ordonă e altceva. Dar aici şeful este el. Nu era obligat să le ia cu mîna, aşa că aruncă undiţele cu cîrligele goale. E foarte obosit. Ochii îi sînt roşii de tot, iar faţa cenuşie. E evident că pentru o scurtă întîlnire cu mine a petrecut întreaga noapte la volan. Iar el are o mulţime de treburi ale sale, de mare răspundere. Cască fără să se poată stăpîni, în timp ce mă ascultă. Ce-i drept, la sfîrşitul expunerii mele a încetat să mai caşte, ba chiar a zîmbit uşor.

— Totul e-n regulă, Viktor.

— Credeţi că poate fi recrutat ?

Pentru a treia oară în viaţă m-a învrednicit cu o privire pe care mentorul obosit o dăruieşte unui discipol din cale afară de nătîng. Mentorul îşi freacă ochii roşii de nesomn şi zice :

— Ascultă Suvorov, am impresia că tu nu înţelegi un lucru. Într-un asemenea caz, tu pur şi simplu nu ai dreptul să ceri permisiunea. Dacă întrebi, eu am să te refuz. Cîndva vei deveni vice-lider, şi poate chiar Navigator, dar ia aminte : nici atunci nu eşti dator să întrebi pe nimeni. Ai să trimiţi un raport la *Acvariu*, dar răspunsul, din cauze tehnice, întîrzie. Eu pot să ştiu foarte multe despre omul tău, dar n-am cum să-l simt. Tu eşti cel care vorbeşti cu el şi numai propria ta intuiţie poate să-ţi fie aici de ajutor. În această situaţie nici eu, nici Navigatorul, nici *Acvariul* nu dorim să ne asumăm răspunderea. Dacă n-o să-l recrutezi pe acest om, va fi greşeala ta, care multă vreme nu-ţi va fi iertată. Dacă vei greşi cumva şi vei fi arestat pe timpul recrutării, nici asta nu ţi se va ierta. Totul depinde numai de tine. Vrei să-l recrutezi, înseamnă că ţie ţi se va decerna ordinul, tu vei fi lăudat, va fi succesul tău şi va beneficia cariera ta. În acest caz noi toţi te vom sprijini. Ia aminte că *Acvariul* întotdeauna are dreptate. Ia aminte că *Acvariul* e întotdeauna de partea celor ce au succes. Dacă vei încălca regulile şi vei eşua, vei ajunge în faţa tribunalului GRU. Dacă vei acţiona întocmai conform regulilor, dar vei eşua, iarăşi vei fi vinovat : înseamnă că ai aplicat regulamentul în mod dogmatic. În schimb, dacă vei avea succes, vei fi sprijinit de toţi şi ţi se va ierta totul, inclusiv încălcarea celor mai importante din regulile noastre. „A utilizat în mod creator şi cu suplete regulamentul, dînd la o parte regulile învechite şi care şi-au trăit traiul". Dacă eşti convins de succes, treci la recrutare. Dacă nu eşti convins, renunţă chiar acum. Am să trimit pe altcineva, căci oricare cercetaş visează să i se ofere o asemenea posibilitate. E treaba ta.

— Îl voi recruta.

— Asta-i altceva. Dar ţine minte : nici eu, nici Navigatorul, nici *Acvariul* nu aprobăm intenţiile tale. Pur şi simplu nu le cunoaştem. Dacă vei greşi, vom spune că eşti

un copil timpit care ţi-ai depăşit împuternicirile, fapt pentru care trebuie să fii alungat la cosmodromul Pleseţk.

— Înţeleg.

— Atunci îţi urez succes.

Pentru a semăna a pescar, luă cîţiva din peştişorii prinşi de mine şi se făcu nevăzut în stufăriş.

6

Seara beau împreună cu 713. El nici nu bănuieşte că de mult are un număr, că marele computer i-a acordat o atenţie deosebită, că în jurul hotelului alpin s-au concentrat forţe importante ale GRU, că de la *Acvariu* a sosit unul din psihologii marcanţi ai GRU, colonelul Streşnikov, care a procedat la analiza unui scurt film realizat de mine. 713 nu ştie că activitatea muşchilor săi faciali a fost analizată poate de cei mai eficienţi psihiatri ai lumii secrete a spionajului.

Bem şi rîdem. Vorbim despre toate celea. Eu încep să vorbesc despre vreme, despre bani, despre femei, despre succes, despre putere, despre menţinerea păcii şi preîntîmpinarea unei catastrofe nucleare mondiale. Trebuie să existe vreo temă la care el să ţină şi care să-l facă să vorbească. Principalul e ca el să vorbească mai mult decît mine. Pentru asta e nevoie de o cheiţă. Deci, pentru asta e nevoie de o temă care să prezinte interes în concepţia lui. Bem iarăşi, şi iarăşi rîdem. Cheiţa s-a găsit. Îl interesează rechinii. Am văzut cumva filmul „Fălcile" ? Nu, n-am avut încă ocazia. Ah, ce film ! Gura enormă a unui rechin apare pe ecran cînd sala, plină de spectatori, nici nu se aşteaptă. Ce efect ! Şi rîdem din nou. Îmi povesteşte despre obiceiurile rechinilor. Uimitoare fiinţe... Şi iarăşi rîdem. El caută să ghicească de ce naţionalitate sînt eu. Grec cumva ? Iugoslav ? Un amestec de ceh şi italian ? Un amestec de turc şi german ? Ba deloc, sînt rus. Şi izbucnim amîndoi în rîs. Bine, dar ce cauţi tu, un rus, pe aici ? Eu sînt spion ! Vrei să mă recrutezi ? Da. De astă dată chiar că ne prăpădim de rîs. Apoi deodată încetează să mai rîdă.

— Tu într-adevăr eşti rus ?

— Într-adevăr

— Şi eşti spion ?

— Spion.

— Ai venit să mă recrutezi pe mine ?

— Pe tine.

— Şi ştii totul despre mine ?

— Nu chiar totul Doar cîte ceva.

Tace îndelung.

— Înseamnă că întîlnirea noastră e filmată şi-acum mă vei şantaja ?

— Întîlnirea noastră e filmată, dar eu nu te voi şantaja. Poate că asta nu coincide cu romanele de spionaj, dar şantajul n-a dat niciodată rezultate pozitive, aşa că nu se mai utilizează. Cel puţin de către serviciul meu.

— Serviciul tău este KGB-ul ?

— Nu. E GRU.

— N-am auzit niciodată aşa ceva.

— Cu atît mai bine.

— Ascultă, rusule. Eu am jurat să nu transmit nici un fel de secrete puterilor străine.

— Nici nu trebuie să transmiţi nimănui nici un fel de secrete.

— Atunci ce vrei de la mine ?

Era evident că nu mai întîlnise un spion în carne şi oase, aşa că i se părea foarte interesant să stea de vorbă cu mine.

— Ai să scrii o carte.

— Despre ce ?

— Despre submarinele de la baza Rota.

— Tu ştii că eu sînt de la baza aceasta ?

— De aceea te şi recrutez pe tine, nu pe aceia de la masa vecină.

Rîdem din nou.

— Mi se pare că totul e ca într-un film.

— Aşa se întîmplă întotdeauna. Nici eu n-am crezut niciodată că voi ajunge la cercetare. Ei, noapte bună. Domnişoară, nota te rog.

— Dar ascultă, rusule, admitem că scriu cartea ; şi ce urmează ?

— Am să public cartea asta în Uniunea Sovietică.

— Într-un milion de còpii?

— Nu. Numai în patruzeci şi trei de còpii.

— Nu e mult.

— Noi plătim şaptesprezece mii de dolari pentru fiecare còpie. N-o să semnăm un contract. Dar 10% plătim imediat. Restul, o dată cu primirea manuscrisului, dacă, bineînţeles, în el se tratează problemele care prezintă interes pentru cititorii noştri. După-aceea, cartea poate fi publicată şi în limba engleză. Dacă pentru cititorul occidental ceva s-ar putea să nu fie interesant, acele elemente pot fi eliminate în ediţia americană. Aşadar, nu e vorba de nici un fel de transmitere a unor secrete. Există doar libertatea presei şi nimic mai mult. Oamenii scriu nu numai despre submarine, ci şi despre unele lucruri mult mai înspăimîntătoare, iar pentru asta nu-i judecă nimeni.

— Şi tuturor acelora voi le plătiţi ?

— Numai unora.

Am achitat nota şi am plecat să dorm în camera mea.

CAPITOLUL XIV

1

Un sentiment profund şi irepetabil : revenirea în dragile cazemate de beton după o recrutare executată independent. O săptămînă de absenţă este sesizată de întreaga noastră hoardă, de toată haita. Dacă un ofiţer de captare lipseşte trei zile, e limpede că a lucrat în asigurare. Dacă însă a lipsit mai bine de o săptămînă ? Unde să fi fost ? Tuturor le e clar : la o recrutare. Şi iată-mă înaintînd pe coridor. Toată confreria noastră, a spionilor, îmi face loc cînd mă apropii, fără a scoate o vorbă. Iar eu îmi muşc buzele să nu zîmbesc. Nu se cuvine să zîmbesc înainte de a fi felicitat de comandant. E necuviincios.

Iar ei respectă tradiţiile. Nimeni nu va pune o întrebare deplasată. Nimeni nu va zîmbi. Nimeni nu mă va felicita. Nu se cade să fie felicitat cineva înainte de felicitarea comandantului. Nimeni nu ştie, desigur, cu ce ocazie aş putea fi felicitat, dar fiecare înţelege că există un motiv. Fiecare înţelege, cu un anume simţ lăuntric, că acum eu sînt triumfătorul. Iar costumul meu cenuşiu, mototolit, este o adevărată mantie de purpură. Şi fiecare vede pe capul meu o sclipitoare cunună de briliante.

E plăcut să crezi că în mintea nimănui nu există acum invidie, ci înţelegere, consideraţie şi bucurie. Şi mai există un sentiment de mîndrie, atît pentru mine, cît şi pentru toţi : uite că păşeşti, măi Vitea, pe covorul cel roşu, direct spre cabinetul generalului. Ne bucurăm pentru tine, şi noi am păşit cîndva la fel pe acest covor, iar dacă încă nu, cîndva vom merge şi noi, păşind pe el la fel de mîndru şi cu stăpînire de sine. Mă priveşte confreria spionilor, făcîndu-mi loc să trec. Şi am impresia că toţi se bucură şi le vine a rîde, că, uite, m-am întors fără a cădea în vreo cursă, fără a fi înhăţat, fără a fi legat sau încolţit ca un urs în bîrlog, fără a fi urmărit cu cîini, ca un lup rănit. Uşa cabinetului în care mă aştepta comandantul se deschise în faţa mea, Navigatorul însuşi mă întîmpină în prag. Cît de simplu e totul. S-a dat la o parte, lăsîndu-mă să trec : intră, Viktor Andreevici. Ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, numai că o asemenea comportare e cu totul neobişnuită la el. Şi tocmai acest lucru l-a făcut pe careva să ofteze profund în liniştea grea ce se lăsase, încît comandantul, încă în uşă fiind, s-a răsucit şi a izbucnit în rîs. Iar după comandant, au început cu toţii să rîdă de acel oftat naiv.

Regulamentul GRU interzice categoric să se comunice unor ofiţeri ceva despre activitatea altora, indiferent dacă e vorba de succese sau eşecuri. Navigatorii respectă cu sfinţenie regulamentul. Înţeleg că nimeni nu trebuie să ştie mai mult decît se cuvine pentru îndeplinirea func-

ţiilor sale. Dar în acest caz, cum să se mai menţină atmosfera de necruţătoare concurenţă înlăuntrul organizaţiei secrete ? Tocmai de aceea comandanţii născocesc tot soiul de vicleşuguri pentru a ocoli regulamentul şi a demonstra în faţa întregii haite simpatia lor personală faţă de unii şi nemulţumirea faţă de alţii. Găsesc ei, comandanţii, asemenea căi.

În cazul meu, imediat după mine, pe covorul cel roşu defila cifratorul şase cu mănuşi albe, cu o frapieră argintie aburită şi cu o sticlă de şampanie în ea. Frapiera cu gheaţă şi şerveţelele scrobite au fost întîmpinate cu un murmur general, aprobativ, de întreaga frăţie : strașnic mai ştie Tătucul să ocolească regulamentul ! Cît despre Vitenka Suvorov, şmecherul, uite la el cît de sus s-a avîntat. Forţînd, o ia drept pe verticală. Ogarii cei tinerei vorbesc cu ochi scînteietori de această ascensiune a mea. Dar bătrînii şi înţelepţii varegi clatină din cap. Ei ştiu bine că în viaţa unui ofiţer de la captare succesul constituie momentul cel mai dificil. Succesul e precedat de o încordare sălbatică a forţelor, de atenţie supraomenească la fiecare cuvînt, la fiecare pas, la fiecare respiraţie. Cercetaşul recrutor îşi adună într-un pumn întreaga voinţă, caracterul, toate cunoştinţele, năpustindu-le asupra victimei sale, iar pe deasupra, în acel moment de extremă încordare şi de concentrare a voinţei asupra obiectului recrutării, mai este obligat să fie atent la tot ce se petrece în jurul său.

Succesul aduce o stare de relaxare. Dar o destindere bruscă poate sfîrşi printr-o catastrofă, un acces de isterie, o profundă stare depresivă, o crimă, sau chiar prin sinucidere. Varegii cei înţelepţi ştiu bine acest lucru.

Şi Navigatorul ştie. Tocmai de aceea este şi bucuros, dar şi sever. Îmi atrage atenţia asupra unor greşeli inexistente ale mele, ca nu cumva să fac explozie de atîta bucurie. Păi cum să nu mă bucur ? El, agentul, e de acord. A luat banii. A primit lista cu problemele ce trebuie tratate în carte (în ediţia engleză multe din aceste amănunte pot fi omise). Primind cei 10% el e în ghearele noastre. Cele

73 de mii le va cheltui rapid şi va dori să-i primească şi pe ceilalţi. Experienţa GRU glăsuieşte că există o mulţime de oameni doritori să primească acei 10%, gîndind ca apoi să nu facă nimic. Dar fiecare din ei, simţind gustul unor bani pentru care nu trebuie să lucreze mult şi nu trebuie să riște mult, fac treaba cum trebuie şi primesc şi restul. E o regulă fără excepţie.

2

Nu ştiu cum se face, dar succesul acesta nu mă bucură. Probabil că au dreptate oamenii care zic că fericirea poate fi încercată numai în timp ce te cațeri spre succes, dar îndată ce-l realizezi, nu te mai simţi fericit. Sînt puţini oameni fericiţi printre cei care au obţinut un succes. Printre vagabonzii zdrenţăroşi, murdari, flămînzi, sînt mult mai mulţi oameni fericiţi decît printre stelele ecranului sau miniştri. Dealtfel şi sinuciderile se întîmplă mult mai des printre scriitorii şi poeţii de renume mondial, decît printre rîndaşi şi gunoieri.

Mi-e rău. Nu ştiu de ce. Acum sînt gata de orice. Interesant, oare de ce pe noi nu ne recrutează nimeni ? Măcar de s-ar apropia de mine un diplomat american şi mi-ar spune : „Hei tu, ia vino să te recrutez !“ Să ştiţi că nu mint, aş fi de acord. El s-ar minuna aflînd apucăturile GRU. Eh, prostule, mi-ar spune colegul meu american, tu ce-ţi imaginezi că te aşteaptă în cazul unui eşec ? Îmi imaginez, aş răspunde. Ei haide, recrutează-mă, capitalist blestemat ! Am să lucrez gratis pentru tine. Tot ce mi-ar transmite spionajul american, aş trece-n buzunarul meu ! Pur şi simplu vreau să-mi risc astfel capul. Ce, nu-i un deliciu să păşeşti o vreme pe marginea unei prăpastii ? Oare nu-i interesant să te joci o vreme cu moartea ? Doar există destui idioţi care călăresc cai sălbatici, sau dănţuiesc în faţa coarnelor de taur ? Şi nu de dragul banilor. De plăcere !

Ei, haideți, recrutați-mă, dușmanilor, sînt de acord ! De ce tăceți ?

Verificări, verificări și iarăși verificări. Sînt total istovit de atîtea verificări, mi s-a urît de ele.

Prietenii recrutați de noi sînt ușor de verificat. Ei toți sînt în permanență controlați de Serviciul de informații, desigur, fără a li se cunoaște nici numele, nici biografiile, nici posturile în care lucrează. Una și aceeași problemă poate fi lămurită aflîndu-te la mii de kilometri de obiectivul ce reprezintă interes pentru GRU : planurile Statului major general german se elucidau de la Geneva, dar și de la Tokio, și de la Nikosia. Însă nici una din surse nu bănuiește existența celorlalte, și nici posibilitățile lor. Dacă datele unei surse se deosebesc radical de celelalte, înseamnă că ceva nu e în regulă cu sursa respectivă. După cum poate să fie și invers : ceva nu e în regulă cu toate celelalte surse ele înghit falsuri și doar una singură recepteză adevărul. În orice caz, dacă din diverse colțuri ale lumii sosește unul și același aparat care, pe deasupra, la copiere prezintă rezultate pozitive, rezolvînd unele probleme ale armatei, nu încape motiv de neliniște. Chiar dacă un prieten este răsrecrutat. Chiar dacă e spion dublu. Nici o problemă. Numai să dea materiale. Dacă o poliție socotește să plătească atît de scump numai pentru a intra într-un joc cu noi, n-are decît să plătească. Noi primim și asemenea cadouri. Dar de îndată ce cadourile se vor dovedi de proastă calitate, putrede pe dinăuntru, Serviciul de informații ne transmite rapid semnalele corespunzătoare.

Acvariul însă nu doar pe prieteni îi verifică, ci și pe noi. Ne verifică adesea, într-un chip istovitor, sîcîitor. Numai că împotriva noastră s-a inventat o altă metodă : provocarea. În timpul instruirii și al activității, eu am primit multe asemenea bucățele din partea *Acvariului*. Toți își fac griji : cum am să reacționez. Iar eu întotdeauna reacționez corect : raportez fără întîrziere, cu precizie, comandantului meu tot ce mi se întîmplă, ce li se întîmplă prietenilor mei. Dacă l-ai văzut într-o pădure pe prietenul tău, raportează comandantului. Dacă nu s-a întîmplat

nimic cu prietenul, înseamnă că el a fost la o operație în pădurea aceea, sau poate că, pur și simplu, s-a aflat acolo pentru ca șeful să poată verifica dacă am să-l zăresc și am să raportez la timp. Ei încearcă tot timpul să mă verifice : la cine țin eu mai mult : la *Acvariu* sau la un prieten ? Desigur că la *Acvariu* ! Dar îndrăznește numai să nu raportezi ! Și dacă asta e doar o verificare ? În acest caz s-a sfîrșit cu toate, ai și ajuns pe banda rulantă.

Dealtfel, în ultimul timp au început să-mi acorde mai multă încredere. Acum particip în permanență eu însumi la verificări. Uite și-acum, în puterea nopții, părăsindu-mi undeva departe mașina, lipăi pe întuneric prin băltoace. Sînt ud și mi-e frig la picioare. Cînd o să mă întorc acasă, neapărat am să intru pentru un ceas în cadă ca să mă încălzesc.

Am în buzunar o machetă în care e ascunsă o Biblie. O cărțulie mică de tot, tipărită pe hîrtie subțire. Diverse societăți religioase le editează astfel în mod special, pentru ca să poată fi mai lesnicios trecute în Uniune. Ei bine, Biblia asta eu am s-o introduc într-o cutie de scrisori. Iar cutia asta aparține lui Vovka Fomicev, căpitan, ajutor al atașatului militar, cu alte cuvinte, un flăcău de-al nostru, sosit de curînd de la *Acvariu*. Nu știu dacă-și dă seama sau nu, dar uite că *Acvariul* îi aruncă la îndemînă tot soiul de porcării. Așadar, acum mă îndrept spre locuința lui.

Mîine dimineață el va scoate din cutia sa de scrisori Biblia — doar tot soiul de comunități și organizații ni le aruncă nouă tuturor în permanență — iar lui nici prin gînd nu-i va trece că de astă dată tocmai noi îi strecurăm pachetul. S-ar putea ca această cărțulie să-l intereseze, după cum s-ar putea să încerce a o păstra dintr-un considerent bănesc : în Uniune lumea și-a ieșit din minți și plătește o groază de bani pentru asemenea cărțulii, fără a se zgîrci. Mîine e o zi liberă, prin urmare nu e obligatoriu să vină la serviciu, iar noi vom aștepta curioși să aflăm : va alerga el încă de dimineață ca să raporteze, sau va aștepta pînă luni, ori poate că nici nu va raporta deloc, păstrînd-o sau aruncînd-o pe ascuns, pentru a evita cine știe

ce neplăcere. Dar oricare din aceste variante, în afară de prima, deci în afară de raportarea neîntîrziată, ar fi sinonimă pentru el cu sfîrșitul. Adică cu banda rulantă.

E o vreme friguroasă, umedă. Vîntul mînă pe trotuar frunzele căzute. Dar îndată ce o frunză a nimerit într-o băltoacă, s-a terminat cu ea. A pățit-o. Nu mai poate zbura. Va fi luată acum de unealta măturătorului. Și va fi aruncată.

Pe străzi nici țipenie. Doar eu — spionul singuratic al unui mare sistem. Îl verific pe un confrate al meu. Dealtminteri e greu de spus cine pe cine verifică. Vovka Fomicev îmi e prieten. Eu și cu el am ieșit împreună în două rînduri la operații. Lucrează cu îndemînare și sigur de sine. Dar dracul să-l știe, că a venit de curînd și s-ar putea să aibă o misiune specială. Poate că prin intermediul lui sînt eu însumi verificat ? Că nu întîmplător se vîră el să-mi devină prieten. Chipurile, ca să învețe meserie de la mine ! Te pomenești că iarăși sînt în verificare. Ce-ar fi să-i arunc pachetul în cutie, dar să încerc a-l preveni prietenește, ca să dea fuga să raporteze ? Păi asta pentru mine ar însemna sfîrșitul. Aș fi îndată trecut pe banda rulantă : cum adică, prietenul îți este mai drag decît nobila cercetare militară sovietică ?

Iată casa lui Vovka Fomicev — un bloc mare, luxos, locuit de o mulțime de diplomați ai diverselor națiuni și state. Desigur, blocul se află sub supravegherea poliției, în orice caz măcar intrarea principală. Sau poate că nu, dar e mai bine să presupun că da, iar pornind de la o asemenea presupunere, trebuie să-mi fac anumite planuri. De aceea nici nu intru pe ușa principală. O iau prin niște curți dosnice întunecoase, pe lîngă niște lăzi de gunoi, spre garajul subteran. Noi posedăm chei de la multe garaje și de la intrările principale ale clădirilor în care locuiesc de obicei diplomați, așa că și eu pot pătrunde fără dificultate în oricare hotel din Viena. Dispunem de un imens dulap cu chei. Iar confrații noștri de la *Acvariu*, indiferent pe unde trec ei, pretutindeni iau cópii după chei. Principalul e să stabilească o modalitate precisă de evidență și păstrare, pentru ca cheița necesară să se găsească la timp. Astăzi am în buzunar trei chei. Dacă e nevoie, pot pătrunde și la Vovka în apartament. De unde să știe el că în urmă cu trei ani, în acest apartament a locuit un nenorocos predecesor al său, care apucase să facă pentru GRU cópii după cheile respective ? Din păcate, n-a fost în stare de nimic altceva, așa că a fost evacuat într-un chip rușinos și exclus din Statul major general.

La apropierea mea, niște motani au țîșnit cu un mieunat strident de pe o ladă de gunoi. Era un semn bun : însemna că nu existau prin apropiere alți oameni. Dar poate e ascunsă pe undeva vreo cameră de luat vederi ? Lumină nu e — se face economie. Dealtfel ce rost ar avea lumina într-o curte dosnică ? Dar o cameră de luat vederi poate lucra și cu raze infraroșii. Tocmai de aceea am paltonul descheiat în așa fel încît agrafa de la cravată să-mi fie la vedere. Aspectul ei e cît se poate de obișnuit, numai că e acoperită cu o culoare specială, și dacă sînt iradiat prin întuneric cu raze infraroșii, ea prinde a luci. Asta pentru că, de fapt, agrafa e un indicator de raze infraroșii. Dacă mă rotesc, pot stabili chiar și direcția spre camera respectivă. Iar dacă stabilesc că sînt urmărit, mă urinez între cutiile de gunoi și pornesc mai departe. Însă de astă dată agrafa nu lucește și deci nu sînt observat. Scot o cheie și o introduc cu prudență în broască. Ușa garajului alunecă silențios într-o parte. Mă aflu într-un garaj imens, cu sute de mașini.

Pășesc cu grijă. Dar mersul nu trebuie să fie furișat și nici privirea hoțească. N-au decît să creadă cei ce m-ar vedea că abia am sosit, mi-am lăsat mașina în parcare și merg spre casă. Deschid ușa de oțel cu o altă cheie. Urc cu liftul din garajul subteran pînă la ultimul etaj, iar acolo aștept cîteva minute, ascultînd cu atenție. Întreg blocul e cufundat în somn. Nici o ușă trîntită, nici liftul nu lunecă în puț. Mă uit la ceas. Dac-aș fi fost urmărit, vizita mea trebuia să rămînă de neînțeles. Poate că am venit la o întîlnire cu un diplomat american, ori poate că mă așteaptă o femeie. Dacă sînt urmărit, chiar și adevăratul meu scop — aruncarea unei Biblii într-o cutie poștală — poate să

le pară urmăritorilor o simplă măsură de mascare, urmînd să se gîndească îndelung la scopul cel adevărat : doar rămăsesem prea îndelungă vreme acolo sus.

Lifturile au rămas nemişcate în puţurile lor, pe scări nu mişcă nimeni. Linişte deplină. Acum încep să cobor cu prudenţă. Dar păşesc nu pe vîrfuri, şi nici pe întreaga suprafaţă a tălpilor. Nicidecum. Mă ating de podea numai cu ramele exterioare ale ghetelor, precum un clovn, crăcănîndu-mi picioarele. Tălpile ghetelor sînt moi. Nu scîrţîie. Totuşi e mai bine să păşesc astfel, cum am fost instruiţi. În felul acesta nu se aud niciodată paşii. Iată şi parterul. În vestibulul placat cu marmură sînt zeci de uşiţe ale cutiilor poştale. Eu ştiu de care anume am nevoie, dar mă opresc în faţa mai multora, descifrînd inscripţiile cu numele locatarilor. Deodată mă lipesc cu tot corpul de blocul cutiilor şi arunc pe neobservate pachetul în fanta necesară. Dacă cineva m-ar fi privit din spate, i-ar fi fost greu să stabilească cu precizie care anume cutie m-a interesat şi ce am făcut cu ea. Compunîndu-mi o mină plictisită, de om care n-a găsit nimic interesant, cobor mai departe pe trepte, spre garajul subteran.

Cel care foloseşte una şi aceeaşi cale pentru intrare şi pentru ieşire demonstrează o lipsă de înclinaţie pentru activitatea conspirativă. Eu însă posed această înclinaţie. Ea nu se aseamănă nici cu înclinaţia pentru băutură, nici cu înclinaţia erotică, nici cu cea de luptător. Înclinaţia spre viaţa conspirativă nu se aseamănă cu nici o alta, iar eu o înţeleg şi o preţuiesc. O trăiesc. Deci nu lipsa acestei înclinaţii mă mînă din nou spre garajul acela întunecos. Pur şi simplu îmi lipseşte o soluţie mai bună.

3

Iarăşi mă chinuie lipsa somnului. Dar cînd poţi ajunge să dormi pe săturate ? Ochii îmi sînt injectaţi. Apar disde-dimineaţă în abataj, cu toate că e zi liberă. Îl aştept pe Vovka. Dacă ar fi apărut cumva înaintea mea, ar fi fost minunat. Dar văd că numai Saşa-Aeroflot cască în-

tr-un colţ. Şi el are ochii roşii. Probabil că, la fel ca şi mine, i-a făcut cuiva vreo festă, mai ştii, poate chiar mie. E posibil ca şi el să aştepte pe oarecine, care urmează să alerge abia trăgîndu-şi răsuflarea. Faţă de mine, el se simte dator să explice : trebuie să încheie de urgenţă o dare de seamă asupra cheltuielilor. Desigur, eu înţeleg că acesta-i adevărul, dar nu cel întreg. Altă nevoie l-a gonit pe el în abataj într-o duminică, la ora şase dimineaţa. Îi spun şi eu că încă n-am dactilografiat pentru poşta următoare trei rapoarte despre nişte operaţii. Şi chiar aşa este. Numai că şi el înţelege că ăsta nu este unicul motiv care m-a făcut să mă grăbesc încoace. Se preface că lucrează, dar din cînd în cînd se uită la ceas. Şi eu mă prefac la fel. Mă uit şi eu la ceas, însă pe furiş. Îmi aşezasem pe birou documentele, dar îmi aţinteam privirea în perete. Păcat că pentru încăperile noastre de lucru nu sînt prevăzute ferestre. La ora 10 dimineaţa, vice-liderul îl invită pe Saşka-Aeroflot la el în cabinet. Acum, în sala cea mare, de lucru, mă aflu doar eu. La 11.32 apare Navigatorul.

— Ei, ce e ?

— Tovarăşe general, am depus cadoul fără nici o problemă. Numai că el încă nu a reacţionat.

După expresia Navigatorului înţeleg că nu eu fusesem cel verificat, ci Vovka Fomicev. O provocare elementară. A muşcat momeala. Cine ştie din ce cauză, găsind Biblia în cutia pentru scrisori, el n-a raportat fără întîrziere conducerii. Deci dacă i s-ar întîmpla ceva serios, atunci va raporta, sau nu ? E clar că Vovka e periculos pentru întreaga noastră organizaţie secretă şi pentru întregul sistem sovietic.

— Viktor Andreevici, du-te acasă şi te odihneşte. Vei reveni diseară la ora 6.

— Am înţeles.

Toată lumea are zile libere. Zile în care nimeni nu se duce la muncă. Diplomaţii sovietici au cîte două asemenea zile pe săptămînă. Sîmbăta şi duminica. Dar GRU nu are zile libere. Nici KGB-ul. Însă hai să ne imaginăm situaţia cînd în fiecare zi liberă o parte a diplomaţilor nu

vine la ambasadă. Dar ceilalţi, cea mai mare parte, vin. Pentru a nu se întîmpla una ca asta, s-au inventat o mulţime de vicleşuguri, pentru ca adevăratul diplomat să fie atras la ambasadă şi în ziua liberă, pentru ca să ne bucurăm de zîmbetul lui larg şi să ascundem astfel activitatea intensă a rezidenţelor. Aşa se face că în ziua liberă ambasada este un adevărat furnicar, şi nu întîmplător. În zilele libere, şi numai în ele, se distribuie poşta sosită din Uniune. Scrisori şi ziare. Toţi au nevoie de „Izvestia". În acest ziar se publică cursurile valutare. Fiecare e preocupat de calcule : dacă să-şi schimbe acum valuta pe certificate[1], ori să mai aştepte pînă ce cursul valutar va mai sălta. Dar care va fi poziţia Băncii de Stat sovietice peste o săptămînă numai Dumnezeu putea să ştie şi nimeni altcineva, nici măcar preşedintele Băncii de Stat.

În plus, în zilele libere, la ambasadele sovietice din întreaga lume sînt deschise magazine speciale, cu preţuri de toată mirarea, aşa încît întreaga colonie sovietică dă năvală spre magazin. Unde mai puneţi că duminica se ţin conferinţe. Şi aici dau cu toţii năvală. Dar nu pentru că le plac conferinţele. Nicidecum. Acolo, la acele conferinţe, tuturor li se pun cruciuliţe : prezent, absent. Dar de regulă nimeni nu este obligat să meargă să asculte — fiecare face cum vrea. Dacă însă brusc i se pare cuiva că, de pildă, Ivan Nikanorovici este cam apatic şi nu prea manifestă interes pentru politică, gata, îl paşte evacuarea. Pe neaşteptate, într-o noapte i se sună la uşă : tăticul dumneavoastră nu se simte bine, doreşte să vă vadă pentru ultima oară. Şi îndată se instituie o escortă pe lîngă Ivan Nikanorovici. Aşa că, vrei ori nu vrei să-ţi iei adio de la tătic, marş la avion. În plus, în zilele de duminică, la ambasadele sovietice rulează filme. Şi aici lumea dă năvală. Vezi bine, prezenţa în masă e un indiciu al unei înalte conştiinţe şi al indestructibilei legături cu patria socialistă.

E multă lume la ambasadă în zilele libere. Nici n-ai unde să parchezi maşina. De astă dată însă mie mi s-a rezervat un rol special. Acum eu şi cu Navigatorul ne plimbăm prin parc. Un parc enorm. Conversăm. Ne uităm

[1] Bonuri speciale pe care se puteau face cumpărături de la magazine cu circuit închis.

din cînd în cînd, de departe, spre poartă. Pe aproape se află Piotr Egorovici Dunaeţ, vice-consulul, şi Nikolai Tarasovici Moroz, primul secretar al ambasadei. Se plimbă şi ei, fără a ne observa, chipurile. Dar ei nu se plimbă deloc întîmplător. Se pregăteşte o evacuare. Ajutorul ataşatului militar sovietic de la Viena, căpitanul GRU Vladimir Dmitrievici Fomicev nu prezintă încredere. Avionul a fost deja comandat. La evacuare participă un număr foarte limitat de persoane : Navigatorul (lui îi aparţinea decizia), eu (deoarece participasem la verificare şi ştiu că Fomicev nu prezintă încredere), coloneii Dunaeţ şi Moroz (locţiitorul şi primul locţiitor al rezidentului).

Dar iată „Ford"-ul cenuşiu al lui Fomicev intrînd lin pe poartă. Ajutorul ataşatului militar venise la film împreună cu soţia. Eh, Volodea, de ce n-ai dat tu fuga încoace, cu limba scoasă ? De ce n-ai adus cu tine Biblia aceea ? De ce ai ascuns-o ? Doar Dumnezeu nu există, ar fi fost timpul să o ştii. Născocirile despre Dumnezeu sînt nişte mîrşave urzeli antisovietice. Raiul nu există după moarte. Raiul trebuie construit aici, pe pămînt. Iar dacă tu crezi că raiul va urma după moarte, prin asta tu te excluzi singur de la construcţia activă a raiului pe pămînt. Aşa ceva se iartă unor muieri analfabete. Ţie însă nu. Ai să mergi pe banda rulantă. Cei de acolo vor şti să smulgă adevărul din tine ! De ce ai ascuns Biblia ? Dar poate că nici n-ai ascuns-o deloc. Poate că ţi-a fost teamă de neplăceri, aşa că ai luat-o şi ai aruncat-o la lada de gunoi, crezînd că n-o să afle nimeni. Dar noi ştim totul despre tot ce se întîmplă cu tine şi eşti obligat să raportezi. GRU nu-ţi va ierta tăcerea aceasta.

Locţiitorul comandantului se îndreaptă fără grabă (doar se plimbă !) spre poartă. Intrarea în ambasadă e posibilă numai printr-un singur loc, dar şi ieşirea e posibilă numai pe acolo. Drumul acesta este deja tăiat pentru ajutorul ataşatului militar. La poartă sînt oameni de pază. Ei nu ştiu nimic. Şi nici nu vor afla nimic, dacă ajutorul ataşatului militar nu va încerca să fugă. Iar dacă va în-

cerca cumva, cursa de şoareci i se va închide chiar în nas. Comandantul şi vice-liderul se îndreaptă agale spre bibliotecă. Nu se grăbesc. Doar şi ei se plimbă. Acolo, lîngă bibliotecă, este o intrare de rezervă în buncăr. Eu mai aştept puţin aici. Iată că Borea, cifratorul trei, se grăbeşte spre locul de parcare. El nu e introdus în acest joc secret. Misiunea lui e să se apropie, să salute şi să spună : Vladimir Dmitrievici, aveţi o cifrată. Observ totul de la distanţă. Uite-l pe Borea lîngă maşină. Acum Fomicev iese. Nu-i pot distinge expresia. Acum îi spune ceva soţiei. O sărută în fugă. Ea s-a apropiat de sala de spectacole. Eh, habar n-ai tu, căpitane, ce te aşteaptă ! Eşti un criminal. N-ai raportat comandantului că lumea burgheză încearcă să te ademenească, să te abată de pe drumul cel drept. Pentru asta, căpitane, nu vei fi, desigur, împuşcat, dar vei fi vîrît la închisoare — pentru încercarea de a-l înşela pe rezident. Iar la închisoare ţi se va mai adăuga un termen. Acolo, unora de teapa ta neapărat li se mai adaugă. Şi dacă vei ieşi cîndva din închisoare (căci noi avem o închisoare specială), e puţin probabil ca soţia ta să dorească a te întîlni. Te va părăsi. I-am văzut o dată chipul de aproape de tot, la o recepţie diplomatică. Cu siguranţă te va părăsi.

Dar e timpul să acţionez şi eu. Uşa de oţel. Un coridor. Cobor nişte scări. O altă uşă. E aceea cu craniul zîmbitor. Iarăşi cobor. Spre buncăr. În abataj. Marea sală de lucru. Un coridor. Sala mică de lucru. Un alt coridor. Uşi spre dreapta şi spre stînga. El se află acum în camera vice-liderului. Apăs butonul soneriei. De după uşă apare chipul vice-liderului. Se acoperă cu uşa ca şi cu un scut. Nu se poate distinge ce este înlăuntrul cabinetului.

— Ce doreşti ?

— Aveţi nevoie de ajutor ?

— A, nu. Du-te, Viktor Andreevici, să vizionezi filmul. Ne descurcăm noi.

— La revedere, Nikolai Tarasovici.

— La revedere.

O iau pe coridor. Încep a urca scările. Sala mică de lucru...

— Vitea ! vice-liderul se grăbeşte să mă ajungă.

— Ordonaţi

— Vitea, am uitat ceva. Ai să aştepţi pînă la terminarea filmului. O vei întîmpina pe Valentina, soţia lui, şi ai să-i spui că soţul ei este plecat într-o misiune de urgenţă pentru două zile. Să nu-şi facă griji. E o misiune secretă, aşa să-i spui. Le aduci în aşa fel din condei, încît să nu intre la bănuieli. Apoi ai s-o conduci acasă cu maşina ta. Între timp scoţi maşina lui din parcare şi o ascunzi în garajul subteran. Iată cheile. Asta-i tot. Pe mîine.

— La revedere, Nikolai Tarasovici.

Valia Fomiceva e o femeie deosebită. După unele ca ea lumea îşi întoarce capul, urmărindu-le îndelung. E mignonă, tunsă băieţeşte. Are nişte ochi mari, fermecători. Zîmbetul uşor capricios. În colţurile buzelor mijeşte ceva pervers. Dar asta se observă numai dacă te uiţi cu atenţie. Fără-ndoială, în ea e ceva diavolesc. Dar nu s-ar putea spune ce anume. Poate că toată frumuseţea ei ţine de diavol. Eh, Volodea, de ce ţi-ai ales tu o asemenea nevastă ? Doar ştii bine că nevasta frumoasă e a tuturor. Căci cine din ambasadă nu se zgîieşte la ea ? Toţi se zgîiesc. Şi prin oraş de asemenea. Mai ales bărbaţii meridionali, francezi, italieni, înalţi, solizi, cu început de chelie. Lor silueta asta bine făcută nu le dă pace. Uite şi acum, mergem cu maşina, oprim la o intersecţie şi privirile unora mă sfredelesc cu dispreţ : ce nevoie ai tu, pirpiriule, de o femeie atît de frumoasă ? Dar ea nu-i nicidecum a mea. O duc acasă deoarece soţul ei se află deja pe banda rulantă, dă declaraţii. Încă de aici, din Viena, i se vor smulge recunoaşterile necesare. După-aceea va ajunge la *Acvariu,* în clădirea aceea enormă, de sticlă, de pe şoseaua Horoşovskoe.

Valia, soţia lui, deocamdată nici nu bănuieşte aşa ceva. El a plecat în plină noapte, la o asigurare. Aşa ceva nu

o îngrijorează, s-a obișnuit. Îmi povestește despre niște noi fulgarine strălucitoare, din acelea pe care le poartă toată Viena. Fulgarinele astea au un luciu aurit și sînt, într-adevăr, frumoase. Un asemenea fulgarin îi va veni foarte bine. Precum o Regină a zăpezilor, ne vei zdrobi liniștea cu privirea ta rece, trufașă. Cîtă putere trebuie să fie în pumnii ei strînși. Fără îndoială că ea va porunci oricărui ins ce i-ar ieși în cale. Dacă-ai strînge-o, ai putea-o strivi ca pe o vază de cristal. Cu o asemenea femeie poți petrece doar o singură noapte, după care trebuie să o lași și să pleci, chiar dacă ea s-ar supăra. În caz contrar te subjugă, te subordonează, te încovoaie, te îngenunchează. Eu cunosc soiul acesta. A existat în viața mea exact o asemenea femeie. Mignonă și fragilă de asemenea. Și după ea își întorceau oamenii privirile. Dar am plecat eu de la ea, fără a aștepta pînă să mă alunge, să mă înșele, să mă îngenunche.

Ai fost un prost, căpitane, că te-ai luat după una ca asta. Știu precis că ea ți-a rîs în față, pe cînd tu, gelos, o urmăreai de după colț. Iar după-aceea, lăsîndu-se furată de un capriciu, s-a învoit să-ți devină soție. Dar pînă și acum, pe banda rulantă, tu numai la ea te gîndești. O singură întrebare nu-ți dă pace ; cine o fi conducînd-o acasă ? Fii liniștit, căpitane, acela sînt eu, Vitea Suvorov. N-am nevoie de ea. Pe cele de soiul ei le ocolesc pe departe. Și-apoi, la Viena, nu-i cazul să mă ocup de asemenea chestii, căci prea sever ne judecăm unii pe alții, prea necruțător ne urmărim reciproc.

— Suvorov, tu de ce nu-mi zîmbești niciodată ?

— Oare numai eu nu zîmbesc ?

— Chiar așa. Toți îmi zîmbesc. Ți-e teamă de mine ?

— Nu.

— Ba te temi, Suvorov. Dar am să te fac să zîmbești.

— E o amenințare ?

— O promisiune.

Tot restul drumului tăcem. Știu bine că acum nu e vorba de o provocare a GRU. Asemenea femei numai astfel vorbesc. Și-apoi GRU nici nu poate acum să mă

urmărească. Operațiile GRU sînt finisate și elegante. Operațiile GRU se disting de oricare alte spionaje prin simplitate. GRU niciodată nu aleargă în același timp după doi iepuri. Așa se face că GRU este atît de eficient.

— Sper, Suvorov, că n-ai să mă părăsești lîngă casă. Sînt o femeie frumoasă și pe scări aș putea fi siluită așa că vei răspunde.

— La Viena așa ceva nu se întîmplă.

— Oricum, mie mi-e frică singură.

De fapt ea nu se teme de nimic în viața asta, cunosc asemenea femei, adevărate fiare în fustă. În lift sîntem singuri, iar ea mă întreabă rîzînd :

— Ești sigur că Volodea nu se va întoarce la noapte ?

— E în misiune.

— Dar nu ți-e teamă să mă lași singură peste noapte ? Aș putea fi răpită.

Liftul se oprește lin și eu deschid ușa în fața ei. Ea descuie ușa apartamentului.

— Tu ce faci în noaptea asta, Suvorov ?

— Dorm.

— Cu cine dormi, Suvorov ?

— Singur.

— Și eu sînt singură, zice ea oftînd.

Trece dincolo de prag și deodată se întoarce spre mine. Ochi arzători. Chip de elevă premiantă. E cel mai viclean soi de femeie, pe care nu pot să-l sufăr.

4

Întotdeauna evacuarea se efectuează rapid, numai cu avionul. Și controlul polițienesc se face într-un singur loc. Întotdeauna evacuarea se efectuează ziua; noaptea poliția este mai bănuielnică, iar dimineața e schimbul nou, cu forțe proaspete. Seara nu sînt plecări de avioane, mai ales de cursă lungă, și de aceea evacuarea se

face ziua. Orarul curselor Aeroflot-ului înspre Moscova, din majoritatea ţărilor, este în aşa fel alcătuit, încît avionul să plece ziua. Firește, nu pretutindeni acest lucru este posibil, dar acolo unde e posibil, se procedează tocmai astfel. Nu se evacuează, desigur, oameni cu fiecare cursă Aeroflot, dar dacă apare vreo necesitate, totul e prevăzut din timp.

Fostul căpitan GRU, fostul ajutor al ataşatului militar şade acum pe un taburet. Are capul căzut în piept. Nu e legat. Şade pur şi simplu. Dar nu mai are chef să strige şi să facă scandal. A parcurs deja primul stadiu al benzii rulante. A recunoscut: da, a fost o Biblie în cutia de scrisori. Nu, religia nu-l interesa. Într-adevăr, a dat dovadă de neglijenţă. Da, a aruncat-o la lada de gunoi. A treia din stînga. Acum Biblia se află deja pe masă. A fost găsită. O probă ! O Biblie în ambalaj de celofan.

În vreme ce eu îţi duceam spre casă soţia, căpitane, ţi s-a smuls primul start de declaraţii. Într-adevăr, l-ai înşelat şi mai înainte pe Navigator. Ai fost la prostituate în patru rînduri. Nu, cu agenţiile occidentale de spionaj nu eşti în legătură. N-ai primit propuneri de recrutare din partea lor. Nu, nu le-ai transmis informaţii secrete. Evacuarea.

— Spirt.

În loc de spirt medicinal utilizăm de obicei gin „Gordon“ de la barul comandantului.

— Seringa.

Seringa e cu o singură întrebuinţare. Exact ca la Spetnaz. Numai că nu e „Moarte blajină“, ci pur şi simplu „Beatitudine“. Locul împunsăturii trebuie atent frecat cu un tampon muiat în spirt, pentru a nu se produce vreo infecţie.

Aeroportul. Vuiet de motoare. Podea lucioasă. Suveniruri. Multe suveniruri. Păpuşi în costume naţionale. Brichete „Ronson“. Controlul biletelor. Bagajul ? Fără bagaj. E o deplasare de scurtă durată. Prezentaţi paşapoartele.

Paşapoartele noastre sînt de culoare verde. În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, Ministerul afacerilor externe al Uniunii R.S.S...“ Poftiţi.

Sîntem trei. Fostul căpitan. Eu. Vice-liderul. Fostul căpitan călătoreşte. Noi sîntem personal de însoţire. Chipurile. De fapt noi constituim asigurarea directă. Iar acolo, departe, lîngă chioşcul cu sticle, se află Consulul general al U.R.S.S. Asigurarea generală. Să delimiteze ! Să preîntîmpine ! Să şteargă urmele !

Acum mergem spre avion. „Poşta diplomatică“ — asta se referă la noi. Trecem. Traversăm cîmpul ce ne desparte de avion. Nu e deloc departe, nici nu e nevoie de autobuz. Un TU-134. Două scări. Cea de la spate e pentru toţi. Cea din faţă e pentru persoane deosebit de importante şi pentru poşta diplomatică, adică pentru noi. La scară mai e şi o stewardesă. Ce-ţi arăţi dinţii, te bucuri ? De unde să ştie ea, stewardeza, că fostul căpitan nu mai e o persoană importantă ? De unde să ştie ea că el rîde pur şi simplu pentru că a fost injectat cu „Beatitudine“ ? La bază scării se află curierii diplomatici. Doi la număr. Voinici. Ei ştiu ce fel de încărcătură au astăzi. Sînt înarmaţi şi nu ascund acest lucru. Asta este practica diplomatică internaţională. Acestea sînt regulile stabilite încă de Congresul de la Viena, din 1815... Ei îl ajută pe fostul căpitan să urce pe scară. Cine ştie de ce, acestuia nu-i nimeresc picioarele pe trepte. Picioarele i se tîrăsc. Dar nu-i nimic. O să-l ajutăm. La uşă, cei doi oameni voinici l-au răsucit uşor într-o parte pe fostul căpitan, căci în trei nu se putea intra. Le văd din nou chipurile. Fostul diplomat sovietic continuă să aibă pe buze un zîmbet blînd, liniştit. Cui o fi zîmbind ? Poate chiar mie. Îi zîmbesc şi eu.

CAPITOLUL XV

1

— Puneţi-o, îmi ordonă Navigatorul.

Şi eu îmi pun pe cap o cască străvezie. El face la fel. Acum semănăm cu doi cosmonauţi. Căştile noastre sînt unite cu nişte cabluri flexibile, străvezii.

E imposibil ca cineva să asculte ce se vorbește în cabinetul comandantului. Nici măcar teoretic. Dar dacă pe lîngă toate sistemele de protecție el ordonă să se utilizeze și acest dispozitiv de comunicare, înseamnă că va fi vorba de ceva interesant de tot.

— Văd că obții succese. Și nu numai la captare. De curînd ai trecut printr-o serie de verificări organizate de *Acvariu* și de mine personal. Tu habar n-ai avut de verificări, dar le-ai trecut în mod strălucit. Acum te bucuri de o încredere de categoria zero...

Dacă acesta e adevărul, înseamnă că GRU mă cam supraapreciază. Am și eu păcatele mele. Doar nu sînt un sfînt. S-ar putea însă ca Navigatorul să nu-mi spună întregul adevăr. Nu degeaba e poreclit Vicleanul.

— GRU îți încredințează desfășurarea unei operații de excepțională importanță. Foarte curînd va sosi la Viena un Prieten. Acesta e important pentru noi. Cît de important, poți judeca și singur: este dirijat de generalul-colonel Meșcereakov personal. Cine anume este acest Prieten, nu știu, și nu am dreptul să știu. Iar ție cu atît mai mult nu ți se cuvine să știi acest lucru. E de înțeles că noi cu un asemenea om nu ne întîlnim în persoană. Niciodată. Lucrează printr-un sistem de ascunzători și semnale. Totuși GRU este gata să întreprindă oricînd o întîlnire, în orice moment. Noi trebuie să fim convinși că acest contact cu el poate fi realizat în orice circumstanțe, în orice timp. De aceea se întreprind, o dată la cîțiva ani, întîlniri de control. El recepționează un apel de luptă și iese pentru legătură. Dar noi nu intrăm în contact cu el. Doar ne uităm la el de la distanță. Ieșirea aceasta a lui este o confirmare pentru GRU că legătura funcționează normal. În afară de asta, noi verificăm securitatea din jurul lui. Acum se va întreprinde o asemenea operație. Din ordinul șefului GRU, această operație de control ți se ordonă dumitale să o desfășori. Pentru dumneata se va reține o cameră la un hotel... Vei fi verificat timp de patruzeci și opt de ore printr-un puternic sistem de asigurare. Vei străbate întreaga țară cu automobilul. Vei părăsi mașina la Insbruck. Vei dispărea. Te vei evapora. La Viena vei apărea ca o stafie. Vei executa verificarea finală. Vei intra

în hotel prin restaurant. Vei urca pe neobservate. Totul va fi pregătit. Vei avea acolo un „Minox" cu teleobiectiv. Aparatul e încărcat cu peliculă „Mikrat 93 Skut". Această peliculă are două straturi de emulsie : cel pentru ducere în eroare și cel de lucru. Pe primul strat sînt executate fotografii ale unor aerodromuri militare austriece. Stratul de lucru îl vei utiliza pentru situația dată. Dacă vei fi arestat, încearcă să smulgi pelicula din aparat și să o expui la lumină. Dacă nu vei reuși, ei o vor developa. Vor obține imaginile aerodromurilor, însă prin folosirea revelatorului, vor distruge stratul de lucru. N-au decît să te ia drept un spion mărunt. Ai înțeles totul ?

— Da.

— Atunci ascultă-mă mai departe. Prietenul va apărea la timpul precis indicat în fața vitrinei unui magazin de încălțăminte. Dumneata te vei afla la o sută de metri depărtare de el și cu optsprezece metri mai sus. Vei înregistra pe peliculă apariția Prietenului. Nu știu ce persoană va fi. Poate o femeie deghizată în bărbat. Ori poate un bărbat deghizat în femeie. Să nu-ți pese dacă va avea îmbrăcămintea murdară, iar părul nepieptănat ; așa e mai convenabil în meseria noastră. În decurs de o jumătate de oră înaintea apariției Prietenului, vei fixa pe peliculă orice mișcare ți se va părea suspectă. Cum îl vei recunoaște ? Va apărea la timpul precis indicat, în locul precis stabilit. Un ziar făcut sul, în mîna dreaptă, va fi semn de recunoaștere și în același timp semnalul că totul e în regulă. Același ziar în mîna stîngă va fi semnal de pericol. Prietenul vine la întîlnire. El nu știe dacă-l vom întîmpina sau nu. Dar dacă se află cumva sub control, poate să preîntîmpine întîlnirea. În felul acesta el poate salva un ofițer de-al nostru și concomitent își salvează pielea. Dacă se află sub controlul poliției, are tot interesul să reducă numărul contactelor cu noi. Dacă în cinci minute nu-l contactează nimeni, va pleca și va apărea iarăși pentru legătură atunci cînd îi vom cere. Poate peste zece ani, și de cealaltă parte a planetei. După cum e posibil ca din nou să ne limităm doar la a-l verifica, fără a-l contacta. E ceva neclar ?

— Totul e limpede.

— Și-acum ultimele probleme. Timpul și locul desfășurării operației ți le voi comunica pe neașteptate, cu foarte

puțin înainte de începutul ei. În timpul ce-ți va rămîne pînă la operație nu ai dreptul să întreprinzi nici un fel de contacte cu străini. Orice contact obligat de acest fel mi-l vei raporta mie personal. Despre această acțiune nu știe nimeni, nici măcar cifratorul prim. Telegrama a fost codificată cu cifrul meu personal. În camera de hotel nu trebuie să se afle la tine nici un fel de aparat fotografic, în afară de acela pe care ți-l voi da înainte de operație. Un alt aparat fotografic s-ar putea să te coste capul. Fii prevăzător cu „Minox"-ul. E încărcat la *Acvariu* și sigilat. Pecetea aproape că nu se observă. Vezi să nu o deterierezi. Despre cum arată Prietenul nu ai dreptul să relatezi nimănui, nici măcar mie. „Minox"-ul sigilat va pleca cu poșta diplomatică la *Acvariu,* iar acolo pelicula va fi developată printr-un procedeu special. Ai înțeles tot ?

— Totul ?

— Atunci repetă de la început.

2

Camera de hotel fusese cu iscusință aleasă. Încăperea mea este pe colț. Pot supraveghea de aici trei străduțe liniștite. Iar uite colo e magazinul de încălțăminte. Pe străzile alăturate aproape că nu e nici o mișcare. Pînă la apariția Prietenului mai sînt trei ore și zece minute. O mînă grijulie a pregătit tot ce poate să-mi fie de trebuință : un teleobiectiv pentru „Minox", de mărimea unei baterii de lanternă, un binoclu mare „Karl Zeiss-Jena", un cronometru „Omega", un set de filtre de lumină, o hartă a orașului, un termos cu cafea fierbinte. Iar „Minox"-ul l-am adus eu.

Iată-l, în palma mea. Un mic paralelipiped cromat, cu butonașe și ferestruici. Toate serviciile de spionaj lucrează cu „Minox"-ul încă de jumătate de secol. Philby [1] a lucrat

[1] Kim Philby a făcut parte din faimoasa rețea sovietică de spionaj „a celor cinci", recrutați în anii '30 la universitățile britanice de la Oxford și Cambridge.

cu un aparat „Minox", împotriva serviciului de spionaj britanic, fiind în slujba serviciului sovietic de spionaj. Tot cu un „Minox" a lucrat colonelul Penkovski împotriva serviciului sovietic de spionaj, fiind în slujba serviciului de spionaj britanic. Iată-l aici, în palma mea. Micul și precisul „Minox". Îi atașez teleobiectivul și încerc să fotografiez. Dar numai probez. Pentru un asemenea aparat minuscul, o sută de metri constituie o distanță mare. E suficient să-ți tresară mîna, că totul devine neclar. „Minox"-ul nu pentru așa ceva e inventat. Cu „Minox"-ul se fotografiază documente dispuse pe o masă.

Pășind alene, timpul se scurge în silă pe alături. Din capacul termosului, care-mi servește drept ceașcă, se înalță o șuviță subțire de abur, ca din Vezuviul ce domină Neapolul. O femeie grasă iese dintr-o casă și pornește pe stradă. Nimic interesant. A trecut un poștaș pe bicicletă și iarăși a încremenit totul. Acum a trecut un „Mercedes" negru. Pe scaunul din spate, afundat între perne, șade un om îmbrăcat în cearșafuri albe. E reprezentantul vreunei țări sărace care a plecat la o conferință ca să ceară bani de la țările bogate. Diplomații țărilor bogate se duc și ei la conferință. Dar bogații au mașini mai modeste. Se spune că în viitor decalajul dintre țările bogate și cele sărace va crește. Așa spun specialiștii, or știi ei mai bine. Deci un mare decalaj va însemna că diplomații țărilor sărace vor circula numai cu „Rolls-royce"-uri, pe cînd diplomații țărilor bogate probabil că vor merge pe biciclete, pentru a face economie.

Acul subțire al micului și precisului cronometru continuă a se roti mereu, monoton. Iarăși a trecut o grăsană. Din nou au fîșnit pneurile unei enorme limuzine negre, cu geamurile fumurii. Desigur că alt sărăcan se duce după ajutoare. Eu pipăi mereu străzile cu „Zeiss"-ul. Nu cumva să-mi scape ceva. Să memorez numerele. Să memorez fizionomiile. Acestea nu sînt multe. Să memorez orice mișcare. Orice schimbare. „Minox"-ul e gata de tragere, ca mitraliera antiaeriană de pe tanc. Întotdeauna gata de luptă. Tot ce e suspect — pe peliculă. Cadrele

la „Minox" sînt minuscule, așa încît pe scurta peliculă încap o mulțime. Dar ce-i asta ?

Ce ? ! Încă nici n-am reușit să înțeleg tot ce vedeam, că m-a invadat pur și simplu conștiința unui fapt îngrozitor și ireparabil. Pe stradă s-a oprit un „Citroën" de toată frumusețea. Dar îl pot recunoaște dintr-o mie — doar e „Citroën"-ul vice-liderului. Iată că din mașină iese o femeie care se apleacă repede spre vice-lider și îl sărută. Tocmai acest moment îl și fixează albul și precisul meu „Minox". Femeia urcă într-un „Fiat" gen sport și pleacă, în timp ce vice-liderul a dispărut demult de pe stradă.

Continui să șed în fotoliu. Îmi muște buzele. Femeia, firește nu e soția vice-liderului. Doar o cunosc pe soția lui. Femeia asta nu e un agent secret. Doar Navigatorul cunoaște ora și locul oricărei operații, încît a interzis cu siguranță orice operații acum, în raionul meu. Prin urmare GRU iarăși mă verifică. M-au instalat în camera asta nenorocită și au declanșat comedia. Acum ei așteaptă să vadă dacă voi raporta abaterea săvîrșită de un om pe care-l divinizez, sau dacă am să trec sub tăcere fapta. Tocmai pentru asta mi-au și dat ei aparatul, ca să afle dacă am șovăit măcar o secundă, sau l-am folosit instantaneu. Și după fotografii vor mai sesiza și dacă mi-au tremurat sau nu mîinile.

Dar nu degeaba îmi muște eu buzele. Căci mai rămîne o posibilitate. Pașnica străduță corespunde după toate canoanele unor întîlniri secrete. De faptul că eu șed undeva, la etajul cinci, în dosul unei draperii groase știu prea puțini. El putea nici să nu știe, dacă nu e antrenat personal în operație. Vice-liderul și o amantă. Să fie vreo americancă ? Ori englezoaică ? Că e o străină, este evident. Doar o femeie sovietică nu poate să posede peste hotare un automobil. Și mai ales unul gen sport. Ca ce chestie să fie gen sport ? Toate mașinile aparțin statului sovietic și le utilizează numai aceia care păzesc și sporesc tăria statului. Dar dacă toate astea nu constituie o comedie, și nici o verificare, înseamnă că vice-liderului i-a sunat ceasul. Kaput. Cătușele. Banda rulantă. O bandă rulantă completă, cu un final foarte neplăcut. Totuși, toate astea pot să fie doar o verificare. Parcă poți să

știi cum am fost, fiecare din noi, verificați ? Eu însă tocmai astfel trebuia să acționez. Rapid și cu hotărîre. Privesc cu ochii pustiiți spre strada pustie. Nimeni nu-i tulbură liniștea. Numai o siluetă antipatică, gheboșată, cu un ziar în mînă, adastă lîngă vitrina magazinului de încălțăminte. Eh, omule, ce-i fi putut să găsești interesant acolo ?

Mă las pe spătarul fotoliului și privesc în tavan, dar deodată sar în picioare, răsturnînd termosul. Înșfac „Minox"-ul. Apăs febril pe declanșator. Bine, dar ăsta-i EL ! Așa, mama lui, deci ăsta-i PRIETENUL ! Și iarăși tac, tac din declanșator. Încă o dată. Să-i fi luat dracul pe toți prietenii, laolaltă cu general-colonelul Meșcereakov, laolaltă cu vice-liderul și cu curva lui. Timpul stabilit s-a scurs. Prietenul, cu un gest de lehamite, aruncă ziarul într-un coș de hîrtii și dispare după colț.

Calitatea imaginilor s-ar putea să se dovedească nesatisfăcătoare, și asta va trăda starea mea sufletească. Asta va ilustra faptul că n-am vrut să-l dau de gol pe vice-lider, că am șovăit. Mă ridic. Decuplez teleobiectivul. Termosul, teleobiectivul, binoclul le pun într-un pachet și le las în coșul de hîrtii. Cineva o să ia toate astea după mine. Țin strîns cu mîna stîngă „Minox"-ul. Așa e mai ușor să smulg din el pelicula în cazul arestării. Ah, măcar de-aș fi arestat. Ori poate să simulez eu un atac al poliției ? Dar nu, n-o să meargă, căci Consulul general ar telefona la poliție și ar afla că nimeni nu m-a atacat, și-atunci la banda rulantă cu mine.

Ies în stradă și soarele strălucitor mă orbește. Nu. În lumea asta atît de plină de viață nu se poate ca totul să fie atît de urît. Cu siguranță a fost o simplă verificare. O provocare obișnuită a GRU. Numai că eu n-am mușcat momeala. Doar la Academie am avut parte de verificări încă și mai și. Mai crunte. Cînd era pusă în joc viața unor oameni, cei mai apropiați nouă, pentru ca mai apoi să constatăm că fusese o simplă comedie montată de șefii noștri. Mulți nu rezistau la așa ceva. Eu însă am rezistat. Iar clipele de îndoială ne erau iertate. Doar și noi tot oameni sîntem.

3

— Din ce parte a apărut Prietenul ?

Stau o clipă pe gînduri, dacă să mint sau nu.

— N-am observat, tovarăşe general.

— Bine, dar ai avut cronometrul. Prietenul n-a apărut cumva la timp ?

Tac.

— Te-a dezorientat ceva ? A intervenit ceva suspect ? Ceva de neînţeles ? De neexplicat ? Te-a tulburat ceva ?

— Primul dumneavoastră locţiitor...

Văd o insuportabilă neliniştе în ochii lui.

— ...Primul dumneavoastră locţiitor a fost la locul întîlnirii, cu douăzeci de minute înainte de apariţia Prietenului... cu o femeie.

Oasele pumnilor săi se făcură albe de tot. Şi chipul i s-a albit. Tace. Priveşte prin mine, undeva în perete. Apoi, cu glasul calm şi aproape şoptit, întreabă :

— Şi, desigur, n-ai reuşit să-l fotografiezi...

E greu să înţeleg dacă mă întreabă sau mă ameninţă. Dar poate că mă ameninţă.

— Am reuşit...

Mă tem să-l privesc în ochi. Mă uit în podea. Timpul se scurge în silă. Chinuitor. Ceasul de pe peretele lui ticăie — tic, tic, tic.

— Ce să facem acum ?

— Nu ştiu, răspund ridicînd din umeri.

— Ce să facem ! ? strigă izbind în birou cu pumnul şi îndată, împroşcîndu-mă cu scuipat, îmi şuieră în faţă : „CE SĂ FACEM ! ?"

— Să-i pregătim evacuarea ! ţip şi eu pe neaşteptate, cuprins de furie.

Strigătul meu îl linişti. Se domoleşte. Acum e pur şi simplu un amărît de bătrîn asupra căruia s-a prăvălit o grea nenorocire. E un om puternic. Dar sistemul e mai tare decît fiecare din noi. Sistemul e mai puternic decît noi toţi. Sistemul e mare şi tare. Oricare dintre noi poate nimeri sub toporul lui necruţător. Navigatorul priveşte în gol.

— Ştii tu, Vitea, că în şaizeci şi patru colonelul Moroz

m-a scăpat de la pedeapsa supremă ? Iar după asta l-am purtat cu mine prin toată lumea. El recruta femei. Dar ce femei ! Eh, ce viaţă. Le iubea. Şi ele îl iubeau. Ştiam că mai calcă pe delături. Ştiam că în fiecare oraş are cîte o amantă. Dar îi treceam cu vederea. Şi ştiam bine că odată are să i se înfunde. Ştiam. Că doar cum te-ai putea ascunde în Austria asta ? Dar să lăsăm asta. Ce zici, noi doi vom reuşi să executăm evacuarea ?

— Vom reuşi.

— Ia o seringă din dulap.

— Am luat.

El apasă un buton pe interfon :

— Cifratorul prim.

— Ordonaţi, tovarăşe general, se aude răspunsul în aparat.

— Prim-locţiitorul să vină la mine.

— Am înţeles, răspunde aparatul.

— Ia loc, îmi spune istovit comandantul.

Şade la birou, ţinîndu-şi mîna stîngă pe tăblie. Mîna dreaptă şi-o vîrîse în sertarul biroului. Acolo i-a şi încremenit. Eu mă aflu în spatele fotoliului pe care şade acum vice-liderul. Mîna Navigatorului, introdusă în sertarul biroului, i-a permis deja vice-liderului să înţeleagă totul. Iar prezenţa mea i-a spus că eu însumi l-am verificat pe undeva şi l-am turnat cu ceva. Se întinde cu întreg trupul, încît îi trosnesc oasele, apoi îşi trece calm mîinile în spatele fotoliului. Cunoaşte regulile jocului. Eu îi pun cătuşele : clanc ! Îi ridic cu băgare de seamă mîneca, deschei butonul de aur şi-i dezvelesc braţul. Moi un şerveţel alb, subţire (pentru ştergerea lentilelor) în gin dintr-o sticlă verzuie. Frec cu şerveţelul pielea în locul unde urmează să intre acul. Străpung cu acul subţire membrana tubului seringii, avînd grijă să nu mă ating cu degetele de ac. Apoi, ridicînd seringa la nivelul ochilor, strîng cu blîndeţe între degete pereţii flaconaşului plin cu lichid străveziu, uşor tulbure. Acul trebuie introdus sub piele cu atenţie, iar conţinutul minusculului tub trebuie presat lin. Apoi, fără a slăbi apăsarea degetelor (căci tubul ar putea,

ca o pompă, să tragă iarăşi în interiorul său tot lichidul), scot acul şi frec din nou pielea cu şervetelul.

Vicleanul îmi face semn din cap, să plec. Ies din cabinet şi, în timp ce închid uşa, îi aud glasul golit total de emoţii :

— Acum, povesteşte...

4

Mi-e rău.

Mi-e tare rău.

Nu mi s-a întîmplat niciodată aşa ceva. Numai oamenii slabi se simt rău. Doar ei şi-au născocit mii de boleşniţe şi se lasă cuprinşi de ele, pierzînd timpul de pomană. Numai oamenii slabi au născocit pentru ei durerea de cap, accesele de slăbiciune, leşinurile, mustrările de conştiinţă. Nimic din toate astea nu există. Toate belelele astea se află doar în imaginaţia celor slabi. Eu nu mă număr printre cei puternici. Eu sînt un ins normal. Iar un om normal nu are nici dureri de cap, nici crize cardiace, nici tulburări nervoase. N-am fost niciodată bolnav, nu m-am tînguit niciodată şi niciodată n-am cerut nimănui ajutorul. Dar astăzi mi-e rău. Mă chinuie un alean insuportabil. Un urît de moarte, că-mi vine să spintec un om !

Şed într-o mică berărie. Într-un colţ. Ca un lup hăituit. Faţa de masă pe care îmi sînt aşezate coatele e cu pătrăţele albe şi roşii. O faţă de masă curată. Halba de bere e mare. Cizelată. Berea se aseamănă cu coniacul la culoare. De bună seamă că la gust este excelentă. Dar eu nu-i simt gustul. Pe o latură şlefuită a halbei, doi lei stau înălţaţi pe labele dinapoi, ţinînd cu cele din faţă un scut. E frumos scutul, şi leii sînt frumoşi. Limbile roz le atîrnă din gură. Mie-mi plac tot soiul de feline, şi leoparzii, şi panterele, şi motanii de casă, negrii şi cenuşii. Şi leii de pe halbele de bere îmi plac. Frumoasă fiară e pisica. Chiar şi cea domestică. E curată. Puternică. Se deosebeşte de ciine prin firea ei independentă. Şi cîtă supleţe la ele ! Oare de ce oamenii nu se închină pisicilor ?

Oamenii din sală sînt veseli. Probabil că se cunosc toţi între ei. Îşi zîmbesc unii altora. Vizavi de mine sînt

patru ţărani voinici : pălării cu pene, pantaloni de piele pînă la genunchi, prinşi în bretele. Plesnesc de sănătate ţăranii. Au bărbi roşcate. Pe masă halbele goale nu-şi mai găsesc deja locul. Rîd cu toţii. Ce v-a venit, de nechezaţi ? Ce-aş mai slobozi halba mea într-un bot hlizit. La dracu, şi ce dacă sînteţi patru, iar pumnii vă sînt aproape cît ai comandantului meu de regiment — cît halbele de bere vă sînt pumnii. Chiar aşa, ce-ar fi să mă reped la ei ? N-au decît să mă şi omoare. N-au decît să-mi spargă craniul cu vreun taburet de stejar, ori cu vreo halbă austriacă şlefuită. Dar în felul ăsta n-o să mă omoare. M-ar azvîrli din sală şi ar chema poliţia. Ori poate să mă reped la poliţie ? Ba te pomini că în curînd vine Brejnev să se întîlnească la Viena cu naivul de Carter. Poate-ar fi bine să mă reped la Brejnev ? În cazul ăsta precis aş fi omorît.

Dar să fie oare atît de interesant să mori de mîna unui poliţai sau de mîinile agenţilor secreţi ai lui Brejnev ? Altceva e cînd te ucid nişte voinici oameni de treabă, cum sînt ăştia din faţa mea.

Ei însă continuă să rîdă. Niciodată n-am invidiat pe nimeni. Acum însă simt cum invidia, ca o viperă neagră, veninoasă, mi s-a strecurat în suflet. Ah, de-aş avea eu nişte pantaloni din ăştia pînă la genunchi şi o pălărie cu pană, căci halba de bere o am deja. Ce-i mai trebuie unui om pentru ca să fie pe deplin fericit ? Iar ei rîd în hohote răsunător. Uite că unul a început să tuşească, iar hohotul de rîs pare să-l înăbuşe. Un altul se ridică ţinînd în mînă o halbă plină, cu spuma dînd peste margini. Şi el rîde în hohote. Iar eu îl ţintuiesc în ochi cu privirea. Ce e în ochii mei nu ştiu, atîta doar că întîlnindu-se cu mine din priviri, acest austriac voinic — de bună seamă căpetenia întregului grup — amuţi deodată, zîmbetul i se strepezi. Mă priveşte şi el drept în ochi, pătrunzător şi cu atenţie. Are ochii albaştri. Nişte ochi puri. Continuă să se uite la mine. Îşi strînge deodată buzele. Îşi lasă capul într-o parte. Dar se vede că de la privirea mea adia o răceală de moarte, ori şi-a dat cumva seama că eu tocmai acum mă despart de astă lume. Ce-o fi gîndit despre mine, nu ştiu. Destul că întîlnindu-se cu mine din priviri, acest găli-

gan ciolănos păru a se întuneca. Toți ceilalți continuă să hohotească în juru-i. Beția își face jocul în capetele lor, însă el șade posomorît, privind în podea, încît chiar mi s-a făcut milă de el. De ce să-i fi stricat eu, cu privirea mea, întreaga seară ?

Nu-mi dau seama cîtă vreme să fi trecut. Destul că ei s-au ridicat, pornind spre ieșire, cu acela care era cel mai mare în urma lor. Dar ajuns la ușă, el se oprește, se uită pe sub sprîncene la mine, apoi deodată se urnește cu întreaga-i făptură gigantică înspre masa mea. Amenințător, ca un tanc înfuriat. A și început să mă săgeteze falca în așteptarea unei lovituri sfărîmătoare de măsele. Dar nu simțeam nici un strop de frică. Izbește, austriacule, căci tare ți-am mai stricat seara. La noi, pentru una ca asta, neapărat o încasezi peste bot. Așa-i tradiția. Uite-l că se apropie. Mi-a astupat toată lumina cu pîntecele lui uriașesc. Hai, lovește, austriacule ! N-am să mă opun. Dă, nu-ți fie milă. Dar iată că mîna lui grea, cît un pud [1], s-a lăsat pe umărul meu stîng, strîngîndu-l ușor. Și prin mîna aceea am simțit parcă prelingîndu-se un curent de compasiune omenească. I-am strîns mîna cu dreapta mea. I-am strîns-o cu recunoștință. Dar nu l-am privit în ochi. Nu știu de ce. Mi-am aplecat doar capul spre masă. Iar el a pornit spre ieșire, pășind greoi, fără a întoarce capul. Un om străin. O ființă de pe altă planetă. E totuși om și el. Un om bun, mai bun decît mine. De o sută de ori mai bun.

5

Dar ce se întîmplă cu mine ? Ce schimbări ? Ce fel de salturi ? Căci uite, acum îmi este mai bine. Probabil de la bere. Ori poate de la laba aceea lată, bătătorită ce m-a bătut pe umăr, oprindu-mă pe marginea prăpastiei. Totuși, ce s-a întîmplat cu mine ? De ce lumina albă a zilei se stinsese pentru mine ? Ori poate asta a fost ceea ce oamenii numesc mustrări de conștiință ? Nu, desigur.

[1] Unitate (rusească) de măsură pentru greutăți, egală cu 16,38 kg.

Eu nu am conștiință, așa că ea nu mă chinuie. Și de ce să mă chinuie ? Ca ce chestie ? Că l-am trădat pe vice-lider ? E un om bun, desigur. Dar dacă nu îl împingeam eu pe el, atunci m-ar fi împins el pe mine pe banda rulantă. Asta ne este meseria. Denunțîndu-l pe vice-lider, am salvat GRU de tot soiul de surprize. Pentru așa ceva, la Comitetul Central, Kir o să-mi spună mulțumesc. Vice-liderul va fi luat pe sus și în locul lui va fi trimis un altul. Merită să mă indispun pentru atîta lucru ? Dacă fiecare s-ar fi lăsat în voia sentimentelor sale, sistemul s-ar fi prăbușit demult. Pe cînd așa, el continuă să existe și se întărește. Iar el este puternic tocmai prin faptul că se descotorosește fără întîrziere de orice ins care se dovedește slab. De orice ins care s-a lăsat în voia sentimentelor sale.

Totuși, să mă fi dovedit eu slab ? Incontestabil. Dar m-o fi văzut cineva ? Posibil. E cu putință ca tulburarea mea să fi fost vizibilă de la distanță ? Desigur. Dacă-am avut expresia aceea de om nefericit, dacă mîinile mi-au atîrnat fără vlagă, dacă privirile mi-au fost stinse, toate astea puteau fi observate. Dacă un austriac a înțeles că sufăr, atunci un cercetaș cu experiență, care poate m-a urmărit, a înțeles cu atît mai lesne. După evacuarea vice-liderului, Navigatorul putea foarte bine să instituie urmărirea mea : ia vedeți cum se comportă Patruzeci și Unu ? Nu s-a dezumflat cumva ? Ceva s-a întîmplat cu mine, și pentru cîteva ore mi-ám pierdut controlul. Dacă Navigatorul va afla acest lucru, la noapte mă va aștepta evacuarea. Următorul avion va fi doar peste trei zile. Aceste zile le-aș petrece închis în laboratorul foto, la întuneric. Dar în noaptea asta neapărat ei mă vor vîrî în bezna aceea. Pînă și un avion, ale cărui aparate de dirijare se deconectează din cînd în cînd, nu este admis la zbor. Pe cînd un cercetaș nici atît. Cercetașul care-și pierde stăpînirea de sine devine periculos. El este fără întîrziere înlăturat.

De la berărie mă îndrept agale spre mașină. Cînd vrei să descoperi dacă ești urmărit, prefă-te cît mai nepăsător. Privește mai des în pămînt. Liniștește-i pe urmăritori. Atunci ai să-i zărești. Căci, liniștindu-se, își dau în petic.

Sînt mulți ani de-acum, de cînd, exact ca un pilot de vînătoare, mă uit mereu în oglinda retrovizoare a mașinii. Mă uit mai mult în urmă decît în față. Asta ne este profesia. Dar nu acum. De astă dată le ofer celor care probabil mă urmăresc posibilitatea de a se liniști și a-și pierde vigilența. Automobilul meu rulează uniform. Nici o năzdrăvănie, nici o încercare de a vira pe niscaiva străduțe.

Urmez malul Dunării, trec peste un pod, apoi iarăși în lungul malului. Nu mă grăbesc, nu recurg la bruște schimbări ale vitezei, nu caut să dispar pe undeva spre terasamentul căii ferate (pe lîngă care sînt bune condiții să verifici dacă ești urmărit). Ocolesc centrul orașului. Mă înscriu în fluxul mașinilor de pe străzile largi. Comod pentru cei care mă urmăresc. Și foarte prost pentru cel care este pus sub urmărire. De la Schwedenplatz, merg în direcția Aspernplatz. Dar uite că deodată o iau pe prima străduță — la stînga, spre Hauptpost, apoi iarăși brusc spre dreapta. Aici mă va opri un semafor. Cunosc acest lucru. Dar oare îl știe și cel care mă urmărește ? Dacă mă urmărește cineva, el trebuie să țîșnească după mine, căci altfel mă pierde. Iar să-mi dea ocol pe străzi paralele nu este posibil. Pe aici eu cunosc totul. Toate trotuarele de prin împrejurimi le-am bătut cîndva cu piciorul.

Mă aflu sub semafor. Singur. Străduța e îngustă și în pantă. Ia să vedem, cine va țîșni de după colț ? Peste o secundă voi avea culoare verde. Dar iată că de după colț se avîntă un „Ford" cenușiu, cam șifonat. Scrîșnește din frîne ; e tînăr șoferul. Nu știa că după colț e un semafor. Nu s-a gîndit că eu mă pot afla sub semafor, așteptîndu-l să apară. Acum însă pornesc lin. Am culoare verde. Individul poartă ochelari, îl văd dintr-o privire în oglinda retrovizoare. Da, frățioare. Îți cunosc eu mutra ochelaristă. Numărul tău nu e de mașină diplomatică. Dar tu ești diplomat sovietic. Te-am văzut în delegația pentru reducerea armamentelor în Europa. Nu credeam că faci parte din haita noastră. Credeam că ești curat. Dar ca ce chestie să umble de colo colo prin oraș un diplomat în

orele de lucru ? Și de ce să țîșnească de după colț într-o viteză turbată, cînd știe că poate fi amendat ?

Acum nu mă grăbesc. Chipul mi-e inundat de nepăsare. Nu observ nimic, nu reacționez la nimic. „Ford"-ul însă nu mai apare. Ori poate că a mai apărut, numai că eu nu încerc să-l mai descopăr iarăși. Îmi este suficientă și o singură dată. Pentru mine e clar că sînt urmărit. Nici pic de îndoială nu am în această privință. Probabil că acum șoferul „Ford"-ului se dă de ceasul morții, întrebîndu-se dacă l-am văzut sau nu, dacă l-am recunoscut. Desigur că se liniștește spunîndu-și că sînt distrat deoarece nu mă uit deloc în urmă, că nu puteam să-l observ.

Interesant, oare cîte mașini a pus Vicleanul ca să mă urmărească ? E clar că nu doar una singură. Dacă ar fi fost o singură mașină în urmărire, în ea s-ar fi aflat cel puțin doi inși. Dacă e un singur om în mașină, înseamnă că sînt cîteva mașini. Asta-i limpede pentru oricine. Iar urmărirea aceasta se poate încheia numai cu evacuarea.

Pe de altă parte, trebuie înțeles și comandantul GRU. O dată ce un om își pierde stăpînirea de sine după un evenimnet lipsit de importanță, înseamnă că și în viitor își poate pierde stăpînirea de sine. Într-un moment de răspundere supremă. Ori poate că în trecut s-a mai întîmplat să-și piardă autocontrolul ! Poate că organizațiile inamice chiar au profitat de acest lucru !

Mă vor ridica chiar astăzi, la noapte. Și dac-aș fi în locul Navigatorului, aș proceda exact la fel : în primul rînd, îndată după cele întîmplate, aș fi organizat urmărirea, iar în al doilea rînd, convingîndu-mă de starea necorespunzătoare, aș fi dat ordin pentru evacuare.

Nu mai merg la ambasadă. Ambasada înseamnă cătușe și injecție. Mă duc acasă. Trebuie să mă pregătesc pentru inevitabil. Și să preîntîmpin cu demnitate lovitura destinului.

6

Am încuiat pe dinăuntru ușa, am întredeschis ușor fereastra. Dacă n-o să-mi ajungă bărbăția ca să-i întîmpin privindu-i în față, am să mă arunc pe fereastră. Sub mine

sînt șase etaje. Întru totul de ajuns. Calea pe fereastră e o cale ușoară, dar o iau totuși și pe ea în calcul. E calea celor slabi de înger. A celor cărora le e frică de banda rulantă. Dacă am să mă sperii în ultimul moment, voi recurge la această cale. Nu demult, un mîndru vareg din GRU a evitat banda rulantă tocmai în acest fel, exact în centrul Parisului, aruncîndu-se pe fereastră pe pavaj. Un alt vareg al GRU, de la Londra, lucra pentru o foarte importantă asigurare în Elveția. A greșit. Dar n-a vrut să ajungă pe banda rulantă. Și-a tăiat venele. În schimb maiorul Anatol Filatov, ogar, nu i-a fost frică de banda rulantă. Nici eu n-am să mă tem.

Dar oricum, dracu știe. E bine să-mi fac curaj acum. Totuși, n-am să mă azvîrl pe fereastră. Mă ridic și o închid cu hotărîre. Așa ceva nu e pentru mine. N-am să merg la banda rulantă, dar nici pe fereastră. Cînd îmi vor bate la ușă, am să deschid și am să mă înfig cu dinții în beregata cuiva.

Mă uitai la ceas. Am înghețat. Era deja trecut de miezul nopții ! Eu cunosc tactica *Acvariului.* De obicei evacuarea începe la 4.00. *Acvariul* își execută loviturile în zori. Timpul celui mai dulce somn. Ei pot începe și mai devreme, desigur, însă pentru așa ceva trebuie să înceapă amplasarea oamenilor încă și mai din timp, așa încît se pare că eu sînt deja în întîrziere. E foarte posibil ca doi inși să-și aștepte momentul pe palierul de la etajul superior al scărilor. O altă pereche se află undeva la ieșire. Cineva este postat, desigur, și în garaj. Iar grupa principală așteaptă undeva alături.

Acum am o singură posibilitate — să ies cu precauție din locuință, să cobor două-trei etaje și abia de acolo să chem liftul, iar cu aceasta să ajung direct în pasajul subteran, de unde să ies nu pe poarta de ieșire, ci pe cea de intrare dacă, desigur, voi reuși să o deschid din-lăuntru...

Am deschis yala fără zgomot. Apăs lent clanța ușii ; principalul e să nu scîrțîie. Expir profund și trag ușa spre mine. Fîșia de lumină ce pătrunde de pe coridor devine tot mai lată. Ținîndu-mi răsuflarea, o trag mai tare, iar ea începe să scîrțîie încet, jalnic și prelung.

Mașina mea se află la o distanță apreciabilă față de casă. E în întuneric, între o mulțime de alte mașini, la o mare parcare, dar de acolo văd foarte bine blocul meu. Deocamdată nu se petrece nimic suspect împrejur. Totul e cufundat în somn. Toți dorm. Deodată, la 3.40, toate ferestrele locuinței mele s-au luminat. Ei bine, e tocmai ceea ce prevăzusem.

Mă aflu într-o pădure. Zori cenușii, frig. Vălătuci de ceață. Rouă înghețată. Deocamdată nu fug nicăieri. Mă aflu aici numai pentru a reflecta. Nu-mi place cînd gîndurile îmi sînt întrerupte de bătăi neașteptate în ușă sau de sonerie.

Înainte de toate, am în față o opțiune : să mă întorc, să mă predau, să merg de bună voie la banda rulantă, sau... O groază de oameni și-au pus această întrebare în ultimul moment, găsindu-se față-n față cu sistemul. Pe mine nu mă interesează deloc ce vor gîndi alții despre mine, acum și mai tîrziu. Cei care nu mă cunosc mă vor condamna oricum, așa cum au condamnat milioanele de inși pe precedesorii mei. Și pe bună dreptate, dacă oamenii s-au aplecat fără a crîcni sub toporul comunist, ei sînt acum condamnați : suflete de robi, incapabili să protesteze, așa le trebuie. Dar oamenii care nu s-au dus de bună voie la abator au fost obligați fie să fugă, fie să se bată. Însă și aceștia sînt condamnați : trădători, complici ai dușmanului ! Dacă mă voi preda de bună voie, voi fi considerat un prost, un lingău, un sclav. Iar dacă nu mă predau — un trădător.

N-aveți decît să mă socotiți, fraților, un trădător, dar lingău să nu mă considerați. Ba chiar nici prea mare trădător să nu mă socotiți. Toți cei ce s-au aflat în jurul lui Lenin s-au dovedit pînă la urmă a fi trădători, vînzători și spioni ai spionajelor străine, inclusiv Troțki, Zinoviev, Kamenev, Rîkov, Buharin și alții. Atunci cine a fost Lenin ? Lenin e căpetenia unei bande de trădători, spioni

și terorişti. Cum le mai spui tuturor acelora care l-au slujit cu credinţă şi dreptate pe Lenin ? Cine i se mai închină acum ? Cu Stalin s-a întîmplat acelaşi lucru. Şi el a fost înconjurat de duşmani, de spioni, de oameni desfrinaţi, de indivizi antipartinici. El însuşi s-a dovedit a fi fost un delincvent. Atunci cum să le spui tuturor acelora care au executat ordinele acestui delincvent ? Mai curînd sau mai tîrziu toţi liderii noştri vor intra în rîndul trădătorilor, voluntariştilor, ariviştilor, palavragiilor şi al desfrînaţilor. A fugi de ei înseamnă, firește, o crimă. Dar a rămîne şi a le executa ordinele ?

E rece în pădure, mi-e frig. Nu sînt obişnuit să gîndesc îndelung, iar filozofia nu-i domeniul meu .Dar la o anume întrebare trebuie să-mi răspund : evadez pentru că urăsc sistemul, sau pentru că sistemul m-a călcat pe coadă ? La întrebarea asta îmi dau un răspuns absolut limpede : eu demult urăsc sistemul, dintotdeauna am fost împotriva lui şi sînt gata să-mi risc capul pentru a înlocui sistemul existent cu orice, fie chiar şi cu o dictatură militară. Totuşi. Dacă sistemul nu m-ar fi călcat pe coadă, n-aş fi fugit. Aş fi continuat să slujesc cu credinţă şi dreptate, şi aş fi obţinut rezultate remarcabile. Nu ştiu dacă-aş fi început sau nu să protestez mai tîrziu, dar în acest moment eu pur şi simplu îmi salvez pielea.

Răspunsul la întrebarea principală a rezultat clar şi neconsolator pentru mine. Ar fi trebuit, Vitea, să începi mai devreme ! Ar fi trebuit să evadezi chiar la prima posibilitate. Ori, şi mai bine, să fi intrat în contact cu spionajul occidental şi să-i fi transmis materiale despre *Acvariu,* aşa cum au făcut Penkovski, Konstantinov, Filatov. N-a prea ieşit bine treaba, Vitea. Vei putea oare să îndrepţi situaţia ? Nu. E tîrziu. Dar poate să nu fie chiar prea tîrziu. Dacă voi izbuti să mă smulg din *Acvariu,* voi trăi în liniște, fără să mă dau de gol, sau aş putea să... ce-aş putea ?

Şed neclintit cîteva minute, după care formulez eu însumi pentru mine concluzia : sînt un trădător, coadă de topor. Merit pedeapsa maximă pentru că, din propria mea voinţă, părăsesc sistemul. Dar merit aceeaşi pedeapsă ma-

ximă şi pentru că n-am luptat împotriva lui. Acum îmi salvez pielea, dar dacă voi reuşi să scap de această pacoste, am să încep lupta împotriva lui, chiar riscîndu-mi pielea asta salvată. Dacă voi reuşi să evadez, nu voi şedea mut. Voi lucra cu încrîncenare. Multe ore în fiecare zi. Iar dacă nu voi reuşi să realizez ceva serios, măcar voi scrie cîteva cărţi. Am să scriu zilnic, cîte cincisprezece ore. Cîte o carte în fiecare an. Ştiu cum anume. Am fost învăţat cum. Voi fi curajos. Voi risca. Şi n-o să ţin prea mult la pielea mea.

Rămîne ultima întrebare : încotro să evadez ? Întrebare uşoară : în Marea Britanie. Această ţară a expulzat odată 105 diplomaţi sovietici. Rezidenţele KGB şi GRU cu efectivele complete. Aşa ceva nimeni n-a îndrăznit să facă, în afară de Marea Britanie. Păi o dată ce ea este în stare să-şi apere astfel interesele, poate că va reuşi să le apere şi pe ale mele. 105 ! Statistica, în orice caz, e de partea Marii Britanii.

Acum trebuie să decid cum să iau legătura cu guvernul Marii Britanii. Calea e una singură — prin reprezentanţii acestui guvern. Cu cît vor fi mai puţine trepte birocratice, cu atît mai rapid se va adopta hotărîrea. Numai că la ambasador n-o să fiu lăsat să intru. Aşadar, am să merg la oricare diplomat englez cu funcţie înaltă.. La ambasadele britanică, americană, franceză mă aşteaptă cu siguranţă băieţii de la *Acvariu.* Prin urmare trebuie să merg la o casă particulară. Vicleanul, desigur, a prevăzut şi acest lucru, dar nu va reuşi să controleze toate căile de acces spre casele tuturor diplomaţilor occidentali de rang înalt. Şi în afară de asta, am să merg pe jos, după ce voi ascunde maşina în pădure.

7

Casa diplomatului englez e mare, albă, cu coloane. Aleile sînt presărate cu pietriş mărunt. Grădina fastuoasă. Sînt nebărbierit, îmbrăcat cu o geacă de piele neagră. Sînt fără maşină. Nu semăn deloc a diplomat. Dealtfel nici nu

mai sînt diplomat. Nu-mi mai reprezint țara. Dimpotrivă, țara mea mă caută pretutindeni unde este posibil. La casa diplomatului englez toate sînt altfel decît la casele obișnuite. În loc de sonerie, la ușă e un botișor de vulpe lucrat în bronz cizelat. Cu botișorul acesta trebuie să bat în ușă. Pentru mine e foarte important să apară titularul casei, și nu careva dintre servitorii săi. Am noroc. Astăzi e sîmbătă, el nu e la serviciu, iar servitorii săi, de asemenea, nu sînt prezenți.

— Bună ziua.

— Bună ziua.

Îi întind pașaportul meu diplomatic. El îl frunzări și mi-l înapoie.

— Poftiți înăuntru.

— Am un mesaj pentru guvernul Majestății Sale.

— La ambasadă, vă rog.

— Nu pot la ambasadă. Transmit această scrisoare prin dumneavoastră.

— Dar eu nu o primesc ! se ridică și deschise ușa în fața mea. Eu nu sînt spion și vă rog să nu mă amestecați în aceste trucuri ale spionajului.

— Dar acesta nu e spionaj, e ceva mai mult... E o scrisoare adresată guvernului Majestății Sale. Puteți să o primiți sau nu, dar eu o să telefonez acum la ambasada britanică și am să spun că o scrisoare adresată guvernului se află la dumneavoastră... Am să o las aici, iar dumneavoastră faceți ce vreți cu ea.

Se uită la mine cu o privire în care nu citeam nimic bun pentru mine.

— Dați-mi scrisoarea dumneavoastră.

— Dați-mi vă rog un plic.

— Nici măcar plic nu aveți, se miră el revoltat.

— Din păcate...

El așează în fața mea un top de hîrtie, plicuri, un stilou. Împing hîrtia la o parte, scot din buzunar un pachet de cărți de vizită cu denumiri și adrese ale unor cafenele și restaurante. Fiecare spion are întotdeauna spre rezervă vreo douăzeci de asemenea cărți de vizită. Pentru a nu explica unui nou prieten locul întîlnirii, e mai simplu să i se întindă cartea de vizită : vă invit aici. Le frunzăresc

rapid pe toate. Aleg una și mă gîndesc cîteva secunde ce să scriu. Apoi iau stiloul și scriu trei litere : G R U. Pun cartea de vizită într-un plic. Lipesc plicul. Scriu destinatarul — „Guvernului Majestății Sale“ — iar pe dosul plicului aplic sigiliul meu personal : „173-V-41“.

— Asta-i tot ?

— Tot. La revedere.

Sînt iarăși în pădure. Iată mașina mea. O gonesc departe, cît mai departe. Acum o întîlnire cu poliția locală poate fi și ea primejdioasă. Ambasada sovietică ar fi putut să anunțe la poliție că un diplomat sovietic și-a ieșit din minți și bîntuie prin țară. Ei pot să anunțe Interpolul că am furat un milion și am fugit. Pot adresa guvernului un protest în care să spună că autoritățile Austriei m-au capturat cu forța și că trebuie să le fiu înapoiat fără întîrziere, căci altfel... Se pricep să facă declarații răsunătoare. Acum am nevoie de o legătură telefonică cu ambasada britanică. Trebuie să explic situația înainte ca un polițai rural să mă oprească și să cheme consulul sovietic, căci atunci va fi prea tîrziu să mai explic ceva. Atunci, după prima întîlnire cu consulul, voi avea brusc o abundentă secreție de salivă, voi începe să rîd sau să plîng, iar după mine se va trimite un avion special. Dar bineînțeles că eu, înainte de a se porni saliva, voi încerca... Am în minte cîteva posturi telefonice nu prea la vedere.

— Alo, ambasada britanică ? Am trimis la dumneavoastră un mesaj... Știu că n-o să mi se dea legătura cu ambasadorul, dar am nevoie de cineva în post de răspundere... N-am nevoie de numele lui, hotărîți dumneavoastră acolo... Am trimis un mesaj...

În sfîrșit au găsit pe cineva.

— Vă ascult... cine vorbește ?

— Am trimis un mesaj. Cel prin care l-am trimis îmi știe numele.

— Adevărat ?

— Da. Întrebați-l.

Receptorul rămîne mut o vreme. Apoi prinde viață.

— Dumneavoastră vă reprezentați țara ?

— Nu. Mă reprezint numai pe mine.

Receptorul amuţeşte din nou.

— Şi ce doriţi ?

— Doresc ca dumneavoastră să deschideţi imediat plicul şi să transmiteţi guvernului britanic mesajul meu.

Receptorul tace. Se aude doar o respiraţie fornăită.

— Eu nu pot să deschid plicul deoarece nu mi-e adresat mie, ci guvernului...

— Dar vă rog eu, desfaceţi plicul. Doar eu l-am scris. L-am completat astfel, pentru ca să nu devină cunoscut conţinutul lui prea multor persoane. Dar eu vă dau dreptul să-l deschideţi...

Acolo, departe, la capătul legăturii telefonice, se disting nişte şoapte.

— Dra acesta-i un mesaj foarte straniu. E adresa unui restaurant...

— Nu-i vorba de aceasta acum... Uitaţi-vă pe verso...

— Dar şi aici e un mesaj straniu. Nu sînt decît trei litere.

— Tocmai pe acestea să le transmiteţi...

— Aţi înnebunit ? Doar un mesaj compus din trei litere nu poate prezenta importanţă.

— Asta va hotărî guvernul Majestăţii Sale, dacă mesajul e important sau nu...

Receptorul rămîne mut, se aud nişte trosnete sau şuiere... Apoi prinde viaţă :

— Am găsit un compromis. N-am să transmit o comunicare radio, ci am să expediez plicul dumneavoastră prin poşta diplomatică ! În glasul lui se simte bucuria unui şcolar care a reuşit să rezolve o problemă grea.

— Să vă ia dracu cu compromisurile dumneavoastră britanice. Comunicarea poate fi importantă sau nu, doar nu eu hotărăsc acest lucru, însă este urgentă. Peste o oră, sau poate şi mai devreme va fi deja prea tîrziu. Dar aflaţi că eu sînt perseverent şi o dată ce am început o treabă, n-am s-o abandonez. Am să vă telefonez din nou. Peste cincisprezece minute. Vă rog să arătaţi ambasadorului mesajul meu.

— Ambasadorul lipseşte astăzi.

— Atunci arătaţi-l oricui. Secretarei dumneavoastră, de exemplu. Poate că dînsa citeşte ziarele. Poate că vă va sugera o rezolvare...

Şi agăţ receptorul în furcă.

Schimb locul. Evit satele. Evit oamenii. În toată fiinţa mea răsună într-un ritm cumplit înspăimîntătorul cîntec „Vînătoarea de lupi". Doar cu puţin timp înainte m-am simţit ca o fiară hăituită, însă puterile mi-au revenit. Mi-am încleştat cu disperare mîinile pe volan, precum un pilot de vînătoare pe manşa avionului său. N-au să mă prindă ei viu. Ah, am să spulber pe oricine-mi va sta în cale. Iar pentru un caz extrem, am în rezervă o şurubelniţă enormă. Eh, ce-o s-o mai înfig, pînă la mîner, în gîtlejul cuiva ! Am să-mi vînd scump viaţa ! Ia, apropiaţi-vă, atacaţi ! Dar să ştiţi că n-am să cedez uşor !

Telefonez la ambasada britanică. A doua şi ultima încercare. Rar mi s-a întîmplat să rog pe cineva a doua oară. Însă a treia oară n-am făcut-o niciodată. Şi niciodată n-am s-o fac. Dealtfel mi-a mai rămas puţin... Promisesem să telefonez peste cincisprezece minute, dar s-au nimerit să fie patruzeci şi trei : la telefonul pe care-l avusesem în vedere erau în aşteptare cîţiva oameni.

— Ambasada britanică ?

— Da.

Dar de astă dată am simţit că s-a schimbat absolut totul. Scurtul răspuns suna tăios şi clar, ca o comandă militară. Glasul necunoscut, bărbătesc, continuă :

— La dumneavoastră e totul în regulă ? Ne-am neliniştit. N-aţi sunat multă vreme...

— Mesajul meu...

— Am transmis la Londra mesajul dumneavoastră. E o comunicare foarte importantă. Am şi primit răspunsul. Sînteţi aşteptat. Sînteţi pregătit ?

— Da.

— Adresa de pe cartea de vizită e locul unde trebuie să vă întîlnim ?

— Da.

— Dar pe cartea de vizită nu e indicată ora. Asta înseamnă că trebuie să vă întîlnim cît se poate mai degrabă ?

— Da.

— Așa am gîndit și noi. Reprezentanții noștri oficiali se află deja acolo.

— Vă mulțumesc.

Cine știe de ce, am rostit acest cuvînt în limba rusă. Nu știu dacă el l-o fi înțeles.

I.S.B.N. 91002-9-5